

أبو علي الكردي

www.iqra.ahlamontada.com

حه مه دۆك

یه شارکه مال

وهرگێرانی
عه بدوللاحه سه ن زاده

بهشی یه که م

منتدى اقرأ الثقافي

www,igra.ahlamontada.com

جەمەدۇك

(بەرگى يەكەم)

نوسىنى
يەشار كەمال

وەرگىزۈش
عەبدوللا ھەسەن زادە

ھەدلىك - ۲۰۱۲

پیش بار

ناوی یهشار کهمال بۆ خۆینهری کورد بیگانه نیه. ههر نهوندهی من بزانم تا ئیستا مامۆستای بهرێز شوکور مستهفا سی داستانی یهشار کهمالی کردوون به کوردی و چاپ و بلاوی کردوونهوه. بهو پێیه خۆندهواره کورد زمانهکان، یان بلێن کورد زمانه خۆندهوارهکان له گهڵ ناوی یهشار کهمال وهك نووسهرێکی پایههرز و له گهڵ نووسینهکانی کهم و زۆر ناشنان، بهلام بهو حالهش نهگهر لیسه دا شتیك له سههر ژبان و پێگه یشتنی یهشار کهمال بنوسین، رهنگه بێ سود نهبێ.

یهشار کهمال سالی ۱۹۲۳ ی زاینسی (۱۳۰۲ ی ههتاوی) له یه کێک له گوندهکانی "عوسمانیه" له ناوچهی "سیهان" ی تورکیه به ناوی "ههمیته" له دایک بزوه. ناوی نهسلێی نهو، "کهمال گوێکچهلی" یه.

باوکی خه لکی ناوچهی "نهرجیش" له ده وره بهری گۆلی "وان" له تورکیه یه که له سهرویهندی یه کهم شهڕی جیهانی دا له گهڵ بنه ماله که ی کۆچی کردوه بۆ "چوکوراوا".

تهمهنی یهشار کهمال چوار سال زیاتر نهبوو که باوکی له دهست چوو. پیاویک به ناوی وسوه کورده له کاتیک دا که باوکی یهشار کهمال له مزگهوتی ناوهدانی خهریکی نوێژی شیوان ده بێ خه بهرێکی لێ ده دا. باوکی یهشار به برینداری و شه لالی خۆین له مزگهوتی ده رده پهڕی، به لام ته نیا چهند ههنگاوێک له ده رگای مزگهوتی دوور ده که وێتمه که ده کهوێ و ده مرێ.

نهم کاره ساته له پیش چاوی یهشار کهمالی چوار ساله روو ده دا. یهشار له بیریهتی که وه ختیك باوکی له خۆین گهوزی، له پڕ دێیه که یان شه لارو دهنگی تهقه بهرز بووه وه. یهشاری چکۆله له ترسان زمانی گیراو لال بوو. نمو لاتییه ههتا نیزیك دوا زده سالی درێژه ی هه بوو. بۆخۆی له م باره یه وه ده لێ:

"هينديك لال هەن كە بە ھەر گيان كيشانيك بوو لە دەقیقەيەك دا دەتوانن وشەيەك بێننە سەر زمانیان، بەلام زمان گیرانەكەى من جۆريەك بوو كە بۆ دەريپىنى تاقە رستەيەك نيو سەعات ھەولم دەداو گيانم دەكىشا".

يەشار خوتىندى سەرەتايى لە گوندى "قەدىرلى" تەواو كردو پاشان ھەتا پۆلى دووھەمى ناوھندى لە قوتابخانەيەكى "ئەدەنە" خوتىندى و تەواو. وەختيەك باوكى مابوو، بئەمالەي كەمال يەكيەك لە خۆش گوزەران ترين بئەمالەكانى ناوايى بوون. بەلام ھەتا كەمال گەيشتە تەمەنى ھەشت سالى، ھەرچى لەباوكى بۆى بەجى مابوو، تەواو بوو. سەرپەرستى كردنى بئەمالەكەيان كەوتە ئەستۆى مامى كەمال كە پياويەكى ساويلەكو زۆر دڵ و دەروون فرھوان بوو. بۆ تەخشان پەخشان حيساب و كيتايەتكى ئەدەزانى. ھەر ئەمەش بوو بە ھۆى ئەو كە بئەمالەي كەمال بە زوويى نابووت بن و بە ناچار لە سەر زەوى و زارى ئەم و ئەو دەست بكەن بە سەپانى و سەپەك بەرى.

كەمالى چكۆلە ناچار بوو بۆخۆى نانى خۆى پەيدا بكاو يارمەتیی بئەمالەكەشى بدا. بۆيە ماوەيەكى زۆرى تەمەنى بە كارى جۆراوجۆرەو رابواردو. بۆ ئەو كە كاركەي تەلىس چىن و مەرزايى و مەراوى لە مەرزاو مەرزە جەرگەكان دا... ھەر ئەم كارانەش بوونە كۆسپى درێژە پێدانى خوتىندەكەى.

كارى مەراوى لە مەرزە جەرگەكانى دەرووبەرى "چۆمى ساووران" دا يەكيەك لە خۆشترين كارەكانى يەشار كەمال بوو. بۆخۆى دەلى: "ئەزىكەى ھەشت سالى مەراوى مەرزە جەرگە بووم و ھەوتوى دوو جار بە پەيان ھەتا سەرچاوەى چۆمى ساووران دەچووم و دەگەرەمەو. ئەم لەگەڵ ناوى ساووران و ھا بيوومە دۆست و ھاو دەم كە ھەر لەگەڵ مەزۆتيەك دەكرى پياو ناوا بېتە دۆست و ھاو دەم. ئەگەر لێم بپرسن لە دنيا دا چ شتێك لە ھەموو شتێك خۆشتر دەوى، بێگومان دەلێم ناوى ساووران... يەكەم رۆمان كە لە مێشكەم دا گورواو ھەر لەسەر ئەم ناوى ساورانەيە. ئێستا رۆمانىكى پێنج بەرگى كە نيلھامى لە ناوى ساووران وەرگرتو لە مێشكەم دا دەجووتلى، كە رەنگە ھەول رۆمان و دوا رۆمانى گەورەى من بى"

ھەر بە مندالى عەلاقەى بە شێعر گوتن ھەبوو. ھېشتا تەمەنى ھەشت سالى زياتر نەبوو كە دەستى كرد بە شێعر دانان. خۆش ئەو ھەبوو جارى نەش چووبوو قوتابخانەو خوتىندەو نووسپىشى ئەدەزانى، كە دەستى بە شێعر دانان كرد. لە تەمەنى يازدە سالى دا كە قوتايى پۆلى سەھەمى سەرەتايى قوتابخانەى گوندەكەيان بوو، شێعرەكانى زار بە زارو دى بە دى دەگەران.

لە ھەشت سالى دا دەستى بە ساز لێدانىش كرد. بەلام داىكى ھېچ كەيفى بەو كارەى نەدەھات. بۆيە ئەو سازانە كە يەشار كەمال بە ھەق دەستى فەعلەيى و سەپانى و سەپەك بەرى

دەیکرین، یان دەشکاندن یان لە ئاوری داویشتن و دەیسووتانندن. بەم جۆرە ئارەزووی مۆسیقا لێدان وەک پشکۆی بن خۆلەمیش لە دلی کەمال دا نێزرا.

وەختیک لە تەمەنی نۆ سالی دا چوو قوتابخانەو کۆلکە خۆیندەوارییەکی پەیدا کرد، دلی بەو خۆش بوو کە ئەجار شێعرەکانی دەنوو سیتمەو وەک جاران لە بیر ناچنەو.

یەکەمین شێعری، سالی ١٩٤٣ لە گۆڤاری "گۆرۆشلیتر" دا لە شاری ئەدەنە چاپ کرا. سالی ١٩٤٣ کۆمەڵە شێعریکی بەناوی "تازینامە" لە ئەدەنە چاپ کرد. یەکەمین داستانێ بەناوی "داستانی پیس" سالی ١٩٤٧ کاتیک کە لە خزمەتی سەربازی بوو، نووسی. هەر لەو سالاندا رۆمانیکی بەناوی "کالەئە ئاسن" و داستانیکی درێژی بەناوی "سووریزە" نووسی. بەلام چونکە هیچیان بە دل نەبوون، پێش نووسەکانی سووتانندن و فری دان.

پاش خزمەتی سەربازی هاتە ئەستەمبول و لە ئیدارەی گاز دا ماوەی سالتیک کاری کرد. پاشان گەڕایەو گوندی قەدیولی و دوو سال بە عەریزەنووسی ژانی برده سەر. کتیبی "زەرەگەرما"ی کە کۆمەڵە چیرۆکیکی کورت و درێژە لەو ماوەیدا نووسیو.

سالی ١٩٥١ سەرلەنۆی هاتەو ئەستەمبول و بوو بە ھارکاری ھەمیشیی رۆژنامەیی "جھوریت" و وەک رییۆرتاژنووسی رۆژنامە کە دەستی بەکار کرد. ھەرکام لەو رییۆرتاژانەیی یەشار کەمال کە ھەتا سالی ١٩٦٣ لەو رۆژنامەیدا چاپ کران، بە رووداویک دەژمێردران. ھەتا ئێستا سێ خەلاتی رییۆرتاژو رۆمان و شانۆنامەیی وەرگرتو.

"ئینجەمەد" یەکیک لە داستانە درێژەکانی یەشار کەمال و بەو جۆرە کە من تێی دەگم لە نێو ئەو داستانانەدا کە خۆیندوو منەو شاکاری یەشار کەمالە. زۆر پێش ئەو ی "ئینجەمەد" بۆینەو ناویانگیم بیستبوو، و ئاواتم بوو بکریتە کوردی، یان بۆخۆم ھەم بۆ برەخسێ و بیکەمە کوردی. بەلام ماوەی چەند سال ئەو ئاواتەم وەدی نەھات هیچ، بەلکوو "ئینجەمەد"م بۆ خۆیندەوێش وەدەست نەگەوت.

پاییزی سالی ١٣٦٢ نوسخەیکە "ئینجەمەد"م دەست گەوت و خۆیندەمەو. ئەجار زیاتر ناشقی کتیبە کە بووم و لە گەڵ قارەمانی داستانە کەش "ئینجەمەد" ھەر بەراستی بوومە دۆست. دەستم پێ کرد بەلکوو کتیبە کە بکەمە کوردی و ئەو دۆستە تازەیم بە خۆینەرانی ھازمانم بناسیت. بەلام ھێشتا مرخم لێ خۆش نەببوو کە کەندو کۆسپ پێشیان پێ گرتم و بۆ ماوەیک "ئینجەمەد" یان لێدووور خستەو. تەنیا لەویدا شانم ھەبوو کە کتیبە کەم لە دەست دەرئەچوو. ھاورێیەکم کە کتیبە کەمی بۆ ماوەی سێ چوار مانگ وێ

دابووم، مالتی ئادەدان بى، پەلەى لىنەنەکردم و "ئىنچەمەمەد" لە قورنىتىكى كىتەبخانە چىكۆلەكمە دا مايمەو.

ئىزىك بە سالتىك پىن چوو. ئاخرو ئۆخرى ھاوینى ئەمسال لە كاتىك دا زياتر لە جارەن پىركار بووم "ئىنچەمەمەد" خۆى وەبىر ھىنامەو و لىى دەژاروژەنگ نام كە ئىستەرم ھەر ئىستا دەبىن دەست بە وەرگىرانى كىتەبەكە بىكمە. بە ناچارو نىوہنا بەدلى دەستم پىن كرد. خواوستان بە دەستەوہ ھات و لە ماوہىكى تا رادەپەك كورت دا وەرگىرانەكەى تەواو بوو. لە راستى دا كەمتر لە ھەفتا رۆژى پىن چوو كەكارى وەرگىرانەكم تەواو كردو ئاواتەكەى خۆم و داخوژەكەى "ئىنچەمەمەد" م وەدى ھىتا.

لەسەر تەرچەمەكە پىم خۆشە ھىندىك شت بلىم:

— "ئىنچە" ى توركى ماناى چىكۆلە، لاواز، بارىك و ئەو جۆرە شتانە دەدا كە مەن بۆ "ئىنچەمەمەد" دەمترانى "ھەمەلەر"، "ھەمەچىكۆل"، "ھەمەدىلە" و ھەمەدۆك و... دابىم. لە نىو ھەمووى ئەو وشە كوردىيانەدا وشەى "ھەمەدۆك" م بۆ "ئىنچەمەمەد" ى دۆستم ھەلپەارد. چونكە ئەو ى مەن لە كوردى بىزانم ئەم ئاوە ھەر لەو كاتەدا كە چىكۆلە بوونەكە دەگەيەن، خۆشەويست بوونىش نىشان دەدا. ئىستا جى دەگرى يان نا؟ كەوتووتە بەر زەوق و سەلىقەى خۆتەرى كورد.

— كوردىيەكەى "ھەمەدۆك" لەسەرىك كوردىيى موكرىانە، بەلام نازام بۆچى پىم خۆش بوو ھەر وشەپەك دىتە پىش و بە چەند جۆر بە كار ھاتو و مەن دەيانزام و بە بىرم دا دىن ھەموويان بنووسم، يان ئەگەر بۆ ماناىكە چەند وشەم پى شك دىن ھەموويان بەكار بىنم. بۆ وىتە: (كەچىك و كەچىك)، (سنگ و سىنگ)، (ھەلاوەسىن و ھەلواسىن)، (ئاگرو ئاور)، (ئاورگ و ئاگردان)، (جۆخىن و جىخوون) و زۆر شتى دىكە. يان وەك (تاو)، چادر، رەشمال و دەوار) كە ھەموويان يەك ماناىان ھەيە. پىم وايە ھەلپەشم داوہ ئەم وشە جۆراوچۆرانە بە چەشنىك بە كار بىنم كە سەر لە خۆتەنر نەشپۆن و لە ھەموو جىگايەك ماناكيان بە ئاسانى بە دەستەوہ بەدەن. ئىستا لەو كارەدا چەندە سەركەوتووم، يان تىشكاوم، خۆتەرى ژىرو ورياي كورد دەزانى.

— لە "ھەمەدۆك" دا زۆر جار دىتە پىش چاو كە ئاوتىك چەند جار بە دواى يەك دا دووپات دەكرىتەو و جاروبار كەمىكىش رەزاگران ديار دەكا، ھەرچەند بە ئاسانى دەكرا خۆمى لى بىوتم. بەلام بۆ ئەو ى شپوہ نووسىنەكەى دانەر لە تەرچەمە كوردىيەكەش دا دەرەكمەو، وام بە باش زانى چۆنىك نووسراوہ، راست بوو جۆرەى بىكمە كوردى.

— مەيدانى كارساتەكانى داستانى "خەمەدۆك" لادى و دەشت و دەرو كىت و بەندەنە. منىش وەك كوردىكى پەروردەى لادى و شاخ و داخى كوردستان لەو بارەيەو ەيئەندى وشەو زاراو و تەعبىرى كوردى فىر بووم كە يەكەم جار بو بۆم ەلەدەكەوت بىانەيئەمە سەر كاغەز. بۆيە درىخىم پىن نەكردوون و ەەرچى وەبىرم ەاتىيئەو و جىگاي خۆى كوردىيئەو بەكارم ەيتاوە. بۆ ئەو ەش كە خۆيئەو ەارە بەريزە شارنشىنەكان لىم توورە نەبن، بە ەاوكارىي ەيئەندى براى دلسۆز فەرەنگۆكىكم بۆ "خەمەدۆك" رىك خستەو كە بە دواى داستانەكەدا دەيىبن.

لە "خەمەدۆك" دا ەيئەندى وشەى توركى و فارسى و ەمرەيىم بەكار ەيتاون. ديارە ەيچ كاميان لە زمانى كوردى دا نامۆ نىن و ژمارەشيان لە بيست وشە تىناپەي. ەۆى بەكار بردنى ئەم چەند وشەيە ئەو بوو كە بە زەوقى خۆم وشە كوردىيەكەى بەرامبەريان نەيتوانيوە لە ەمەو جىگايەك ماناكەيان بە تەواى بگەيەنن، يان ەەر نەبى ناھەنگى خۆيئەندەو خۆش نەبوو.

— خۆيئەرى خۆشەويست جاروبار تووشى ەيئەندى رستە دەبى كە ماناكەيان تەواو نيە. ئەمەيان نە خەتاي منمو نە لە نەسلەكەش دا بە كەمايەسى دەژمىردى. نووسەر زۆر وەستاينە لەكاتى گىزانەو قسەى قارەمانەكانى داستانى خۆى دا نيشان دەدا كە مەژۆ چۆن لەكاتى تەنگانەو دل پەرزەشى دا زمانى تىكەل پىكەل دەبى و پىتش ئەو ەى رستەيەك تەواو بكا، رستەيەكى ديكە دەست پىن دەكا.

— لەسەر رىئەوسى "خەمەدۆك" يش پىم خۆشە ئەو ەندە بلىم كە لەبەر ئەو ەى بەداخەو تا ئىستا شىوہەكى يەكگرتوومان لە نووسىنى كوردى دا نيە، رەنگە كەم و كوورپى تىدا ەبى. ەەر جۆر بى، دەستم وا راھاتەو ئەگەر ناتەواوىيەك ەمە داواى لىبووردن لە خۆيئەران دەكەم. — ماوەتەو ئەو كە بلىم زۆر لەمىزە دەلین وەرگىتەر رەنج بەخەسارە، چونكە ئەگەر كارەكەى سەرکەوتوو بوو خەلك ئافەرين بۆ نووسەر دەنيرن و ئەگەر سەرکەوتووش نەبوو سەرکۆنەى ئەو دەكەن. بەش بە ەالى خۆم ئەو ئەسلەم قبوولەو رادەگەيەنم كە ەەر كەم و كوورپىيەكى لە "خەمەدۆك" دا بىتە بەرچاو، خەتاي وەرگىزانەكەيەتى. "ئىنجەمەمەد" داستانىكە لە ئىو داستانان دا ەلى بۆيى. بە خۆرايى نيە كە "ئىنجەمەمەد" تا ئىستا بەدەيان زمانى زىندوى دنيا تەرجمە كراو و چەندىن مليۆن نوسخەى لى لە چاپ دراو.

لە كۆتايى دا بە پىيىست دەزانم لە زەحمەت و ماندوو بوونى كاك بىتەرروزی كورد ئەمەدى كە لە رىك خستى فەرەنگۆكى ئەم تەرجمەيەدا ەاوكارىيەكى بەنرخى كردم، پى بە دل

سوئاس بکەم و ھەروەھا سوئاسی جگەرگۆشەیی خۆشەویستم محمەدی حسن زادە بکەم کە ئەم کتێبەیی بە شیوەیەکی جوان و رێک و پێک تاییپ کردو زۆر گێروگرتیی چاپی لە کۆل کردمەوێ.

پاییزی ١٩٨٤ - وەرگێڕ -

* ئەو زانیارییانەیی لەبارەیی ژياننی یەشار کە مائەوێ لەم پیش بارەدا ھاتوون، لە (مقدمە)ی چاپی فارسیی ئینجەمەمەد وەرگراون. - وەرگێڕ -

(۱)

بناری "چیاکانی توورپوس" له لیواره کانی "دهریای سپی" یوه دهست پی دهکا، نهم لیوارانه که همیشہ به شه پۆلی سپی و که فای ده کوتړینه وه، بهر بهر ههتا تیره شان و لوتکه کان ده چنه پيش.

له ناسانی دهریای سپی دا همیشہ په لږ هموری سپی دین و ده چن. لیواره کانی دهریای سپی دهشت و هموارن و خاکه که میان لیوه داره. نهو خاکه نهو نده تروسکه دارو همواره ده لیتی سپی کراوه توه. خاکی لیوه دار نهمه وه که گوشت. نهو خاکه ههتا چنه فرسقه نهو لای دهریا بونی توندی خوئی و بونی دهریای لی دئی. لهوه بهدوا ههتا چاو بر دهکا زهویی کیتراوه له پاش نهمیش دهوه ناوی به کانی "چووکورواویه".

چووکورواوا ولاتیکه نهم سهر نهوسه ری دیار نیه، به سهوزایی توندی دهوه و دردووک و خیزه ران و قامیشه لان و گوشتی و لاولوی کیتی داپوشراوه. ولاتیکه به سام و تاریک، که له لیوه واری تاریکیش به سامترو تاریکتره.

نه بچار گولوی گموره گموره به درزیایی نهو رنگایانه که له لایه که ده چنه "ناناوارزا" و له لایه کیش به "عوسمانیه" دا تیپه دهن و ده گنه "نیسلاحیه"، پان بوونموه. نهو گولوانه هاورینان گمنداوتیکی پیس و گمرن، نهو نده پیس و بۆگمونیون که ناکرئی لییان نیزیک بیسه وه. هاورینان نهو گولوانه بونی که لاو پووش و به لاش و خاکی رزیویان لی دئی، به لام زستانان وه چاوی قرؤال روون و جوانن. هاورینان سمریان به قموزه داده پوشری، به لام زستانان ده لیتی همیرین، همیری پان و پاک و خاوتن.

لهو لای نهو گولوانه دیسان په لږ زهویی پان و بهرینی داچیندراوو و دروشیو بر او دهست پین ده که نهوه. خاکی نهم مه لیه ندانه چهورو سووکه. خاکه که میان نهو نده باش و به پرشته که یهک و

چل، يەك و پەنجە دەبرئ. لەولای ئەو زەوییانەش تەپۆلکە تەپۆلکەییە کە بە داری "مێرسین" داپۆشراون، بۆنی قورسی ئەم دارانە مێشکی پیاوی دەگرئ. ئەبجار بەردەلەن و کاجستانیک دەست پێ دەکا، ئەوەندەش لە ناکاو دەست پێ دەکا کە پیاو لیژدەترسێ و دەسلەمیتەو. کاجەکان و گابەردەکان شان بە شانی یەکتەر دەپۆنە پیش. شیلە کاج لەو شوێنە وەک دەنکی مرواری دەتکیتە سەر زەوی. لە پاش ئەو بەردەلەن و کاجستانە بەربلوانە دیسان بیابان و زەویی پان و بەرین دەست پێ دەکاتەو. لەم ناوچەیەدا زەوی نەزۆک و بەیارەو لیژەو لوتکە ی پێ لە بەفری توورپووس ئەوەندە نزیك دیار دەکا کە پێت وایە دەست درێژ بکە ی دەیگات. "خاردەشت" سووچیکە لەم بیایانە کە پێنج گوندی تێدان. خەلکی گوندەکانی خاردەشت بستیکیان زەوی نیە. هەموو زەویەکان ملکی "عەبدی خان"ن.

خاردەشت ولایتیکە تەریک و جیا لە ولاتانی دیکە. خاردەشت دنیا یە کە بە ژبان و قانونی تایبەتی خۆیەو. خەلکی خاردەشت جگە لە گوندەکانی خۆیان دەکرئ بلیتێن هیچ کوئیان نەدیو. کەم کەسیان لە خاردەشت بەولایەتر چوون. لەلاوەش را هیچ کەس ریتی لەم ولاتە ناکوئ. رینگاکان و خەلکی خاردەشت کەس نابانناسن. تەنانەت باجگری دەولەتیش چەند سال جاریک زیاتر ریتی ناکوئیتە نێرە، ئەبجار ئەویش هیچ کاری بە دئەنشینهکانی خاردەشت نیە. عەبدی خان دەبینی و ئارێ بێنەو دەستان بشۆ.

"ناسیاب چەشمە" گەورەترین گوندی خاردەشتەو عەبدی خان لەوئ دەژی. گوندی ناسیاب چەشمە لە رۆژەلای دەشت و لە بن بەردەلەنیک دروست کراو. گابەردەکان شین و سەریان پێرە لە خەنەتیلکە ی سەوزو زویرین و ژەنگاری و هەمەرەنگە. چنارێکی پێرە قەدەستوور کە لەبەر پیری لک و پۆیەکانی بەرەو خوار شۆر بوونەو، زۆر لە مێژ سالی بە شکرۆ سەنگینی یەکی تایبەتی یەو لە سەرەو ی گوندە کە بە پێو راوەستاو.

هەتا سەد هەنگاو، تا پەنجە هەنگاویش لە چنارە کە نزیك ببیەو گوئت لە هیچ دەنگیک نابێ. لیژە جگە لە بێدەنگی یەکی بەسام خەبەرێک نیە. نەگەر زیاتریش بچیە پیش، بیست و پێنج هەنگاوت بێتێ بۆ چنارە کە، دیسان هەر ئەو بێدەنگی یە. لە دە هەنگاویش هەر ئەو بێدەنگی یەو ئەو بێدەنگی یە. دەلێ نە زیندەوەرێک هەناسە ی دئ و نە پەلەوەرێک بال لێک دەدا. بەلام هەر کە گەشتیە پەنا بەردی بن چنارە کە، لە نەکاو هەموو شتێک دەگۆرئ. هارەیدە هەل دەستێ، هارەیدە کە گوئت کەر دەکا بە بیستنی تێک را دەبی. کەچی پاش ماویدە بەرە بەرە نارام دەبیتەو بێدەنگ دەبی.

لادنییه‌کان بهو جی‌یه که هارهی ناوه‌که‌ی لی‌هه‌ل‌ده‌ست، ده‌لین سەرچاوه. پیتان وایه که سەرچاوه‌ی ناوه‌که نه‌وئیه. به‌لام نهم ناوه زۆر دوورتر له "ناکچاداغ" را دی و له پاشان چه‌ند فرسەق به نیتو کاجستان و ژیر به‌رده‌لانه‌کان دا تی‌ده‌په‌رئ، له‌گه‌ل بۆنی پنگ و جاتره‌ی کیتی تیکه‌ل‌ده‌بێ و سه‌ره‌نجام به‌که‌ف پرژاندن و هارپ هارپ له‌و بن به‌رده‌ده‌رده‌په‌رئو نه‌وه‌نده به‌ تاقەت و تین و ته‌وژم و سه‌رشیتە، نه‌گه‌ر داریکی تی‌به‌هاوینۆرئ ده‌توانی رۆژتیک، دوو رۆژ و ته‌نانه‌ت هه‌وتووێه‌ک به‌ ده‌وری خۆی دا هه‌لی سوورپیتن.

ته‌لانیکی به‌ گابه‌ردو کاج داپژشراو، ناسیاب چه‌شمه‌ له‌ ناکچاداغ جی‌یه‌ ده‌کاته‌وه. ته‌و ته‌لانه‌ نه‌وه‌نده رۆده‌و گابه‌رده‌کان نه‌وه‌نده زه‌لامن و کاجه‌کان هینده‌ بلیندن که‌ توو‌وووس لی‌ره‌وه هه‌ر هینده‌ی خانووێه‌ک دیار ده‌کا.

ده‌کری بلین له‌م به‌رده‌لانه‌دا هیچ هه‌یوانێک نا‌زی. ته‌نیا جار جار - نه‌ویش زۆر به‌ ده‌گه‌من - نیاوان گاکتیویه‌ک ده‌بینی که‌ له‌سه‌ر دوندی گابه‌ردێک راوه‌ستاوه، شاخه‌ درێژه‌کانی به‌ پشتیه‌وه‌ نووساندوون و له‌لایه‌که‌وه‌ راماره، ده‌لێی سه‌یری فه‌زای بێ‌پرانمه‌وه‌ ده‌کا.

(۲)

چەقلە شىنكە لە رەقترىن و بىيارترىن زەوى دا دەروى. لە خاكى خەراپ و رەنگ قسلىدا، لەو خاكەندا كە نە دارو نە هيچ گيايه كى كىوىيان لى ناروئ. لەو جۆرە خاكەندا چەقلە شىنكە بە نازادى و بە ھەراوى دەروئ. بى سەرەويه رە زياد دەكاو پانايى دەشت و بىابان دادەگرئ. لە خاكى باش دا تەنانەت چلتيكىش چەقلە شىنكە دەست ناكەوئ. ھۆيە كەى ئەويە كە خاكى باش ھەميشە دە كىلرئ و دادەچيندرئ - بەلام زۆرىش وەك ئەو دەچئ كە ئەو چەقلە نىوانى لەگەل خاكى بە پىت و بەرەكەت نەبئ --.

چەقلە شىنكە لە خاكى نە زۆر چاك و نە زۆر خەراپيش دا دەروئ كە دەسبەجئ خاشەبئ دەكرئو جئ يەكەى بۆ كشتوكال نامادە دەبئ. خاكى بنارەكانى توورروس لە نيزيك تيرەشانەكان لەو جۆرە خاكەنيە.

بەرزايى چەقلە شىنكە ھىندئ جار دەگاتە يەك مېتر. چەقلە شىنكە لك و پۆپ زۆر دەردەكاو لكەكانى پرن لە گلووكى پىنچ پەلكى وەك ئەستىرە. دەورى ئەم گلووكانە ھەمووى درويەكى درو تيرەو ھەر چەقلە شىنكە يەكيش سەدان دانەى لەو گلووكە پىنچ پەلك و شتو ئەستىرانە پتوھيە.

چەقلە شىنكە لە ھەر جئ يەك بروئ، بە زۆرى و بە پرى دەروئ، ئەوئندە پرو زۆر كە سار ناتوانئ بەئتو چلەكانى دا تى پەرى، دەرزى ھەلاوئزى ناكەوئتە زەوى. چەقلە شىنكە بەھاران سەوزو بئ ھىزە، سەوزىكى كال و كەم رەنگ، بە كزە بايەك دەلەرى و بۆ لاى زەوى دادىتەوھ. نيتو پراستى ھاوئنان لە گەلاكانىدا رەگە رەگەى شىنى ناسانى پەيدا دەبن و بەرە بەرە لك و پۆپ و تەواوى چلەكە رەنگىكى ناسانى دەگرن، ناسانى يەكى كال. پاشان ئەو رەنگە ناسانىيە رۆژ بە رۆژ توندتر دەبئ، تا واى لى دئ بە تەواوى شىن دەنوئئ و ئەو بىابانە بئ سەروئنە لەو شىنانىيەدا نوقم دەبئ.

نیتواران هر كه شنهبايهك ههلی دهكا، سه رانسهری بیابان وهك ده ریا شه پۆل ده داو وهك ده ریا ش هژدی دئ. دیوتانه نیتواران ده ریا چۆن سوور ده نویتن؟... نهو شویتنه ی چهقله شینكه شی لئ بئ، نیتواران ناوا له سوورایی دا نوقم ده بئ، راست وهك ده ریا. پاییزان چهقله شینكه وشك ده بئ، رهنگی ده گۆرئ و سپی هه لده گه رئ. له چهلقه کانی چهقله شینكه دهنگیک بهرز ده بیتهوه، دهنگی قرچه قرچی وشك بوون و ههله رین. له م کاته دا ههزاران نینۆكه شه پتانه ی سپی و دوگمه یی به لاسك و لك و پژیی چهقله شینكه وه ده نووسین و چهلقه کان خال خال ده کهن.

ناسیاب چهشمه دروه لانه، زهوییه کانی ناسیاب چهشمه له چهقله شینكه دا نوقم. ناسیاب چهشمه باغ و سموزایی لئ نیه، ههتا چار به دهكا چهقله شینكه یه و چهقله شینكه.

کورپژگمهك كه به نیتو چهقله شینكه دا غاری ده دا، هه ناسه ی لئ پرا بوو. له مینژ بوو یهك تهكان غاری ده دا. له پ راوه ستا. ته ماشای لاق و له ته ری خۆی کرد. چهقل لاق و له ته ری پان هه لدر هه لدر کرد بوو. لاقی خورتیان لئ ده چۆرا، پتی خوش نه بوو راوه ستئ، ده ترسا. ده ترسا هه ر نیتسا بگه نه سه ری. به ترسه وه ناوړتکی وه داوی خۆی دایه وه، به لام نه وه نه ده ی چاوی به ری ده کرد، کهسی نه دی. نارام بووه وهو به رهو لای راست بای دایه وه. دیسان ماوه یهك غاری دا. دووباره ماندوو بوو، و به شه کهتی له نیتو دروه کان راکشا. له لای چهپییه وه سه دان میرووه عهجه مه له ته نیشته شاره میرووه که ی خۆیانمه به هه لپه و په له پهل کۆ ده بونه وهو تیکیانمه داویشته. کورپژگه تاوړك هه موو شتیکی له بیر چووه وهو له ته ماشای میرووه کان دا نوقم بوو. داویه هۆشی هاته وه بهر خۆی و به ترسه وه هه ستایه سه ریئ. بای دایه وه لای چهپ و له دروواوییه که چووه ده ر. له ته نیشته دروه لانه که وه به کۆمه کۆم ده رۆیشته. ده ترسا بیچین. خۆین له لاق و له ته ری ده چۆرا. دانیشته. گلی به برینه کانی دا کرد. گله که برینه کانی برژانده وه.

به رده لآن نه ختیك دوور بوو. هه رچی تینی هه یبوو، دای به لاقه کانی و به رهو به رده لآن ده خۆی نوو سا. له چناره پیرو قه ده ته ستوره که ی ته نیشته گه وره ترین گاهه ردی نهو شویتنه نیزیک کهوته وه. له پشته وه ی چناره که قوولکه به کی لئ بوو هیتدی چالیک. گه لای زه ردو په لك زیڕین به ره گه رگی سووره وه له ژیر داره که کهوتی بونه سه ر یهك و نیوه ی قه دی داره که بیان له نیتو خۆیان گرتیوو. کۆمای نهو گه لا وشکانه خشه خشیان ده هات. کورپژگه خۆی له سه ر نهو وشکه

گهلايه دريژو كرد. مهليكه كه به سهر بهر زرين لکي داره كره هه نيشتيو، به دهنگي خشه خش ترساو هه لڤري. كورپه كه ماندوو بوو، بڼه يتر بوو. ويستي نهو شهوي لهوئ رابويي، رهنكه بيشي توانيبايه. بهلام بيري كرده: "نهم بيابانه پره له جانوهه".

چهند گهلاي وشك له لكينك بوونهوه، له ههوادا سووران و كهوتنه سهر گهلاكاني ديكه. نهجار ههر تاره نا تاوئيك گهلايهك و دوو گهلا له لكهكان دهبوونهوه به ههلهپرين و سهما كردن دهكهوتنه سهر زهوي.

كورپوژكه له بهر خويوه قسهي ده كرد. دهتگوت كه سيكي لهلايه. به دهنگي بهرز دهيوگوت: "دهجم... دهجم نهو دئيه ده بينمهوه... كي ده زاني بۆ كوئ چووم?... هيند ده گه پيم ههتا نهو دئيه ده دوزمهوه، نيدى ناگه پيمهوه. دهجم ده به شوان، بزنان ده دوشم، با دايكم ههتا شل ده بڼ به دوام دا بگه پي، ريش بزنيش نه گهر تواني، با به دوزيمهوه... نه گهر نهويم نه دي يهوه چي؟!... ناشي بينمهوه... باشه، نه گهر نه مي يهوه چي؟!... هيچ، له برسان و له تينوان ده مرم... باشه، با بزم... چما نه گهر مردم چ ده قومئ؟!..."

ههتاوي بڼ تيني پاييز گاههردو گهلا چنارهكاني دهلستهوه. خاكه كه نهرم و روون بوو. گوله جووتيره (گوله پاييزه) پۆل پۆل و تاق تاق گلپان ههلا بوو، و هيندهي نه مابوو سهر وهدهر نين. بۆنيكي ناخوش له گهلا خوژهكان ههلا دهستا. لكهكان ته پ بوون و دهده وشانهوه. نهم دهووبه ره پاييزان هه ميشه له بۆني قورسي خوژه دا نوقمه.

يهك دوو سهعات و بگه زياتر ش لهوئ مايهوه، ههتا ههتاو به رهو كه له پۆ شۆر بووهوه. كورپوژكه پاش ماوه يهك ورينه هاتهوه هۆش خۆي، پتي وابوو وهداي كهوتوون و هيندهي نه ماره بيهگه نڻ. ته ماشاي ههتاوي كرد، نه وهندهي نه مابوو ناوابڼ. نيتستا ده بوو به كام لادا بپواو به چيته كوئ؟!... نهوي نه ده زاني. ريچكه بزنيكه به نيتو بهردهكان دا ده پويشت. بهو ريچكه به دا غاري دا. بڼ نهوي گوئ بداته داروبهردو درك و دال غاري ده دا. چاك ماندوو ببوو. جار جار راده و هستاو ناوړتيكي وهداي خۆي ده دا يهوه سهر له نوځ غاري ده دا. له سهر مووره دارتيكي رزيو چاري به مارميتلكه به كي چكۆله كهوت. نازانم بۆ پتي خۆش بوو. مارميتلكه كه به ديتني نهو، له ترسان راي كردو له ژير كۆلكه دارتيكي ديكه دا خۆي شاردهوه. به لادا هات. چاري ده په شهوه هاتن. دنيا وهك فرفره له پيش چاري ده سووپا، چهند تونديش ده سووپا. دهست و لاقى دهله رزين. به ترس و دله خوږهوه ته ماشاي دهووبهرو دواوي خۆي ده كردو دووباره غاري ده دا يهوه. له نهكاو پۆله كهوتيكي له بهر هه لڤري. ترسا. له هه موو دهنگيكي چووكيش ده سهله مي هوه. دلي وهك شيتان ليتي ده دا. به ناھوميتي يهوه سهيرتيكي

چواردەورى خۆى كرددو لينكى دا. له خوڤن و ئارەق دا شەللاڭ بوو. هېنى ئەژنۆى نەمايوو. شەكەت و بېگيان دانىشت. ئەو جىيەى لىنى دانىشتبوو، گۆرايىيەكى بچوك بوو پر له خىز و بەرد. بە بۆنى ترشاوى ئارەقى لەشى ئارەحەت بوو. بۆنى گىايەكى بۆن خۆشىشى بە بەر لووتى ھەللاھات. بە زەحەت چاوى ھەلپچى. سەرى قورس ببوو. بە ترسەو سەرى ھەلپى و تەماشائى دەوروپەرى خۆى كرد. ھەتار خەرىك بوو ئاوا بى. سىبەرەكان ھەتا بلىنى درىژ ببوونەو. روانىيە دوورتر. چاوى بە تارمايى كۆختەيەكى بە مۆرە دانراو كەوت. لە خۆشىيان راجەنى. دووكەلپكىش لە كلاورۆژنەكە ھەلەدەستاو لە ھەوادا بلاو دەبوو. ئەو دووكەلەى لە كلاورۆژنەكە ھەلەدەستا، تارىك نەبوو، دووكەلپكى مەيلەو شىن بوو.

لە پشتمەوى خۆى گوتى لە دەنگىك بوو. وەك ھەستى پىيەكمىك. خىرا بەرەو دوا گەرايەو. لە سەرەوژىرى لای چەپى، لىرەوارى كاج لە تارىكايى دا نوقم بوو، كەوەك لافانكى رەش لە ئاسمانەو دەرژايە سەر زەوى و جار لەگەل جار لىنى نىزىك دەكەوتەو. بە دەنگى بەرز قەسەى لەگەل خۆى دەكردو بە بەر قەسە كەردنەو لەبەر لىرەوارو لەبەر ئەو رەشايىيە كە لە ئاسمانەو دەرژايە سەر زەوى، ھەلەدەھات. "دەنگوت: "دەچمە وى... پىيان دەلەت ھاتووم بىمە شوان... دەلەت ئەگەر پىتان خۆش بى جووتىش دەكەم... دەلەت... وەردىش دەبىم... دەلەت ھەر كارىك بلىن دەيزانم. دەلەت ناوم "مستەفا" يە مستەفارش... دەلەت دايك و بايم نەماون، دەلەت عەبدىخانەشم نىمە... دەلەت بىزەكانتان بۆ دەدۆشم، مەگەلەكەتان دەبەمە كىتو... دەلەت ئەگەر پىتان خۆش بى دەبەمە كۆرى ئىتو. ئالەت ناوم "ھەمەدۆك"ە. دەلەت ناوم مستەفارشە... دايكەم ھەتا شىل دەبى با بەدوام دا بگەرئ، عەبدىخانەشم ئەگەر تەوانى با بملۆزىتەو... دەچم، دەچم، دەچم بە كۆپيان..."

پاشان زۆر زۆر دەستى كەردە گريان. لىرەوارى رەش زەوى و ئاسمانى پىكەو دەروو بوون. ھەتا زياتر دەگريا پتر دلى پر دەبوو. لە دەنگى گريانى خۆشى لەزەتلىكى وەردەگرت. كاتىك لە تەپۆلكەكە دەچووەو خوار لەپر گریانەكەى برى. لووتى بە سۆرائىيەكەى پاك كەردەو، سۆرائىيەكەى تەپ بوو.

گەيشتە خانووە قورپنەكە. كاتىك وەرژوورى ھەسارى كەوت، تارىك داھاتبوو. لەدەوروپەرى، تارمايى چەند مالى دىكەش ديار بوو. ئەم مالا ئە ھەمويان بە مۆرە دانرايوون. لە فەكران راجو: "ئەكە ئىتو دىيەكە بى؟..."

لەبەر دەرگا پىاوتكى رىش ھەدار خەرىك بوو كورتانى ولاغەكەى چاك دەكرد. كاتىك سەرى ھەلپى، چاوى بە تارمايىيەك كەوت كە وەك بزمەر لە ئىتو ھەسارى چەقىبوو. تارمايىيەكە يەك دوو ھەنگاوى لىنى نىزىك بوووەو ھەق راوەستا.

پیاوه ریش داره که که نیدی چاوی نه‌ده‌دی کورتانه‌کمی داناو هه‌ستا. تارمایی‌یه که ته‌نیا
چهند هه‌نگاو له‌ولاتر راوه‌ستابوو، و مووی لێ‌نه‌ده‌بزووت. پیاوه که بانگی کرد:
"ها... بزانم، کاریکت هه‌بوو؟..."

تارمایی وه‌لامی دایه‌وه:

"خاله شوانتان ناوی؟... وه‌ردیش ده‌برم، هه‌ر کاریک بلتین ده‌یزانم."

پیاوه ریش داره که قۆلی تارمایی‌یه که‌ی گرت و برديه ژووری:

"جاری دانیشه به‌سیوه... دوايه خوا گه‌وره‌یه."

بایه‌کی ساردی ده‌هات. هه‌مه‌د سه‌رمای بوو. وا هه‌له‌ده‌له‌رزى ددانى ددانى نه‌ده‌گرت.

پیره‌پیاوی ریش دار بانگی خێزانی کرد:

"کچی... دووسی پر دار لهم ناگره‌ نئ... نه‌و منداله وه‌ک میژۆک هه‌له‌ده‌له‌رزى."

ژنه به سه‌رسوڕمانه‌وه پرسى:

"ئه‌مه کێ‌یه؟"

پیره‌پیاو وه‌لامی دایه‌وه:

"خۆشه‌ریستی خوايه، میوانه."

ژنه به پێکه‌نینه‌وه له بن لیوانه‌وه گوتى:

"ئه‌مه چ جۆره میوانیکه؟"

پیره‌پیاو:

"میوان ئه‌م جۆرو ئه‌وجۆری نیه. میوان میوانه‌و برایه‌وه."

ژنه باوه‌شینک دارى هێنان و یه‌ک یه‌ک خستینه سه‌ر ناگرده‌که. ناگردان به‌ره‌به‌ره داگیرسا.

کورپێژگه له‌لای چه‌پی ناگردان له بن دیواری کز دامار دانیشت. ده‌م و چاوی چووک و

قه‌لشیو و سه‌ری زل بوو. مووی سه‌ری که ده‌گه‌یشتنه سه‌ر لاجانگی هێندیان تیشکی هه‌تاو

وی که‌وتبوو، کال بپوونه‌وه مه‌یله‌و سوور بوون. چاوه‌کانی کال و گه‌وره بوون. له‌شی تاوه‌گازو

تاره‌سووت بوو. یازده ساله دیاری ده‌کرد. دروو پانتۆله‌که‌ییان هه‌تا سه‌ر نه‌ژوتی دادر دادر

کردبوو، و لاق و له‌ته‌ری به ده‌ره‌وه بوون. خوین په‌له په‌له له‌سه‌ر لاق و له‌ته‌ری وشک هه‌لاتبوو.

ناگردان به ته‌واوی داگیرسابوو، به‌لام ئه‌و هه‌ر هه‌له‌ده‌له‌رزى. ژنه‌که:

"مندالی به‌سته‌زمان... وادیاره زۆری برسی‌یه... نیستا جامێک شۆریاوی گه‌رمی بۆ

ته‌ده‌که‌م، با بیخواو گه‌رمی بیتمه‌وه."

ژنه له هغه لیکي مس که له سهر ناگره که ده کولی، چهند که وچکی شوریو له جامیک
کرد. همد چای برپیووه نهو هه لسه که له جامه که هه لده ستا. ژنه جامه چیسته که ی له
پیش داناو که وچکی داریشی دایه ده ست:
"بخو با گهرمت بیتوه... خیرا خیرا بخو."

پیره پیاو:

"خیرا خیرا بخو زاری ده سووتی."

منداله که:

"ناسووتی."

منداله که پی که نی. پیره پیاویش پی که نی. ژنه که تی نه گیشته نهوان بزچی پی که نی.
پیاوه که:

"وادیاره شوریوای گهرم هینا پوه سهره خو."

منداله که وه لامي دایه وه:

"نیدی هه لاله رزم."

ژنه که ش پی که نی.

ناورگه که زور جوان و خاوین و ریک سواخ کرابوو. بانی ژووره که گل بوو. هوله کانی که
بریتی بوون له دارو هه لاش به دوو که لی چندن ساله رهش ببوون و ده درهوشان.
ژووره که بیان کردبوو به دوو بهش که به شیکي ته ویله بوو و هه لمیکي گهرم و
شه داری لی هه لده ستا، هه لمیک به گهرمی و شه داری هه ناسه. نه م بونه بونی ریخی
تازه ی گوئلک بوو. وه ک بونی کاوداری ته ده چوو. له لای ته ویله که وه کوپو کچ و
بووکی پیاوه پیره هاتنه ژوور. کوپوژگه ناوړیکي خو ش لی دانه وه. پیره پیاو رووی
کرده کوپو که ی:

"بزچی به خیراتنی نه م میوانه ناکه ی؟"

کوپو که زور به ژیری و سه نگینی به خیراتنی کردو نه حوالی پرسی.

"به خیر بیتی کاکه گیان... شوکور باشی!"

کوپوژگه ش همروا پیاوانه جوابی دایه وه:

"سوپاس بخو باشم."

نه عجار کچ و بووکی مامه پیره ش به خیراتنیان کرد.

لەم کاتەدا ناگردانە کە بە چاکی داگیرسابوو. کورپژگە دەستی لە بن هەنگلی نابوون و لە بن دیواری کز دامابوو. بلیسە ناگر کە لە ناگردانە کە جیا دەبوه، سیبەری سەیر سەیری دەخستنه سەر دیوار. سیبەرەکان پەیتا پەیتا بیچمیان دەگۆری و تارێکی شاراویان نەبوو. پیرەپیای بە گەرمی خەریکی سەیری سیبەرەکان و خۆندنەوهی فکری ئەو منداڵە بوو. کاتێک سەری وەرگرتا زەرەخەنەیه کەوتبوو سەر لیوانی.

دەم و چاوی مامەپیرە لەو باریک بوون. ریشی تۆپن و ئەواو سپی بوو. نیتوچاوانی هەتاو سووتاندبووی و رەنگی گۆراپوو. سەر روومەت و لاچاوەکانی و ملی لە ناچار شۆقی ناگردانە کە وەک مەسی سوور دەتروسکانهوه. لە ئەکاو وەک شتیکی گەرنگی پیر کەوتبێتەوه، پرسى:

"باشە، میوان... پێت نەگرتین ناوت چیە؟"

حەمدە:

"پێم دەلێن حەمدەدۆک."

کورپژگە وەک ئەوهی هەلەیه کی کردبێ، سەری داخست و لێری خۆی گەزی. لەبیری چوو بوو بلی نام مستەفەرە. پاشان لە دلی خۆی دا گوتی: "باشە، ناوی خۆم چیەتی...؟ مستەفەرەش کێیە؟... بۆچی ناوی خۆم نەلێم...؟ خۆ لێرە کەس نامناسی..."

پیرەپیای رووی کردە بوو کەکی:

"سفرە کە راخە با پاروێ نایتیک بچۆن."

سفرەیان راخست. هەموو خاوە و خێزانی مالت و حەمدەدۆک لە دەوری سفرە کە نالان. لە سفرە کەس قەسە نەکرد. بە بێدەنگی شتیوان خوارد. کاتێک سفرە کە گۆکرایەوه دووبارە باوەشێک داریان هێناو خستیانە سەر ناو. مامەپیرەش بۆخۆی موورەیه کی گەورە هێناو راست لە نیتو مەشخەلی ناگرە کە دانا. بلیسە ناو لە هەموو لایە کەوه بەرەو موورە دارە کە لار بوونەوه موورە داریان لە نیتو خێزان گرت. ئەمە گەورەترین خۆشی مامەپیرە بوو. هەموو شەوئ دەبوو ئەم کارە بکا.

بلیسە ناوڕەکان بەم لاو ئەو لاوا دەورە ئەم موورە دارەیان داو بوو کە مامەپیرە لە نیتویان داینا بوو. مامەپیرە لە تەماشای ئەو بلیسە ناوڕانە کە بێ وەستان دەوری موورە کەیان دەدا، تێر نەدەبوو. خێزانی بە گوتی دا چپاند:

"سڵەمان، جیتی ئەم منداڵە لە کوێ راخەم؟"

زەرەخەنەیه کەوتە سەر لێوی سڵەمان:

"له تهویلې بارگینه که... لهو جیگایه که بۆخۆمان لێی دهخهوین... دهتهویست له کوئی بۆ راجه؟ چووزانی نهم بهسته زمانه له کوئوه به هیوای سهلمانی هاتوته نیره."

پاشان ناوړی دایه وه لای حه مده. حه مده له بهر گهرمای ناگردان خاو بیسووه وه ویتزینگی ده دان. مامه پیره به پیتکه نینه وه بانگی کرد:

"میوان... خهوت دئ؟"

حه مده نهختیک خۆی کۆکرده وه:

"نا، به هیچ جوړ خهوم نایه."

مامه پیره جوان ته ماشای چاره کانی حه مده دی کرد:

"باشه، حه مده دۆک... پیت نه گوتین له کوئی را هاتووی و ده تهوئ بچه کوئ؟"

حه مده دۆک چاره کانی که پر بوون له دووکه ل که مینک هه لگ لۆفین:

"له ناسیاب چه شمه را هاتووم... ده مهوئ بچه نهو دئیه."

سه مان به وردی سه یرینکی کورپوگهی کرد:

"ناسیاب چه شمه شاره زام، به لام نهو دئیه کوئیه."

حه مده بئ نهو هی بجه جلی، وه لامی دایه وه:

"ده مهوئ بچه گوندی "دورسون" و نهوان"

"کام دورسون؟"

"خۆ عه بدی خان ده ناسی... پاشان بیدهنگ بوو و چاو ی بریه سووچینکی ژووړه که. مامه پیره:

"باشه، دوايه..."

"دورسون ره عیه تی عه بدی خانه... جووتی بۆ ده کا، وه ردی بۆ ده برئ... ده مهوئ بچه

گوندی نهو دورسو نه."

بریسکه یه که له چاره کانی حه مده هه ستا، پاش تاوێک بیدهنگی له سه ری رویشته:

"نهو دورسو نه که جووچه که باشووه که ی گرتبوو... نیستا ناسیت کییه مامه گیان؟"

"نه ئی، نه ئی، ده زانم! باشه دوايه..."

"ده مهوئ بچه گوندی دورسون و نهوان... دورسون ده یگوت له دئی نهوان به زۆر

جووتی به مندا لان ناکه ن... لیشیان ناده ن... دورسون ده یگوت گونده که یان چه قله شینکه ی

هه ر لئیه... ده مهوئ بچه نهوئ."

"باشه، نهو گونده ناوی چیه؟... دورسون پیتی نه گوتی؟... نه یگوت دئیه که یان ناوی چیه؟..."

خەمەد بېدەنگ بوو، قامىكى لە زارى ناو لە فەكران راجوو. ماوئەيك بېرى كردهو لە نەكاو
وئەلامى دايەو:

"نا... ناوى گونڊە كەيانى پىنە گوتووم."

"سەيرە!"

خەمەد بېش دووپاتى كردهو:

"ئەرى، سەيرە!... مەن و دورسوون پىكەو جووتان دەكرد... هېندى جار دورسوون لەسەر
بەردىك دادەنىشت و دەيگوت: بريا دېهاتى نىمەت دىتبايە!... داروبەردى زىرە... دەرياي
هەيە، كاجى هەيە... دەيگوت ئەگەر سواری دەريا بى لەم دىبايە هەر كۆيەك وازت لى بى
دەتوانى بچى... دورسوون لەو گونڊە راى كردهو... بە منى گوتبوو ئەم قسانە لەلای كەس
نەدركىتم، منىش بە دايكىشم نەگوتن."

پاشان بە نەسپايى گوتى:

"تۆش بە كەسيان مەلئى مامەگيان!... نى؟"

سەلمان:

"مەترسە، مەترسە... بە هېچ كەس نالتم."

بووكەكە هەستا رۆيشت و دواى دەقيقەيەك تەليسىيەكى هېناو گەرايەو. تەليسى لە
نيوئەراستى ژوورەكە هەلرشت. نيو ژوورەكە پىر بوو لە قۇزاخە پەمۆ. گولە پەمۆيەكان سېى
بوون و هەركامىيان دەتگوت پەلە هەروىكى چىكۆلەيە. ژوورەكە پىر بوو لە بۆنى قۇزاخە
پەمۆ. سەلمان گوتى:

"ياللا خەمەدۆك بىنم، هونەرى خۆت نىشان بەدە. داخوا دەزانى قۇزاخە پەمۆ پاك

بەكەى؟ ئافەرىن پالەوان، دەى با بزانم."

خەمەدۆك كۆشيكى قۇزاخە پەمۆ كىشايە پىش خۆى. دەستى وا فېرەكار بوون وەك ماشين
كاربان دەكرد:

"پەمۆ پاك كۆردن شتىك نىە."

كۆرەكەى مام سەلمان:

"دەى خەمەدۆك، ئىستا تۆ ئەو گونڊە چۆن دەدۆزيەو؟"

خەمەدۆك كە ديار بوو ئەم پىرسيارەى پىنە خۆش نىە، هەناسەيەكى هەل كىشاو لە وئەلام دا گوتى:

"دەگەپتم... دەى بىنمەو... دەيگوت لە نىزيك دەريايە... دەى بىنمەو."

"حهمدۆك! لىتره بۆ دەريا بازده رۆژەپىيە."

"دەيىنمەۋە، ھىندە دەگەرپىم ھەتا دەيىنمەۋە... ئەگەر بىش مېرم تازە ناچمەۋە
ئاسىياب چەشمە."
سلەمان:

"حهمدۆك، خۇ تۆ نەتگوت چىت لى قەوماۋە بۆچى مال و ھالى خۇت بەجى ھىشتەۋ
رووت لە كىتو و بىابان كىردە؟"
حهمدۆك دەستى لە كار كىتايەۋە:

"مام سلەمان گويى بگرە بۆت باس بىكەم... بايم مردە، تەنيا دايكىنىك ھەيە بپايەۋە.
خىزم و كەس و كارى دىكەم نىيە... ئەمەن رەيەتتى عبدىخانم..."
ئەمەي كە گوت، چاۋى پېر بوون لە نار و كۆلە گروۋى لە نوكتى ما. ددانى بە جەرگى خۇي
دادەگرت، ئەگىنا لە پېرمەي گريانى دەدا.
حهمدۆك لەسەرى رۆيشت:

"دو سالتە جووت بۆ عبدىخان دەكەم... چەقلەشىنكە پىياۋى دەخۇا... چەقلەشىنكە
وەك سەگ لاق و لەتەرى پىياۋى دەگەزى. ئەمەن لەو درۋەلەنە جوۋتم دەكرد. عبدىخان ھەمو
رۆژى بە قەستى كوشتن داركارى دەكردم. دويىنى بەيانىيىش لىيىدام. ھەمو لەشم رەش و شىن
ھەلگەرا. منىش رام كىرد... دەمەۋى بچمە ئەو دىيە. عبدىخان لەۋى نام دۆزىتەۋە...
دەچمە ئەو ئاۋايىيە جوۋتى دەكەم، دەم بە شوان، ئەگەر پىشيان خۇش بى دەم بە كورپان."
حهمدۆك وەختىك گوتى "ئەگەر پىشيان خۇش بى، دەم بە كورپان" جوان سەيرى چاۋى مام
سلەمانى كىرد. ھەمدۆك دلى پېر بو. ئەگەر زارى كىرەپايەۋە يەك قەيى دىكەي كىرەپايە،
گريانى دەھات و خۇي پېر راگىر نەدەكرا. سلەمان كە تىتى گەيشتىبو، باسەكەي گۆزى:
"حهمدە، ئىتسا كە نىيازت نىيە بچىەۋە ئاسىياب چەشمە، لەلای نىيە يىنەۋە."
دەم و چاۋى ھەمدە پىشكووت. لە خۇشىيان ھەمو گىانى لەرزى.
كۆرەكەي مام سلەمان:

"دەريا زۆر دوۋرە ھەمدۆك... ئەو گوندەش بەر ئاسانىيە نادۆزىتەۋە."
ھەمو تەلىسە پەمۆيەكە پاك كرابو. ژوۋرەكە پېر بو لە ئەسپى رەشەي پەمۆ.
ئەسپىيەكان بە پەلە بە چوار قولىنچكى ژوۋرەكەدا دەگەرپان. جى خەۋى ھەمدەيان لە نىزىك
ئاگرەدانەكە راخست. چاۋى گەرم بىوون، ئەگەر لىتى گەرپابان دەسبەجى دەچوۋە نىتو جىتى.
مامەپىرە كە دەيزانى ھەمدە زۆر كوشتە خەۋە، گوتى:

"پرۆ سەر جییه کەت" و جی خەوه کە ی نیشان دا.

خەمەد بێ ئهوهی قسەیک بکا، چووه نیو جییه کە ی و خۆی قانگله کرد. دەرگوت هەموو لەشی له ئاونگ دا کورتاوه. هەموو ئەندامی لەشی دیشان. له دلی خۆی دا دەرگوت: "دەبە کۆری... دەبە کۆری... دایکم هەتا شل دەبێ با به دوام دا بگهڕێ... ناتوانم بمۆزنهوه... تازه ناچمهوه..."

خەمەد دوو سەعات پێش تاو هەلات، راست ئهوه وەخته که رۆژان دەرچووه جووتی، له خهه راپهڕی. له جی هاته دەر. ههروا به خهه الوویی میزه کە ی کرد. هاتهوه سەر خۆ. دویتێ شو و مام سلەمانی ریش سپیی وهبیر هاتنهوه. له دلی خۆی دا گوتی: "ماتی مام سلەمان!... ههه لێره دەم، ئیدی ناچمهوه... دەم به کۆریان..."

له دهری کزه بایه کی ساردی دههات. سهرمای بوو، هاتهوه ژووړی و سهرله نوێ چووه وه نیو جییه کە ی. ئەژنۆی کۆکردنهوه به سنگی خۆیه وه نان. جییه کە ی گهرم داهاهت. خەمەد دهیزانی که ئەمپر هەتا تاوهه لاتیشت دهتوانی بهوێ. بۆیه دووباره خهه لی کهوتوه.

ههتاو به دەم شنه بای بهیانییه وه له کهل دەرگهوت. دایک مەغله شۆریای له سەر ناگر لابرد. ههلم و بۆنکی خۆش له مەغله که ههله دهستا. کۆر له میژر بوو چووبوه سهرکار. سلەمانیش دهستی کردبووه به پینه کردنی کورتانه که. ژنه بانگی کرد:

"سلەمان، شۆریاوه کەت سارد دهبیتهوه."

"میوانه که مان ههلتا؟"

"دیاره ئەم منداله دویتێ زۆر ماندوو بووه، له خهه لی دا قسان دهکا."

"ههلی مهستینه، بهسته زمانه دویتێ ههموو دویتێ غاری داوه."

"ناخر ئەم منداله بزجی ماله و حالی خۆی بهجی ههشتوه رای کردوه؟"

"چونکه زۆریان تین بۆ ههناوه."

"رۆله گیان!... چهنیش جوانه... ناخر ئەم خوانه ناسانه چیان لهو بسته منداله دهوێ؟..."

"ههتا ههه و ههختیک پێی خۆش بێ له لای نیته دههستینهوه."

لهو کاته دا خەمەد وه خهه بهر هات. بهههردوو دهستان چاوه کانی ههه لگۆفین. ههه لیمکی سووک له نیو مەغله شۆریاوه که ههله دهستا. له کهلێنی دەرگاوه شۆقی ههتاو وه تیزمالکیت که به چهقۆ برییتیان هاتبوه ژووړ. خەمەد دهسهجی له جییه دهرپهڕی. کاتیک سلەمان پهله پهلی خەمەدی دی، گوتی:

"مەترسە كۆرۈم... ئەگەر پېت خۇشە جارىڭ بىخەۋە."

خەمەد ئاقتاۋە مەسكەي لە تەننىشت ئاگردان ھەلگرت و چوۋە دەرى. پاش ئەرەي دەست و چارى بە ئاۋى گەرم شوتن، چوۋ لەسەر سەرى مام سەلمان راۋىستار تىيموۋە رامما. ژنە دىسان بانگى كۆردەۋە:
"ۋەرن شۆرباۋە كەتەن بىخۇن... سارد دەپىتەۋە."

سەلمان كورتانەكەي دانائو بە پىكەنىنەۋە چاۋىكى لە خەمەدۆك داگرت:
"با بېچىن شۆرباۋە كەمان بىخۇن."

شۆرباۋە كەيان بېرىش بە شىر بوۋ. بۇنى بېرىش و شىر تىكەل بېۋو، و بە جارىك ژوۋرەكەي داگرتېۋو. شۆرباۋە كەيان بە كەۋچكى دار خوارد. خەمەد شۆرباۋەكەي زۆر پى خۇش بوۋ. لە دلى خۇي دا گوتى: "دەيم بە كۆرى."

پاش قاولتى، سەلمان پىنەي كورتانەكەي تىماۋ كۆردو بە پىۋوش و سەمەل ئاخىنەۋە. پىۋوشكە لە نىۋ قامكە درىژو پىرەلۆكەكانى دا ھەلەخلىسكا.

ھەتارى پايز بە ھەموو تىشك و روۋناكىي خۇيەۋە دەرو دەشتى داگرتېۋو. تۆزىكى ورد لە پىۋوش و پەلاش ھەلەدەستا. ھەركات سەلمان چىنگى لەو پىۋوشە دادەگرت و لە كورتانەكەي داخنى، ئەو تۆزە زەردو زىرپىنە لەبەر تىشكى ھەتاۋ بە چواردەۋرى دا بىلاۋ دەپۋەۋە.
سەلمان:

"غەبىدىخان زۆرى ئازار داۋى؟"

خەمەد چاۋەپۋانى پىرسىيارىكى وا نەبوۋ. بەلام تەپدەست ۋەلامى داپەۋە:
"بە قەستى كوشتن لىتى دەدام... جارىكىيان نەۋەندەي لىتىدام كە مانگىتى رەبەق لە جىتى دا كەۋم... دايمك دەيگرت ئەگەر ئوشتمەي مەلا سارى نەبوۋايە، دەمىردم... غەبىدىخان لە ھەموو كەسى دەدا، بەلام لە من زىاتر..."
"باشە، كەۋابى لەلاي نىمە دەمىنىۋە."

"خۇ من لەو گۈندە كارىكم نى... ئەمجار لىترەرا بۆ نەۋ ئاۋايىيە پازدە پۆژەپىيە... دەريايەكەشى نازام بە كەلكى چى دى... ئەگەر چەقەلەشىنكەشى نەبى، خۇ نىترەش نىتە... ئەمەن ھەر لىترە دەمىنىۋە، كەس ناتوانى ۋەمىنى، وا نىيە؟... ئاسىياب چەشمە ھەتا نىترە دەليارپىيەكە، وا نىيە؟... لىترە ناتوانى بىدۆزەۋە، وا نىيە...؟"

پىت وايە ئاسىياب چەشمە لە كۆپىيە؟... ئاسىياب چەشمە لەۋديو ئەم كىتەيە... چما بۆخۆت نازانى چەند بە رىگادا ھاتۋى؟"

ھەممەد وشك بوو. چارۋى پىن زەق بوون و ئارەقى كىرد. ھەممۇ ھىوايەكەى بىرۈە بلىقى سەرئار. ئارەق چۆر چۆر لى ھەممۇ گىيانى سەرەوژىر بوو. وىستى شتىك بلىق، بەلام تىنى خۆى قوت دايەو ھىچى نەگوت. پۆلە ھەلۋىدەك بە ئاسمانەو دىار بوون. چارۋى پىيان كەوت. خۆى لى سەلمان نىزىك كىردەو گوتى:

"كەوابى، باشتە بىچە نەو دىيەو بىچە كورۋى ئەوان... نەگەر عەبدىخان وەمبىنى نەنجىن نەنجىم دەكا."

سەلمان بە سەرگۈنەو وەلامى دايەو:

"باشە، بىچۆ نەو دىيەو بىبە بە كورۋى ئەوان!..."

"چەند خۆش بوو بىام بە كورۋى تۆ، بەلام..."

"بەلام چى؟"

"نەگەر بىكەومە بەردەستى، لى خواش ئاتىسى، لىت لىت دەكا."

"نەمىنىش كارىكىم لى دەست نايە ھەممەد!..."

سەلمان نەمى گوت و لىسەر كارەكەى ھەلستار چاك سەبرى ھەممەدى كىرد. دەم و چارۋى ھەممەد رىك ھاتىبون، چاۋەكانى كز داگىرابوون. دەتگوت سۆمايى چارۋى رۆ رۋاۋە.

وختىك ھەممەد دىتى سەلمان تەماشاي دەكا، زىاتىش خۆى لىننىزىك كىردەو دەستى گرت. ھەممۇ ئارات و ئارەزوۋەكانى لى چاۋانى دا دىار بوون. لى سەلمانى پىسى:

"چ بىكەم."

"مەترسە ھەممەد."

ھەممەد بە ترس و خۆشھالىيەو زەردەخەندىەكى تالى كىرد. سەلمان كورتانەكەى لى قوژىنىك دانائو وەرۋى كەوت:

"ھەممەدۆك! مەن ھەتا نەو مالەى بەرامبەرمان دەچىم، كارىكىم ھەيە. تۆش چىت پىنخۆشە وا بىكە. نەگەر پىت خۆشە بىچو لى نىئو ئاۋايى بۆخۆت بىگەرۋى."

ھەممەد لىي جيا بىرۈەو چوۋە نىئو دى. دىيەكە بىست - بىست و پىنج مال دەبوو. ھەممۇ خانوۋەكان بە مۆرە دروست كرابوون. ھەروا لى گۆترە چەند بەردىان لىسەرىك دانابوون و خانوۋيان لىسەر دروست كىردبوون. خانوۋەكان لى تەختى زەوى پىا مىترىك زىاتىر بەرز نەبوون و ھەمووشيان مۆرە بوون.

ھەممەد ھەممۇ دىيەكە گەپرا. مىندالان لى سەرانگوتىك يارىيان دەكىرد. ژنەكان لى بەرپەرۋچكەى دانىشتىبون و خەرىكى تەشى رستى بوون، سەگىكىشى بەرچاۋ كەوت، سەگەكە

كلكى له گەلۆزى گرتىبو و بە ترسەو بە بن دىوارىك دا دەپۆيشت. لە ھەموو كەلتن و قوڭشنىكى ئەم دىيە پەين و تەپالەيان لەسەريەك رۆكردبوو. ھەتا ئىتوارى ھەموو كۆن و كاژىرى گۆندەكەي سەنگ و سوژن نا. كەس كارى بە سەريەو نەبوو، كەس لىتى نەپرسى لە كۆتو ھاتو و بۆ كۆي دەچى، لە دىتى خۆيان نەگەر غەوارەيەكيان دەدى، ھەموو منداڵەكان لىتى كۆدەبوونەو، خەلكى ئەم دىيە جۆرىكى دىكە بوون... و نەمەشى پىن خۆش بوو. كاتىك ھاتەو مالتى دىتى سەلمانىش لە مالتىيە. سەلمان:

"جەمەدۆك، ئەو بۆجى سەرىكى مالتەوت نەدايەو، لە نىتو دىتى چ باسە؟"
 "چ باس نەبوو مامەگيان."

بەدواي ئەمەدا چەند رۆژىك جەمەد ئەمە كارى بوو. يەك دوو دەستە براشى پەيدا كردن. لەگەل منداڵان "ھەلووكتىن"ى كرد. لەم يارىيەدا لىنگەي نەبوو، بەلام قەت خۆي لەسەر كەس ھەلنەدەكيشا. ھەر منداڵىكى دىكە لەم يارىيەدا وەك ئەو سەر راست بووايە، خۆي پىتو رادەنا. بەلام وا ديار بوو جەمەد ئەم يارىيە زۆر بە يارىيەكى منداڵانە دەزانى، ھىچ گوتى نەدەدايە بردنەو و دۆرانن. ھەريۆيە منداڵەكان زۆريان خۆش دەويست. پاشان، پايزە بارانى توورپووس دەستى پىن كرد. ديوتانە پايزان گەلای داران چۆن ھەلەدوهرى؟ پايزەبارانى توورپويسش بە درشتى وەك گەلەزەردى پايزە دەكەوتتە سەر زەوى. ھەر دەيان گرماند. لە كۆتو پىشت ئاوەدانىيەو گاشەمەردى زەلام زەلام لەگەل دەنگى ھەورەترىشە بەرەو دەشت تاورى دەبوونەو. كۆتو كە لىرەوار بوو، لىرەوارىكى چرو دارى زەلام زەلام. رۆژىكيان جەمەد ھاتە لای سەلمان و گوتى:

"مام سەلمان، ھەتا كەنگى بىنكار بىم. بۆجى ھەر بسووپىمەو و نانى مفت بچۆم؟"
 "گۆئ مەدەيە جەمەد، ناخەرەكەي كارىكت پىن دەسپىزىن."

باران چەند رۆژىك لىتى كردەو. ھەتا لەسەر گەلەزەردى بەردو خاك و دارە شەدارەكان مۆنچ مۆنچ دەدرەوشا. ھەلەكى تەنك لە زەوى ھەلەدەستاو بۆنى ريخ و پەينى بۆ لای ئاوايى بەرپى دەكرد. جارجارىش پەلە ھەورى زۆرين پىشى تىشى ھەتاويان دەگرت... جەمەد لە نيزىك مالتى لەسەر بەردىك دانىشتبوو، جووتە كالتەيەك كە سەلمان لە چەرمى خاوبۆي درووبوو، لە پىتى دەكرد. كالتەكان تەپ بوون. دىوي دەروەيان بە تووكتىكى مەيلەوشىن داپۆشرابوو. لەوێ ديار بوو كە كالتەكان لە چەرمى جوانەگا دروست كراون.

حه‌مه‌د له خۆشیی کاله‌کانی خه‌ریک بوو بال بگرئ. سله‌مان هات و له پهنای راوه‌ستا. حه‌مه‌د به‌ن کاله‌که‌ی ده‌به‌ست و سله‌مان ته‌ماشای ده‌کرد. دیار بوو حه‌مه‌د ده‌ستی به‌و کاره‌ راهاتبوو. خه‌ترا به‌ن کاله‌کانی هه‌ناو به‌ردو له‌لای پاژنه‌ی گرئیدان.

سله‌مان:

"حه‌مه‌دۆك، له کاله له‌په‌چ‌کردنیش دا وه‌ستای."

حه‌مه‌دۆك سه‌ری هه‌لبه‌ی و په‌تکه‌نی:

"ئه‌من ده‌زانم کاله هه‌له‌یش به‌ستم. به‌لام نه‌تۆ باشتر ده‌زانئ."

حه‌مه‌دۆك هه‌ستایه سه‌ریه‌. په‌ك دوو جار قورسابی خۆی خسته سه‌ر لاقی راست و چه‌پی و کاله‌کانی تاقی کرده‌وه. پاشان ده‌پازده هه‌نگاو رۆیشت و گه‌رایه‌وه. دیسانیش چه‌ند هه‌نگاوێك به‌م لار شه‌و لادا رۆیشت. به‌ده‌م رۆیشتنه‌وه چاوی هه‌ر له‌کاله‌کانی بوو. حه‌مه‌دۆك چاوی له‌کاله‌کانی هه‌ل‌نه‌ده‌گوێزت. پاشان هات و له پهنای سله‌مان راوه‌ستا:

"په‌ به‌ په‌تم."

وه‌په‌ی كه‌وتن. حه‌مه‌دۆك چاوی هه‌ر له‌کاله‌کانی بوو. جار‌جار راده‌وه‌ستا هه‌تا کاله‌کانی باشتر به‌ینه‌ی و جار‌جاریش داده‌هاته‌وه‌و ده‌ستیکه‌ی به‌سه‌ر تووکه‌ی کاله‌کانی دا دیتا.

سله‌مانیش به‌شداری دله‌خۆش‌په‌که‌ی حه‌مه‌د بوو:

"په‌م وایه په‌تت خه‌راپ نه‌ئ؟"

"په‌ به‌ په‌تم، نه‌ ته‌نگن و نه‌ فره‌وان."

"حه‌مه‌دۆك، ته‌گه‌ر چووبایه شه‌و ده‌یه، كه‌ن هه‌بوو کاله‌ی وات بۆ به‌دروئ؟"

"چما له‌و ده‌یه خه‌لك به‌ په‌خواسی ده‌گه‌رئ؟"

ئه‌م په‌رسیاره‌ی حه‌مه‌د به‌شیکه‌ی له‌ ساویلکه‌یه‌ی و به‌شیکه‌ی له‌ زۆرزانیه‌وه بوو. به‌لام سله‌مان ته‌نگه‌یشت. بۆیه له‌ وه‌لام دا گوئی:

"نا... به‌لام له‌وئ کاله له‌په‌ی ناكه‌ن، كه‌وش له‌په‌ی ده‌كه‌ن."

"ته‌نگه‌یشتم مامه‌."

به‌ په‌پاسه له‌ ئارایی وه‌ده‌رکه‌وتن. حه‌مه‌د له‌ نه‌كاو دلی کرایه‌وه. هه‌تا کته‌وه‌که‌ی شه‌وه‌ریان مه‌زرایه‌ك پان به‌بووه‌وه. ئه‌م مه‌زرایه‌ش زۆر به‌ كه‌لك نه‌ده‌هات. چه‌قله‌شینکه‌ی نه‌بوو، به‌لام زۆریش باش نه‌بوو. ئه‌م مه‌زرایانه هه‌موویان به‌رد به‌رداوی بوون...

هممد راوهستا:

"مام سله مان، ده چينه كوئ؟"

"هه روا ده گه پټين."

هممد هيچي نه گوت و هه روا روښتن.

کاله نوئيه کهي هممد قورايو بوو. له دلي خوي دا چهند جنيوي تپو تازه ي بهو قوپه دا که کاله کاني لي پيس کړدبوو.

له ناوايي دووړ که وتنوه. جگه له دوو که لي کولاو که کان هيچ شتي کي نيو دي ديار نه بوو. سله مان:

"گوټ لي بي هممه دوك. هه موو روژي بز نه کان بيتنه نيتره... ده تواني له م ده ورو بهره حه يوانه کان بله وړه پټي. به لام نه کهي له م ته پو لکه يه، له م ته پو لکه خه نه يي به ناوا بي. نه وديوي نيزيك گونده کهي خوتانه... هه ريښا ديت هاتن و گرتياني."

"بي له وديوي نانيم... چاك بوو پټ گوم."

"باشه نيستا با بچينه وه."

گه پړانه وه. ناسمان پر له په له هه وري سپي بوو. ره پسته کان وه چهند خالي سوز په له په له نه نيتر بهر د بهر داري يه که دا بلا و بپوونه وه. تاق تاقش نيڼو که شه پتانه به لاسکي بلندي گياکانه وه نوو ساپوون.

سله مان:

"هممه دوك، رهنگه عه بدې خانه ريش بز نه زوري بازار دابي."

هممد راوهستا، سله مان يش راوهستا. هممد سر له نوئ ته ماشايه کي کاله کاني کړد.

سله مان:

"با ليتره دانيشين."

"با دانيشين مامه،" و پاشان ده ستی به گيړانه وه کړد:

"با بژت ياس بکهم مام سله مان، وه ختيك بام مرد، عه بدې خان دارو نه دارماني لي نه ستاندين. نه گهر دايکم قسمي کړد بايه دار کاري ده کړد. پيلي منيشي ده گرت و فرتي ده دام. جاري کيان دوو روژي تزاو مني له داري به ست و به جتي هيشتم. پاش دوو روژان دايکم هات و له داري کړد مه وه. نه گهر دايکم نه يديا مه وه، گورگ ده ي خواردم."

سله مان هه ناسيه کي هه لکيشاو گوتي:

"ئارا ھەمدۆك؟..." ھەستايە سەرىپ و ھەمدەش ھەستا.

سلەمان:

"لەبیرت نەچى چىم پى گوتى. پى لەو دىوى تەپۆلكە خەنەيىدەكە نەنىتى. نەوەك چاويان پىت بکەوئ و خەبەر بە ەبدىخان بدەن. ئەودەم ئىدى ھىچ ناکرئ. دئ و دەتباتەوہ."

"پى لەو دىوى نانئىم."

رۆژى دواتر ھەمدە زوو لە خەو ھەستا. دەسبەجى لە جىنى ھاتەدەر. خەرىك بوو دىنا رووناك دەبوو. چوہ سەر سەرى سلەمان. سلەمان پرخەپرخی خەوى دەھات. بە نقورچىك سلەمانى وەخەبەر ھىتا. سلەمان چاوى ھەلتىنا:

"چىہ؟... تۆى ھەمدەوڪ؟..."

ھەمدە بە خۆرانا ئەوہ جوابى داىەوہ:

"مىم مام سلەمان... درەنگە، دەمەوئ بزنەكان لى خورم."

سلەمان راست بووہو. چاوى بۆ ژنەكەى گىتړا. خىزانى دەمىك بوو ھەستابوو. خەرىك بوو ھەيوانەكانى دەدۆشى. سلەمان بانگى خىزانى كرد:

"زوبە نيورۆژى ھەمدەوڪى لە پىپىچەيەك ھاوئ و بىدەيە."

ژنە دەستە شىراوىيەكانى لە مەنجەلتىكى گەورەدا شوتەوہو گوتى:

"ئەوانى دىكە ئىوارئ دەدۆشم."

ھىندەى بلىتى يەك و دوو نيورۆژى ھەمدەوڪى خستە پىپىچەيەك و داىە دەستى. چەند كەوچك شۆرباويشى لەو مەنجەلەكە لە نيزىك ئاگردانەكە دانرابوو و ھەروا زلقى دەدان. بۆ تى كرد. ھەمدە خىتړا خىتړا شۆرباوەكەى ھەلقوورپاندو ھىندەى چا و لەسەر چاوى دانئى پىپىچەكەى لە پشتى بەست و بزنەكانى رەپىچەك دا. كلاًوہ چەورو كۆنەكەى لەسەرى ھەلگرت و رە بزنەكانى گورزانندو مىگەلەكەى بەرەو لەوەرگە دەنگ دا.

سلەمان لە دراوہ بانگى كرد:

"پىرۆز پى ھەمدەوڪ؟!"

ھەتا ھەمدەو بزنەكان ديار بوون، سلەمان راوہستاو تەماشاي كردن. پاشان لەبەر خۆيەرە گوتى:

"مىندالى دنيايەكى سەيرە!..."

خىزانى ھاتە لای:

"چىہ؟ ديسان لەبەر خۆتەوہ دەستت پى كرد."

"خو! ده زاننډ غه بدي خانه ريش بزنه چ به لايه كي به سهر نهم منداله هيتاره. پياو زكي پي ده سورتن... باوكيم ده ناسي. پياويكي فقير حال و بيدهنگ بوو. مندالي بهسته زمان، بزانه چيان به سهر هيتاره كهوا سهرې خوي هه لگرتوه؟"

ژنه:

"خوات لښ رازي بڼ، نه توش هه موو شتيك له سهر دلي خوت ده كميه خه فته. ليم بوويه مامه خه مه... وهره شوراوه كهت بخو."

(۳)

لاي ئىتوارى بوو. ھەممۇ خەلك لەسەر كارو كاسى گەرايدەو. بەلەم ھەمەدۆك نەھاتەو. رۆژ ئاوابوو، ديسان ھەمەدۆك ديار نەبوو. دىنيا تاريك بوو، بەلەم ھەمەدۆك پەيدا نەبوو. دراوسى ديار بە ديارى دايكى ھەمەد، خات زىنەب بانگى دايكى ھەمەدى كرد:

"دوونە، دوونە... ھەمەدۆك ھاتەو يان نا؟"

دايكى ھەمەد بە گريانەوە جوابى دايەو:

"نە بە خواي خوشكى گيان. ھىشتا ھەتيو ھەمەد ديار نى، ھىشتا ھەمەد پەيدا نەبوو ھەو... چىم لى دەكەي خوشكى، تەگىر چى؟"

خات زىنەب نەو قسەي دە جارى كرديوو، دووياتى كرەو:

"گىر مەبە خوشكم، ھەستە بە پىيەكى سەرىكى مالى عەبدى خان بدە، رەنگە لەوئى بى... ھەر بەدبەختىيە كىش بى، پىش ھەمووان داوئىنى فەقرو ھەژاران دەگرئ... گىر مەبە خوشكم... ھەستە بە پىيەكى تا مالى عەبدى خان بچۆ... ھەستە خوشكم، ھەستە."

دوونە:

"كۆرەكەم چى بەسەر ھاتەو... كۆرى من ھاتبايەو راستەرى دەھاتەو مالى... كۆرى من پى لە مالى عەبدى خان نانئى. ناكە كۆرەكەم بەلەيكى بەسەر ھاتبى... ھەر ئىستا سەرىكى مالى عەبدى خان دەدەم، بەلكو لەوئى بى. بەلەم دەش زانم ئەگەر كۆرەكەم ھاتبايەو لە ھىچ كۆئى گىر نەدەبوو. يەكسەر دەھاتەو مالى، راستەرى دەھاتە كىن دايكى... ئىستا دەچىم سەرىكى وئىش دەدەم، بەلكو لەوئى بى."

ھەر بەرى ئاسمانى گرتبوو. نە مانگ بە دەرەو بوو، نە تاقە ئىستىرەيك، تاريكىك بوو چار چاوى نەدەدى. دايكى ھەمەد بە كۆمەكۆمە بەرەو مالى عەبدى خان وەرى كەوت.

له پهنجره يه كي چكۆلوه رووناكايي يه كي چكۆله ، هينده ي له په ده ستيك كه وتبووه سهر زه وي . كاتيك گه يشته ئه م تيشكه ، ته په ته پ دلى لىي دا . يهك دوو جار تفى خوى قووت دايموه . ده له رزى . دداني له سهر يهك داده نان . نه ي ده توانى زارى بكاته وه . ده نكيكى مرده لۆكه له گه رووى هاته ده ر :

"خان . خان . . . له بهر بهر ي پى يانت مرم خان . . . همه دم هيشتا نه هاته وه ته وه ، هاتم خه بهر يكي بزانم . . . گوتم بهلكوو ليږه ي . . . هاتم خه بهر يكي همه دى بزانم خان ."

ده نكيكى زيرو رهق وه لامي دايموه :

"كى به له ده رى . . . بهو شه وه چ كار يكت هه يه ؟ . . ."

دورنه پارايموه :

"ده سهر سهرت گه پرتم خان . . . همه دم هيشتا نه هاته وه ته وه ، هاتم خه بهر يكي بزانم . . . گوتم بهلكوو ليږه ي . . ."

هه ر ته وه ده نگه زيرو نه ستوره ديسان بهرز بووه وه :

"خوا بت گري دورنه ، توى . . . چ سندا نيكته ؟ ."

"منم خان ، دا يكي همه دم ."

هه ر ته وه ده نگه زيرو ديسان جوابي دايموه :

"وه ره ژوروى بزانم چ سندا نيكته ؟ . . ."

دورنه به لاره ملي خوى له ژوروى هاويشت . عه بدي خان له نيزيك ئاگردان چوار ميژيلكه له سهر ته ختيك دانيشت بوو . كلاو گه رگه ريه مه خمره كه ي وهك جار ان به لايه كي سه ريده نابوو . ليوي كلاوه كه ي گوئى چه پى دا پوشي بوو . كراسيكي گول دوزي كراوى له بهر بوو . ده سحيته ده نك درشته كار بهايه كه ي ده گيڙا . ته وه هميشه بهم تشك و ديمه نه وه له هه موو جي بهك ده بينرا . چاره كانى نه ئاسمانى بوون و نه سهوز . رهنگى چاوى له نيوان ئاسمانى و سهوز دا بوو . سهر روميه تى سوورو ده م و چاوى دريژو باريك بوون . عه بدي خان دووياتي كرده وه :

"چ باسه ؟ . . . ديسان چ بووه ؟ ."

دورنه نه ختيك داهات بووه وه ده ستي چه پى له نيو ده ستي راستى دا ده گوشى :

"خان گيان ، قه زات له گيانم ، همه دم هه تا نيستا له جووتى نه هاته وه ته وه ، گوتم ره نگه ليږه ي . . . هاتم خه بهر يكي بزانم ."

عه بدي خان نه پراندى و راست بووه وه :

"هتا ئىستا نه هاتوتهوه؟ ... نهى حەرامزاده ... گايەکانى لە کوێ بەرە ئالا کردوه
چووته چ جەهەننەمىک؟"

بە پەلە خۆى گەيانده دەرگا. دەرگای کردەوهو هاواری کرد:

"هۆى... دورسوون، وه سمان، عەلى لە کوێن؟"

سێ دەنگ لە سێ جێگا وه لāmیان دايموه:

"لیرەم خان؟"

"زووکن، وەرته ئیرە."

هەرسێکیان لەو تاریکایى پەدا بە پەلەو بە لینگ دان خۆیان گەيانده عەبدىخان. دورسوون
پیاویکی چل سالتی چوارشانهى بەخۆوه بوو. بەلام عەلى و وه سمان مێرمنداڵى پازده، شازده
سالانه بوون:

"زوو بگەنە مەزرايه، بزائن ئەو بیژووه لە کوێیه، بزائن گاجووتهکانى لە کوێ بەرە
کردون... هتا گايەکان نه بینتموه، نه په نهوه."

دورسوون گوتی:

"ئیمەش هەر بیرمان لەوه دەکردهوه خان! دەمانگوت ئەو کورە تا ئىستا لە کوێ
ماوتهوه. بە چاوان خان، هەر ئىستا وه دواى ده کهوین."

دوونه خۆى پێ رانه گیراو لە پرمەى گریانى دا. عەبدىخان بە توورە پێیهوه بە گۆى دا هات:
"لێ وه پرە... بێدەنگ بە، بزائین لە دەست ئەو بیژووهى تۆ فریت داوه چیمان بەسەر
دێ... بەم خوايه مرویهک لەسەرى گاجووته کاتم کەم بیتتوه کەوتی ده کهم. ئىسکانى لە ئاونگ
دا ده کوتم..."

دورسوون و عەلى و وه سمان خەریک بوون لە تاریکی دا ون دەبوون، دوونهش وه دوايان
کهوت. دورسوون کە دیتی دوونهشیان بە دوايه، گوتی:

"خوشکم، پێریست بە هاتنى تۆ ناکا، تۆ برۆوه مالتی. ئیمە نه گەر دیمانوه دهی پێینتوه.
رەنگە گاسته کهى پساندبێ، له وانه شه نامووره کهى شکاندبێ و نهوێرێ بیتتوه... تۆ بگەرێتوه
خوشکم، ئیمە دهی پێینتوه."

دوونه:

"قەزاتان لە من کهوئ... حەمەد لە ئیوه دهوێتتوه... کورە کهم لە تۆ دهوێتتوه مام
دورسوون... دهزانى حەمەد چەندهى تۆ خوش دهوئ؟ ئەمن حەمەد لە تۆ دهوێتتوه..."

دوونه هاتمه مالتې و شو سچ كهسه له تاريخكايي شهودا ون بوون و دهنگي پېيانيشيان
دوور كهوتهموهو بچ ههست بوو.

نموان شو ريگايانه باش شارهزا بوون، بهر تاريخكشموه دهريشتن، له پيش دا به مهزرايه كي
پر له بهردو سندهگل دا تپسېر بوون، دوايه بهرده لانيكيان به جي هيتشت لهولاي بهرده لانهكه
دانيشتن، بمهسيتموه، ههرسيكيان پاليان وټك دابوو. ماوهيك همروا بيتهنگ مانهوه.
تاريخكاييپه كي نهنگوسته چار عهرزو عاسماني ليك درووبوون. جكه له دهنگي سپره
دهنگيك نهدههاته بهر گوئ. له پيش دا دوسوون دهستي به قسان كرد.

بهلام شو له گهل كهسي نهبوو. له گهل شهودا دهوا:

"چي بهسهر هاتوه؟..."

وهسمان:

"خوا دهزاني."

ععلي:

"حهمد هيندي شتي له كن من دركاندبوو. گوتبووي دههويي بچمه شو دهويي...
دهيگوت نهگهر بگهه وي، سهريشم بېرن تازه نايه مهوه ناسياب چه شه."

دوسوون:

"ناكا هه لاتبې؟... ناكا خوي شيت كردبې؟..."

ععلي، به جورتيك كه پياو باش ليتي حالي نهدهبوو، له وهلام دا گوتي:

"نهگهر ريشتبې كارتيكي چاكي كرده..."

وهسمان:

"زورر چاكيشي كرده."

ععلي:

"نهگهر ژيان نهويه كه نيتمه هه مانه، بزيه نابې بيتهوه."

وهسمان:

"نهگهر نيتمهش توانييامان خو بگهيه نينه چوكووراوا رزگاريمان دههات."

دوسوون:

"چوكووراوا هيندهش دوور نيه. بهلام خاكه كي ماشه لالا وهك زيړ وايه. كار كردن و گيان
كيستان له همرو جيپيك هديه، بهلام له چوكووراوا كهس كاري به كاري تو نيه. بوخت
ناغاي خوت و ره عيه تي خوتي. بوخت كار بكه كي كهس هه قې بهسهرتوه نيه. چوكووراوا

بەمۆيەك دىنىڭ، ئەگەر سەيرى مەزرا دەكەي پىتت وايە پەلە ھەمورى لەسەر راوہستارە. ھەتا دەتوانى بەمۆ خېر كەوەر لە جدوالى ناخە، ھەر جدوالەي دە قرۆشت دەدەنى و منەتیش دەبەن. ھاوینىك لەوئ كار بکەي، پىتت ھىندەي شەرتى سالتىكى عەبدىخانت دەست دەكەوئ. ھەر لەو نىزىكانە شارىك ھەيە پىتت دەلەين "ئەدەنە". بەراستى چ شارىك، دەلەي بەھەشتە. بە رۆژ دەلەي خۆرە دەدەرەوشىتەوہ بە شەویش دەلەي گەوھەرى شەوچرايە. لە نىو مائەكانى دا رىگايەك ھەيە پىتت دەلەين كۆلان. كۆلانەكانى دەلەي ناوینەي بىگەردن، ئەوئە پاك و خاوينن رۆنيان لىوئە مائە. تەختى كۆلانەكان راست وەك ناوینەيە. كاتىك بە نىو شار دا دەگەپى پىتت وايە لە بەھەشتى خوادا دەسورپىتەوہ. ھەموو رۆژى چەند جار قەتارى بەنىو دا دەروا. ئەوئەرىشى دەريايە، ئەو گەمىيانەي بەنىو دەريادا تى دەپەرن، ھەريەكەي ھىندەي دىيەك دەين... گەمىيەكانىش كە شوو دادى، وەك ھەتار تىشك داوژن. پىاو لەتەماشايان تىر نابى. پوول و پارە بە لىشاوہ... ھەر ئەوئەندەي دەوئ كار بکەي..."

وہسمان:

"دنيا چەند گەورەيە؟"

دورسون:

"زۆر!..."

كاتىك ھەلستان، دورسون خەرىك بوو تارىفى دىيەكەي خۆيانى دەکرد. پاش بەردەلانەكە گەيشتنە دروولان. چەقلەشىنكە لە لاق و لەتەريان ھالار بەلەكى ھەلدرين.

وہسمان:

"ئەو زەوىيەي ھەمەد وەردى دەپرى، دەپى ئىرە بى. ئەمەن ئىرە شارەزا نىم."

لە دوورەوہ لە لای راست دەنگى عەلى بەرز بووہوہ:

"ئىرەيە... دەپى ئىرە بى..."

دورسون وەك ئەوئەي باوہر ئەكا، گوئى:

"ئەوئ؟!"

عەلى:

"بەلى، دەپى ئىرە بى... بۆن بە ھەواوہ بکە، بۆنى زەوى كىلراوى لىوئە... بۆنى خاكى

تازە كىلراو ناكەي..."

دورسون راوہستا. پاش ئەوئەي باش بۆنى بە ھەواوہ کرد، گوئى:

"راستە."

وهسمان لهولاره بانگی کرد:

"ئیتیه کیتراوه، لاقم رۆ دهچی."

عەلی:

"لاقى منیش."

دورسون:

"راوهست با منیش بيم."

نەمان راوهستان، هەتا دورسون گەيشته لایان.

دورسون:

"باشه، ئیتستا دەبی ئەو جینگایه بدۆزینەوه که ئەمڕۆ کیتلایهتی، وا نیه؟"

وهسمان:

"شتیک ئیه، ئیتستا دەی بینینەوه."

عەلی:

"ئای لەو سەرمايه رهق هەلاتم."

دورسون:

"باسی ساردو سەرما مه که، جارێ با کاره کهمان بکهین."

وهسمان هاواری کرد:

"کووزەکان هەروەك خۆیانن، دیاره ئەمڕۆ جووتی نه کردوه."

عەلی چووه پیشی، ئەویش به شەقاو کووزەکانی پتوا. وهسمان راستی ده کرد، ئەو رۆژه

هەمەدۆك جووتی نه کردبوو.

دورسون بەدلسۆزی و سەرسوڕمانەوه گوتی:

"نەکا بەلایه کی بهسەر هاتبێ."

وهسمان:

"خەفەت مەخۆ مام دورسون، بۆخۆت هەمەد ناناسی؟ شەیتانیش داوی بانادا. هیچی نابێ."

عەلییش قسەى وهسمانی دووبات کردەوه:

"وايه مام دورسون، تۆ بۆخۆت دەیناسی. کەس داوی بانادا."

دورسون:

"خوا بکا وابێ... مندالێکی هەتیوه... کۆرێکی باشیشه. خوا بکا بەلایه کی بهسەر نههاتبێ."

له نټو کټلپاوه که دانېشتن. وه سمان چرپ و چالې خپ کرده وه و ناوړې کرده وه. عدلی و دورسوون گهرمی قسان بوون. له دهوړې ناگره که دانېشتبوون و هر بیریان له حه مه د ده کرده وه. هرچی به بیریان دا ده هات به یه کتریان ده گوت: رهنکه گه شکې گرتبې و له سووچنک که وتبې... له وانه شه گورگ خوار دبیتې... له وانه شه دز هاتن گایه کانیان بردبې و حه مه دیش له ترسان نه یو ترابې بیتمه و نټو دئ...

له سر هر کام له فکره کان ماویدک قسه یان کرد، به لام له سر هیچیان ساغ نه بوونمه. هموړی نه وانه رټیان تې ده چوړ، له وانه بوو هیچیشیان روویان نه دابن.

بلټسې ناگر له دم و چاوې دورسوونې دا. دم و چاوې دورسوون وک مسې سپې نه کراوه سووړ هه لگه رابوون. له خڅوه زهرده خمنه یه که وتبووه سر لټوانې. ناوړه که خڅش بوو. پاشان کوژایموه، نه بچار جگه له چمند پڅلوو که وک چاوې پشیل له تاریکایې دا ده دره و شانه وه، شتیکی لښ نه مایه وه. دلته نگ بوون. عدلی تټی هه لکرده کوژانې یه که، کوژانې یه کی پر له سۆز که له گم تاریکایې شو تټیکم له ده برو.

وه سمان:

"باشه... نټستا چ بکه مین؟"

دورسوون:

"به ده ستی به تال بچینه وه، عه بدې خان دئ یه که وهر خڅی ده گټړې. وا باشه هتا به یانې هر لټره بڼ. به یانې هر جوړتیک بڼ ده ی بڼینه وه.

عدلی:

"تازه نابینر ټټه وه، پټم وایه چو و ته شو دئ یه که باسی ده کرد. شم روژانه کرد بوویانه بنټسته خو شکه. خوا ده زانې شو دئ یه که کوټ یه!..."

دورسوون پټکه نې، عدلی بڅ شه وې ناگای له ناوړه که بڼ و نه یه لټ بکوو ټټه وه، نه نو ست. نه وانی دیکه له بهر تینی ناوړه که خو یان سات کردو چاو یان له سر یه که دانان.

عدلی سمیری ناگره که ده کرد. له نه کاو سهری هه لټې و له تاریکایې یه وه راما. عدلی له بهر خڅیمه قسه ده کرد: "روښتو... روښتنیک که گه رانه وې نه بڼ... ده بڼ چو و ټټه شو شاره که ده لټن له شمو دا وک چل چرا داده گیرسې... چو و ته نه ر جټگایه که ده لټن خاکه که زټره."

وه سمان و خه بهر هات. عدلی نټشکی ناوړه که ی بهو نه سپاردو بڅ خڅی سهری و بهر دتیک کرد. پټش شه وې خه وې لښ بکه وټ گوتی:

"تۆ چۆنى تىدەگەي وەسمان! ... من دەلېم چۈۋەتە ئەو شارە كە دورسون باسى دەكرد." وەسمان:

"چۈۋەتە ئەو دىيە."

لەگەل شەبەقى بەيانی ھەرسىتكيان لە خەو ھەستان. وردە وردە دنيا رووناك بوو و خۆرھەلات سوور بوو. ليتارى ھەورەكانيش سوور ھەلگەرا. ئەجار وا رووناك بوو كە دەيان توانى ھەموو جىيەك بىيىن. لەولاي كىلگەكە چەقلەشىنكە ھەتا ناسۆي خۆرھەلات پان بېوۋەو.

ھەرسىتكيان لەسەرەخۆ ھەستانە سەرىي و لە نىر مەزرايەكە راوەستان. لە رووناكايى چىشتەنگاۋ دا نوقم بوون. سىبەرى رەش و پېر رەنگيان بۆ لاي خۆرناۋا راكشابوو. ھەرسىتكيان بەدەم باۋىشكەۋە ھەلتروشكان و مىزيان كەرد. لە دوايە ھەروا بە خەۋالروپى ھەموو ئەو زەۋىيە گەراپ كە ھەمەد وەردى دەپرى.

وەسمان:

"شۈيىنم ھەلگەرت! پرواننە شۈيىنى گاسنەكە! گاجوۋتەكان بە نىرو ناموورەۋە لىيان داۋە رۈيشتوون... ديارە ھەمەد گاجوۋتەكاني بەرنەداۋە... دەپ ئەم شۈيىنە بگىرىن و بەرى نەدەين..." وەدۋاي شۈيىنەكە كەۋتن. لە رۈيەدا لە جىگايەك راۋەستان و دەستيان بە قسان كەرد. لە قوپاۋىي ەمرزەكەرا ديار بوو كە گاجوۋتەكان بەنىرو ناموورەۋە لەو جىگايە خەۋتوون.

خۆر ھەروا بەرز دەبۈۋەۋە دەروەشتى گەرم دادىنا. ئەوان لە دېۋەلەنەكە چۈنەدەرى، گەيشتنە چۆمى. عدلى لە نەكاۋ بانگى دورسون و وەسمانى كەرد. ھەردووكيان بۆ لاي ئەو بايان داۋە. گاجوۋتەكان بە نىرو ناموورەۋە لەۋى دەخولانەۋە. پەراسوويان دەژمىران. يەكەك لە گايەكان خەنىي و ئەۋى دىكەميان رەش بوو. وەسمان رەنگى بە بەرمە نەما:

"ھەتەن ھەمەد بەلایەكى بەسەر ھاتە، نەگەر ويستباي رابىكا نىروناموورى لەو بەستەزمانانە دەكردەۋە... ھەتەن توۋشى بەلایەك بوۋە."

عدلى:

"ھىچ بەلایى بەسەر نەھاتوون... بۆ شۈيىنەنكە گاجوۋتەكاني بەرنەداۋە... ھەتەن چۈۋەتە دىيەكە." وەسمان توۋرە بوو:

"ھەر دەلېن دىيەكە دىيەكە... ناخر كام دى... ھەقى توۋشى بەلایەك بوۋە."

دورسون پىكەنى:

"مەي كەنە ھەرا... چتان لى قەوماۋە؟..."

گایه کانیان وهپیش خۆیان داو گهراڤانده بۆ دئ. کاتیك گه‌یشتنه‌وه ئاوابی هه‌تاو له هه‌موو جێیه‌کی دابوو. له کێوه‌که‌ی نه‌ویه‌ری مالا‌نیش مژیکێ نهرم هه‌ڵده‌ستا. خه‌لکی ئاوابی به وردو درشته‌وه له ده‌وری دوونه هه‌لا‌بوون. کاتیك دورسوون و عه‌لی و وه‌سمان به گاجووته‌کانه‌وه په‌یدا بوونه‌وه. له‌په‌ر هه‌موویان بیت‌ده‌نگ بوون و هه‌ستانه سه‌ره‌پ. هه‌موویان چاویان به‌ریبوه گایه‌کان. دوونه به‌ گریان و دادو رۆ غاری دایه‌ کن گاجووته‌کان:

"مام دورسوون کوا کوپه‌که‌م... هه‌مه‌دم چی به‌سه‌ر هاتوه؟... ته‌من کوپه‌که‌م له‌ تۆ وێستبوو مام دورسوون... ده‌زانی هه‌مه‌دم چه‌ندی تۆ خۆش ده‌ویست؟..."

دورسوون:

"گایه‌کانمان له‌ نیزیک چه‌می دێته‌وه، به‌سته‌زمانانه ئیرونا‌مووریان هه‌ر پێوه‌ بوون."

دوونه به‌ سه‌ری خۆی داده‌داو ده‌ینالاند:

"کوپه‌ی خۆم... رۆڵه‌ی خۆم... هه‌مه‌دی خۆم... هه‌تیوه‌که‌م له‌ کوێ؟..."

دورسوون:

"هیچی نه‌بووه خوشکم، له‌ هه‌ر کوێیه‌ک بێ ده‌ی‌بینمه‌وه."

به‌لام دوونه گوتی له‌م قسانه‌ نه‌بوو، ده‌گریاو سه‌رو‌سنگی خۆی ده‌کوتا:

"رۆڵه‌که‌م... تاقانه‌که‌م... هه‌تیوه‌که‌م..."

دوونه هێندێ له‌ خۆی داو به‌سه‌ری خۆی داداو گریا، که‌وت. سه‌رو‌په‌رچ و ده‌م و چاری خۆ‌لای بوون. پاشان فرمێسکی چاوی له‌گه‌ڵ تۆزی سه‌ر ده‌م و چاوی تێکه‌ڵ بوون و ده‌م و چاوی قو‌راوی بوون. خه‌لکی دئ که‌ له‌ ده‌وری دوونه هه‌لا‌بوون، ره‌ق رامابوون. ئاو‌پێکیان له‌ گاجووته‌کان ده‌دایه‌وه و ئاو‌پێک له‌ دوونه‌و هی‌چیان نه‌ده‌گوت. دوو ژن له‌ نێو ئاو‌پێکه‌ هاتنه‌ده‌رو چوونه‌ لای دوونه‌ که‌ له‌ سه‌ر زه‌وی درێژ ببوو. راستیان کرده‌وه. دوونه هێنده‌ی نه‌مابوو له‌ هۆش خۆی بچێ. وه‌ک مردووان که‌وتبووه سه‌ر که‌له‌که‌ی راستی. باسکیان گرت و به‌ردیانه‌وه ماله‌.

هه‌ر که‌ دوونه‌یان به‌رده‌وه ماله‌، ده‌سه‌به‌جێ خه‌لک که‌وتنه‌ جم و جۆل و قسه‌و باس. پێش هه‌مووان جه‌ننه‌ت ده‌ستی پێ کرد. له‌ نێو ئاوابی هه‌موو که‌س شه‌و پیرێزنه‌ی به‌

"جه‌ننه‌ت بارگین" ده‌ناسی. جه‌ننه‌ت بارگین ده‌م و چاویکی درێژو باریک و به‌ژنێکی زۆر که‌له‌گه‌تی هه‌بوو، و قامه‌که‌کانی هه‌ریه‌که‌ی هێندێ باسه‌لنه‌یه‌ک درێژ بوون:

"دوونه‌ی به‌سته‌زمان... کوپه‌که‌ی چی به‌سه‌ر هاتوه؟..."

ته‌جار "ئه‌لیف" ده‌ستی پێ کرد. شه‌و ژنه‌ خه‌پنه‌ له‌ نێو دئ دا به‌ به‌دیومن ئاوانگی ده‌رکردبوو. هه‌موو که‌س پێیان شووم بوو:

"نډگر مایایه، هه ټا ټیستا دهاتهوه..."
پاشان تمو قسه یه زار به زار له ټاویې گهړا:
"نډگر نه مردبایه، دهاتهوه..."
"نډگر مایایه، دهاتهوه..."
"نډگر نه مردبایه، دهاتهوه..."
تعلیف دووباره دهستی پېن کړدهوه:
"لوانه شه دوژمنانی باوکی کوشبیتیان."
چهنه ت نه موی بهرپه رچ دایهوه:
"برایم ماری رهشی له ټاو نه ده کړد، دوژمنی له کوئی بووه؟"
له چکه ی سپی و ناره چنی گول گولتی و داوینی رهنگاره ننگ و پیشه سوری به پولو سورور
که رازاوه، وهك شه پېل هاته جین و نهم قسه یه ده ماو ده م گهړا:
"برایم ماری رهشی له ټاو نه ده کړد..."
"برایم ماری رهشیشی..."
"ماری رهشی له ټاو نه ده کړد."
نهمجار ټیتر خه لك ټیکیانموه هاریشت. ههرکسه قسه یه کی ده کړد:
"به سته زمان حه مده."
"حریف بز حه مده."
"نه حله ت له پیاری خوانه ناس."
پاشان قسه یه کی دیکه ده ماو ده م گهړاو وهك شه پېل به نیتو دی دا تیزپه ری. به لآم کس
نهی ده زانی نهم قسه یه له کوئیو دا که وتوه:
"دوونه ده بی بجیته شو شوینه که دالاشی لی ده گهړی... ده بی شو جنوره جی یانه
بیشکنی... دالاش له سهر که لاکي ده گهړی... له ههر کوئی یه دالاش بگهړی... ده بی بجیته
شو جی گایه که دالاشی له سهر ده گهړی..."
"حهمن له تهن دوروی سهر چاری که وتوه."
"له سهر چاوی..."
"له تهن دوروی سهر چاوی..."
ټاپزایه که بهر خو خوره لات وهر سوړا. مندا ل به پیخواسی غاریان ده داو ژنانی پیخواسیش به
دوایان دا... له پیش دا مندا لکان گمیشتنه دروه لان... لاقی مندا لکان له خوین دا شه لال
بوو، به لآم دیسان غاریان ده داو ژنانش چه قله شینکه یان له جیو و تووک و لعنه ت دا نوم ده کړد:

"خوایه ره‌گ و ریشه‌تان له بن بی..."

لهولای درووه‌لانه‌که گاه‌برده‌کان وه‌ده‌ر کهوتن. مندا‌لانی ماندوو که لاقیان له خوتن دا شه‌لال ببوون، به‌جی مان و ژنه‌کان وه‌پیش کهوتنه‌وه.

کاتیک گمیشته بن چنار، ماندوو بوون، پیره‌چنار به حال و بال لک و پۆیی ده‌زاوتن. له‌گه‌ل گوتیان له هاره‌ی له نه‌کاوی ناوه‌که بوو، هه‌موویان راوه‌ستان و پاشان لیکرا به‌ره‌و سهرچاوه‌که غاریان دا. هه‌رکس ده‌گمیشته سهرکانی، چاوی ده‌بریه تهن‌دوره‌ی سهرچاوه‌که. هه‌موویان له دوری سهرچاوه‌که هالان و یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک سهرنکی زارکی سهرچاوه‌که‌یان دا. ناو له ژنیر گاه‌بردنکی زه‌لام به نه‌ره‌نهره‌ کف پڕانندن ده‌ره‌په‌ری. چهند گه‌لای وشک له تهن‌دوره‌ی سهرچاوه‌که‌دا به دوری خزیان دا دهمویران، به‌لام دور نه‌ده‌کهوتنه‌وه. ناو له تمنیشتی چه‌پی سهرچاوه‌که حموزنکی گه‌ره‌ی دروست کردبوو. ماوه‌یه‌کی ژۆر به بینه‌نگی له ناوه‌که‌وه رامان، هه‌تا جهننت خاتوون وه‌سه‌هات:

"نه‌گه‌ر مندا‌له‌که له کانی کهوتبایه، لانی کهم جارتیک ده‌هاته‌وه سهر ناو."

دیسان هه‌موو کهوتنه‌وه جم و جۆل و نهم قسه‌یه زار به زار له نیویان دا‌که‌را:

"لانی کهم جارتیک ده‌هاته‌وه سهر ناو"

"مردوو له ژنیر ناو دا نامیشتی، دیتنه‌وه سهر ناو."

"ده‌هاته‌وه سهر ناو."

هه‌موویان به شه‌که‌تی و ناوه‌میدی به‌ره‌و دی وه‌پئ کهوتن. له گه‌رانه‌وه‌دا ژنه‌کان له پیتشه‌وه بوون و مندا‌له‌کان له‌دوا‌یان. مندا‌له‌کان جار جار خه‌ریکی یاری ده‌بوون. له گه‌رانه‌وه‌دا پیتکه‌وه نه‌ده‌پزیشتن، به په‌رش و بلادی و تاق تاق و هه‌موویان به لاره‌ملی به‌ره‌و ناوایی ده‌که‌رانه‌وه. له‌و رۆژه‌وه دوونه به‌ گریان و نا‌اندنه‌وه نه‌خۆش کهوت. دوونه له‌به‌ر تاو له‌رز وه‌ک تهن‌دووور دایساو که‌چه‌کانی ناوه‌دانی پیتی راده‌گه‌یشتن.

پاش چهند رۆژ دوونه له جیی هاته‌ده‌ر، هه‌ردوو چاوی سوور هه‌ل‌گه‌ر‌ابوون و ببوونه دوو گۆمی خۆین و به په‌رۆ کۆنیک‌کی سپی نیوچاوانی رایه‌ستیوو.

رۆژتیکیان نهم خه‌به‌ره له تاسیاب چه‌شه‌دا بلاو بۆوه:

"دوونه دهم له نان و ناو نادا. رۆژ تا نیوارئ له‌سه‌ر کانی دانیشته‌وه چاوی به‌ریه‌ته تهن‌دوره‌ی سهرچاوه‌که... چاوه‌روانه که جه‌نده‌کی کوره‌که‌ی بیته‌وه سهر‌ناو."

نهم خه‌به‌ره راست بوو. دوونه هه‌موو رۆژ به‌ری به‌یانی ده‌چووه سهرکانی و هه‌تا نیوارئ چاوی له تهن‌دوره‌ی سهرچاوه‌که نه‌ده‌گوتنه‌وه.

دە روژى بەم جۆرە رابوارد. پاشان بىگيان و بىن حال لە مالتى دا گردەنشين كەوت و وەدەر نەكەوت.
دواى ئەو دەوونە ريگايەكى دىكەى گرتەبەر: ھەموو روژى لە گەل تاريك و روونى بەياني
دەچووە سەريان و چاوى لە ئاسمانەو دەبى. ھەموو لايەكى ئاسمانى سەير دەکرد، بۆ ئەو
بزانی دالاش لە كوێ دەگەي. ھەروەخت چەند كۆلارەى دەديتن كە لەسەر جيگايەك چەرخيان
دەدان، بە پىخواسى و بىن حالى خۆى دەگەياندا ئەو جيگايە.

ھيتندى جار دال لەسەر جيتى زۆر دوور دەگەرا. بۆ ویتە لەسەر "گردەباران". لە ئاسياب
چەشمەو بۆ گردەباران روژەپىيەكى تەواو بوو. دوونە خۆى دەگەياندا نەویش.

دوونە ئەوئەندەى بەم لاو ئەولادا راكردبوو، وەك دەرزى باريك ببوو.

شەريكيان لە ھەرگاي مالتى دوونەيان دا. لە ھەريەك يەكيتك بانگى کرد:

"خوشكى... منم، دورسوون."

دوونە بە ترس و ھىواو ھەرگاي کردەو:

"وەرە ژوورئ كاك دورسوون، ھەمەدەم زۆرى تۆ خوش دەويست."

دورسوون ھيتى و سەنگين لەسەر دۆشەكيتك كە لەوئ راخرابوو، دانىشت:

"گوئى بگرە خوشكم، دلئى من ئالى ھەمەدە مردو. ھەتەن ماو. پىم وايە سەرى خۆى

ھەلگرتو و روژىشتو... ئەگەر مابى، ئەمەن دەيبيتمەو."

دوونە ئەژتۆى سست بوون و لە پەنا دورسوون ھەلتروشكا:

"قەزات لەگيانم كاكەگيان! ئاكا خەبەريكت لىي ھەي."

"ئا خوشكى، خەبەريكم لىي نى، بەلام دلەم خەبەر دەدا كە ماو."

دوونە پارايەو:

"تۆ، بە قورباني زارت بى، مام دورسوون."

دورسوون:

"ئەمەن وەدواى دەكەوم. لە ھەر جيەك بى دەيبيتمەو... ھەر ئەوئە پى دەلیم كە دلەم

ئالى مردو... ھەمەدە ماو، دلەم وا خەبەر دەدا."

وختيكت دوونە دورسوونى بەرپى دەکرد:

"لە تۆ بەولاولە كەسم نى مام دورسوون، ھەوئ خواو پاشان تۆ... ئەگەر خەبەريكى

ھەمەدەم بۆ پىي، نىدى ھيچم لە خوا نارى... ئەتۆ براگەورەى مام دورسوون، ئەمەن

تەنيا خەبەرى ساغى و سلامەتيى كورەكەم دەوي."

(٤)

هاوین داهاټ، وهختی دروینان بوو. گمرما گالندی ده کرد. به گمرمای چوکورواوا ده لټین "زه ده گمرما" و به گمرمای ده وروپووس ده لټین "سپی به گمرما" سپی به گمرمای تورپووس داهاټ بوو.

حه مه دؤك لهو روزهه كه هاتبوه نهم ماله، راسته كه كردبويا نه شوان، به لآم به كورپی نهم ماله ده ژميردرا. سله مانیش نهمی وهك گیانی خوی خوش دهو يست. كهچی نهم روزهه دی دواپی، وهزی می حه مه ده به تمواپی گزرا بوو. نیی حه مه ده نهم مندا له زيت و ده م به پیكه نیسه دی جاران نه بوو. میش له بهر ده می همل نه ده فپی. هه میسه له فکرا بوو. نه وکات كه تازه هاتبوو، گزرائی ده گوت و زور چاکیشی ده گوت. ده نگیک کی بمسوزی هه بوو. به لآم نهم روزهه ده نگ کی گزرائی به کانیشی نه ده هات.

له پیش دا میگه له که دی ده برده باشترین له وه رگه و زه نیترترین لیږه واره کان. نه گهر دهیدی بزنیك باش ناله وه پئی ده سبه چی چاری ده کرد. كهچی نیستا زور وایه بزنه کان له ده شتی خورایی ده کار بوخوی له بن داریک یان گابه ردیک داده نیشتی، چه نه گهی داوټه سه ر گزیاله که دی و له فکران را ده چی... جار جاریش له گهل خوی ده دوی.

"دایه گیان... ناخ دایه گیان... کی گهغه کهت بؤ ده دروټتوه دایه گیان!... عه بدی خان... دایه گیان... نه گهر من نهم گهغه کهمان ده پهری. کی گهغه کهمان ده دروټتوه دایه گیان. نه گهر بؤخوم نهم، گهغه کهمان ده پهری دایه گیان..."

تاوټک ته ماشای ناسان، هور، زهوی و گهغه سووردا گهراوه کانی ده کردو دیسان له گهل خوی ده کهوتوه قسه کردن:

"گهغه که دی" لهك لهك چه شه "مان حه تمن نیستا په پیوه... خو تو کهست نیه گهغه کهت بؤ بدروټتوه دایه گیان... تو به یك تمن و یك بالی ناتوانی دروټنه بکه دی دایه گیان..."

شهوآندش خدوی لی نده ده کەوت، له نێو جیی دا هه می شه جینگلی ده دان و هه ره له فکری له ک له ک چه شه و ده غلۆ دانه کە ی ئه و ئی یان دا بوو:

"نه گه ره گه نه کە ی له ک له ک چه شه به وه خت نه دروونه وه، هه مووی ده په پێ و له نێو ده چی... تا قه گو ئیکیشی لی نامینیتته وه... له ک له ک چه شه وه ک جیه کانی دیکه نیه، گه نه کە ی زوو پێ ده گاو ده بێ زوو له سه ری هازر بی... ده نا ده نکه گه ئێک چه لی ت وه ده ست ناکه وێ."

به یانی یان که له هه وه ده ده ستی حا لی باش نیه، هه موو له شی ژان ده کا. به نا به دلی بز نه کان لی ده خو پێ. بز نه کان په رش و بلا و نا پێک به ره و کێو ده چن و هه مه د هۆشی به سه ریانه وه نیه.

هه ره وه خت رووی خۆش و چاوی پر له خۆ شه ویستی سی سه له مانی دیته پێش چا و، به خۆ دا ده شکیتته وه. ده سه به جێ مێگه له کە ی خه ده کاته وه به ره و له وه ره گە ی سه وزو زه نوێر ده نگ ی ده دا. به لām زۆری پێ نا چێ که دیسان وه ک خۆ ی لی دیتته وه. دیسان له فکرا ن را ده چی و له سه ره نه و هه رده گه رمه را ده کشێ. نه و گه رما یه ی به خه یالیش دا نا یه و ته نیا شتیکی بیری لی ده کاته وه، له ک له ک چه شه می و دا یکی و نه و گه نه که له له ک له ک چه شه له به ره گه رما ده په پێ.

کا تێک وه هۆش خۆ ی ده هاته وه که ئیوا ره دا هات بو و خه ریک بوو روژ نا وای. بز نه کانی که له مه زرا دا بلا و بیو نه وه، کۆ ده کرده وه به ره و ته پۆ لکه ی خه نه می ده نگ ی ده دان. له و کاته دا دوا تیشکی هه تا و له سه ره لو تکه ی ته پۆ لکه که ده دره و شا. نه و، بز نه کانی له دا وێنی ته پۆ لکه به جێ ده هیشت و بو خۆ ی ده چو وه سه ره لو تکه ی سه ری. له دوور به ستیکی ده دی، بو لیلی ئیوا را ن که وتو ته سه ری. نه و به سه ته هه تا چا و پر ده کا چه قه له شینکه دا ی پێوشی وه. به لām له سه ره ته پۆ لکه ی خه نه می را نا سیاب چه شه دیار نیه، چونکه چه ند ته پۆ لکه له ولای درو وه لانه که وه ک به رده پێشی چاوی مرۆ ده گرن. گیای سه ره نه و ته پۆ لکا نه نه وه نه وشکه ده لێی ئیستا نا، ئیستا هه لده بن و گر ده گرن. قسه کانی سه له مانی وه بیر دیتته وه له خۆ ی تو و ره ده بی... نا خر سه له مان پیتی نه گو تی پتی نه خه یه نه م ده و ره به رانه؟.

له و دیو ته پۆ لکه ی خه نه می نه په له وه رێک با لی لێک ده دا و نه زین ده وه رێک ده بینرا. نه مه ش زیاتر نه و ی تو و ره ده کرد.

ده هاته وه دا وێنی ته پۆ لکه که نه و نه و بز نا نه ی له وێی خۆ پایی کرد بوون، سه ره له نوێ خه ری ده کرده وه. نه م کا ره هه تا خۆ ر نا وای ده خایاند. وه ختی ک ده گه به شته وه نا وایی شه و دا هات بوو.

هه ره وه خت سه له مان ده ی چرسی بۆ دره نگ ها ته وه، جو ابیکی به درۆ ی بۆ ساز ده کرد. ده یگوت: "له وه ره گه به ک ی چاکم دی بو وه، دلم نه هات هه یوا نه کان زووتر بێ نه وه... گو تم به سه ته زما نا نه با که مێک به له وه پێن..."

رۆژتېكىيان پېتىش تاريك و روون له خەو ھەستاو چوۋە ئاغەلېن. ئاغەل بۆنى پىشكىل و مېروۋى لى دەھات. ھەمدە بۆنەكانى دەركردو لىي خورپىن.

ھىندىك رۆژان پېتىش دىنا رووناك بوون، زۆر پېتىش رووناك بوون سووچىنك لە خۆرھەلاتى ئاسمان رەنگىكى خەنەبى دەگرېن. كەمىك دواترىش لىتواری ھەورەكانى لای خۆرھەلات وای لى دى وەك پەرەزىيان لى ئرابېن، جا ئەجار بەيان دەنگوئى. ھەمدە سەبىرى ئاسمان و لای خۆرھەلاتى كرد، تەمپۇ يەككە لەو رۆژانە بوو.

ھەمدە لە نەكاو دلى روون بوو ھە. خۆى قالب سووك و بە كەيف دى. لەو كاتەدا شەنى بەرەبەيانىش ئەنگوت. شەنى بەرەبەيان وەك وردە قەلبەزەى سووك و فېتىكى شەپۇل روومەتى وى دەلستەو ھە تى دەپەرى. دلى كەوتە لىدان، گوئى لە تەپەتەبى دلى خۆى بوو. بۆنەكانى بەرەو تەپۆلكەى خەنەبى دەنگ دان. بۆنەكان لە پېشەو ھەمدە بە دوایان دا ھەورېكى تۆزو غومارىيان لە پشت خۆيانەو بەجى دەھىشت و لە تەپۆلكەى خەنەبى نىزىك دەبوونەو. كاتىك گەپىشتە خوار تەپۆلكەكە، ھەمدە پېشى بۆنەكانى گرت. ھەمدە سەبىر كەوتبەو تەقەلا. بۆنەكان بەم لار ئەو لاذا بلاو بوونەو. ھەمدە لەسەر ھەرزى دانىشت و چەنەگەى ھاوېشتە سەر گۆپالەكەى. ماوہەكى زۆر لە فەكرەو چوو. بۆنىك دەست و مىلى لستەو، بەلام ھەمدە روۋى نەداپە. بۆنەكە بەجى ھىشت و رۆپىشت. رووناكايىيەك چواردەورى داگرتبەو، پىاو دەيگوت شاخ و كىتو و دارو گىا دەبن بە ئاو و لەگەل رووناكايى تىكەل دەبن.

دەستى لەسەر دەم و چاۋى لا برد. تىشكى ھەتاو لە چاۋانى دا. ماوہەك نەىتوانى ھىچ بېيىن، ھەتا كەم كەم چاۋى راھات. بەنابەدلى ھەستايە سەرىن. لە چاۋلىك نائىك دا بۆنەكان ھەسەر كەوتن و بەو دىۋى تەپۆلكە دا شۆر بوونەو. ھەمدە بەرەو جنووب گەراپەو. دەستى بۆ چاۋى كرده سىبەر و روانىيە دوور، پىتى و ابو تىلۇفكى پەرەچنارى ئاسباب چەشمەى لىوہ ديارە. دلى داخوريا. لای شىمالى تەپۆلكەكە بەست بوو. چەند زەۋىيەكى شۆرەكات و نەزۇك تىرەيان لە بىبابانى پىر لە چەقەلەشىنكى ئاسباب چەشمە جىا دەكرەو. ئەم خاكە وشك و نەزۇكانە وەك كۆمەيكە لە دوورەو تى ھەلپەرىپوون. ھەمدە بۆنەكانى بۆ لای ئەو كۆما خاكىيە لى خورى. دوو بالتەدە چىكۆلەى لەبەر ھەلپىرېن و ھەلاتن. تەماشای ئاسمانى كرد. لە بالتەدەيەك زىاترى لە ئاسمان دا نەدى و لەوہ بىلواو تەنانتە مېشولەيەكىش لەو دەورەيەرە بالتى نەدەبزاوت. زۆر دوور پەلە ھەورېك لەسەر زەۋى راوہستابوو.

له نه کاو له تمنیشت نهو کوما خاکی په مەزرایه کی چکزله ی لښ دهرکهوت. لهنیو نهو مەزرایه تارماییپهک دوولا دهاتهوهو راست دهبووهو. به نابه دلی میگه له که ی بۆ لای نهو لښ خوړی. کاتیک گه یشته نیزیک مەزراکه، نهو تارماییپه ی له دوورهو چاوی پښ کهوتبوو، دیت و ناسیپهوه. نهو "همسو" پیره پیاوێک بوو که خه لکی ناوایی پییان دهگوت "همسو شتلم".

همسو شتلم سهری هه لپری و ناوړتکی وه سهر همه دو بزنه کانی دا. همسو سهرگه رمی کاری خۆی بوو. داسی دهو هانده. همه دیش بزنه کانی خۆرای کی کرد. بزنه کان له که ردی نیزیک بوونهوه، به لām پیره پیار هۆشی هه ر به سهر کاره که ی خۆیمه بوو. پاشان بزنه کان له هه مو لاره چوونه نیو گه نه کهو دهستیان کرد به له وهرو هه لبه ز دابه ز. کاتیک همسو پښی زانی، دهه ری بوو، داسه که ی دهستی ره بزنه کان هالاندو بۆخۆشی به جنیودان غاری دایه لای بزنه کان.

همه د له جیتی خۆی نه ده بزوت و هه روا ته ماشای همسو ده کرد.

وه ختیک همسو به هه زار زه هت و هانکه هانک بزنه کانی له که ردی دهر کرد، چاوی به کورپوگه یه کهوت که راماهو ته ماشای ده کا. تن گه یشت نهو کورپه شوانی بزنه کانه. نیدی به ته وای له دین دهر چوو. بزنه کانی به جی هیشته، داسه که ی هه لگرت هوه په لاماری کورپه که ی دا. له رقان که فی ده پړاندو جنیوی ده دان:

"بیژووی هه رامزاده، نهو بزنه سه گباب ختوانته ته وای نهو ده غله یان تیک وه رداهو بۆخۆشت هه روا راهه ستای و تییانهوه رامای؟... راهه سه با بنگه من هه تا وات به گۆری بابت دا بریه من که هه تا مای روو له م نیوه نه که یهوه..."

مندا له که له جیتی خۆی نه ده بزوت و هه روا چاوی له همسووه بریپوو. به لām همسو بهو خه یاله که مندا له که لیتی ده ترسی و راده کا، به بهر غاردانهوه دادهاتهوهو خپه به ردی له دهستان خۆشی گۆده کردنهوه که پښی دا بدا.

همسو سات به سات له کورپه که نیزیک و نیزیکتر ده بووهوه، که چی کورپه که هه روا له جیتی خۆی چه قیپوو و مووی لښ نه ده بزوت... کورپوگه هه لته هات. همسو خۆی گه یانده و قۆلی گرت. ده یوست به ده سه که داسه که ی له سه ری راکیشی، به لām وه که دهستی وشک بووین. نهو دهسته ی هه لی هینابوو، نه هاتهوه خوار و دهسته که ی دیکه شی قۆلی بهردا:

"نه تۆی همه د؟... نه تۆی کورم؟... له کوئ بووی؟... هه موو کهس پښی وابوو مردووی..."

پیره پیاهه ناسه ی سوار ببوو، نه ی توانی به پیوه راهه ستی. ناچار هه ل تر وشکاو دانیشت. له پشته ملی تاوه سووت و له سه رو چاوی ئاره ق هه ل ده پړا. لهو نیوه دا دووباره بزنه کان به نیو مەزراکه وه ربوون.

دواى نهم قسه يه همسو هه لستار بى نهوى شتيكى ديكه بلتي چووه وه بهر كهردى و دهستى به درويته كرده وه. همسو خيرا خيرا گهغى ده دروو. دهنگى خشه خشى داسه كهى ده گه يشته بهرگوښى هممه ديش. همسو ههروه خت پشتي ده كهوته ژان، داسه كهى داده ناو، تاوښك دهستى له كار هه لده گرت، دهستى به پشتيه وه ده گرت، پشتي راست ده كرده وه تاوښك ته ماشاى دورى ده كرد، نه عجار سدرله نوښ دهستى ده كرده وه به درويته. هممه ديش له نيزيك كهردى راوه ستابوو. بى نهوى مووى لى بېزوښ، چاوى بريبووه همسو.

خوږ بهر وه كه له پڅ شوږ بووه وه. سيښه ركان له بهر هه تاوى نيوارى دريژ بوونه وه. هممه د سيريكي هه تاوى كرد. خوږ سوور هه لگه رابوو. گياوگول نيوه هه تاو و نيوه سيښه ر شپښيان ده دا. هممه د بى نهوى ناگاي له خوږى بى، به چهند شهقاو خوږى گه يانده لاي همسو. همسو خيرا خيرا داسى ده وه شاند. كاتيښك گه يشته لاي همسو، دلتي ته په ته پ لتي ده دا. همسو به دهنگى خشيپى هه نگاهه كانى سهرى هه لپري و چاوى پتي كهوت. همسو له وه هممه د نيواره يه دا بهر ناره كه له سهر و چاوى هه لده پڙا، رهش ديار بوو. چاويان پيښك كهوت. همسو به ماندووى له چاوه كانى هممه دوه راما، هممه د سهرى داخست و چهند هه نگاهى ديكه ي بهر وه همسو هه لتيانه وه دهستى گرت:

"مام همسو، بيكه به خاترى خواو پيغه مبه ر، به هيچ كهس مه لتي كه منت ديوه. به دايكيشم مه لتي."

پاشان دهستى همسو بهر دا، بى نهوى ناوږ وه دواى خوږى بداته وه، غارى داو خوږى گه يانده وه بڙنه كان.

كاتيښك گه يشته وه ته پښلكه ي خه نه يى، خوږ ناو ببوو. هممه د شهلاښى ناره بوو. ديار نه بوو بڅچى هممه د له نه كاو دلخوښ ده بوو و پاش تاوښك دلتي تهنگ ده بووه وه. گه يشته سهر لوتكه ي ته پښلكه كه. لهوښ را چاوى بريه مه زرايه ك كه زوږ دورو، له نيزيك كوښا خاكيه كه ديار بوو. له نيوه راستى مه زراكه دا هيشتا تارماييپه كى چكوله به دى ده كرا.

كاتيښك همسو گه يشته وه نيو دى، زه رده خه نه يه ك له سهر ليتوانى ديار بوو. وهك نهوى شتيك بزانى و نه يه هوښ به كهسى بلتي، وه ختى وابوو له په ناى كه سيښك راده وه ستاو زه رده خه نه يه كى ده هاتى. كهس تپتى نه ده گه يشته. نهو، راسته پښ چووه مالى دوونه...

دوونه له بهر ده رگا دانيشته بوو كه همسو پهيدا بوو. همسو ته ماشاى دوونه ي ده كردو پي ده كهنى. دوونه هيچ له وه زعه حالى نه بوو.

حهسۆ بۆخۆی پیاویکی دەم بە پێکەنین نەبوو. کەم کەس پێکەنینی لەسەر لێوانی دیتبوو. سەری لەم و لەویش نەدەدا. هەتا ئەمەڕۆ سەری دووئەشی نەدابوو. ئەو، هەمموو رۆژی لە مالتی را راستەپێ دەچوو مەزراو لە مەزراش را یە کەسەر دەهاتەرە مالتی. ئەو رۆژانە کە نەش دەچوو مەزرا، هەسۆ لەبەر دەرگای مالتی بە بێدەنگی لەسەر هەسیرێک دادەنیشت. دەسحێب، یان بادی و کەوچک و تەشیی لە داری کاج دروست دەکردو بە چەقۆ دەینەخشاندن.

هەسۆ هەروا تەماشای دووئە دەکردو پێدەکەنی و هیچی نەدەگوت. دووئەش لەم وەزە تێمابوو، نەیدەزانی بۆچی. یەک دوو جار هەتستاو دانیشتەووە سەرەنجام گوتی:

"بەخێر بێی کاک هەسۆ، فەرموو دانیشە."

هەسۆ وای نیشان دا کە گوتی لێنەبووەو هەروا بە بێدەنگی زەرەدی دەهاتی. دووئە دووبارە خوێتی کرد:

"بۆ دانانیشتی کاک هەسۆ؟..."

زەرەدەخەنە هەسۆ راوەستاو لەسەرەخۆ گوتی:

"دوونە... دوونە..."

دوونە هەمموو گیانی بوو بە گوتی. هەسۆ لەسەری رۆیشت:

"مزگینیم دەوێ دوونە... مزگینیم دەوێ."

دوونە پێکەنی و پاشان وەپەلەقاژە کەوت. دوونە دەلەرزى:

"مزگینیت لەسەر چاوەکانم کاکە گیان!"

هەسۆ:

"ئەمەڕۆ کۆرە کەتم دی دوونە!"

دوونە نەیتوانی هیچ بۆ، زمانی گیرابوو. وشک بێوو.

هەسۆ درێژەى پێدا:

"ئەمەڕۆ کۆرە کەت هاتە کن من، ماشەللا گەورە بووە... قەلەویش بووە..."

دوونە نالاندی:

"دەبەر زارت مەرم کاک هەسۆ، مزگینیت لەسەر چاوم، لەسەر سەرم."

دوونە باوەری نەدەکرد، تاوێک بێدەنگ بوو، سەرلەنوێ دەستی پێ کردەووە:

"ئۇ خواجه، دېمەر زارت مەرم كاك ھەسۆ... بەراستىتە؟... مەزگىنىت لەسەر چاۋەكانم، لەسەر سەرم كاك ھەسۆ!"

پاشان دانىشتن و ھەسۆ ئەۋەى دىتېۋى بۆ دوۋنەى گىتپايەۋە.
دوۋنە لە خۆشىيان ھالى نەبوو. لەم سەرى ژوۋرەكەۋە دەچوۋە ئەۋسەرى و دەگەپايەۋە.
سەعاتىك پاشتر ئەۋ خەبەرەى ھەسۆ ھىتابوۋى دەۋادەم لە نىۋ ناۋايىدا دەگەپا.
ژن و پىاو و پىرو لاۋ و مىندال ھەمىو لە مالى دوۋنە خېر بېۋنەۋە، شۆقى مانگەشەۋ
دەپژايە سەربانى سۈاخ كراۋ و ئەۋ خەلگە كە لە دەۋرى مالى دوۋنە كۆ بېۋنەۋە.
خەلگە كەۋتېۋنە باس و خۈاس و جەم و جۆل. ئەۋ ھەراۋ ھەنگامەۋ تېكەۋە ھاۋىشتنە لە
نەكاۋ مات بوو. ئىدى كەس قەسە نەدەكرد. ھەمىو سەريان بۆ لای شىمال ۋەرگىپا. سۈارىك
نيزىك دەكەۋتەۋە. رەختى زىنى ئەسپەكەى لەمەر تېشكى مانگ دەدرەۋشايەۋە.
سۈار نيزىك بوۋەۋە. درى بە ئاپۇراى خەلگ دا. لەنىۋەرەستىيان جەلەۋى ئەسپەكەى
گىشاۋ راۋەستا.

ھاۋارى كرد:

"دوۋنە دوۋنە."

دەنگى كزەلۆكى ژنىك لەنىۋ ئاپۇرايەكە ۋەلامى دايەۋە:

"فەرمىۋە غەبدىخان..."

"خەبەرئېك بېستەۋە، راستە دوۋنە؟"

دوۋنە ھات و لە پېش لمېزى ئەسپەكە راۋەستا:

"ھەسۆ شىلم ھەمەدى دىۋە. ئەۋ خەبەرەى بۆ ھىتاۋم."

غەبدىخان:

"كرا ئەۋ شىلمە؟... لە ھەر كۆيىپەكە بېتە ئىرە."

لە نىۋ خەلگەكەدا بوو بە جەم و جۆل:

"ھەسۆ لىرە نىە..."

"ھەسۆ كەنگى ھاتۆتە نىۋ خەلگ، ھەتا ئىستا بى..."

"دنيا خەرابى ھەسۆ لە مالى نايەتەدەر."

خان دەستۈۋرى دا:

"لە ھەر كۆيىپەكە بىھىتن."

ههتا ههسۆيان هيتا، هيچ كهس متهقي ليتوه نههات. پاش تاوتك ههسۆيان هيتا، كراس و دهريه يهكي سپي له بهر دابوون. دوو كهس پيليان گرتبوو، به راكيش راكيش دهيان هيتا به لاي عهبدى خان. ههسۆ خۆى راده پساكوت و جنيوى ده دان:

"ئاخر چ سندانتيك له سهري داو، كه بهم نيوه شهوه نايه لهن خهلك بجهوي؟... چيتان له من دهوي قورپه مساغينه؟... بۆ له كۆلم نابنهوه؟..."

عهبدى خان:

"نه من داوام كردى."

ههسۆ نهرمى كردهوه و داي نهواند:

"بى شهرفانه، بۆ پيتم نالين خان كارى پيتمه؟..."

پاشان رووى كرده خان:

"تكا به ليم ببورره خان!"

عهبدى خان پرسى:

"ههسۆ، ده لئين نه مپۆ كورپى دوونهت ديوه..."

ههسۆ:

"به لئى خان... به دوونهشم گوت."

خان:

"نيسا بۆم بگيريهوه بزانم."

كاتيك ههسۆ دهستى به گيرانهوه كرد، خهلك له دهورى هالان. ههسۆ هه موو به سه رهاته كهى بى كه و زياد گيرايهوه، ته ناندت باسى نهوه شى كرد كه چۆنى داس په بزنه كان هالاندوه چۆن ويستويه به دهسكه داسه كهى له سهري هه مده راكيشن.

عهبدى خان له دين ده چوو:

"ئاوا سهله مان... پيارى من فريو ده دهى و دهيكهى به شوانى خۆت؟ نه مه يه كه م جارت نيه كه پى له بهر هى خۆت زياتر راده كيشى... باشه، ههتا به خزمهت ده گهم... له بىرت نه چن... نهوه هه نه و جهنابى سهله مان كه سمه يى يه!..."

ههسۆ:

"به لئى خان!"

عهبدى خان بانگى دوونهى كرد:

"دوونه، دوونه، سبهینځ دهچم دهی هیتمهوه."
نهمه دی گوت و ناوزه نگیی له نهمه کدی داو خه لک له دواوه بۆله یه کیان لسی هات...

عبدی خان که به چوارنال نهمی لینگ ددها. له بهر ده رگای مالی سلهمان رای گرت:
"سلهمان!... سلهمان!..."
سلهمان له مالی بوو. هاته ده ری. کاتیک چاوی به عبدی خان کهوت، رهنگی به رووانه وه نه ما.
عبدی خان نهمه کدی بۆ لای سلهمان دهنگ دا. کاتیک لسی نیزی کهوته وه، له سر نهمه کدی داهاته وه و گوتی:
"خه جالته نابیه وه سلهمان!... شهرم ناکه ی!... وات لسی هاته نان خۆره کانی من فریو ده ی!... نافهریم سلهمان... پیای زۆر له تۆ پیاو تر تا نیستا نه یان ویراوه قهره له قهری من بدهن... ئی له تۆ مل نهمستور تریش نه یان توانیوه به دهوری مالی عبدی خان دا بێن. نیستا تۆ شهرم لهو ریشه سپی بهت ناکه ی و نان خۆره کانی من فریو ده ده ی!..."
سلهمان:
"خان، نیستا دابه زه... فهرموو یه سیته، ههتا بۆت باس بکه م."
عبدی خان:
"پیت له مالی نانیم. پیم بلن نهو هه تیوه له کوئی به؟"
سلهمان:
"تۆ خۆت ماندوو مه که خان، بۆخۆم نیستا دهچم دهی هیتمهوه."
عبدی خان:
"نه خهیر، غه می منت نه بێ، چی به که یم نشان بده."
سلهمان ملی به لاه نا:
"باشه خان، فهرموو برۆین."
سلهمان کهوته پیتش نهمه کوه و پری کهوتن. ههتا که یشتنه میگهل نه سلهمان قسه دی کردو نه عبدی خان.

کاتیک گه‌یشتن، حمەد لەبن بەردێک دانیشتبوو و لە فکەرە چوو بوو. حمەد وەختیک چاری کردن هەستا هاتە لایان. حمەد لە دیتنی عەبدی‌خان هیچ نەشەمزاو وەسەرخی نەهینا. چاوی بە چاری سەلمان کەوت. قسەیەکیان نەکرد، بەلام لە چاوی سەلمان دا کە ملی بەلاوە نابوو، دەخوێندرایەوە کە دەلێ: "چ بکەم حمەد، هیچم لە دەست نایە."

عەبدی‌خان یەک دوو هەنگاو نەسپەکی بۆ لای حمەد لێخوێ: "پێش کەرە."

حمەد بێ ئەوەی قسەیەک بکا، وەپێشی کەوت. ملی بە نێو شانانی دا رۆچوو بوو. لای نیوە‌پۆیه بوو کە عەبدی‌خان بەسواری و حمەد بە پێیان گەشتنەو ناوایی. لە رێگا نە عەبدی‌خان شتێکی پرسیبوو، نە حمەد هیچی گوتیبوو، بەلام لە تەواوی رێگادا حمەد لەوێ دەرترسا کە عەبدی‌خان لە پشتەوێرا وەبەر چنگە نەسپانی بداو بی‌پلێشیتنێتەو. حمەد شارەزای ناکاری عەبدی‌خان بوو.

لەبەردەرکی مالتی دووونە عەبدی‌خان جەلەوی نەسپەکی راکێشا. راوەستان. عەبدی‌خان نەواندی: "دوونە، دوونە... وەرە تۆتکە سەگە کەت وەرگرە."

کاتیک دوونە لە ژوورێ هاتە‌دەر، عەبدی‌خان نەسپەکی لینگ داو دوور کەوتەو. وەختیک دوونە چاوی بە حمەد کەوت، بە شیوەن و گریان خۆی گەیانندی و لە شامیزی گرت. ورده ورده خەلکی ئاوە‌دانیش پێیان زانی. وردو درشت لە دەوری مالتی دوونە کۆبوونەرە. هەموویان دەوری حمەدی‌ان داوو و لێیان دەپرسی:

"لە کوێ بووی حمەد؟"

"حمەد ئەوێ تۆی؟"

حمەد سەری داخستبوو، هیچی نەدەگوت. ورده ورده خەلک بەلاویان کردو روژشت.

(۵)

همه د گولډه گهغه کانیښی څر کرده وه. کاتیڼک دروینه یان ده کرد، بارانیڼک باریبو لاسکی گهغه که ی پیکمه نوو ساندیو. نیستا هم لاسکه گهغه تۆزکیان لی هه لده ستا وه ک خاکه خه لوزی رهش. همه د که له بهری به یانی یه وه کیښی کردیو، وا رهش بیو، نه ت دناسی یه وه. ته نیا ددانی سپی ده چوون، کاتیڼک کاری همه د ته و او بوو، کلۆشه که له نیو جۆخینه که دا ببوه ته پۆلکه یه کی زه لام.

همه د ماندو بوو. چو له بهر هه تاو له سره گازی پشتی راکشا. میرووله له نیو کلۆشه که ده هاتنه دهره بهرره جیځه کی دور له دوا یه کتر دا قه تاره یان ده به ست. همه د قو لی له سره چاوانی دریژ کردو ماوه یه کی زور هه روا له سره پشتی راکشا.

چند روژ بوو کاری ده کرد. له پیش دا به ته نی گهغه که ی درو بو وه. مه زرا که ی له ک له ک چه شه یان پر له چه قله شینکه بوو. پاشان له گه ل دایکی گهغه که یان به ست و څریان کرده وه، نه عار گیره یان کرد... گیره کرده که چه ندین روژی کیښا. همه د هیند کز بیو، ته نیا چنگیڼک نیسک و پیست مابو وه... دم و چاوی چرچ بیوون... پیستی شل بیو... له بهر هه تاوی رهش دا گیره ساو، لارو مه ت و چاوه کانی ده قو لی که وتبوون...

نهو بارگینه ی جه نجه رکه ی راده کیښا، که میڼک له ولاتر به ده وری جۆخینه که دا ده سوړا. نهو چه یوانه نه ونده له پر بوو که په راسو ی ده ژمی دران... پیر بوو... له وانه بوو پازده سالیښ زیاتر یی. میښ له سه رو چاوی هالا بوون. راست له نیو هراستی ملیښی برینه پیسکه یه ک هه بوو. چلک و کیم و خوینا و لهو برینه هه ل چوړا بوو و تۆزی خه رمانیښی لی نیشتبوو.

میښه رهشکه ی زل زل له سر نهو برینه ده نیشتن و هه لده فرینه وه.

لای نیوهرږیه بوو. همه د تهنیشتاو تهنیشتی کرد. دوستی به نیرچاوانی دا هیناو مستیک نارهقی رهش له نیوچاوان و دهمو چاوی هله پړایه سر زوی.

لاسکه گهغهکان له هممو چیپک وها لهبر تیشکی هتاو دبریسکانهوه، چاویان لهبر هله تدهات. هر لمو شوینه که لیتی خوتبوو له پشت سه مهله کهوه سدریکي بارگینه کهی کرد. چند لهک لهک له دوری بارگینه که دهفرین. نو له تماشای لهک له کهکان دا نوم بپوو. به دهستیش ریځای میرووله کانی بهست. میروولهکان بهسر دوستی دا تیپه پیرن.

به زه خدمت توانی راست بیتوهو دانیشتن. سهری و نه ژنوی راستی کردو له فکرهوه چوو. پاش ماوهیه که وه خهاتوه. دوستی لهسر زهوی داداو له سره خههستا. میرووله بهسر شان و مل و سوروچاوی دا دهاتن و دهچون. میرووله کانی له سوروچاوی کردهوهو فیپی دان. بارگینه که له پنا چله ددوکتیک راوهستاوو. له تۆزو خۆل دا ون بپوو، و خهریک بوو لاقیکي پیسهوهی دهلستهوه.

به زور بارگینه کهی هینایوه سر جوخین و جهغه په کهی پتوه بهستهوه. هیوانی بهسته زمان هیزی نه بوو بهسر سه مهله که دا بسورپی. همه د له جهغه په که هاته خوارو ههولی دا به پیان له کهل بارگینه که بهسر سه مهله که دا بگه پری. بارگین جار به جار له پی ده کهوت و له نیو کلوشه که دا دهخوت. همه د زوری بهزه پی بهم هیوانه دا دههاتوه. بهلام نهی ده زانی چ بکا. بارگین نارهقی دهر کردوو و سرتاپای لهشی له تۆزی دا رهش داگیروو. به جوړیک پشووی سوار بپوو که بهستران و کرانهوهی قهوه زهی سنگ و پراسوه کانی به چاو ده پینرا. هممو لمبۆز و سنگ و ملی هیوانه که له کهفی دا ون بیرون. همه دیش شه لالی نارهق بوو. له سرتاپای لهشی همه د وک و بارگینه کهی نارهق هله ده چورا. نارهق دهچوه چاویانهوهو چاویان ده برزایوه. بونی مرووی مه زرای شه داریش بهری هه ناسه یانی دهگرت.

پاش نهوهی ماوهیه که به کهوتن و ههستانه وه به دوری جوخینه که دا گه پان، کلوشی خهرمانه که شکاو لهسر زهوی پان بووهوه.

نیستا گیره که ناسانتر بوو. سه مهله که له ژیر چهرخی جهغه په که دا به قرجه قرچ تیک دهشکار ورد ده بوو.

لای نیوهرږیه کلوشه که تهو او ورد بپوو. لاسکه کان دانیان پتوه نه ماوو و بریسکه یان ده دا. نیستا تۆزیکي وردو رهنګ زیرین به نارامی له ژیر چهرخی جهغه په که بهرز ده بووهوه. نه تۆزه دهچوه نیو چاوی همه د دهوه چاوه کانیی ده برزایوه. نه تۆزه بونیکی لسی دههات، بونی شتیکی سوتاو.

لهولاتر پياويك گهغهكهى لهسەر جزخينج خپ دهكردهوه. لهولاي ویش يهك دوو كهس ديار بوون كه جهنجهريان لى دهخوړي. لهمانه زياتر له سهرتاسهري نهم دهشته هزار به هزاره دا شتيك نه دبينا.

زارو ليوى هممه له گهرمان وشك ببوون. بارگينه كه شى لمبوزى گهياندهبوه سهر گوتزينكي و وهك كهلاك به دهوړي جزخينه كه دا دهسوړا.

هممه لهسەر جهنجهره كه دانيشتبوو، و له فكران راچوړيوو. تماشاي هيچ جتي به كيشى نه ده كړد. لك لك له نيزيك و دهوړوبهري خهرمانه كه چهرخيان ده دان. هممه خهوى لى كه وتبوو.

بارگين جارو بار لمبوزى له نيتو خويانه كه راده كړدو چنگيك سهمه لى دهجوى. به لام چونكه بى وازو لاواز بوو، سهمه لك به لالغاړي دا دههاتوه خوار.

هممه باكي به هيچ شتيك نه بوو. هه تاو له سهرى ده دا. جارتيكيان لهسەر جهنجهره كه همستاو تماشايه كي دووړي، لاي ناوه دانى كړد. هه تا چاو پي ده كا هيچ ديار نه بوو. دداني ده چيره وده بردن و له بن ليوانه وه گوتى:

"نه و دايكه م!..."

قهار بوو دايكي ناوي بو بيتي، زاري وشك ببوو. دووباره به نه سپايى لهسەر جهنجهره كه دانيشته وه. بارگينه كه راوه ستاو لمبوزى له خويانه كه روكړد، به لام هممه فكرى له جتي به كي ديكه بوو. پاش ماوه يهك پتي زاني و هه وساره كه ي راكيشا:

"هه بها... گيان، هه بها..."

ميشووله لهسەر بريني حهيوانه كه دهنيشتن. بارگين به نارامى و بى حالى كلكي راده وه شاند. به لام ميشووله به خه ياليشيان دا نه ده هات.

هممه به قه لسى و نيگه رانيه وه لهسەر جهنجهره كه همستا. رووي بو لاي ناوه دانى وهرگيترا. لهسەر دروه لانه كهر سهرتك ديار بوو. تاويك دواتر دايكي ناسى و قه لسى و نيگه رانيه كه ي بوو به خو شحالى.

دايكي كه له نارهق دا شه لال ببوو، به هه ناسه سواړي پي پيچه ي نيوروزي هممه دي دانا. وهك نه وه ده چوو ده ستي دريژتر بوو، ده گه يشتنه سهر زهوى.

دايك:

"چت كرده كوړم، كاره كه ت سووكتر بووه؟"

حه مه د:

"هه موو گه نه كه م كيشاووه گيره م كرده."

دايك:

"باش ورد بووه؟"

حه مه د:

"تهرئ، خهراپ نيه."

گوزله ناوه كه ي له دايكی وهرگرت و تينگی پتونه. نهوهنده به نيشتيای ده خواره دهوه كه ناو به لاليتوانی دا هله ده پړاو بهرؤك و سنگ و تهنانت لاق و له تهریشی تهر ده كرد.

دايك:

"دابهزه حه مه د، دابهزه كورم، نه تۆ پارووه نانتك بچؤ، نه من جه غه پره كه لي ده خورم." هه رساری بارگينه كه ي وده ست دايكی داو بوخؤی له بهر سي بهری دردووكينك دانېشت. پي پيچه كه ي كردهوه، پياوژو خويی تيدا بوو. دژدانه كهش دژي تيدا بوو. جاميكي دؤ تئ كرد. پاش نان خواردن له بن سي بهری دردووكي راكشا. له پشتين بهر وخواری له بهر هه تاو بوو. خهري لي كهوت.

وه ختيك وه خه بهر هات، نيواره بوو، چاری راگوشين و غاری دايه سر جؤخين.

حه مه د:

"دايه گيان، ماندوو بووی، وانيه؟... زؤر ماندوو بووی؟"

دايكی سهری به لاوه ناو به دهنگيكي خه ماوی بهوه جوابی دايه وه:

"وه ره سوار به كورم."

دوو رؤژ دواتر خه رمانه كه يان شهن كراو سوور بوو. رؤژي چواره م سووره كه يان كهو كرد. ده نكه گه نه كان له بهر هه تاو ده تروسكانه وه. نهو رؤژه نه يان ترانی خه رمانه كه هه لگرن. گه نه كه له سهر جؤخين مايه وه. هؤيه كهشی نهوه بوو كه هيشتا عه بدی خان نه هاتبوو ملكانه كه ي بهرئ.

نهو شموه حه مه د دايكی هه تا به يانی له گه ل ته پزيان مل به مله يان كردو نيشكيان له خه رمانه كه كيشا. سه يني هه تاو گهرم بوو، به لام عه بدی خان ديار نه بوو. بوو به نيوه رؤ ديسان پيدا نه بوو. لای نيوارئ بوو كه خؤی و سئ كهس له پياوه كانی به سواری نه سپ هاتن. نه سپی پياوه كان جه واليان پتوه بوون. دوونه له ديتنی سهر و چاری ترسا. زؤر له ميژر بوو له نيزي كه وه ده ي ناسی. دهم و چاری دوونه كه وهك چهرميكي رهش و چرچه لؤك ده چوون، چرچ ترو گرؤتر بوون.

عهبدی خان به دهست هه‌ئه‌کاندن بانگی دوونه‌ی کرد. ده‌ستووری به‌ پیاوه‌کانیشی دا:
سێ بۆ ئێمه، یه‌ك بۆ دوونه."

دوونه داوێنی خانی بادا:

"ئه‌كه‌ی خان، روحم بێ... زستانێ له‌ برسان ده‌مرین... ده‌به‌ر به‌ری پێیانت مرم خان."
"به‌خۆراپی مه‌گری دوونه... هه‌قی خۆت ده‌ده‌م."

دوونه نا‌اندی:

"هه‌قی من سێ یه‌كه‌ خان."

خان له‌سه‌ر ئه‌سپه‌كه‌ی را بۆ لای دوونه داها‌ته‌وه، ته‌ماشایه‌کی چاوه‌کانیی کردو پرسى:
"جووته‌كه‌ کێ کردویه‌ دوونه؟"

دوونه:

"من کردومه‌ خان!."

"پیاوه‌کانی من یارمه‌تی‌یان داوی یان نا؟"

"به‌ئێ خان!."

"دوونه گۆی بگه‌ پێت بێم."

ئێستا به‌ کوپه‌كه‌ت بێ جارێکی دیکه‌ نه‌کا بر‌واو بچێ له‌لای سه‌لمان بپێته‌ شوان."

دوونه سپی بوو. خان ئه‌سپه‌كه‌ی ده‌نگ داو رو‌شت. دوونه هه‌ر نه‌وه‌نده‌ی پێ‌ک‌را، له‌

پشته‌وه‌ی هاوار بکا:

"به‌ قه‌ره‌واشت یم خان، قه‌زات له‌ من كه‌وێ، روحم پێ بکه‌."

پیاوه‌کانی خان ده‌ستیان کرد به‌ پێوان. سێ کیله‌ بۆ خان و کیله‌یه‌ك بۆ دوونه... به‌شی

خان زۆرو زۆتر بوو، به‌شی دوونه‌ش كه‌م و كه‌مه‌ترو بوو به‌ کۆیه‌کی چکو‌ئه‌.

دوونه ته‌ماشایه‌کی ئه‌و کۆ گه‌غه‌ی کرد که‌ جه‌وا‌ئه‌کانیان لێ‌پ‌ ده‌کردو ده‌ستی کرد به‌

تووک کردن:

"ره‌بێ له‌ گه‌رووت نه‌چیتته‌ خوار... نیشه‌ل‌لا ده‌یده‌ی به‌ دوکتۆرو ده‌رمان... خوايه‌

هه‌مووی بده‌ی به‌ شووتی و له‌بن سه‌رتی دانێی."

پیاوه‌کانی خان به‌شی ئه‌ویان له‌و جه‌وا‌انه‌ کرد که‌ هێنا‌بوویان.

هیچ کامێکیان زاری هه‌ل‌نه‌پچرێ و هێچیان به‌ دوونه نه‌گوت. هه‌موویان وه‌ك پدیکه‌ری‌کی

بێ‌گیان ره‌ق ببوون و قسه‌یه‌کیان نه‌ده‌کرد.

هممد هات و له پهنای دایکی دانیشټ. له نیو ټهو جوځینه تۆزاییه کۆیه کی چکۆله
گهڼم مابوووه. به لآم ماوه یهك له مه و بهر چهند زۆر بوو. هممد سهیرتیکی گهغه کهو سهیرتیکی
دایکیتی کرد. هممد وهك تاوانباران بیدهنگ دانیشټبوو.
دایک:

"نه ودهم که تۆی له مالتی سلهمانی را هینایه وه، لیتی نه دای من پیم سهیر بوو. به لآم
نیستا تی ده گهم بۆچی بژیوی نیمه ی بری... کافری خوانه ناس..."
هممد پیښی گریانې خۆی پې نه گیراو دهستی کرد به هه نیسك دان:
"خه تاي منه..."

دایک به هه موو هیزی خۆی کوږه که ی له نامیز گرت و به خۆیه وه گوښی:
"چ بکه یڼ، دهسلات چیه هممدی خۆم؟"
هممد:

"ته دی زستانې؟"

دایک:

"نهم زستانه!..."

له پاشان دایکیشی له بانگی گریانیتی دا:
"خۆزگه باوکت مابایه، نه گهر باوکت مابایه..."

(۶)

تاقە مانگاگەيان ھەبوو. مانگاگەيان نەمسال زابوو. گوتلىكە نىرتىكى لەبەر بوو...
نەگەر ھەممەدۆك جىنگاي تاقە كىلەگەنچىكى زەوى ھەبووايە، بە تاسەۋە چاۋەپروانى سالى
دواتر دەبوو كە ديسان مانگاگەيان بىزى و گوتلىكە نىرتىكى دىكەي بېي.
گوتلىكە نىرتىك كە لەوانەبوو سالى دواتر بېي، ۋەك خەيالىك لەمىشكى ھەممەد دا دەجولە.
بەراستى چەند خۇش بوو: ھەردوو گوتلىك پىكەمە گەورە دەبوون... دەبوونە جووتە گايەكى شاخ
كەوانى لە نىتو زەوى و زارىكى ھەزار بە ھەزاردا... جوانەگا تۆپن و بە زوۋىسى و بە ئاسانى
نايەنە بەر نىر. بەلام نەگەر ھەسەلەت ھەيى و لەگەلتان لەسەرەخۇ بى، زوو فىر دەيىن و
بەستەزمانانە ۋا رام دەيىن، دەيىنە بەرخى دەستەمۇ... نەگەر زەوى دروۋەلەنە لىتى مەترسە...
نەگەر ھەممۇ سالتىك بىكىتلى، چەقلە شىنكە سالتىك دەپۋىتەۋە، سالى دواترىش سەر
ھەلدەداتەۋە، بەلام سالى سىتھەم خاشەپ دەيى... ھەر ئەۋەندەي دەۋى زەۋىيەكە ھى خۇت بى.
توۋكى گوتلىكە ساۋا لە رۆزەكانى ھەۋەل دا كە تازە بوۋە، سوۋرىكى مەيلەۋ تارىكە. بەلام
دوايە رەنگى زەرد دەيى و ئەمجار دەيىتە خەنەيىيەكى تارىك.
توۋكى گوتلىكە ۋەك مەخمەر نەرمە. نەگەر پىۋا دەست بەسەر گوتى گوتلىكە ساۋادا بىتتى،
ھەست بە لەرزەيەكى فىتنك و نەرم و لەزەتتىكى شىرىن دەكا.
جىي گوتلىكە ساۋا لە مالى ھەزارەكانى لادى، لە نىزىك ناگردان و لە تەنىشت جىي خەۋى
لادىيىيەكانە. لە ژىر گوتلىكە ساۋا دۆشەكتىك لە گىي نەرم و پىر گىلوۋكى بەھاران رادەخىرى.
مالەكان پىر دەيىن لە بۆنى گىلوۋكى بەھارى و گىياۋ رىخ و گوتلىكە ساۋا... بۆنى گوتلىكە ساۋا
شىتەك ۋەك بۆنى شىرى كال.

گوڤلکه ساوا پاييزان گهوره ده بڼ. نه ددهم جیگا که دی ده گوزږی و ده چیتنه کن گوڤلپاره کان. دوونه سڼ مانگه ی به هاری به سهر برد، بڼ نه وهی هوشی به سهر گوڤلکه ساوا که وه بڼ و ناگای لیتی بڼ. نه گهر خهم و خهفتهی ههمه ده نه بوایه، گوڤلکه ساوا یه که له مالتی دا وه ک کلرو که سووړه ی به هاری ده بوو به مایه ی شادی و خوښی ژبانیان.

مالتی ههمه ده نه وان ته نیا ژووریکه، ژووریکي قوپو به رد... به رزایی دیواری ژووره که یان له ته ختی ژوورئ پا ته نیا میتړیکه...

هیچ خانوویه کی دڼ خو له بهر بارانی پاييز راناگرئ، دلزبه ده کا. له دڼ دا ته نیا خانووی ههمه ده نه وان بوو که لهو بارانه دا دلزبه ی نه ده کرد.

بابی ههمه ده ماوه یه ک پیش مردنی چوو بوو له "ساری چاغشاک" گلی هیښابوو، و سهر بانه که ی بڼ سواخ کرد بوو. گلی ساری چاغشاک شتیکی دیکه یه، هیچ وه ک نه و گله رهش و نه زوک و پر چرپ و چاله ناچئ که نیتمه دیتوهمانه. نه و گله وه ک ده نکی بلوور وایه له ههمو رهنگیتک ده نویشتی. زهر دو سووړو بڼه وشیو ټاسمانی و سهوز... هر رهنگیتک بڼه وئ. نه و گله نه گهر گیرایه ده ده بیته قوپړیکي توندو خهست. سهر بانی مالتی ههمه ده نه وان بهو قوپره سواخ کرابوو. بزیه بانه که یان له ژیر تیشکی هه تاودا بریسکه ی ده داو رهنگاوړه نگ دیار بوو.

سهر انسه ری هاوین دایک و کوپ به گیانه مهرگی کاریان کرد بوو... له گه لا پرتانی پاييز دا هاتنه وه نیو ماله پر دهر دو به لا که یان. نه و کاته وه بیریان هاتنه وه که گوڤلکیتکیان هدی. گوڤلکه که یان به ته راوی له بیر چوو بوو وه، نیستا گوڤلکه ساوا که یان ته واوړتک گهوره ببوو. دایک سووړه یه کی گه وړه ی به ناگره وه نابوو. له دهرئ هه وړی رهش له جنووبه وه به ره و شمال ده پړیشتن. نه ختیک دواتر ژووره که یان به بریسکه یه ک روون سووړه وه. بلنسه ناگره کان له نیو ناگره دانه که تیک هه لا ده نگوړتن. له و کاته دا ههمه ده هاتنه مالتی. ده ستی سووړ هه لا که رابوون. له بهر ناگره که دانیشیت. مانگا که یان له پشته وه ی ژووره که نوروستبوو، کاوړتی ده کرد. مانگایه که بڼ خهم لیتی که وتبوو. تفاقیان له پیش دانا بوو، به لا م نه ی ده خوارد. له قوړیشتیکی دیکه ی ژووره که کایان رو کرد بوو.

ههمه ده هه ستاو چوو سهری مانگا که ی دا. گوڤلکه که له سهر سهری دایکی راوه ستابوو. ههمه ده گوڤی گرت. گوڤلکه که نه وه ی بڼ خوش نه بوو. به قه لسی سهری وه رگیتراو رای کرد، چوو له ولای دایکی راوه ستا. ههمه ده زهر ده خه نیه کی هاتن.

دایک:

"نەو وەختی تۆ لە ماڵ نەبویی، "فندق" نەم گوتلەکی لە دۆلی "ئالچیلی" بوو. بە شەوی تاریک زۆری لێ گەرام هەتا فندقم لە بن درێوکیەک دۆزیەوه. بەستەزمانە زابوو. خەریک بوو گوتلەکەکی دەلستەوه. لە پێش دا نەیدەهێشت لێیان نزیك بێوه، هەتا ناخەری گوتلەکەم لە نامیزێ کردو هێنامەوه."

حەمەد:

"چەند گەرە بووه؟"

دایک:

"ئەدی ماشەللا."

پاشان بێدەنگ بوون. نەیان توانی تەماشای یە کتر بکەن. هەردووکیان سەریان داخستبوو، چاویان بریپووه نەو خەلووزانە کە لە نێو ئاورگە کەدا دەگەشانەوهو پریشکیان داوێشت.

دایک:

"چارمان نیە، دەبێ بیدەین... ئارده کەمان خەریکە تەواو دەبێ."

حەمەد مەتەقی نەکرد.

دایک:

"بۆخۆت عەبدیخان دەناسی. لێمان توورەییە. نەگەر درەنگی بۆ بەرین، بەخۆپایی لە دەستان دەردەیتێ. ئەو دەم ناتوانین هەتا هاوینێ رای کێشین."

حەمەد دیسان بێدەنگ بوو.

دایک:

"چارەبە کمان نیە حەمەد، دەبێ بیدەین... ئەو هەڵاتنە تۆ پشتی شکاندين."

حەمەد بە ئارامی سەری هەڵبەری و تەماشای دایکی کرد. چاوی پر بوون لە ئاو، گوتی:

"منی کردووە بیاوێ دایەگیان، نەگەر منیش نەبوايم بیاوێوەکی دیکە دەدۆزیەوه."

دایک:

"ئەدی رۆلەم، دەی دۆزیەوه... ئەم خوا نەناسە دوژمنی بابە هەزارە کەشت بوو."

هەردووکیان ئاورپان و سەر مانگا کە دایەوه. مانگا کە ڕەنگ خەنەیی و قەلەو بوو. نێوچاوانیشی چەند خاڵی تێدا بوون.

زستان داهاات. بەفر گەیشته ئەژنویان. دوانیوەرۆیان تاریکە. دایک لە میژو بوو مەنەلە مسە رەشەکی و سەر ئاور نابوو. لەو کاتەدا جەننەت وەژوور کەوت.

دوونه:

"فرمور دانیسه خات جهننه، فرمور دانیسه."

جهننه ههناسهیهکی ههلاکیشاو گوتی:

"داده نیشم خوشکێ، داده نیشم."

خات جهننه له سووچیک دانیشته و دهستی پێ کرد:

"له بهیانییهوه تا نیستا مال به مال گهراوم خوشکه دوونه. مال نهماوه رووی تێ نهکهم. بیستم ئێوهش گههتانهماوه... دهلێن جۆیه کهشتان تهوار بووه. ئێمهش ههوتوویه که جهراله کهمان بهتال بووه. نه مسال گههه کهمان باش نه بوو خوشکه دوونه، بهلام هی ئێوه خهراپ نه بوو. میترده کهشم ههه جۆیهکی پێ شک دههات و هومیندی پێ بوو سههه تێ ههه کرد، بهلام پێ سوود بوو..."

خات جهننه چاری بهه ناوه کهوت که له مهههاله کهدا له سههه ناگر دهکولی:

"چ له ده نیتی خوشکێ؟"

خات جهننه لهه پرسیاره مه بهستیکی ههه بوو.

دوونه پێکه نیستیکی ساردی هاته سهه لیوان:

"ناوه وه سههه ناوه بکولی."

خات جهننه به سهه سوپرمانهوه پرسی:

"هیچتان نهماوه؟"

دوونه:

"ههه چی ههه مانه له سهه نهه ناگرهیه."

خات جهننه:

"باشه، خوشکه دوونه دههوی چ بکهی؟"

دوونه:

"خوا دهزانی خوشکێ؟"

جهننه:

"بۆچی ناچیه کن مستهفای؟"

دوونه:

"دههه کنی خوشکێ، بهلام دهههه نهویش نیهتی."

چەند رۆژ بوو بەفرو باو بۆران گالەیی دەکرد. لەبەر کەرەسیسە چاو ھەلنەدەھات. ئەو سەگانی کە ھەمیشە لە کووچەو کۆلانان دەگەران، یەکیشیان دیار نەبوو. دەرگوت چۆلگەییە... ھەموو دینشینەکان دەرگایان داخستبوو و لە تەواری ناواییدا زیندەوەر نەدەجوولا. ھەرکەس لە مالتی مانگایەکی ھەبوو، تەفاقەکەشی ھەبوو. کەس کاری بە کەس نەبوو.

دوونەش دەرگا نەمابوو لیتی نەدا، ناشنا نەمابوو سەری بە مالتی دا نەکا.

دە رۆژ دەبوو دوونە لە ھەموو جێیەک تەماپراو ببوو، بەلام لە دلتی خۆی دا دەپگوت: "ئەگەر بھەرم ناچمە دەرکی عەبدیخان." ھەموو سالتیکیش ھەزەکە ھەر وا بوو. نیوەی خەلکی ناوایی برسی دەبوون و دەچوونە دەرکی عەبدیخان.

دوونە نەمی توانی لەوە زیاتر خۆی راگرێ. ئەگەر ھەر بۆخۆی بووایە، بە ھیچ قیسەتێک نەدەچوو دەرکی عەبدیخان، بەلام کۆرەکەیی چی؟

چەند رۆژە ھەمەدەمەتەق لە زاری نەھاتووتەدەر. سوورایی لە روومەت و لێوکانی دا نایبێت. لێوێ ھەک کاغەز تەنک بوون. روخساری رەنگی مردووانی لێنیشتووە. ئەگەر لە قوژنێک دانیشی، ھەتا خۆرناوا لە جێی خۆی نابزوی. ھەمیشە سەری لەنێر دەستانی دەگرێ و لەگژ فەکران را دەچێ. ھەموو ھەناسەو ژیان و رق و خۆشەویستی و ترس و ھێزی لە چاوانی دا کۆ بووتەو. لە چاوەکانی دا جار بەجار بریسکەییەک بە قەدەر نووکی دەرزێ ھەلەدەیت و دەکوژیتەو. ئەم بریسکەییە تیزو بەکارە. ئەمە بریسکەییەکە پیاو لێی دەترسێ، چونکە بەسامە. لە چاوی ئەو پلینگەش دا کە خۆی مات داووە خەریکە نامبازی دوژمنی خۆی بێ، رەنگە ھەر ئەم بریسکەییە ھەل بێ و بکوژیتەو.

ئەم بریسکەییە لە کوێو دێ؟ رەنگە لە سروشتەو ھاتبێ... بەلام راستییەکەیی ئەوێە کە ئەم بریسکەییە لە ئەشکەنجەو نازارو دەردو بەلایەکەو ھاتو کە دەوری ھەمدیان داو. نیتسا سالتیکە ئەم بریسکەییە ھاتو لە چاوی ھەمدەدۆک دا ھیلانەیی کردو. ئەگینا پینشتەر، چاوەکانی پێ بوون لە تیشکی پاکو خۆشحالییەکی مندالانە.

ھەروەش و تاریک لە ناسمان کۆدەبوونەو دەسووران. لە پیتش مالتی عەبدیخان ناپۆرایەک لە دینشینەکان بە بەرگی دەست چن و پواووەو کۆ ببوونەو لە سەرمان پالێان وێک داو، کوشم ھەلاتبوون و دەلەرزین. تەنیا یەکیکیان دوور لە ناپۆرایەکە بە تەنیا لە قوژنێک راوەستاو. ئەو یەکەش دوونە بوو. ھەموو چاوەرێی بوون عەبدیخان دەرگا بکاتەو بە دەردو مەرگیان رابگا، لەر کاتەدا دەرگا کرایەو. عەبدیخان بە ریشیکی بزانەو دەسحیبتیکی دەنک گەورەو کلاویتیکی تووکی وشرەو دەرگای کردووە:

"ديمان برسي تانه؟..."

ئاپۇراي دئىنشېنه كان متهقى لىتو نه هات. عهبدى خان چاوى به دوونه كهوت كه دور له هه مووان له سووچىك راوه ستابوو. نه راندى:

"دوونه، دوونه... نه تۆ به چ رىيك دا هاتووى هه به وى دا برۆوه مالى خۆت. ده نكه گه نيك چيه نات ده مى دوونه... هه تا نه مپۆ كهس نه يوتراوه له م دىيه، له دهركى من پرواو ببيته شوانى كه سىكى ديكه... هيچ كهس له نان خۆره كانم نه يان و تراوه كارى وا بكمن، دوونه... نهو سمرىزوىيه هه كورى تۆ كر دوويه دوونه... باشتره تۆ بگم رىتوهو بچيموه مالى."

پاشان رووى كرده شووانى ديكه:

"لىتو به دوام دا وهرن."

دهستى له گىرفانى شه لواره فش و فۆله كهى راكردو چه پكه كلىكى ده رهيتا. ده فته رىكىشى له گىرفانى چاكه ته كهى ده رهيتا و رۆيشت.

پاش تاويك دوونه وه خۆى هاته وه به زه حمدت بانگى خاني كرد:

"خان، نهو، هه مووى بسته مندالىكه... مه يه له برسى بين خان!"

خان راوه ستا، رووى كرده دوونه. خه لكه كهش راوه ستان.

خان:

"دوونه باشت گوى لى بى... لهو رۆژهو خۆم ناسيوه، هيچ كهس نه يوتوانيوه له ناسياب چه شه رابكاو بچيته دىيكه ببيته شوان... له مه رلاش كهس ناتوانى كارى وا بكا... نه تۆ له رىي خۆت برۆ، بچۆوه مالى دوونه!"

كاتيك عهبدى خان ده رگاى عه مبارى كرده وه، بۆنى گهرم و تۆزاويى گه نم هاته ده رى. خان له پيش عه مبارى راوه ستا و رووى له دئىنشېنه كان كرد:

"باشتان گوى لى بى. هيچ كهستان ههقى نيه ده نكه گه نيك بدا به دوونه. دوونه ده بى له برسان برى... هه تا نه مپۆ هيچ كهس له ناسياب چه شه له برسان نه مردوه، به لام دوونه ده بى برى، يان نه گهر شتىكى هه يه ده بى بيفرۆش... نه گهر ببيسم يه كىكتان گه نى داوه به دوونه، يهك يهك پيتانموه ده گم رىم و نهو گه نى به قهرزم داوونى ليتان ده ستينموه... حالى برون چيم گوت؟"

دئىنشېنه كان:

"به شى خۆمان ناكا هه تا بيه دين به دوونه..."

"به شى خۆمان ناكا..."

"چما همووی چهنده ههتا بهشی دوونهشی لی بدهین."
 قیژی ژنیکیش له پشتهوه بیسترا:
 "با ندی بهشتبا کوره کدی رابکا..."
 هموویان به کۆله ناردو چۆدان و گهڻم و جۆوه چوونهوه مال.
 ناش لهوسه ری ناوایی، کهمیک لهولای پیره چنار بوو. شانسی "سمایل گوی پراو" ی ناشهوان
 ههستا بووه.
 لای نیتواری له هموو ماله کان بۆنی نانی گهرم و تازه ههله دهستا.

"دورموش عهلی" راست شهست سالی ته مهنیهتی. به خۆوهترین بیاوی ناسیاب چه شهیدو وهك
 چناری پیر ساغ و به نیسکه. سهرو رووهتی زهلام و چاوه کانی چکۆلەن. به هموو عومری خۆی
 کهوشی له پێ نه کردوه. پێستی نهستوو روو رهش و قهشت قهشتی بهری پیتی کاری کهوشی بۆ دهکا.
 لاقی زۆر گهورهن. گهورهترین کهوشی دنیای بۆ بینه له پێمهوه ناچی. تهنا ته کالهی لاقی ویش
 وه دهست ناکهوی. بهلام نه گهر پیتی خۆش بێ، دهتوانی کاله له پێ بکا. نه گهر کهمیک لهو بارهیهوه
 پرسیا ری لی بکا، وهلامیک وه ناگریتهوه... دورموش عهلی تهنا جینیوتیک ده داو ده پرا.
 ژنیک ههویری ده شتلا، به کیک نهنگوتکی ده گرتن، به کیک نانی ده کردو به کیک
 له سه ر سێل دهی پرا ئاند. نانی نهستوو زهردو سووری سێل له لای راستی نانکه ره که
 ههله چنابوو.

عهلی، بهک دوو نانی به نیشتیاهه خواردن. پاشان چاوی پێ بوون و رووی کرده خێزانی:
 "ژنه که، نانه کهم به گهروو دا ناچی."

خێزانی به سه رسوپمانه وه پرسى:

"بۆچی عهلی؟ چ قهوماوه؟"

عهلی:

"خه می ژن ومن دالی برا یه... نه ت دی نهو عهبدی به خوانه ناسه چی لی کردن؟...
 دوینن بهک ده نکیشی گهڻم نه دانی."

ژنه:

"بهسته زمانانه... نه گهر برا یه مابایه..."

عەلى:

"عەبدى بە ھەمورى ئىخەشى گوتە كە..."

ژنە:

"يىستۈمە چى گوتە..."

عەلى:

"ئاخر چۆن وا دەپ، لە دىيەكى وا گەمورەدا دوو كەس لە پەرسان بىرن و كەشيش بە خەيالى دا نەپە؟..."

عەلى توورە بوو، دەينەپاندى. دەنگى دەگەيشتە ئەوسەرى ئارايى. پاشان رووى كەردە خەيزانى:

"ھەستە ژنە كە... ھەستە بوخچەيەك لەم نانە ۋە پىچە... توورە كەپەكيش پە كە لە نارد. دەمەرى يىبەم بۆ ژن و مەندالى برايمى."

ژنە لەبەر نانى ھەلستا، دەست و داۋىنى خۆى تەكاندىن.

عەلى بە بوخچە نان و توورە كە ناردە ۋەك دارىكى پە لك و بەر، بە گورجى بە خۆشەئالى لە مالى ۋە دەركەوت. كاتىك گەيشتە بەر دەركاى مالى دوونە، كەمىك ئارام بېرەدە.

عەلى بانگى كەرد:

"دوونە، دوونە... دەركام لىيەكەدە."

دوونە كۆرەكەى لەبەر ئاگرى دامەركاى خۆيان كۆ دامابوون، بەرد بزووتبايە، ئەوان نەدەبزووتن.

عەلى چەند جارى دىكەش بانگى كەرد:

"دوونە، دوونە..."

دوونە پاش ماۋەيەك ۋە خۆ ھاتە ۋە دەنگەكەى بىست. خۆى كۆكردە ۋە ھەلستا. بە بىۋازى دەركاى كەردە ۋە:

"فەرمو كاعەلى."

عەلى:

"ھىندەت بانگ دەكەم بۆ جواب نادەيە كەچى؟"

دوونە:

"ۋەرە ژوورى كاعەلى."

عهلی داهاتهوه چوه ژورئ. پرسی:

"ناگردانه که تان بۆ کوژاوه تهره؟..."

هر شه بریسکه یه جاران، وه نووکی ده رزی هاتبوو و له چاوه کانی همه د دا
ده دره وشایه وه. کاتیک سیمای باوکانه و رووی به پتکه نینی عهلی چاو پتکهوت، شه
بریسکه یه له چاوی دا نه ما.

عهلی بوخچه که ی دانا:

"خوا که ریه."

دوونه:

"خوا که ریه کا عهلی."

عهلی:

"دیاره رهق بوویه وه دوونه... پروانه کوپه کهش رهق بووه تهره... بۆچی ناگره که
هه ل ناکی؟..."

دوونه ته ماشایه کی وشکی ناوهره که ی کرد:

"کوژاوه تهره؟... هیچ هه رسه له نه بوو."

دوونه دوو بر داری له ناوهره که نا. ناوهره که هه ل بوو:

"نم عه بدی یه خوانه ناسه..."

کاتیک همه د ناوی عه بدی هاته بهر گوئ، دیسان بریسکه که له چاوانی دا دره وشایه وه.

عهلی:

"هه رکهس شه بر ناموسه بکوژئ، دهستی شین ده بن... جینگای به ههشت ده بی... بابی

وا نه بوو، فکری لادی یه کانشی هه بوو."

پاش عه لی دووسن که سی دیکهش له خه لکی ناوایی نازوو خه یان بۆ دوونه هیتا.

عه بدی خان روو حیشی له و کاره خه به ردار نه بوو. به لām هه مروی شه یارمه تی یانه هه ر به شی

پازده رۆژیان بوو.

دایک و کوپ دوو رۆژان برسی بوون. رۆژی سیه م، دوونه بر نه وه ی قسه یه ک بکا، په تینکی

کرده ملی مانگیه که وهر پتکهوت.

کاتیک دوونه مانگیه که ی ده برده ده رئ. همه د بانگی کرد:

"دایه!"

دوونه:

"چیه کورې خۆم؟"

دوونه مانگاکه ی لږ خورې و له بهر دهرکي مالتی عهبدی خان راوهستا. گوښلکه که سهری له نیو لاقی دایکي راکردبوو، دهی مړی.

دوونه ماوهیک له بهر دهرگای مالتی عهبدی خان مه حتمل بوو. دورسون چاوی پېښ کهوت و خه بهری به خان دا. خان هاته دهری. دوونه سهری داخستبوو، ههلی نه ده پری. چمنه که دریځو باریکه که ده لرزی. لږه کانی وه لږی مندالان ویک هاتبوون و ده لرزین. هه موو گیانیشی ههله لرزی.

خان دهستیکی به پشتمی مانگایه که دا هیڼاو کوتی:

"هیڼاوتنه بیفرؤشی دوونه؟"

دوونه بی شهوی سهری هه لږی وه لامي دایده:

"به لږی خان!"

عهبدی خان دهستوری به دورسون دا:

"نهم مانگایه له خوشکت وهرگره و بیبه پشتمی."

له پاشان دهستی له گیرفانی راکرد، چهپکه کلبله که ده رهیناو کوتی:

"جهوالت هیڼاوه، خوشکت... دهنگی دلسوزانه و خوشه ویستانه بوو. دوونه وه لامي دایده:

"به لږی خان!"

(۷)

لەو جێیەیی بەرپوو دەپوێ، کەم داری دیکە شین دەبێ. لەو جۆرە جێیانە دەروودەشت و کێو و بەندەن بە دار بەرپوو دادەپۆشرێ.

قەدی دار بەرپوو نەوی و ئەستوورە، لکەکانیشی کورت و خەپەتۆلەن، درێژایی لک و پۆپی داربەرپوو نەویەڕەکەیی میترونیوتیکە. گەلاکانی سەوزو پڕ ڕەشگ و چرو پڕن. ئەو دارانە نەوێندە توندو قایم چنگ لە زەوی گیر دەکەن، دەلتیی هیچ ھێزێک ناتوانن ھەلیان کەن.

ئەو خاکەیی بەرپووی لێ دەپوێ خاکیەکە نەزۆک و سپی وەک گێج... دەلتیی سۆتندی خواردووە نەھێلن هیچ دارێکی دیکە تسخوونی مەلەندەیی وی بکەوێ.

مەودای نێوان "کادیرلی" و "جیفجیک" ھەمووی تەپۆلکەیی چووک و گەورەییە. خاکی ئەو تەپۆلکانە لیوێدارو رەش و چەورو بەپێژەو.

لێرە باتلاغە لەمیۆینەکانی چووکوراوا دەپێنەو. باتلاغەکانی "ناغاچسیر" کەوتوونە خۆرئاوای ئەو تەپۆلکانەو خۆرھەلاتی نێرە کاجستانەکانی توورپوسە. تەواوی ئەو تەپۆلکانە لە داوێنسێ ڕا ھەتا سەرێ داچێندراون. لە خاکی ئەم دەورووبەرش دا بەرپوو دەپوێ، بەلام داربەرپووەکانی نێرە جۆریکی دیکەن. وەک ئەو دار بەرووانەیی نێمە دەیان ناسین، قەد ئەستووروو گری گری نین. ئەو داربەرپووانە ھێندەیی سەروێک بڵیندن. لک و پۆپ و گەلایان سەوزاییەکی تەپو تازەیان لێ دەبارێ. قەدی ئەم داربەرپووانە وەک قەدی سێپدار نەرمە. ئەم دار بەرووانە لە نێو دەغلۆ دان دا، نەک وەک بەرپوو، بەلکوو وەک دارەکانی دیکە تی ھەلچوون.

درووھەلاتی چەقلەشینکە سەوزە، شینە... چەلەکانی چەقلەشینکە شەپۆلیک دەدەن وەک شیرێ سپی... سەرانسەری ئەو مەزرایە سەرلەبەیانێیان شەوێم لێی داو. خاک و بەردیش

سەھۇل بەستوویەتی. لاق و لەتەری لە نێو درووەلان هەلنەر هەلنەر دەبوون. بەنێو ئەو درووەلانەدا جووتی لێ دەخوڕی. بەرما ی ئەو وەختانە سەختە.

لەبەر سێپێه گەرما جەنجەری لێ خوڕی. لەبەر سێپێه گەرما سووتا. سێپێشی ئەو بەرھەمە ی بە چنگ و نینۆک لە بن گلی دەرھیتابوو عەبدیخان لێی ئەستاند.

عەبدیخان دوو بەش لە سێ بەشی بەرھەمی لە خەلکی دیکە دەستاندو بەشیکی بۆ ئەوان دادەنا. پاش ئەو سالتە رێتیکی تایبەتی لەوان داگرتبوو... ھەرجارە ی بیانوویەکی دەدۆزیوە، ھەتا شل دەبوو خەمەدی دەکوتاو زۆریشی جێتو پێ دەدا.

زەوی ھەر جۆرێک بێ، ھەموو شتێک چۆن پڕووتی، ھەر واشی گەرە دەکاو پێی دەگەینێ. ئەو لە خاکیکی نەزۆک و بێ کەلک دا گەرە بوو و پێ گەیشت. ئەو بوو و ھەزارو یەک دەردویدە... نە ی تەوانی زۆر ھەلەدا... شان و پیل و لاقەکانی ھەلیان نەدا. دەست و لاقی وەک نەمامیکی بێ تاو و شک بوون.

خاکی رەقەنی ئەم وڵاتە خەمەدیشی ھەر وەک دارەکان پێ گەیاندبوو... لاپروو مەتی قوپی بوون. دەم و چاری ئەسەر بوون، ئەسەرێکی تاو گەز... ئەگەر بە باشی لێی ورد بایەو، پێت وابوو داربەرپوویەکی ئەو مەلەبەندە دەبینی... سەخت و قایم، راست وەک داربەرپووەکانی ئەو مەلەبەندە کە توند چنگیان لە زەوی گیر کردووە. ھەموو ئەندامی لەشی زېرو و شک بوو، تەنیا لە ئەندامیکی دا کە مێک تەپایی ما بوو... لێوێکانی ھێشتا وەک لێوی مەندالان تەپو تازەو سوور بوون... وەک لێوی مەندالان دەپشکووتن... وەک ئەو دەچوو کە ھەمیشە زەرەخەنە یەک لەسەر لێوێکانی نیشتبێ، زەرەخەنە یەک کە لە گەل بڕسێتێو زبیری یەکە ی دا رێک دەکەوت.

خەمەدۆک ئەمڕۆ خەریک بوو لە خۆشحالی بال بگرێ. دەھاتە دەر، لەبەر ھەتاو سوورپێکی دەداو دەچوو وە ژووری.

گیرفانی چاک تەکە ی کە لە قاچاخچیانی کڕیبوو، دەسڕۆکە یەکی تێدا بوو. دەسڕۆکە ی بە شێوێ جۆراوجۆر قەد دەکرد. جارێک لێکی دەکردووەو یەک توتی دەکردو جارێکیش ھەلی دەپێتجا. کلاوێ گەرگەپێیە کەشی نوێ بوو. کلاوێ کە لەسەر دەنا. کاکۆلێ رەش و درێژەکانی لەبێ کلاوێ کە یەو دەھاتنە دەر و دەرژانە سەر نێوچاوانی. پاشان کاکۆلێکانی کۆ دەکردو، کلاوێ گەرگەپێیە کە ی کە مێک لە پاشتر دادەناو دیسان تەماشای ناوتێ دەکرد. بەلام بە دلی نەبوو. سەرلەنوێ کاکۆلێ کە ی دەخستەو سەر نێوچاوانی، ناوای پێ جواتر بوو.

پانتۆلەكەشى نوڧ بو. دوو سال لەمەوەر كړیووی، بەلام هەتا شەمپرۆ دەپیتی نەكردبوو. شەمپرۆ یەكەم رۆژ بوو كە پانتۆلە نوڧیەكەى دەپتی دەكړد.

چەند جووتی گۆرهوی دەپتی دەكردن و دایدەنانهوه. چەندی گۆرهوی هەبوو! شو هەموو گۆرهوییه؟...

دایكى لە گۆرهوی چنن دا لینگەى نەبوو... جگە لەوه، لە گۆرهوی میرزاییش دا كەس تاي نەدەكرد.

شاخ گۆرهوییشی دەپتی دەكرد، نویشی بەدل نەبوو، گۆرهوییهكانی داكەندو لە سووچىكى دانان. لەبن چاوانهوه هەر وریای دایكى بوو، چوو لە سندوقەكە. سندوقى كردهوه. بۆنى سێوه لاسوره لە سندوقەكە هەلدهستا. چاوى بە گۆرهوییهكى نەخشین كەوت كە لە سووچىكى سندوقەكە دا بوو. لەرزى. داهاستهوه گۆرهوییهكانی دەرھیتا. بۆنى سێوه لاسوره ژوررهكەى پڕ كړد. كاتێك دەستی وە گۆرهوییهكە كەوت، لەرزینهكەى زیاتر بوو. شتیك بە گەرمایی خۆین بە نیو دلی دا تێپەری. پیتی خۆش بوو... چەند گەرم، چەند خۆش و نەرم...

لە تاریكایی نیو سندوقەكەدا، رەنگی گۆرهوییهكان تاریك دیار بوو... گۆرهوییهكانی دەرھیتاو بردنیه بەر هەتاو... رەنگەكان لەبەر تیشكى هەتاو كرانهوه گۆلیان كړد.

جارى وایه گۆرانیهك دەبیسین... ئەم گۆرانیه بە شوو جۆریكەو بە رۆژ جۆریكى دیکە... ئەم گۆرانیه ئەگەر منداڵێك بیلێ تامیكى هەیهو ئەگەر ژنیك بیلێ تامیكى دیکە... ئەم گۆرانیه ئەگەر لاویك بیلێ جۆریكەو ئەگەر پیریك بیلێ جۆریكى دیکە... ئەم گۆرانیه لە كێو جۆریكەو لە دەشت و لیژەوارو دەریا جۆریكى دیکە... تامی جۆراوجۆری هەیه... سەرلەبەیانى جۆریكەو نیوهرۆ و ئیواران جۆریك و كاتى خۆراواو ئەوانه جۆریكى دیکە...

ئەم گۆرهوییه نەخشینانەش راست وەك شو گۆرانیه... بە گەرمایی گۆرانى چنراو... زەردو سوورهكەیان، سەوزو ناسمانى و نارنجى شینەكەو هەموو رەنگەكانیان تێكەل بوون و گەرمایی و نەرمایییهكیان هەیه، هەر مەپرسە. ئەم گۆرهوییهكانه بوونه شتیك وەك ئەوین، وەك خۆشەویستى...

ئەم گۆرهوییه ئەوینە، ئەم گۆرهوییه دایىكى زۆر كۆنە. بەخۆپایى نیه وەختێك حەمەد دەستی لى دا، دەستی لەرزى... بەخۆپایى نیه كە وەختێك لەبەر هەتاو چاوى پیتی كەوت، شتیكى توندتر لە لەرزین رایتهكاند. لەسەر ئەم جۆره گۆرهوییهكانه نەخشى دوو بالەندە

دەچىرى... دوو بالتەدە كە دەندووكيان پىكەمە نوساندە، ھەر دەلىنى يەكتر ماچ دەكەن... پاشان نەخشى دوو دارى قەد بارىك... ھەركام لەم دارانە تەنيا گولنىكيان دەرکردە، گولنىكى زۆر گەورە... دارەكان لە تەنىشت يەكتر چىراون و گولەكانيان روومەتيان پىكەمە لكاندە، ھەروا بزانە خەرىكەن يەكترى ماچ دەكەن... پاشان بە نىتو ئەو دوو دارەدا ئاوتىك تى دەپەرى وەك چۆرى شىرى. ئەم جۆگەلە چكۆلەيە چەند گابەردى سوورى لەم بەرو ئەوبەر ھەن. چ رەنگ و تىشكىكى جوان لەم دىمەنە ھەل دەستى... دەلىنى دىنايەكە پر لە جم و جۆل كە لە خۆى دا دىت و دەچى. ھەمەد گۆرەوى يەكەنى دەپى كەرد. گۆرەوى يەكەن دەگەيشتەنە ئەژنى. ھەتا ئەژنى دىنايەك گۆل و بالتەدە خەرىكى ماچ و مووچ بوون و جۆگەو جۆيار تى دەپەرىن.

ھەمەد خوا خۆى بوو خەجىج بەم وەزەمەو بىيىنى. بۆ لای مالى خەجىج و ئەوان وەرى كەوت. خەجىج لەبەر دەركى مالى راوەستابوو. كاتىك ھەمەدى دى، چاوە پىالەيى و جوانەكانى پىكەن. كاتىكش ئەو گۆرەوى يەكەنى لەپى دا دى كە بۆخۆى بۆى چىبىوون، ئەواو كەيفى كەرد.

ھەمەد سەرىك بەرى دا تىپەرى و گەپايەو بۆ نىو دى. كاتىك گەيشتەو بۆ نىو مالى چىشتەنگاو بوو. لەسەر بەردىك دانىشت. چاوەرى دەستەبراكى بوو. پاش تاوتىك دەستەبراكى ھاتە قوونەبانى. دايك:

"گۆرىنە زۆرتان پىنەچى... عەبدىخان پىنەزانى كە چوونە شار رۆژگارتان رەش دەكا."

ھەمەد:

"پىنازانى."

ھاوالەكەى ناوى مستەفا بوو... كۆرى عەلىيە كەچەل... مستەفاش ئەم سالى پىنى نابوو تەمەنى ھەژدە سالى.

زۆر لەو پىش ھەردووكيان لەسەر ئەو كە شار چۆن جىيەكە، زۆريان قسە كەردبوو، سەرەنجام قەول و قەريان دانابوو كە بچن و لە نىزىكەو بزانن شار چىە؟ شتىك دالى ئەوانى بۆ لای شار رادەكىشا. ھەر ئەو چوكووراوايە كە دورسوون بۆى باس كەردبوون، ئەوانى بۆ لای شار رادەكىشا.

راست دوو سالى لەمەوبەر ئەم پىريارەيان دابوو، بەلام تا ئەمەرى ئەيان تانىبوو جىيەجىيە بکەن. يەكەم شت كە پىريارەكەيانى ئەوئەندە وەدرەنگ خستبوو، ئەو بوو كە مستەفا لە بارىكى و ھەمەد لە دايكى و ھەردووكيشيان لە عەبدىخان دەرسان.

سى رۆژ لەمەوبەر بوو كە ھەردووكيان مەسەلەكەيان لەگەل دايكى ھەمەد باس كەرد.

دايك:

"چون دتانهوي بچنه شار؟... لهم تهمهنه دا چون دتوانن بچنه شار؟... نه گهر
عبدی خان پي زانئ چ ده کهن؟... به خوا عبدی خان بیسیته وه، هه مرومان له ناوایی
دهرده کا."

همه د پارایه وه.

دايك:

"نابې..."

راسته گوتی "نا" به لږم شو "نا" به لمر دلی بوو به گری... هتا قسه که ی خوی گوتی:
"نه گهر دهریشی کردین چش، نیتمش..."

به لږم شو باسهایان به باوکی مسته فا نه گوت. له لای شو گوتیان ده چینه راوی گاکتوی و
چهند شه ویک له چیا ده میننه وه.

زور له میژ بوو نه وانه ده چوونه راوه کتوی. همه د له ته وای ناوایی دا بز راوه کتوی
لینگه ی نه بوو. نه نگیه یه ک بوو دهرزیت بز دا کردیا، هه لی ده گرت. نه گهر عه لی یه که چهل
ته وانی بهو سهرو سیمایه بهو وه زعه وه دیتبایه، ده سبه چ ده یزانی که مه سه له ی راوه کتوی له
گوتی دا نیه. مسته فا شو تفه نگه ی که بز راوی هه ل گرتبوو، دایه دهستی همه د.

شو شوه تا به یانی قسه نه ما نه یکه ن و خه یال پلار نه ما تیکي نه که نه وه. شو شوه به
هیچ جزو خه نه چوه چاویان.

پیش دنیارووناک بوون، هیتشتا دوست و دوژمن لیک نه ده کرانه وه که وه پی که وتن. وا توند
ده پویشتن ده تگوت غار ده دن. له لای خواره ورا شنه بایه کی نهرم و فینک هه لی کردبوو.

هتا خوړ که ورت، نه قسه یان کردو نه ماندوویان حسانده وه:

همه د له نيزیک "نیشیل تووپراک" راوه ستار پشرویه کی دا:

"له پاش تیره ده بن بگه یه "ساری بوغا" و دوی نه ویش ده گه یه گوندی "ناشان"، نه گهر
له ویش تر پهرین ده گه یه "دیکیرلی"... شار له ولای دیکیرلی یه..."

مسته فا:

"له ولای دیکیرلی!..."

وه پی که وتن. دیسان ده تگوت راده کهن. تاوینک راده وه ستان، ته ماشایه کی یه کتریان ده کردو
پی ده کهنین و دیسان وه پی ده که وتنه وه.

يەك تەكان ھەتا گوندی "سليمانلى" رۆيشتن و لە پرده دارينه كەى پەناى گۆرستانى ئەوئ
پەرىنەوه. كاتىك گەيشتنە "تورونلار" نيوەپۆ بوو.

ھەوا زۆر خۆش بوو، ھەنار تازە گولئى دابوو. خاك غاوى بوو، لەسەر ھەردى دانىشتن.
لەولای دار ھەنارە كەوھ پىرە پىاويكى سەرو سنگ رووت و ماندوو و ئارەق كەردووى كەلەگەت
دەركەوت. تووكى تىك ھالائى سنگى سېى بوو. سېىيايە كەشى تىك ھالائى بوو. كۆلەكەى
دانايە سەر زەوى:

"ماندوو نەبىن كورپنە."

دەنگى مامە پىرە گرۆ وەك كوتك قورس بوو. ھەر كە دانىشت بوخچەيەكى لە كۆلەكەى
دەرهێناو كەردىەوه. بوخچەكەى چەند نانئى تەندوو رو پىاويكى گەورەو كۆزەك پەنيرى تىدا بوو.
پىرە پىاوا بەر لەوھى دەست بە خواردن بكأ، خولقى كردن:

"فەرموون لاوھەكان."

ھەمەد:

"نۆشى گىانت بى."

مستەفا:

"نۆشى گىانت بى."

پىرە پىاوا:

"فەرموون پارووه نانئىك بھۆين."

ھەمەد:

"نۆشى گىانت بى."

مستەفا:

"نۆشى گىانت بى."

پىرە پىاوا زۆرى كێشە كرد.

ھەمەد:

"ئىمە دەچىنە شار، لەوئ دەخۆين."

مستەفا:

"ئىمە دەچىنە شار، لەوئ دەخۆين."

پىرە پىاوا:

"باشه، نه گهر وایې هیچ." پاشان زهږدهیه کی کردو له سهری روښت:
"به لږ، نانی شاری تامی کی دیکه ی هیه... به لام جارې زورتان ماوه بز شار."

حه مده:

"نیمه له شاری ده خوین."

مسته فا:

"نیمه له شاری ده خوین."

نهو چومه ی له تنیشتیانوه بوو، به کف پرژاندن و غوړم به سهر بهرده کان دا تن ده پمېری
و ده روښت.

پیره پیاو هروا که پارووی له دهم دا بوو گوته:

"ده بې راست ملی نهو چومه بگرن و پرژن. نم چومه راسته پرې ده روا هه تا ده گاته شار."

حه مده:

"چما تر له گه ل نیمه نایه ی؟"

پیره پیاو:

"بژچی کوړم... منیش ده چمه شار، به لام به پتی نیوه ده رناچم."

حه مده هیچی نه گوت.

پیره پیاو نیوړوژه که ی ته و او کرد. بوخچه که ی توند به سته ووهو گرتی دا. پاشان هه سته چووه
سهر چومه که تینگی پیوه ناو تیر ناوی خواره ووه. نه جار هه سته ووه، به پشته ده سته زارو
سمیله سینه ووه هات دانیش، قوت ووه سیغاره زه لاهه که ی ده هینا و لیکي کرده ووه. سیغاری کی
هینده ی قامکی خو ی نه ستوری هه لپیچا و ده سته کرد به لیدانی نه سته و بهرد، هه تا
سهره فحام پووشووه که ی هه ل کرد. پووشووه که بژنیکی خو ش ی لږ بهرز بووه ووه. پاش نه و ی
سیغاره که ی داگیرساند پالی وه دار هه ناریک داو پرس ی:

"کوړینه، نه تان گوت خه لکی کویت؟"

حه مده:

"خه لکی ناسیاب چه شمه."

مسته فا:

"خه لکی ناسیاب چه شمه."

پیره پیاو:

"تڻ گهيشتم، تڻ گهيشتم... له دتي نهو ريش بزنه خوانه ناسهوه... ده لئين عهدي ريش بزنش بڙته خان و به جوړيک ده ماري لاديي يه کان دهر ديتني، هر مه پر سه! ده لئين لاديي يه کان وه کږيله ده خاته ژير بارو بڻ پرسى نهو، کس ناتواني قامک له ناوږ رويکا... ده لئين هه تا عهدي خان راږي نه بڻ، کس ناوږي ژن بيتني و کس ناوږي لاق له دتي بترازيتي... بيستوومه ده لئين عهدي خان خه لکي له بن داران دا ده کوږي هه مو سالتش له ناسياب چه شمه چند کس له برسان زهليل ده بن... ده لئين پادشاي پينج دي يه و کس ناوږي قسه له قسه بکا... دنيا يه کي سهيره... عهدي ريش بزنش بوو ته خان! هم..."

پره پياو به خوږ نه بوو، هر پڼ ده کني و دووياتي ده کردهوه:

"دنيا يه کي سهيره... عهدي ريش بزنش بوو ته خان! هم..."

پاشان پڼکه مينه کي پريه وه پرسى:

"نهو قسانه ي بيستوومن، راستن؟"

کوږه کان سه برتيکي يه کتريان کرد. هر نهو بريک يه وي وه نوو که دهرزي سه رله نوږ هاته وه له چاو ده کاني حه مه د دا ده که وت.

پره پياو کاتيک ديتي کوږه کان داماون و هيچ نالين، گوتي:

"نهو ده ويت بابو که پتي ده لئين عهدي، نهو دايک حيزه که بوو ته شيرو له گياني لاديي يه کان بهر بوو، له که روښکيش تر سه نوکتره... نهو، ژنه، ژن... پياو نيه... حه يف که مه مانان به بهر مانوه نه ماوه، حه يف... نه گهر زوو ده مزاني چ بڻ شه ږه ښيکه، مشوورم ده خوارد... به لام ښي ده مانان به بهر مانوه نه ماوه... نا... وا... عهدي خان!..."

پره پياو دوو باره ده ستى کرد به پڼکه ښي:

"عهدي ريش بزن بوو ته خان و ښي دديعاي پادشايه تبي پينج دي ده کا!... خوږي لاديي يه کان ده مږي! تف، تف، تف... تف، حه يف که زوو تڻ نه گهيشتم چ حه رامزاده يه کي عهدي... نه گهر زوو ده مزاني، نهو ده دم ده تراني چيت به سر ديتم."

حهمه دو مستفا پاليان وټک دابوو، به جوړيک ته ماشاي مامه پريه يان ده کرد که وا بزانه باوږ به قسه کاني ناکمن، له خوږه زهرده خنميک هاته سر ليوي مستفا که پره پياوه کس هه ستى پڼ کرد.

پره پياو:

"ښه ره عيه تي عهدي خان؟... هه ي زه مانه... نهو روژانه روښتن که خوږي ده خسته بهر پيتام!"

پاش نەم قەسەيە، مستەفا بە ئاشكرا پىتى پىن كەنى، ھەمدە دىش نەقورچىتىكى لە كەلە كەي
مستەفا كوتە، واتە "ئاگاڭ لە خۆت بى؟"

پىرە پىياو نەمەشى ھەست پىن كەرد:

"بەللىن بىزىم، تا ئىستا ناوى "نەھدەزەلە" تان بىستە يان نا؟"

ھەمدە:

"بەللى، ئاومان بىستە."

پىرە پىياو بە قەلىسى رووى كەردە مستەفا:

"لەگەل تۆمە!... بىستەوتە يان نا؟"

مستەفا:

"دیارە بىستەوتە... چما كەس ھەيە ناوى نەھدەزەلەي بەر گوى نەكەوتىتى..."

پىرە پىياو:

"رۆژىكىيان كە ھەبەدى بە "سېرىنگىچ" دا تىدەپەپى، كەوتىبۇو داوى دوو كەس لە
ياغىيەكان... ياغىيەكان ھەبەدىيان رووت كەردىبوو و ژنەكەشىيان بىردىبوو، ئەو خەبەرە بە من
گەيىتقەو. ھەبەدى خۆشى ھات و خۆي لەبەر پىيائىم ھاويشت، من چووم ژنەكەيىم ۋەرگەتەو ۋە
ھىنامەو ۋەيىم دايمەو، خۆزگە ئەودەم زانىبام چ جانەو ۋەرتىكى لىدەردەچى... ئەگەر ئەودەم
دەمزانى كە دەپىتە دوژمنى گىياني فەقرو ھەژاران!..."

نەھدەزەلە لەو كۆپىستانانەدا ئەفسانەيەك بوو. دايكان مەندالەكانيان بە ناوى
نەھدەزەلە ژىر دەكەردەو. نەھدەزەلە، ھەروەك ترسى دەخستە دلانەو، ئارامى و
خۆشەويستىشى دەدانى، ئەو تۈنەيىبووى ئەم دوو ھەستە لە پەنای يەكتر لەو كىتوانەدا بە
زىندوويى رابگرى. ھەر ياغىيەك نەتوانى ئەو ترس و خۆشەويستىيە لە پەنای يەكتر لە
دلان دا دروست بكا، ناتوانى لە سالىك زىاتەر لە كىتەكان دا بژى. شىتىكى ژيانى
ياغىيەكان دەپارىژى، ترس و خۆشەويستىيە، خۆشەويستى بە تەنيا زەبوويىيەو ترسى بە
تەنياش رن و قىنە.

ماوۋى شازدە سالى رەبەق نەھدەزەلە لووتىشى لە خوتن نەھاتىبوو. نەھدەزەلە لە ماوۋى
شازدە سالى ياغىيەتتى خۆي دا، تەنيا نەفەرتىكى كۈشتىبوو، نەويش پىاوتىك بوو كە ۋەختىك
نەھدەزەلە سەرباز بىبوو، بە زۆر دەستى بۆ دايكى درىژ كەردىبوو... نەھدەزەلە كاتىك لە سەربازى
گەپراپوۋەو ئەم خەبەرەي بىستىبوو، كاپراي كۈشتىبوو و رووى لە كىتوان كەردىبوو. ئەو كاپرايەش ناوى
ھوسىن خان بوو.

ئەجدەدە زلە چەتە نەبۇو. لە ئاۋچەي ژيتر دەسلەتتى ئەودا ھېچ ياغىيە كىش نەي دەۋىرا چەتەيى بكا. ئەو يەككىك لە دەۋلە مەندە قورسەكانى چو كورراۋاي دەست نىشان دەكرد. لە پاشان بە يەككىك لە ئفەنگچىيەكانى دا ۋەلاسى بۆ دەنارد كە ئەۋەندەي بۆ بىتيرئ.

ئەو كەسەي دەستخەتتى ئەۋى پىن دەگەيشت، دەسبەجى ئەو پوۋلەي داۋاي كىرەبۇو، بىنكەم و زىاد بۆي دەنارد. بە دريۋايى چەندىن سال ياغىيەتتى خۆي ھەرچەند پوۋلىك لە ھەركەسى ويستىبۇو، لىتى ۋەرگرتىبۇو.

ياغىيەكانى دىكە دەۋلە مەندەكانىيان نازار دەدا، دەيان كىرشت، بەلام زۆر وابۇو ھىچيان دەست نەدەكەوت و ئەمانە ناچار بۇون رەۋەيەك ژاندارمە بە دوۋاۋە بگەپتەۋە جىيى خۆيان.

ئەجدەدە زلە ئەو پوۋلەي ۋەرى دەگرت خەسارى نەدەكرد. ئاخىر، لە كىتوي پوۋل بە كەلكى جى دەھات... ئەو بەو پوۋلە بۆ ئەو نەخۇشانەي لە ئاۋچەي ژيتر دەسلەتتى خۆي دا بۇون، دەۋاۋ دەرمانى دەكپى، بۆ ئەۋانەي گاجوۋتيان نەبۇو، گاجوۋت و بۆ ئەۋانەي نازوۋخەيان نەبۇو، نازوۋخەي دەكپى و بۆي دەناردن.

كاتىك بەخىشراۋ ھاتەۋە ئاۋايى، لادىيىيەكان لە دورو نىزىكەۋە چەندىن رۆژەپئ ھاتن بۆ سەردانى.

ئەجدەدە زلە دۋاي بەخىشراۋى، گەپايەۋە مالىي خۆي و بىتجگە لە مەزراۋ سەبىلەكەي خۆي كارى بە كەس نەبۇو. ئەنەت مېۋولەيەكىشى نازار نەدەدا، بەلام ھەروەخت يەككىك زولم و زۆرۇ ناھەقىي لىدەكرا، لە دىن دەردەچوۋ و بە داخ و خەفەتەۋە يادى رۆژانى رابردوۋى دەكردەۋە. پاشانىش، ۋەك ئەۋەي بەخۇدا بشكىتەۋە، بىدەنگ دەبۇو و پىنكەنىنى بە خەفەت خواردنى خۆي دەھات...

ئەجدەدە زلە لە دىيى خۆيان دا لەبىر خەلك چوۋىۋەۋە. كەس بە بىرىشى دا نەدەھات كە ئەجدەدە زلە ماۋە يان مردۋە. ئەو بۆ خەلكى دېھاتى خۆيان بېۋە شتىكى ئاسايى. ئەو پىرە پىاۋە رىش سىيە بۆ خەلكى دېھاتى خۆيان ئىتر ئەو ئەجدەدە زلەيە نەبۇو كە چەندىن سال ئاۋچەي توۋرۇوس بېۋە مەلبەندى شەپناختىۋى ئەو.

ئەگەر ياغىيەك لە كىۋان ئاۋيانگى دەردەكرد، دەيان گوت: "يەككىكە ۋەك ئەجدەدە زلە..."

پىرەپىاۋ روۋى كىرە مستەفا:

"شتىكت لەبارەي ئەجدەدە زلەۋە بىستەۋە... دەزانى چ جۆرە پىاۋىك بوو؟..."

مستەفا:

"بایم دهیگوت ههتا نه مړې پیاوی وهك نه حمده زله له نیتو یاغییه كان دا لدم ولاته ههله نه كهوتوه... دهیگوت نه حمده زله بابی فقیرو هه ژاران بوو."

پیره پیاو:

"بوی باس نه كړدی كه به ژن و بالای چ جور بوو، سهرو سیمای چۆن بوو؟"

مسته فا:

"بایم دهیگوت نه حمده زله پیاویك بوو وهك كیتو... كه له گهت و زیرو رشتالو سمیل زل... بایم دیتبوی... دهیگوت نه حمده زله خالتيكي رهش و زهلامی له نیتو چاوانی دا هه بوو... له چاوانی دا هه میشه بریسكه یك دیار بوو. به تفهنگ دهرزی ههله ده گرت... به لتي... دهیگوت به تفهنگ پووله رهشكه ی ههله ده گرت... بایم نه حمده زله ی دیتبوو."

پیره پیاو به دهنگيكي تهوساوییهوه پرسى:

"كې بوو كه ژنی عهبدی خوانه ناسی له یاغییه كان نه ستانده وه و تې دایه وه؟"

مسته فا:

"ده تهوئ كې بن؟... چما خۆت نهت گوت كه تۆ بروی؟..."

پیره پیاو به داخیکه وه سهری راوه شاند:

"نه من نه بوم، نه من!..."

حمده جوان ته ماشای سهر و چاوی مامه پیره ی كړد. خالتيكي زهلام و سهرز راست له نیتوان ههردوو برۆی دا هه بوو. خاله كه رهش نه بوو، سهرز بوو... له وه بهدوا حمده چاوی له چاوی مامه پیره نه گوته توه.

مسته فا به تهوسه وه گوتی:

"چما بۆخۆت نهت گوت كه نه تۆ ژنی عهبدیت له یاغییه كان نه ستانده وه؟..."

پیره پیاو:

"نا، نا... نه من نیم... نهو مردوه."

له پاش نه قسه یهش له سهر زهوی راکشاو كۆله كه ی وه بن سهری دا.

مسته فا تقورچيكي له حمده كوتا:

"ياللا با برۆین."

حمده هیچی نه گوت. چاره كانی ههروا له سهر و چاوی مامه پیره وه بریپوون. كاتيك ويستیان وه پئی كهون، پیره پیاو چاره كانی هه لیتنا:

"باشه، خەریکن دەڕۆن؟"

هەمەد بە ئۆگرییەوه جوابی داڵەوه:

"بەهیوای خوا."

مستەفا:

"بەهیوای خوا."

پیرەپیاو:

"برۆن، بەخێرچن... خواتان لەگەڵ."

پاشان سەری لەسەر کۆڵەکەیی هەڵبەری و تەماشایەکی کردن و دواى ئەوێ وەرێ کەوتن، سەرلەنوێ سەری وەسەر کۆڵەکەیی کردەوه و چاری لەسەر یەك دانان.

ئار بە جۆش و خروۆش تی دەپەری، هەمەدو مستەفا هەتا کاجستانەکانی و شترمل قسەیه کیان نەکرد. نیوچاوانی هەمەد وەك ژەهرەمار تالێ بوو. هێندێ جبار لە خۆشحالییان دلتی دەهاته جۆش. بەلام دیسان وەك خۆی لێ دەهاتهوه. وا تالێ دەبوو دەتگوت هەورێکی رەش و بارانییه...

هەمەد چەند جار بە دزییەوه سەیری مستەفای کرد. مستەفا سەرسوڕماو دیار بوو. پاش ئەوێ لە تەپۆلکەیهك وەسەر کەوتن، هەمەد لەسەر بەردێك دانیش. ماندوو بوو، لە نەكاو پێکەنی. مستەفا دەرفەتێکی دەست کەوتبوو کە قسە بکا:

"بەچی پێ دەکەنی؟"

هەمەد هەروا پێ دەکەنی.

مستەفا:

"بەچی پێ دەکەنی؟"

هەمەد خۆی گرتهوه:

"بە خۆی خۆی بوو... ئەهەدەزله بوو. دلم خەبەر دەدا کە خۆی بوو."

مستەفا:

"ئەرێ!."

هەمەد:

"ئەرێی نیه... خۆی نەبێ کەسی دیکە نەبوو."

مستەفا:

"چی خۆی بوو... هیچ فەرقي لەگەڵ خەلکی دیکە نەبوو... زۆریش وەك باپیرم

دەچوو... ئەو پیرەپیاوه کوێی وەك ئەهەدەزله دەچوو؟"

حه مەد:

"چما خالەكەي نیتوچاوانیت نەدی؟... راست لە نیتوان ھەردوو برۆیانى دا بوو."

مستەفا:

"نا، نەمدی."

حه مەد:

"نەمن دیتم. راست لە نیتوان برۆیانى دا خالێكى سەوزو زەلام ھەبوو."

مستەفا:

"نەمن نەمدی."

"چاوەکانى وەك نەستێرە دەدرەوشان."

"نەمن نەمدی."

"پێتم وایە نەحمەدەز لە خۆى بوو... جگە لە نەحمەدەز لە ھىچ کەس نەبوو."

مستەفا:

"نەگەر نەحمەدەز لە ئاوا بێ، دنیا پرە لە نەحمەدەز لە."

حه مەد:

"چاوەکانى وەك بلیتسە بریسکەیان دەدا. چەند روخساریكى جوانى ھەبوو... خۆزگە

باوكت دەیدی..."

وہختیک بە قسەکردن گەیشتنە خوار تەپۆلکەکە، لە نەکاو گەیشتنە بەستیک. سووچیکى ئەو بەستە پر بوو لە سپىدار. بە نیتو سپىدارەکان دا چۆمیک بە قورت و پێچ تى دەپەری. بە درێژایى بەستەکە نەم چۆمە بە قورت و پێچە لەبەر ھەتاو بریسکەى دەھات. یەكەم جار بوو دەیان دی چۆمیک بەو درێژى و قورت و پێچە بە نیتو بەستیک دا تى دەپەری و بریسکەى دى.

حه مەد:

"نیزیک بووینەرە."

مستەفا:

"بە چ دەزانى؟"

حه مەد:

"دەلێن چۆمەکانى چوکوراوا بە قورت و پێچن. پێتم وایە نەم چۆمە "چۆمى ساوور"، نەم

سپىدارانەش دەبێ ھى "ناشەدى" بن، ھى ئاواى "گادیرلى"... ناخر مام دورەموش وای نەگوت؟"

راوړې زارې حەمەد نەختیک توند بوو. مستەفا وای زانی حەمەد تووږه بووه. حەمەد وا زوو تووږه نەدەبوو، بەلام ئەگەر تووږه بووايه باسی سەر بوو... بۆیه مستەفا ویستی دلی حەمەد بێنیتەوه جی:

"بەلێ، راسته... نێره دەبن چوکوراوا بێ، نێره ئەو جۆریه که مام دورموش باسی دەکرد، باشت لەبەر ماوه."

گەشتنه "شاباپلی". چۆمی شاباپلی هەستابوو و رێپەیک که به دەم چۆمی دا تێدەپەری وەبن ئارێ کەوتبوو. بۆیه ناچار بوون به پێخواسی بەوی دا تێپەرن.

له خواڤه‌وه‌ی شاباپلی، واتە له نیزیك ماله‌كه‌ی نه‌م‌پۆی "مستەفا بولات"، خاك دوو رەنگه‌، له جێپەك سوورەو له جێپەك سپی. نێره‌ش درووه‌لانه.

كاتێك له درووه‌لانی تێپەرن، یه‌كه‌مین خانووه‌كانی شار وەدەر کەوتن. بانی ئەو خانووانه قامیش بوو. پاش ئەوان، خانووبەرەیه‌کی گەموره‌ بوو که بانه‌که‌ی سو‌الته‌ بوو. پاشان شار به‌ شیروانی بریسکه‌دارو خانووی سپی‌کاری کراو و بانی سووری سو‌الته‌وه‌ وەك شاریکی یاری پان ببوووه‌.

حەمەدو مستەفا چاویان له‌ شار بوو. لەبەر سەر‌سو‌رمان چاویان پێ دەرپە‌رپیوون... خانووه‌كان چەند سپی بوون! ... چەند زۆر بوون! ... ئەیان دەتوانی چاو له‌ شار هەل‌گوێژن.

پاش ئەوه‌ی له "بوکولوورده" تێپەرن گەشتنه‌ شار. شووشه‌كان لەبەر تیشکی هەتاو بریسکه‌یان دەدا... هەزاران شووشه‌ له‌ هەر لایه‌که‌وه‌... چەندین کۆشکی بلسوورین... راست ئەو جۆره‌ که‌ دورسوون باسی کردبوو، دەرگوت شاری شای پەری‌یان و کۆشکه‌کانیه‌تی.

پێش ئەوه‌ی بگه‌نه‌ شار چەپ و راستیان گۆ‌رستان بوو. بە‌ردی گلکۆ‌زان لەبەر کۆنی، ره‌ش ببوون و لیواری لای شیمالیان خەنه‌تیلکه‌ی هێنابوو. لە‌نیۆ ئەم گۆ‌رستانه‌ش دار توو‌یکی پیر هەبوو که‌ لکه‌کانی گە‌لایان پێوه‌ نە‌ما‌بوو، و لایه‌کیشی به‌ ته‌واوی وشک ببوو. یه‌که‌م جار بوو که‌ گۆ‌رستانیکی وا گە‌وره‌یان دە‌دی.

هەتا گە‌شتنه‌ بازا‌ری شار، هەر له‌ فکری ئەم گۆ‌رستانه‌دا بوون. گۆ‌رستان سام و ترسێکی له‌ دلیان دا دروست کردبوو. کاتێک گە‌شتنه‌ یه‌که‌م دوکان گۆ‌رستانیان لە‌بەر چووه‌وه‌. یه‌که‌م دوکان دوکانیکی چکۆله‌ بوو به‌ بانیکی شیروانی‌یه‌وه‌. دوکاندار لە‌سەر می‌زێکی درێژ ریزیکی دە‌فرو نامانی چینی دانابوو، هە‌موویان پیر له‌ ناونه‌باتی رەنگاو‌رە‌نگ بوون. له‌ پێش ئەو می‌زه‌ش ته‌نه‌که‌ نه‌وت و سنووقی شه‌کرو خۆی و هە‌نجیرو کشیش ریز کرابوون.

ماوه‌یه‌ک به‌ جوت راوه‌ستان و ته‌ماشای دوکانه‌که‌یان کرد. ئەم دوکانه‌ هیچ وە‌ك دوکانی عە‌بدی‌خان نە‌دە‌چوو.

به تدهاشا كردهوه گه‌يشته نيټه‌راستی بازارې. نيټستا هه‌تاو به‌رهو ناسؤ شؤر بيسوده. له پيش دوكانتيكي پارچه فروشي راوه‌ستان. هم دوكانه پر بوو له چيتي رهنگاوړه‌نگ و گولدار، له چك و پارچه‌ي كه‌واو پانتول... و به پيشي دوكانه‌كه‌شوه كلاو و پارچه‌ي نه‌تله‌سيان هه‌لاوه‌سيوو... پارچه‌ي نه‌تله‌س له‌م سر هه‌تا نه‌وسه‌ري دوكان... له‌نيټو دوكانه‌كه‌ش پياوټكي زگ زل و خه‌په‌توله خه‌ريكي ويژينگ دان بوو.

له‌سر پياده‌رؤيه‌كه كه به‌رده‌چؤمي تن‌گيرابوون، راوه‌ستان. به‌ردى پياده‌رؤيه‌كه پؤل پؤل هه‌لگه‌نرأبوون. هممه‌د له دلي خؤي دا گوتى: "خاكي خواشيان تهنپوه."
داره تروي پيرو خوارو ختيچ له لاي راستي بازاره‌كه له ته‌نيشت يه‌كتر ريز بيسون و لك و پزپيان تيك نالغابوو. له‌بن نمو دارانه‌ش نالبه‌نده‌كان ده‌زگايان دانابوو. بؤنيكي بيگانه‌يان به‌به‌ر هه‌لا هات. بؤني تيؤي سابوون... بؤني خوي و پارچه‌ي تازه‌و ده‌قاق...
هممه‌د ده‌ستي مسته‌فاي گرت و برديه‌ بن داره ترويه‌كه. چؤله‌كه له‌سر دارتروه‌كه جريوه‌يان ده‌هات و جيكه‌جيكيان بازاړي پر كرده‌وو.

هممه‌د:

"مسته‌فا، خه‌ريكه شه‌و دادئ، نه‌تؤ ده‌ليي چ بكه‌ين؟"

مسته‌فا له پر وه‌خؤ هاته‌وه‌و خؤي كؤكرده‌وه:

"ده‌ليي چ بكه‌ين؟"

نه‌وي گوت و چاوي له چاري هممه‌ده‌وه بري. وه‌ك نه‌وه ده‌چوو كه مسته‌فا خه‌وي ديتبي:

"مام دورموش ده‌يگوت وه‌ختيك لاديتي ده‌چنه شار، شموي له كاروانس‌هرا ده‌خمون، وانيه؟"

"بؤچي... كاروانس‌هرا له هه‌موو جي‌يه‌كه باشته."

"كاروانس‌هراي چؤن وه‌بينين؟"

"نه‌ري چؤني وه‌بينين؟"

دوكانه‌كان به‌ ته‌مقو شه‌قه داده‌خران. نه‌و ته‌مقو شه‌قه‌يه نه‌واني گيؤ ده‌كردو خه‌مون و خه‌يالي لي‌تيك ده‌دان. ده‌ستي يه‌كتريان گرت و وه‌رئ كه‌وتن. دوو پياوي پير به‌ كنيان دا تن‌په‌رين. له روريان نه‌هات ليتيان پيرسن كاروانس‌هرا له كوي‌يه؟ پاشان له پيش دوكانتيك راوه‌ستان. خور نارا بيسو. دوكانداره‌كه پتي و ابوو نه‌مانه‌ كريان:

"فهرمون كاكيه..."

وه‌ختيك ديتيان دوكاندار نه‌وان به‌ "كاكيه" بانگ ده‌كا، به‌خؤدا شكانه‌وه. له پيش دوكانه‌كه لاچوون، هه‌رچه‌ند به‌لاي خؤوه ده‌يان ويست ريگاي كاروانس‌هرا پيرسن.

هيندهى نەمابوو ھەموو دوكانەكان دا بھريڻ، ئەوان ھېشتا لەم سەرەو دەچوونە ئەو سەرە
دەگەراندەو. ئەيان دەتوانى پىڻ لە جەرگى خۇيان بڻيڻ و لەو خەلکە نەناسياو و سەيرە پرسىيار
بکەن. ھەروا راوہ ستابوون و فکرى خەراپيان دەکردنەو، لەپر ھەمەد خۆشحال بوو. پياويک کە
چاکەتتیکى دەست چنى کيتوبارەى لەبەردا بوو، بە تيزى بە کنيان دا تىپەپى. ھەمەد ھەموو
شتتیکى لەبەر چووەو ھەو دواى گەوت:

"کاکە، کاکە... تۆزتک راوہستە."

کابرا راوہ ستاو لە کاتتیک دا سەرى لە پەلەقاژەى ھەمەد سوپماپوو، بە تەوسىکەو گوتى:
"چيە؟"

ھەمەد:

"ئىتمە ناشارەزايڻ."

"باشە، چيتان دەوئ؟"

ھەمەد بە شەرمىکەو پرسى:

"کاروانسەرا لە کوئىيە؟"

پياوھە گەرپاوەو گوتى:

"بە دواى مەن دا وەرڻ." و بە کۆلانتک دا باى داياوە.

کابرا زۆر توند دەڕۆيشت. ھەمەد بىرى لەو رۆيشتەى کابرا دەکردەو. ئەو جۆرە رۆيشتە
تايبەتى خەلکى شاخى بوو. لادىيىيە کيتوبارە نشينەکان وەختى رۆيشتن لاقيان ھەتا ناستى
نەژنويان لە زەوى بليڻد دەکەن، بەلام بە پارۆزو ترسەو دايدەننەو. ئەوان وايان خوو پىڻ
گرتو. لە کاتتیک دا خەلکى دىھاتى دەشتايى راست بە پىچەوانە لە رۆيشتن دا لاقيان
خەريکە پە زەوى بھش.

کاروانسەرا خانووبەرەيەكى کۆن و رزيو بوو، بە دەروازەيەكى گەورەى دارينەو. دەروازە
دارينەکەى کاروانسەرا جي جي خۆرکە لىي دابوو و کون کون بوو.

کابرا:

"کاروانسەرا ئيرەيە."

ئەم قەيەى کردو ھەر بەو رۆيشتنى کويستايىيانەى خۆى رۆيشت و دوور کەوتەو.

ھەمەد:

"دەبى بچين کاروانسەرادار بڊۆزينەو."

مسته‌فا:

"ده بئ بیلدۆزینه‌ره."

چوونه ژوورئ. کاروانسەرا پر بوو له نەسپ و بارگین و نیتسەرو داشقە. پەینیش دەگەشتە نەژنۆیەك... بۆنی پەینی تەر گەرووی بنیادەمی دەسووتاند. لەبەر بۆنی توند دلیان پێك دا هات. لە نێو پاستی حەساری دا فانۆسیك بە داریکی درێژەوه هەلاوەسرابوو. شووشە فانۆسەكە بە چەند جێ دوو كەل گرتبووی و رەش ببوو.

حەمەد:

"پروانە ئەو فانۆسە!"

مسته‌فا:

"چەند زەلامە!"

له حەساری کاروانسەرا پیاویکی رێوئەلی کورتە بالا، خێرا خێرا دەهات و دەچوو. له گۆشەیه‌كیش دە پازدە كەس كه به كه‌وای درێژو بێ‌خەیان را دیار بوو خەلكی "ساراش"ن، به‌ ده‌نگی به‌رز و تووژو کێشەیان بوو. یه‌کیان قەلس ببوو، جێئۆی به‌ نەرزو ئاسمان و دارو به‌رد دەدار خوشك و دایك و ژن و مندالێ هەمرو خانەکانی پێکەوه و به‌رد دەدا. ئەو پیاوه تاوتێك بێدەنگ دەبوو، پاشان له‌ پر، قسە‌ی سووك و جێئۆه‌کانی له‌و جێ‌یه‌وه كه به‌جێی هێشتبوون دەست پێ دە‌کردنەوه. ده‌یگوت:

"ئەدی ئەو جاوانە!... (وی ده‌چێ جاوه‌كان بنه‌ماله‌یه‌کی فێشودالێ بن - وه‌رگێت -).

و دووباره جێئۆ و قسە‌ی سووك... هه‌تا بێتی زمان پیس بوو، پاشان دایك و خوشکی هەمرو جاوه‌کانی تێك ده‌کرده‌وه‌و بێدەنگ دەبوو. ده‌رویه‌ره‌که‌ی هه‌ر نه‌وه‌نده قسە‌یه‌کیان له‌ ده‌م ده‌رهاتبا، دایك و خوشك و بابە‌لباب و مردوو و زیندووی نه‌وانیشی له‌ پەنای یه‌ك داده‌ناو ناسووده‌ ده‌بوو. حەمەدو مسته‌فا بێ ئەوه‌ی به‌ دەست خۆیان بێ، کێش‌رانه نێو ئەو کۆمە‌له. ئەوانه‌ی کێشه‌و شه‌ره‌ ده‌ندووکەیان بوو، هه‌ر هۆشیشیان به‌سه‌ر حەمەدو مسته‌فاوه‌ نه‌بوو. له‌ تەنیشته‌ ئەو کۆمە‌له‌ پیره‌پیاویك دانیشتبوو كه‌ کاری به‌سه‌ر کاری نه‌وانه‌وه‌ نه‌بوو. روخساریکی شیرین و لەبەر دلان و مندالانه‌ی هه‌بوو. جار جاریش دیار نه‌بوو به‌ر له‌ چ ده‌کاته‌وه‌، زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کی ده‌هاتی.

حەمەد سووك و ئاسان و بێ شه‌رم كردن لێی نيزيك بووه‌وه:

"مامه... کاروانسەرا‌دار له‌ کۆئێ‌یه؟"

پیره پیاو:

"چ کاریکت بهر دهوینده؟... فقیره له حموزه که کوتوه."

مستهفا:

"حریف... بهسته زمان..."

حمهده نغورچیکې ده مستهفا کوتا. حمهده تی گه یشتبوو که مامه پیره گالته ده کا.

پیره پیاو به پیکه نینه وه:

"نهری وه لا حریف... بهسته زمانه راست به سر پشته ده تی که وتبوو."

مستهفا دیسان حالتی نه بوو:

"نه، بهد به ختی، بیتچاره."

پیره پیاو:

"به لئی... زور حریف بوو."

حمهده:

"مامه گیان! سهری مدخره سهر... نیتمه ده مانه وی نه مشه و له کاروانسره را بجهوین.

کاروانسره راداره که له کوئی به؟"

مستهفا سهری سوپ مابوو.

پیره پیاو به دهنگیکې بهرز - به جوړیک که کاروانسره راداریش که له نیوه راستی حساری دا

ده هات و ده چوو، کوئی لی بوو - وه لای دایه وه:

"نه و قورمساخه ی پتی ده لئین کاروانسره رادار، هژویه... هر دهر دیکتان هیه به چنه لای

نه و گهواده به خزی بلین."

کاروانسره رادار کوئی لی بوو و پیکه نی:

"ناها... کوپینه... نه گهر له گهواده گهرین، له هم مووان گهواده تر هر نه و پیره سه که

ریش سپی بهیه که له بنانگویتان راوه ستاوه... پیتان وا نه بی نه و سهر ریشه ی له بهر هه تاو

سپی کرده... له گهوادی دا سپی کرده..."

پیره پیاو:

"کوړت لی بې گهواده باشی... نه م لاوانه ده یانه وی جینگایه کیان بهدیه ی شموی لیتی بجهون."

له و نیوه دا حمهده چوه لای کاروانسره راداره که.

کاروانسره رادار:

"دەتوانن ھەر لە ژووری ئەم گەووادە ریش سپی یە بخەون... بچن، بۆخۆی ژوورە کەیتان نیشان دەدا."

پیرەپیاو:

"تەر گەوادیکی گەوواد... وەرن کورپینە... وەرن ھەتا جیگا کەتەن نیشان بەدەم. لەنەردیوانە کە لە تۆزو خۆل دا ون ببوو، بە ترس و لەرزەو وەسەر کەوتن. نەردیوان لەبن پیتیانیان دا قرچە قرچی بوو، دەنگوت نیستا نا، نیستا دەشکێ. چوونە ژوورێک کە لە تۆزو خۆل دا نوqm بوو. لە ژوورە کەدا دۆشە کێکی زۆر بە تەنیشت یە کەو، راخراپوون."

پیرەپیاو:

"وا دیارە یە کەم جارە ھاتوونە شار؟"

حەمەد:

"بەلێ... یە کەم جارە."

پیرەپیاو:

"ھەردووکتان بیست سالتیک دەبن... چۆنە تا نیستا نەھاتوونە شار؟"

حەمەد، بە شەرمەو:

"نەمان توانیو."

پیرەپیاو:

"خەلکی چ دێ یە کن؟"

حەمەد:

"خەلکی ناسیاب چەشمە."

پیرەپیاو:

"ناسیاب چەشمە کێ یارە یە، وا نیە؟"

"بەلێ، کێ یارە یە."

پیرەپیاو:

"ئێو ھیشتا شێوتان نە کردووە؟"

کاتیک مامە پیرە ئەم قسە یە کرد، حەمەدو مستەفا ھەستیان بە برسیایەتی یەکی توند کرد.

پیرەپیاو:

"ئەمن ناوم نایب حەسەنە..."

حه مدهد:

"ئه من ناوم حه مدهدو نه وهش مسته فايه."

پيره پياو نه وانی برده دوكانتيك. قوتووه تهنه كهي ژهنگ لى دراو... ميتش و مهگه زىكى زۆر كه وهك پهله همورتيكى رهش له سهر قوتووي شيله و كشميش و هه لئا ده نيشتن و هه لئا ده فرينهوه، دوكانه كه يان پر كردبوو.

نايب حه سهن:

"بزانه ئهم پاله وانا نه چيان ده وي بيان دهيه... منيش نان و هه لئا ده خۆم."

حه مدهد:

"نيتمش نان و هه لئا ده خۆين."

له بهر چا فتيه يهك كه فرتيه يه ده كرد، نان و هه لئا كه يان يان خوارد. كاتييك گه رانه وه كاروانسه را، جگه له نوينه كانى خۆيان، هموو نوينه كان پر بوون. هه روا به جيل و بهرگه وه چوونه نيو جيتي.

ژووره كه پر له دوو كه لى سيفار بوو. دوو كه لى سيفار له ژووره كه دا شه پۆلى ده داو له پشته وهى نهو شه پۆله فانۆسيكى چلكن كه شووشه كهي به كه لاكى چرو جانه وهر خال خال ببوو، به حاله خال ديار بوو. نه وانه ي له نوينه كان دا راكشايوون، هموو پيكه وه به هه لئا وهنگامه قسه يان ده كرد.

حه مدهدو مسته فا خهريك بوون كه له كه يان له نيو جيتي دا خوش ده كردن.

نايب حه سهن:

"ئاوا؟... يه كه م جارتانه؟..."

حه مدهد:

"به لئى. و پاشان گوتهى:

"پياو بهو دوو كه لئا بهو بۆنه ده خنكي."

حه مدهدو مسته فا له نيو جيتي دا تهخت راكشان.

نايب حه سهن:

"شار چۆن بوو؟ پيتان خوش بوو؟"

حه مدهد:

"زۆر گه وريه... خانووه كان زۆر زه لامن، ده لتي كۆشكن."

نايب حمەد ن پښکهنی:

"جا تڼه ماراش بېینن ده لښ چی؟... بازار پښکی هه یه ده لښی چل چرای رهنکار پښکهنه... ته ماشای هه شتیک ده که ی، ده لښی پښت پی ده که نن... به راستی پیاو ده که به سی... لایه کی بازار ی پارچه فروشانه، لایه کی بازار ی زین دروان و لایه کی بازار ی مسکه ران... هه رچی بته وی... ماراش هه ده لښی به هه شته... سته وک نه م شارانه دښی!."

حمەد له فکروهه چوو:

"سته وک نه م شارانه دښی؟"

نايب حمەد:

"به لښ... وایه... نیشه لا روژتیک قېسمهت و نسیب بېی و نه سته مېوول بېینن، شهو ده م ده زانن شار به کوئ ده لښ."

حمەد نیتو چاوانی تیک نابوو. له نیتروه شتیک دلای ده گوښی. ده بوو شتیک بزانی. تینی بوڅو یتنا، له نایب حمەد ن پرسی:

"خانی نه م شاره کی یه؟"

نايب حمەد ن تنه که یشته.

حمەد:

"ده لښم خانی نه م شاره کی یه؟"

نايب حمەد:

"نهو تۆ ده لښی چی کوړم... شار خانی له کوئ بوو؟... له شار هه که م خانی خو یه تی. لیږه به پیای پولدار ده لښ خان و ناغا. بهو حېسابه بې له شار خان زوره، به لام..."

حمەد به هیچ جوړ حالی نه بوو، پرسی:

"ده مه وی بزایم خانی هه مووان کی یه؟ خانی نه وانی دیکه؟... ده مه وی بزایم ناوی چی یه..."

خاوه نی نه م دوکانانو نهو زه وی پانه کی یه؟"

نايب حمەد ن تنه که یشته که حمەد مه به سته چی یه، پرسی:

"خانی دښی نیتوه کی یه؟"

حمەد:

"عه بدی خان."

نايب:

"هه موو زهوییه کانی ئاواپی ملکی عهبدی خانن؟"

حه مه د:

"ئه دی ده تهوئ هی کی بن؟"

نایب:

"دوکانه کان هی کیئن؟"

"هی خان."

نایب:

"بزن و مهرو گار گزله کهی؟..."

"بهشی زۆریان هی نهون..."

نایب حه سه ن ریشی خۆی خوراندو له فکرا ن پاچوو. پاشان گوتی:

"گوئ بگره حه مه د, ئیتره تهو جزره خانه که تۆ باسی ده کهی لیتی نیه. زهوییه کانی شار هی نه م و نهون... دیاره هیندی که سیش هه ن که زهوییان نیه. هه رکام له م دوکانانه که تۆ دیوتن, هی که سیکه. دیاره نهوانه ی پوولدار ترن زهوییه کی زۆرتریان هه یه. نهوانه ش که پوولدار نین, له قه ده ر خۆیان زهوییان هه یه, فه قیرو هه ژاره کانیش بیژه وین."

حه مه د به سه رسو پمانه وه پرسى:

"بهراستیه؟"

نایب:

"درۆی بۆ چیه؟ دیاره بهراستیه."

پیره پیار به درۆی له باره ی تهو خه لکه وه که زهوییان نه بوو, له باره ی ماراش و مه ره زه چارو مه ره زه کیتله کانیه وه, له باره ی ئاو و خاك و کوپه حاجیه که ی ماراشه وه قسه ی کرد. گوتی که تهو کوپه حاجیه چه ندی زهوی هه یه, به نه ندازه ی دنیا یه ک... و چه ندی پوول هه یه, هه ر به کوپه...

حه مه د هه موو گیانی ببوو گوئ. نایب له بیره وه رییه کانی سه رده می دیلیه تی خۆی له قه ققاز زۆر داستانی شیرینی ده گێرانه وه. پاشان له باره ی "گالیچیا", "شام", "بیرووت", "نه ده نه", "میترسین", "کینیاو" ده رباره ی پساوێکی گه وه به ناوی مه ولانا که لهو شاره نیژرا وه له باره ی گلکۆکه یه وه هیندی شتی باس کردو له پڕ بیده نگ بوو و لیقه که ی به سه ر خۆی هه لکیشا. هه لکۆکه یه وه یه نهوانی دیکه ش دامرکا بوو. نه فه رێک له قوژنی تیک خه ریک بوو

سازدهكی لیځده داو به دهنگی زبیری خۆی له بن لیوانده به نار نار گۆزانییه کی دهگوت كه به زه همت ده بیسترا. دم و چاوی درێژی شه پیاوه له بهر شوقی چا فته كه پهیتا پهیتا شكلی دهگۆزی، جارێك درێژترو جارێك كورت یان پان ده بوو.

حه مده ماوه یهك بێ شهوه یی له هیچ شتهك بكاتهوه گوتی بۆ سازدهكی شه راگرت، ههتا شهویش سازدهكی به بزمارێكهوه كه له پشت سهری له دیوار درابوو، ههلاوه سی و لێقهكه ی به سهر خۆی هه لكێشا.

شهوه یی كه ده بوو بۆ حه مده بیه پێش، هاتبوو، و ئیدی خهوی لی شهوه یی بوو. له گۆ فكران را چوو بوو و فكري جۆراوجۆر یهك له دوا یهك به زهینی دا راده بردن و پسانه و یان نه بوو. دنیا له مێشكی دا گه وه ره گه وه تر ده بووه وه هه یی له گه وه یی دنیا ده كرده وه. ئاسیاب چه شه له پێش چاوی ببوه نوخته یهك، عه بدی خان له بهر چاوی ببوه مێرووله یهك. رهنگه شه مه یهك دم جاری بووبێ كه راست و دروست بیری ده كرده وه.

زۆر به شوگری و تاسه وه بیری ده كرده وه. بۆ یهك دم جار له ده رهوه یی شه ئیمكاناته ی ده ی ناسی، بیری ده كرده وه. ئیستا ئیدی ههستی به رق و قین ده كرد. خۆی له پێش چاوان گه وه ره گه وه تر ده بوو. شه، ئیدی خۆی به بنیاده م ده زانی. وه ختهك له نێو نۆین دا ته نیشتا و ته نیشتی ده كرد، له دلی خۆی دا ده یگوت: "عه بدی خان بنیاده مه ئیمهش بنیاده مین..."

له گه ل كازیوه مسته فا نهوړچێكی له كه له كه ی حه مده كوتا. به لām حه مده تی نه گه یشت. له خه ودا بوو. له وانهش بوو به خه بهر بێ. له فكر دا بوو، به جۆرێك كه هه روا بزانه خه و ته بوو. مسته فا لێقهكه ی له سهر لا برد.

حه مده بێ لێقه خهوی لی نه ده كهوت. وه خه بهر هات. یان هه ره به خه بهر بوو، راست بووه وه دانیشته. چاوه كانی ریه قیان كرده بوو. روخساری زهرد زهرد ببوو، به لām خۆش حالیهك له روخساری دا به دی ده كرا. له چاوانیشی دا به خه وه یی بیر كرده وه ده خۆ ته ندرا یه وه. پوولی كاروانسه رایان داو روشتن.

حه مده:

"نایب هه سه ن له كو یی به؟ خوا حافیز یان لی نه كرد."

مسته فا:

"ئه ری، ده بی خوا حافیزی لی بکه مین."

له بهر ده رگا هه والی نایب هه سه نیان له كاروانسه را دا ره كورته بالا یه كه پرسى. كاروانسه را دا ره:

"ئەر گەروادەي دەلتىن؟... ئەر دەويتە، ھەر شەر بوو سندوقتە وردەوالەكەي لە كۆلتى ناو رۆيشت بۆ دېھات كە قالى بىكاتەو، يەك دور رۆزى دىكە پەيدا دەيىتەو، چ كارتىكتان بەو گەروادەيە؟"

ھەمدە:

"بريا بمان توانىبا بىيىنين."

مستەفا:

"ئەرئ وەللا... بريا..."

گەيشتە نىوەرەستى بازارو بە سەرسوپماوى راوەستان. بە گىژو وىژى تەماشاي دەروپەريان دەکرد. ھەتاو بلىند ببوو. قەلبالغىي بازار بۆ ئەرمان بە تەواي تازە بوو. لە جى دا ئەرمان باوەرپان نەدەکرد ئەوئەندە خەلك لە جى يەك كۆيىتەو.

ھەمدە لە دلى خۆي دا گوتى: "ھەر دەلتىي مېروولەن لە زەوى ھەلەدەقۆلن." شەرىت فرۆشەكان كووپە برىغەيىيەكانيان بە كۆلتان دا دابوو، پيالە برىغەيىيەكانيان لىك دەداو ھاواريان دەکرد:

"شەرىت... شەرىتى شىرىن... ساردو بە لەزەت... ھەنگىنە شەرىت... شەرىتى شىرىن بەياىم ھەيە... بىخۆيەو پەژىوانى... نەيخۆيەو پەژىوانى... ئاي شەرىت..."

ھەتاو لەسەر كووپە برىغەيىيەكان دەدرەوشا. ھەمدە چاوى لە كووپەكان نەدەگۆزىتەو. بۆ ئەوى لە نىزىكەو بىان بىنى، لە شەرىت فرۆشەكە نىزىك كەوتەو:

"كاكى شەرىت فرۆش، شەرىتتىكم بەدەيە."

كاتىك شەرىت فرۆشەكە داھاتبووئەو پيالە شەرىتەكانى تىدەکرد، ھەمدە بە دەرڤەتى زانى و بە ترسەو دەستىكى بەسەر ئەر برىغە برىسكەدارە دا ھىشا. شەرىت فرۆشەكە ھەريەكەي پيالەيەكى شەرىت بۆ تىکردن. شەرىتەكە فېنك بوو، وەك سەھۆل و لە پيالەكە دا كەڤى دەکرد. ئەرمان تەنيا توانيان ھەر يەكەي نىوې پيالەكە بۆنەو. پىيان خۆش نەبوو.

لە سووچىك ئالبەندىك لەسەر كۆلكەدارىكى بلىند دانىشتبوو، ئالى دەكوتانەو بە ھەواي كوتك وەشانەكەي گۆرانىيەكى دەگوت. ئەر، حاجى كوورەي بەناويانگى شار بوو. لە شار ھەموو كەس، ئەوى بەو ئاوە دەناسى. حاجى كوورە پاشان لە كووپە شەرىتەكە ورد بووئەو. حاجى كوورە نەخش و نىگارى لەسەر كووپەكە دەكىشاو ھەمەدېش بە ئۆگرييەكى تەواوئە سەيرى دەکرد.

بۆنئىكى خۆشى بۆ هات. نەمە بۆنى كەباب بوو. كاتىك گەرانمە دوای خۆيان دۈوكەلى
 كەبابيان دى كە لە دوكانىكى شەق و شې ھەل دەستا. ئەو دۈوكەلە بۆنى گۆشت و چەورى و
 دووگى لى دەھات. ئەو بۆنە گىژى كۆرۈن و بە دەست خۆيان نەبوو، چۈنە كەبابخانە كە.
 شاگرد كەبابچى چەند جار فەرمووى كۆرۈن. بەو فەرمو فەرمو ش گىژىتر بوون. دانىشتن.
 بازارى دوتىن، شارى دوتىن، دىناي دوتىن و ھەموو شىتەكى دوتىن نەمەق لە پىش چاوى
 ھەمدە جۆرىكى دىكە بوو. ئەو زنجىرە دوتىن لە دل و دەست و لاقى بەسترا بوو، پىچرا بوو.
 ھەستى دەكرد سەربەست و نازادە. ئەوندە سووك بار بوو، دەرگوت دەتوانى بفرى.
 بە شەرمەو بە رەنگ ھىنان و بىر نەمە كەبابە كىيان خوارد. دەرگوت ھەموو موشتەرىيەكان
 تەماشاي وان دەكەن. ۋەختىك لە دوكانى كەبابچى ھاتتەدەرى، بە تەواى گىژى بوون.
 چەند جار نەم سەرو ئەوسەرى بازار گەران.

ھەمدە رووى كۆرە مستەفا:

"دەلەين تىرە خانى لى نىە."

مستەفا:

"تۆ بلىتى راست بى؟"

ھەمدە:

"ئاۋەدانىي بىن خان!."

چۈنە دۈوكانىك. قەۋارە ئاورىشمان بە تەنەفەكەمە كە نەم سەرو ئەو سەرى دوكان
 راكشا بوو، ھەلاۋەسى بوون. ھەمدە قەۋارەيەكى ئاورىشمى زەردى ھەل بىزارد. نەمە ئاورىشمى
 خالىس خالىس بوو. ئاورىشمەكە لە دەستى دا خې كۆرەو كۆرەو. ئاورىشم لە دەستى دا
 دەخزى. قەۋارە ئاورىشمەكەيان كېرى و ھاتتەدەرى.

مستەفا چاۋىكى لى كۆرۈ پرسى:

"بۆ خەجىجىيە؟"

ھەمدە بە گالتەۋە جۈابى دايدەۋە:

"زۆر ئاقل، ئافەرىم باشت زانى."

پاشان چۈنە دوكانى ھەلۋافرۇشەكە دوتىشمە. ھەلۋايان كېرى. دوايە لە نانەۋاخانە
 نانىان كېرى. ھەلۋىكى گەرم لە نانە گەرمەكە ھەل دەستا. نان و ھەلۋاكەيان لە دەسەيەكەۋە
 پىچاۋ گىزىيان دا.

له بازار له سره سه کږه کډه دانېشتن، چاويان له و پرته قالانه بوو که له دوکانی ميوه فروشی دا
کهوتبوونه سره يک، ههستان، يه کی پرته قالتيکیان کړی و پاکيان کرد.

لای نيوه پږيه بهرو ناسياب چه شمه وهری کهوتن، ههتاو له سره سهریانه وه سیتبه ره کانیانی
خستبووه ژیر پی یان، سیتبه ری ههراکامیتکیان نه لقه یه کی خړو بچووک بوو.

وه ختیک له شار ودهر کهوتن، ههتا نهو کاته که شاریان لیوه دیار بوو، خیرا خیرا
ناوریان دهاده وه ته ماشای شاریان ده کرد. له ناسمانی شار دا چند پهل هه وری سپی
ده گه پان، نهو دوو که له سپی یه که له دوو که لکیشی ماله کان هه لده ستا وه نهو
ده چو که به ناسمانه وه هه لاره سرابین و سواره ته سووره کانیش به ته ختی شینی
ناسمانه نوو سابوون.

کاتیک گه یشتنه وه دی نیوه شه و دره نگر بوو، نهو نه ستیره گه شه که هه میسه لای
به یانیان دهره کهوت، هه لاتبوو و بز هه موو لایه ک تیشکی داوشت.

مستهفا له نيزیک مالی حه مه د، لیتی جیا بووه وه، زور ماندوو بوو، نهو لهو چوون و
هاتنه وه یه وه سگ په ژیران بوو، به لام حه مه د راست به پیچه وانه ی نهو، نوقمی
خوشحالی بوو. حه مه د چووه لای مالی...، به لام لاتی بز لایه کی دیکه ی ده کیشا، پالی
وه دیواری مالی دا، دوو دل بوو. نه یه زانی بجیتته وه مالی، یان بجیتته نهو جیگایه که بز
را ده کیشا، بریاری خوی دا، گه رایه وه، دوو لاهاته وه به بن په رژین و ته یانه کان دا
تی به ری، به رامبه ر به مالیک راوه ستا، وه هه ناسه برکه کهوتبوو، له بهر ده رکی نهو ماله
دارتوویه که وه چه تر گه لا کانی کردبووه وه، حه مه د له بن دارتووه که راوه ستا بوو، پاشان
رویش و له تاریکایی ته یانه که ی لای چهپ دا راکشا، کهم کهم ماندووی ده حه سایه وه.

تیریک هیه... تیریک لای درتو پهل باریک که رهنگی مه یلو سه وزه... یان رهنگی
وه که دوو که له... نا... رهنگی وه که سه وزایی دارتیک ده چی که له پشت دوو که له دیار بی...
مل و دندوکی ته ونده درتو، ده لیتی هی له شی خوی نین... نه م تیره هه میسه له دم
چومان ده بیترئ، خه لکی ناسياب چه شمه بهو تیره ده لیتن "دیولیک"، (رهنگه شینه شاهز بی -
وه رگیتړ)، ده لیتن ناوی نه م تیره له ده نگه که ی وه رگیتړاوه.

دهنگی نهو تیره سه یه، وه که دهنگی فیتو ده چی، دهنگی نهو تیره له ناخه که ی دا پچر
پچر ده بن، دوو یاره پچر پچر تر دوویات ده بیتته وه، شیرینی نهو تیره هه لهو ده نگه سه یه
دایه که هیه تی، له پچر پچر بوونی ده نگه که ی له کاتی خویندن دا، حه مه د ده ی توانی راست

وهك نهو تهیره بخوینتی. همر لهو جییموه که راکشابوو چمند جار لاسای نهو تهیره یی کردهوه. دهتگوت همر بهراستی دیولیکه دهخوینتی.

هممد چاری له دهراگی ماله کهوه برپیوو، بهلام دهراگا نهکرایهوه و ديار بوو نیازی کرانهوهشی نیه... نیگه ران بوو... دووباره چمند جار لاسای نهو تهیره یی کردهوه، هتا دواي ماوهیهک بهسپایی دهراگا کرایهوه. دلی هممد دهتگوت له قهوهزه یی سینگی دا جیی نابیتتهوه و دهیموئ بفری. نهو رهشایییه یی له دهراگا هاتبوو ده بهسپایی و بیدنگ له هممد نیزیک دهکهوتهوه. رهشایی گهشته لای هممد و له پهنای راکشا. همدووکیان خزینه بن پهرژینه که. هممد دهستی بۆ لای نهو درژ کردو بهسپایی کوتی:

"خه جیج!"

خه جیج وهلامی دایهوه.

"گیان... چاوه روانت بووم، هممد... همر چاوم له ریت بوو."

گرمای لهشیان تیکه ل دهبوو، همداسه یان دهتگوت پشروه بایه، زیاتر پیکه وه چهپان. سدریان له گیزه وه دههات.

له تاریکایی دا قهواره ناوریشمه که، به فیتنکایی سههول، وهك شایکی شل له دهستی هممد را رژایه دهستی خه جیج. ماوهیهک همدوا له باوهشی یه کتر دا مانه وه. قسه به کیان نه کرد. دهله رزین. بۆنی گیای شلک... پیاری گیز ده کرد:

"نه گهر تۆ نه بی، منیش نیم... به بی تۆ ژانم بۆ چیه؟... دوو رۆژه ديار نی هممد... ده لیتی نم دنیایه به سمر من دا ویران بووه."

هممد:

"منیش همدوام."

خه جیج:

"شار؟..."

هممد:

"راوهسته. زۆرم قسه هیه... دنیا جۆریکی دیکه یه... نایب همسه نم دی... نایب همسن همر جییهک بههوی دیویه تی، نهسته مبولیشی دیوه... نازانی چۆن پیاوئیکه... خه لکی ماراشه... نهك دپهاتی ماراش، خه لکی شاری ماراشه، همرچی بلیتی بۆی باس کردم... همرچی بههوی پیی گوتم... ده زانی نایب همسن چی گوت؟... کوتی ده زگیرانه کهت هملگره وهره چوکوراوا... ده یگوت چوکوراوا داری نیه... همدوی زهوییه... زهوی یی

کشت و کال... نایب حسەن دەیگوت زەویم بۆ پەیدا دەکا، جووتم بۆ پەیدا دەکا... نایب
حەسەن گوتی دەزگێرانە کەت هەلگرەو هەلتی... هەلتی، وەرە چوکورواوا."

خەجیج:

"نایب حەسەن..."

حەمەد پەڕییە نێو قسەی خەجیج:

"نازانی چەند پیاوی چاکە... نەگەر رابکەین، هەرچی بلتی بۆمان دەکا"

خەجیج:

"نەگەر رابکەین..."

حەمەد:

"خۆزگە دیتبات... ریشی درێژو سپی... وەک شیر... هەتا ئەو رۆژەی نایب حەسەن لە
چوکورواوا بێ، هەرچی بلتی هەمانە... هەرچی بتهوئ هەمانە... پێی گوتم کوویم،
دەزگێرانە کەت هەلگرەو رابکە... گوتی راستەپێ وەرە چوکورواوا... منیش گوتم هەتا دە
رۆژی دیکە رادەکەین و دێن."

خەجیج:

"دە رۆژی دیکە..."

حەمەد:

"لە بابام دڵسۆزتەرە... ریشیکێ هەیە سپی سپی، دەلتی کلووە بەفرە، هەر
دەبریسکێتەو..."

خەجیج:

"هەر سەینێ..."

حەمەد:

"دە رۆژی دیکە..."

خەجیج:

"دەترسم."

حەمەد:

"وختێک نایب حەسەن لە چوکورواوایە، لە هیچ شتێک مەترسە. ئەمن تەنیا پەرۆشی
دایکمە، خوا دەزانێ عەبدی چ بەلایەکی بەسەر دێت." "ئێستا کە نایب حەسەن لەوێیە، دایکێشت حەمەد دێ." "

حه مەد:

"سەيىنىڭ خۆى لەبەر پىيان داۋىم، لەبەرى دەپارتمە. دەلىم ھەتا نايىب ھەسەن ھەيە، نايى لە ھىچ بترسى... بەلكو رازىشى بكم..."

خەجىچ:

"نەمەن دەترسم... لە غەبدى دەترسم. خوشكەزاكى شەو و رۆژ لەمالتى ئىمە دايمە... ھەمىشە لەگەل دايم سرت و خورتىەتى... دوتىنى نا پىرى..."

حه مەد:

"دە رۆژى دىكە... رۆژى يازدەھەم... تۆ و مەن و دايم... شەيىك... بە پىيانان دا... دەگەينە چوگوروا!... دەلىم نايىب ھەسەن، ئىمە ھاتىن... لە سەيران وشك دەبى... زۆرىش خۆشحال دەبى..."

"خەتەن خۆشحال دەبى... نەمەن دەترسم."

ساۋەيەكى زۆر قەيەن نەكرد، تەنبا دەنگى ھەناسەيان دەھات. سىسرە دەيان خوتىند.
"نەمەن دەترسم."

حه مەد:

"نايىب ھەسەن زۆرى پى خۆش دەبى، لە دايم دەترسم."

حه مەد سەرەگىزەيەكى گرتىو، چۆن؟ دىبا بە دەورى دا دەسوراپ... شتىك ۋەك پرىشكىنى زەرد كە لە خۆرەتاۋ جىا بوۋىتتەۋەو بسورپى و پرىشكان باۋى، لە سەرى دا دەگەپاۋ دەگەپا:

"رۆژى دەھەم تەۋار بى، رۆژى يازدەھەم... لى دە بۆ..."

خەجىچ كچى ۋەسمانە. ۋەسمان پىاۋىكى لەسەرەخۆر ئارامە كە كارى بە كارى كەس نىە. بەلام دايمكى خەجىچ... دايمكى بەلەيەكە، ھەر مەپرسە... لە نىو دى دا لە ھەر جىيەك ھەرايەك ساز بى، لە ھەر جىيەك دەمەقالەيەك ھەبى، دايمكى خەجىچ لەۋىيە. كەلەگەت و بەخۆۋەيە. ھەموو كارەكانى ھەمەد و خەجىچ سەردەمى مىندالىيان پىكەۋە گوزەراندېۋو. پىكەۋە گەۋرە بېۋون. لە نىو كورپۆكەكانى ئاۋايى دا، ھەمەد باشتىن مالتە بوۋكەلەي دروست دەكردن و خەجىجىش لە ھەموو كچۆلەكان باشتى مالتە بوۋكەلە دەپازاندەۋە. ئەۋان ھەمىشە ئاۋال يارىيەكانى خۆيان بەجى دەھىشت و بۆخۆيان دەچۈنە سوۋچىكى دىكە. چەندىن جۆر يارىيان دادىنا، ھەر جۆرە يارىيەك بتمى...

نيو مال به تاقى تهنيا دهكا، تهنانت جوت و گاش نو دهيكاً.
خهجيچ كاتيك تهمني بو به پازده ساله، هممو روژي دهچوه مائي هممه دو نهوان و له
دايكي هممه را فيري گزوه وي چين دهبوو. دايكي هممه ديش باشتين كرو جوانترين نه خشي
فيري نو ده كرو جارو باريش دهستكي به مووه كاني دا ديناو دهيكوت:
"نیشه لالا ده بي به بووكي خوم."

له ناواييش دا له گه له هممو كهس باسي خهجيچي ده كرو. هر به "بووكه كه م" ناوي
دهبرد، هتا له شازده سالي دا نهوهي دهبوو بي، بوو. هممه به ماندويي له جوتي
دههاتهوه، خهجيچ له كيوي را ده گه پايهوه. خهجيچ چووبوه كارگان. رهنكه مانگيك دهبوو
به كترين نه ديوو. نيشتا له "لالا جاكديك" تووشي به كتر بيوون. هر دوو كيان خوشحال بوون.
هر دوو كيان پنده كنين. له سر به ردك دانيشتن. دنيا خهريك بوو تاريك داده هات. خهجيچ
ويستي هه لستى هممه دهستي گرت و له پنا خوي دايناهوه:

"چا نه تو ده زگيراني من ني؟"

دهستي خهجيچي له نيو دهستي گرت:

"ناخر نه تو..."

خهجيچ دهستي كرد به پيكنه نين.

هممه د:

"ده بلئي كچي... ناخر نه تو ده زگيراني من ني؟"

خهجيچ دهيوست خوي بكيشيته نهولا. هممه به ري نه ده داو ناره قيتكي كردبوو هر

مه پرسه...

هممه د:

"كچي... ناخر نه تو..."

له پاشان به فكري داده هات كه خهجيچي ماچ بكا. خهجيچ سوور داگيرساو به زور پالتيكي
به هممه دهوه ناو راي كرد. هممه وه دواي كهوت و گرتي. كچه كه رام بيوو، وهك به رخي
دهسته مو. هممه ديش كه ميك نارام بيوووه.

هممه د:

"نيوههوي ديم... ديمه بن داره توه كه، هر له ري راده كشيتم و وهك ديولييك دهخوئيم.

هممو كهس واده زاني ديولييكه دهخوئيم."

پاشان چهند جار وهك ديولييك خوئندي وگوتي:

"چار، ئاوا."

خەجىج پىتكەنىنى ھات:

"راست دىيولىك... ھىچ كەس فەرقى يېن ئاكا..."

خەمەد:

"چما نىئە دەزگىران نىن؟"

خەجىج لە نەكاو رەنگى پەرى و گوتى:

"ئەگەر دىتيانن چى... و ھەلەت. لە پاش ئەو رۆژە ھەموو شەيئ بە ھەر جۆرىك بووايە، يەكترىان دەدى. ئەگەر شەيئەك يەكترىان نەدىيايە ھىچ كامىيان خەمىيان لىئەدەكەوت.

چەند جار داىكى خەجىج بەسەريان دا چووبوو. خەجىج چەند جار لىئەدان و ئازارى بەركەوتبوو، بەلەم بىئسود بوو. داىكى شەوانە دەست و لاقى دەبەستە، چەند دەرگاي لەسەر دادەخستە... بەلەم ھىچ كام لەمانە كارىگەر نەبوو. خەجىج بە ھەر فىئەل و كەلەكەك بووايە، خۆى دەگەيانەدە خەمەد. چەندى گۆرەوى و دەسزۆكە بە يادگار بۆ دەچنى و بۆى دەبرد!...

خەجىج گۆرانىي دادەنا، ئەوين و ئارەزوو كەنى خۆى لە ئاھەنگى گۆرانىيەكەنى و نەخش و نىگارى گۆرەوىيەكەنى دا دادەپرشت. ئەم گۆرانىيانە نىستاش لە ئاچەي توووروس دەگوتىن. ھەركەس گۆرەوىيەكەنى دەسكرى ئەوى دەدى، دەلەرزى، گۆرانىيەكەنىشى نىستاش كە نىستايە قامبىئو گۆيگەرەكەنىيان دەلەرزىن، لە دەررونيان دا شتەك سەوز دەبىج و خۇنچە دەردەكا.

كاتەك خەمەد گەيشتەو مالىي بەرى بەيانى بوو. نەيدەزانى شەو چ وەختەو چۆن ھاتەتەو مالىي. ئەستىرەگەشەكەى بەرەبەيانى رەنگى كال بىسوو، ناسۆ روون بىسو، خەرىك بوو شەبەق دەنگوت.

خەمەد چەند جار بانگى داىكى كرد:

"دايە، دايە..."

داىكى بەخەبەر بوو... ھەر لە فەكرى كۆرەكەيدا بوو... ھەستاو دەرگاي كەردەو.

كۆرەكەى لە ئامبىزى گرت و دەستى دە مىلى كرد:

"شەيئ ھەموو شەيئ بەرپۆە بوون؟"

"بەلەي، بەرپۆە بووين."

له چوكووراوا جيڳير بوو، روژنيك سهرله نوئي بيته وه، ناوايي خويان و بڙ ناومانه كانی باس بكا
كه چوكووراوا چ جوړه جي په كه... له پاشان دووباره ده گه پايه وه چوكووراوا، هه موو
ديها تي په كانيش به دواي دا... عه بدی به ته نيا ده مايه وه. تاق و ته نيا... نه ده زاني تږوي
بچينئ، نه ده زاني دروینه بكا... و بڅڅي له برسان ده مرد.

دايكي دووباره پرسى:

"شار چڙن جي په كه بوو، كورم؟"

نه و پتي و ابوو جوابي دايكي ده داته وه، به لام هه فكرى ده كرده وه. له شار، له
دوكانى ته په فروشى پياوړيكي ديتبوو. نه و پياوه كلاو گه پگه پي پي كه سبي هه بوو، ته و
ته ميز... شهلاري فله نكي شي له پي دا بوو. نه و پياوه خهريك بوو پرته قالي ده كرى.
همه د جوان ته ماشاي قامكه كانىي كرده بوو. قامكه كانى سپى و دريژ بوون و پوولي زور
خيړا ده ژمارد. سكه پول له كان له نيو قامكي دا ده خزين... چ جوړه سكه په كه...
بريسكه دار وهك زيو...

دايك بانگي كوپه كهى كرد:

"خه ريكي ده نووي روژم؟"

نووستبو يان نا؟... تيشكي برنجه خه و خه يالي لى نيك دابوو. ده تگوت هه تاوي
چوكووراوا له سهر سهرى هه لاتوه. ده تگوت به مليژن پريشك كه له شته كانى به ره تاوي
چوكووراوا هه لده ست، بڙ نيو ميتشكي نه و لوو زهويان به ستوه...

كاتيك و خه بهر هات هه تاو ته واو بليند بيوو. دايكي له ژورور سهرى دانيشتبوو و ته ماشاي
ده كرد. ديار نه بوو بڅچي له ديتنى دايكي به خڅدا شكايه وه سهر له نوئي ليفه كهى به سهر خڅي
هه لگيشا. به مندالي كاتيك به ده ماغ ده بوو، زور جار واى ده كرد.

دايكي به پي كه نينه وه ليفه كهى له سهر وه لا دا:

"هسته كوپه زه لام، نه وه نيوه پږيه، ههسته بلن براغم شار چڙن جي په كه بوو"

همه د چاري هه لنيان و كه ميكي هه لگولفين، ده ري هينده رووناك بوو كه چاري له بهر
هه لده هات. همه د سهر پيكي هه تاوي كردو ده سبه جي رووي وه رگيړا. هه تاو هه موو خه و
خه ياليكي لى نيك دابوو.

به ماندوويي و شه كه تي له جيئي هاته ده ر. زور كفت و شه كه ت بوو. به لام به و حاله ش
رووناكايي په كه كه ديار نه بوو له كوئ را دي، دلي نه و روون ده كرده وه. بڅڅي نه يده زاني چ

شتیکه خەم و خەفەت لە دڵی ئەو دەتارینی؟ خوشحالییەك كه هەستی پێ دەکرد، هەر لەو رووناکایییەوه بوو که لە دڵی دا هەڵدەبوو. ئەم رووناکایییە چ بوو؟

خەمەد لە پەنای دایکی دانیشیبوو، باسی شاری بۆ دەکرد. دایکی چەند جاری دیکەش هێندێ شتی لەبارەی شاره‌وه‌ له‌ باوکی خەمەدو کەسانی دیکە بیستبوو. بەلام هیچ کامێکیان وەك خەمەدیان باش بۆ نەگێرابۆوه. وەختێك گەیشته باسی ئەو تیشكە زەرەدە كە دەبریسکاییه‌وه، وا نەشه‌ ببوو كە وشەكان وەك ئاو لەدەمی هەڵدەپژان...

خەمەد زۆر بە نیشتیاه‌وه‌ باسی شارو هەرچی لە شار دیتبوری بۆ دایکی گێرایه‌وه، بەلام وەختێك نۆرە‌ی گێرانە‌وه‌‌ی مەسەلەكە هات، تفی خۆی قووت دایه‌وه‌ نەیتوانی قسە بکا. دایکی شاره‌زای نەخلاقێ خەمەد بوو. تێگەشت كە خەمەد شتیکی لێ دەشارتەوه. دەستیکی بەسەری كۆرەكە‌ی دا هێناو لە چاوه‌كانی‌ه‌وه‌ راما. دیار بوو كە كۆرەكە‌ی دەیەوێ شتێك بەركێنێ، بەلام ناتوانێ.

خەمەد چاوی لە چاوی دایکی وەرگێرا. دایکی لە دڵی خۆی دا گوتی: "خەمەن دەیەوێ شتێك بەركێنێ، بەلام ناتوانێ." خەمەد وا دیار بوو تاقەتی بزوتن و قسەکردنی نیه. دایکی بیری کردوه‌ كە: "ناتوانی بیلێ، بەو ئاسانییە ناتوانی بە زمانی دا بێ."

دایك:

"دەتەوێ چ بێتی خەمەد، بۆ دە‌ی‌شاریه‌وه‌؟"

خەمەد بەو پرسیارە تێك چوو، رەنگی بزرکا.

دایك:

"مە‌ی‌شارە‌وه‌ رۆلەم، قسەكەت بكە."

خەمەد سەری داخست و گوتی:

"ئەمەن دوینی لەگەڵ خەجیج قسەم كرد. قەرارمان داناه‌وه‌لێ گرم."

دایك:

"خەمەد چتە، شیت بووی؟"

خەمەد:

"ئەگەر ئەتۆ نە‌ی‌ه‌ی، خەمەن عەبدی‌خان نا‌رە‌هەتت دەکا. ئەتۆش لەگەلمان وەرە. دە‌چینه‌ چو‌کو‌رو‌را‌وا‌و لە شاری دە‌حا‌وێ‌نە‌وه‌."

دایکی بە توندی جوابی دایه‌وه‌:

"چا شیت بووی؟... مال و گوزهرانی خۆم بۆ کتی به جی بیتلم و بیتمه کوئی؟ نه تۆش ده تهوئی کچی خه لک هه لگری، بۆ کوئی به ری؟"

حه مه د:

"ته دی چ بکه ین؟ نه تۆ ریگایه کمان بۆ وه بینه."

دایک:

"نه من سه د جارم پێ گوتی ده ست له خه جیجی هه لگره... هه زار جارم گوت له کۆل خه جیجی به مه. نه تۆ ده زانی، ده یانهوئی خه جیجی بۆ خوشکه زای عه بدی خان بخوازن... باشتره نه تۆ شو خه یاله خاوه له سه رت به ری به ده ر."

حه مه د:

"ده ستی لی هه ل ناگرم. عه بدی خان هیچ، هه ر که سی دیکه ش بێ ده ست له خه جیجی هه ل ناگرم. عه بدی خان خۆ ناغای دلی نیمه نیه. خه جیجی هه ل ده گرم. نه گه ر خه می تۆم نه بێ له هیچ که س نا ترسم. ده ترسم زۆلم له تۆ بکا. ته نیا له مه نده ده ترسم... و نه گینا خوا پشتیوان بێ..."

"نه من ناتوانم مال و حال و ژیان و ناوه دانیی خۆم به جی به یتم و ملی بیابانی به گرم. نه تۆ نه گه ر ده تهوئی خه جیجی هه لگری و به رۆی، بۆ خۆت ده زانی، به لām پیست ده لیم شو کاره ئاکامیکی باشی نیه. نه تۆ ته نیای کورم، ناتوانی به رام به ر به ساحه بی پینج دی راهه ستی... ده یه وئی شو کچه بۆ خوشکه زا که ی بخوازی... فکری نا کامی شم کاره بکه وه رۆلم، ده س له خه جیجی هه لگره... کچ بۆ تۆ قاتی نی..."

حه مه د توو به بوو. که م هه لکه وتبوو حه مه د قسه له قسه ی دایکی بکا:

"خه جیج نه بێ هیچ کچی که ناوی... نه گه ر دنیا پر بێ له کچ، نه من هه ر خه جیج ده وئی."

دوو رۆژی دیکه ده نگۆ دا که وت که خوشکه زای عه بدی خان، له دی یه که ی دیکه را خوازی بیتی که ری نارده ته سه ر خه جیج. ده لێن عه بدی خان خۆشی له گه ل خوازی بیتی که ره کانه. ده یان گوت هه رچه ند خه جیج دادو هاواری کرد بوو دادی نه دا بوو، و هه ر شو رۆژه ده یانه و یست خه جیجی ماره بکه ن.

خوشکه زای عه بدی خان بۆ خه جیجی شانسکیک باش بوو. ده یان گوت نه گه ر لیتی گه را بان، شو کچه می ردی به قه ره ج یان ده وۆل کوتان ده کرد. به لām خه جیج هه ر به سه ری خۆی دا ده داو ده گریا.

دوو رۆژ دواتر عه بدی خان به ده ستی خۆی نه لقه ی ده زگیرانه تیی کرده ده ستی خه جیج. له پاش خوازی بیتی یان له دنی دا هی ندی قسه ده کران. ژن و مندا ل شتیکیان ده گوت، پیرو لاو و گه و ره چووک هی ندی قسه یان ده کرد. هه مو یان هی ندی شتیان ده گوت:

"حه‌مه‌د نه‌و كچه‌ی هه‌ل‌ده‌گرئ، نایه‌لئ له گه‌رووی خوشكه‌زای عه‌به‌دی‌خان به‌چیته خوارئ."

"ناتوانئ، ده‌ترسئ."

"نا... هه‌مه‌د ناترسئ."

"هه‌تا ئیستا هیچ كه‌س ترسئ له چاوی هه‌مه‌د دا نه‌دیوه."

"راست ده‌كا، كه‌س ناتوانئ ترس له چاوی هه‌مه‌د دا به‌یینئ."

"نه‌وه هه‌مه‌ده، هه‌مه‌د..."

"با هه‌مه‌د بئ. به خوا عه‌به‌دی‌خان كو‌ت كو‌تئ ده‌كاو گۆشته‌كه‌ی داو‌یته پێش سه‌گان."

"خوا نه‌كا خان قه‌ل‌س بئ... نه‌گینا كه‌لاكه‌كه‌ی بۆ سه‌گان فریئ ده‌دا."

"حه‌مه‌د نه‌و كچه‌ی هه‌ل‌ده‌گرئ، ده‌ش به‌یینئ!"

"بۆ كو‌تئ ده‌با؟"

"بۆ‌خۆی ده‌زانئ... هه‌تمه‌ن فكه‌ری بۆ كردوه."

"هه‌ر كو‌ئ ده‌چی با به‌چی... به‌خوا به‌چیته پاش كی‌توی قافیش خان ده‌گیری ده‌خا."

"ده‌ستی عه‌به‌دی‌خان وه‌ك ده‌ستی من و تو‌ ئیه... ده‌گاته هه‌م‌وو جی‌یه‌ك... فكه‌رت

له‌كو‌ئیه، حكومه‌ت له‌ پشتی خانه."

"راست ده‌كا... حكومه‌تی له‌ پشته. حاكمی له‌ پشته، ده‌سه‌لاتی حكومه‌تی له‌ پشته..."

"ناتوانئ له‌ چنگی ده‌رچیئ."

"به‌خوا به‌زه‌یم به‌حه‌مه‌د دادئ."

"به‌لئ، كۆره كه‌چه‌ل‌یه‌ك له‌سه‌د فرسه‌ق دوورتر را هاتوه ده‌یه‌وئ نه‌و كچه‌ی له‌ چنگی

حه‌مه‌د ده‌ریئئ."

"حه‌یف هه‌مه‌د."

"نه‌من دو‌ینئ دیتم."

"فه‌قیره هه‌مه‌د."

"له‌ پشته‌بانئ خۆیان دیتم. ره‌نگی به‌ رووانه‌وه نه‌ما‌بوو. روخساری وه‌ك به‌هیتی زه‌رد و‌ابوو،

كه‌مێكیش سه‌وزی ده‌نواند."

"نه‌من له‌ چارانی ترسام... چاره‌كانی ئیدی نه‌و چاوی جاران ئین."

"نه‌و كچه‌ فه‌قیره... له‌و رۆژه‌وه كه‌خوازبێنی كراوه، له‌ مالتئ نه‌چوه‌ته‌ده‌ر."

"ده‌لێن رۆژ تا ئیوارئ له‌ قوژبێنێکی تاریك دانێشته‌وه."

"داده نیشی و له گډ فکران را ده چی." "بهوانه ده لټن ناشقه رورته. یاخوا کهس گرفتاری دهردی وا نه بی." "همه د بڅوځی نیوه شیتیشه." "ده لټن دایکی خه جیجی هه موو شوری ده ست و لاقی کچه کهی ته ناف پیچ ده کا." "دهرگاشی له سهر داده خا." "دهرک له سهر دهرک له سهری داده خا." "دوونهش به دبهخت بوو." "دوونهش له پاشه پوځی کوره کهی دهرسی." "خانیس بیستوویه ته وه." "فه قیره همه د." "ده لټن وه ختیک بیستووی خه جیجیان خواسته، پتکه نیبوو." "دوو چاری خه جیج ده لټی دوو کانیاون." "فه قیره همه د." "خوشکه زاکه چهل کهی عه بدی خان هاتوه به فیزه وه له نیو دی دا پیاسه ده کا." "شاخداره..." "ده لټی شووره..." "شوور..." "تهی بهسته زمان همه د." "زولم!..." "همه د له خه فته تان وه زگ نه دا، باشه..." "کچه که له پټش همه دی دا وه زگ ده دا." "یاخوا ته وهی ته م دووانه ی لټک کرد، خوا کوټری کا." "به سپایی قسان بکه ن." "یاخوا چی چاکیان نه یه ته ری..." "خوا چاکیان بڅ نه کا..." "یاخوا سه به بکار به کڅی زوخال بی." "یاخوا تووشی دهردی بی دهرمان بن."

"بەسپایی قسان بکەن."

"یاخو چەقلەشینکەیان لە چاوان دا شین بێ."

"پیتنج دئی هەبە چاوی پر نابێ."

"دەتوانی دنیا بە پوول بکڕی. بەلام دڵ شتیکى دیکەبە... دڵ بە پوول ناکرێ..."

"فەقیرە حمەد."

"راوەست بزائن حمەد چ بەلایەك بەسەر عەبدی خان دینێ..."

"خۆزگە بیکوشتابە."

"هەرکەس ئەو ناپیاوێ بکوژی دەستی شین دەبن."

"حمەد هیشتا منداڵە."

"فەقیرە حمەد."

"منداڵە، بەلام..."

"دەزانی سالت چەند سەر بزنە کتیری دەکوژی؟"

"ئەگەر پیاری بیان ژمێرە!."

"هیچ وەخت گوللەى بە خەسار ناچێ... بەخوا دەرزىبە سپیلکەى بۆ داکەى، یەکەو تەفەنگ هەلى دەکړی."

"ئیشەللا تەفەنگیکیش لە چاوی عەبدی دەدا."

"بەسپایی قسان بکەن، بەسپایی."

"ئەگەر چەکی وەدەست کەوێ، هاوار بۆ عەبدی."

"حەیف ئەحمەدەزەلە لە چیاى ئەماوە."

"ئەگەر مابایە دەهات کچەکەى لى دەستاندەو، دەستی کچەى دەگرت و دەیدایە دەستی حمەد..."

"ئەگەر حمەد چەکی دەبوو... بەخوا بەزەبى بە عەبدی دا ئەدەهاتەو."

"خۆزگە بیبایە."

"ئەگەر لادىبىبەکان ئەو رۆژە ببینن، چل شەو و چل رۆژ شایى دەگێرن."

"دەلێن ئەوێ دوو دلداران لێك بکا، قەت چاکەى نایەتە پێ."

"ئەگەر حمەدیش نەتوانی تۆلەى خۆى بستی، خوا لە هەقى بەندەى خۆى خۆش نابێ."

"ئەوێ، خوا خۆش نابێ..."

"بەسپايى، بەسپايى."

"لە كۆيى ئەحمەدەزىلە؟... وەختى ئەوھىيە پەيدا بى... وەختى ئەوھىيە خۆت نىشان بەدى..."

"دەلەت ئەحمەدەزىلە لە داغستان خەرىكى جوت و گايە. نىدى ئەوھىيە بوو تە ژن... لە ژنانىش ترسەنۆكتەر بوو."

"دەلەت ئەحمەد چووتە شار..."

"دەلەت ئەحمەدەكە لە شارى جى و پى بۆخۆ پەيدا دەكا."

"خۆزگە بەلەيك بەسەر ئەو خوشكەزا كەچەلەي عەبدىخان ھاتبايە."

"خۆزگە بريسكە لە سەرى دابايە."

"ياخو سەر دلى خې بى و كەس دەنگى لى نەبىسى."

"ئەمەدەش كچەكە ھەلگىرى و پروا."

"خۆزگە... خوا بكا..."

"ئەمەن خەجىجى دەناسم. بەخوا خۆي دەكوژى."

"ئەگەر خەجىج پىرى، ئەمەدە ناژى."

"فەقىرە ئەمەد."

"دوونەي بەستەزمان... بە جوان و جوورى بېتوژن بوو. ئىشەللا خوا ئەو كۆرەي بۆ رادەگىرى."

"خوایە ئەمەدى بۆ دوونەي بپارەزە."

ھەموو دىيەكە قەسەي دەکرد. مەسەلەي ئەمەدە لەسەر دلى ھەموويان بېو بە گىرى، بەلام كى ھېچى لە دەست دەھات؟ تەوايى ئەم قسانە دەقىقە بە دەقىقە بە گۆيى عەبدىخان دەگەشتەنەو، لە دىيە دا ئەگەر شىتەك رووي دابايە، دەسبەجى بە گۆيى دەگەشتەنەو لە ھەرچى دەكراو دەگوترا خەبەر دار بوو.

شەوئىكىيان يەكەكە لە پياوھەكانىي بە دواي ئەمەدە دا نارد... ئەمەدە بە خەمبارى و پەرەشەنى ھات و دەست لەسەر سەنگ لە پىش عەبدى راووستا. عەبدى بە ھەموو قەوھەتى خۆي نەپەندى:

"ھەتوھە بى ناموس و بى ئەكە... وەك سەگ لە دەرەكى خۆم گەورە بووى و بوويە

بنيادەم. ئىستە دەبىسم تەمات لە دەزگىرەنى خوشكەزاكەم كەردوھ... وايە بى ناموس؟"

ئەمەدە وەك بەرد لە جىيى خۆي رەق بېو، سووي لى نەدەبزووت. روخسارى وەك دىواری سىيەكراو سىيە ھەلگەراپو، تەنیا ئەو بريسكە وەك نوو كە دەزىيە ھاتبوو و لە گلىنەي چاوي دا راوەستابوو.

عەبدى خان:

"باش چاۋ و گوۋى خۆت بىكەۋە. ئەگەر دەرەۋى لىم دىيە دا بۇي و نان بۇي، دىيى ھەرچى دەلىم بىيىسى. ئەتۇ مىندالى. ئەتۇ نازانى. ئەتۇ مىن ناناسى ھەمەد. ئەگەر بىمەۋى ئاورىكى مالىكەتانتان وا بەسەر دا وىران دەكەم كە گىاشى لە جىگا سەوز نەيى... دەزانى دەلىم چى؟ بىنەكى نەزان؟... ئەمىن ئاورىگەكەتان بەسەر دا وىران دەكەم.

لە پاشان ھات و توند قۆلى ھەمەدى گرت و لەسەرى رۆيشت:

"بە مىن دەلىن عەبدى. ئەمىن ئەگەر بىمەۋى ئاورىگەكەتان وا بەسەر دا، دەرۋوختىم كە گىاش لە جىگاكى سەوز نەيى."

ھەمەد زارى نەدەكردەۋە، و ھەرچى ھەمەدىش بىدەنگ دەبوو، عەبدى زىياتر توۋرە دەبوو:
"پىنەزانى ئەك بە ھەرام... كەس ئاۋىرى تەما لە دەزگىرانى خوشكەزى مىن بىكا...
ھەركەس غەلەتى وا بىكا، دەلىم لەت و كوتى بىكەن و ھەر كوتەي باۋىژنە بەر سەگىك. نىستا چاۋى خۆت ورد بىكەۋە، ئىدى ھەقت نىيە بە دەۋرۋەرى ئەو مالىكە دا بىي. تىگەيشتى يان نا!
... ھەقت نىيە ئىدى بە دەۋرۋەرى ئەو مالىكە دا بىي."

چەند جار بە ھەمەۋى ھىزى خۆي ھەمەدى راتلەكەند، بەلام ھەمەد دەنگى لەبەر نەدەھاتە دەر، دەتگوت بەردە... لەۋانە بوو بەرد دەنگى لەبەر بىتتە دەر، بەلام ھەمەد ھەر بىدەنگ بوو، و ئەو بىدەنگىيە عەبدىخاننى دەھرى دەکرد.

عەبدىخان لە نەكاۋ خۆي پىن راگىر نەكراۋ بە پىلاقە ۋەرگەرايە گىيانى ھەمەد. ھەمەدىش بۆ ئەۋەى نەي كورۇي، بە توندى خۆي دەخواردەۋە، ددانى لە چىرەۋە دەبردن و گۆشتى شەۋىلاكى لەبەر ددانى دا ورد دەبوو. لە رقان گۆشتى خۆي دەجوى و دەيخوارد. زارى پىر بىو لە خوين و تىشكىكى زەرد لە مىشكى دا دەدرەۋشا:

"لاچۆ لەپىش چاۋم... قەت بۆ ئەۋە نابىن پىياۋ چاكەتان لەگەل بىكا، بۆيە نابىن پىياۋ گەۋرەتان بىكاۋ بتان كا بە بىيادەم... بەخۇپايى نەيان گوتۋە سەگى قەلەۋ كەي لاقت دەگەزى. بىرۆ لاچۆ لەپىش چاۋم."

ھەمەد بە نىرە بىيەۋشى لەۋى دوۋر كەۋتەۋە تىكى گەۋرەي لە غەزىي كىرد. تەكەي تەنيا مستىك خوين بوو.

(۸)

خانوه کان، داره کان، تخته بهرده کان، نهستیږه کان، مانگ، زهوی و هدرچی له دنیا دا هډبوو، همووی له تاریکایی دا ون بښو، هموویان توابونه وه. خوناوکه بارانه یهک نم نم ده پړایه سهر تاریکی، خوناوکه بارانه که پشووه بایه کی نهرمیشی له گهل ښو. کزه بایه که له وانی سارد بوو. سهگ به نوره تاوه نا تاویک له تاریکایی دا ده وړین. پاشان که له باییک خویندی، دهنگی چوند بهرز ښو. حه تمهن خاوه نی شو که له شتیره له بهر شهوی بڼه وخت خویندوویه، سهری ده بڼی.

له دوور، لهودیوی کتوی دهنگی زهنگوله یهک ده هات. دهنگی زهنگوله که جار جار بیتدهنگ ده بوو و سهرله نوی ده بیسترایه وه.

دهنگی زهنگوله کان که بیتدهنگ ده بوو، زوری پڼه ده چوو، هه تا سهرله نوی ده بیسترایه وه. نه مه نیشانه ی ماندوویی رښواره کان بوو.

حه مه د له میژ بوو له ژیر داره توویه کی پیر که لك و پژی وه که چتر هه لډا بون دریز بښو و چاوه پروان بوو. حه مه د فکری کرده وه که... نا... فکری نده کرده وه! حه مه د له وه زعیک دا نه بوو که بتوانی فکر بکاته وه. حه مه د تنیا سهرمای بوو. حه مه د بڼی شهوی فکر بکاته وه، ههستی به هیندی شت ده کرد. نم غمی باران ده پړایه سهر تاریکایی. له و کاته وه که باران دایدا بویه، همووی به شانی حه مه د دا بار بښو. جیتی وشکی ددان بوو. جار جار هه لډه لرزی، پاشان نارام ده بووه وه.

له پشتی چه پهره کانه وه دهنگی کی هاته بهر گوئی. گوئی هه لډه خست. پشیل یهک به سهر چه پهره که دا بازی دابوو. وای به فکر داهات که پشیل یهک به سهر چه پهره که دا بازی داوه.

ماوه‌یه‌ك بیری دایكی زه‌ینئی شه‌ری به‌خۆیه‌وه خه‌ریك كرد. ده‌تگوت به‌ گازی گۆشتیان
لښ كړوده‌ته‌وه. له‌شی ده‌برژایه‌وه. له‌ دلی دا تالایی ژه‌ره‌ماری هه‌ست پښ كړد. دلی ده‌سووتا.
خه‌تمن دایكی‌یان نازار ده‌دا... زۆر دوور بریسكه‌یه‌ك لښی دا. قه‌دی توه‌كه‌كه‌ له‌ تاریكایی‌دا
ته‌ر بیوو، تیشك باران كړا.

به‌ تاریكایی دلی خه‌مه‌د دا ریڼگایه‌كی رووناك تی‌ده‌په‌ړی، ریڼگایه‌كی دوورو دريژ و رووناك.
له‌م كاته‌دا ته‌واوی ناوه‌دانی به‌ نه‌سپ و نیسترو بزڼ و مه‌ړو گاو مریشك و پشیلوه
سه‌گه‌كانیه‌وه له‌ خه‌و دا بوون.

خه‌و وه‌ك په‌رده‌یه‌كی نه‌ستوو به‌سهر دوژمنایه‌تی و رق و قین و خۆشه‌ویستی و ترس و
نیگه‌رانی و پیاوه‌تی و نا‌پیاو‌یه‌كان دا كشا‌بوو. له‌و كاته‌دا خه‌ونه‌كان پټكه‌وه له‌ كښه‌و به‌ره
دا بوون. له‌و كاته‌دا ته‌نیا خه‌ونه‌كان ده‌ژیان...

دیمه‌نی پټش چاوی بنیاده‌م هه‌رچه‌منی به‌رته‌سك پښ، مه‌ودای خه‌یالئی به‌ر به‌رینه. ته‌نانه‌ت نه‌و
كه‌سه‌ش كه‌ پټی له‌ ناسیاب چه‌شمه‌ نه‌ترازاوه، ده‌توانښ خه‌یالئی‌كی زۆر به‌ر به‌رینی هه‌بښ،
به‌را‌ده‌یه‌ك كه‌ له‌ نه‌ستیرانیښ تی‌په‌ړی. نه‌گه‌ر هېچ جی‌یه‌كیشی ده‌ست نه‌كه‌وئ، ده‌توانښ هه‌تا
پشت كټوی قاف پړوا. نه‌گه‌ر نه‌وه‌ش نه‌بښ، له‌و خه‌ونه‌دا كه‌ ده‌ی‌پښی له‌ دنیا‌یه‌كی دیکه‌و خۆشتر
دا ده‌ژي. له‌و كاته‌دا خه‌ونه‌كان له‌ ملكی خه‌ودا گال‌میان ده‌كړد. له‌و كاته‌دا له‌م گونده‌ هه‌ژاره،
له‌م ناسیاب چه‌شمه‌ زۆر لی‌كړاوه‌دا، نه‌وانه‌ی له‌ خه‌ودا بوون، له‌ دنیا‌یه‌كی دیکه‌دا ده‌ژیان.

خه‌مه‌دیش خه‌ونی ده‌دی. هه‌م ده‌ترساو هه‌م خه‌ونی ده‌دی. له‌ نه‌كاو بریسكه‌یه‌ك له‌
می‌شكی دا جوولآ. خۆره‌تاوی به‌ریلاوی چوكو‌رواوا له‌ می‌شكی دا بلاو بووه‌وه، گه‌وره‌ بوو، پان
بووه‌وه‌و دره‌وشا. وه‌ختیك لا‌فاوی نه‌و رووناكایی‌یه‌ كه‌ به‌ دلی دا تی‌ده‌په‌ړی، نیشته‌وه، خه‌مه‌د
له‌ فكه‌روه‌و چوو. ترسا:

"نه‌گه‌ر نه‌یه‌ چی! ... نه‌گه‌ر نه‌هات چ بكه‌م؟..."

هه‌زار جوړ فكه‌ری كرده‌وه:

"نه‌گه‌ر نه‌یه‌ ده‌ژانم ده‌بښ چ بكه‌م."

ده‌ستی به‌سهر ده‌ستی ده‌سانچه‌كه‌ی دا هښنا. وه‌ختیك چه‌كه‌كه‌ی وه‌بیر هاته‌وه، هه‌رچی
ترس پښ له‌ دلی دا نه‌ماو هه‌م‌وو دا‌ماوی‌یه‌كانی له‌بیر چوونه‌وه.

له‌ فكه‌ری چه‌كه‌كه‌ی دا بوو كه‌ ده‌نگی‌كی نه‌رمی هاته‌ به‌ر گوي. وه‌ك هه‌ستی پښ ده‌چوو.
له‌و شته‌ی تاو‌یك له‌مه‌ویه‌ر به‌ دلی‌دا هات‌وو، به‌خۆی دا شكایه‌وه. نه‌و كه‌سه‌ی لښی ده‌گه‌راو
نیستا له‌سهر سه‌ری راوه‌ستا‌بوو، خه‌جیج بوو.

بریا رۆژ بووایه و همه د روخساری خه جیجیتی دیبایه. نه گهر رۆژ بایه دهیدی که روخساری خه جیج له پیتش دا زهره بوو، دوايه که م سوور هه لگه را. نه گهر دیتبای پیتی سهیر ده بوو. له وانه بوو نهو رهنگ گۆرینه به نیشانهی هیندی شت و به نیشانهی ترسیش دابنی. خه جیج:

"زۆرم مه حه تل کردی؟... دایکم نه ده نووست..."

دهستی به کتریان گرت و به سپایی و به ترسه وه لهوێ دور کهنه وه. نهو نه ده به سپایی پێیان له سه ر عهرزی داده نا که چووکترین دهنگی لی نه ده هات. ده تگوت به سه ر عهرزی دا نارۆن. نه گهر بلێن هه تا له ئاوايي وه ده رکهن تن هه ناسه شیان هه ل نه کیتشا، درۆمان نه کرده. ته نیا نهو وه خته که له دێی چوونه ده ر هه ناسه یان هه ل کیتشا و که مینک ترسه که یان به سه ر چوو. نه ختیکیش خۆیان نازاد هه ست پێ کرد.

بوخچه که ی خه جیج به ده ست حه مه ده وه بوو. خه جیج که پیتی وابوو حه مه د مانده و بووه، وستی بوخچه که ی لی وه رگرێ. به لام حه مه د وێ نه دا.

نهو بارانه ی تا ئیستا نم نم دهباری، ههروهک وه ختیکی باشی ده ست کهوتی، وهک گۆزه ی سه ره وێر دای دایه. له ته نیشتیان، له پشته وه یان و له به رامبهریان بریسه که ی ده داو دنیای رووناک ده کرده وه.

پاش نهوه ی بهرده لانیان به جی هیتشت، وهنێو دارستانی کهوتن. دارستان جار به جار به بریسه که وا روون ده بووه وه، وهک نوێژی نیوه رۆیه. ئاوچه وێر قه دی داره کان به باشی ده بینرا. خه جیج به هه نیسک دان ده گریا.

حه مه د توو په بوو:

"ئیتستا وه ختی نهو گریانیه؟"

هه تا دنیا رووناک بوو بهر جوژه لی وه واریان پری. نه یان ده زانی له کوێن، بارانیش هه روا دهباری. له هه موو هه نگاوێک دا خه جیج تووکیکی له باران ده کرد: "دهک وه بهر غه زه بی خوا کهوی..."

وه ختی که دنیا باش رووناک بوو لاته شکه و تیکیان دی به وهو په نایان بۆ برد.

هه ردووکیان به پێوه راوه ستابرون و هه ل ده له رزین. جله کانیان به له شیا نه وه چه سپابرون. کهزی به کانی خه جیج هه روا بزانه ئیستاش باران دهباری، ئاویان لی ده وچۆرا. حه مه د هه روا به ده م لی وه له رزه و دان لیکدانه وه گوئی:

"نەگەر ئەستى و بەردەكان تەر نەبۇونا، دەمان توانى شاگر بکەينەو، خۆمان گەرم بکەينەو." "

خەجىج بە خوشحالىيەو، يىكەنى.

خەمەد:

"پىكەينى ناوئ... باراننىكى وامان وئ كەوتە كە نەك ھەر لە كىسە چەرمە كە رەت بوو، بەلكوو لە پىستى بەدەنشان تىپەريو." "

لە كاتىك دا دەستى دەلەرزى، ھەمولى دەدا نەو كىسە چەرمىيەى بە پشتىنەكەيەو ھەلاوەسيو، بکاتەو، ھەموو ھىواى خەمەد بەو كىسەيە بوو. بە چوار چاوان تەماشاي كىسەكەى دەکرد. پاشان چاويان پىك كەوت و پىكەين. ناو لە كىسە چەرمەكە تىپەريو.

خەمەد:

"دەزانی نەو كىسەيە كى بۆى دروست كەردووم؟"

خەجىج:

"نا."

"ھەر نەو مام سەلمانە كە جارى پىشوو كە ھەلاتبوم لە مالى ئەوان مابوومەو... ئەمە يادگارى مام سەلمانە." "

خەمەد وەپەلەقارە كەوت و تەماشايەكى دەروپەرى كەرد:

"شىتىكى وشك دەست ناكەوئ دەستانم وشك كەمەو، دەستم تەپن، دەترسم پووشووە كە تەر بىئ، ئەودەم ئىدى ھەلتابى." "

خەجىج:

"ئەرى... وريا بە دەستت وە پووشووە كە نەكەوئ."

خەمەد بە خۆرانانەو وەلامى داپەو:

"ئىستا بزانه دەستانم چۆن وشك دەكەمەو."

چوۋە بنەو، لا تەشكەوتەكە. ئەوئ بارانى وئ نەكەوتبوو و وشك بوو. گەلەكەشى وشك وشك بوو. دەستى دەگەلەكە راكردو دەستى سەپنەو. لە پاشان دەستە تۆزاوىيەكانى ھەلتىناو بانگى خەجىجى كەرد:

"بزانه... وشك بوونەو، يان نا؟"

خەجىج زەرەدەيەكى ھاتى.

حه مه د:

"خه جيج... تۆ بچۆ هينديك چهل و چال خې بكهوه."

خه جيج له لانه شكه وته كه هاته ده رې. له ده رې باران ده بارې. تاوېك دواتر به باوه شيك داروچيلكه وه گه پايه وه. داره كان وشك بوون، به لام له بهر بارانې ته رې بېوون. داره كانيان ورد ورد شكاندو له بن نوای لانه شكه وته كه له سر يه كيان دانان.

حه مه د نه ستې و به ردې ده رېنان. به لام نه گهر پووشوه كهش بيگرتايه، ديسان ناوريان بۆ هه لانه كرا، چونكه پووشو هه ر بۆخوې ده سووتې، نه گينا گري لې نايسته وه. كه وابهو ده بوو چ بكه ن؟

حه مه د:

"تۆ هه ر لېره راوه ست، با من بچم داركاجيك وه بينم."

نه ختيك دواتر هاته وهو چليك دار كاجي چه وري هيتابوو. به خه جيجره گه وړه كه ي داره كه ي له نيوه راستي دا له ت كرد. به لام ناگري پووشو گري نيه. حه قه ن گريكي چكۆله پيوسته هه تا داره كاجه كه هه لې. نه گهر شه مچيه كيان هه بايه... نيدى گيروگرفتېك نه ده ما...

حه مه د شه مچيه شي هيتابوو، به لام شه مچيه كه وا خووسابوو، له بهر يه ك هه لوه شابوو.

حه مه د:

"خه جيج... ده تواني په رۆ كۆنېكي وشك پيدا بكه ي؟"

خه جيج له سرمان شه قه شه قې دداني ده هات:

"راوه سته بوخچه كه م بكه مه وه، به لكوو شته كانى نيوه ندى ته رې نه بووين."

له ده رې باران گاله ي ده كرد. ده تگوت ناسمان كون بووه.

خه جيج بوخچه كه ي كرده وه هه موو جى يه كي باش گه را، له نيوه ندى بوخچه كه ي له نيوه كراسه كانى دا ده سرۆكه يه كي وشكى دزيمه وه. نهو ده سرۆكه يه يه كه مين يادگارى حه مه د بوو. ده سرۆكه يه كي سوورى خال خال بوو. نهو جوړه ده سرۆكه يه ژنه لادى يه يه كان له سريانى ده بستان.

ده سرۆكه يه نيشان دا:

"نه م ده سرۆكه يه وشكه."

حه مه د ده سرۆكه كه ي ناسي يه وه:

"ده سرۆكه ي گۆرينه؟"

خەمەد لە دیتنی دەسزۆکە خۆشحال بوو.

خەجیج:

"خۆیەتی."

خەمەد نەختیک تووڕە ببوو:

"ئەگەر بزانم لە سەرمان رەق دەبەو، دیسان دڵم نایە ئەو دەسزۆکەیه بسووتینم."

خەجیج:

"رەنگە بتوانم لە کراسە کانم کوتیکێ وشک پەیدا بکەم."

خەمەد:

"بوخچە کە بینە."

خەجیج بوخچە کە یۆ خەمەد برد. خەمەد بوخچە کە تێک وەردا:

"ئەی بابە! ... لیترە سەد کوتە پەرۆی وشکیش دەست دەکەوێ..."

خەجیج:

"جا کەوا یە هەمووان بسووتین، یا بەرووتی وەمیتین."

خەمەد:

"بەم وەزەوێ چارە دیکەمان نیە."

خەمەد بەری یە کێک لە کراسە وشکەکانی لێک کردەو. ئەستێ و بەردی لێدا. پووشووە کە

گرتی. پووشووە کە لەنتۆ پارچە کە هاویشت و دەستی کرد بە فوو لێ کردن. فووی لێ کردو

فووی لێ کرد هەتا ماندوو بوو. پارچە کە وەخەجیج دا.

لەو نێویدا بریسکە یەک لە نیزیکی ئەوانی دا. زەوی کەمێک لەرزى. دارەکان

دەنگێکیان لێ هات.

خەجیج پارچە کە فڕی دا. خەمەد داها تەوێ پارچە کە هەلگرتەو. گوپی پێ کردن لە بار

دەستی کرد بە فوو لێ کردن. شەویلا کە شل بوون. کاتیکی گرتی چکۆلە لەسەر پەرۆیە کە پەیدا

بوو، کەیفی کرد. تەلەزمە کاجیک بە دەستە کە دیکە یەوێ بوو، لەسەر گڕە کە راگرت. دارە

چەوێ کاجە کەش بە چەوێ هەل بوو. چەند تەلەزمە کاجی دیکەشی لەسەر گڕە کە راگرت،

ئەوانیش گرتیان. ئەجار دەستە چیلە لەنتۆ ئەو چیلکەو چالە را کرد کە لەسەر یەکیان دانابوون.

باران هەتا دەهات خۆشتەر دەباری. بەری ئاسمان یە کپارچە دوو کەلێکی رەش بوو. پەیتا

پەیتا بریسکە دەداو جار جار وەعەرزیش دەکەوتن. بریسکەکان هەریەک بۆ سانیە یە کیش

بووايه، دنيایان رووناك ده كرده وه له پاش همر بریسكه په كیش دل و دهروونی همه د به تیشكي زهردی برنجه رووناك ده بووه وه.

ناوره كه به باشی گرتی. همه د لیتكا لیتكا چیلکو چال و دارویاری ده خسته سر ناگره كه. همر كه داره كان وشك ده بوونه وه گریان ده گرت. بلیسه گموره كان زمانیان ده رده كیشاو تیکیانم وه داوشت. همه د خه جیج جله كانیان داكندو به سر بره دارتیکیان دادان. له پاشان بره داره كیان له نيزيك ناگر راگرت. خه جیج شهرمی ده كرد. نهی ده توانی ده پې و ژیر كراسه كهی داكهنی. همه د:

"دایان كنه... له سرمان هله ده لهرزی..."

خه جیج به حاله تیکي وهك پارانه وه سهریكی همه دی كرد:

"نه مانه له بهرم دا وشك ده بنه وه."

همه د به سهری دا نه راند:

"له بهرت دا وشك نابنه وه... هتا نه مانه له بهرت دا وشك ده بنه وه، ته تو له سرمان ده مری."

خه جیج كه دیتی همه د تووړه بووه، دهستی كرد به داكهندي ژیر كراسه كهی. شانہ كانی خړو گم رهنګ بوون. ژیر كراسه كهی كه داكند، خیرا فرتی دایه نيزيك ناوړه كه وه هردوو مهمكي به هردوو دهستی داپوشتی.

شانی ده لهرزین. ملی وهك ملی قوو بلیند و جوان بوو. دوو لاسپ له مووی سهری بادرابوون و چووبوونه بنانگوئی. كه زیسه رهش و لوله كانی درېژ بوون و ده گه یشته پشیتندی. مهمكي له مستی و له نیو قامكه كانی ده پیه پیبوون. له جینی منداره مووی لهشی، زیپكه زیپكه چكوله دروست ببوون. پاش نه وهی گهرمی هاته وه، نه وده زیپكانهش له نیو چوون. لهشی ساف و لووس بووه وه هاته وه سهره نگی خوی.

همه د چاوی له خه جیج هوه بریبوو، تاسه یه كي دوور له توانا سهرتاپای لهشی ده لهرزاند:

"خه جیج!..."

خه جیج له دهنگی بانګ كردنی همه د، لهو چه شنه بانګ كردنه، لهرزی، دهنگه كه شتیكي پې ده گوت. خه جیج مانا كهی تی گه یشت.

خه جیج:

"همه د... نیستا له دیتی دا قیامه تيك به رپا بووه مه پرسه... چه تمن هه موو جی پهك له نیته ده پشكنن... ده ترسم مان بیننه وه."

(۹)

دایکی خه جیج بهری بهیانی وه خه بهر هات. ته ماشایه کی سهر جی یه که ی خه جیجی کرد.
بن لیفه که پر بوو. ئیدی خه یالی تهخت بوو.

پاش دنیا رووناك بوون وهختیک خه جیج وهك روژان له جی نه هاته دهر، دایکی یه کسه ر دلی
داخو ریا. ترسه که ی به جی بوو. کاتیک لیفه که ی وه لادا، وهك بریسکه له سهری دای، راتله کی.
خه جیج سهرینیکی به درێژه وه له جی یه که ی دا دانا بوو و لیفه ی به سهر هل کیشابوو. له وه را
دیار بوو که خه جیج شهوئ ره دوو که وتروو نهو فیلهشی بۆیه کردوه که درهنگ پی بزانه.
لیفه به دهست، رهق رامابوو. کاتیک میترده که ی بانگی کرد، وه خوئی هاته وهو
لیفه که ی به ردا.

له دینهانی دهوویهری توو رووس داب وایه وهختیک کچیک ره دوو ده کهوئ، خاوهن کچ
دهچته بهر ده رکی نهو که سانه که نهسپ، یان گاجووت، یان که له شیریان دزراوهو دهست دهکا
به جینودان به هه موو ناوایی. به هه موو چاوچنۆکان و به هه مووی نهوانه که چاویان به برای
نادا به خته وهری که سانی دیکه ببینن.

نهو جینودانه چهن دین سعات درێژه ی ده بی. به لام لادیی یه کان جوا بیك ناده نهوه، هه روا
بزانه هیچ نه بووه. پاش ماره یهك خاوهن کچ رقه که ی دهنیشیته وهو ئۆقره ده گرئ، جا نهو ده م به
له باری له مه سه له که ده کۆلنه وهو سرت و خورت و وتووێژ دهست پی ده کا.
ژنه:

"کچه که رویشته!... نیستا چ بکهین؟"

میترده که ی به دهنگیک که به ناشکرا لئی دیار بوو پتی خۆشه جوابی دایه وه:

"خوايه شوکور، خوايه شوکور... هيچ پيم خوش نه‌بوو کچه‌کم به نسيب نهو خوشکه‌زا که‌چله‌ئې عه‌بدی‌خان بې... به‌لام چار نه‌بوو، بې ده‌سه‌لاتی پشتی شکان‌دبووم، خوايه شوکری تو ته‌واو ناکه‌م!"

ژنه:

"به‌سپايی، به‌سپايی... با ده‌نگت نه‌چيته ده‌ري... نه‌گهر عه‌بدی‌خان ببیسيته‌وه که پيټ خوش بوو، واده‌زانی که بۆخومان که‌چه‌که‌مان ره‌دوو خسته... به‌خوا که‌ولمان ده‌کا." پاشان هه‌روا که باو بوو دايک له مالتی ده‌ره‌پري و ده‌ستی کرد به زمانه‌لاله‌و له‌خۆدان، به‌لام به زۆري. نه ده‌يتواني بهو جۆره که باو بوو سنگی خۆی بکوټی و نه دل‌يشی ده‌هات تووکان له که‌س بکا. هات و هاواریکي ساز نه‌کردبوو، هه‌روا به چه‌پ و راست دا ده‌گه‌راو زمانی به‌سترايوو، به‌لام به درۆ:

"چت پيټ کردم رۆله... ره‌بی خوا هيچی چاکت بۆ نه‌کا کچم... خوايه نيغليج و زه‌ليل بی وه‌ک نابرووی منت له پيش چاوی ده‌رودراوسی‌يان برد... ره‌بی له هه‌ردوو چاوان کوټر بی چ کچيکی!..."

ميرده‌که‌ی به‌تورپه‌ی بانگی کرد:

"وه‌ره ژووري کچی... چاکي کرد ره‌دوو که‌وت... ره‌دوو نه‌و که‌سه‌ی که‌وتوه که دلی ده‌يه‌ويست، نيستا هه‌رجی ده‌بی با بېن... هه‌راو هوريا ساز مه‌که، راست بچۆ مالتی عه‌بدی‌خان و قسه‌که‌ی بۆ باس بکه، به خۆراييش تووکان له که‌چه‌که مه‌که. وه‌ره ژووري کچی."

ژنه به قسه‌ی ميرده‌که‌ی کرد. چارشيويکی ره‌شی به‌سه‌ر خۆیدا داو چووه لای عه‌بدی‌خان. وه‌ختیک عه‌بدی‌خان چاوی پتي که‌وت:

"نه‌تۆ چی و نيژه چی خوشکي؟... زۆر له‌ميژه ئیدی سه‌رمان لێ‌ناده‌ی... وه‌ره دانیشه بزانم باس و خه‌به‌ر چیه؟"

ژنه دانیشته و ده‌ستی کرد به گریان.

وه‌ختیک عه‌بدی‌خان چاوی به چارشيوي ره‌ش که‌وت، به جاريک دلی داخوريا. به سه‌رليشيواوی‌يه‌وه پرسى:

"چ بووه خوشکي؟"

ژنه جوابی نه‌ده‌دايه‌وه و سه‌ری هه‌ل‌نه‌ديناو هه‌روا ده‌گريا.

عەبدى خان نەپاندی:

"بلى بزانم چ سندانىكتە؟..."

ژنە وەلامى نەدايەو.

عەبدى خان لە فەرەو چو:

"ناكا بوو كەم بەلەيەكى بەسەر هاتى؟"

ژنە:

"خان..."

خان:

"بلى."

ژنە دووپاتى كردهو:

"خان، خانى خۆم."

دووبارە بێدەنگ بوو، لەبەر هەنيسكان قسەى بۆ نەدەكرا.

خان:

"كچى چ سندانىكتە؟... بۆ قسە ناكەى؟... بۆ پيارى شىت دەكەى؟"

ژنە فرميسكه كانى سڤى:

"رەدوو كەوتو... شەوئ رەدوو كەوتو... سەرىنى لە جىيەكەى خۆى نابوو."

عەبدى خان گۆپاندی:

"ئاوا، ها؟... بووكى عەبدى لى دەدا لە گەل ورتكه خۆرىكى بەر دەرگای دەرەو رەدوو

دەكەوئ... چارەنوسى عەبدى ئەو بوو، ها؟"

پاشان گەرايەرە پێلەقەيەكى توندى بە كەلەكەى ژنە كەدا دا:

"ئەم دىيە ئاور تىيەر دەدەم... كارىك دەكەم بە داستان بىگىرنەو... هەموو ئەم

دىيە ئاور تىيەر دەدەم."

تاوئىك راوەستاو لە فەرەو چو. پاشان قۆلى ژنەى گرت و داهاوەو بە سرتە لىي پرسی:

"هەتيرەكەى دوونە هەلئى گرتو؟"

ژن فرميسكى چاوى بە لكى چارشيەكەى سڤيەرە سەرى بە نيشانەى نەرى راوەشانە.

عەبدى خان خۆى بەسەر پێو نەدەگرت، پياوێ كانى بانگ كرد. هەموو ئاوايى بانگ كرد.

زەبرىكى گەورە لە ئاڤرووى ئەو دراڤوو. دەبوو تۆلەى بكاتەو:

"نېستا ده بينی، نېستا نیشانی ددهم... نهی بیژووی پښ نه زان... نېستا ده بینې
چ به لایه کی به سر دینم... ده لیم له ت و پته ی بکه... له تګ و پته که کانیشی ورد
ورد بکه..."

قسه که له هم مو ناوایی گهړا. هم مو ناوایی ده تګوت زه ماوه ندی تیدایه. ژن و کچ و
مندال و جعیل هم موویان له خژی بیان هاواریان ده کرد، به لام دوور له چاری عېدی خان...
به لام دوور له چاو و گوتی نه...

دیهاتی به کان له پش چاری عېدی خان و پیاوه کانی خزیان زور خفه تبارتر له وانیش نشان
دهدا. دهنګیان دهنده هات. به سرت و خورت قسه یان ده کرد.

باران په ک ته کان ده باری. دیهاتی به کان له بهر باران کزیوونه وه، لیک هالابوون و قسه یان
ده کرد. له م سوچ و نهو قوژین دهسته دهسته کزیلکه یان به ستبوو. له بهر باران هاتوچو له م
مال بؤ نهو مال دهست پښ کرابوو... له بهر باران وتوویژی به سرتو و پچه پچه دهستی
پښ کردبوو... هم موویان خو سبابوون، ده تګوت هم موویانت له ناو هل کیښاوه...

زوری پښ نه چو خه بهر که به دیهاتی دهووبه ریش گیشته و دیهاتی به کانی دهووبه ریش
روویان کرده ناسیاب چه شهو پش هم موویان خوشکه زاکی عېدی خان...

هه ریه که تفهنگه ره شکمه کیان به دهسته وه بوو. ده زگیران، ده تګوت ناگری گرتوه.
جنیو دانه کی، هات و هاوړه کی دیان پر کردبوو. دهیگوت: "ده کوژم، ده بریم... راسته پښ
چوه مالی همه د.

لهو نیوهدا دوونه له ژووره کی خزی دا به کزی دانیشتبوو. ده تګوت ناگای له هیچ نیه...
ده زگیران هر بهو توندی به که تا نهوئ هاتبوو، دابه زی و چوه ژوور. قزی دوونه ی گرت و
هتا بهر ده رکی عېدی خان رای کیښا.

عېدی خان چاری به دوونه کهوت. نهی توانی پیشی رقی خزی بگری. هات و دوونه ی وه بن
چه که کانی داو دهستی کرد به پتله قه لیدان.

دوونه متمقی لیه نده هات. هم مو گیانی له قوړ دا ون ببوو. چاوشی له بهر قوړ هیچیان نده دی.
عېدی خان پاش نهو ی دوونه ی بهر لا کرد، وهر گه پایه خوشکه زاکی، نهویشی له ژیر
چه که کانی دا سوو وه. پاشان نهویشی بهر لا کردو دهستی کرد به پیاسو جرینی سیمله کانی.
دووباره دهاته مه سر دوونه و بهر پتله قانی ده دایه وه. خوینی زاری دوونه له گهل قوړ تیکه ل
ده بوو، وه ک تیریزوکی سوور به سره وژیړی دا دهاته خوار.

عەبدیخان ھەموو گیلانی بېروە پارچەبەك رق و قین. بێئەوێ قسەبەك بەكا لەحەساری دا
دەهات و دەچوو. نێدی چاوی بە کەس ھەلنەدەهات. ئەوانی دیکەش چاویان بېربوو
عەبدیخان کە ھەروا لە حەساری دا ھات و چۆی دەکرد. ھەموو چاوەرێ بوون بزانن چ دەکا.
ھەروەخت عەبدیخان دەیهوێست بېاریتیک بدا، لسیپێک لە مووی ریشی لە قامکی شادەوی
دەھالاند و رای دەگێشا. ئیتستاش خەریک بوو ئەو کارەوی دەکرد.

وہختێک گەراپەوہ نێوخەلکە کە ھەموویان مەقیان لێ برا. ھیچ کەس دەنگی لێوہ
نەدەهات. ھەمووان تەماشای ئەویان دەکرد.

عەبدیخان ئەو لاسپە مووہی لە قامکی ھالاندبوو، بەرە لا کردو دەستی کرد بە
داهێنانی ریشی:

"گرتیان بکەنەوہ. ئەوان دەبێ ھەر لەم دەوروێرانە بن. یان لە نێو بەردەلانی یان لە نێو
لێرەوار. دەبێ بە گریان بێنن. بەلام بەو قەلەبالییە نابێ. دە کەس بەسە... کاتێک بە گرتان
ھێنان، ئەگەر من لەوێ نەبووم نابێ بیان کوژن... دەبێ بیان ھێننەوہ لای خۆم. بۆخۆم دەبێ
تەمبێ یان بکەم. ئەمن دەبێ نیشانی بەم کەسیک بووکی عەبدیخان ھەل بگرێ، سزای چیه!".
وہختێک قسەوی عەبدیخان تەوار بوو، یەکیک لە لادییەکان کە ناوی رۆستەم بوو، ھاتە
نێوہ راستی. رۆستەم کابرایەکی گپوێ و کەچەل و لووت زل بوو:

"لەمن پێرسە تا پێت بلێم خان... دوێنی شەوی باران نەباریبوو؟..."

چەند دێھاتی یەکدەنگ جوابیان دا یەوہ:

"بەلێ باریبوو."

رۆستەم پرسی:

"چە شۆتی بنیادەم لەنێو قوڕ دا دیار نیہ؟"

وہلامیان دا یەوہ:

"بەلێ، دیارە."

"چ دیار بێ و چ دیار نەبێ... لەوانەشە بە نێو بەردەلانی دا رۆشتن و شۆتێان دیار
نەبێ... بەلام ناکرێ زۆر دوور کەوتبەوہ... حەتەن دەیان گرینەوہ... بەلام ئەگەر
شۆتێان..."

عەبدیخان:

"سێ کەسیش بۆ لای شاری وەرێ کەون... جارێک چوو یەوہ شار..."

پاشان ئاۋرى دايمۇ سەر رۆستەم:

"كىي دەتوانى شوئىيان ھەلگىي؟"

"غەلىيەشەل دەناسى خان؟..."

چەند دەنگ پىتكەۋە:

"ئەگەر غەلىيەشەل بېھەۋى، باران بارىيى و نەبارىيى، دەتوانى شوئىيان ھەلگىي..."

لەسەر گلى وشك و لەسەر بەردى رەق... غەلىيەشەل ئەگەر بېھەۋى دەتوانى شوئىيان تەبرى

ئاسمانىش ۋەبىيى؟!"

رۆستەم:

"دەتوانى شوئىيان تەبرى ئاسمان ۋەبىيى، بەو شەرتە بە ھال سەرى بالى لە زەۋى خشابى..."

ئەگەر نەختىك سەرى بالى لەزەۋى خشابى، دەتوانى شوئىيان تەبرى ئاسمان بدۆزىتەۋە."

غەلىيەخان دەستورى دا:

"غەلىيەشەل لە ھەر كۆيىكە دەسبەجى ۋەبىيىن."

گوتيان:

"خان، غەلىيەشەل لىرەيە."

غەلىيەشەل كە لاقى چەپى لە دۋاي خۇي رادەكېشا، لەنىو ئاپۇرايەكە جىيا بوۋەۋە

ھاتە پىشەۋە:

"خان، خەفەتى ئەو شتانه مەخۇ... ھەر دل لە دل مەدە... ئەگەر ھەمەدۆك پىي لە

زەۋى نابى و راي كىرەبى، بۆت دەگرەۋە، ئەگەر ھەمەدۆك نەبوۋىتە تەيرو بە ھەۋادا

نەفرىيى، بۆت دەدۆزەۋە، خەمى ئەو شتانه مەخۇ خان."

ھاۋولاتەكانى غەلى پەيتا پەيتا تەغرىفى غەلىيان دەكرد، ھەم بۆ خان و ھەم بۆ

ئەۋانى دىكە:

"ھەموو دزەكانى گوندى ئىمە غەلى دۆزىۋىۋە..."

"پازدە سالە لە گوندى ئىمە كەس نەۋىراۋە دەرۋىيەك بدۆزى..."

"خۆ شوئىيان نىچەر لەسەر بەردو گابەرد نامىنەتەۋە؟... بەلام لەگەل غەلى بچۈۋە راۋ..."

شوئىيان ھەيران لەسەر بەردى رەق دەدۆزىتەۋە دىگىرى و راستەرى دەتباتە ئەو جىگايە كە

ھەيوانەكە لىي دەلەۋەپى."

"خان، ئەتۆ غەلىيەشەل ئاناسى."

"لەم دەورووبەر، تۆوی سەگلاوکی پرپووتەوه."

"سەگلاوکیش ناتوانی لە چنگی عەلی دەریاز بێ."

"حەممەدۆک بێتتە تەیری ناسمانیش پەیدای دەکاتەوه."

"ئەوه دەتایی چی!... سێ رۆژەری بۆنی بنیادەمی دەناسیتەوه!..."

حەسزۆش کە کاری بە هیچ کاریک نەبوو و خۆی لە هیچ گێڕە و کێشەییەک وەر نەدەدا، لەوێ بوو. دەزانن کام حەسزۆ؟ هەر ئەو حەسزۆ شێلمە. حەسزۆ لە میژو سالت بوو عەلیی دەناسی. چەندین سالت پێکەوه جووت و گایان کردبوو. دەیزانی عەلییەشەل چ شوێن گێڕتیکە. لە جێی دا لەو دەورووبەرە کێ هەبوو عەلییەشەل نەناسی... عەبدیخانیش زۆری ناوی عەلی بیستیوو. ئەگەر دێهانییەکان هێندەیان پێ هەل دەگوت، بۆیە نەبوو عەبدیخان بێناسی، هەر بۆ ئەوه بوو تەعریفی بکەن.

حەسزۆ دیتی کە عەلی بەتێنی دا شوێنی حەممەد هەل بگرت. عەلییەشەل ئەگەر بێوێستبایە، دەیتوانی حەممەد لە هەر جێیەک بێ، بە گێری بێت. هەر جێیەک بێ... لە هەر رێیەک دا بێ، لە هەر ئەشکەوت و کێویک بێ!..."

ئەو دەیتوانی حەممەد لە هەر جێیەک بێ، وای بدۆزیتەوه، هەروا بزانی بۆخۆی شار دووبەتەوه!...

حەسزۆ دەیهوێست رێگایەک وەبێت، عەلییەشەل بەریتە قوژبێتک و چەند قسەییەکی لە گەڵ بکا. عەلییەشەل قسەیی ئەوی لە عەرزی نەدەدا، دلی ئەوی نەدەشکاند... لە میژو سالت بوو نان و غەکیان پێکەوه خواردبوو. عەلییەشەلش هەموو گیانی ببوو بە گوێ و گوێی بۆ ئەو هەموو تەعریفە هەل خستبوو کە لێیان دەکرد.

هەروەخت لادێییەکان تەعریفیان دەکرد، ئەویش بە خۆرانیانەوه جوابی دەدا یەوه:

"بە هیوای خوا... لە بن سێبەری خان..."

ئەگەر گوتبایان: "لە دنیا دا پیاوی وەک عەلییەشەل پیاو نیە..."

ئەگەر گوتبایان: "لە دنیا دا پیاوچاکی وەک عەلییەشەل دەست ناکەوێ."

ئەگەر گوتبایان: "خا پیاوی وەک عەلییەشەلی دروست نەکردوه..."

عەلی بە خەیاڵیشی دا نەدەهات. بە هیچ جۆر گوێی لەم قسانە نەبوو. بەلام ئەگەر گوتبایان "شوێن هەلگێری وەک عەلی دەست ناکەوێ." نەردەم لە خوشییان لە کەوێلی خۆی دا نەدەگرێجا.

دېهاتېيېكاني دهوروبهر، ههروخت كاريان به عدلی دهېوو، يهك دوو رۆژ پيشتو، لعم لاو لهولا به جوړتيك كه به گوڼي عدلی بگاتهوه، باسيان دهكرد: "شويتن گيتري وهك عدلی لهدنيا دا دهست ناكوي... عدلی له شويتن گيتران دا لينگهي نيه... هه موو خاكي نه دهنه پيشكنه، داخوا لينگهي عدلی پيدا دهكي!... داكي زه مانه تنيا شويتن هه لگرتكي بووه، نه ویش عدلی يه شله..."

پاشان وهختيك دنيا دهېوون كه عدلی نهم قسانهي بيستووه توه، دهچوونه لای. عدلیش بې مهتعل بوون وه دوای كاره كهيان دهكوت. عدلی نه كهر خوڅي به كوت دابايه، كاري نهو كه سانهي كه ته عريفی شويتن گيتري نهويان كړدېوو، نه ده خسته پاش گوڼي. وهختيك كه شله بې شويتن هه لگرتن به رهو مالي خه جيخ وه پي كوت، هسو له پشته ورا خوي گهياندي:

"عدلی راهسته، دوو قسم پيته."

عدلی وه رگه را. وهختيك چاري به هسو كوت خوڅحال بوو، و دهستان له ملي يه كتر كړد:

"له كوڼې سووي كاك هسو... نهو ندهم وه رهي كړدېووي هه مېرسه... نه مېرډ ده مويست يته لات. دهی، باس و خبه ر؟... نيشه لا نهو كړهي وه بينم، شه ويك ديم ميوانت دهېم. ديتنه وهشي كاريكي نيه... نيشه لا شويتنه كي ده دوزمهوه."

هسو:

"به دوا من دا وه ره عدلی، مه يه له كس پي بزاني. له وانه يه خان ليان وه شك كه وي." عدلی به نيگه رانيه وه كه وته دواي هسو. بارانتيك كه تا نيتسا كه ميك نه رم دهباري، سهرله نوې به ريتنه داي دايه وه.

له بهر ده رگاي مالي عه دي خان، خهريك بوون نه سپيان بې زين ده كړد. چا ده كړي به سوري شويتني كه ميك بدوزر يته وه؟... به لام عدلی يه شمل چاويشت به سوبا، دهيتواني نهو جوړه شويتانه بدوزر يته وه.

هسو له تاريكايي پهنای ماليك دا راهه ستا. به ناره حهتي و دل يه شوي ته ماشايه كي عدلیي كړد:

"براله ده يقه يه كه دانيسه... دانيسه با پيت بليم؟ نه تو چوون دلت دي نهو به سته زمانهي بدهيه ده ستي خان؟ چوون پيت حهيف نيه؟... مه كه براله. مه كه... نهو

هممهده كورې برايمى ره حمه تېږه... له بېرته برابم چهند پياوې چاك بوو؟ چهندهى تو خوش دهويست؟ به خوا ئيسكه كانى له قمبر دا ده لمرزن، مكه... نه من ده زانم، نه گهر بته وي، هيندهى چاو له سر چاو دانيتى دهى بينيه وه، واى ده بينيه وه هه روهك بؤخوت حشرات دابن. به لام ده زانى چ به لايه كى به سر ديتى؟... هه به لايه كى به سر هممه دى بن، خه لك به نى توى ده زانن. بزانه چت پېن ده ليم عه لى! نه تو نه مړو نه وان به لاري دا به ره. نه گهر هممه ده مړو ده رفعتى هه بن، نيدى كه س ناتوانى بېگرئ. هممه ده چهند سال له موه به ره كه هيشتا مندان بوو، راى كړد بوو، و چووبوه گوندى كه سمه له لاي سلهمان مابوه وه. هممو كه س ده يگوت هممه مردوه. نازانم شش مانگ بوو يان سالتك دواتر بوو كه من ديم و خه بهرى ساغى و سلامه تېي نهوم دا به دايكى... به لى، هممو كه س ده يگوت هممه مردوه. ئيسستا تو ش نه مړو به لاري يان دا به ره، يا نه مړو هممه ده رفعتى هه بن خوى بگه يه نيته جيگايه ك.

خوا ده زانى لم بارانده به سته زمانانه له چ كونيك دا خويان شاردوه ته وه... لهو قيامه ته دا خوا ده زانى په نايان بؤ كوئ برده. حمه من خه ريكن له سرمان رهق ده بنه وه... ئيسستا ده لى چى عه لى؟... ده ست لم كار هه لگره."

عه لى هه روا گوئى بؤ قسه كانى راگرتبوو، ره نكيكى هيناو برد. به لام چهند ده قيقه له موه به زور خوشحال برو... خوشحال له وه كه شوئى ده گيترا... نه ویش له بهر چارى خه لكى دئيه كى ته واو. خوشحال له وه كه هه لاتوه كانى ده ديتوه...

نهو جوابى قسه كانى همسوئ نه ده دايه وه چارى له زهوى سمه برېبوو. هه رچى عه ليش بيدهنگ ده بوو، همسو له سهرى ده پويشت:

"نه دى عه لى، نه دى براله... ئيسستا به سته زمانانه لينك هالون و ده لمرزن... خوا ده زانى له ژير چ داريك... نه وان ئيسستا له بهر باران... بارانك كه وهك چومك ده پړيسته سهران... نه م چومش راوه ستانى بؤ نيه... براكم، كاك عه لى... ئيسستا نهو به سته زمانانه خوا ده زانى چون ده ترس. پياو زگى پتيان ده سووتى... نهو بارانه بئ به زه بيه ش هه تا بؤى ده كړئ ده بارى... لانى كمه خوا بكا زگى به وان بسووتى و ده قيقه يه ك نارام بگرئ... خوزگه ده قيقه يه ك راوه ستابا... خوا ده زانى ئيسستا نه گهر مەليك به سهران دا بفرئ، چهند ده ترس... مشكيتك له بهر پتيان ده پيرئ... چاويان به مارميكه يه ك بكه وي... به خوا زراويان ده چن... ئيسستا نهو به سته زمانانه هيچ حاليان نيه كاك عه لى. ده لىن ئيسستا نا ئيسستا ده گنه سهرمان... ئيسستا نا ئيسستا ده مان بينه وه... نه مانه ناشقه رووتن كاك عه لى..."

نه‌مانه يه‌کتريان ده‌وئې. پياو نابې کارې به کارې ناشقه رووتان هه‌بې، گونا‌هه... نه‌مانه دلدارن، هه‌رکەس ليکيان بکا، چاکه‌ي نايه‌ته‌ري... ده‌ستی ره‌ق ده‌بن... وه‌ک داري وشکيان لي‌دئ... ده‌ستی نه‌و که‌سانه که دلداران ليک ده‌کەن وه‌ک داري وشکيان لي‌دئ، گو‌يت له قسه‌ي من بې عه‌لي، هه‌ر نه‌م‌پۆ نه‌مانه به لاري دا به‌ره. عه‌لي، نه‌گه‌ر نه‌م ناشقه روتانه رزگار بکه‌ي، بزانه که هه‌ر له نيستاهه قه‌سريکت له به‌هشت بۆ ناماده کراوه... به‌خوا هه‌ر نيستا نه‌گه‌ر ده‌ست له‌م کاره هه‌ل‌بگرئ، له به‌هشتي دا کۆشکه‌که‌ت بۆ ناماده ده‌کەن. نيستا ده‌ليتي چي عه‌لي؟... نه‌خه‌لتي هه‌موو خه‌لکي نه‌م ناوايي‌يه به‌خۆت ده‌کړي، يان گو‌ي بۆ قسه‌ي من راده‌کړي؟... به‌ليتم پې ده‌ده‌ي عه‌لي؟"

حه‌سۆ چاوي بړيه چاوي عه‌لي. ته‌ماشايه‌که‌ي ماناي نه‌وه‌بوو که:

"نه‌م کاره به ده‌ست تۆيه عه‌لي..."

به‌لام عه‌لي زاري نه‌ده‌کرده‌وه. هه‌سۆ سه‌ره‌له‌نوئ ده‌ستی عه‌ليي گرت:

"با پيټ بليتم عه‌لي، نه‌مانه له مندا‌لي‌يه‌وه يه‌کتريان خۆش ده‌ويست. که‌چه‌که نه‌گه‌ر روژنيک هه‌مه‌دي نه‌ديبايه، نه‌ ناوي به‌ گه‌روودا ده‌چووه خواړي و نه‌ خه‌ر له چاوي ده‌که‌وت و کارويشهي ده‌بوو به‌ گريان. نه‌مانه خوا کردوونيه ده‌زگيران عه‌لي، ده‌بې بزاني خوا... پيتم گو‌تي هه‌مه‌د چوويوه گوندي که‌سه... له‌و روژه‌وه که هه‌مه‌د رو‌يشت تا روژنيک که هاته‌وه نه‌و که‌چه نه‌خۆش که‌وت و له جيني دا خه‌وت. به‌سته‌زمانه شي‌ت ببوو... مه‌سه‌له ناوايه عه‌لي، مه‌سه‌له به‌م جۆريه براله، نيستا پاشماوه‌که‌ي به‌ده‌ست تۆيه... له پاشان که‌چه‌که‌يان به زۆر بۆ خوارزا که‌چه‌له‌که‌ي عه‌بدي‌خان خواست، نه‌وانيش ريگايه‌کيان نه‌بوو جگه له هه‌لاتن. نيستا خۆت زاني به‌ کارې خۆت. ته‌يريک په‌ناي بۆ چله چه‌قليک برده‌وه نه‌ويش مه‌له‌که‌ي په‌نا داوه... نيستا هه‌مه‌ديش په‌ناي بۆ تۆ هيتاوه عه‌لي... عه‌لي وه‌ره پياو به‌و مه‌به باعيسي نه‌م دوو دلداره... نه‌گه‌ر نه‌م کاره بکه‌ي له کن عه‌بدي قه‌د‌رت زياد ده‌بې، به‌لام هه‌موو ناوه‌داني ده‌بيته دوژمنت. ره‌نگه بليتي نه‌گه‌ر عه‌به‌ديم هه‌بې، به‌ گۆري بابي نه‌واني ديکه، به‌لام مه‌سه‌له وا نيه عه‌لي. نه‌من هه‌رچي ده‌بوو پيټ بليتم، گوتم، نيستا شي‌دي خۆت ده‌زاني و خۆت."

عه‌لي بې‌ته‌وه‌ي جواييك بداته‌وه هه‌لستا. روخساري شه‌که‌ت و خه‌ماوي ديار بوو. هه‌سۆ له‌دواوه دووپاتي کرده‌وه:

"ته‌ماوي ناوه‌داني ليت ده‌بې به‌ دوژمن عه‌لي!"

عەلى وەرپ كەوتىبوو. ھەسۆ دووبارە خۆى پى گەياندەووە بە گوتى دا چياندا:
 "عەلى... ئەو كەسانى عاشقە رووتان لىك بىكەن، چاكەيان نايتەرپ... لىيان مەبە بە
 چەقلى مەم و زىنان عەلى... ھەركەس ھىلانەى خەلك تىك بدا، بۆخۆشى ھىلانەى بەسەر دا
 دەرووخى عەلى... لە خۆشى نەوێ ئەم دوو دلدارە پىك گەيشتون، ھەموو ناوەدانى جۆزنى
 لە دل دا دەگەرپ. ئەگەر بىيە كۆسپى رىگايان، خوا دەتكا بە دارپكى وشك. دىيەك بە
 ھەموو دانىشتوانىيە دەبىتە دوژمنت. چما نەتدى چيان بەسەر داىكى ئەو كورە ھىنا؟
 ئىتتاش لەنىو خۆى و خوین دا كەوتو، لەوانەشە تا ئىستا... عەلى ئىدى خۆت دەزانى."
 لەو نىيەدا ئەسپەكە زىن كرابوو، بانگى عەلىيان دەکرد. لاوێك ھەوسارى
 ئەسپەكەى گرتبوو و چاوەروانى عەلى بوو. نىو بالتويەكى رەشيشيان بە بەن سامۆتەى
 ئەسپەكەو ھەلواسىبوو.
 باران ھىشتا دەبارى.

ھەموو دىھاتىيەكان بە ژن و پىاو و گەورەو چووكەو كۆيىبونەو. ھەمويان چاويان
 بربووە عەلى. عەلى قورسايى و مۆلەق ماریى سەدان جووت چاوى لەسەر شانى خۆى ھەست
 پى دەکرد. وەك ھەميشە لاقە شەلەكەى وەژان كەوت. چەند ئىشپىكى لە توانا بەدەر بوو.
 ھەرەخت عەلى تووشى گىروگرفتىك دەبوو و بەدەستىيە دادەما، لاقە شەلەكەى وەژان
 دەھات. ژانىش چ ژانىك؟...

تەواوى ئاوايى، بە بەردو خاك و ئىنسان و ئاژەلەو تووكى لە عەلى دەکرد. بەرامبەر بە
 مالى خەجىچ لەبن دارتووەكە، شوئىنى دووكەس لە پەناي يەكتر دەبينرا. عەلى شوئەكەى
 دۆزىو. لە پىش دا سى چوار جارى دەورى مالى خەجىچ و ئەوان دا. تەواوى مندالە وردەكەى
 ئاوەدانىيش بە دوايەو بوون. لە پاشان رىيەكەى كۆرپى و چووە نىو دى. ماويەكيش بە نىو
 كەلپىن و قوژىنى ئاوايى دا گەرا.

دووسى كەس لە دىھاتىيەكان لە پەنا ھەسۆ راوەستابوون و لىيان پرسى:
 "چىت بە شەلە گوت؟"

ھەسۆ بە سەررەزىيەوە جاوبى دەدانەو:

"ھەرچى پىويست برو بىلپم، پىم گوت... پىم وا نىيە عەلى قسەى من لە عەرزى بدا."
 ھەسۆ وەختىك دىتى كە عەلى لە نىو دى دا دەگەرپ و لەم لاو ئەولا ورد دەبىتەو،
 دلخۆش بوو. عەلى شوئىن ھەلگرتىك نەبوو كە بۆ دىتەوێ شوئىنى ھەمەدو خەجىچ لەنىو

ئاوایی دا بگهړئ. نهو دهیتوانی هەر نهو شویندی که دیتبویوه، بگړئ و بهری نه دا هه تا دهیان بینیتتهوه. دیتنهو دی نهو شوینه بۆ نهو وهک هه لوه شانندی گۆره وییهک که سهره به نه کدی دۆزیبیتتهوه، ئاسان بوو.

گهړان و هه لسووپانی عه لییه شهل خه به ریککی خوش بوو.

نهم قسانه زار به زار له دتیی دا ده گهړان:

"نه گهر عه لی نیازیکی خه رایی بووایه له نیتو دتیی دا نه ده گهړا."

"کئی ده لئی؟"

"کئی؟"

"حه سو شيلم."

"شه له هه روا له نیتو دتیی دا ده گهړئ... زگی به عاشقه رووتان سووتاوه. حه قه من هه موویان به لاری داده با... هدی خوش بی عه لییه شهل!"

عه لییه که چهل:

نه من عه لیبی ده ناسم. نه گهر بلتین شوینی بابت هه لگهر، نالئی نا... نه گهر بزانی بابی بگرن له داریشی ده دن، دیسان ده ست له کاره کهی هه ل ناگری، شوینی هه ل ده گری و ده ی دۆزیتهوه. نه گهر به عه لییان گوتی شوینی حه مه دی وه بینئ، کار له کار ترازاوه... عه لییه شهل هه موو هوش و بیری له لای کاره کیه تی... به ده ست خوشی نیه... عه لییه شهل ده یه وی پیاوی چاک بی، حه ز ده کا به زه بی به عاشقه رووتان دا بیتتهوه، پیی خوشه زگی پیتیان بسووتی، هه موو نه مانه راست، به لام عه لییه شهل ناتوانی به دوا ی شوین دا نه روا... به ده ست خوی نیه... شوینه که نه وی به دوا ی خوی راده کیشی و ده ییا... وه ختیک سهره به نه کهی دیتتهوه، نیدی کهس ناتوانی پیتشی بگړئ... نه گهر بزانی ده کوژری، نه گهر که لاککی خوی له پیتش چاوی خوی ببینئ، ناتوانی وه دوا شوین نه کوی... نه گهر هه تا ناخری نه روا تۆقره ناگری."

حه سو:

"باشه عه لی... نه مه ی ناو ده نیتی چی که دوو جار زیاتر نیتو ماله که گهړا؟... به مه ده لئی چی که سه عاتیکه له نیتو دی دا ده گهړی؟ ناخر خۆ حه مه د که کچه کهی هه ل گرتوه به ده وری مالان دا نه ی گپاره... نهو که سه ی کچیک هه ل ده گری، ناوړ نادانه وه دوا ی خوی. عه لییه شهلش له وانه نیه شوینی لی ون بی... نه ویش بهو بارانه... نه من پیم گوت نه گهر ده ست له کاره هه ل نه گری، نیدی چاوی به چاوی من نه که ویتتهوه..."

عەلەییە کەچەل لە فەرەو چوو. لە روخساری دا خۆشحالی و هیوایەك دەخوێندرایەوە:
 "خو بکا ئەخلاقی گۆرابی. رەنگە بە خۆراییش نەبی کە هەر خەریکە لەنیو دی دا
 دەگەڕی... نافەریم عەلەییە شەل... بزانم چ دەکە."

عەلەییە شەل هەر رۆشت و گەرایەو. لەبەر مائەکان هەر دابەزی و لە عەرزی ورد بوو،
 تەماشای بەردانی کرد، بۆ دیتنەوێ شۆینە کە هەرچی پتووست بوو بیک، کردی. بەلام
 نەگەرایەو نەوچێتە کە یەکم شۆینی لێ دیتبوو. عەلە دەترسا نەگەر جارێکی دیکە چاوی بە
 شۆینە کە بکەوی، خۆی پێ رانەگرت و وەدوای شۆینە کە بکەوی. وەك ئەوێ شۆینیکی دیکە
 هەلگرتبێ لە ناوایی وەدەرکەوت. بە دلی دادەهات نەسپە کە دەنگ بەداو بە لینگدان روو
 بکاتە بیابان...

چاوی برێ لێرەوار. ماوەیەکی زۆر تەماشای کرد. شۆینی حەمەدو خەجیج بەروو دارستان رۆشتبوو.
 دەرگوت دوو کەسی لە بەرچاوان کە خەریکی ناشقینن. هەموو شتێک لە مێشکی دا دەگۆرا.
 باران هێدی هێدی دەباری.

دووبارە سەری نەسپە کە بۆلای مالتی خەجیج و ئەوان وەرگێرا. گەرایەو. لە پەنای
 تەیمانە کە بەرامبەر بە مالتی خەجیج راوەستا. شۆینی کالەییەکی درێژ لەسەر عەرزی دیار بوو.
 لە دلی خۆی دا گوتی:

"نەم کالەییە دەبی نوێ بی... بەدریژی توو کە کە پادیارە لە پێستی جوانەگا دروست
 کراو... لە پێستی جوانەگایە کە زستانێ لە سەرمان مردو."

دووبارە ئەوانە هاتنەو بەرچاو کە لەنیو لێرەوار پتەو خەریکی ناشقینن بوون. باران نەرم
 نەرم لە سەرو روخساریانی دەدا. هەستی کون پشکنین وەك ناگر لە هەموو گیانی بەربوو.

هەروا لە فەرەو چوو بوو و ناگای لە خۆی برابوو، کە یە کێک لە دێهایەکان هاتە لای و گوتی:
 "چتە عەلە؟.. هەروا رامای و راوەستاوی؟.. عەبدی خان نیگەرانی... دەلی بۆچی هەروا
 لە نیو دێیدا هەلەسووپی؟.. هەر نەمە بوو هێندەتان تەعریف دەکرد... ناوا شۆین دەگێری؟"
 ئەوان سەرگەرمی قسان بوون کە عەبدی خان بە سواری نەسپ و بە لینگدان گەیشتە
 پەنایان و نەسپە کە راگرت:

"چە کاکێ شۆین گێر... ماشەللا لەو شۆین گێرانت، نەم دەزانی لە شۆین گێران دا
 لینگەت نیە!.. لە بەیانییەو تا ئێستا دەلێی دەتەوی دێتە کە بکری، هەروا تەماشای دارو
 دیوارە کە دەکە... ئێستاش دەترسم لەبێ تەیمانە کە خەوت لێ بکەوی."

عەلىيەشەل چاۋى دەريەرىن. بە گورجى سەرى نەسپەكەى بۇلاى عەبدىخان وەرگىتپا:
"بەلى لە رەغىتەكان بېرسن داخوا كالتەى نوتى لە پى دابوۋە، كالتەيك كەلە پىستى
جوانەگەى مندارەوۋە بوو دروست كرايى؟"

خان روۋى كرده رەغىتەكان:

"راست دەكا؟"

يەكەك لە دېھاتىەكان:

"بەلى خان، ھەوەلى زستانى جوانەگەى سەبىلى مندار بوو... سەبىلى ئاشەوان دەلتىم...
ھەمەد زىلپوۋە چەرمىكى لى كرىبوو.

خان گەرايەوۋە لای عەلىيەشەل:

"بەلى عەلى... نىستا ھونەرى خۆت نىشان بە بزانم."

عەلى سەرى داخست و بە چوار نال لە ئاۋايى وەدەرکەوت، عەبدىخان و ھەوت - ھەشت
سوارىش بەدۋايدا.

لەبەردەلەنەكەدا عەلى لەغۋاى نەسپەكەى توند كرد. ئەوانىش راۋەستان.

شۈپنەكە بۇلاى گابەردەكان رۆيشتىبوو. عەلى ۋاقى ۋرما. جى پىيەكان بەرەو لىرەۋار بوون،
بەلام... جوان سەبرى ئەو شۈپنەى كرد كە لەسەر گابەردەكە ديار بوو:

"ئەمانە بە كەلىنە شاخەكان دارپۇشتوون... دابەزن، بەسۋارى شۈپنىان ھەلئاگىرى."

ھەموو نەسپەكانيان بۇ نەفەرىك بەجىھىشت و ۋەدۋاى عەلى كەوتن. لە نىو دوو بەردى
گەۋرەدا پەلە عەرزىكى چكۆلەيان دى. لەو تۆزە عەرزە دا سى گۆلى زەرد پشكوتبوون. نەم
پەلە زەۋىيە گەلە رەش بوو، لەبەر رەشىيان بريسكەى دەدا. گۆلە زەردەكانىش بريسكەيان
دەدا. يەكەك لە گۆلەكان داھاتىوۋەرە سەر زەۋى. عەلى نەم گۆلەى نىشانى ئەۋانى دىكەدا:

"دەزانن بۇچى نەم گۆلە كەۋتوۋەتە سەر زەۋى و دوۋەكانى دىكە بە پىتوۋەستاون؟...
دوئ شەۋ، لای نىۋەشەۋى يەكەك پىتى لىناۋە... ھەركەشيش بوۋى كالتەى لەپىدا بوۋە...
پروانن، شۈپنى لىۋى كالتەكەى كەۋتوۋەتە سەر گۆلەكە..."

ھەموۋيان داھاتىنەۋە تەماشايان كرد. بەلام ھىچ كاميان شۈپن و نىشانەيەكى
لىۋەكالتەكەيان لەسەر گۆلەكە نەدى.

پاشان عەلى ھەستا بەنىۋ بەردەكان دا دەستى كرد بە ھاتۋىزى نەم لاۋ ئەۋلا. عەبدى
خانىش بەدۋاى دا... ۋەختىك عەلى گەيشتە پەنا گابەردىكى نوۋك تىژ، راۋەستا:

"لیترهوه گهراونهوه."

چوونهوه لای نەسپهکان، لهره بهدوا، نهو شوتنهانی دهچوونهوه لای لیترهوار به باشی دیار بوون، بهجۆرتیک که نهوانی دیکهش دهیانتهانی شوینهکه بگرن و بهدوای دا برۆن. کاتیک گهیشته پهنا دارستان، عدلی لهغاری نەسپهکهی کیشا. لهپیش دا رهنگی زهره ههلهگهرا، دوايه وهك خۆلهمیچی لیتهات، نهجار رهش داگیرا.

لیتره شوینهکان بۆلای بهردهلانهکه گهراپهونهوه. نهمه وهك شوینهونهکه دهچوو... وهك شوینی نهوانه دهچوو که نازانن دهیچ بچنه کوئ... شوینهکان تاوتیک راست دهچوونه پیش...، دوايه بۆ لایهکی دیکه وهردهگهرا.

عدلی وهختیک دیتی شوینهکان بۆ نهه لار نهولا دهچن و دینهوه جیی پینشویان زگی پیمان سروتا. بهدلی عدلی داهات که:

"چۆنه عهبدی بهرمه نهوسهری لیترهوار و نهو بهستمزمانانه له شهپری نهو رزگار بکهه؟..."
له نهویشته مووره دارتیک گیایهك سهوز ببوو. نهه گیا تهپو تازهیه بۆلای مووره دارهکه چهما بووهوه. له پشتهرهشی کۆتهره دارتیک چکۆله له عهرزی پۆ چووبوو.
باران سهه له نرۆی توندی کردوهوه. عدلییهشهله نهو نیویالتۆیهی به بهن سامۆتهی نەسپهکهیهوه ههلاوهسرا بوو، بهسهه شانییدا دا. نهوانی دیکه بێدهنگ بوون.
عهبدی خان:

"عدلی، خهریکه درهنگمان لی دادی... دیسان شوینهکهت لی ون بوو؟"
"نا... برۆن."

عدلی بهرهو دارستان لیتی خوپی. نهه جاره ههر بهراستی شوینهکهی ون کرد.
گهراپهوهو رووی کرده عهبدی:
"شوینهکهیا ئی ون بوو."
عهبدی خان نهپاندی:

"ههر نهوه بوو هونهرهکهت؟... نهوهبوو؟..."

دهزگیران لهدوای ههمووانهوه دهسکی دهمانچهی رووتی لهدهست دا بوو.
عدلییه شهله قسهکهی عهبدی خانی زۆر له دل گران هات:
"نیستا شوینهکهیان دهبینمهوه. دهیچ ههر لهه نزیکانه بن. لهه دهروبهراوه تووشی تۆفان بوون. زۆر به دهووری خۆیان دا سوپراون. نهگینا شوینهکهیا ئی ون نهده کرد."

ماوه يەك گەپرا ھەتا سەر لەنوێ شوێنەكەيانى دۆزىيەو. لێرەوارەكە چىو پى بوو. ئىدى
ئەسپەكان دەرئەدەچوون. ئەسپەكانيان بەرەلا کردو بە پىيان رۆيشتن.

عەلى:

"ئەو تا... لکيکيان لەم دارە شکاندو." "

لە پاشان لە پىر وەكەيف كەوت:

"ئەزىك بووئەو... لێرەش باوەشێك دارو چيلکەيان کۆکردوئەو. شوێنەكەيان بەرمو بەردەلانە."

جگە لە عەلى پەشەل و عەبدى خان ھەموويان تەپ ببون.

عەبدى رووى کردە خوشکەزاكەى:

"ئەتۆ بۆچى نيو بالتۆى خۆت نەھتەو؟"

بەلام ئەو ھەرسەلەى جواب دانەوئەى نەبوو. چەكەكەى جۆزىك بەدەستىيەو گرتبوو دەرگوت
ئىستا لى دەكەوئ.

عەلى پەشەل روو بەردەلان غارى دا. لەخۆشيان خەريك بوو ھەناسەى لى پىرئ. ئەوانى
دیکەش بە دواى دا غاريان دا.

عەلى:

"دەستەو، بەسپايى... دەستى لەبن ئەو شاخە خۆيان ھەشار دا پى... بەسپايى،
لەسەرەخۆ."

عەبدى خان لە دواو ھاواری دەکرد:

"لە كۆيىن عەلى؟... دۆزيتەو يان نا؟... بۆ قسە ناکەى؟"

عەلى دەنگى لێرە نەدەھات. عەبدى خانیش خۆى گەياندنئ. ھەناسەى سوار ببوو. چوو
پەناى عەلى و دەستى کرد بە روانين.

عەلى دەستى کرد بە قسە:

"لێرە تاوريان کردوئەو. جەلەكانى خۆيان بەسەر ئەم دارەدا راھيشتو و شکیان کردوئەو.
تاوريان بە شەمچە ھەلەندەکردو، ئەستى و بەرديان لى داو و تاوريان پى ھەل کردو..."

چوو پشتمەوئ شاخەكە، ئەو جینگايە كە بارانى وئەكەوتبوو و گلەكەشى وشك بوو.
داھاتەو سەر زەوى. ماوئەكى زۆر تەماشای گلەكەى کرد. شوئنى كەفەلى كچەكەى لەسەر
عەرزى ناسپەو. ھەورازتریش شوئنى شان و پشتمى ديار بوو. ئەوانى دیکەشى بانگ کرد:

"وەرئ، وەرئ... بپوانن..."

هه موویان له هه مور لایه کهوه داهاتنه وه سهر زهوی. عهبدی خان به سهر سوږمانه وه ته ماشای روخساری عهلیی کرد. نهیده زانی عهلی مه بهستی چیه؟

عهلی:

"کار له کار ترازوه."

خان تی گه یشت، به لām پرسى:

"یانی ده ته وئ بلتی چی عهلی؟"

عهلی:

"پروانه خان! نه مه شوینی که فلهلی کچه که یه، نیره ش شوینی شان و پشتی... نیره ش جیتی سهر یه تی. نه م خه تانه ده بینی خان! نه مانه ش جیتی مروی سهر نی. مه بهستم نه ویه نه و کاره که..."

عهبدی خان رهنگی گؤړا، ماره یه که هروا چه پسا. پاشان ورده ورده هاته وه سهر خوی:

"نیستا ده لیتی نه مانه چونه کوئ؟"

"ده بهی هه لم ده ورویه رانه بن. نیستا ده یان بینینه وه."

خهریک بوو هه تارواو ده بوو.

عهبدی خان:

"ده ترسم تاریکمان لی دابی."

عهلی:

"نه مانه دوو سه عاتیک زیاتر نیه لیره را رویشتون... به دوو سه عاتانش له نیر نه م لیره واره دا نابی زور رویشتن. نه مانه برسیشیانه، له بهر نه و ناوړه ی خویان لی گهرم کردبو وه وړدکه نانیک نه وړا بوو. نه گهر نانیان پی بایه، حه تمن ده یان خوارد."

ده زگیران کز دامابوو. له باران دا خووسا بوو. ده لهرزی و شهقه شهقی ددانی ده هات.

ده زگیران:

"ناوریک بکهینه وه خو مان گهرم بکهینه وه. خهریکه له سهرمان ده مرین."

نه وانی دیکه ش:

"راست ده کا خان! له سهرمان رهق بووین."

عهبدی خان له دین ده رچوو:

"نیته ده چین نه وان ده بینینه وه. نیوه لیره بن خوتان گهرم بکهینه وه... ژن له نیوه به غیره ت ترن."

خان و عەلى خۆيان بە نىۆ لىزەوار دا كرد. عەبدى خان دەمانچەكەى ھەل كىشا... دەزگىران
 ۋەختىك دىتى خان زۆر توۋرەيە، دەستى لە خۆ گەرم كردنەۋە ھەل گرت و ۋەدۋاى كەوت.
 بەرە بەرە دنيا تارىك دەبوو. عەلى شۆيئەكەى ھەل گرتىبوو. شۆيئى ئىيان نەۋەندە ئاشكرا
 ديار بوو كە بە تارىكىش دەكرا ۋەدۋايان بىكەون.
 خەرىك بوون لە ھەل ۋەتوۋەكان نىزىك دەبوونەۋە. چونكە بەرە بەرە شۆيئى پىيەكانيان تازەتر
 دەبوو. لەبن دەۋەنىك دەنگىك ھاتە بەر گۆئ. گۆئىيان ھەل خست. وردە وردە تارىكتەر دەبوو.
 عەبدى:

"ئەۋ دەۋەنە پىشكنن..."

عەلى:

"لىزەن، خان!."

لەنەكاۋ دەنگى زىرەى ژنىك بەرز بوۋەۋە.

عەبدى ھاۋارى كرد:

"خەمەدى نەكوژن. بىگرن و بۆم پىئىن... ئەمەن بۆخۆم بە دەستى خۆم... ئەمەن دەزانم چى
 لى دەكەم. وريا بن تالە سوۋىيەك لە سەرى كەم نەيئەۋە."
 خەمەد لە پشت دەۋەنەكە خىزىبوو. دەسكى دەمانچەكەى لە دەستىدا بوو. دەمانچەكە لە
 گىرفانى راستى پانتۆلەكەى دا بوو. لە ھىچ شتىك و لە ھىچ كەس نەدەترسا:
 "مەترسە خەجىج... تۆ نادەمەۋە بەمانە."

لە پشت دەۋەنەكە ھەستاۋ راۋەستا. روۋى كىردە ئەۋانە كە بە ترسەۋە لىتى نىزىك
 دەبوونەۋە گۆتى:

"تەلىم... تەلىم."

عەبدى:

"نىۋە مەچنە پىش... راۋەستەن لەپىش دا بۆخۆم بىچمە پىش و سەروسەكوتى
 سەگى بىيىم."

ئەۋان پاشەۋىياش كىشانەۋە. عەبدى و دەزگىران پىش كەۋتن. خەمەد لەنىۋە دەۋەنەكەدا
 چەقىبوو. دنيا تەۋاۋ تارىك بىبوو. خەمەد ۋەك تارمايىپەك ديار بوو.

عەلى پەشەل، تاۋىك پىش نىستا لەۋە كە تۋانىبۇرى شۆتەكە ھەل گىرئو بيان بىيئەۋە، زۆر
 خۇشحال بوو... بەلام نىستا كە دەيدى ۋەزە چۆنە، غەمىكى كوشندە دلى داگرتىبوو.

هه‌میشهش هه‌روا بوو. هه‌ر له‌وێ له‌سه‌ر مووره دارێك دانیشته و ده‌ستی له‌ نیو ده‌ستانی گرت. سه‌ركۆنه‌ی خۆی ده‌كردو خه‌فه‌تی ده‌خوارد:

"ئیدی تۆیه... تازه‌ شو کاره‌ی ناکه‌م... ئیدی تۆیه... به‌سته‌زمان هه‌مه‌دا!"
عه‌بدی‌خان:

"هه‌تیوه‌ نه‌ك به‌حه‌رامه... ناوا؟... قه‌رار نه‌بوو ناوام له‌گه‌ڵ بکه‌ی... ئیستا ده‌تبه‌مه‌وه ناوه‌دانی... بزانه‌ چت له‌ ده‌كه‌م..."

راست له‌و كاته‌دا ده‌نگی راكێشانی چه‌مخاخی چه‌كێك بیسترا، به‌لام نه‌یان هێشت. عه‌بدی رووی كرده‌ نه‌وانی دواوه‌و به‌ سه‌ری دا نه‌راندن:

"ئاخر من پێم نه‌گوتن كارێكته‌ن پێ نه‌دای؟..."

هه‌مه‌د مووی له‌ نه‌ده‌بزووت. هه‌یچ نه‌ش خه‌جلا بوو و نه‌ده‌ترسا. راست وه‌ك به‌رد... راهه‌ستابوو و ته‌ماشای ده‌كرد. له‌و كاته‌دا ده‌ستی راستی كه‌ له‌ گیرفانی پانتۆله‌كه‌یدا بوو، جوولا، بێ په‌له‌په‌ل و دله‌خوڕیه‌ ده‌مانچه‌كه‌ی ده‌ره‌ینا. شه‌وه‌نده‌ له‌سه‌ره‌خۆ بوو، ده‌تگوت قوتووه‌ سیفاریك له‌ گیرفانی دینێته‌ده‌ر. ده‌مانچه‌كه‌ی به‌ره‌و عه‌بدی راگرت. شه‌وه‌نده‌ نارام بوو ده‌تگوت هه‌یج نه‌قه‌وماوه‌. ده‌تگوت قه‌رار نیه‌ هه‌یچیش روو بدا. دوو فیشه‌کی ته‌قاند.

عه‌بدی‌خان هاواری كرد:

"نای مرده‌م..."

شو خه‌ریك بوو ده‌كه‌وت كه‌ لوبله‌ی ده‌مانچه‌كه‌ی بۆ لای زاوا كه‌چه‌له‌ راداشت و سێ جار ده‌ستی له‌ كێشا. نه‌ویش هاواری كرد:

"نای كوژرام..." و كه‌وت.

هه‌مه‌د ده‌مانچه‌كه‌ی له‌گیرفانی هاویشه‌وه‌و هه‌روا به‌ نارامی رووی كرده‌ نه‌وانی دیکه‌:

"خه‌جیج لی‌ره‌یه. نه‌گه‌ر موویه‌ك له‌ سه‌ری كه‌م بیته‌وه، نه‌من ده‌زاتم و ئیوه."

پاشان خه‌جیجی بانگ كرد:

"نه‌تۆ بچۆوه‌ مانی. پاشان بۆخۆم به‌دوات دا دێم و ده‌تبه‌م. ده‌تبه‌مه‌ جێیه‌ك كه‌ كه‌س نه‌توانێ

بان دۆزیته‌وه، نه‌تۆ راسته‌پێ بچۆوه‌ مانی. نه‌مانه‌ ناتوانم موویه‌ك له‌ سه‌ری تۆ كه‌م بکه‌مه‌وه."

ده‌ستیان كرد به‌ ته‌قه‌ له‌ هه‌مه‌د. هه‌مه‌د به‌ ده‌نگی ته‌قه‌كه‌ سه‌ری سوڕما. چونكه‌ زۆر

له‌میژ بوو نه‌وان دوور كه‌وتبوونه‌وه. نه‌وان ته‌قه‌یان له‌ تاریكایی ده‌كرد.

لای نیوه‌شه‌وێ له‌ دارستانه‌كه‌ ده‌ركه‌وت.

باران هه‌شتا ئه‌م ئه‌م ده‌باری.

(۱۰)

يەككىك بەسپايى و بەشكۆزە لە دەركەى دەدا... نەختىك رادەوہستار سەرلەنۆى دەستى پى
دەكرەوہ.

ژنە، مێردەكەى لە خەر ھەستاند:

"ھەستە... ھەستە، يەككىك لەدەركەى دەدا."

پیاوہ كە خەوالوو بوو، چەند جار ويستى ھەلستى، بەلام سەرى خۆى رانەدەگرت و
دەكەوتەوہ سەر سەرىن.

دوو بارە لە دەركەيان دا، بەلام كەمىتك توندتر.

ژنە دووپاتى كردهوہ:

"ھەستە، ھەستە... لە دەركەى دەدەن."

پیاوہ كە ھەستار بە خەوالووى بۆ لاى دەرگا چوو و بانگى كرد:

"كئىيە؟"

لە دەرى را جواب درايەوہ:

"پيەكەوہ، ئەمنەم."

دەنگەكە دەلەرزى، پیاوہ كە گەرووى پاك كردهوہو ديسان پرسى:

"ئەتۆ كئىي؟"

"دەرگا كە بكەوہ دەمناسى."

پیاوہ كە دەرگای كردهوہ:

"كەوايە وەرە ژورر..."

نەوێ لە دەركەى دەدا بە هەلەنگوتن هاتە ژوورئ... ژوورى هۆدەكە تاريك بوو...
كابرا بانگى ژنەكەى كرد:

"كچى هەستە ئەو چرایە هەل كە، میوانان هاتو." پاش تاویك چرا هەل كرا. ژنەكە هاتە لایان. میوان لەبەر باران خووسابوو. جلەكانى بە لەشیەو نووسابوون. ژن و میژد بە سەرسورمانەو تەماشای ئەو میوانەیان دەکرد. میوان وا تەپ بوو دەتگرت لە تاوییان هەل كێشاو.

ژنەكە چاوى لە میوانەكە نەدەگرتتەو. سەرەنجام وەقسە هات و پرسى:
"میوانەكەمان ناشنا دیارە!... بەلام ئای ناسمەو."

پیاوێك زەرەخەنەیهكى هاتى. ئەو هەمیشە پێكەنینى لەسەر لێوان بوو:
"هەرچەند چاوم باش نابینى، بەلام لە پێش چاوى منیش پێگانە نیە."

پاشان دەستى خستە سەر شانى میوان و گوتى:
"میوان كێی؟ پێگانە نى، بەلام نات ناسمەو."

میوان:

"مامە، ئەمن هەمەدۆكم."

سڵەمان بانگى ژنەكەى كردەو، كە چوو بوو داران بێنى:

"كچى وەرە بزانه كێ هاتو، وەرە..."

ژنە بەخۆشحالىیهو پرسى:

"كێیه؟"

"هەمەدۆكى خۆمانە. ماشەللا بزانه بوو تە چ پالەوانێك... ئەمنیش ئەم رۆژانە هەر بیرم دەکردى هەمەد. دەتگرت داخوا ئەو منداڵە چى بەسەر هاتى، وادیارە دڵم خەبەرى داوێ كە ئەم رۆژانە پەیدا دەبى."

ژنە:

"ئەرى، كورم. مامەت ئەم رۆژانە هەر لە بیرى تۆدا بوو، هەر باسى دەکردى."

سڵەمان زۆر پیر ببوو... برۆیهكانى درێژو لوول دراوو سپى بوون و كەوتبوونە سەر چاوانى. ریشیشى درێژو ببوو وەك باوێكەى دەكەوتە سەر سنگى. ئەم سەرووسیمایە سامىكى تایبەتیی دەدا بە مام سڵەمان.

ژن كراس و دەربێیهكى پیاوانەى هێناو لە پێش هەمەدى دانان:

"كوپم، كراس و دهرېپه كانت بگۆره. دونا باپەر دهبي."
 حەمدەد چووه سووچىكى تاريكى ھۆدەكەو خۆى روت كردهو... لە پاشان بە توتى كراس
 و دهرېپان ھات لەبەر ناگر دانىشت.
 سلەمان:

"دەى حەمدەد، باس و خەبەر؟"

حەمدەد:

"زۆرم وەرەزى كردبوون، بەلام چارە چيە؟ بۆختان دەرزن."

سلەمان سەرى خستە سەر حەمدەد:

"دەى باشە، ناخرەكەى ئەو دىپەت دىتمەو يان نا؟"

حەمدەد پىكەنپىكى ئالى ھاتى:

"نا، نەكرا."

پاش ئەم قسەيە باوەشك تيشكى زەرد لە مېشكى حەمدەد دا درەوشا.

سلەمان:

"پرسيار باش نيە، بەلام سەيرە بەو شەو درەنگە... و بەم سەروسيمايەو!"

حەمدەد:

"بۆت باس دەكەم مامە... چارەى دەردى من بە دەست تۆيە. لە دنيا دا ئەتۆ نەبى ھيچ
 كەس نە. جگە لە تۆ كەس شك نابەم دەردى خۆمى پى بلىم، كەس نە يارمەتيم بەدا...
 ھەر بۆشەش ھاتووم."

ژنە:

"سەر مات بووە كوپم، ئىستا دەچم جامىك شۆرباوت بۆ تى دەكەم... زۆرت سەرمایە."
 حەمدەد وختىك جامە شۆرباوە گەرمەكەى بەدەستەو گرت، چەند سال پىشتى وەبىر
 ھاتەو. ئەودەمىش ھەر لەم گۆشەيەو ھەر لەبەر ئەم ناگردانە دانىشتبوو و لەسەرمان
 ھەلەلەرزى. وەبىرى ھاتەو كە چۆن شۆرباوە گەرمەكەى خواردبوو و گەرمى ھاتبوووە. ئەو
 وەخت تەنيا بوو... ئەو وەخت دەرەسا... بەلام ئىستا بى باك بوو. لى پراو بوو. دنيايەكى
 فرەوان ترى ھەبوو. تامى نازاد بوونى دەچىشت. لەو كارەى كردبووشى ھيچ پەژىوان نەبوو.

ژنە:

"ئىو دانىشن قسەكانتان بکەن، ئەمن دەچم دەنووم."

سَلَمَان:

"باشه، بۆم باس بکه بزانم حەمەد..."

حەمەد:

"عەبدیم کوشت، خوشکەزاکەشیم هەر کوشت."

سَلَمَان پێی سەیر بوو:

"کەنگی؟"

حەمەد:

"هەر ئەمشەو، سەر لە ئەنگۆزێ."

سَلَمَان پڕوای ئەکرد، بە بی‌یاوێ پرسی:

"بەراستیته؟... بە هیچ جۆر وەک پیاو کوژان ناچی."

حەمەد لە سێرێ هەتا پیاوێ هەموو شتێکی بۆ سَلَمَان گێڕاوە. کە ئەبابی پارشێوی دەیان خوێند کە حەمەد قسەکانی تەواو کرد.

سَلَمَان:

"دەستت نەپۆزی. چاکت کرد... ئیستا نیازت هەیە چ بکە؟"

حەمەد:

"دیارە نیازم نیە بچم خۆم تەسلیمی دەولەت بکەم... دەمووی بچمە شاخی."

سَلَمَان:

"ئەتۆ جاری بنوو. کاتیەک هەلستای فکری لێ دەکەینهوه."

حەمەد:

"دەترسم لێرە لە دار کەوم و لەنەکاو بەسەرم دا دەن."

سَلَمَان:

"بە ئەقڵی کەس دا نایە، کە سێک پیاوی کوشتی بیت و دوو هەنگاو لەواتر لە دێیەک خۆی بشاریتەوه..."

حەمەد:

"ئەرێ وەللا..."

سَلَمَان:

"ئەگەر ئەوان بە دواتەوه بن، حەتەن دەچنە دێهاتی زۆر دوور، روو لە کێوان دەکەن."

چهند جهوالی نه خشین له پنا دیواری هه لپه سیرابوون. سلهمان بانگی همه دی کرد:
 "وهره همه د وهره... وهره نهم جهوالانه لابهین. دهموئ جیگات له پشت نهم جهوالانه
 بو راخهم، کئ ده زانی چ دیته پیتش، نیمه ده بی فکری هموو شتیک بکهین."
 ماوهیهک پتیکهوه خه ریکی جهواله کان بوون و پاش و پتشیان کردن، هتا جیه کیان کردهوه
 که نه فریک بتوانی لئی بدهوئ.

سلهمان:

"نیستا بچوو لهو پشتهی بدهوه. نه گهر پیت خۆشه مانگیك بنوو. کس لیره شکت بو
 نابا. نیستا جلیکیشت به سهر دا ددهم با به تهواری خاترجهم بی... بنوو هه رچه ندی پیت
 خۆشه بنوو."

همه د بی نهوهی قسهیهک بکا له جی خزی.

سلهمان ترند ده رگاکی داخست و چوو کن ژنه کهی، ژنه کهی نووستبوو. هتلی نه ستاند:
 "کچی، جیگای همه دم له پشت جهواله کان راخستهوه. نه کوپم، نه بوکم و نه هیچ کسی
 دیکه نابی بزانی همه د لیرهیه.

ژنه:

"باشه."

پاشان تهویش سهری کرده سهر سهرین و نوستهوه.

همه د له جی دا ماوهیهک یادی خه جیجی کردهوه. وه بیرى هاتهوه که عهبدی چۆن
 کهوته سهر زهوی. عهبدی هه به بیریشی دا نه ده هات که شتی وای به سهر بی. پاشان
 وه بیرى هاتهوه که خوشکه زاکهی عهبدی چۆنی هاوار کرد... چۆنی چنگه کرکه له زهوی
 ده کرد... چۆنی قه پاله له دارو بهردو خاک و خۆل ده گرت و پاشانیش چۆن له نیتو خوینی
 خۆی دا تلایه وه... لهو نیتو ده شتیک دیکه شی وه بیر هاتهوه. وه ختیک هه مروان
 تفهنگیان پتووه دنا، پیاوئیکش له سهر کۆلکه داریک دانیشتبوو، سهری له نیتو هه ردوو
 دهستانی گرتوو و له گۆ فکران را چوو بوو. هه روا به چهپ و راست دا ده جوولاو دیار بوو
 له گهل خه فته تیک گهوره دهستهویه خهیه.

هه رچی فکری لئ ده کردهوه سهری له م مهسه لهیه ده رنه ده چوو. نهو پیاوه کئ بوو؟ پاشان
 هموو شتیک له بیر چوو وه. وه نهوهی نیستا له دایکی خۆی بوو، میشکی خاوین بوو،
 رووناک بوو، هه روا بزانه هیچ کاره ساتیک تووش نه بووه، خهوی لئ کهوت.

وہختیک وەخەبەر ھات زۆر بە کەیف بوو، ھەرچی ببوو، ببوو. وەختیک دوتنێ شەوی وەبەر ھاتەرە، ھەر ئەو بریسکەیی بە قەد نووکە دەرزێیە ھات و لە چاوانی دا قەتیس ما.

سڵەمان:

"گوتی لێ بێ حەمەد! ئەمن بەیانی چوو مە نێو دێ و کەمێک گوێم ھەڵخست، خەبەری بریندار بوونی عەبدی گەیشتووە نێرەش. لەوانەیە بێن نێرەش بگەرێن، دەبێ ئەمشەو پێکەو بەچینە شاخی و یاخێیەکان وەبیین."

لە سەر و سیمای حەمەد را دیار بوو کە ئەو پێشنیارەیی زۆر پێ خۆشە.

سڵەمان:

"دۆردوو شیت" خزمی نێمەیه. زۆرم چاکە لەگەڵ کردووە. دەلێم ناگای لیت بێ. بەلام لە سێ مانگ زیاتر لەلای دۆردوو مەمێنەو. پیاویکی زۆر بێمێشکە. نابەلێن لەو زیاتر لە کێوان بژی... ھەمیشە بە دوایەوێن. زوو یان درەنگ دەیکوژن. لە جێ دا یاغیی وەک ئەو سالتیک زیاتر ناتوانی بژی. پێم سەیرە ھەتا نێستاش نەیان کوشتووە. بەلام ئەگەر لە من دەپرسی، زۆری پێناچێ کە دەیکوژن... پاشان دەبێ جێیەکی دیكە وەبێنی و بچێ ئەوێ. ئەتۆ دەبێ یەک دوو مانگ ئەزموون پەیدا بکەیی و پاشان بۆخۆت دەستەیکە دروست بکەیی. دیسان پێت دەلێم، ئەگەر لەبەر خاتری تۆ نەبایە ھەتا سەد سالتی دیکەش چاوم بە چاوی نەدەکەوت. لەگەڵ ئەو بێمێشکە زۆر تێنەکەوی! ئەو یاغی نیە، چەتەیه... دزە... پیاوکوژە... بەلام قسەیک بۆ خوا بکەین، دۆردووش لە جێ دا کۆپێکی خەراپ نەبوو. لادێیییەکانی خۆیان بوونە ھۆی ئەو کە ببیتە ئەو جانەوەرە... رۆژێکیان دۆردوو بە میوانی دێتە دێیەکی خۆیان، ئەودەم ھاوولائە نامەردەکانی خۆی دەبێخەنە داوی ژاندارمەو... پیاو ھەق بێت زۆریان ناپیاوی لەگەڵ کرد. بە کورتی دۆردوو بە ھەر جۆر دەبێ لەدەست ژاندارمری رادەکاو خۆی دەگەیهێتە جیا. بەلام پاش ئەو نامەردیەیی لەگەڵی کرا، ئێدی جۆریک ھار بوو کە بەزەیی بە کەس دانایە... لەو گەرێن... تۆ تەنیا یەک دوو مانگ بە ھەر جۆریک بوو لەگەڵی رابوێرە."

حەمەد:

"دەستەیی دۆردوو شیت چەند کەس؟... زۆرن؟"

سڵەمان:

"هەرچی نانەجیب و زۆل و بیژووی ئەم نێو بوو، لە دەوری دۆردوو خەر بوونەوه... هەرچی زنجیری پساندووە لە زیندان رای کردووە... نیستا گۆی گەرە حەمەد چەند قسەیکەت پێ بۆی و نامۆگاریت بکەم بە تەکلێفی خۆت بزانێ... ئەتۆ هیشتا منداڵی... بەلام گەرە دەبی و پێ دەگەیی. ئەمن نازانم چەند دەتوانی لە کێو وەمێنی یان نەمێنیووە... ئەمەیان تەنیا خوا دەزانێ. باش گۆی بگرە بزانە دەتیم چی. حەمەن بە کەلەکت دێ. ئەمن زۆر لەگەڵ یاغی یان ژیاوم. دەزانم دواڕۆژیان چیه... دواڕۆژی زۆر کەسێشیانم بە چاری خۆم دیو. وەختێک خۆت گەیانده دەستێ دۆردووی، نابێ دەسبەجێ لەگەڵ هەموویان ببێ دەستی گیانی گیانی... هەرکە چوویە نێویان، زۆریەیان دێن، دەورەت دەگرن و وا نیشان دەدەن کە دۆست و هاوڕێت، دڵسۆزیت بۆ نیشان دەدەن، دەردی دڵیان پێ دەلێن. نەهێنیەکانیان ئەلا دەدرکێن، بە کورتی رەفتاریکت لەگەڵ دەکەن، کە پێت وابێ هەموویان دۆستی گیانی گیانی. لە جێ دا بنیادەم هەموویان وان... بەلام ئەتۆ نابێ تەدیو و نەناسیو لەگەڵیان ببێە خۆمالتی. نابێ هەرچی لە دڵت دایە دەسبەجێ بۆیان هەلدرێ. بە کورتی هەرچی زیاتر خۆ راگری و کەرت بە کاریان نەبێ، قەدرت لەلای وان دەچیتە سەر... هەتا دەتوانی سەنگێن بە. یاغی دەبی لەنێو ئاوالەکانی دا قەدری هەبێ... دەبێ ئاوالەکانی حسابی لەسەر بکەن... بەراستی چیم دەگوت؟... ها... دەمگوت دەم و دەست لەگەڵ هەموویان مەبێ بە دۆست و خۆمالتی... ئەگەر نوختەیکەت لێ وەبێن، هەتا ناخەری عومەرت لەدەلینگت بەردەبن... ئەودەم ئیدی لە لای ئەوان بابی پوولە رەشکەیکە قەدرت نیە... رۆژ لە رۆژ چاکتریان دەناسی. پیاوان دەبێ بە رەفتارو کرداریان بناسی، ئەک لە رووی قسەیانەوه... پاش ئەوی ماوەیک بە شکۆوە لە نێویان ژیاوی و هەموویان بەش ناسی، ئەودەم تێدەگەیی کامەیان بۆ ئەو دەبێ پشتی پێ ببەستی و لەگەڵی ببێە دۆست و خۆمالتی. ئەگەر زاریلاو بی، بزانە ئەو دۆزمنی گیانته. پێت وا نەبێ کێو و زیندان فەرقیان هەیه. هەم چیاو هەم زیندان هەردووکیان سەرۆکیان هەیهو ئەوانی دیکە نۆکەری سەرۆکن و چەندیش نۆکەری نزم و بێ قیمەت!... سەرۆکەکان وەک بنیادەم دەژین، بەلام نۆکەرەکان عەینی سەگ... تۆ دەتوانی ببێە سەرۆک، بەلام نابێ ئەوانی دیکە بە کۆیلە خۆت بزانێ. ئەوی کە پێم گوتی لە گۆشتی بگرە. نیستا هەر بگەیه چیا، دۆردوو شێت دەسبەجێ دەمانچەیکە ماوژەرەت دەداتە دەست، چەکەکانی دیکە دواپە خۆت پەیدا یان دەکەیی... ئەمن نیستا دەچم سۆراغێکی دەکەم بزانم دۆردوو لە کام لایە."

سلەمان ھەستار چوۋە لای دېھاتىيەك كە ھاۋكارو خەبەرھىتىنى دۆردوۋە شىت بوو، ھەۋالى دۆردوۋى لىيېرسى.

دۆردوۋ خەلكى گوندى "سپىيەبى" بوو. سلەمان لەمنداڭىيەۋە دەيناسى. بابى چوۋبوۋە شەپرو ئىدى نەھاتىروۋە، لەبەر نەۋەي لەگەل سلەمان خىزم بوون، سلەمان زۆرى يارمەتتى زىن و منداڭەكى كىردبوو. ئەۋى راست بىن، سلەمان بوو كە نەيھىشتىبوو لە بىرسان بىرن. دۆردوۋ بە منداڭىيىش قۆشمەيەك بوو كەس باشارى ئەدەكرد.

ئىستاپىنچ سېال بوو دۆردوۋ لە شاخى بوو. مال نەمايو نەيسووتىنى، ھىلانە نەمايو تىكى ئەدا. دېھاتىيەكانى ئەمەلەندە ھاۋارىيان بەدەستىيەۋە گەيشتىبوۋە ئاسمان. كەس نەيدەۋىرا تىخرونى مەلەندى ژىر دەسلەتتى ئەمەكەۋى. ھاۋار بۆ ئەمەكەۋى دەكەۋىتە داۋى دۆردوۋ. دارو نەدارى لىدەستەند، رووت و قوتىشى دەكەۋەۋە، جا بەرەلەي دەكرد. ھەركەسى ۋەدەست كەۋتەيە كىراس و دەرىيەكەشى لەبەر دادەكەند. دۆستايەتى و ئاۋەلەتتەيىشى نەدەزانى. گوتى لە قەي براۋ دايك و بايىشى نەبوو. راستىيەكەي ئەۋەبوو سلەمان دەترسا ھەمەدى بەرىتە لا. چونكە ھىچ دور نەبوو بە ئەقلى دا بىن و ھەر لە جى ھەمەدى بىكوۋى.

سلەمان:

"جىگاي ئەمەكەبەم دۆزىۋە. دەلەن لە "گەدەۋەكەل". ئىتە دەبىن بچىنە گەدەۋەكەل و سىن جار تەقە بىكەين. پاشان تەنگەچىيەكانى دۆردوۋ دىن و دەمانبەن. با پىنت بلىم ھەمەد... ئەمەن زۆر پىروام بەو شىت و شوۋرە نىد، بەلام ھەرچى بىن، زۆرى دلى مەن دەۋى. لەم دەۋرۋەرانەش دەستەيەكى دىكە شك نايەم... سەد بىرا ھەبىروايە..."

پاش خۆرئارا، سلەمان لە پىشەۋە ھەمەدەش بەدۋاى دا ۋەپى كەۋتن. كاتىك لە ئاۋايى چۈنەدەر، سلەمان ۋەگەرەپايەۋە سەرى خستە سەر ھەمەد:

"ھەمەد، ئىدى تۆ خەرىكى ياغى دەبى. نەكا سەبەينى بەسەرت دا بىن بىتتە سەردانى مامە سلەمانت."

ھەمەد:

"پىش ھەموان دەبى بەسەر تۆدا دەم. چىا ئەمەن ھاۋكارى دۆردوۋە شىت نىم؟"

سلەمان قاقايەكى كىشا:

"باشە، باشە..."

ھەمەد:

"مەگەر درۆ دەگەم؟"

سلەمان کردیە راستی:

"حەممەد، رۆلەم... ئەگەر کارێکی خەراپت کردبایە. ئەگەر جگە لە عەبدی تەقەت لە کەسیکی دیکە کردبایە، بۆخۆم تەحویلی دەولەتم دەدای."

حەممەد:

"چما ئەمن دەمتوانی جگە لە عەبدی تەقە لە کەسیکی دیکە بکەم؟"

سلەمان لە ئەکاو راوەستاو یەخەیی حەممەدی گرت و چاوی لە چاویەوه پڕی:

"گۆیت لێ بێ کۆرم، گوێ بگرە حەممەدۆک، ئەگەر رۆژێک ببیسم بێ گوناھێک یان کەسیکت کوشتووە کە گوناھێکیشی کردووە، بەلام گوناھێکی وا نەبوو، یان خوا نەخواستە ئەگەر بە گوێم بگاتووە کەسیکت لەبەر پوولەکی کوشتووە، ئەودەم بزانە کە رۆژی قیامەتیش ھەر ئاوا یەخەت دەگرم."

حەممەد:

"ئیدی ئەمن کەس ناکۆژم."

سلەمان ھەروا کە توند یەخەیی حەممەدی گرتبوو لە سەری رویشت:

"ئەگەر رۆژێکیش ببیسم، تووشی کەسیکی وەک عەبدیخان بووی و نەت کوشتووە، دیسان دەستی من و یەخەیی تۆ... ئەگەر سەد عەبدیخان ببینی، دەبێ ھەر سەدیان بکوژی... ئەگینا رۆژی قیامەت ئەناوا یەخەت دەگرم."

حەممەد پێکەنینێکی ھات:

"قەولت پێ دەدەم ئەگەر سەدی وەک عەبدیخانم چنگ کەوێ، ھەر سەدیانی دەکوژم."

بەری بەیانی باران کردبوویەوه. رینگاکان قور بوون. ئەوان ئێستا گەیشتبوونە شاخی. ئەم بنارانه خیزەلان بوون. خیزو وردە بەرد لەبەر پێیان دا دەخزی. ھەوا بۆنی داری گەندەل و پووشی ریزی لێ دەھات. ئەستێرەکان زەلام زەلام بوون و ئەلقەیک رووناکایی دەوری دا بوون... تەیرێک ھەیە وەک کاریلە دەھێرینی... جار بە جار دەنگی ئەو مەلە دەبیسترا. وەختێک کە ھەرازترین چوون، کۆترە باریکەیکە خڕیندی.

گەیشتنە نێزیک لوتکەیی گەردە دوو کەل.

سلەمان:

"حەممەدۆک، دەمانچە کەت دەریتنەو سێ فیشەک ھەڵتۆقیتە."

نەم قەسەیی کردو دانیشت. ھەناسەى سوار ببوو:
 "داد لە دەست پیری... ئای جەیلێ لە کوێ... دنیاىەکی خۆش بوو..."
 لەو نێوەدا ھەمەد سێ دەمانچەى ھەلتۆقاندن.
 دەنگی گوللەىەك لە دورو لە کێوکان دا دەنگی دایەووە جوابی ھەمەدی دایەووە.
 سەمان:

"ئای ئەژنۆم... زووێە کوڕم، دەبێ زووتر وەسەر کەوین."
 ھەمەد قۆلێ سەمانی گرت.
 پاشان لە نێزیک خۆیان تەنگیەك ھاویژا.
 سەمان ھاواری کرد:

"چتانه ترخە سەگینە؟... ئەکا خەریک بن بـسکوژن."
 دەنگی کوڕە جەیلەىەك ھات:
 "ئەتۆ کێی؟"
 سەمان:

"وەرە پێش کوڕە، وەرە پێش... بـمبە لای ئەو شیت و شوورە."
 لە پشت بەردەکەى لای راستیانەو پیاویەك ھاتەدەرئ:
 "نێوہ بوون تەقەتان کرد؟"

سەمان بە بێ تاقەتییەوہ جوابی دایەوہ:
 "نێسە بووین... شیتە لە کوێیە؟"
 پیاوہکە دەست لەسەر چەك بە دەنگیەکی پڕ لە سەرسوڕمانەوہ پرسى:
 "بە ناغام بلیتم کێ ھاتوہ؟"

سەمان:
 "بلی مام سەمان، لە گوندی کەسمەوہ."
 کابراکە سەمانی ناسیبوو، دەسبەجێ وەلامی دایەوہ:
 "نیشەللا دەبووری مام سەمان، لە دەنگت را ئەتـمـناسیـەوہ."
 سەمان:

"پیریچە ئیدی، ھیچی لەگەڵ ناکرێ، پیاویش دەگوێ... ئەتۆ کێی کوڕم، نات ناسمەوہ."
 "ئەمن جەبارم، کوڕی مستەفا، لە گوندی "گاراچادورن". لە بیرت نیە مام سەمان لەگەڵ بایم
 دەھاتین و کورتانمان پێ دەدرووی. لەبیرمە ھەم کورتانت بۆ دەدرووین و ھەم گۆرانیت بۆ دەگوتین."

سله مان:

"سەیرە، سەیرە! ... ئەتۆش یاغی بوی؟ ... خەبەرەم نەبوو."
"باش رێ کەوت."

پاش ئەم قسەپەش هاواری کردو خەبەری دا:

"مام سله مانە... لە کەسمەرا هاتووە..."

دەنگە کە لە شاخان دراو لە چێادا دەنگی دایەو. لەبەر زارکی ئەشکەوتێک ناوریان کردبوو، هەوت، هەشت کەشیش لە دەوری ناگرە کە هالابوون و تەنگەکانیان خاوتین دەکردو. ئەو شاخە ئێوان لە بنی دانیشتیوون، نووک تێرۆ بە قەد سپێداریکیش بڵیند بوو. بۆنە گەورە گەورە ناگر لەسەر شاخەکان نەخشی جۆراوجۆر سامناکیان دەکێشان. هەمەدەختێک شاخ و ناگرو ئەشکەوت و ئەو پیاوانەو چە کەکانیانی دی، هەستی بە نامۆیی کرد. لەتاریکایی دا دەنگی پێیەک هات. یەکیەک لەوانە لە دەوری ناگرە کە دانیشتیوون، بە دەنگی پێی ئەو کەسە کە نێزیک دەکەوتەو، راپەڕی. کە ئەگەت بوو. سێبەری کەوتە سەر ئەو شاخە کە نەخش و نیگارێکی زۆری بۆنە ناگرەکان سەمایان لەسەر دەکرد. سێبەرە کە لەسەر شاخە کە دەبرووت. بۆ لای ئەوان هات.

سله مان:

"پێم وایە شیتە ی خۆمانە."

جەبار:

"بەلێ. خۆبەتی، ناغامە..."

دۆردوو نەواندی. دەنگی دەتگوت زەنگولەیه:

"بەخێراتی مام سله مان... چۆنە بێ شەو درەنگە؟... ناکا هاتیی رەگەلمان کەوی؟..."

لە پاش ئەم قسەپە دەستی سله مانی گرت، ماچی کردو لەسەر نۆچاوانی خۆی دانا.

سله مان:

"شیتی جندار... بیستوومە بویە پادشای ئەم کێوانە... دەلێن کەس ناوێرێ قسەت لە

قسە بکا... پێت خۆش بێ لێ دەدە، پێت خۆش بێ دەکوژی..."

دۆردوو:

"راستە مام سله مان... بە خوا نایەلم بنیادەم بەم دەرویرەرانەدا راپەڕی. دەمەوی

قەدەغە ی بکەم کە هیچ کەس بەم دەرویرەردا تێنەپەڕی. نامەوی لەمەودا بنیادەم لاقی وە

خاکی نثره بکهوئ. باجی هه موو نهو رئیپانهی ده چنهوه ماراش ده بیج به منن بگا. با گوندی سپییهی باشم بناسئ. با بزنان دۆردوو شیت کئییه.

سڵه مان:

"ديسان خهريکي شیتته شیتتهی؟."

دۆردوو:

"ئه گهر خه لکي سپییهی کارێک بکه من که جارێکي دیکه دلم لێيان بیهشئ. به خودا سپییهی ئاور تی بهرده ده م. هیندهی چاو له سه ر چاو دانێی ناداری به سه ر پاداریه وه نایه لم. نایه لم ئاررگی شاهه دانی تیدا بیئێ. وای له گه ل خا ک ته خت ده که م که گیاشی لێ شین نه بیئته وه."

سڵه مان ته شه ری لێ دا:

"لێ وه پره شیتته ... نه م قسه قۆرانه چین؟."

دۆردوو:

"وادیاره نه تۆش منت نه ناسیوه مام سڵه مان! ... نه تۆش نازانی نه من کیم ..."

سڵه مان:

"بۆچی ... ده تناسم شیتتی تو خه سه گ, ده تناسم ... بایی پووله ره شکه یه ک نابرووت بۆ یاغی و یاغی گهریش نه هیتشتۆته وه ... خه به رم هه یه."

دۆردوو:

"راوهسته چهند سالی دیکه پێ بجێ ... لیم گه رێ که میلک باری خۆم به سه تم ... نه و وه خت ده زانی یاغی به کئی ده لێن و یاغی گه ری به چی ده لێن ..."

سڵه مان:

"نیشه لالا تا نه و ده م نه من ده سرم و یاغی گه ری تۆ نابینم ... خو ئیستاش ناربانگی چه ته یی و پیاو کوژی و تالان و برۆی تۆ دنیای پر کردوه."

دۆردوو شیت:

"ده یبێنی, نیشه لالا ده یبێنی."

سڵه مان تو و په بوو:

"ئه گهر وه ک تا ئیستا ره فتارت کردوه هه روا برۆیه پێش, دره نگ یان زوو ده ت کوژن و منیش ته نیا ته رمه که ت ده بینم ... خه یف بۆ جوانیت ... ده زانی زۆرم دلی تۆ ده وئ شیتته؟."

دۆردوو:

"دەزانم مام سەلمان... دەزانم... لە ھاوکارەکانم بپرسە. رۆژ نیە باست نەکەم و یادت نەکەمەو. بە ھەمووانم گوتووە نەگەر گیانم ھی خواپە، گوشت و ئێسکەم ھی مام سەلمان."

پاشان رووی کردە ھاوڕێکانی:

"وانیە کوڕینە؟"

ھەموو پێکەووە جوابیان داوە:

"بۆچی..."

سەلمان:

"نەمن پێم خۆش نەبوو نەتۆ یاغی بی، نەویش لەسەر چی؟... بە ھەر حال... ئێستا کار لە کار ترازاو. بەلام نەگەر بۆ ناو و ناوبانگ چووێتە شاخی، بەراستی شیتێیە..."

دۆردوو:

"ئێستێ دانیشە مام سەلمان... دانیشە با چایەك بۆینەو."

سەلمان دەستی بە ئەژۆیەو گرت و دانیش:

"حەیف کە قەدری جوانیی خۆتان نازانن تۆتکە سەگینە... لەو کێو و شاخەدا بە خەساری دەدەن."

پاشان تەماشایەکی دۆردووی کردو پێکەنی:

"دیارە قەدری گیانی خۆت باش دەزانی شیتە! نەم ھەموو "پەریوەشان"ەت لەکوێ بوو؟... (گیایەکی بۆنۆشە، وێ دەچی کەتێرە بێ - وەرگێرە).

مەلۆ مەلۆی پەریوەشانیان تەخت کردبوون و وەک دۆشەکی نەرم بە ئەندازەی ئەلقەیی خەرمانەپەک لە چواردەوری ئاورە کە رایان خستبوون. بۆنی خۆشی پەریوەشان لەو شەویدا بڵاو ببوووە. بۆنی پەریوەشانیش ھەروەک پەریوەشان خۆی نەرم و دلگیرە...

دۆردوو بە خۆرانانەوە جوابی داوە:

"تۆ خۆش بی، پەیدا دەکەین... نەم کێوانە ھەموو پاوانی خۆمان."

سەلمان قاقایەکی کێشا:

"ھەی شیت و شوور، ھەی... ئاوا؟... کەوابێ مەزرای پەریوەشانیشت خستووەتە سەر قەبالەکی خۆت..."

حه مه د هه موو گيانى بېووه گوئ. هه موو ياغييه كان ته قيله ي سوور يان له سر بوو. ته قيله ي سوور كلاوى باوى ياغييه كانه. ته قيله ي سوور نيشانه ي ياغي بوون و چه ته ييه. تا نىستا ياغييه ك كلاو گه رگه رى يان شاپوى له سر نه ناوه. كى ته قيله ي له م كىوانه كرده ته باو؟... كه س نازانى... رهنه نه و روژانه كه سه رمانى لابرندى رووېش و گوړىنى جل و به رگ ده رچووه، نه و ياغي يانه كه له كى و به نده نان بوون ناگيان له و نالوگوړه نه بووى و دوايه ش هر كه س چوپي ته چيا به چاولي كه رى نه وان ته قيله ي له سر نابى.

پاش نه وى سلهمان دانىشت، هه موو ياغييه كان يه كه به يه هاتن و به خيره اتنيان كړو ده ستى سلهمانيان ماچ كړد. هه موو شيان به سه رسوړمانه و به چاوى گاړين له هه مه د ورد ده بوونه وه. هه مه د له پشته وى سلهمان دانىشتبوو. كو شم هه لا تېوو و چكوله ديار بوو. سلهمان:

"نه گهر ده تانه وى بزائن نه م كړه كى يه، نىستا پيتان ده ليم. ناوى هه مه دوكه. پياوځكى له ده ست كوژراوه، بويه هيناومه ته نيره."

له و نيره دا هه مه د سه رى داخستبوو و چوړكتريش بېووه وه. دژردوو ته ماشايه كى سلهمانى كړو چاوې كيشى له هه مه د كړو به سه رسوړمانه وه پرسى: "هاتره ته گه ل نيمه؟"

سلهمان: "نه گهر قېسوول بكه نه به لى... نه گهر ش نا، بوخوى به ته نيا به رى خوى له ناو ده رد نىي."

دژردوو: "پتى له سر چاومان... وه ختيك تو هيناوته مام سلهمان، له سر سه رمانى داده نىي." له كوله پشته كه ي ته قيله يه كى ده رهيتار بو هه مه دى هاويشت. هه مه د كه به رواهت را ديار بوو هوشى له سر خوى نيه، ته قيله كه ي له هه وا قوزته وه. دژردوو:

"بېكه سه رت پالمان... نه مه ته قيله كوڼى خومه. جارى هه ر نه ومان هيه... دوايه ته قيله ي باشرت بو پيدا ده كين."

پاشان رووى كړه مام سلهمان و به دزى يوه زه رده يه كى هاتى: "ماشه لا زوړش منداله."

سله مان نهم قسه‌یدی پئی خوش نه‌بوو:
"به‌لئی زۆر منداله، به‌لام عه‌بدی حیل ساله‌ی خوارد... پیتان وا نه‌بئی که‌ری دزیوه
هاته‌ته شاخی."

دۆردوو به‌ سام و سه‌رسوڕمانه‌وه پرسى:
"ته‌قه‌ی له‌ عه‌بدی‌خان کردوه؟... به‌راستی؟... له‌ عه‌بدی‌خان... سه‌یره... سه‌یره..."
سله مان:

"به‌لئی... نه‌دی پیت و ابوو چیه؟"
دۆردوو به‌ چاوپێکی پئی پڕاوه ته‌ماشایه‌کی هه‌مه‌دی کرد:
"وا دیاره‌ ته‌نگه‌ی نه‌ به‌رام... چاکت کرد که‌ مشووری عه‌بدیت خوارد. ده‌ستت خوش پئی.
ده‌لێن خوێنی خه‌لکی پیتنج دێی مژیوه، راست وه‌ك زه‌روو..."
پاشان رووی کرده جه‌بار:

"جه‌بار، نه‌و ته‌نگه‌ی له‌ تالانی دواپی دا ده‌ستمان که‌وتبوو، له‌ کویت شارده‌ته‌وه؟ له‌
هه‌ر جێ به‌کت شارده‌ته‌وه به‌پیتنه‌وه... دوو ریز فیشه‌کدان و فیشه‌کی ته‌راویش پیتنه."
دۆردوو باوه‌ری نه‌ده‌کرد که‌ نه‌و بسته‌ منداله ته‌قه‌ی له‌ عه‌بدی کردبێ. هه‌ر بۆیه به‌
گومانه‌وه سه‌یری ده‌کرد.

سله مان تی‌گه‌شت:
"پیت وا نه‌بئی هه‌ر له‌ عه‌بدیی داوه... خوشکه‌زا که‌شی کوشتوه. ئیستا تی‌گه‌شتی؟"
سه‌رسوڕمانی دۆردوو دوو چه‌ندانه بوو:

"له‌ هه‌ردووکیانی داوه؟... هه‌ی ده‌ستت نه‌رزی هه‌ی."
ئیتسا ئیدی هه‌مه‌د زۆر کز دامابوو و له‌ په‌نا ناگره‌که‌ زۆر چووکتر دیار بوو. وه‌ك نه‌وه
ده‌چوو سه‌رمای پئی.

چای گه‌رمیان له‌ ئیستیکانی نی‌وقه‌د باریک کردو بۆ هه‌مه‌دو سله‌مانیان دانا. سله‌مان وه‌ك
بابێکی دلسۆز داهاته‌وه سه‌ر هه‌مه‌د:

"ئیتسا ئیدی بوویه یاغی هه‌مه‌دۆك، ده‌بێ ناگات له‌ خۆت پئی."
په‌یتا په‌یتا داریان ده‌خستنه سه‌ر ناگره‌که. ناگره‌که ورده ورده گه‌وره‌و گه‌وره‌تر ده‌بوو.
هه‌تا گه‌رما زیاتر ده‌بوو، بۆنی په‌ریوه‌شان زیاتر خوشتر له‌ هه‌رادا بلاو ده‌بووه‌وه.
نه‌ستیره‌کانی ئاسمان له‌به‌ر رووناکایی ناگر چووکتر دیار بوون. هه‌ر هه‌ینده‌ی نووکی ده‌رزی.

دۆردوو:

"غەمت ئەبى مام سەلمان. ۰. ھەتا مەن ھارم كەس ناتوانم مويەك لە بەرى كەم كاتەوه."

سەلمان بە دۆردوو و بەزەیییەوه لەسەر تا بە خوارى دۆردوو ورد بوووه:

"دۆردوو... ئەتۆ بە لاقى خۆت بەرەوپىرى مردن دەچى."

دۆردوو پێكەنى:

"بۆچى مامه؟"

سەلمان:

"ئەگەر ياغى ياغى بى، لەسەر كىتۆ ناگرى وا ناكاتەوه. ئەگەر دوژمنت مێروولەش بى، نابى بە كەمى بگرى... ئەوى تۆ دەيكەى مانای ئەوهیە ئەجەلى خۆت بانگ دەكەى."

دۆردوو قاقایەكى كێشا:

"ئەرە دەلتى چى مام سەلمان؟... ئەو كىتۆ جگە لە نىمە كەسى پێوه نىه، كى دەمان بىنى؟..."

سەلمان:

"جارتىك نابىن، دوو جار نابىن، بەلام جارى سىيەم چى؟... داستانى تۆش ھەروەك داستانى كوللەيه."

دۆردوو:

"لە جى دا نامان بىن... پاشان ئەگەر بىشان بىن، كامە ژاندارمە دەوێرى بىتە سەر دۆردوو شىت؟... شای، مام سەلمان، شای... ئەتۆ ھىشتا دۆردوو شىت ئەنابىوھ... دۆردوو شىت ھەلتى ئەم شاخانەيه. كى دەوێرى لاق لە كەوشى دۆردوو شىت بكا."

سەلمان:

"باشە. دەى بىن شىتى كەللەشەق!."

دۆردوو بۆ ئەوهى قسەكە بگۆرێ، باى دايمە سەر ھەمەد:

"كاتىك تەقەت لە عەبدى خان دەكرد، دەستت ئەدەلەرزى؟"

ھەمەد:

"نا... بە ھىچ جۆر."

دۆردوو:

"نیشانەت لە کوێی گرت؟"

حەمەد:

"راست لە سنگی... لە راستی دلی..."

حەمەد پاش ئەم قەسەید، ئەوەندە هەستی بە تەنیایی کرد هەر باسی مەکە. دەتگوت
هەموو ئەو شتانەی لە دەورووبەری بۆون لە ئەکاو پاک بوونەوهو لەنتو چوون. ئەو دۆردوو
شیتەیی هیچ خۆش نەویست. رەنگە ئەو هەست بە تەنیاییبەش هەر لەوێ هاتیب...
ناگرە کە تاریک بوو. دەم و چاوی ئەوانەیی لەبەر ناگر تەنگەکانیان خاوتین دەکردهوه لە
تاریکیی دا ون بوو. ئەو سێبەراندی لەسەر شاخە کە دەبزووتن، پووشە غوول و پاشان لەنتو
چوون. بایەکی دەهات شۆق و بێتەسی ناگرە کە بۆ لای خۆزناوا لار دەکردهوه. حەمەد چاوی
بە سەلمان کەوت. سەلمان خۆشحاڵ و بە دەماغ بوو. دەم و چاوە ریشدارە کەیی لەبەر شۆقی
بێتەسی ناگرەکان هەر دەمە رەنگێک دیار بوو. حەمەد دیتی کە سەلمان پڕوای پێتەتی. هەستی
تەنیایی و نامۆییە کەیی کەمتر بوو. پاشان خەو دایگرت و هەر لەو جێیەیی لێی دانیشتبوو
خۆی مات کرد.

سەلمان:

"کۆپینە... ئەمنیش هەر لێرە دەخەوم. حەمدیش خەوی لێ کەوتووە."

دۆردوو:

"مامە... ئەمن بۆتۆیەکی سەریازی زۆر باشم هەیە... پێی دادە با سەرهای ئەبێ."

سەلمان:

"بێهێنە."

سەلمان لایەکی بۆتۆکەیی بە خۆی داو لایە کەیی دیکەشی بەسەر حەمەد هەلکێشا.
پاشان هەموو یاغییەکان خەوتن، جگە لە یەکیکیان کە لەسەر شاخە کە نیشکی دەکێشا.
کاتیەک حەمەد لە خەو هەستا، ئەوەندە لەشی گران بوو دەتگوت بوووە بەرد. لە سەرمان
رەق ببوو. هێشتا هەتاو نەکووتبوو، ناخر کوا وەختی هەتاو کەوتن بوو؟...

یاغییەکان بەرپز لەبەر ناگر خەوتبوون و هێشتا پرخە پرخیان دەگەیشته تاسمان.
بە چوار دەوری خۆی دا چاوی بۆ نیشک گرت گێرا. کەسی نەدی. لەبەر پرخە پرخی
یاغییەکان پیاسەش نەدە کرا. دەلێن ئەوانەیی ترسی شتیکیان هەیە لە خەوێ دا پرخیان دی.
رەنگە ئەم قەسەید راست بێ. پاش چەند رۆژ ئەمە یەکەم جار بوو کە حەمەد دەرستا. نیشتا

نهگەر دوو کەس، بەلێ... تەنیا دوو کەس هاتبان، دەیاننوانی هەمووی ئەوانە کە پرخەپرخیان
دەگەشتە ناسمان لە چار لێک نایێک دا قەلت و بێ بکەن و سەیلان بادهن و لێدەن بپۆن،
فیشەکی وەبەر تەنەنگی داو نیشک راوەستا.

لە پێش دا دۆردوو، و دواى ئەمۆش ئەوانی دیکە لە خەو هەستان. سەلمانیش وەخەبەر هات.
دۆردوو بە دەم چار گلۆفینەوه بانگی نیشک گری کرد:
"نیشک گر!"

حەمەد لە شاخی هاتە خوار:
"فەرەموو ناغام. هیچ خەبەر نین. کەسێش دیار نیە."

دۆردوو:
"تۆی حەمەدۆک؟ نیشک گر تۆی؟..."

حەمەد:
"بەلێ."

دۆردوو:
"ئەتۆ تازە هاتووی حەمەد، جارێ زووێه... نیشەللا وەختی ئەمۆش دێ کە نیشکەت پێ بگرین."
حەمەد:

"خەم لێ نەدەگەوت، چووم تۆرەم لە هاوکارە کەم وەرگرت..."
دۆردوو:

"ئەرێ... راستە... ئەوانەى تازە دێنە شاخی هەتا حەوتووێه کەمەیان لێ ناکەوێ... نامۆی
دەکەن، دلیان تەنگ دەبێ، لە هەموو شتێک ناھۆمێد دەبن، دەلێی لەم دنیایەدا تاق و تەمیان."
سەلمان هەروا بە خەوالوویی سەری خستە سەر دۆردوو:

"نافەریم شیتە... نافەریم... نەم دەزانی هێندە تێ دەگەى."
دۆردوو:

"مام سەلمان... ئەتۆش ماشەللا ئەمەن بە شیاوی هیچ شتێک نازانی... باشە چ بکەین؟..."
خەریک بوو دنیا رووناک دەبوو. هێشتا هەتاو خەبەریشی نەبوو. بەلام لوتکەى چیاى
رووبەرپوویان روون بوو. لوتکە کە رووناک بوو، بەلام داوێنى کێو کە هێشتا تارێک بوو. دواى
رووناکایی لە لوتکەى کێو کەرا بەرەوخوار خزی. نەختێک دواتریش سووچیکی هەتاو لە
کێو کەى دیکە وەدەرکەوت.

سَلَمان وەلامىكى دۆردوى نەدايەو. سال ئاوايى لە ھەمووان خواست و نىوچاوانى
ھەمدى ماچ کردو وەرئى ھەوت.

دۆردو بە دواى دا غارى دا:

"مام سَلَمان... چايە کم لە کن بھۆو جا برۆ... بەخوا نەگەر بىلەم چاي نەخۆيەو
برۆ... نايەلەم..."

سَلَمان:

"خا بە زيادى کا کورم... خوا بت پاريزئ."

دۆردو قۆلى سَلَمانى گرتبوو، بەرى نەدەدا:

"چاي نەخۆيەو نايەلەم برۆ... پاش ھەزار سال جاريلک ھاتوويە چيا، دەرەوى بە زارو
ليوى وشکەرە بەرپيت کەمەو؟... بە خوا چاي نەخۆيەو نايەلەم برۆ..."

سَلَمان لەدلى خۆى دا گوتى: "بەو ئاسانيە پياو لە دەست نەم شيت و شوورە رزگاريى نابئ."
پاشان ملى بە لاوہ ناو گەرايەو.

دۆردو دەستورى دا:

"ناورەکەى خۆش کەن."

سَلَمان:

"دووکەلەکەى ديار دەبئ."

دۆردو:

"نەدى چ بکەين؟ مەگەر پياو بئ ناگر دەژى؟ باشە نەتۆ شارەزاي، پيم بلئ چ بکەين؟"

سَلَمان:

"نەمن ناتوانم ھيچ فيرى تۆ بکەم کورم، بۆخۆت دەبئ چارەى ھەموو کاريلک
بدۆزيەو."

دۆردو ھەتتە فکريکى کرد. سەرى بە راست و چەپ دا جوولاند. کاکۆلە رەشەکانى لە ژير
تەقيلە ھاتبوونەدەر و لەسەر نيوچاوانى شەپۆليان دەدا.

سَلَمان لەسەر قسەکانى رۆيشت:

"نەجى زولم لە فەقير ھەزاران بکەى دۆردو... ھەرچى پيت خۆشە لەگەل مل
نەستوورو نانەجيبەکانى بکە، بەلام کارت بە خەلکى بئ گوناح نەبئ. بە نازابەتتى خۆت
مەنازە، نەختيلک نەقلت وەکار خە، نەگينا نەجەل ھەميشە بەدواتەوہيە. نيرە چيايە دۆردو.
چيا وەك قەرەزى ئاسينە."

چایه که زو ساز بو. یه کم چایان له نیستی کانیکی نیقنه د باریک دا بۆ سلهمانی دانا.
ههلمی جای له سه رمای بهر به یانی دا بلاو بووه...
سلهمان ههلتا:

"همه د خیرتان بۆ دهاتهوه. رۆژه کانی پیشدا کارتانه به کاری نه دایه. نهکا همه دم
ناره حهت بکه نه. پاش چهند رۆژان رادی." نار ههت بکه نه.

وه پێ کوه. گۆچان به دهست له کتوی چوه خوار. پشتی چه مابوهوه. به لام خیرا. وه
جینلی چاره ساله له کتوی ده چوه خوار.

همه د چای پر بوون له ناو. له دلی خۆی دا گوته: "خا ده زانی کهنگی جارێکی دیکه
دهت بینمه... له وانه شه دیدار ناخه ته یه کتر بین." چای تهواو پر بوون له فرمیسک: "لهم
دنیا به دا... لهم دنیا به دا پیاری چهند باش باش هه نه."

ههتاو بلیند ببوو و هه موو جی به کی گهرم دا هینابوو.

همه د له بن بهردێک به خفه تباری دانیشتیوو. دۆردوو بانگی کرد:

"وه ره همه دۆک... وه ره تهنه که کت تا قی بکه ره. ههتا نیستا ته قهت به تهنه گی وا
کرده...?"

همه د:

"ته نیا چهند جار."

دۆردوو:

"نهو خاله سپی بهی سه ره شو شاخه ده بینی...?"

همه د:

"به لێ دیرمه."

"ته نه گیتی پیوه نه بزانه."

همه د قۆنداغی تهنه که کدی له شانی قایم کرد. سیره ی لێ گرت و ته قاندى.

دۆردوو:

"لێت نه دا همه دۆک."

همه د قه لسه ببوو:

"چۆن... چۆن لێم نه دا...?"

دۆردوو شانی هه لته کانه:

"چوزانم... نەت ھەنگاوت و ئەھا."

ھەمدە لىتوۋى خۇي بە ددانى گەزەت. سەرلەنۇي قۇنداغەكەي لە شانى قايم کرد. سىرەي
لىگرت و دەستى لىگىشا.

دۆردوو:

"ئەجار راست لە نىۋەپاستىت دا."

دوۋكەلىكى نەرم لە خالە سىيەكە بەرز بوۋەۋە.

ھەمدە بە سەرسورمانەۋە لە خۇي پەرسى:

"باشە، تەنگى ھەۋەل بۆ لىتى نەدرا؟..."

دۆردوو:

"باشە، ھەمدەۋك... قەت فېشەكت بە خەسار ناچى؟..."

ھەمدە زەرەپەكە ھاتى:

"چوزانم..."

دەم و چاۋى دۆردوو راكشاۋ و بارىك بوۋ. ھەرچەند جەيىل بوۋ، بەلام دەم و چاۋى پىر لە
چىچ و لىۋچ بوۋ. زارى زۆر گەۋرەۋ لىۋەكانى زۆر تەنك بوۋ. شوتنى سوۋتاۋىك لەسەر
روۋمەتى راستىرا ھەتا بن موۋى لاجانگى راكشاۋو. چەنگەي بارىك بوۋ، بەلام زۆر بەھىز
دىار بوۋ. ھەمىشە پىتەكەنى، بەلام پىكەنىنىكى مەيلەۋ تال:

"ھەمدەۋك، ديارە زۆرت كار لە دەست دى."

روخسارى ھەمدە ۋەك روخسارى مەندالىك سوۋ ھەلگەپرا. سەرى داخست. لە خوارىپا سى
جاريان فېتوۋ لىدا. ھەموۋيان گۆيىيان ھەلخست.

جەبار:

"خەبەرھىتەكەيە دى ئاغام."

تاۋىك دواترىش خەبەرھىتەكە بە ھەناسەپەكە گەيشتە جىۋ راستەپى چوۋە لاي دۆردوو:
"چاراپىتىچ سوار، لە "چاناکلى" يەۋە بەرەۋ "تاك يۆل" لە رەيە دان... سەرو ۋەزەيشيان
خەراپ نىە... دەپى پوۋل و پارەيەكيان ھەپى."

دۆردوو روۋى كرده پياۋەكانى - كە ھەموۋيان خەرىك بوۋ خۇيان ساز دەكەپ و دەستورى دا:
"ھەموۋتان زوۋتر ساز بن، زوۋتر... فېشەكىش زۆر ھەلگەن... دۆردوو شىت دەپەۋى
چەند ۋەجاخى دىكە كۆتەر كاتەۋە."

له پاشان رووی کرده همه د:

"بروانه همه دۆك."

خالیکی سپی له سر شاخه که کرده نیشانه و دهستی لى پيدا هیتنا. شاخه که له دوو کهل دا نوو قم بوو. پاشان دوو که له که بلاو بووه.

"چۆن بوو همه دۆك؟"

"راست وه نیتوه راستی کهوت."

دۆردوو:

"ته ری راست له نیتوه راستی."

دۆردوو چاویکی له وانی دیکه داگرت و له سهری رژیشت:

"یه که مین نیچیرت خهریکه دی همه دۆك، ناگات له خۆت بی."

همه د جوابیکی نهم قسه یه نه دایه وه.

دۆردوو:

"کوپنه نامادهن؟"

ته وانی دیکه:

"نامادهین."

کاتیک به نیو لیته واره چرکه کان دا تی به پین و گه یشتنه جاده، لای نیوه پویه بوو. له قهراخ ریگا ههر یه که می به نجا میتر دورر له وی دیکه، بۆسه یان نایه وه. یه کیکیشیان زور دورتر له وان له لای پیشه وه ئیشک راوه ستا.

که میک درایه پیایکی پیر به ولاغیکه وه له جاده دا دهر کهوت. ولاغیکه نه وه نده لهرو لاواز بوو که له رژیشتن دا لاقی تیک ده هالان. پیره پیاه کهش ریشدار بوو، سمیله سپی دریزه کانى به دوو که لی سیغار وا زهره ههل گه رابوون که له دورره دیاری یان ده دا. دم و چاوی پر له چرچ و لۆچ و لاقه کانى نوقمی تۆزو خۆل بوون و پانتۆله فش و فۆله که می له بهر با، دهرگوت به به نیکه وه هه لئاسراوه، ده هات و ده چوو.

پیره پیاه ساغ و به ده ماغ بوو. وا به ری دا دهرژیشت دهرگوت سه ما ده کاو به نار ه ناریش گۆرائی به که می دهرگوت. جار جار له بهر خۆیه وه زهره خه نه یه کی ده هاتی، ئۆی نیکی دهر دیناو گۆرائی به که می ده ست پی ده کرده وه.

دۆردوو گوراندى:

"تسليم به، دهنه ده توكوژم."

گوزاني يده كه له پر بيتهنگ بوو و مامه پيره همر لهوئ له جيئي خوي چهقي:
"تسليم بابو، تسليم... چت لي قهوماوه؟"

دژردوو له بۆسه كهي دهرپه پي و چوه نيوه پاستي جاده:
"رووت به."

پيره پياو پتي سهر بوو:

"رووت ېم؟... چم له بهر دايه ههتا داي نيتم؟"

دژردوو:

"هه رچي له بهر ت دايه..."

پيره پياو پيكنهني:

"توخوا گالتهم پي مه كه. ناخر نه م جلانه ي من به كه لكه چيي تو دپن؟. ليتم گه پي
وه دواي كاري خوم بكهوم. ماندوم. پاژندي پيتم خهريكه ده قه لشي ليتم گه پي برؤم ناغا. ليتم
گه پي برؤم ناغاي خوم..."

دژردوو نيوجاواني تيك نا:

"رووت به، مه حلمان مه كه."

كابرا نه يده زاني گالته ي له گه ل ده كا يان به پاستي به تي. دوو دل بوو. وه كه سه گنيك كه كلكه
سوته بو خاوهني ده كا، چاوي بريه چاوي دژردوو.

دژردوو توو پرتهر بوو:

"زوويه وه جوولئ."

پيره پياو هيشتا باوه پي نه ده كرد كه به پاستي به تي زهرده ي ده هاتي. دژردوو برؤي تيك نان
و پيله قه يه كي توندي به لاق ي پيره دا دا. پيره پياو له تاوان هاواري كرد.

دژردوو:

"زوويه، دايانكه نه."

پيره پياو دهستي كرد به پارانه وه:

"ناغا گيان! ناغاي خوم. چي داكه نم... نه گهر شوانه ي له بهر م دان دايان كه نم رووت و
قووت ده به موه."

پيره پياو دولي نم قسيه، قامكي شاده ي له زاري راكرد، مځي و دهري هيټلي موه له پيش دژردوي راكړت:

"پروانه... ناوام لئ دئ. لهنموه هیچم له بهر دا نیه که بتوانم جله کاتم داکه نم... وهره دهست ماچ کهم، لاقت ماچ کهم... ناخر ناغا گیان، جله کانی من به کهلکی چیت دین... وهره بکه ومه بهر پیت... و له کۆلم بهوه..."

دۆردوو:

"ناپیاو، پیت ده لیتیم جله کانت داکه نه، کهچی دهستت کردوه به ناغا گیان، ناغا گیان؟..."

پیره پیاو که میتک پاراپیه وه دوايه گریا:

"پینچ مانگ له غه ربیا به تی بووم، چووبوومه چوکوروا... چووبووم بۆ کار کردن..."

دۆردوو هاته نیتو قسه کهی:

"که وای، دیاره پوول و پارهشت پێیه."

پیره پیاوی به سته زمان ده گریا و هک مندا لآن چلمی هه لده لووشی:

"پینچ مانگ له غه ربیا به تی دا باهم به گان دراوه... رۆژ تا ئیوارێ له نیتو میتش و مهگهز دا کارم کردوه..."

دۆردوو دوو پانی کردهوه:

"که وای، دیاره پوول و پارهشت پێیه."

پیره پیاو:

"پینمه، به لām شتیکی وا نیه... بهو سهری پیری بهم له مه رهزه کارم کردوه، له نیتو قوړو چلپاو دا کارم کردوه... نه وهی له چوکوروا کیتشاومه، بۆ ههوت پشتم به سه... نیستا خه ریکم ده چمه وه مالی، مه که ناغای من، مه که ناغا گیان... ناخر چۆن به رووت و قووتی بچمه وه لای ژن و مندا لم؟"

دۆردوو توو پتر بوو:

"باشه چاکتر... یاللا دایان که نه."

کابرا نهی ده زانی چ بکا، دۆردوو خه به ره کهی هه لکیتشا، خه به ره له بهر خۆره تاو دهستی به بریسکانه وه کرد... نووکی خه به ره کهی نه ختیک له لهشی پیره پیاو که را کرد. کابرا ده ره پری و هاواری کرد:

"روحمت بێ... به چاوان، نیستا دایان ده که نم. روحم به ژن و مندا له کهم بکه... جله کاتم بۆ تۆ، گیاتم بۆ خۆم... نیستا دایان ده که نم..."

نهوانی دیکه له بږسه کانیان دا پتیده کهنین. تنیا همه د بوو که نهم کاره ساتی پی خوش نه بوو. هر شو بریسکه یه رقی پلینگى سرله نوئ هاتبووه و له چاوی همه د دا جیگیر بپوو. همه د له دوروه بیژی هله د ستا.

پیره پیاو به سته زمانه که به په لم پهل دهستی کرد به داکه ندنی چاکه ت و پانتوله کی. دژدوو:

"نافه ریم پیره پیاو... زووتر... نه تو که دهتموئ دایان کهنی بوجی نه ونده خفه تان به پیاوی دده ی؟..."

پیره پیاو هر بهو ده سته له رزوکانه ی جله کانی داکه ندو له گژشه یه ک داینان. دژدوو نووکی خه غه ره که ی نه ختیک زیاتر له له شی مامه پیره را کردو نه راندی: "دهرینه که شت داکه نه... کراسه که شت داکه نه."

پیره پیاو دهله رزی و به دهم ده ست تیک هالانه وه کراسه که ی داده که نه. "به چاران کاکه، به چاران ناغا... مه مکوژه، کراسه که شم داده که نم." پیره پیاو کراسه که شی داکه ند. ژیر کراسی نه بوو که دایکه نی... پاشان ملی به لاره نا. به حاله تی پارانه وه ته ماشای دژدووی کرد. دژدوو:

"زوبه... پتویست نیه له چاومه وه رامیتنی... دهرینه که شت داکه نه." کابرا به زه ممت توانی دهرینه که ی داکه نی. دهستی وا دهله رزین ده تگوت بال لیک ده دا. دهستی به پیش خویه وه گرت و رای کرده کن ولاغه کی.

ولاغ له قهراغ جاده ی راوه ستا بوو و دهله وه را. پیره پیاو دهستی راستی هه روا به پیش خویه وه گرت بوو. به دهستی چه پی هه وساری ولاغه کی گرت. لاقه کانی تووکن و وه داری رهق و ابوون. ماسولکه کانی لاقی وه ک نیسکی سپی دهرینه ریبوون. زگی تی قویاو و به چرچ و لچچ بوو. تووکی سنگی سپی بوو. چلکن بوو. شانی چه مابوو. هه موو له شی هیتندی کیچ و گهنه بیگه زن خال خال بپوو. خال خالی سوور... هیتندیک له خاله کان به قه د نینزکی قامکه چکوله یه ک دهبوون.

پیره پیاو حمیرینکی رزیو و چلکن بوو. همه د به دیتنی نهم وه زعه زیاتر زگی پښ سووتا. لهو نپړه دا خه به رهینه که که نه ختیک دوورتر چاوه رپی و گوئی قولاغ بوو، خوی گه یانده دژدوو:

"خەریکن دتین."

دۆردوو:

"سوارەکان خەریکن دتین."

ئەوانی دیکە هیشتا لە بۆسەکانیان دا بەو پیرەپیایە رووت و بەدبەختە کە بە دواى
ولآغەکەى دا دەرویشت پێدەکەنین.

پیرەپیایە، هەرچەند هەنگاو دەرویشت و بە ترس و خەفەتەوێ ناوڕێکی وەسەر جەلەکانى
دەدا. دیسان چەند هەنگاویک دوورتر دەکەوتەوێ دووبارە دەگەڕایەوێ.

"دۆردوو بانگی کرد:

"وەرە پیرە، وەرە... وەرە شت و مەکانت هەلگرەو بپۆ... نیچیرەکانى ئێمە خەریکن
دەگەنێ... شانسەت هەبێو. وەرە شتەکانت هەلگرە..."

هەر ئەو پیایە پیرە کە ئەوەندە هیلاک و مردەلۆخە دیار بوو، لەگەڵ بیستى ئەم قەسەیه،
بەخێرايى و زینى و زینگییەك کە هیچ وەخت لە کەسێکى وا چاوەڕوان نەدەکرا، بە غاردا
خۆی گەیاندهوه جەلەکانى و جەلەکانى کە بریتى بوون لە بوخچەیهکى کۆن و دراو و چلکن و رزیزو
لەبن هەنگلی ناو بە غار خۆی گەیاندهوه ولآغەکەى. ولآغ لە پێشەوێ پیرەپیایە بەدواى دا
غاریان دەدا...

خەمەد نێوچاوانى گرژ و تال بوو. دەستەکانیشى دەلەرزین. پێتى خۆش بوو هەموو
فیشەکەکانى بى ئەوێ یەکیکیشیان بە خەسار بچێ، لە مێشکى دۆردوو بەتال بکا. بەراستی،
بە زەحمەت پێشى خۆی گرتبوو کە وا نەکا.

دۆردوو، ئەجارە بە دەنگێکى نێتر نەراى:

"تەسلیم."

هەر پێنج سوار وێکرا لغاوى ئەسپەکانیان توند کرد.

دۆردوو رایگەیاندهوه:

"ئەگەر یەك هەنگاوى دیکە هەلنەسەر، ئەگەر مروتان لى بپۆ، تەقەتان لى دەکەم.
بەخوا نایەلم یەکیکتان بە زیندوویی دەرجێ."

پاشان دەستووری بە هاوکارەکانى (کە لە بۆسەکانیان دا دانیشتبوون) دا:

"ئەمەن دەچە پێشێ. ئەگەر موویان لى بزوت هەمووتان لە هەموو لایەکەوێ وەبەر
دەسپێژیان بەن."

لەسەرەخۆ، ھەروا بزانە ھیچ نەبوو، بە خەیاڵتیکى ناسوودەو، لە سوارەکان نیزیك بوو،
"دابەزن."

سوارەکان بێ ئەوێ مەقیان لێ بێ، دابەزین.
زین و رەختی ئەسپەکان زیوکاری کرابوو. سوارەکان ھەموویان بە سەر و سیمایان بوون. دوو
کەس لە سوارەکان وەك شارستانییان دەچوون. یەکیان کۆپتیکى ھەفدە سالە دیار بوو.
دۆردوو دەستووری بە ھاوکارەکانى دا:

"سێ کەستان وەرە پێش."

راست لەو کاتەدا کۆپە ھەفدە سالە کە لە بانگی گریانێى دا:

"تەرخوا مەمکوژن... ھەرچی پتەوێ دەیدەم... مەمکوژن."

دۆردوو رووی کردە منداڵە کە:

"بێچوو، شێر، نەگەر پتەوێ گیانت دەریەری، دەبێ رووت و قووت بێدەو."

کۆپە کە لە نەکا و ھاواری کرد:

"ئەو دەم نامکوژن؟..."

ئەمەى گوت و دەستی کرد بە داكەندنى جلەکانى و بە شتوێ سوپاس کردن پەیتا پەیتا

دەى پرسى:

"کەوابێ نامکوژن؟..."

کۆپەگە لە چاوی لێك نانیك دا جلەکانى و تەنانت کراس و ژێر کراس و دەریە کەشى

داكەندو بردنە لای دۆردوو:

"فەرموو."

ئەوانى دیکەش بێ ئەوێ قسەیک بەکەن رووت بوونەو. تەنیا دەریە کەکانیان دانەنا.

دۆردوو:

"بەرێزان دەبێ دەریە کەکانیشتان داكەن... ئەسلى کار دەریە کەکانە."

ھیچیان قسەیان نەکرد. لێکرا دەریە کەکانیشیان داكەندو دەستیان بە پێشیانموه گرت و وەرێ کەوتن.

چەتە کەکانیش جل و بەرگ و ئەسپەکان و ھەموو شتەکانیان ھەلگرت و روویان کردەو چیا.

وختیک لە بنارى وەسەر دەکەوتن، دۆردوو رووی کردە ھەمەد:

"شانست باشە چکۆڵ. ئەمە دەسکەوتمان خەراپ نەبوو. ھەزارو پێنەسد لێرە پوولی

نەغدیان پێ بوو، ئەسپ و جلە کەکانیشیان شیرینی کە... جلەکانى ئەو کۆپە راست بە

نەندازەى خۆتەن... نوئى نوئى... جاشە كەرەت دىيىو چ زەرەزەپىكى دەست پى كوردىو...
دىار بوو زۆرى روھى خۆى خوش دەويست.

كاتىك گەيشتە نىزىك "شاخەپەش" دۆردو دابەزى و ھەر كە دابەزى جەلەكانى نەو كۆرەى
لەبەر ھەمەد كۆردو دەستى كۆرد بە تەماشە:

"ماشەللا، ماشەللا... جەلەكانى نەم تۆتكە سەگەت چەند لى جۋان... راست بوويە
مەندالە مەدرەسەيەك..."

ھەمەد لەم جەلانەدا كە ھى كەسپىكى دىكە بوون، خۆى بە خۆپى و چكۆلە دەھاتە بەرچاۋ.
خەرىك بوو دەخنىكا، لە شەرمەن دەتگوت داپزى. نەيدەزانى چ بكاو بۆ كۆى بچى. پەرسىيارىك
كە بە درىزايى نەم رىگايە لە دلەدا بوو و نەيدەوتىرا دەرى پى، سەرەنجام دركاندى:

"باشە ھەمرو شتپكى ئەوانەمان نەستەند... بەلام تى نەگەيشتەم بۆچى دەبوو
دەرىيەكانىشيان لى بىستىن؟..."

پاش نەم پەرسىيارە نەختىك وىژدانى ناسوودە بوو، نەگەر بۆ تەنيا تارپىكىش بوويى، جەلەكانى
نەو كۆرە غەرىبەيەى لەبەر چوونەو.

دۆردو بەم پەرسىيارە پىكەنى:

"لەبەر خاترى ناوەكەيتى... لەم ولاتە ھىچ ياغىيەكى دىكە دەرىس لە پى خەلك
داناكەنى... ئەمەن دەرىيەكانىشيان لەپەن دادەكەنم تا ديار بى ئەمانە دۆردوۋە شىت رووتى
كۆردوون..."

(۱۱)

گهرمای پاش باران دهستی پی کردبوو، گهرمایه کی شه دارو له شانان گران... تهرمی خویناوی و قورایی "ولهی" یان له حمساری مالی عهبدی خان له سر جلیک دریژ کردبوو. جله تهری خویناوی به کانی به له شیموه نوسابوون. میشه شینکه شلخه یان له سر دابوو. بالیان وه تهرایی دهبریسکایه وه.

مردوو وه غریب، وه ته نیا دهچی... زهردو بیژنگ و ههردوو دهستی به وه زغیتی خفه تباروه که وتبرونه سر زهوی.

یه کیک له گولله کان شانی چهپی عهبدی خانی سمی «وو. گولله پاش کون کردنی شانی، کهوانه ی کردبوو و له ژیر نیسکی شانی دا مابووه وه. گولله که ی دیکه وه رانی چهپی که وتبوو، و بی نه وه له نیسکی بدری لهودیوی دهری کردبوو.

برینه کانی عهبدی خان هر لهو لیره واره به دهستی حه کیمی ناوایی برژابوونه وه به سترابوون. بویه عهبدی خان خوینیکی وای لینه هاتبوو، به لام داد له دهست ژانی نهو گولله یه که له ژیر نیسکی شانی دا گیری کردبوو... نه ژانه زوری نازار ده دا. سر دلشی پی یه وه دیشا.

عهبدی دوو کوری چارده و شازده ی سالی هه بوون. کوره کان و خزمه کان و نوکمره کان له دهوری عهبدی خان هالابوون. هه موو چاره پی بوون خان وه قسه بی و شتیک بلتی. به لام عهبدی خان جار جار له سره خن ناله یه کی ده کردو هیچی نه ده گوت. ژنه کانی له ژووو سهری دانیشتبوون به بیده نگي ده گریان.

عهبدی خان له نه کاو به ترس و نیگهرانی یه وه چاوی هه لیشان و پرسی:

"خوشکه زام چۆنه؟... وهلی له چ حال دایه؟"

ژنه کان به هه نيسك دانوه جوابيان دایهوه.

عهبدی خان:

"کهوابوو یانی..."

یه کێك له ره عییه ته کان:

"بۆخۆت خوش بی خان... خوا سیبهری تۆمان له سهر کهم نه کاتهوه."

چاره کانی عهبدی خان بریسکه یه کیان دا:

"ئهو نه حله تیه؟..."

نهی توانی قسه کهی تهوار بکا. دێهاتی یه کان ملیان به لاره ناو به دهنگێکی نهرم جوابیان دایهوه:

"رای کرد."

عهبدی له چارانیانهوه رامار پرسى:

"ئهو سه لیتیه چی؟..."

وه لāmیان دایهوه:

"گرممان. هینامانهوه."

عهبدی خان چاره کانی لێك نان و سه ری نایه سه سه رینه کهو دهستی کرد به نالین. پاش

ماوه یه که دووباره چاوی هه لیتناو پرسى:

"خۆ له کچه کدتان نه دا؟"

وه لāmیان دایهوه:

"نه خهیر خان، هه چمان لێ نه کرد."

"چاکتان کرد، نه ده بوو پته یه کیشتان لێ دابایه."

وه لāmیان دایهوه:

"دلنیا به خان، پته یه کیشتان لێ نه داوه."

"چاکتان کردوه."

هه مووان دهیان زانی که عهبدی خان، نه گهر خه تیه کی له ره عییه تیک دیبایه و لیتی

نه دابایه، هه تمه ن خه شه یه کی دیکه ی هه بوو. هه مووان دهیان زانی که ئه و جۆره که سانه هه تا

مردن ناچار بوون سزای ئه و خه تیه به چێژن. نه گهر به لێدان ته مبه ی کرابان نیشانه ی ئه و هه بوو که

گوناچه که یان له بیر ده برایه وه. به لām نه گهر لێدانیان نه خوارد بایه، به و مانایه بوو که تا موان

ده بی ره نه چ بکیشن.

نەر لاديتيانەى خەتايەكيان دەکرد، دەرکى مالى عەبدىخانيان بەجى نەدەهيتشت بۆ نەوى
لیدانتيكيان بەرکەوى و رزگاريان بۆ.

خان دووبارە چارەکانى لىك نانەو، دەم و چاوى زەردو دريژ بوون. پاشا ماوەيەك کاتىك
سەرلەنۆ چاوى کردنەو، بە خۆى نەبوو شەپۆلىكى خۆشحالى بە روخسارى دا هات و رابرد.

پرسى:

"هەموو ئەوانەى لە لیڤەوارى لەگەڵ من بوون، لیڤەن؟"

گوتیان:

"بەلێ خان، بێجگە لە عەلىيەشەل و رۆستەم"

بە توندى دەستوورى دا:

"بۆن ئەوانیش وەيستن و بیان هیننە ئیڤە."

تاوێك دواتر دەنگى شیوەن و گریان لە هەسارى بەرز بوووە. دایك و باب و هاوولا ئەکانى
وەلى خەبەریان زانیبوو و هاتبوون. دایك خۆى بەسەر تەرمى قوپاوى و خۆشناوى كۆپەكەى دا
کێشابوو، تەرمى كۆپەكەى ماچ دەکردو لە سەر و سنگى خۆى دەدا. بابى دەتگوت دلۆپىك
خۆین چیه، لە لەشى دا نیه. رەنگى بەردابوو. دەستىكى لەسەر دلێ دانابوو، و لە سووچىك
راوەستابوو. بە هەزار زەحمەت دایكەكەیان لەسەر تەرمەكە هەلگرت و بردیانە قەرەغىك.
باییش كە توانای جیرولاى نەبوو، بە زەحمەت ئەكانىكى دایە خۆى. بابى وەلى پیاوێكى
دالەگۆزى كەلەگەت بوو. دەم و چاوى زۆر دريژو نێوچاوانى زۆر پان بوو. كراسىكى بێیەخەو
گولۆزى كراوى لەبەردا بوو. پانتۆلكەى قوماشىكى دەزوى خەت خەت بوو. كالهەيكى
چەرمى خاوى لەپى دا بوو. هیتشتا تووكەكەى بەرنەدابوو. كاتىك لە جىتى خۆى هەستا گێژ و بۆ
واز لەقۆزىنىك راوەستا. بە بێوازی هەردوو دەستى بەردابوونەو... غەمىكى ئەوەندە تال لە
چاوانى دا دەخۆتندرايمو هەر باسى نەدەكرا. هەرچەند دەيکرد ئەیدەتوانى چار لە تەرمى
كۆپەكەى بكات. دلێ بەراى نەدەدا.

یەكێك هاتە لای، چووە بۆ پىلى و برديه ژوور سەرى عەبدىخان. كاتىك عەبدى خان چاوى
پى كەوت، بە داخ و خەفەتەو سەرى راوەشاند:
"قەزاو قەدەر!..."

باوك لە پى پىشى فرمىسكەكانى بەرەلا كرد:

"چ قەزاو قەدەرێك؟... قەزاو قەدەرى چى عەبدىخان؟... ئەمە نە قەزاو قەدەرەو نە
هیچ... پشیلەش، سەگیش، بالەندەش ئەوەندەى سەر بۆیەسەر، جارێك دەترسێ، دوو جار

ده ترسې... به لām جاري سيټيم ده ست له گياني خږي ده شواو پټت هه لده پرځي و له ت و په ت
ده کا. پياو نابي نه و نه ده تين بږ خه لکي بيټي عه بدي خان... باشه، رايان کرد، کرد... له
کږليان بډه هډر جه ه نه ميک ده چن با بچن...

پاش هم قسانه سمرله نوې بي حال کهوت و ديسان وهک مردوويه که تاقه دلږيک خوږن له
له شي دا نه بي، له جيتي خږي رهق بوو. ده تگوت له مو وه ختموه هاتوه ژوورې، نه جووله ي
لي هاتوه نه قسيه کي کرده... هډروا وهک بهردي رهق بيده نگ و مات بوو.

عه بدي خان دداني له چپه وه بردن:

"بريا له پټش دا ده مزاني... نه گهر ده مزاني هم زوږلي ناپاکه سهره بچام هم به لاي هم
به سهر دپټي! ... نيستاش راوه سته بزانه چ ده ردپکيان ده ده مي... شهرت بي کارپکيان
پي بکهم هم نه نه حله تي به هم نه سله تي به روژي سه د جار مهرگي خږيان به ناوات
بخوازن... روژي هه زار جار... چما لپيان ده گهرپم؟... پټت وايه لپيان خوږش ده بم؟...
به خوا سهره وين هه لپيان ده واسم و کايان له بين لووتی دا ده سووتينم... راوه سته با بوم
هه لکه ون، نه و ده م ده ي پيني!."

پاشان رووي کرده ده روويه رکه ي:

"وه دوايان کهوتن يان نا؟"

"نيوراي وه دوايان کهوتون."

"خه بهر تان به ژاندارمري داوه؟"

"نيوراي خه بهر مان داوه."

"ژاندارمه هاتون يان نا؟"

"هه تا نيوراي ده گه نه جي... خه بهريان به ده ولت داوه، چاوه رپن مه شموري ليکږلينه وي
ده ولت بگاتن. ده بي پزيشکي حکوم ه تيش بي."

"به لي، حه قن ده بي دوکتور هه بي... حه قن... پټش نه وي نه صانه بگه نه جي خه بهر
بدن هه موو نه وانه ي دوپتي نيوراي له گه ل من له جه نگه ل بوون، بيته نيتره... خه بهر به
هه مووان بدن... هه موويان بيته ژوورې..."

په کيک له پياوه کان:

"عه لي به شل و روستم له درپن، نه وانيش نيستا دتن."

"که وابي هه موويان ليتره."

"به لښ خان."

عبدی خان:

"که وایې به هموویان بلښن زووتر بښن و نه وانی دیکهش بچنه دهړئ."

بابی وېلی هر بهو بیتحالی و بښ وازی یه هستار له سهره خو چووه دهړئ. تنانته ناوړیشی وه سهر عبدی خان نه دا. نه وانی دیکهش به دواى وی دا له هژده که وه دهر کهوتن. له جیاتی وان، نه وانه دوی شمور چوویونه لیرې هوار ژووره کهیان پرې کرد. هموویان له دهوری عبدی خان کوزیل کهیان به ست. هموویان دپان زانی قسه ی عبدی خان نه وه دهې که ناواو ناوا شایه تی بدن.

هروړه وخت کار به ددستی دولت و ژاندارمه دهاتنه وئ، نه مانه حقیان نه بوو له خویانه وه هیچ بلښن. شو شتانه ی دهیان گوتن، عبدی خان فیزی ده کردن و نه مانیش قسه کانښان له بهر ده کردو وک بلبل بښ ژاندارمه کار به ددسته که ی دولتیه تیان دوو پات ده کردنه وه. کاتیکیش نه وه له بهریان کردبو، تهاو دهبوو، نه گهر پرسپاریکی دیکه یان لښ کرابایه، دهیان گوت:

"له ونده زیاتر هیچ نازانین."

هر پرسپاریکیان لښ کرابایه، وه لایان هر نه وه بوو:

"نازانین."

عبدی خان ته ماشای روخساری هموویانی کرد. هموویان رهنگیان زهره هل گه پابوو. پاشان چاوی له وان هل گوازت و چاوی بهردانه وه. ماوه یه که هروا بښه ننگ مایه وه. کاتیک سهری بهر کرده وه سهر له نوی چاوی له یه که یه کیانه وه بری. به حال و دوو به لا لیوی بزووتن. به دهنگیکی کزه وه گوتی:

"باش گوتان بکه نه وه براینه... له پیش دا دست له سهر ویژدانى خوتان دانښن... همووتان داتان نا...؟ زور باشه... نیستا هر بهو جوړه که ویژدانتان له بهر چاوتانه بهر بکه نه وه... هرچی دهرسم جوام بهدنه وه... نه گهر شو سده گی به نیسک و ورد که نانی دهرکی خوتان گوره بووه، رڅوټیک هار بښ و ژن و مندالتان بگری، چی لښ ده کهن؟... وه لایمی نه م پرسپاره م لیتان دهړئ، به لایم دهستان له سهر ویژدانتان بښ... یه که قسه ش به پیچ وانه ی ویژدانتان مه کهن..."

ماوه یه که چاوی له چاوی هر کامیکیه نه وه بری:

"نیستا پښ بلښن... نه گهر نیته بوونایه چتان ده کرد؟"

باش ئەم پرسیارەش دیسان خێرا چاویکی بە ھەموویان دا گێتێ:
"چتان لێ دەکرد؟"

لادێییەکان کە نەیان دەزانی بڵێن چی، جوابیان داوە:
"ئەو ھەمان دەکرد کە دەبوو بیکەین."

عەبدیخان چاوی لە چاویان کرد:
"یانێ چۆن؟"

"ھەر جۆریك تۆ بفەرمووی خان... ھەر جۆریك تۆ بتەوی."

خان، وەك ئەوێ دێھاتیەکان شتیکی زۆر گرنگیان گوتیب، قسەكەیان پەسند کرد:
"ئافەرم بڕاینە... سەگی دەرگای خۆم کورێ کوشتووم... یەکیان ھەلاتووە... بەلام
دەگیر دەکەوی. ئەگەر بێتە تەپرو بە بالان بفڕێ، دیسان دەگیرم دەکەوی... رزگار بوونی
نیە... بەلام شەریکە گوناھەکی لێرە... لەجێ دا ھەر بەلایەك بەسەر ئێسە ھاتو، لەبن
سەری ئەو کچە داوە... وەلی خان کچەكە کوشتی... وانەبوو؟... ھەموومان بە چاوی
خۆمان دیتمان کە کچەكە دەمانچەکی لەو ھەلی خان دا... وەلی، کچەكە کوشتی...
ھەمەدۆك تەقە لە من کردو کچەكەش لە وەلی... ھەردووکیان دەمانچە شەش تیریان
پێ بوو... چا ھەمووتان بە چاوی خۆتان نەتان دی کە لە پێش دا کۆرەكە سێرە لە من
گرت و تەقە لێ کردم و پاشانیش کچەكە سێرە لە وەلی گرت و تەقە لێ کرد؟"

عەبدی بانگی کرد:

"کۆرینە... یەکیکتان بێتە ژوور..."

کۆرە گەورەکی عەبدیخان ھاتە ژوور:

"ئەو دەمانچە بێتە کۆریم."

کۆرەكە دەمانچەکی نوێ لە نیو دۆلابیەك دەرھێناو داوە دەست باوکی. عەبدیخان
چەكەكە وەرگرت و بەوانی دیکە نیشان دا:

"ھەمووتان باش تەماشای بکەن، ئەمە ھەر ئەو شەش تیرە نیە کە لە کچەكەتان
نەستان؟... ئەمە ھەر ئەو شەش تیرە نیە کە کچەكە وەلیی پێ کوشت؟... باش سەیری
بکەن، بزانن خۆیەتی یان نا..."

چەكەكە دەست بە دەست گەراو گەیشتەرە دەستی عەبدیخان.

عەبدیخان پرسی:

"همموتان ديتان؟"

گوټيان:

"به‌لن ديتمان خان."

"نهمه هر نهو شەش تيره‌يه که به ده‌ست کچه‌کوه بوو... هر نهو شەش تيره‌يه که کچه‌که وه‌لبي پت کوشت... وه‌ختیک وه‌لی کهوت، ده‌مانچه‌کەش له ده‌ست کچه‌که کهوته خوار. پاشان حاجی داهاته‌وهو شەش تيره‌کەي هەل‌گرته‌وه. کچه‌کەش هەر حاجی گرتی. وا نیه؟... همموتان به چاوی خۆتان نه‌تان دی؟ حاجی... نه‌وه‌ی ده‌یلتم وایه یان نا؟"

حاجی پیاوتیک بوو قوتله‌بە، رەنگ شین، لووت شەپیوور، زۆر پیر بوو، کوټین له‌بەر، پیس و چلکن و چار نه‌شۆرو تیغ لێ‌نه‌دراو... هەر ده‌تگوت له‌ سه‌رانگوټلکان هەل‌گیراوه‌ته‌وه.

حاجی:

"راسته، ده‌بەرت مەرم... هەروا بوو که فەرمووت... وه‌ختیک شەش تیره‌که له‌ ده‌ستی کچه‌که به‌ر بووه‌وه، بۆخۆم داهاته‌وهو هەلم گرتوه. کچه‌که پیتی پتوه نا هەلن... یانی ده‌ستی کوربه‌کەي گرتبوو و به‌ جووت رایان ده‌کرد. مەبه‌ستم له‌ کوربه‌که هەر نهو هەمه‌ده‌ زۆل و ناپاکه‌یه. به‌لن خان گیان... دوو به‌ دوو ده‌ستی یه‌ک‌تریان گرتبوو و هەل‌ده‌هاتن... من له‌ دواوه‌ خۆم گه‌یاندنن و خه‌جیجەم له‌ پشت‌وه‌را گرت، نه‌مه‌یتشت ده‌رچی. خه‌جیج له‌ پیش چاوی خۆم به‌ ده‌مانچه له‌ وه‌ل‌خانی دا."

حاجی نه‌م قسانه‌ی کردو سه‌ری داخست. وه‌ک نه‌وه‌ی فرمیتسکی هاتبێ، چاوی پاک کردنه‌وهو له‌ سه‌ری رۆیشت:

"ئه‌ی وه‌لی گیان، وه‌لی خان... له‌و دنیا‌یه‌دا خه‌راپه‌ت بۆ کەس نه‌بوو، وه‌لی خان گیان... سه‌ره‌نجام ناپیاوان نه‌مه‌یان به‌سه‌ر هینای... خورتیان رشتی... وه‌لی خان گیان... هه‌میشه‌ ناپیاوان، پیاوان ده‌کوژن وه‌لی خان گیان، تا نیتسا کێ دیویه‌ پیاو پیاوان بکوژێ... ناپیاوان کورشیانی وه‌لی خان گیان... به‌ قوریانی نه‌و ته‌رمه‌ت یم که به‌ گولله‌ی سه‌لته‌یه‌ک کهوته سه‌ر زه‌وی وه‌لی خان... چه‌تیوه‌ خوا نه‌ناسه‌ له‌ پیش چاری خۆم گولله‌ی له‌ سنگت دا وه‌لی خان گیان... چ ده‌ست و چه‌کیکیشی بوو هه‌رامزاده‌یه... خوا ده‌زانی چ کافرتیک فیتری سی‌ره‌ گرتنی کرد‌بوو وه‌لی خان گیان..."

عه‌بدی‌خان:

"هه مووتان گوتان لى بوو؟ ... مه گهر وا نه بوو؟ ... چما هه رچى گوتى وشه به وشى
راست نه بوو؟ ... زه كه رىا، له گهل تۆمه ... زه كه رىا چما به چاوى خۆت نه تدى؟"
زه كه رىا:

"هه مووى راست بوو خان ... راست نمو جوړه بوو كه حاجى گوتى."

"عه لى به شهل ... تۆش چاوت لى بوو، وا نيه؟"

عه لى به شهل له ميتو بوو دهيه ويست پۆرگى دلى بدېږي:

"نه من؟ ... نه من هيچم نه دى خان ... هيچ شتيك ... نه من هه نه وهنده ده زانم كه شوتن
گيړان بو من بوو به ژانه سر. د پته لى به كان نيدى ته ماشاى چاوى من ناكه ... نه
د پته لى به كانى خومان، نه د پته لى به كانى نيوه ... من داله كانيشم كه دهم بينن رووم لى
وهرده گيړن. ژنه كم وه ختيك ته ماشام ده كا، بيزى ليم هه له ده ستى. حازر نيه يهك وشهش قسم
له گهل بكا. نه من هيچم نه ديوه خان، هيچ شتيك ... هه نه وه يه كه پيم گوتى. نه من
حه مه ديشم نه دى ته قه له تۆ بكا."

عه لى به شهل پاشا شهم قسانه هه ستاو به رق هه ستاوى و بۆله بۆله وه له هۆده كه
وه ده ركوت. هه موو گيانى ببوه يه كپارچه رق و سهر كيشى. عه لى به شهل وهك پارچه ناگريك
له ژوروى چوه ده ر.

عه بدى خان له هيچ كهس چاوه پروانى نمو جوړه جوا به نه گى و سهر كيشى به نه بوو. تيك
چوو. خه رفا. ليتوى پي داچوران. كاتيك كه ميتك هاته وه سهره خۆ، ده هرى بوو. سهرى راوه شانده.
ده تگوت دهيه وي وه دواى عه لى بكه وي، له نيو جى يه كهى هاته ده رو نه راندى:

"عه لى به شهل، عه لى به شهل ... نيدى نه تۆ له دئ يه جيت نيه ... هه ر گه يشتيه وه نيو
دئ، سروسپيالى خۆت تيك نى و هه ر جهه نه ميتك ده چى، بچۆ. تاقه رۆژيك خۆت بگنخيني،
پياوه كانم ده نيرم ماله كه ت به سر دا ويړان بكه. گوت لى بوو گوتم چى؟ ... گوت لى بوو
عه لى به شهل؟ ..."

له پاشان له بهر خۆيه وه ده ستى كرد به پرته و بۆله:

"پي شه رمانه ... نهك نه ناسانه ... پي ناموسانه ..."

نه بچار زارى كه فى كرد:

"هه مووتان ديتان، وا نه بوو؟"

هه مووان يه كده ننگ جوا بيان دايه وه:

"به‌لئی دیتان خان، راست نهو جزیره برو که فەرمووت."

"دەستان لەسەر وێژدانتان دانێن... براینه، هاوولاتینه... بستمە منداڵێک تەقەى لە من کردووە... خەجالتێی نەکیشاوە... تەقەى لە ناغای پێنج دێیان کردووە... لە ساحەبى پێنج ناوهدانییان... ئەویش لەسەر کچەتیویک... ئەگەر ئەمن کوژرابام، ئێوە چیتان بەسەر دەهات؟ باش بیری لێ بکەنەوه، ئەگەر من لەنێو چووبام وەزعی ئێوە چى لێ دەهات... کچێک که من ویستوو مە بێتە بووکم وەدوای قوون رووتیک بکەوئ و برۆا؟ ناخر ئەمە لە چ کتییێک دا نووسراوە؟ دەستان لەسەر وێژدانتان دانێن... وێژدانی خۆتان بکەنە حەکم... گوتیان لە دەنگی وێژدانتان بێ... هەرچی وێژدانتان دەلێ وا بکەن..."

"موسا تەمبۆر:"

"هەر ئەوەیە که خان فەرمووی... دەستان لەسەر وێژدانتان دانا."

خان ئافەری پێ گوت:

"ئافەریم موسا، بارک الله."

"قەدیڕە کەچەل:"

بۆ خاتری ئاغامان هەر کاریک بێ دەیکەین... هەموومان دەستان لەسەر وێژدانتان دانا."

خان:

"خو! هەمووتان بپاریزێ... ئەمساڵ لە هەمووتان تەنیا چواریه‌کێک ملکانە وەرده‌گرم... حەیرانەکانیشم بە خۆتان بەخشی... بۆخۆتان... ئێستا بچن باش دەستان لەسەر وێژدانتان دانێن تا بتوانن باش وەلامی حکومەت بدەنەوه..."

هەموویان بە پێکەنین و خۆشەحالییەوه لە هۆدەکه وەدەرکەوتن: "چواریه‌کێکی بەرهم..."

گاجووتەکانیش بۆ خۆیان... شانسیان هێنابوو..."

هەموویان لە حەسارێ پەنجا مێتریک دوور لە تەرمەکه دانیشتن و خەریکی لەبەرکردنی شایەتیەکه‌یان بوون:

"حاجی برو... ئەدی حاجی خۆی بوو که داهاشەوهو شەش تیرەکه‌ی لە عەرزی هەل‌گرتەوه... کچه‌که دەستی کۆرپەکه‌ی گرتبوو و بە جووت هەل‌دەهاتن... لەپەر دەستی کچه‌که لە دەستی کۆرپەکه بەر بوو... ئێمەش گەیشتیڤه‌ سەری و گرتمان..."

حاجی قسەکه‌یانی پێی:

"نا... وا نه بوو. بلین: حاجی - واته من - گه‌یشته سهریان و له پشته‌وه‌را باوه‌شی به کچه‌که‌دا کردو نه‌ی‌ه‌یشت ده‌رچ... له پاشان ده‌لین وه‌ختیک حاجی - واته من - گه‌یشته سهریان و له پشته‌وه‌را باوه‌شی به کچه‌که‌دا کردو، کوره‌که - واته همه‌دۆک - ده‌ستی کچه‌که‌ی به‌ره‌لا کردو خۆی ده‌رباز کرد..."

حاجی گه‌یشته سهریان و له پشته‌وه‌را باوه‌شی به کچه‌که‌دا کردو، وه‌ختیک حاجی کچه‌که‌ی گرت، کوره‌که - واته همه‌دۆک - ده‌ستی کچه‌که‌ی به‌ره‌لا کردو هه‌لات."

"کچه‌که زۆریش ده‌ست راست بوو. که‌س نه‌یده‌زانی نه‌و هه‌رام‌زاده‌یه سیره‌گرتن له چ خوانه‌ناسینک فیره‌بووه... سێ گولله‌ی له‌سه‌ر یه‌ک له سنگی وه‌لی‌خان دان، یه‌ک گولله‌ش چی‌یه، به‌خه‌ساری نه‌دا... وه‌ختیک وه‌لی خان که‌وته عه‌رز، ده‌مانچه‌که‌ش له ده‌ستی کچه‌که‌ی په‌رپی و که‌وته سه‌ر زه‌وی... پاشان حاجی داهاته‌وه‌و شه‌ش تیره‌که‌ی هه‌ل‌گرتوه."

حاجی:

"راست بوو... نه‌ ئاوا. ئیستا دانیشتن و نه‌مانه‌ باش له‌به‌ر بکه‌ن، تا ته‌گه‌ر حکومه‌ت هات له‌ نه‌کاو له‌بیرتان نه‌چیتته‌وه."

لای پاش نوێژی، له‌ پێش دا دوو ژاندارمه‌ به‌ تهن‌گ و سه‌ره‌نیزه‌وه‌ به‌ دوا‌ی وانیش دا پزیشکی حکومه‌ت و بازپورس و وه‌کیل باشی‌یه‌کی ژاندارمری له‌به‌ر ده‌رگای مالی عه‌بدی‌خان دا‌به‌زین.

لیفه‌یه‌کی چیتی گول‌داریان به‌سه‌ر ته‌رمه‌که‌ هه‌ل‌کێشا‌بوو. ده‌ستی زه‌ردی مرده‌وه‌که‌ له‌ لیفه‌ی هات‌بووه‌ ده‌ر.

دوکتۆر لاویکی چاوشین و ره‌نگ کچۆله‌ بوو. کاتی‌ک له‌ نه‌سه‌یه‌کی دا‌به‌زی، لیفه‌یه‌کی وه‌لادا، به‌ قی‌زو بی‌زه‌وه‌ ته‌ماشای مرده‌وه‌که‌ی کرد. پاشان لیفه‌یه‌کی به‌سه‌ر هه‌ل‌کێشایه‌وه‌:

"ده‌توانن بی‌خه‌نن."

هه‌م‌ه‌و‌یان چوونه‌ ژووری. له‌ په‌نا‌ی عه‌بدی‌خان دانیشتن. هه‌م‌ه‌و‌یان نی‌وجاوانیان تیک نا‌بوو. هه‌رسێکیان له‌ شار زۆریان نا‌وی عه‌بدی‌خان بی‌ست‌بوو. وه‌کیل باشی بۆخۆی یه‌کی‌ک له‌ دۆسته‌ باشه‌کانی عه‌بدی‌خان بوو، و له‌ هه‌م‌ه‌و‌ ده‌رفه‌تیک بۆ ده‌رپرینی دلت‌سۆزی و هه‌ستی هاوده‌ردی خۆی که‌لکی وه‌رده‌گرت:

"ئەتۆ خەمت نەبى خان... سەرى تۆ سەلامەت بى، بۆخۇم قاتلەكەت بۆ دەگرم... بۆخۇم دەي پەتئەم بەردەست. بە سزاي خۆي دەگا، ھەر بېرىشى لى مەكەو... چوار ژاندارمەم وەدوا خستون... لە ھەر كوئى بى دەيگرن خان!..."

وەكىل باشى تايپىشى لەگەن خۆي ھىنابوو. تايپەكەي لە كۆلەپشەكەي دەرھىناو لەسەر پەنەي نان كەرنىتى دانا. دوايە ژاندارمەيەكيان بە دواي خەجيج دا نارد. خەجيج ھات، لېئىرسىنەو دەست پى كرا. خەجيج رووداوەكەي بەو جۆرە كە بوو گىتاپاوە. لە پاشان نۆرەي شايتەكان ھات. پىش ھەمروان حاجى شايتەيى دا. نەويش مەسەلەكەي بەو جۆرە كە خان دەيەويست، باس كرد:

"كاتىك ھەمەد تەقەي لە عەبدىخان كرد، لە نەكاو چارم بەم كچە - واتە خەجيج - كەوت، دىتم شەش تىرىكى بە دەستەويەو سىرەي لە وەلىخان گرتو. تا ئەمەن ويستم بچولتيم سى جار روو وەلىخان دەستى لى كىشا. دەست راستىيەكەشى شتىكى سەير بوو! كاتىك وەلىخان گوتى: ئاي كوژرام و كەوتە زەوي، خەجيج ھەر لەوئى رەق بوو و شەش تىرەكەي لە دەست كەوتە خوار. منىش داھاتەو دەمانچەكەم لەنىو قورئ دەرھىنايەو. ھەمەد دەستى كچەكە - واتە دەستى ئەم خەجيجە - ي گرت و دوو بە دوو رايان كرد. وەدوايان كەوتم و گەيشتمە سەريان. باوئەم بە ھەردووكيان دا كرد. ھەمەد كچەكەي بەرداو بۆخۆي راي كرد. بەلام كچەكەم گرت و نەم ھىشت رابكا. چما دەكرا بىلەم رابكا؟. بەرەلام نەكرد. بەخوا نەگەر ھىشتام رابكا."

خەجيج لەم شايتەيە تىك رابوو. حاجى مەبەستى چى بوو؟ سەرى لى دەرئەدەكرد: بازپورس:

"خەجيج! دەلئ نەتۆ وەلىت كوشتو. قەيەكت ھەيە؟"

خەجيج:

"پياوتك بەو زەلامىيە چۆن بە من دەكوژرا؟"

قەكەنى حاجى يەكيشيان راست نەبوو، مەبەستى حاجى چ بوو؟ پاشان پرسىار لە زەكەريا كرا. نەويش راست قەكەنى حاجىي دوويات كەرنەو، نە وشەيك زيادو نە وشەيك كەم. شايتەكەنى دىكەش جگە لە قەكەنى حاجى شتىكيان نەگوت.

خەجيج ھەستى كرد ئەو ماستە بى موو نە. دلى لەرزى. ترسا. گريانى ھات.

بازپورس چەكەكەي بە شايتەكان نیشان داو پرسى:

"نهمه بوو نو چه کمې له دهستی خه جیج دا بوو؟"

گوټیان:

"بدلئ نهمه بوو."

نو شوه له مالي عهدي خان مانه وه. دوو دوو دوشه کيان له سهر يهك بؤ راخستبورن. چهند بهر خيان بؤ سر برين و بزيان كړدنه تهن دور كه باب. بازپورس هدمو جارئ كه بؤ كارئك رتي ده كه وته دتهاتي كټپاره، داواي تهن دور كه بابي ده كړد. بنگومان باشتريڼ خواره مهنې كه له گوشت دروست ده كړئ، هر نو تهن دور كه بابيه.

شوي، خه جيجيان له ژووري تهنشت خزيان دا زينداني كړد. خه جيج كه هتا نو شوه بيري له هيچ شتيك نه كړد بوه وه، نو شوه سهرې وه سهر نه ژنوي كړد بوو و له گز فكران راجو بوو. هتا به ياني هر بهر جوړه ي سهرې له نيو نه ژنوياني گرتبو و ده گريا. به ياني خه جيجيان له ژووره كه تييدا زينداني كرابوو، هتياپه ده. دوو ژاندارمه كه خه جيجيان وپيش خزيان داو كه و تنه پري، خه جيج روانه ي بهنديخانه كرابوو.

خه جيج هوشي به سهر خويه وه نه ما بوو. نه يده زاني چ روو ده دا. نه يده زاني چيبي لي ده كه ن؟ وه پري كه و تنبورن. خه جيج لاقه كاني تيك ده نالقان. نهمه دوو ه مين جار بوو كه خه جيج ده چوه جينگايه كي زور دور له دي په كمې خزيان. جاري يه كه ميان پشتيوان و خوشه ويسته كي خزي له گهل بوو. له و سهره دا ديزاني ده چي ته كوئ و بزي ده چي. له و سهره دا به نياز ي پيدا كړدني كي لگه به كي چكول و خانويه كي گرم ده چوو. به لام له م سهره دا دلي پر بوو له ناو ميدي و ترس. نه يده زاني نو خه لكه چيبي له گهل ده كن. كاتيك له ناوايي وه ده كه و تن، تهنانه ت دايكي شي نه هاتبو به پتي بكا... دهسته خوشه كاني شي نه هاتبورن. نهمه زور ناخوش و زور تال بوو.

فكر و خيال بهريان نه ده دا. هتندئ جاريش نه هيچ تي ده گه يشت، نه هيچي ده دي و نه بيري له هيچ ده كړده وه. تهنيا نه وه نده بوو، هر كات وه هوش ده هاته وه و چاوي به دوو ژاندارمه يه ده كه و ت كه له تهنشتيه وه ده پزيشتن، ده له رزي. دواړو له بهر چاري تاريك بوو و هتا ههنگاوئك ده چوه پيش، ههنگاوئك زياتر به تاريكايي دا ده پزيشته خوار. له پيش چاوي خوي حكومته تيكي ده دي وه ديو... ژاندارمه كان و دو پياوي ديكي حكومت...

رۆژی دواتر وهختیک گه‌یشتنه شار، خه‌جیج ئیدی هیزی لی‌پرابوو. ماندوو بوو. به‌رێگا دا نه‌ده‌پۆشت، راده‌کشرا. دیتنی شار نه‌ختیک دلخۆشی کرد. هه‌ستی نه‌مین بوونه‌وه‌یه‌ك له‌ دلیدا په‌یدا بوو. ترسه‌که‌ی که‌متر بوو. هه‌مه‌دی وه‌بیر هاته‌وه. هه‌مه‌د هه‌میشه‌ باسی گریکی زه‌ردی بۆ کردبوو. له‌ پرته‌قال و به‌ردپێژی بلسورین و بۆنی که‌باب هیندی شتی بۆ باس کردبوو... گوتبوی له‌سه‌ر یه‌کیك له‌ خانوه‌کان ژووریکی چکۆله‌ی دیوه‌ وه‌ك هیلانه‌ له‌ك له‌ك، که‌ له‌ شووشه‌ی رهنگاوه‌نگ دروست کرابوو. داخوا نه‌و خانوه‌ له‌ کۆی بی؟ گوتبوی که‌ هه‌تار که‌وتبووه‌ سه‌ر شووشه‌ی مالتیک، شووشه‌که‌ رهنگی سوور سوور هه‌لگه‌رابوو... ده‌تگوت په‌نجه‌ره‌که‌ له‌ موورووه‌ سوورکه‌ دروست کراوه‌... له‌په‌ر هه‌مه‌دی وه‌بیر هاته‌وه. دلێ ته‌زی. داخوا هه‌مه‌د نیتسا له‌ کۆی بی؟ نه‌گه‌ر هه‌مه‌دیان گرتباه‌هه‌مه‌ن ده‌کوژا. خه‌جیج له‌ دلێ خۆی دا گوتی: "به‌سته‌زمان، هه‌مه‌د... له‌سه‌ر من وای لی‌هات..."

ته‌ختی سمیت کراوی ژووری زیندان هه‌تا گوتینگی لاقی ناوی تیدا راوه‌ستابوو. بۆچی وابوو؟ بۆچی ناویان تی‌کردبوو؟... کس نه‌یده‌زانی. ئیتره‌ بۆنیشی ژۆر ناخۆش بوو، ده‌تگوت بۆنی ناوه‌ستانه‌، تاریکیش بوو، وه‌ك پاشخانه‌، ته‌نیا په‌نجه‌ره‌یه‌کی هه‌بوو که‌ نه‌ویشیان توند توند داخستبوو.

خه‌جیجیان له‌ ژووری هاویشته‌. خه‌جیج هه‌ر له‌وئ شه‌وی به‌ پۆژ کرده‌وه، به‌لام دیاره‌ خه‌و له‌ چاوی نه‌که‌وت... هه‌ر جێی خه‌وتنیشی لی‌نه‌بوو، به‌لام نه‌گه‌ر دلێ خۆش بووایه‌، ده‌یتوانی به‌سه‌ر پێشه‌وه‌ بجه‌وێ. ده‌تگوت له‌ تاریکاییه‌ك دایه‌ که‌ هیندی ده‌ریایه‌کی پر له‌ ناوه‌. چاوی هه‌ر له‌ ده‌رگا بوو. پیتی وابوو نه‌گه‌ر ده‌رگا بکه‌نه‌وه‌ به‌ره‌لای ده‌که‌ن. وای ده‌زانی هه‌رچاوی به‌ رووناکایی بکه‌وێ، هه‌موو ده‌رده‌کانی ئازام ده‌گرن.

پیتی وابوو که‌ ده‌بی رۆژ بووینته‌وه‌. نه‌ له‌ که‌لینی ده‌رگا نه‌ له‌ هیچ کونێکی دیکه‌وه‌ رووناکاییه‌ك نه‌ده‌هاته‌ ژووری. به‌لام وا ده‌هاته‌ به‌رچاوه‌ که‌ ده‌بی رۆژ بی.

له‌ نه‌کاو ده‌رگا کرایه‌وه‌، رووناکایی وه‌ك دۆلپایه‌کی قورس که‌وته‌ سه‌ر له‌شی و گێژی کرد. ماوه‌یه‌کی پێ چوو هه‌تا توانی که‌م که‌مه‌ بیتمه‌وه‌ سه‌ره‌خۆ. ژاندارمه‌یه‌ك قۆلی گرتوو و ده‌یرده‌ ده‌رێ.

ده‌رێ پر بوو له‌ خه‌لك. کاتیك خه‌جیج هاته‌ ده‌رێ، هه‌مووان سه‌ریان بۆ لای نه‌و وه‌رسووړاند. له‌نیو هه‌رواوه‌ریادا نه‌م قسه‌یه‌شی گوتی لی‌بوو: "نه‌م کچه‌یه‌ که‌ ده‌زگیرانه‌که‌ی خۆی کوشتوه‌..." تی‌گه‌یشت که‌ نه‌و خه‌لكه‌ بۆ دیتنی نه‌و کۆ بوونه‌وه‌. سه‌ری هه‌له‌ته‌بێ ته‌نانه‌ت ناوڕێکیشی وه‌سه‌ر نه‌دان. ئیدی له‌ ژاندارمه‌کانی ده‌روپه‌ری نه‌ده‌ترسا. ته‌نانه‌ت بوونی نه‌وان وه‌شی پێ ده‌دا.

خه جيجيان برده لای قازیه کی زۆر پیر. قازی لهو قازییانه بوو که هزار تاقیکردنه وه یان دیوه له هزار ناو په پړونه وه. سمیلتی به پشت و زهلام و ملی پړ له چرچ و لۆج بوو. پاش پرسین و نووسینی ناو و شۆرته خه جيج پرساری کرد:

"تۆ بهمه تاوانبار کراوی که وهلیی کوری مستهفات کوشتوه... قبولته یان نا؟"

خه جيج به ساویلکهیی وهلامی دایه وه:

"به خرا من نهم کوشتوه... نهم به چی ده توانم پیاوی بکوژم؟... نهمن همر ناویرم دهست له چهك و چۆله وهردهم..."

قازی، خهلكی دپهات و ژنه لادینییه کانی باش دهناسی. له ماوهی چه ندين سال دا لانی کهم هزار جار گوئی له قسه یان ببوو. قازی دهسبه چی تی گه یشت که خه جيج بی گوناچه... تی گه یشتبوو، بهلام چاره ی نه بوو رای بگری، چونکه دهلیله کان زۆر به هیز بوون.

بهندی ژنان ژورریك بوو که پاشان خرابووه سهر خانوبه ره ی به نديخانه. سپی کاری دیواره کان هه لوه ریوو. دیواره کانی پړ بوون له پریشکه خوین. ههتا شه مرۆ هه زاران میش و مه گز به دیواره کانیوه پلیشابوونه وه. نهم پریشکه خوینانه هی میش و مه گزه کان بوون. میچ دارو هه لاش و په نهمه ره ته واری دارو دیواره که ی رزیسوون و خهریک بوون دهپوان... هه موو چی به کی بۆرشی لئ دههات. بۆمیزی لئ دههات. تهنه که یه کیان له پاش ده رگا که دانابوو. بهندییه وانه که به خه جيجی گوتبوو که نه گهر شه وئ کاری ده رتی هه بی، ده توانی لهو تهنه که یه ی بکا.

خه جيج به بی وازی و بی نیشتیا پاروویه کی لهو نانه کرده وه که بهندییه وانه که بۆی هینابوو. خسته زاریه وه، جوی و جوی... بهلام نهی توانی قووتی دا، تفی کرده وه.

رۆژی دوايه و رۆژی دواتریش هیچی پی نه خورا. ئیره بۆ نهو دنیا یهك بوو سهرانسهر نهشکه نهم نازار. نهیده توانی خوری پیوه بگری.

رۆژی سیهم دایکی هات. دایکی نه وهنده گریابوو چاره کانی ببورنه گۆمی خوینتی. دایکی له پشت په نهمه ره ی به نديخانه دانیشتبوو، ده گریاو ده یگوت:

"کچی خۆم، کچی خۆم... کیژه په نهمه به خه نه کهم... نهمه چ به لایهك بوو به سهرت هات کچی خۆم... کارت به کاری کوری خهلكی چ بوو... بۆچی کوری خهلكت کوشت کچی خۆم؟..."

خه جيج بۆ یه کهم جار زاری کرده وه به رق و سهرکیشییه وه جوابی دایه وه:

"ئەمەن چۆنم كۆپى خەلگ كۆشتە؟... ئەمەن ھەتتا ئەمەرق چەكم بە دەستەو گرتە؟... خۆ ھېچ كەس ئەزانى ئەتۆ دەزانى!..."

ئەم توورەيى و سەركىشىيە كەمىك دايكە كەي ھىدى كۆرە. ھەر بە ئەقلى دا ئەھاتبور كە لەوانەيە كچە كەي ئەو كارەي نە كۆرەي. سەرلەنۆي دەستى پىن كۆرە:

"ئەمەن چووزانم كىژى دەست و پىن بە خەنەم. ھەموو خەلگ دەلەين خەجىچ وەلى خانى كۆشتە. ئەمەن چووزانم كىژى دەست و پىن بە خەنە. دەچمە لای عەريزەنوس و عەريزەي پىن دەنوسم... دەلەينم بنوسە كچە كەم لە چەك و چۆلە دەترسى... عەبدى خان وەلامى نارەو، گوتوويە بە دايكى خەجىجى بلىن بە خۆپايى خۆي ماندوو نەكا، نە عەريزە بنوسى و نە ھېچ بكا... بەلام بە دىزىي عەبدى خان دەچمە لای عەريزەنوس كىژى دەست و پىن بە خەنەم... ئەگەر بزانم سەرم دەبىي، ديسان دەچمە لای عەريزەنوس. ئەدى كىژى دەست و پىن بە خەنەم، دەزانم ئەتۆ گوناخت نىە. ئەو كافرى خوانەناسە، ئەو ھەمدە روھى بە كۆپى خەلگ نە كۆرە كۆشتى... ئىستە خەرىكن بەسەر كچى منى دا دىنن. ئەو كافەر خوانەناسە بوو كە مالى لى وىزان كۆردم. ھەمدە بوو كە ھىلانەي لى تىك دام... دەچمە لای عەريزەنوس كىژى دەست و پىن بە خەنەم... ئەمەن ئەو دەپۆم، دەست و پىن بە خەنەم گيان، ئەو دەپۆم."

بوخچەيەكى پىر لە خواردەمەنىيە بە دەستەو بوو كە لەدىي را ھىنابووي لە پەنجەرەو وەژوورتي نا:

"ئەمەن دەچمە لای عەريزەنوس... دەلەينم عەريزەيەكم بۆ بنوسى با ھكۆمەت بىخوشتەو بەزانى كە كچە كەم بى گوناخە... ھكۆمەت بىنەدەمە... روھى ھەيە... بەخۆپايى تۆ لە بەندى دا راناگرى كچى خۆم."

بە دىتنى دايكى دللى كرايەو. پاش ئەو بۆ يەكەم جار توانى دەرەو بىيىنى. خانوويەكى تازە كە سەرى بە سوالتە داپۆشرايو. سوالتەكان خاوين بوون و بريسكە بريسكيان دەھات... لە پشتمەو خانووە كە گومبەزو منارە بەرزو بارىكەكانى مزگوت... لە تەنپشت دىوارىك پەلە ھەغىرىك بە گەلاي پان و ئەستورەو، و دوايە ھەسارىكى گەورە پىر لە تۆزو خۆل... لە پشت پەنجەرەو ئەو كەسانەي دەدى كە لە ھەسارى دا بۆ ئەم لاو ئەو لا دا دەچوون... ھەمدە ھەموو ئەمانەي بۆ باس كۆرەبوو، و لەبارەي سوورى و بىرقەدارىي سوالتەكانەو زۆرى قسە بۆ كۆرەبوو.

بەندىيەوان ھات و دەرگاي كردهو. پياويكى زۆر توورەو تۆسن بوو. بە قەلىسيەو
خەجيجى بانگ كرد:

"دەتوانى بىيە دەري بايەكت لى بدا."

بەندىيەوان ھەموو رۆژى ئەو كارەى كردبوو. رۆژى دوو جار بەياني و ئىتواري بۆ با لى دران
دەرگاي كردبوو... بەلام ئىستا يەكەم جار بوو كە خەجيج ھەستى دەكرد باي دەرەوئى وئ
دەكەوئى و لەو باوي كەوتنە لەزەتى گەرانەو بۆ سەر دنيای ھەست پى دەكرد.
پەنجەرەى بەرزى ئەو ژوورە كە خەجيجى تىداوو، رووى لە دەرەوئى زىندان بوو. يەك دوو
كەس لە بەندىيەكان كاتيك ديتيان خەجيج نەختيك وەختى ھاتوئەو ھۆشى لە كەن خۆيەتى،
بانگيان كرد:

"خوشكى... ھۆ خوشكى... ھەر كەس چارەنووسىكى ھەيە، زۆرى بىر لى مەكەو...
بەلام كابرات باش لەنىو برد...! بەلى، خوشكى، ئەوين و ئەوينداری ئەم قسانەشى ھەيە...
ناشقەرپووتە بوون زۆر كاران بە پياوى دەكا، ھەر خۆش بن ناشقەرپووتەكان!..."
خەجيج جوابى نەدانەو، ھاتوئە ژوورئ... كەوتەو بىرى ھەمەد.

دايكي چووە لای فەخرىخاننى عەريزەنووس. فەخرىخاننى عەريزەنووس لەو شىتە ھەميشە
مەستانە بوو. ھەموو كەس ئەوى بە "فەخرىيەشيت" دەناسى.

فەخرىيەشيت چەندىن سالى دفتەردار ببوو، بەلام لەمىژ سالى بوو لەسەر بەرتيل خواردن
لەسەر كار وەلا نرابوو، ھەر لەو كاتيشەو ببوو عەريزەنووس. داھاتى فەخرى لە عەريزە
نووسىيەكەى دووسى ھىندەى دفتەردارىيەكەى بوو. خەلك باوەريان وابوو كە: "فەخرىخان لە
وەكيليش شارەزاترە". شەو و رۆژ سەرخۆش بوو، و ھەموو عەريزەكانى بە مەستى دەنووسى.

فەخرىيەشيت سەرى وەسەر مېژىكى كۆن و چلكن كە تايپەكەى لەسەر دائرابوو، كردبوو و
خەريك بوو وىژىنگى دەدان. لە دەوروپەرى، بۆنى ئارەق مېشكى پياوى دەرگرت. وەختيك ھەستى
پىتى ئەو ژنەى بىست، سەرى ھەلتنا. بە ھۆى چەندىن سالى كاركردن و خووي گرتەو دەنگى پىتى
ئەو كەسانەى بۆ عەريزەنووسىن دەھاتنە لای، لە دوور را دەناسى. دەزگاي عەريزەنووسىيەكەى
فەخرىيەشيت لە پەناى دوكانى قەساييك بوو. بۆيە ھەميشە خەلك بە لای دا دەھاتن و
دەريشتە. فەخرىيەشيت بە دەنگى لاقى ھىچ كام لەوانە سەرى ھەلەدەپرى، بەلام ھەستى پىتى
موشتەرىيەكانى خۆى لەدوورەو لە نىو ئەو ھەموو دەنگە دەنگەدا دەناسىيەو. سەرى
ھەلەدەپرى چاوى لە چاوى موشتەرىيەكەيو دەپرى و يەكەم قەسى ئەمە بوو:

"باشه، بلتی بزاتم..."

کاتیک دایکی خه جیجیش لیتی نیزیک بووه، فخریه شیت سهری بهرز کردهوه:

"باشه، بلتی بزاتم..."

ژنه له پیاده پئی په کهدا دانیشت و پالی وه دیواره کهوه دا:

"خوا بمکا به قوربانی تو فخری خان... مه پرسه چ به لایه کمان به سهر هاتوه."

فخری خان میداده که ی له زاری خوئی راکرد بوو، خهریک بوو ده میژی.

"ده سهر سهرت گهریم فخری خان، خوا تاقه کچیکی دابوو من فخری خان... ته نیا نهو

تاقه کچه... ته نیا کچیکی په نجه به خنهم هه بوو دهر دو به لات له من کهوئ... نه دی..."

خه جیجیم... تاقانه کهم... له بهرت ده مرمهوه ژاندارمه کان کچه که میان گرت و هارویشتیانه

نیو به ندیخانه، فخری خان... کچه کهم گیراوه خوايه مهرگم ره یشت کهوئ."

فخری خان به سپایی و له سهره خو میداده که ی له زاری دهر هیتا:

"بلتی بزاتم خوشکئی، کچه کهت له سهر چی گیراوه. نه مدم بز باس بکه..."

"به قوربانی من داله کانت بم فخری خان، گوئ بگره با پیست بلیم... کچه که میان بز

خوشکه زای عه بدی خان خواست و نیشانه مان کرد، بز وه لی خان... به لئی فخری خان گیان...

به برای خۆم بلیم کهویاره په روپال خه ناوړه که میان بز خوشکه زای عه بدی خان نیشانه کرد...

نیدی، نیدی چیت بز باس بکه فخری خان گیان! تۆمه ز کچه که مان له گهل نهو هه تیوه زوله ی

دوونه - ده زانی به کئ ده لیم فخری خان؟... هه مه دۆک، نهو کافری خوانه ناسه... به لئی

فخری خان، تۆمه ز کچه که مان له گهل هه مه دۆکی به لالی دراو یه کتریان خویش ویستوه...

باشه، نیمه چووزانین به قوربانت بم... سهرت نه یه شینم فخری خان، شهوکیان دوو به دوو

لییان داوه، رویشتون، تۆ خوايه! بریا لاقی شکابایه و نهو دهر ده ی به سهر نیمه نه هیتابایه. خو

عدلی شوین هه لگري ده ناسی؟... له دنیا دا کئ هه یه نه یناسئ فخری خان؟... ههر نهو

عدلی یه شه له ی ده لیم... ناغایه کی به من و به تۆ، نهو عدلی یه شه له شویتیان هه لده گری و

ههر دوو کیان ههر تاوا که له نه شکوه تی دا ده ست له ملاتی یه کتر بوون، ده خاته داو...

کورپه کهش ده مانچمی هه لده کیشی ههم له عه بدی خانی ده داو ههم له خوارزاکه ی... ناغایه کی

به من و به تۆ پاشانیش لی ده داو دهر وا... به برای خۆم بلیم هه تیویان بز ناگری و نیستاش

که نیستایه بویان نه گیراوه. به قوربانت ده بم، که ده ستیان وه هه مه د رانگا، دین کچه که ی من

ده گرن و ده یخه نه به ندیخانه وه... ژاندارمه کان، نه دی ده بهرت مرم ژاندارمه کان کچه

نازه نینه که میان گرت و خستیانه به ندیخانه... ههر چی به سهر نیمه هاتوه، نهو هه مه دۆکه بزته

باعيس، ره‌بی خړا کوټړی کا فخری‌خان. نو هه‌تیوه بوو به باعيسمان فخری‌خان... نیستا ده‌لین وه‌لی‌خان کچی من کوشتوویه... هه‌موو دټه‌تیه‌کانیش هه‌روایان شایه‌تی داوه، به قوریانی من‌داله‌کانت یم. ته‌نیا نوو عه‌لی‌یه‌شه‌له‌گوټوویه که نه‌من ناتوانم شایه‌تی بده‌م، نه‌وانی دیکه هه‌مووان شایه‌تی‌یان داوه... به ناغای خوټم بلټیم، عه‌بدی‌خانیش ده‌ستووری دا عه‌لی‌یه‌شه‌لیان له‌ناوه‌دانی ده‌رکرد... نی‌دی چت بؤ باس بکه‌م فخری‌خان گیان، نه‌من باوه‌رم کرد که کچه‌که‌م وه‌لی‌خانی کوشتوه... تاخر هه‌موو دټیه‌که وا ده‌لین... تاخر خوټ هه‌موو دټیه‌که ده‌وژمنی نیټه نین فخری‌خان گیان... تو‌مه‌ز نوو عه‌بدی‌یه‌خوانه‌ناسه دټه‌تیه‌کانی ناچار کرده که وا بلټن... دټه‌تیه‌کانیش خټ ناتوانن قسه له‌قسه‌ی عه‌بدی‌خان بکه‌ن... منی قورپه‌س‌ریش هیچ سر له‌و جزره شتانه ده‌رناکه‌م فخری‌خان گیان... بټیه باوه‌رم کرد. پاشان به دواي کچه‌که‌م دا هاتم و له‌به‌ندی‌خانه دیتمه‌وه... به‌لام کیژه په‌نجه‌به‌خه‌نه‌که‌م، کیژه تاقانه‌که‌م شتیکی دیکه ده‌لټی فخری‌خان گیان. نوو ده‌یگرت دایه چما نه‌من ده‌زانم چه‌ک به‌ده‌ستمه‌وه بگرم؟ کیژه په‌نجه‌به‌خه‌نه‌که‌م راست ده‌کا فخری‌خان، یاخو مه‌رگم ره‌پیشت که‌وئ کچی من، تاقانه‌ی من نازانی چه‌ک به‌کار بیټی... وه‌بیرم هاته‌وه که که‌ویاره په‌روبال خه‌ناوی‌یه‌که‌ی من نه‌ونده له‌چه‌ک ده‌ترسټ که ناوټړی ته‌ماشاشی بکا. بابیشی رقی له‌چه‌ک ده‌بیټمه‌وه، فخری‌خان گیان، نه‌وه‌تا خوټمان ناسیوه چه‌کمان له‌مالي دا نه‌بووه فخری‌خان گیان... هه‌موویان شایه‌تی‌یی به‌درو ده‌ده‌ن ده‌سر سهرت گه‌رټیم... هه‌مووان قسه‌یان کرده به یه‌ک که کچه‌نازداره‌که‌م له‌نیو به‌رن، به قوریانی من‌داله‌کانت یم... نه‌مه‌به به‌لایه‌ک که به‌سر نیټه هاته‌وه، به قوریانت یم خوابه... کچی من له‌تفه‌نگ ده‌ترسټ... نه‌گه‌ر چاوی به‌تفه‌نگ بکه‌وئ زراوی ده‌چی... نه‌مانه بؤ حکوم‌ده‌ت بنووسه فخری‌خان گیان... بنووسه که کچه‌که‌م له‌تفه‌نگ ده‌ترسټ... نه‌وجوړه‌ی که گوټم بؤ حکوم‌ده‌ت بنووسه..."

فخری‌خان په‌ره کاغه‌زه‌کانی هه‌ل‌گرت و خستیه نیو تاپه شق و شپه‌که‌ی. ته‌قه‌ته‌قی تاپ به‌رز بووه‌وه فخری‌خان یه‌ک ته‌کان عه‌ریزه‌ی له‌پیټنج په‌ر دا تاپ کرد. کاتی‌ک کاره‌که‌ی ته‌واو بوو روی کرده دایکی خدجیج:

"گوټ بگره خوشکم... گوټ لټی بټی با بټ و خویټم... بزانه چ عه‌ریزه‌یه‌کم بؤ نووسیوی."

فخری‌خان سیغاریکی به‌لټوه‌وه بوو که هه‌ر له‌م سهری لټوی‌یه‌وه ده‌یرده نه‌وسه‌رو ده‌ی‌هینایه‌وه، به‌ده‌م سیغارکی‌شان‌وه هه‌موو نووسراوه‌که‌ی یه‌ک ته‌کان خوټنده‌وه و پرسی: "چونه؟"

دایک:

"دستت خۆش بڼ یاخوا... زور باشت نووسیوه فەخری خان."

فەخری خان:

"خوشکم، ئەگەر کەسێکی دیکە بووایه پازده لیره کەمترم لێ نه دهستاند، به لām نه تۆ ده لیره بده... به خوا عەریزه یه کم بۆ نووسیوی بەرد گوێی لێ بڼ راده چەنڻ... به خوا بۆ بهردی بچوینهوه ده بڼ به ناو..."

دایک له حالیک دا دهستی ده له زین، پوولیک که له لکی بوخچه کهی بهستبوو و گری له سهر گری وێی دابوو، کردیهوه:

"دستت نه رزی فەخری خان، نیشه لالا ئەگەر بهردیش بڼ، کاریان تێ ده کا."

فەخری خان له کاتیک دا ده لیره یه یه قواری یه کهی له دهستی دا ده سووړاند، جوان بۆ دایکی خه جیجی باس کرد که ده بڼ عەریزه که به ریشه کوی و بیدا به کت و چ بلتی، وهختیک دایکی خه جیج ههستا پړا، گوئی:

"ده بڼ بمبوری فەخری خان، نیشه لالا ئەگەر جاریکی دیکه هاتهوه، هیلکهت بۆ دینم... رۆنه که رهشت بۆ دینم..."

دایه ههستاو رۆشت. ئەو جی یه دۆزیهوه که ده بوو عەریزه کهی بداتی. هه له وێ چوه لای یه کێک لهو که سانه که کچه که بیان گرتوو و هیتا بوویانه ئیره. له پیش دا ترساو دایه قسهی خۆی کرد:

"کاکی خۆم، به قوربانت بم یاخوا... کچه که مت بۆچی گرت و هیتاته ئیره... بۆچی خسته به ندیخانه... کچی من که نازانی چک به دهستهوه بگری، چۆن ده توانی پیاوی بکوژی؟... کچی من له تهنه گ ده ترسێ... به مندالیش وهختیک چاری به تهنه گ ده کهوت، ده ترساو به گریانوه خۆی له باوهشی من داویشته و خۆی دهشاردهوه. عەریزه یه کم هیتاوه ته خزمهت، عەریزه که فەخری خان بۆی نووسیوم، بزانه چی نووسیوه... بگره بیخوینهوه و کچه کهم ویده بیبه مهوه. وهره با بهری پیت ماچ کهم براله، کیژی په نجه به خنه ی من هیچ گوناحی نه... ناشقی ئەو هه مه ده خوانه ناسه بووه ره گه لی کهوتوه... نه وه نده... هه موو کچیک شتی وای بۆ دیته پیش براله... کچه که مم ویده بیبه مهوه... وهره با بهری پیت ماچ کهم..."

بازپورس به تووړه یی:

"زۆرى لىسىر سەپۆ. غەرىزەكەت دائى و پىۆ. دەپى راوئىسى ھەتا دادگا نەزەرى خۆى دەدا."

پاش ئەم وەلامەش دىسان دەستى كىرەو بەنووسىن.

وختىك دايك گەشتەو بەندىخانە ئىوارە بوو. خەجىج لە بەيائىيەو چاوتكى بىووە چوار

چار و چاوپروانى بوو:

"غەرىزەيەكيان بۆ نووسىوم بۆ بەردى بخوئىيەو دەبى بە ئاۋ، ئەگەر بۆ ئاسنىش

بخوئىندىتەو خۆى راناگرى. ھەر ئەۋەندە ھكۈمەت غەرىزەكە وەخوئىن، ئازادە دەكا كچم.

ھەر بىخوئىننەو دەزانن بىگوناخى. گوتم لە غەرىزەكەدا بنووسن كە تۆ لە تەنگ دەترسىتى.

نووسىيان كە ئەو وەختى مىندال بووى ئەگەر چاوت بە تەنگ دەكەوت ھەلەدەھاتى و خۆت لە

باۋەشى مىن دا دەشاردەو. فەخرىخانى غەرىزەنووس بۆى نووسىم... غەرىزەيەكى بۆ نووسىم

كە ئەگەر بۆ كەستكى دىكەى نووسىبايە يىست لىرە كەمترى لىئەدەستاند، بەلام دە لىرەى لە

مىن وەرگوت. نۆشى گىيائى بى، ھەلالتى بى. سەدەقەى سەرى تۆ بى. ھەرچى ھەمە بە قورىيائى

كىژە ئازدارەكەم... با ھكۈمەت غەرىزەكەم بخوئىتەو..."

خەجىج:

"خوابكا."

پاشان چاۋى لە چاۋى دايكى ھەلەنگوت و سەرىداخت:

"دایەگيان... دایە... جارپىكى دىكە ئەگەر ھاتى خەبەرىكى ھەمدەم بۆ بىتە... باشە

دایەگيان؟... خەبەرىكى ھەمدەم بۆ دىنى؟... دەلتى چى دایەگيان؟"

دايكى توۋرە بوو:

"دەلتىم ژەھرەمارو ساردە سندان..."

خەجىج سەرى ھەلپى. بە پارانەوۋە لە چاۋى دايكىوۋە رامما:

"دایە، دایەگيان... دايكە شىرنەكەم... پروانە، لە بەندىخانەدا خەرىكم دەپىزم... ئەگەر

ھەمدە ئەبى ئەمىن دەمىر دایەگيان... ئەتۆ دەتەۋى بىرم دايكى شىرەم؟"

دايك:

"دایەم ژەھرەمار، دایەم ساردە سندان، ئىشەللا خەبەرى سىرمە سىرمە بوونىت بۆ دىنم..."

ئىشەللا خەبەرى جوانەمەرگ بوونىت بۆ دىنم..."

خەجىج لە پىرمەى گىيائى داۋ فرمىتسكى بە لىشاۋ ھاتنە خوار. دايك لەپىر بىتەنگ بوو.

خەجىج ماۋەيەكى زۆر گىيا. دايكى ھىچى نەگوت. دوايە خواخافىزىي لە كچەكەى كرد:

"خەریکە هەتاو ئاوا دەبێ کچە سوور... ئەمن دەبێ وەرێ کەوم."

خەجیج:

"دایە..."

دایک راوەستا، چاوی پر ببوون، دەنگی دەلەرزى:

"باشە دایە گیان... لەبەر خاتری تۆ، بە خاتری گۆلى روومەتت وا دەکەم خەبەرێکم

لێ دەست کەوێ... نازانی چەندیان لە دایکی دا... لەوانەشە بمرێ... بەستەزمان دوونە..."

پاشان وەرێ کەوت:

"مەترسە دایە گیان، فەخرى خان عەریزە یەکی بۆ نووسیم کە هەر مەپرسە..."

دلتیا بوو کە عەریزە کە کارى خۆى دەکا.

(۱۲)

تاریک و تەلەمەنك بوو چاۋ چاۋى نەدەدى. لىپەۋار بانگى دەكرد. لىپەۋار ەك دىۋارتكى رەش بەرامبەر بە تارىكايى راكشاپوو. زۆر دوور لەنيزىك لوتكەى كىتۈى، شاگرتكى چىكۆلە ھەلەدەبوو و دەكوۋراپەۋە. لە تارىكايى دا بە كۆمە كۆمە دەچوونە پىتش. زۆريان دەنگە دەنگ دەكرد... شەو بۆيرىشى لىدەھات، بۆنى كاج... بۆنى ئارەق... بۆنى ھەلترشان... جار جار يەك دوو ئەستىرە لە ئاسمان تروسكەيەكيان دەداو دەكوۋزانەۋە.

لە چەند مانگى رابردودا زۆر مالىيان تالان كىردىبون، زۆريان چەتەيى كىردىبون و لەگەل ژاندارمەكان بەشەر ھاتىبون. ژاندارمەكان وازيان لە ھەمىر دەستەكانى دىكە ھىناپوو، و بەدۋاى دەستەى دۆردوۋە شىت دا دەگەران.

دۆردوۋە شىتەش گالتەى بە ژاندارمەكان دەكرد. سەرى دەخستە سەريان. فرىۋى دەدان و زەبرى لىدەدان. ھەمدە لە ماۋەيەكى كەم دا خۆى نىشان دابوو و سەرنجى دۆردوۋە شىت و ھاركارەكانىي بۆى لای خۆى راكىشاپوو.

لە تارىكايىدا دەنگى دۆردوۋە بىسترا:

"ھەر لىرە دەمىننەۋە. لە ماندوۋىي و شەكەتەيان ھالمان نەماۋە. دوو رۆژە ھەر ئاۋا غار دەدەين. ئەمەش ۋەزەنە... ھەر لىرە دەمىننەۋە."

رق و سەرسەختى و كەللەشەقتى لە دەنگى دا ديار بوو. ھەمدە لىتى چوۋە پىتش:

"بەسپايى، بەسپايى قسە بکە ناغام."

دۆردوۋە بە قەللىسى جوابى دايمەۋە:

"چاچ دەبى؟"

ئەگەر يەككى دىكە لە ھارپىڭ كانى ئەم پىشنيارەي كوردبايە، زۆرى پىڭ ناخۆش ئەدەبۇو. بەلام
لە داخى ھەمەدى دەھرى بۇر كە ھىشتا نەھاتبۇو، دەرسى ياغىيەتتىي بەو دەگوت.

ھەمەد:

"ئەگەر دوژمنت مېروولەش بىڭ..."

دۆردو:

"باشە... دوايە؟"

ھەمەد تىگەيشت كە دۆردو گالتەي پىڭ دەكا، بەلام ھەسەر خۆي نەھىتاو لەسەرى

رۆيشت:

"ئەگەر مېروولەش بىڭ بە ھىچى مەزانە."

دۆردو ھەسەلەي نەما. قسەكەي پىڭ بىرى:

"ئافەرىم ھەمەدۆك... پىتمان وابو كوتخا سەلمان ھاوكارى بۆ ھىتاوين... تۆمەز

سەرلەشكىرى بۆ ناردوين... تۆ ھەقت بەسەر ئەم كارانەو نە."

جەبار لە لاي جەپى ھەمەدەو دەپۆيشت. بە تەواری پشورى سوار بېو:

"ھەمەد راست دەكا ئاغام، ئەگەر لەنىو لىپرەوار ۋەمىنن گەمارۆمان دەدەن...

ژاندارمەكان بە دوامانەو، دەسبەردارىشمان نىن... بەخوا بکەوينە گەمارۆيان، ۋەك كەوبارە

خپمان دەكەنەو... ۋەكىل باشى عاصم لەمىژە لە دەرفەتتىكى ۋا دەگەپى... بەسپايى..."

ھەمەد:

"ئەرىۋەللا راست ۋەك كەوبارە..."

جەبار:

"ژاندارمەكان يەك و دوو نىن... زۆر زۆرن... دىھايىيەكانىشيان لە پشتن، ياغىيەكانى

دىكەش كە دوژمنى نىمەن، يارمەتتىي ئەمانە دەدەن... بە ھەموويان ناوئىرين."

ھەمەد:

"ئەخەير، پىتيان ناوئىرين... فېشەكسان نەماون."

دۆردو ھەر لەو جىي لىتى بوو رەق راوہستا:

"ھىچ كەس ھەقى نىيە ھەنگاۋىك بەولاۋەتر بېرا."

دەنگى ۋەك دەنگى زەنگولە لە لىپرەوارى گەپرا:

"دوو رۆژە ۋەك سەگ رادەكەين... راست ۋەك سەگ."

هاوکاریکیان تیدا بوو به ناوی نایب رهجهب. کەس نەیدەزانی کەنگی نایب یان وەکیل باشی بوو له کوێه هاتوه چەند ساله یاغی بوو. هیچ کەسیش لەبارەى رابردوو یەو پرسىارى لى نەدەکرد. چونکە زۆر توورە دەبوو. ئەوەندە توورە دەبوو، لەوانەبوو کابرای بکوژى. هەر لە جى دا لە کەسانىک کە سەبارەت بە رابردوى پرسىارى لى کردبایە، نيزىک نەدەبوو، ئەگەر چار ناچار تووشيشيان هاتبایە، بە هیچ جۆر نەیدەواندن و بە جۆرىک تەماشای دەکردن، دەتگوت چل ساله دوژمنى خوینى یەکتەن. پەغما سال زياتر تەمەنى بوو، تەنيا شتىک کە هاوکارەکانى لەبارەى ئەووە دەیانزانى ئەووەبوو کە رۆژىک هاوکارى نەجەدەزلە بوو. پاش دەرچوونى لىبوردنى گشتى زۆر کەس تەسلىم بپوونەووە چەکەکانیان تەحويل دابوونەو، بەلام ئەو تەسلىم نەبوو. نيزىکەى دوو سال بە تەنيا لە کىوان دا گەرايوو. پاش دوو سال کە چەند دەستەبەكى تازه دروست بپوون، رەگەل وان کەوتبوو. دەستەبەک ئەبوو کە نایب رهجهب هاوکارى لەگەل نەکردبى. هەموو دەستەکان ئەويان دەناسى و خوشيان دەويست و ريزيان بۆ دادەنا. نایب رهجهب لەوانە نەبوو هاوکارى یەكجارە کىي هیچ دەستەبەک بى. ئەمەز پىي خوش بوو هاوکارى دەستەى دۆردوو بوو، ئەگەر سەبەنى پىي خوش نەبووایە، دەيتوانى بچیتە گەل دەستەى "یوزجوو" کە دوژمنى خوینى دۆردوو بوو. دوو زمان نەبوو. کەم قسە بوو. هەروەخت بپويستایە دەيتوانى رەگەل دەستەى "رەشق کوردە" بکەوئ. هەموو دەستەکان پىي ئەويان لەسەر چاويان دادەناو کەسیش لى نەدەپرسى بۆچى هاتى؟... و بۆچى دەرۆي؟... و چووبایە گەل هەر دەستەبەکیش، ئەو دەستەبە زۆرى پىي خوش دەبوو، چونکە هەمويان پىي و قەدەمى ئەويان بەخێر دەزانى.

لە یاغىيەتى دا مامۆستا بوو. خوا بەو رۆژە نەکا کە لە پىک هەلپەژانتيک دا بەشدار بووایە... دەستى بەجۆرىک وەکار دەکەوت دەتگوت تیربارە...

دەنگى بۆرۆ ناسیایى نایب رهجهب لە تاریکایى دا بەرز بوووە:

"دۆردوو... کورەکان راست دەکەن... دەبى لە لىپەوار دەرچىن و بچینه لای گابەردەکان."
دۆردوو نەپاندی:

"نایب رهجهب، نایب رهجهب... گوتم هیچ کەس حەقى نیه هەنگاوتىک بەولاهەتر بچى."
جەبار:

"دۆردوو خان... ئەگەر هیچ کارىکیان پىي نەکرى، دەتوانن گەمارۆمان بەدن و لىپەوارە کە ناگر تى بەردەن..."

دۆردوو:

"هیچ کەس حەقی نیە ھەنگاویک بەملاوەتر بچێ."

جەبار:

"مەکە خان!..."

"ھەر ئەویە کە گوتم."

"شپرزەمان دەکەن."

دۆردوو:

"چا ئەمن سەرۆک نیم؟"

جەبار:

"بۆچی؟ بەلێ... ئەتۆ سەرۆکی."

حەمەد:

"بەلێ، ھەی."

ئەوانی دیکەش ھەر ئەو قەسەییان دوویات کردووە.

حەمەد:

"خان! شتێک دەلێم، بەلام دلت نەبەشت."

دۆردوو پتیکەنی:

"فەرەمو بزانم سەرلەشکر!"

حەمەد:

"ھەر نەبێ بچینە جێیەک کە دارو درەختی زۆر بێ و کەندو قوول و شاخ و داخیشی ھەبێ."

دۆردوو:

"هیچ کەس حەقی نیە ھەنگاویک بەملاوەتر بچێ."

پاش ئەم قەسە بە دۆردوو ھەر لەو جێیە لیتی راوەستا، دانیش. ئەوانی دیکەش دانیش. ماویەکی زۆر کەس مەقی نەکرد. ئەو سیغارانە لێ دەستی یەک دوو کەسیان دا بوون، لە تاریکایی دا وەک ئەستێرە دەدرەوشان. کەس دەنگی ھەناسەشی نەدەھات. جەبار ھەستایە سەپێ. باوئشکیکی داو بۆ لای سەپێ وەپێ کەوت. حەمەدیش بە دوا دا رویش. جەبار لە پەنای دارێک ھەلتروشکاوی میزی کرد. حەمەدیش ھەروا. جەبار کە کارەکەیی تەواو بوو، ھەستا بە دوا ئەو دا حەمەدیش ھەستا.

کاتیک ته ماشای دواي خوځانیان کرد روونا کاییه کی چکوله یان دی. پتیان سهیر بوو. هه به سان. دژدوو به چیلکه و چالی کاج ناگریکی کردبوو و هو له بهر روونا کاییه ناگره که وهک سیتیه ریک ده جوولا.

حه مه د:

"به دهستی خوئی خه ریکه خوئی به کوشت ده دا."

جه بار:

"نیستا نایب عاصم هیچ... خه لکی گونده کانی نهم نیوه نیوه له هه مووان خه راپترن... ده ریتان له پیی هه مووان داکنده."

حه مه د:

"له و رۆژه که من هاتوم لانی کم ده ریتی پیتسه د که سمان له پتیان داکنده."

جه بار:

"لانی کم، نه گهر نهو جلانهی له بهر خه لکمان داده کمن دابامان به لادییه هه ژاره کان، هه ر شتیک بوو... له وانه بوو رزگار یان یی... به خوړایی نیه که نه بچاره رزگار یان بژ نیه، دوو رۆژه که له ده ره هه هیچ کس یارمه تیمان نادا... نه گهر وه دست خه لکی سپییه بی بکهوین، به خوا هه ر له هه و قروتمان ده دن، زولم... دژدوو خه راپه نه ماوه نه یکردی، به لا نه ماوه به سهر خه لکی سپییه بی نه هیتابی. زولم... جهندی نه زیهت و نازاری نهو دیتاهییه هه ژارانه داوه..."

حه مه د:

"ده زانی چیه براله، پیاو نابی زور سهر بچاته سهر خه لک. کابرای بکوژی پتی چاکتره له وهی هه موو رۆژی گالتهی پی بکهی. به خوا مردن خوشره له وهی پیاو به رووت و قووتی بکه ریته وه نیو دی و بجیته وه لای ژن و مندالی. دژدوو نابی نهو کاره بکا. دلای هه موو کس، هه ر که س پی، سووچینکی ههیه که له شووشهش ناسکتره. نابی بیشکینی، نابی کاریک بکهی غیرهت و نابرووی خه لک زه ده دار بکهی. نه من نه مانه له رووی تاقیکردنه وه ده لیم. عه بدی خانیش پیلهی به من گرتبوو، له کۆلم نه ده بوو وه، گالتهو سوو کایه تیی پی ده کردم، سهری ده خسته سهرم... پیاو نابی خه لکی نه و نه ده به چوک بزانی..."

له گه رانه ودا له قولکه یه کی بچوک کموتن. تا نه ژن یان چونه نیو ناو. بژنی پنگه ل له ناوه که هه ستا، بژنی پنگه ل له شه هه ستا. نه ستیره تروسکیان ده دا. عمرزو عاسمان بژنی پنگه ل لی ده هات. له گۆلاره کان، له نه ستیران و له دارستانی کاج، بژنی پنگه ل سهر هه لده ستا...

حه مه د:

"خۆزگه بتوانين شېتهى رازى بکهين و بىهينينه ئيره."

جه بار:

"که للهه شه قتيکه لينگهى نيه. نه گهر خۆت بکوژى ههنگاوئيک بهم لاوه تر نايه."

نهو ناگره که دۆردوو ههلى کردبوو، به چاکی گرتبووی و مهشقهلى لى ههله دهستا. مهيدانيک به پانايى جۆخينيک کهوتبووه بهر تيشکى ناگر. بليسه ناگر دهچوونه ناسمان. مووره داره کان به قرچه قرچ دهسووتان.

دۆردوو به پيکه نينهوه له دهوړوبهرى ناگره که هاتوچۆى دهکرد:

"برواننه ئهم ناگره... پياو دلى دئ ئهم ناگره به جى بيلئى و بجيته جى به کى دیکه؟... له جى دیکه ئهم ناگره دهست ده کهوى؟..."

جه بار:

"بريا ئهم ناگره نه پگرتايه."

دۆردوو:

"بروانه چ ناله نالتيکيه تى..."

جه بار:

"بريا..."

دۆردوو نيوچاوانى تيك نا:

"لى وه بهر جه بار، به سيه تى."

شهريان هه له وئى، له بهر ناگره که به مهر برد. جگه له دۆردوو هيچ کامينيکيان له ترسان خهويان لى نه کهوت. هه موويان ترسى نه ويان هه بوو که شه وئى له خه ودا گه مارۆ بدرين و بکوژين. بهو ترس و دله خورپه يه وه کئى خه وى لى ده کهوت؟...

شه وئى سى کهسيان له نيو خزيان دا به تيشک گر دانابوو: نايب ره جه ب و حه مه دو عه لى يه چکۆل، شه وانى دیکه به روا تهت خه و تبه وون، به لام چ خه و تنيک؟... هه ر ته نيشتاو ته نيشتيان کردو تينيان بۆخزيان هيتا که به وون، به لام نه بوو. پيش هه مووان جه بار هه ستاو چوار ميژده کى له بهر ناگر دانيشت. پاش جه بار يش شه وانى دیکه... به لام دۆردوو ناسووده و بئى خه يال، له شيرن خه و تيك دابوو، که هه روا بزانه "زه ماني محمدي مهدي بهر گورگ و مهر پيکه وه ناو ده خۆنه وه". شه وانى دیکه بئى شه وى قسه يه ک به کن دانيشتبه وون و چاويان له ناو ره که وه برپبوو.

له گهل بهر به بیان تهغه دهستی پی کرد. له همر چوار لاره گولله دهباری. نهوان له دوینن ټیوار ټوه چارهروانی هم پیشهاته بوون. همر سات و کاتیک دهیانگوت نیستا وه ختیه تی... بویه هیچ سهریان سوړ نه ما. له بهر ناوره که لاجوون و له پهنایه ک سدهگریان گرت.

همه د له حالیک دا گولله به ویزه ویز به بن گوتی دا تیده پیرین، به زه جهت خوی گه یانده پهنای داریک. لای پشتی وه کیل باشی عاصم ناوه لا بوو. همه دیش راست روو به پشتی وه کیل باشی عاصم سدهگری گرتبوو. همه د سیره ی لسی گرت. دلی پیک دا هات. لووله ی تغه نکه که ی ورسو وړاند. سیره ی له جی یه کی دیکه گرت و فیشه کیک ی به خسار دا.

همه د له بهر خویه وه پیکه نی، پاشان بانگی کرد:

"وه کیل باشی، وه کیل باشی، باش دانه مزاروی. گولله ده تگرته وه..."

وه کیل باشی هاته وه سرخوی. له چواره وری گولله دهباری. به لای جی یه که ی باش نه بوو... و راست لهو له حزه یه دا گولله یه کلاوه که ی هل گرت.

وه کیل باشی:

"نه گهر وه چنگم ده که وی... نه گهر ده که یه..."

همه د:

"وه کیل باشی، نه من همه د وکم پی دهلین. نه نیا نه جهلت وه چنگت ده که وی. ژن و

مندالت هیده وه کیل باشی، بگه پویه برؤ... وه دوی کارو گوزهرانی خوت که وه."

وه کیل باشی:

"حیف که..."

راست لهو له حزه یه دا گولله یه ک چهرمی دهستی له گهل خوی برد. چهرمی شو دهستی که

تغه نگی پی گرتبوو... خوین له دهستی هل چؤړاو رزایه سر زوی و دووباره همر شو دهنکه بهر ز بووه وه:

"بگه پویه وه کیل باشی... وه دوی کارو گوزهرانی خوت که وه. وازمان لسی پینه وه کیل

باشی. مه هیله خوتنت به دهستی نیمه برؤی. زؤر له میزه وه دوی نیمه که وتوی."

همر چواره وری وه کیل باشی عاصم ناوه لا بوو. به ترسوه پاشه کشدی ده کرد. بیر

ده کرده وه شو که دهی کلاوه که ی به گولله یه ک هل گرت و نه وهی چهرمی دهستی به گولله

هل گرت. به ناسانی دهیتوانی بی کوژی. شو همه د وکه کی بوو؟ نه گهر بهم جؤره که و تپیه

چنگى دۆردووه شىت له ميژ بوو كوژرابوو. همه دۆك!... نهم ناوهى قهت نه بيستبوو. زۆر
همه دى دهناسين، به لام همه دۆك كى بوو؟...

وه كىل باشى عاصم به سپايى تى راخوړى:

"ئىستا ده تكه مه همه دۆك كى، بۆخۆت كه ينى پى بكهى..."

نهم تى راخوړينه خومانو شيرن بوو:

گولله دبارى. گولله سوورو چهو له بهر بهيان دا دبارى. دۆردو به دهوړى خۆى دا
دهسوړا. گيانى له سهر له پى دهستى دانابوو و تهقهى ده كرد. جاروباريش تاو كى دهستى
را ده گرت و دهستى ده كرد به جنىردان به وه كىل باشى:

"وه كىل باشى، وه كىل باشى پىت وا نه بى دۆردووه شىت هه لى. ده مه وى به قوون رووتى
بىنيرمه وه لای ياره كهت. نه گهر به قهه نوو كى دهوړى سهر و كه لله تم لى ديار بى،
ده پى به كهت چوه وه كىل باشى."

وه كىل باشى عاصم و ژاندارمه كان و لادى بى به كان دهوړان دهوړيان گه مارۆ دابوون. راست
له قهوه ز كهوتبوون...

دۆردو تى گه شىت كه له داو كهوتوون. به زگه خشكه خۆى گه يانده همه د. له نىو
هاوكاره كانى دا پتر له هه مووان باوه پى به همه د هه بوو. نهو جى بهى لى له داو كهوتبوون له
هه چوار لاهه گولله دهى گرتوه. نه گهر توانى بايان كه مى كى دى كه بىنه پىش و نه لقهى
كه مارۆ به كه تهنگر بكه نهوه، ده يان توانى هه مووان بكوژن.

دۆردو بى به كهم جار له تمواوى عومرى خۆى دا نه خت كى وه په له قاژه كهوتبوو. داوه كه لهو
داوانه نه بوو. نهوانىش له دۆردو ده ترسان و نه يانده وى را نه لقهى گه مارۆ تهنگر بكه نهوه. نهوان
سهرىان سوړ ما بوو كه چۆنه دۆردو له سووچى لى په واره دا، له سووچه بهر شاهه لاه بى
په ناگه يه دا له گه لىان بهر دهوړو بووه. سهرىان لى شىرابوو. پىيان وابوو چه تمه نىل و
ته له كه يه كى تازه بى كار هى ناوه...

هه نهم ترسه، نهوانىش له جى خۆيان رهق راگرتبوو. به هىچ جوړ به مىشكىان دا
نه دهات كه دۆردو هه موو جى گاهىك به جى بهىل و له جى به كى ناوا خۆى به ته له وه بكا...
هه مووان پىيان وابوو ته مه فىل كى تازه به له فىله كانى دۆردو...

دۆردو شه لاهى نارهى بوو و هه ناسه بركه وى كهوتبوو:

"وه زع خهراپه... هىچ كامى كسان ده رناچىن."

لەر ئىتوۋدا يەككىڭ ھاۋارى كىرد:

"ئاي دايە... كوژرام."

دۆردوۋ:

"ئەمە يەكەم بوو. نايب رەجەبان چوۋ."

دۆردوۋ لەسەرى رۆيشت:

"لە ھىچيان ناتىسىم. بەلام ژاندارمە يەكيان تىدايە پىنى دەلتىن "چوار رىيان". يەككى دىكەشيان تىدايە كە خەلكى دىھاتى خۇمانە، "مەستانە پەش"... ئەگەر ئەم دوۋانە نەبۇناتايە، لەۋانى دىكە نەدەترسام. دېم پى دەدان و دەردە چوۋم. بەلام ئەم دوۋانە غەيرى ئەۋانى دىكەن... ئەمانە دەرزى بە گوللە ھەلدەگرن."

خەمەد ئاۋرى دايەۋە پىشت خۆى:

"تفەنگى مەن گەرم بوۋە. دەستى ئاۋىرتىتى... دەپى چ بىكەم، تەگبىرەم چىدە؟"

دۆردوۋ:

"دىيارە زۆرت تەقە پى كىردوۋ... دەنا تفەنگى تفەنگى چاكە. جارى تەقە مەكەو تفەنگە كەت دەگلى راکە با سارد بىتەۋە. بەلام مەيدەلە زۆر سارد ۋەپى، چۈنكە دايە ساردو گەرمى دەكاو كارىكت دەداتە دەست."

خەمەد:

"تفو... تفو..."

دۆردوۋ بە ھىدى ۋ ھىمنى لەسەرى رۆيشت:

"خەراپ گەمارۆ دراۋىن برالە، ئەتۇ چار لە مەكە. ئەمەن زۆرم ئەو شتەنە دىۋە. تاقىكىرەنەۋەم زۆرە. ھەر جۆرىك پى دىريان پى دەدەم و دەردە چەم. ئەگەر كوژراشم باكم نىە... بەلام ئەمەن غەمى ئىۋە مە... نامەۋى بىمە باعىسى ئىۋە... خەز ناكەم ئىۋەش بىنە قوربانى شىتى ۋ نەزانى مە... دەپى خوا لە ھاۋارى ئىۋە پى... ئەمەن دەتۋانم خۆم رزگار كەم، بەلام نامەۋى پاشملە خەلك بلىن دۆردوۋ خۆى رزگار كىرد ھاۋرى يەكەنى بە كۈشتە دا."

خەمەد:

"ھىچ رىيەكەم بە فەردا نايە... چارەمان نىە، جگە لەۋە كە ھەر جۆرىك بىۋە ھەتا ئىۋارى راۋەستىن."

ھەر لەر ۋەختەدا دوو گوللە لەبەردەمى دۆردوۋ لە غەرزى دران و تۆزۇ خۇلىان ھەلتەند.

حه مه د:

"ريځگايه کمان نيه، جگه له وه که هير جوړ بڼ هدا ښواري راښوړين."

دژردوو نهو جيځگايه ي که گولله کاني لږ درابوون، نشان دا:

"نم گوللانه کاري مه ستانه پهن. ښستا هيردوو کمان دهنگيوي. حه تمن جيځگايه کمانی ديوه."

حه مه د:

"خان، نه کا نايب ره جعب مرد بڼ. پټ چونه هير جوړيک بووه سهرتيکي لږ هه ښين؟"

دژردوو:

"ښستا راهه سته... بيزووين کا برا هيردوو کمان ده پټيکي."

دهوړوبه ريان به گولله دا بيزوړابوو.

دژردوو:

"نه مگوت؟... نه من مه ستانه پهن بڼ ناموروس ده نام."

حه مه د:

"جان هه رتيکي سهره."

دژردوو:

"نه گهر ده سبه جي جي يه که مان نه گزيږين..."

به زگه خشکه خزيان گهيانده په نا دارتيکي زه لام.

هه موو فکرو هوشي حه مه د له لای نايب ره جعب بوو:

"نايب ره جعب هيچ دهنگي ليوه نايه. بريا به جوړيک خومان گهيانده بيه کنی..."

پشت سهريان گولله باران بوو. گولله لکه داره کانيان تيک دهشکاندو هه ليان دهوهراندن.

به زگه خشکه خزيان گهيانده ژوور سهری نايب ره جعب. نايب ره جعب له سهر که له که ي

راستي راکشابوو و له خوږين دا نوم ببوو. کاتيک چاوي به دژردوو و حه مه د کهوت، ددانی

پټک داگرتن و زهرده يکي کرد:

"کورپنه... ورياي خوتان بن... لانی کهم سهدو په غبا که سيک ده بن... نه من به جي بيلن

و فکريک بڅخوتان بکه بن... قيسمه تي ښمه نه مه بووه..."

ته ماشاي برينه که بيان کرد. نايب گولله ي له نه ستوي درابوو... گولله که له ملي

تي پريپوو و به بن ښسکي شانی دا بڼ نه وه ي ښسکه که بشکيتنې، دهري کردبوو. به لام نهو

جي ي گولله که ي لږ دهوړبوو، به جاريک هه لته کابوو.

نايب ره جەب:

"دەمەوئ شتەكتان پىچ بلىتم. ئاگاتان لە جەبار بى. زۆر پىاوه. دەرەقەتى لەشكرەك دئ. ئەگەر ئەو ئەبايە منيان دادەبەزت. وەختەك دىتى منيان وەبەر دەسپەژ دا. فەتەكەى كەردو گوللەكانى بۆ لاى خۆى وەرسووراند. كاتەكەش مەن بىرىندار بووم، ئەوانى بە جۆرەك گوللەباران كەرد كە سەريان لەشتا.

كراسى نايب رەجەبىيان لەبەرى دادەرى. بىرەكەيان بۆ بەست. نايب رەجەب وەك لە خەوئ دا قسان بەكا درێژەى پى دا:

"سەبەينى... سەبەينى ئەلقەى گەمارۆيەكە..."

خەمەد:

"ئاكرى نايب!... ئەگەر مەنەوئ ئەلقەى گەمارۆيەكە بەشكەينى، خەمەن دەمان پەتەن. ئەستەكە لەم وەزەعە داين لىمان دەترەن. يان دەتوانەن خۆمان بەگەينەنە ئىتوارى، يان دەكوژەين."

نايب رەجەب لە فەكرەو چوو. بۆ ئەوەى لە تاو دەردى خۆى ھاوار ئەكا توند توند ددانى بە جەرگى خۆىدا گرتبوو:

"پەم وايە راست دەكەى خەمەد. ئەگەر يەك نەفەرىشمان بىهەوئ رابەكا، ئەوانى دىكە بە كوشت دەدا. كۆرەكان خەكەنەو. ھەموويان سوپەند بەدەن كە سەنگەر چۆل نەكەن. ئەگەر وا نەكەن، ھەمووتان دەكوژەين. دەبەى لە پەشيان راوەستەن. باوەر ناكەم بۆيەن پەتەنە پەشتەر. ئەگەر توانيپايان تا ئەستە ھاتبوون. دەترەن داوتەكان بۆ نابنەو."

خەمەد:

"با بىزووين كاك دۆردوو... دەبەى كۆرەكان خەكەينەو."

نايب رەجەب:

"بەلام لە ھەتيوى زالای وريا بن. زۆر ترەسەنۆكە. ئەگەر ئاگاتان لىتى نەبەن، لەوانەيە ھەلەن و تووشى بەلەيەكتان بەكا..."

دۆردوو:

"با بەچەن كۆرەكان خەى بەكەينەو. عەلىيەچەكۆل و جەبار تەقەى بەكەن و سەريان گەرم بەكەن ھەتا ئەمە كارەكەمان تەواو دەكەين."

پاشان فەتەوئەكى لى دا. ئەم فەتەوئە نەشانەى خەى بوونەو بوو. بەلام ھاكارەكان لەو قىامەت و گوللەبارانەدا ھالى نەبوون ئەم فەتەوئە مانای چە.

كۆپى زاللا:

"لەم ئاۋريارانەدا چۆن دەكرى خېر ۋەبىن؟... ھىچ كامىكمان بە زىندوۋىي لەم كوشتارگايە دەرنالچىن... نايب رەجەبىش رۆيشت..."

لە پىش دا غەلىيەچكۆل، دوايە وسوۋە سوۋرۇ نەجار "گدووك" خۇيان گەيانەدە دۆردوۋ.
دۆردوۋ:

"ھەتتوي زاللى لە كۆيىيە؟"

دەنگەكە بەدگومانىي لى دەبارى.

غەلىيەچكۆل:

"خەرىكەدى، ئەمىر ھەموو ئەمىر خۇي بە غەرزىيەۋە مەلەس داۋەو لەرزىيە. يەك
فېشەكىشى ناويشتە."

دۆردوۋ:

"پروانە مەن... پىم ۋاپو لە ھەموۋان ئازاترە."

لەم ۋەختەدا كۆپى زاللاش بە زگەخشكە خۇي گەيانەدە لاي ئەۋانى دىكە. دەستەكانى
شەللى خۇيەن بوۋن.

دۆردوۋ روۋى كىردە جەبارو غەلىيەچكۆل:

"ئىۋە ئەۋەندەي دەتۈنن تەقە بىكەن... سەريان گەرم بىكەن، با نىمە قىسە كاغان بىكەن."

لە كاتى وتوۋىۋەكانيان دا تاۋىك تەقە بىدەنگ بوۋ، ھەر ئەمە ۋەكىل باشى عاصمى خستە
شك و گرمانەۋە. ئەمە يەكەم جارى نەبوۋ كە لەگەل دۆردوۋە شىت بەرەۋوۋ دەبوۋ، بەلام ھىچ
جارىكىش نەيتۈۋانېبوۋ لە پىشەۋە دەستى دۆردوۋ بھوتىتەۋە بزانى نەخشەي چىە. دۆردوۋ
لەۋانە نەبوۋ. ھەرچەند كارەكانى شىتتەنە دەكرى، بەلام جارى ۋا ھەبوۋ ئەۋەندە زىرەكانە كارى
دەكرى كە ئەندازەي نەبوۋ كەستىك كە پىۋى بەرەنگاربوۋنى ۋەكىل باشى عاصمى - ئەۋىش لەر
سۈچە لىۋەۋارە چۆل و بەرناۋەلەيدا - لە خۇي ھەلسۈۋىي، يان دەبى نەجەل ھەلى گرتىي، يان
دەبى زۆر چۆل و نەزان بى، و يان دەبى فرت و فېلىكى لە بىن سەرى دا ھەبى... بەلام
ياغىيەكى ۋەك دۆردوۋە شىت كە دەيتۈۋانى بېيتە دەزوۋ و بە كۈنى دەرزىيش دا تىپەپى،
نەقىل نەيدەگرت بە بى نەخشەۋ حىساب و كىتاب لە جىيەكى ۋادا لەگەلى بەرەۋوۋ بى. بە
باۋەپى ۋەكىل باشى عاصم ھەتەن كەلەكىك لە كاردى بوۋ. ھەر لەھزىيەك چاۋەپى بوۋ دۆردوۋە
شىت ۋەك نەجەل بىگاتە سەرى... و لەر ھالەدا ئەو دەبوۋ چ بىكا؟... ئەمە پىسارىك بوۋ كە

وه کيل باشی عاصم جوابه کهي بږ نه ده درايه وه. نه گهر پاشه کشي ده کردو ده گه پرايه وه، هه موو نابورو و ثيعتي باره کهي ده بوو به پوولته ره شکيهک. نه گهر هدر له ویش مابايه وه، درهنگ يان زوو ده که وته داو و مردنی مسوگهر سوو... داخوا شو گولله يه که کلاوه کهي له سهر همل گرتبوو، يان شو گولله يه که چه رمی دهستی بر دبوو، مانای چ سوو؟... داخوا شم دوو گولله يه وشيار کردنه و هيك بوون؟... که قسه کانی همه ديشی وه بير ده هاتنه وه، به ته وای گيژ ده بوو. شو که سهي شو گوللانه ي پتوه نابورو، نه گهر حه زى کردبايه، ههر نه وده م مشووری نه وى خواردبوو. به لآم نه يده توانی بگه رتسه وه. پاش ماو يه کی زور دوردوو شيتی به گير هينابوو... نه گهر نه مجارش له دهستی در چووبايه، تازه کهنگی دهيتوانی به و ناسانی به به گيری بينيته وه؟

وه کيل باشی عاصم:

"هاورپي يان... کهستان له جيتی خوتان مه بزورون... راه ست بزانی نه خشي شم شيت و ماخوليايه چيه... له گه مارو دايه. له چنگمان دايه... به لآم به دهستی خوی، خوی خستوه ته چنگی نيتمه... نه گينا زور له ميژ بوو خوی گه يان دبوو به رده لانی "گردبنه وهش"..."

سهر جووخه پارايه وه:

"شو گه واده شيته باش ده ناسم. که لله که رتکه له دنيا دا لينگهی ني. به سهری دا هاتوه ليره ماوه ته وه. فيل و ته له که يه کيش له کار دا ني. زور به خوی ده نازي و پرايه وه. نه گهر گه مارو يه که ته نگتر بکه ينه وه به خوا له دهستان دايه."

وه کيل باشی عاصم:

"هه رامزاده يکی وه که شو شيته که چندين ساله ياغي يه، هه روا به مفتی له جیگايه کی وادا کلکی به ته لوه نابي... چما له دارستان جیگا قات بووه؟... بوچی نه چووه ته جیگايه که پر بي له سهرنگه رو دارو درخت؟ ده بي بزانی که فيليکی له بن سهر دايه. ده بي راهه ستين."

سهر جووخه:

"وه کيل باشی، وه ره مهربدی خوا به به قسم بکه، کوره شو زور له خوی باي يه. وه ره با نه لقمه گه مارو ي لى ته نگتر بکه ينه وه خه لاسی که ين... وه لا چنه ههنگايی ديکه بچينه پيش، له چنگمان دايه..."

وه کيل باشی به دهنگیکی فهرمانده رانه جوابی دايه وه:

"هیچ کامتان له جيتی خوتان مه بزورون."

كاتيڤك عەلەيە چەكۆڭ و جەبار سەرلەنوڭ دەستيان بە تەقە كردهو، وە كەيل باشى پىتى سەير بوو. چ باس بوو؟...

دۆردوو:

"هاوړپښان، نابې له تەنيشت يەكتر دوور كەوينهوه. دېن هەموومان له يەك جىوه تەقە بكەين. شەگەر بگه‌نه سەرمان و لووله تەنگەكانيان لەسەر نىوچاوانمان رابگرڼ، ديسان نابې له تەنيشت يەكتر ببزووين. هەمووتان بەلښ ددەن؟"

هەموو پتەكوه گوتيان:

"بەلښ ددەين."

دۆردوو:

"كەوابوو دېن جى يەكى باشتەر بدۆزينهوه... جى يەك كە بتوانين باشتەر سەنگەر بگرين."

هەمد:

"ئەمن جىگايەك بدۆزمهوه؟"

"باشە تۆ بيدۆزهوه."

لەر وەختە دا هەمد هاواری كرد:

"راكشښ."

لەگەل گوتنى ئەم قەسەيه بۆخۆشى خۆى له عەرزى دا. ئەوانى دىكەش دريژ بوون. گوللە بە ويزه‌ويز بە بن گوڤيان دا تى دەپه‌پرين.

دۆردوو:

"ديتوويانين... تازه نايەلن هەناسەمان دەريښ."

ساوه‌يه‌كى زۆر هەروا لەپه‌وړو راکشاپوون و موويان لى نەدەپزووت. له راست و چه‌پيان گوللە دەكەوتنه زهوى و به ويزه‌ ويز تى دەپه‌پرين.

كوړى زالآ هېشتا هەر دهلەرزى:

"ناخ، ناخ... هەمد ئەنگرواوه."

كوړى زالآ له ترسان چاوى پى دەپه‌پريبوون.

دۆردوو:

"نا بابە."

هەمد كە ديتى باسى ئەو دەكەن، رووى بۆ لاى ئەوان وەرگيڤا:

"چ بووه؟"

کورپی زال له حالنك دا لیتو له رزهی گرتیوو و شقه شقی ددانی دهات و هلامی دایه وه:
"هممو سهرو لهشت خوتناوی یه، بریندار بووی."

همه د:

"هیچ چی یه کم نایه شی."

دهستیکی به سهری دا هیناو ته ماشای کرد. دهستی خوتناوی بوو. دلی به توندی كهوته
لیدان. له هممو نندامی لهشی دا بژ برین گهړا، برینتیکی دیکه ی پتوه نه بوو.
دژردوو هاته ته نیشته همه د. رهنګی پهریوو. دهستی به سهر سهری همه د دا هینا.
برینه كهی دپتوه:

"ګولله و سهرت كهوته... به لām شتیک نیه، نهختیک چه رمی هه لگرتوه."

همه د به زه رده خه نه یه جوابی دایه وه:

"وازی لی پینه... دهسكهوته... نه مه یه كه مین دهسكه ومانه."

هه لستاو چوو نیر لیره وار. وا ده رژیشت هه روا بزانه هیچ نه بووه. نهختیک دواتریش
بانګی کرد:
"وړنه نیره."

ژاندارمه كان هه روا ګولله بارانیان ده كردن، به لām نهوانی دیکه ش خزیان گه یانده لای
همه د.

نیره قولكه یه كې بوو كه دنیا یه ك داری براویان تیدا خړ كړدبووه وه.

دژردوو:

"نیره باشه... با مووره داره كان ده ریښین."

له پېر له پشته سهریان توفاننك هه لستا. ګه لاكان هه لوه رین و لك و پویه كان تيك شكان.
له حیاتی نه وه مووره داره كان له قولكه كه پینه ده، له چاولنك ناننك دا خزیان هاویشه
نیر قولكه كه دهستیان کرد به تهغه. له هه ردوو لاره وه كه ته رزه ګولله یان به سهر یه كتر دا
ده باراند. نیزیکه ی نیر سمعاتنك وهغه كه بهو جژه بوو، پاشان هه ردوو لا - دیار نه بوو له بهر
چیه - تهغه یان راگرت.

دژردوو نیدی هیچ نه ده ترسا. چونكه نه گهر بیان ویستایه پینه پیش. هه تا نیستا ده هاتن.
نه گهر له مه دواش پریاریان دابایه نه لقی گه مارویان لی ته نګر بکه نه وه، هینده ی نه ما بوو

روژ ناوا بن. هر جزيرتيكش بابه دهياستواني ههتا خوژناوا خويان رابگرن. نيدى نابى لهبهر نهو
وهكيل باشييه رابكهن.

پاشان عدلييهچكۆل و جهباريش خويان گهيانده قوولكهكه.
وهختيك جهبار گوتى: "ئەدى نايب رهجهب كوا؟", هه موويان كهوتنه پهلهقاژه.
حه مەد:

"پنويست ناكا ليك توورپه بن. ئەمن دەچم دەي پيتم."

هه موويان بيدهنگ بوون.

به زگه خشكه له قوولكهكه چوو دهه. مانهوو بوو. لهبهر شهكهتتيان ههناسهي نهدههات.
گهيشته پهنای مووره دارتيك و ههر لهوي خۆي دريژ كرد. نهيدهتواني له پهنای مووره دارهكه
دووور كهويتموه. نهيدهزانی له كوئ و له چ لايهك را تهقهي لسي دهكړي، بهلام ههرچي بوو،
هه موو گوللهكان لهو مووره داره دهدران.

خۆي فري دا. جيگايهكي زۆر نيشا. پيئي وابوو كه حهقهه شهنگواوه. ترسا. دهستي بهم
ديو نهووديوي خۆي دا هيتا. دهستي بهسهر جيگا نيشاوهكهي دا هيتا. بريندار نهبوو.
كاتيك گهيشته ژووور سهري نايب رهجهب، هه موو جييهكي شهتلي خويين بوو. دهست و
لاقيشي ههلدپ ههلدپ ببوون.

وهختيك نايب رهجهب چاوي به حه مەد كهوت، گوتى:

"كوپه، نهوه چته؟ هه موو لهشت خويته."

حه مەد زهرده خهنيهكي كرد، بهلام سهروچاوي نهونده له خويين دا شهلال بوون كه
زهرده خهنهكي نهيينرا:

"ياللا نايب رهجهب، بهدواي تو دا هاتووم."

نايب رهجهب:

"كوپم، ئەتۆ فكري خۆت بكهوه. ئەمن نهوه ليتره. له ههر چوار لاره گهمارويان داوون. نهو
شيت و شووره هه مووماني تووش كرد. هيچ كامتان ناتوانن لهم گهمارويه دهرياز بن. بۆ ههر
لايهك پي ههليتيهوه گوللهيه. وهكيل باشي عاصم نيدى عاقل بووه. ئەمن ههر ليتره بهجي
بيتن. پروانه كوپم، حه مەد... ئەتۆ كوپتيكي باشي، نهگهر لهم شهپه به ساغي دههرووي
دۆردووي بهجي بيتلهو هاوكاريي مهكه... ئەمن نهوه سهرم سوپماوه كه له نيهوپۆ لاي داوه،
كهچي نهوان هيشتا نهلقهي گهمارۆكهيان تهنگتر ناكه نهوه... پيتم وايه دهستي نيهيان
خويتموه تهوه."

حه مه د:

"ده ترسن."

ره جهب:

"سه يره."

حه مه د:

"لوه ده ترسن كه نه كا ته له يه كمان بڼه دانابن. هه موويان پتيان وايه. نيدى نازانن كه دوردوه شيت له بهر كهره تيبى خوى تووشى نهم گرفتارى به بووه. به هيچ جوړ باوهړ ناكهن... ناتوانن بړوا بكهن كه دوردو ده ستى پى له ناگره كه هه لنه گيراوه خوى تووشى نهم رڅو رة شيه كروه... ياللا هه سته نايب، هه سته با بړوين... نه گهر كوژراين پتيكه وه ده مريڼ و نه گهر دهرش چووين، پتيكه وه ده ميټين."

نايب ره جهب:

"حه مه دم، نه گهر نه مجارش نه مردبام..."

حه مه د:

"برينه كوت سخته نيه نايب، چاك ده بيه وه."

حه مه د هيتى له كڅل كړدنې نايبي نه بوو، به لام نايبي كه له كوت و به خوهى له كڅلې كړد. پاش نه وهى چوند هه نكاوټك روښتن داينا.

نايب تى گيشت كه حه مه د تاقه تى پتي ناشكى:

"كوپم، وا نايب، پتيوست نيه له كڅل بكه، وهره بن پيلم."

حه مه د:

"باشه."

ده چوونه پيش و دلته خوينيان لى ده پړانه سر زهوى. سر له نوې دايننه وه بهر ده سپرڅو... راکشان و خزيان به غمرزه وه چه سپاند. واديوار بوو ديتبرويانن. له راست و چه پيان گولله له غمرزى دهران.

نايب ره جهب:

"دوياره وه گهر كهوتنه وه... پتم وايه گهووادانه نه قليان هاتوه ته وه كه لله يان."

وه ختيك به هزار كوتړه وه رى كه پشته قولكه كه، دوو كه سى ديكه ش نه نگووا ببون. كوپى زالاو عمليه چكڅل بريندار ببون. كوپى زالا هه روا ده لمرزى و ده گرياو هات و هواوى وه پي خستبوو. وه ميټو كه ده لمرزى...

ديار بوو كه نلقله‌ی گه مارۆ تهنگتر كراوه‌ته‌وه. گولله‌كان نيزيكتر ده‌كه‌وتن. له‌و نپوه‌دا
 مه‌ستانه‌په‌ش - هاوولاتی دۆردوو- ش په‌يتا په‌يتا ده‌په‌راند؛
 "دۆردوو شیت... گوندی سپی‌یه‌بی نیستا ده‌بینی چ پیاریکی. نه‌تۆ بۆخۆت خاله
 مه‌ستان ده‌ناسی... كه‌وابوو هینده به‌ خۆت مه‌نازه..."
 دۆردوو شیت كه‌ نه‌م قسانه‌ی ده‌بیست، له‌ دین ده‌رده‌چوو. به‌لام جوابی نه‌ده‌دايه‌وه.
 ماوه‌یه‌كه‌ هه‌ر به‌و جۆره‌ ته‌قه‌یان لێكتر كرد.
 مه‌ستانه‌په‌ش:

"چ ژه‌هره‌مارێكته‌ دۆردوو؟... زمانت قووت داوه‌ته‌وه؟"

دۆردوو ئیدی خۆی پێ رانه‌گیرا. راست بووه‌وه:

"خال ئاغا، ئاغا مه‌ستانه‌په‌ش... نه‌من تۆ باش ده‌ناسم. نه‌تۆش من باش ده‌ناسی. نه‌گه‌ر
 تونكه‌ی ژنه‌كه‌م پێ نه‌كرديه‌ كۆز و له‌سه‌رم نه‌نای، نه‌وده‌م هه‌رچی پیت خۆش بوو، بیلێ. به‌خوا
 نه‌گه‌ر نه‌وه‌م پێ نه‌كری، ناوی خۆم ده‌گۆرم. ئیدی ناوی دۆردوو شیت له‌سه‌ر خۆم هه‌ڵده‌گرم."
 راست له‌و كاته‌دا، هه‌مه‌د دۆردوو شیتێ توند بۆ لای خۆی راكێشا. دۆردوو كه‌ به‌ پتوه
 راوه‌ستابوو، خێرا به‌سه‌ر هه‌مه‌د دا كه‌وت. نه‌گه‌ر ته‌نیا یه‌ك له‌خزه، ته‌نیا نیو سانیه‌ی دیکه‌ به‌ پتوه
 راوه‌ستابا، یه‌ك جێ پینچ گولله‌ی وێ ده‌كه‌وتن، چونكه‌ رووبه‌رووی خۆی مه‌ستانه‌په‌ش و چوار كه‌سی
 دیکه‌ سێره‌یان لێ‌گرتبوو. هه‌ر پینچ تفعنگ پینكه‌وه‌ ته‌قین، به‌لام دۆردوو له‌ جیتی خۆی نه‌ماه‌بوو.
 نایب ره‌جه‌ب:

"شیتێ ده‌ویت باب، نه‌گه‌ر جارێکی دیکه‌ كه‌ریه‌تی وا بكه‌ی، یه‌كه‌م گولله‌ت بۆخۆم
 لێ‌ده‌ده‌م."

دۆردوو شیت پینكه‌نی:

"نه‌تۆ نه‌گه‌ر ده‌توانی ته‌قه‌ بكه‌ی، بۆچی سێره‌ له‌وانی دیکه‌ ناگرێ؟"

نایب ره‌جه‌ب هه‌مه‌دی نیشان دا:

"خرا به‌ قوربانی نه‌م بسته‌ منداڵه‌ت كا، نه‌گه‌ر نه‌و نه‌بوایه‌ نیستا ده‌ترانی چیت به‌سه‌ر هاته‌وه."
 هه‌مه‌د له‌پ دلی كرايه‌وه. ته‌ماشایه‌کی دۆردووی كرد. دۆردووش چاویکی دۆستانه‌ی له‌و كرد.
 كاتیك دۆردوو دیتی كه‌ خۆپن به‌ ده‌ست و سه‌روچاوی هه‌مه‌ده‌وه وشك بووه‌ته‌وه، له‌به‌ر
 خۆیه‌وه‌ زه‌رده‌یه‌کی هاتنی. نه‌و رۆژه‌ی كه‌وته‌وه‌ بیر كه‌ هه‌مه‌د هاتبووه‌ لایان... وه‌بیری هاته‌وه
 چۆن به‌ بێده‌نگی له‌ پاش مام سه‌له‌مان دانیشتیبوو... له‌ پاش مام سه‌له‌مان خۆی

شاردېووه... وهېرى هاتوره چەند وردو چكۆله ديار بوو. چاوى دۆردوو به خوشهويستىيدك روون بوونهوه. له دللى خۆى دا گوتى: بنيادهم!... نابى كەس به كەم بزانى... پروانه، هەمووى بستیك دهبن، دوو رۆژه ياغى بووه، بەلام ئەمڕۆ له ياغىيهكى په‌نجا ساله‌ش به ئەزموونترو وه‌ستاتره...!

له روويه‌پروويان گورپه‌يك هات:

"تەسليم بن."

دۆردوو:

"وه‌رگره‌ مه‌ستانه‌په‌ش، ئەمه‌ش بۆ تۆ...!"

مه‌ستانه‌په‌ش وه‌ك گايه‌ك هۆپاندى و كهوت.

دۆردوو:

"نايب ره‌جه‌ب، لىره‌ش دا به‌ هه‌له‌ چووم؟"

نايب ره‌جه‌ب:

"ده‌ستت نه‌پزى...، به‌لام پيتم وايه‌ هەمووتان سوپىندان خواردوه‌ كه‌ يان نا لىره‌

بكوژي..."

دۆردوو:

"به‌لى، سوپىندان خواردوه‌... له‌م قوولكه‌يه‌ هەنگاويك نارۆينه‌ ده‌ر. چما بۆخۆت

نه‌تگوتبوو؟"

نايب ره‌جه‌ب:

"خه‌ريكن وه‌بەر تيريارمان ده‌ده‌ن. خه‌ريكن خاشه‌په‌مان ده‌كه‌ن. ئىدى هومىدى رزگارپويمان

نيه، يان ده‌بن بكوژي، يان ده‌بن تەسليم بن."

حه‌مه‌د به‌ ترس و سه‌رسوپانه‌وه‌ پرسى:

"يان مردن يان تەسليم؟"

هەر نمو تيشكه‌ى برنجيه‌ جارىكى ديكه‌ له‌ ميشكى دا شه‌پۆلى داو پرشنگى هاويشت و رۆيشت.

نايب ره‌جه‌ب:

"حه‌مه‌دۆك، ته‌گه‌ر رىگايه‌كى ديكه‌ت پى شك دى، بيلى."

حه‌مه‌د:

"ته‌گه‌ر ته‌تۆ نه‌زانى، ئەمن له‌ كوئى ده‌زانم نايب؟"

نايب ره جەب له فكهوه چوو. برينهكهى ئىدى سارد بىووهوه دهبرژايهوه. برينهكهى وا دهبرژايهوه، كه دهرفهتى بير كردهوشى پى نه ده دا. نايب سهرى داخستبوو و ههروا لىوى خۆى دهگهزى و دهىگهزىيهوه.

پاشان نايب ره جەب سهرى هه لىرى و يەك يەك چاوى له هه مووان كرد:

"پيشنيارىكم ههيه. ته گهر بتوانى جى به جى بكهين نه جاتمان ده بى. ته گهر كارىك كه من ده يلتم بىكهين، وه كىل باشى عاصم ده سبه جى ده چىته وه خزمەت جه ناب ياوه ره كهى."

گو تيان:

"ده لىتى چ بكهين؟"

نايب ره جەب:

"سى نارنجۆك... ته گهر پياو يكتان تىدا بى بتوانى سى نارنجۆك باو يته نهو تىبارە، وه كىل باشى عاصم ئىدى زياتر لىره نامىنىته وهوه ده چىته وه خزمەت جه ناب ياوه ره كهى."

جه بار كه خهريك بوو به ستهى داده پى به تهنه كهى وه رسو و پاو جوابى دايه وه:

"بۆ نهو كارە هه موومان پياو بى... چونكه بلتى و نه لىتى هه موومان ده كوژىتىن... نىستا با بهو جۆره نه كوژىتىن و بهم جۆره بكوژىتىن."

حه مه د:

"رىنگا به كى دى كه نيه؟"

نايب ره جەب:

"دوا هىواى من هه ره شه وه به كه گوتم."

حه مه د:

"كه وابى، من ده چم."

هه ره شه برىسكه پۆلايه، هه ره شه برىسكه به قه د نووكه ده رزى به هاته وه نىو چاوه كانى.

هه ره شه تىشكى برنج بهى رهنگه له مېشكى دا وهك هه وه ترىشقه بهك ده وشا و رابرد. هه ناوى بۆ ماوه به كى زۆر كورت شه پۆلىكى به ختارى و تالى پىدا هات.

دۆردوو:

"بزانم، پياوه تىى خۆت نىشان به ده."

حه مه د له قوولكه كهى ده ربه پى:

"دوو نارنجۆكى دى كه م به نهى."

دوو نارنجوکی دیکه‌ی له جبار وەرگرتن. خۆی فریډا. هەرچی هینزی هه‌یوو له لاقانی کردو غاری دا. گولله به ویزه ویز به بنانگویتی دا تئ‌ده‌په‌رین. خۆی گه‌یانده‌ بن به‌ردتیک. دۆردوو و نه‌وان پی‌شان سه‌یر بوو. گو‌تیا‌ن ره‌نگه‌ نه‌نگو‌وابی. له‌بن به‌رده‌که‌ گلو‌که‌ زه‌رده‌ پشکو‌وتبو‌ون، زه‌ردو ته‌رو تازه. به‌رده‌که‌ گه‌وره‌و خه‌به‌رد بوو. پال‌تیک‌ی پی‌وه‌نا. به‌رده‌که‌ تلی ده‌دا. به‌رده‌که‌ی کرده‌ سه‌نگه‌ر. ده‌ستی کرد به‌ تل پی‌دان. به‌رده‌که‌ گولله‌باران کرا. هه‌راو هۆریا‌یه‌که‌ به‌رز بو‌وه‌وه. هه‌مه‌د تئ‌گه‌بشت که‌ به‌و سه‌ویه‌ره‌ به‌ردینه‌وه‌ ناتوانی گ‌یا‌نی خۆی ده‌رباز بکا. په‌نجا می‌تر نه‌ولاتر دارن‌یک له‌ پنه‌ای قوول‌که‌یه‌که‌ بوو. بۆ نه‌وه‌ی خۆی فریډا ته‌ ئه‌وی، راست بو‌وه‌وه. وه‌که‌ گولله‌یه‌که‌ خۆی هاو‌یشته‌ نیتو قوول‌که‌که‌. نیتو قوول‌که‌که‌ به‌ونی گ‌ل و گه‌لای رزیوی لئ‌ده‌هات. گو‌تیک‌ی بنه‌وشه‌ییش له‌ قوول‌که‌که‌دا هه‌بوو، به‌لام هه‌مه‌د ناوه‌که‌ی وه‌بیر نه‌هاته‌وه. به‌ونی ئه‌و گو‌له‌ بنه‌وشه‌ییش هه‌ر به‌رز ببو‌وه‌وه. ئه‌و گو‌له‌ هه‌ر له‌ بن به‌ردان ده‌پو‌ی. هه‌رگیز له‌ جیتی دیکه‌ نارو‌ی. په‌له‌ هه‌و‌رتیک له‌سه‌ر یه‌کتیک له‌ کتیه‌کان ده‌سو‌را. روونا‌کایی که‌وتبو‌وه‌ سه‌ر قه‌راخه‌کانی. ده‌تگوت په‌راو‌یزی تئ‌گیراوه‌.

کاتیک هه‌مه‌د ده‌نگی تیرباری له‌ پشت سه‌ری خۆیه‌وه‌ بیست. هۆشی هاته‌وه‌ سه‌ر خۆی. روویه‌رووی خۆی ته‌مباسکه‌ گ‌لن‌یک هه‌بوو وه‌که‌ ته‌پۆل‌که‌. له‌ پشت‌ه‌وه‌ی نه‌ویش ته‌مباسک‌یک‌ی دیکه‌ هه‌بوو. ته‌مباسکه‌که‌ی پشت‌ه‌وه‌ که‌م‌یک له‌وه‌ی پی‌شته‌وه‌ گه‌وره‌تر بوو. دیار بوو تیرباره‌که‌یا‌ن له‌ نیتو ئه‌و دوو ته‌مباسکه‌ دامه‌زراندبوو... ده‌بوو ده‌ور لئ‌یداته‌وه‌و خۆی بگه‌یه‌نیته‌ ته‌مباسکی پشت‌ه‌وه‌. ئه‌وی هه‌مووی دارو دره‌خت بوو. هه‌ستار وه‌پئ‌ که‌وت. ده‌تگوت له‌سه‌ر جاده‌یه‌که‌ پیاسه‌ ده‌کا. نه‌وانی ئه‌ویان وا ئارام و بی باک دیت، زمانیا‌ن ره‌ق بوو.

هینده‌ی چار له‌سه‌ر چاو دان‌یتی نارنجو‌که‌کانی هاو‌یشته‌ تیرباره‌که‌. ئه‌مه‌ یه‌که‌... ئه‌مه‌ دوو... ئه‌مه‌ش سئ... به‌ ده‌نگی ته‌قینه‌وه‌ زه‌وی له‌رزی، دنیا له‌ دوو‌که‌ل دا نو‌قم بوو. به‌ غار خۆی گه‌یانده‌وه‌ هاو‌پئ‌کانی. هه‌تار خه‌ریک بوو ئاوا ده‌بوو. قسه‌یه‌کی نه‌کرد. ته‌ماشای که‌سیشی نه‌کرد. چاوی پر‌ی‌بو‌وه‌ تاقه‌ نو‌خته‌یه‌که‌. روانینه‌که‌ی تیژ بوو. دم و چاوی چو‌ک ببو‌ونه‌وه‌.

ته‌قه‌ که‌مه‌تر بوو... پاشان بوو به‌ تاک و ته‌را...

هه‌مه‌د راست بو‌وه‌وه‌و راوه‌ستا:

"وه‌کیل باشی عاصم، وه‌کیل باشی عاصم... تۆق تۆقیله‌که‌ت به‌ره‌ چاکی بکه‌وه‌و وه‌ره‌وه‌.

لی‌ره‌ چاوه‌رواته‌م."

لهو بهر وه دهنگيك نه هات.

دۆردوو له نايب رهجه بې پرسى:

"نايب، شه تو شه نيوه نيوه باش شاره زاي... له م نيزيكانه دى و شاره دانى ده ست ده كه وي؟"

نايب:

"نا."

دۆردوو:

"كه وايې ده بې هه تا بهرده لان پرؤين... خوا به فريامان بگا."

نايب رهجه بې:

"ده بې وه پې كه وين. هه تا ده كه ينه بهرده لان نايې پشوو بده ين. منيش بهو پيرى و بريندارى بهم له كه لتان ديم... نايې راوه ستين."

بهري بديانى وه ختيك له بهرده لان نيزيك بوونه وه، هيچ كامتيكان خويان به سهر پتوه نه ده گرت. عه لى به چكول به دريژايى نهو ريگايه ههر جنيوى دابوو و قسه ي كالى گوتبوو. به لام ديار نه بوو له گهل كييه تى... هيشتا ههر جنيوى ده دا. نايب رهجه ب ئيدى هتري له بهر بربوو. ههر چهندي ددانى به جهرگى خو دا گرت، نه يتوانى پتشي خو بگرئ و هاواري لى بلىند بوو.

دۆردوو بريندارو بى هترو ماندوو له سهر گاهه ردتيك دانيشت. له سهره خو سيفاريكى پتچايه وه دايگيرساند. پاش نه وه ي چهنه موى لى دان، رووى كرده حمه د:

"ده زانى له م دنيايه دا ناره زووم چ بو؟"

حمه د:

"نا."

دۆردوو:

"ناره زووم نه وه بوو نهو مه ستانه ره شه كه كوشتم، سهرم بريبايه، ميتزه رتيك له سهر نابايه و بربدام له نيتره راستى مه يدانه كه ي گوندى سپى به بى هه لم واسيبايه. ناخر نهو نامه رده چى له نيتمه دويست؟... شه تو پيم بلى حمه د... چ ورده حيسا بيكي له گهل من هه بوو؟"

جه بار بانگى كرد:

"نيته ههر چى ده لين، بلىن... نه من نه وه له برسان ده مرم."

دۆردوو:

"ئەگەر بىتوانى فېكرىڭ بىز بىر سىيەتچىگە مان بېكەيدىمۇ، پېتى دەلىم زۆر پىلانى."

جەبار:

"يېتەنگى بىن... گۈنى ھەلخەن... لەو دورى دەنگى سەگۈپ دى... ئەو دەۋرىدە دى و
مىنى لىنى نىن... كەۋابو ئەم سەۋرە لە كۈيۈ دى؟"

نايىب رەجەب ھەروا بە دەم ئالىنىمۇ جۈبى دايمۇ:

"كەك جەبار... ئەمەن لە ئىلانى خۇم دا كەرم زۆر دىيىن، بەلەم ھەتا ئەمىر كەرى ۋەك تۆم نەدىمۇ."

"بۇچى، چۆن؟"

نايىب رەجەب:

"چۈنكى نەم دىمۇ."

جەبار:

"ۋەللا ئەۋامان كەرد... ۋادىارە چاك لەبەر چاۋى نايىب كەۋتۈيىن."

نايىب:

"ۋلاغ... ھەر بەرپاسى تىنەگە بىشتى ئەو سەۋرە ھى كۈيۈ؟"

جەبار:

"باشە بە چى بزانم، خۇم سەھب سەگ نىم."

"ۋلاغ... ئەم سەۋرە لە رەشالى تۈركمەنە كەنەمۇ دى. "يۈرۈكەكان" لەم دەۋرىدە"

چادىريان ھەلداۋە، سەگەكان ھى ئەۋانن... ئىستىتالى بۈيۈ؟"

جەبار:

"بەلى، خالى بۈيۈم."

نايىب رەجەب:

"بارك الله."

جەبار:

"كەۋابى مەن ۋە ھەمەدۇك دەچىن نانىيان لىۋەردە گرەن... لەگەلەم دىنى ھەمەدۇ؟"

دۆردوو:

"بۇخۇتان دەۋانن... ئىمە ھەر لىرە ئاگرىك دەكەينەمۇ. با ھەتا ئىرە دىنەمۇ نەختىك

گەرمان يېتەمۇ."

حه مه د:

"پرۆين جهبار... با پرۆين... به لām ههركهس نيمه بهم سهرو سهكوتهوه ببينى، يان به
قههه چيمان تى دهگا، يان وا دهزانى سهگين و كهلاكمان هه لڊرپوه..."

جهبار:

"گوئ مه دهيه... ئاوتيك به دهم و چاوى خۆمان دا دهكهين، تهواوه."

له بهرده لāن را هه تا بهسته كه بى نهوى قسه يهك بهكهن رۆيشتن. ديار نه بوو بۆچى نه يان
دهويزا ته ماشا سهرو چاوى يه كتر بهكهن. نه ميان دهترسا چاو بۆ لāى نهوى ديكه وه رگيڤي و
نهوى ديكهش ههروا... وادييار بوو ههردوو كيان گونا حبارن، وادييار بوو ههردوو كيان گونا حيتكى
گه وهه يان كردهوه.

پاشان جهبار دهستى دريژ كرد، قامكه چكۆله ي هه مه دى گرت. هه مه د له سه ره خۆ سه رى
هه لڤي و ته ماشا ي كرد. جهباريش ته ماشا ي چاوى هه مه دى كرد. ئاوتيك هه ر له جيتى خۆيان
را وهه ستان و چاويان له چاوى يه كتره وهه برى.

حه مه د:

"جهبار، نهم كابرايه پياويكى باش نيه... نيمه بۆچى وه دواى كه وتوين؟"

جهبار:

"چ بهكهن؟ نيمه سوتمدمان خواردوه كه هه تا ماوين له گه لى بين... هه رچى بى چاوو
گويمان له لāى دۆردوو كراوه تهوه."

وه ختيك گه يشتنه تاوله كان هه تاو رميتك بليند ببوو. پينچ شش سه گى زه لām له قه راغ
تاوله كانه وهه بۆيان هاتن.

جهبار:

"هۆي... نهم سه گانه مان لى دهركهن."

چه ند مندا ل له چادره كان هاتنه ده رى و هه ر چاويان به وان كهوت به هه لāتن گه رانه وهه
ها وريان كرد:

"ياغى... ياغى هاتن."

به دهنگى مندا لē كان له پيش دا ژنه كان و دوايهش پياوه كان هاتنه ده رى.

حه مه د چوه لāى نه و دار به ده ستانه كه له پيش يه كتيك له چادره گه وهه كان كۆ ببونه وهه:

"به يانيستان باش."

دار به دهسته تورکمه نه کان به سهر سورمانه وه ته ماشای نهم یاغی به چکۆله یان کرد. به پیچه روانه ی همه مد، جهبار پیاویتیکی زه لام و به خۆوه دیار بوو. یه کیتک له مهرداره کان که پیاویتیکی ریشدار بوو جوابی همه دی دایه وه:

"به خیراتن کاکینه، فهرموون بۆ ژووری."

سهریان دانواند و چوونه ژووری چادرئ.

ههر که وه ژووری تاولی کهوتن همه مد له جیتی خۆی وشک بوو. جوانی نیو چادره که همه دی گیت کرد بوو. له عومری خۆی دا نهمه به کهم جار بوو که ژووری تاولیکی ده دی. وا گیت ببوو که گوئی له به خیراتنی نهو پیاهه پیره نه بوو که له ژووری دانیشتبوو. چاوی به مۆلهق وهستا بوون. لای پشته وهی تاوله که پر له جهوال و تیری نه خشین بوو... نه خشی رهنگاو رهنگ له سهر جهواله کان ههله ده فرین... زۆر زۆریش خیرا ههله ده فرین... رهنگ و نه خشی ههنگامه یه کیان ساز کرد بوو، ههر مه پیره... نهو هه مورو روونا کای به له کوئ را دهاته نیو نهم تاوله؟ تیشکی هه مه رهنگ تیک ده چرژان و پیکه وه یاری یان ده کرد.

همه مد چاوی بریه یه کیتک له جهواله کان. ساوه یه کی زۆر نه ییتوانی چاو له جهواله وه رگیت. له سهر یه کیتک له جهواله نه خشی ژماره یه کی زۆر تهیری خۆشه یستی کیشرابوو، تهیری چکۆله چکۆله... رهنگه ههزار دانه ده بوون. هه مویان دهن دوکیان به دهن دوکی به کتروه نابوو... هه موو سهوز و شین و زهردو سوورو بنهوشی. همه مد چاوی پر بوون. تهیره رهنگاو رهنگه کان له بهر چاوی ههله ده فرین وههله ده فرین.

چله تاوله که نه خشی و نیگاریان لی ههله که ندرابوو و چهند شووری بالداریان له سهر چه قاند بوون که سهرتاسهر له سه ده ف دروست کرابوون. مووی شووره کان ده بریسکایه وه...

جهبار نقورچیکی له همه مد کوتا:

"خهوت لی کهوت؟... ههسته."

همه مد وه خۆ هاته وه زهرده خه نه یه کی کرد:

"ههتا نیستا نیو مالی چادریکم نه دیبوو. ده لیتی به ههسته... چهند جوانه."

جهبار:

"نهم تاوله هی کتی به؟"

پیره پیاویتیکی ریش سپی و دهم به پیکه نین و روو خۆش، له ژووری تاولی به ره روویان دانیشتبوو.

پیرە پیاو:

"هێ منە... بە من دەڵێن "کەریم ئۆغلی".

جەبار:

"ناوی تۆم بیستووە... کەوابوو کەریم ئۆغلی تۆی؟..."

کەریم ئۆغلی بە پروایەکی تەواوەوە کە هەمیشە بە خۆی هەبوو، جوابی داوەوە:

"خۆمم."

جەبار:

ناوتم زۆر جار بیستووە ناغا. بەلام یەكەم جارە کە دەت بینم. ناخر ئەتۆ ناغای عەشیرەتی

"ساچی کاپالی" نی؟.

کەریم ئۆغلی:

"بۆچی."

بۆنی شیرینکی تازه دۆشراو کە خەریک بوو بکولێن، ژووری چادەرەکی پر کردبوو.

پیرە پیاو کەم جەبار تەماشای چاری یەکتریان کرد. پاشان پیرە بانگی خێزانی کرد:

"کچێ، ئەم لاوانە رەنگە برسییان بێ... نەختێک زووتر وەبزوو."

ژنە:

"شیر لەسەر ناوڕییە... ئیستا وەکۆل دێ، هەر ئیستا..."

حەمەد زەردەییەکی هاتی:

"بۆنم کردبوو..."

جەبار:

"هێ چی؟"

"بۆنی ئەو شیرە کە لە دەری وەسەر نراوە."

جەبار:

"منیش بۆنم کردبوو. هەموو کەس بە برسیەتی لووتی باش بۆن دەکا."

دەم و چاوی سوورەهەلگەراوی کەریم ئۆغلی سوورترین هەلگەران، بە دەنگێکی تینکەن بە

شەرمەوێ رووی کردە حەمەد و جەبار:

"کۆرینە، وادیارە لە شەڕ پێ دێنەو."

جەبار:

"وه كيل باشى عاصم نيمى له داو خستبور. شوکور بۆ خوا که نه جاتمان بوو."

حه مەد:

"ترسەنۆك بوو... ئەگەر ترسەنۆك نەبوایە هەموومانى وەك كەربارە دەگرت."

جەبار:

"ئەرى... بەلام گوللەکانى بە خەساردا."

ژنەكە سفرەى هیناو لە نێوەراستى تاولى داينا. كەرىم ئۆغلى بە پێكەنینەوه سفرەكەى
بلاو كرد.

حه مەد بۆ يەكەم جار خۆى لە گەل شتێك و جێ يەك بە نامۆ دەهاتە بەرچاو. ئەم نامۆیە لە
خۆى بوو. خۆى لە خۆى نامۆیى دەكرد. چاوى بەتفەنگەكەى كەوت. لەپاشان سەرو سەكوتى
خۆى هینایە پێش چاوى. تەواوى سنگى لە راست و چەپ فیشەكدان بوو... چەند نارنجۆك و
قەدارەيەكى گەورە بە لای راستى پشتێندەكەيەوه هەلاوسرايەون. تەقيلەيەكى رزىو و چلكنى
بە سەرەوه بوو... لە هەمووش خەراپتر ئەوه كە تەقيلە كۆنى دۆردووه شیت بوو... لە دلى
خۆى دا گوتى: "ئىدى ياغى بووین... لەمەردواش هەتا مردن دەبى ياغى بین... ئاوا؟..."
لە پێش دا جامە شیرەكەيان لە نێوەراستى سفرەكە داننا. شیرەكە هەلمى لى هەلدەستا،
هەلمێكى شین... سەرى شیرەكەش هەلدەقراو توێ دەبەست. پاشان شیلەو دوايش قاوڕمەى
گۆشتیان هینا... هەردووکیان لەپەر زاریان پەر بوو لە ئاو. وەك دوو منداڵ تەماشای یەكتریان
كرد و پێكەنین. كەرىم ئۆغلى تریان گەشت. ئەویش پێكەنى. ددانەكانى كە وەك شیر سپى
بوون لە زارى دا درەوشان:

"فەرموون كۆرپنە... شەرمى مەكەن، نۆشى گياتان بى."

هەردووکیان ئاویان داوە ئەو كەوچكەنى لە پێشیان بوون. لە پێش دا پەلامارى شیرى
گەرمیان دا. بە دوو شالۆرى دیکە نانی سەر سفرەكەيان هەللووشى. سەر لە نوێ نانیان هینا.
شیرەكەش تەواو بوو. دووبارە شیریان هینا.

پاش ئەوەى هەروا بە پەلە نانەكەيان خوارد، سوپاسى پیرە پیاوێكەيان كرد:
"خوا بە زیادى كا."

پیرە پیاو هیشتا هەروا لە سەرەخۆ خەریكى نان خواردن بوو:
"نۆشى گياتان بى... باشە... جەیلێ نەم جۆرە شتانەشى هەیە." پاشان پیرە پیاو بە
پشتە دەستى سێلەكانى پاك كردنەوهو لە سەر سفرەكە هەستا:

باشە... لە گەڤ سیفەر چۆن؟... فەرەمۆن سەرۆ سیفەریش بکێشن."

جەبار:

"ئێمە هیچمان سیفەرکێش نیین."

کەریم ئۆغلی سیفەرەکی بە لێوێوە ناو چەرەکی لێ دا. بۆنێکی خوش لە پلێتەکی
هەستاو لە چادرە گەرا:

"دەمەوێ شتیکتان پێ بلیتم بەو شەرتە پێتان ناخۆش نەبێ... و دڵبەستان شتیکی
دیکە نەلێ."

حەمەد:

"فەرەمۆ ناغا... دڵمان چ دەلێ؟"

کەریم ئۆغلی کەمێک بە زمان هەلەنگوتنەو لەسەر قسەکانی روێشت:

"ئێوە لەو کێو و بەندەنانە نە دایکێکتان هەبێو نە مال و حالیک... شەڕیشتان تووش
بوو. هەمۆو جەلەکانتان و سەرۆ چاوتان ئوقمی خوێنە. جەلەکانتان دانێن، منداڵەکان دەسبەجی
بۆتان دەشۆن. زووش و شک دەبنەو... منداڵەکان دەتوانن بە ئاوریش و شکیان کەنەو. ئێوەش
جاری لە جەلەکانی من لەبەر بکەن... لەمێژە دەمەویست پێتان بلیتم، بەلام دەترسام فکر
بکەنەو کە کەریم ئۆغلی دەمەوێ ئێوە رووت بکاتەو لە گێرتان بگا. لە مانی کەریم ئۆغلی
کەس ناوێری پری چاوان تەماشای میوانان بکا. هەتا کەریم ئۆغلی ماو، هیچ کەس ناتوانی
لە گول کالتر بە میوانەکانی بلی... ویستم ئەمانە بزانن."

جەبار:

"ئێمە کەریم ئۆغلی دەناسین... ئەدەبوو لە سەر ئێمە وایر بکەبێوە خان..."

حەمەد:

"بەلێ خان... ئەدەبوو فکری را بکەبێوە."

کەریم ئۆغلی:

"بۆچی... بۆچی... بنیادەم هەرچی بێ شیری خاری خواردو... هەرۆک دەتوانی چاکە
بکا، ئێوەندە لە دەستی بێ، هەرۆا دەتوانی خەراپەش بکا."

بوکیکی چاوەش و چاوە کل و گول گۆنا، بۆ هەر کامیکیان دەستی کراس و دەریبی
هینا، کراس و دەریبیەکان هیشتا بۆنی سابوونیان لێ دەهات.

کەریم ئۆغلی:

"ئەمەن دەچمە دەرى، ئىۋە خۇتۇن روت كەنەۋە."
كەرىم ئۇغلى چۈرەدەر.

خەمەد:

"لەم دىنبايەدا پىياۋى چەند باش ھەيە."

كەرىم ئۇغلى لە دەرى را بانگى كىرد:

"كۆرىنە خۇتۇن روت كىردەۋە؟... بىتمە ژورۇ؟"

خەمەد:

"لى بوۋىنەۋە."

كەرىم ئۇغلى ھاتە ژورۇ. تەماشايەكى خەمەدى كىرد:

"با بىرىنەكەت بىيىنم..."

خەمەد:

"شىتەك نىيە، گۈللە كەمىك لە بىستى سەرمى بىردەۋە..."

كەرىم ئۇغلى روتى كىردە جەبار:

"ئەتۇ ھىچت نىيە؟"

جەبار:

"ئا، سىياس بۇ خا."

كەرىم ئۇغلى چۈرەدەر. پاش چەند دەقىقە بە پىيالەيەك و نەختىك كۆنەۋە
گەرايەۋە. بۇخۇي مەلخەمى دروست كىرد بوو. سەرى خەمەدى دەرسان كىردە دەستى
كىرد بە پىچانى:

"ھەتتا دوو رۇۋى دىكە بىرىنەكەت سارۋى دەيىتەۋە. ئىمەش بە جىيىلى زۇر جار بىرىندار
بوۋىن... ھەمىۋى لەبىر دەچىتەۋە."

سەرى خەمەدى لە جەراھىك وەستايانەتر پىچا.

خەمەد سىياسى كىرد:

"دەستت خۇش بى ئاغا."

كەرىم ئۇغلى:

"مەترسە... بىرىنەكەت نەختىك نەستورر بوۋە، چىكى كىردەۋە... بەلام مەلخەمەكە زوو
چاكى دەكاتەۋە."

كەرىم ئۇغلى ھالەتتىكى سەيىر مىندالانەي ھەببۇ. كاتتىك دەيمويىست شىتەك بلىنى شەرمى دەكرد و رەنگى سۈر ھەلدەگەر، پىدەكەنى و سەرى دادەخت... ديسان ھەرىمى ھالەتتى مىندالانەيمە لە ھەمدەدى پىرسى:

"رۆلە گيان... ئەگەر پىت ناخۇش نەبى، دەمەويست شىتەكت لىنى بېرىسم... ئەتۆ ھەر بەراستى ياغىيى؟... بەراست بەراست؟... يان ھەر..."

جەبار پىتكەنى:

"ئاناغا... ھەمدەدۆك لاساى ياغىيان دەكاتەوہ."

ھەمدەدیش زەردەيەكى ھاتتى:

"ئىتە بە شىاوى ياغىيەتتى نازانى؟"

كەرىم ئۇغلى:

"بىيورە رۆلە گيان... لەبەر ئەوہ نىە كە پىتم چىكۆلە بى، بەلام وا ديارە شازدە سال زىياتر نى... دەبىورى..."

ھەمدەد بە خۇپانانەوہ جوابى دايەوہ:

"ھەۋدە سالم."

كەرىم ئۇغلى:

"زۆرم پىن خۇشە بزانم... ھەز دەكەم بزانم چۆن بووہ كە لەم تەمەندە ياغى بووى؟"

جەبار:

"كەرى ئاغاى خۇى دىبىو و فرۆشتىبووى. پاشان لە ترسى ئەوہى ئاغا داركارىيى بكا، ھات و رەگەل ئىتە كەوت. ئىتەش وەرمان گرت، گوتمان كە دىزىكىشمان لەگەل بىن، خەراپ نىە. لەوانەيە رۆژىك لە رۆژان بە كەلگەمان بىن..."

پىرە پىيار تىگەيشت كە جەبار گالتەي پىدەكا. دلى يەشا. لە پىرسىارەكەى ھەزار جار پەژىوان بووہوہ. پىدەنگ بوو. ئىدى ھىچى نەگوت.

جەبار وەختىك دىتى كەرىم ئۇغلى بەو گالتەيە دلى ئىشاوہ، لە سەرى رۆيشت:

"ئاغا...، تۆ ناوى ەبەدى خانت بىستوہ؟... ئاغاى ناسىياب چەشمە؟"

كەرىم ئۇغلى:

"چاكى دەناسم. بىستەم كە تەقەيان لىنى كىردوہ... دەلىن بۆخۆى نەمىردوہ، بەلام خوشكەزاكەى كۆژراوہ."

جەبار:

"ئەوئى كە دەيىپىنى، تەقەي لە غەبدى كىردە."

كەرىم ئۇغلى ماۋەيەكى زۆر لە سەرتاپاي خەمەد ورد بوۋە:

"سەيرە ... سەيرە ... ھىچ ۋەك پىياو كوزان ناچى ... خەمەدۆك ... سەيرە ...

سەيرە ..."

خەمەد:

"خان، نەگەر كەمىكى دىكەمان لەو مەلخەمە بۆ دروست بىكى بۆ ھاۋكارە كانمانى

دەبەين ... ئەۋانېش ھىندىكىان بىرىندارن ..."

"مەلخەم حازرو نامادەيە ... رۆنىستان بۆ دروست دەكەم ... مەلخەمى شىفاشمان

ھەيە ... ھەر نىستا ..."

خەمەد:

"خا خىرت بنروسى خان."

كەرىم ئۇغلى مەلخەمىكى زۆرى لە نىو كوتە جاۋىكەۋە پىتچا. ھىندىكىشى مەلخەمى

شىفا دروست كرد و ھىئاي داي بە خەمەد.

خەمەد و جەبار ۋەپى كەۋتن.

كەرىم ئۇغلى:

"سەرم لە كارى تۆ دەرنانچى خەمەدۆك ... لىت ناۋەشىتەۋە ياغى بى. بەلام چارە چىە؟ ...

كار لە كار ترازۋە ... كى دەزانى ھەر بنىادەمىك چىي لە چارە نووسراۋە ..."

خەمەد و جەبار:

"خا حافىز خان."

كەرىم ئۇغلى:

"بەخىرچن ... نەگەر رىتان لەم دەۋرۋەرانە كەۋت، سەرمان بەدن، با چاۋمان پىك

بىكەۋىتەۋە ..."

خەمەد و جەبار ۋەپى كەۋتن. ھەر كامىكىان توۋرەكەيەكى بە دەستەۋە بوو. توۋرەكەكان

قوروس بوون. كەرىم ئۇغلى ئەم توۋرەكانەي يىر كرد بوو لە نان و پەنير و رۆنەكەرە.

جەبار:

"چەند پىياۋى چاكە ..."

خەمەد:

"پیاوی چاك و بەس؟"

لەپەر خەمەد راوەستا. شتیکی وەبەر هاتەر:

"جەبار، کراس و دەرییەکانی خانمان لەبەر چوو بیان دەینەر... با بگەرێنەر."

جەبار:

"گوتی مەدەر، خۆ تێمە نەمان دزیون، لەبەرمان نەبوو..."

خەمەد:

"نابێ... با بگەرێنەر."

جەبار پێکەنینیکی هاتی:

"کەریم ئۆغلی خەقی بوو... یاغی بەتی و تۆیان نەگوتەر."

خەمەد:

"باشە چ بکەر، خۆ هەموو کەس بە یاغی بەتی لە دایکی خۆی نابێ..."

جەبار:

"کەوا بە بگەرێنەر و کراس و دەرییەکانیان وێ دەینەر."

خەمەد:

"نەرێ، با بگەرێنەر."

بە غاردان گەراندەر لای چادرەکان. کەریم ئۆغلی بە سەر سۆرمانەر لەبەر دەرکی تاولی

پیشوازی لێ کردن:

"چ بوو؟... بۆچی گەراندەر؟"

خەمەد:

"لەبەرمان چوو کراس و دەرییەکانت وێ دەینەر."

کەریم ئۆغلی:

"ترسام. گۆم نەکا شتیك قەوما بێ. کراس و دەرییەکان پیرۆزتان بن... پێریست ناکا

دایان نینەر."

خەمەد:

"ناخەر چۆن دەبێ؟"

کەریم ئۆغلی:

"بەلەئى دەپتى... ئەگەر داياڭ نىنەنە دەپم دېشى."
 ۋەختىڭ لە بەردەلەن نىزىك دەپۈنەنە، خەرىك بوو شەو دادەھات. لە دور، لەسەر كىتۈ،
 لەنىتو گابەردەكان ئاورىكى گەورە كرابوۋە.

جەبار:

"يېم وايە، ئەم ئاورە ھى كۆرەكانى خۇمانە."

خەمەد:

"ھى كۆرەكانى نىنە؟"

جەبار:

"خەمەن... ئەم جۆرە ئاورە كارى دۆردوۋىە... بۆ شەۋى رەبەرى لەگەل ۋەكىل باشى
 عاصم يكا، ئەم ئاگرەى كۆدەتەۋە."

خەمەد:

"ئەمەن ئىدى ئاتوانم بېزەم جەبار... فېتۈۋىەك لىدە ۋە خەبەردارىان بىكە."

جەبار دوو قامىكى لە زارى راكردن و فېكەيەكى بۆ كردن.

خەمەد:

"ماشەللا چ فېكەيەك... رۆژەرىيەك دەروا."

لەخزەيەك دواتر لە لاي ئاگرەكە دەنگى تەقەيەك ھات و پاشانىش دەنگى تەقەيەكى

تىكرابى...

خەمەد:

"ئەكا خەبەرىك ھەبى."

جەبار:

"دۆردوۋ خانە شىتە جىزنى گرتۈە. ھەروەخت كەيفى ھەبى، ئاۋا تەقە دەكا."

بە دەنگى فېكەكە كەس بە پىريانەۋە نەھات. خەمەدو جەبار نىگەرەن بوون.
 كاتىك گەبىشتە نىزىك ئاورەكە دىتيان شەللى ئارەقن. دۆردوۋ و ئەۋانى دىكە
 راست بوونەۋە بە پىريانەۋە ھاتن. دۆردوۋ كاتىك پىتيان گەبىشت، دەمانچەكەى
 ھەل كىشاۋ گوتى:

"بەخۇشى سەرتان." و يەدەگىكى ھەل تۇقاندن.

دۆردوۋ:

"ئەگەر درەنگەر ھاتىبانەۋە ھەموومان لە برسان دەمردىن... پىروان، نايىب رەجەب ھىشتا ھەر دەئالەتتىن... بەخۇا ئەگەر لەبەر بىرئەكەى بى؟... لە برسانە، بەخۇا لە برسانە..."

ئاگرەكە ھىندەى جىجىخوونىك دەبرو. بلىئىسەكان بالاپياۋىك بەرز دەبوئەۋە تىك دەئالغان. دەنگى قرچە قرچى سووتانى دارەكان بەرز دەبوئەۋە. كاتىك دار ئاگر دەگرى، بۆنىكى خوشى لىدئ. ەك بۆنى سووتانى ئار... سووتانى دارى تەرىش دىيائەكى دىكەى ھەيە. دارى تەر ماۋەيەك لە نىو بلىئىسە ئاۋرەكان دا خۇى رادەگرى و رادەۋەستى. لە پاشان لە پىر لە نىۋەراستى دا لەت دەبى و لە نىۋ مەشقەلى ئاۋر دا ون دەبى.

يەكەم كارى ھەمەد ئەۋە بوو كە راستەپى چوۋە ژورر سەرى نايىب رەجەب:

"چۆنى نايىب."

نايىب ئالەندى:

"بىرئەكەم ئىدى تەشەنا بىۋە... ئەمەن ئىدى رزگاريم نايە... دەبى بىرم... خەرىكم دەمرم..."

ھەمەد پاشان چوۋە لاي عەلىيەچكۆل:

"ئەتۆ چۆنى براۋە... چۆنى عەلىيەچكۆل خان؟"

عەلىيەچكۆل زارى ەك سەندوۋىكى پىر لە جىئو كەدەۋە:

"دايك و خوشكى ھەرجى ياغى و فىشەك و دى و ئاۋەدانى و دارو سەنگەرو بەردو گابەردو بىرئە... ژنى عەبدىخاننىش... بىرئەكەى خوشم... گوئىت لى بوو ھەمەد؟... دەلەتەن عەبدىخان نەمردو... گەۋادە ەك سەگ گىيان سەختە... خەمت نەبى، بۆخۇمان دايكى... خوشكى ئەو خوشكەزايەشى... دەلەتەن ئەو مردو..."

ھەمەد:

"مەلھەم و رۆم بۆ ھىئاون. ئەمانە كەرىم ئوغللى بۆتائى نارودە. ئەم رۆن و مەلھەمە بۆخۇى دروستى كەدەۋە... بە دوو رۆژ بىرئەكانتائ چاك دەكاتەۋە..."

عەلىيەچكۆل:

"خوشكى رۆن و مەلھەمەكەى نەۋىش..."

ھەمەد:

"قەسەى كال مەكە عەلىيەچكۆل... ھەتەن قازانجى ھەيە..."

عەلىيەچكۆل:

"ئىشەڭلە..."

نايىپ رەجەب كەمىك راست بۈيۈك:

"كەرىم ئۆزلىشىپتەن ۋا ديارە زۆر بە چاۋ و راۋە... دوو رۆژە كە ھېچ، ئەگەر ئەم بىر ئىنەنى
مەن بە مانگىتىكىش چاك بىكەتەرە كىلە كەم ھەلەلەۋىم و نايگرمەۋە."

خەمەد پاش تەۋەى بىرىنى ھەردوۋىكىيانى كىردەۋە دەرمىنى كىردە، چوۋ لەبەر ئاگرە كە
دانىشت:

"سەير مەندوۋ بۈيۈك..."

دۆردوۋ:

"خەمەد... بىزانە جەبار دەلەت چى... دەلەت ۋەختىك خەمەد چاۋى بە تاۋلى كەرىم ئۆزلى
كەۋتەرە، لە سەيران زارى پىن داپچاۋە."

خەمەد:

"راست دەك... ئەمەن تا ئىستە چادىر ۋام نەدىيۈۋ. ژورەكەى دەنگوت كۆشكى
بە ھەشتە..."

جەبار:

"بەلەت... كەرىم ئۆزلىيە... بە خۇپايى پىنى ئالەن كەرىم ئۆزلى... ئەدى دەتەۋى تاۋلى
كەرىم ئۆزلى ۋەك كۆشكى بە ھەشتە نەبىن و چادىر مەن ۋەك كۆشكى بە ھەشتە بىن؟..."

دۆردوۋ:

"ئەتە دەتەناسى؟"

جەبار:

"ناۋىم زۆر بىستىۋ... دەيانگوت زۆر پۈتەلدارە... بە چاۋى خۇشمان دىتەمان، دەلەتەن
كروۋىك زىاتەر پۈتەل ھەيە..."

خەمەد:

"پىۋاۋى چەند چاك لەم دىنەيەدا ھەن... فەكرى ھەمۈر شىتەكى كىردەۋە. بىرەنە كەمى دەرمىن
كىردە بەستى. زەگەنى تىتر كىردە. فەرمىنى دا جەلەكانىيان بۆ شىتەن و يەكى دەستەك كراس و
دەرىشى داينەت."

جەبار:

"لەر خانە بەرپەزەنەيە... ناۋ و ناۋيانگى ھەيە..."

دۆردوو:

"ئىستا كە ئەۋەندە بە نار و دەنگە، بۆچى ئىمە تا ئىستا نارمان ئەيىستە؟"

جەبار:

"كەرىم ئوغلى سەزكى دەۋر ئىستەكە... ئەوان لە جىيەك بەند نەن... ھەمىشە لە كۆچ و كۆچبار دىن."

خەمەد:

"لە جىيەك بەند بن و بەند نەبن، پىارى چاكن... ئەستوندىكى چادىرە كەيان لەسەرى را تا خوارى سەدەفكارى كرابوو. ئەۋىش چ سەدەفلىك، سەدەفى ساغ و رەسەن."

دۆردوو بەسەرسوپمانەۋ:

"تېرەگى چادىرە كەي لە سەرى را تا خوارى سەدەفكارى بوو؟... ئەۋىش سەدەفى ساغ و رەسەن؟... سەيرە... كەۋابى ديارە كاپرا بەپاستى پوئىلدارە..."

خەمەد:

"بەلى... پىتت وا نەبى تاۋلە كەي تەنيا يەك دىرەكشى ھەبوو. دە دىرەكى زىاتىر لەبەردا بوو، لەۋانە بوو بگاتە پازدە دىرەكشى... يەكلىك لە بوۋكەكانى نانى بۆ ئىمە ھىنا... مىليونكەمەكى لە مىلدا بوو، لانى كەم پەنجا دانە پىنج لىرەيى پىۋە بوو... بە كورتى ناغا زۆر پوئىلدارو زۆرىش سەرۋووخۇش بوو..."

جەبار:

"ۋەختلىك تىگەيشت خەمەد تەقى لە غەبلىخان كىردە، ھەروا لە خەمەد ورد دەبوۋەۋە بىرى لىدە كىردە. چارى لە خەمەد نەدەگۈتتەۋە... وا نەبوو خەمەد؟"

"بەلى... ھەروا تىمەۋە پامابوو."

دۆردوو چارى بىرىۋە بلىنە ناگرەكان و مەقى نەدە كىرد. ھىچىشى نەدەپرسى. لە گز فەكران راچوۋوو... لە سەرو سىماي را ديار بوو نىيازىكى ھەيە. ھەمو ۋەختلىك ئەۋكاتەي خەيالىك لەسەرى دەدار لە فەكرەۋ دەچوو، لە سەروسىماي را ديار بوو. ۋەختلىك دۆردوو بىدەنگ بوو، ئەۋانى دىكەش بىدەنگ بوون. پاشان دۆردوو بە تورپەيسەۋە بەۋانى دىكەي گوت:

"ئىترە بىغەن... ئەمشەۋ مەن و غەلىيەچىكۆل و نايىب رەجەب ئىشك دەگرىن."

چما كەس دەپىترا لەۋ جۆرە ۋەختانەدا قسە لە قسەي دۆردوو بكا... ھەلىدە كىتاشايە دەمانچەۋ تەقى لىدە كىرد. نەگەر بابى خۇشى بوۋايە... ئەۋانى دىكە قسەيە كيان نە كىرد، ھەستان و چوون لەبن گابەردەكە لە پەناي يەكتر درىژ بوون و خۇيان مات كىرد.

جنيٲو ڪاٺي عهلي يه چڪڙڻ هيٺا تهواو نه بيوون، به لآم ڪه متر برون. جارچار جنيٲو ڪي ده داو بيٺه ننگ ده بوو... ناله نالي نايب ره جه بيش بيٺه ننگ بوو.

هيٺديڪ ڪهس هه زگماك خوين شيرين و لمبهه دلآنن. نايب ره جه بيش يه ڪيٽڪ لهو جڙه ڪه سانه بوو. هه ده لئي بڙيه هاتوونه سهه دنيا ڪه خه لڪي ديڪه يان خڙش بوي. داخوا نه وانه بڙ نه وهي خه لڪ خڙشي بوين، شتيڪيان له خه لڪي ديڪه زياتره؟... نا، بڙ ويٺه نه نايب ره جه به پياويڪي خڙش مهه جليسه؟... نا. پياويڪي دهه به پيٽڪه نين و قسهه خڙشه؟... نا، زار به پيٽڪه نين و قسهه خڙشيش نيه. نه مهه خڙي نه نيني يه ڪه. نايب ره جه ب سٽي سال بوي له گهل ده ستهي دڙدوو بوو. پيٽشريس دوو سٽي مانگ له ده ستهيه ڪي ديڪه دا بوو. هه موو ڪهس له وه ڪه نايب ره جه ب سٽي سال له گهل دڙدوو هه لي ڪردوه، سهريان سوڀ ما بوو.

يه ڪه م رڙ ڪه نايب ره جه ب له گهل دڙدوو ده شيت بهه وهووو بيوو، پيٽي گوتيوو:
"پروانه ڪوپره، نه گهر تڙش وه ڪه نه وه گه وادانه ٺاقل باي دوو مانگ زياتر له نيتو ده ستهه ڪهت دا نه ده ماموهه، ڪاري نه وه زڙزانانه نه وه يه ڪه هه روا به ته له وه بن و گولله يان وي بڪه وي. تن گه يشتي؟..."

دڙدوووش گوتيوو:

"به لئي، تن گه يستم."

لهو رڙهوه تا نه مڙو، نايب ره جه ب لهو بارهيه وه قسهه ڪي ديڪه نه ڪردبوو.
دڙدوو ده شيت هه ڪارتيڪي ڪردبوو، نايب ره جه ب ره خه ي لئ نه گرتبوو. چهنه جاريش له خوت و خڙايي بريندار بيوو، ديسان قسهه نه ڪردبوو.
له نيتو هاوڪاره ڪان دا هيچ ڪهس ٺاگاي له رابردوي نه وه نه بيوو. راويٽي قسهه ڪردني وه ڪه خه لڪي ده ورويه ري "ٺانه پ" ده چوو، به لآم زڙش نا. ديار سوو ماويه ڪي زور له ٺانه پ ژباوه. زور جار له باره ي ٺانه پ وه شتي ده گيٽر ايموه.

له باره ي ژيان و رابردويه وه قسهه زور برون. هيٺديڪ ڪهس ده يانگوت: شهو ڪيان نايب له خه و راپه رپوهو بانگي ژنه ڪي ڪردوه: "ڪچي... نه وه تفهه ننگهه بڙ بيٺه، هيٺديڪ نان و پيٽخو ريشم بڙ له ده سرڙ ڪه يه ڪوهه پيٽجه. نه من ده ڀڙم...". ژنه ڪي ده سهه جي تفهه ننگهه ڪي بڙ هيٺاوه، پري ده سرڙ ڪه به ڪيش نان و پيٽخوري بڙ تي ناوهو داويه ته ده ستي. نايبيش تفهه ننگي له شان ڪردوه گوتويه: "ڪچي نه وه ڪلاوه چهره شم بڙ بيٺه. نه من ده چمه شاخي، گهر دنم نازا ڪه." ژنه ڪي سهري سوڀ ده مينئ و ده لئي: "چت لئ قهوماوه ڪوپره... شه يتان چوره ته ڪليشهت؟... بهو نيوه شهوه راست بويه وه ده لئي ده چمه شاخي... وا دياره له سهري داوه..."

په نا به خوا... "نایب ره جەب دەلتی:" دەمەوی بچمە شاخی ئافرەت... ئەمەن رۆیشتم. "دەلتین
ئەو رۆیشتنی پیتی رۆیشت، ئیدی گەرانەوێ لە دوا نەبوو..."

هیندیگانیش دەیانگوت: "نایب ره جەب له زاواکە ی زویر بوو، چونکە بیستوویەتی زاواکە ی
جینۆ بە کچەکە ی دەدا... و رۆژێک کە بە بەردەرکی زاواکە ی دا دەروا، بە گونیی خۆی گونیی
لێ دەبێ کە زاواکە ی بە کچەکە ی دەلتی:" ئەو بابە و لێکراو و وا پێکراوەت... "و نایب ره جەب
هەر لەوێ را راستەڕۆی روو له چیا دەکا، چونکە دلتی بەرایی نادا زاواکە ی بکوژی..."

هیندیکی دیکە دەیانگوت: "نایب بابایەکی پوولدار بوو، بەلام زۆری پەن ناخۆش بوو
مالیات بدا، هەرگاتێک چاوی بە باجگری دەولەت دەکەوت نۆبەتیی دەهات و دەکەوت و بە
کورتی بۆ ئەوێ چاوی بە باجگری دەولەت نەکەوێ وەکیوان کەوتە..."

هیندی کەشیش دەیانگوت: "خەزوری خۆی کوشتووە ملی له کێوان ناو..."
بە کورتی هەرکەسە شتێکی بۆ ساز دەکرد و دەیکوت، کەشیش نەیدەزانی کێ راست
دەکا و کێ درۆ.

ئەوێش دیار نەبوو داخوا خەتایەکی کردووە یان نا. بە کورتی، هەر جۆر بوو ئێستا چەند
سال بوو له شاخی بوو و ئەگەر له گیر کەوتبایە، لانی کەم سی سال زیندانی بۆ دەپرایەو. بە
جۆریک ناوی له گەن پیاو کوژی و تالان و رێگری تێکەل ببوو هەر باسی مەکە...

هەتا وەرکەوت، پاشان بڵێند بوو و هەموو جێیەکی رووناک کردووە. دۆردوو هینشتا له
خەو هەلنەستابوو. هەتاویش لێی داوو. بەلام جارێ دۆردوو پێش ئەوێ هەتاو لێی بدا، له
خەو هەلنەستا. بوو بە نیوەرۆ. دیسان دۆردوو هەلنەستا. جەبار بۆنی کارەساتێکی بۆ دەهات
و له دلتی خۆی دا دەیکوت: "حەقەن خەبەرێک هەیە، نەگینا ئەم شیت و شوورە تا ئێستا
نەدەخەوت... حەقەن نیازی تالانیکی تازە ی لەسەر دایە... ئەمە پێشەییەتی کە پێش هەموو
تالانیکی گەورە زۆر باش دەخەوێ... ئەو جۆرە تالانە قوورسەش ساتێک - دوو سال جارێک ی
دەکەوێ... ئێستا خوا دەزانێ خەونی بۆ کێ دیو."

ئەمەڕۆ نایب ره جەب زۆر باشتر بوو. وەزعی باش بوو و لەبەر خۆیەو بە نارەنار
گۆزانێچەکی دەگوت. دەنگی پیرانەو بەسۆز بوو.

نایب ره جەب:

"کۆرپە، ئەم شیت و شوورە ی هەلستین... هەلتی ستین با پارووه نانێک بخۆین."

حەمەد:

"ئەمن كارىڭم پىتى نىيە."

جەبار:

"ئەمنىش ھەروا."

"خەپل" چۈە ژوور سەرى دۆردو:

"دۆردو پاشا... ھەستە، دۆردو پاشا..."

خەپل ھەمىشە دۆردو بە دۆردو پاشا ناو دەبرد. دۆردووش ئەو ناوئى زۆر پىخ خۆش بوو. خەپل لە نىو دەستى دۆردو دا چەند ئەركى تايىبەتتى لەسەر شان بوون، كە يەككە لەوانە گالتە جاپى بوو. ئەو، گالتە جاپى دۆردو شىت بوو.

"دۆردو پاشا... ئەو نىو ەزىيە... ھەستە درەنگە پاشام."

دۆردو بە قامكە زلەكانى چاوى ھەلگەلەن و ھەستا:

"ھەر ئىستە دەپ نانى بۆيىن، چونكە دەمانەوى بۆيىن."

جەبار:

"ئەدى برىندارەكان چ لىكەين، نايىب رەجەب و غەلىيەچكۆل و زەغىيان باش نىيە."

دۆردو رووى كرده برىندارەكان:

"چۆن؟... دەتوانن لەگەل ئىمە بىن؟"

نايىب رەجەب:

"ئەمن دەتوانم بۆم، دىم... ژانى برىنەكەم زۆر كەمترە..."

غەلىيەچكۆل:

"ئەمنىش ھەرچۆنىك بى دىم، دايك و خوشكى ئەم برىنە..."

كۆزىلكەيان بەست، سەرەيان راخست و لە دەورى دانىشتن.

كاتىك سىبەرەكان لەلاى شىمالەو بەرەو خۆرەلات درىژ دەبوونەو، لە بەردەلانەكە بەودىودا شۆر دەبوونەو. دەنگى ھەپەى چوارپىنى يۆزووكە دەوارنشىنەكان دەھاتە بەرگوى.

ھەمد:

"ئىستى دەچىنە كۆي؟..."

دۆردو جابى نەدايەو. تەنبا، بە رق ھەستاوى چاوپىكى لە ھەمدە كەردو بىدەنگ بوو.

ھەمدە ئىندى لەسەرى نەزىشت.

وہختیځ دۆردوو بهرەولای ره‌شماله‌کان بای دایه‌وه، همه‌دو جه‌بار تی‌گه‌یشتن که نیازی چیه.

جه‌بار به‌گوئی همه‌دی دا‌چپاند:
"دۆردوو خوین به‌ری چاوانی گرتوه."

همه‌د:

"نه‌ری، خوین به‌ری چاوانی گرتوه."
جه‌بار:

"ته‌گه‌ر به‌لایه‌که به‌سه‌ر که‌ریم نۆغلی بیتی، چ بکه‌مین... ته‌گه‌یری نیتسه‌ چیه؟..."
همه‌دیش هه‌ر نه‌و پرسیاره‌ی دو‌ویات کرده‌وه:
"نه‌ری، ته‌گه‌یری نیتسه‌ چیه؟"

جه‌بار:

"ته‌گه‌یری نیتسه‌ چیه؟"

له‌ رۆژ‌یشتنی دۆردوو را‌ دیار بوو نه‌خشه‌یه‌کی به‌ده‌سته‌وه‌یه... و چ نه‌خشه‌یه‌کیش، له‌و نه‌خشه‌ سامنا‌کانه‌ دهم و چاری دۆردوو هیچ وه‌خت به‌ ناسانی دانه‌ده‌گیرسان... ئیستا دهم و چاری زۆر خه‌راپ هار ببوون... مێش نه‌ده‌وترا له‌ ده‌وریه‌ری بال لێک بدا.

دۆردوو نه‌ختیځ هه‌نگاوه‌کانی شل کردنه‌وه‌و له‌جه‌باری پرسى:

"ده‌وریه‌ری که‌ریم نۆغلی چه‌ند تاو‌لی دیکه‌ی لێن؟"

دۆردوو سه‌رله‌نوێ توندی کرده‌وه. کاتیځ گه‌یشته‌ نیزیک چاده‌ره‌کان، دیسان هه‌ر نه‌و سه‌گانه‌ی جاری پێشوو بۆیان هاتن. به‌ ده‌نگی وه‌رینی سه‌گه‌کان دیسان مندا‌له‌کان له‌ چادرئ ده‌ره‌یه‌رین، دوا‌ی نه‌وان ژنه‌کان و نه‌جار پیاوه‌کانیش له‌ تاو‌لی هاتنه‌ده‌ر... که‌ریم نۆغلی له‌ پێش پیاوه‌کان راوه‌ستابوو و به‌ دهم یاغی‌یه‌کانه‌وه‌ که‌ هه‌روا نیزیک ده‌بوونه‌وه‌ پێده‌که‌نی.

مێگه‌له‌ مه‌ره‌کان له‌ ده‌وریه‌ری ره‌شماله‌کان مۆل درا‌بوون. مه‌ره‌کان سپی بوون و ره‌شماله‌کان له‌نیو نه‌و سپی‌یایی‌یه‌دا دیمه‌نیکی جوان‌تریان هه‌بوو... مه‌رو به‌رخه‌کان باره‌باریان ده‌هات و سه‌گه‌ زه‌لام و به‌ هه‌یکه‌له‌کانی شوانان، وه‌ک پاله‌وانان ده‌هاتن و ده‌چوون. وش‌ره‌کان بی‌خه‌یال یغیان خواردبوو و که‌ف له‌ لمبۆزیان هه‌له‌ده‌رژا.

که‌ریم نۆغلی:

"به‌خه‌راتن میوانه‌کان، خه‌یرو به‌ره‌که‌تتان هه‌ینا."

ئەمەي گوت و بە پىريانەو چو و يەك يەك دەستى لەنتو دەستى ھەمويان نا.
ھەمدە سلاوئىكى كردو زەردەيەكى ھاتى. بەلام زەردەكە بە ليتوانيموە وشك بوو. داخوا
دۆردو چ نيازىكى ھەبوو؟... پاشان دۆردووى بە كەريم ئۆغلى نیشان دا:
"سەردەستە كەمان ئەمەيە."

كەريم ئۆغلى پياوئىكى دنياديدە بوو. بە سىلەي چاوى ئاوړئىكى وەسەر دۆردو دا. پاشان
تەماشايەكى ھەمەدى كرد، بەو مەبەستە كە: "سەرم لەو كاپرايە ھەرنە كرد."
دۆردو نيتوچاوانى گرژ كۆدبوو، مىلى رەق راگرتبوو، سەرى بەرز كۆدبوو... بىئ ئەو
تەماشاي دەورو بەرى خۆى بكا بەم لاو بەو لا دا دەپۆشت.

كەريم ئۆغلى:
"گوتت ناوى چيە؟"

ھەمەد:

"دۆردو شيت."

كەريم ئۆغلى سەرى سوڤما:

"دۆردو شيت ئەمەيە؟"

ھەمەد:

"بەلئ، خۆيەتى."

لەپەر زەردە ھەنەي سەرتوئى كەريم ئۆغلى سې بوو. پىتشى چاوانى تاريك بوو:
دەلتىن دەريپش لە پىتى پياوى دادەكەنت... راستە؟"

ھەمەد:

"بەلئ، راست دەكەن."

كاتىك چوونە ژوورئ، دۆردووش لە جوانى ژوورى چادەرە كە واقى وڤما... بەلام نەك
ھىندەي ھەمەد. تەفەنگىك كە قۆنداغەكەي نەخشكارى كرابوو، بە چلەكەي تاوتلەو
ھەلاو سرابوو. دۆردو بە رەقەو تەماشايەكى كەريم ئۆغلىي كرد:

"خان... ئەو تەفەنگەي بىتتە بزانم... بزانم تەفەنگى خانان چۆنە؟"

كەريم ئۆغلى راوئىي پېر لە قىنى دۆردووى بۆ ھەركەوت. دلتى لەرزى. دلتى خەبەرى دەدا كە
بەلەيك لىتى ميوانە. ئەو كاپرايە نە روخسارى ۋەك روخسارى بنيادەمان بوو و نە چاوى ۋەك
چاوى بنيادەمان دەچوون.

كەريم ئۆغلى تەفەنگەكەي ھىتاو دايە دەستى دۆردوو:

"ئىستاسفرەي دانىتىن، يان دوايە ناننى دەخۇن."

چاۋەكانى دۆردو پرىشكىيان لى دەپەرى:

"ئەمەن ۋەختىك بەۋى كەسلىك رووت بەكم نە ناننى دەخۇم و نە قاۋەي دەخۇمەۋە، چۈنكى ئەگەر ئەك گىرى بىم، ئىدى ناتوانم رووتى كەم."

بەرق ھەستارى و توۋپەيى راست بوۋەۋە ئىۋانى دىكەش بە دواي دا دەپەرىن.

كەرىم ئۇغلى بە دەنگىكى لەرزۇكەۋە گوتى:

"جارى با پاروۋە ناننىك بۇيىن، دوايە ئەگەر ويستت رووتقان كەي بىكە. ھەركەس بىتە مالىي كەرىم ئۇغلى دەپى لەسەر سفرەكەي دانىشىن."

كەرىم ئۇغلى دەنگى دەلەرزى و سوۋرايىچەكى نەرمىش لەسەر گۇنايمەۋە بەرەو لىووت و نىۋچاۋانى پىتە دەجوو. تاۋىك دواتر چەند دەنكە نارەقىش نىشتەنە سەر نىۋچاۋانى:

"گوتى بگرە دۆردوۋخان... ھەممو ئەم كىتوانە پىن لە ياغى، بەلام تا ئەمىرۇ ھىچ ياغىيەك كەرىم ئۇغلىي رووت نەكردە... ئەتۇش ئەگەر نىيازى تالانت ھەيە، ھەممو ئەمە تۆۋ ئەۋەش مالىەكەي مەن."

ھەمەدو جەبار بەرامبەر بەم ۋەزە تىك تەپىپوون. توابوونەۋە. دەتگوت بە مەغەلان ئارى كەرمىيان پىتدا دەكەن.

دۆردوۋ:

"ئەمەن لەۋ ياغىيانە نىم كە ھەتا ئىستا دىوتن."

كەرىم ئۇغلى لە جىيى خۇي نەدەبزووت. ۋەك ئەستۈندەكى تاۋلەكەي پىتەنگ و بىن جوۋلە بوو.

دۆردوۋ:

"خان... لە پىش دا پۈۋلەكەت بىنە."

نايىب رەجەب و غەلىيەچكۆلىش ۋەك ئىۋانى دىكە ھەستابوونە سەرىپ. بەلام دوايە دانىشتىبوون و تەماشايان دەكرد. دىيار نەبوو بۇچى بىنى چاۋەكانى نايىب رەجەب پىتەكەنى.

دۆردوۋ كاتىك دىتى كەرىم ئۇغلى لە جىيى خۇي نابزوۋى، ھەستا وردە وردە لىنى نىزىك بوۋەۋە ھەتا ھىزى تىدا بوو قۇنداغە تەفەنگىكى بە نىۋ شانى كەرىم ئۇغلىدا دا.

كەرىم ئۇغلى كەۋتە سەر ەرز. دۆردوۋ قۇلى گرت و راستى كىردەۋە.

لە سوۋچىكى دىكەي چادىرەكە ژن و مىندال دەگىيان.

دۆردوو:

"باشت گوی لى بى پیره... لیره قسەت ناروا. ئاغايەت يەكەشت ھەر لەسەر عەشیرەتى
ساجى كارالى دەتوانى بکەى... لەم کىوانە دا تەنیا يەك کەس قسەى دەروا. شەویش دۆردوو
شیتە، تى گەیشتى؟..."

پاشان دەستوورى بە خەپل دا:

"هەستە لەگەل ئاغای بچۆ پوولەکانى لى وەرگرە. تى گەیشتى؟ ژنەکانیش ھەرچى زىچۆ
مىریان ھەيە لىيان بستیئەو بى پەتتە. تى گەیشتى؟..."

خەپل:

"تى گەیشتم پاشام."

يەكەك لە نەركەکانى خەپل ئەو ھەبوو. لە ھەموو تالانىك دا نەركى نازاردان و دىئەو
جىگای پوول و زىچۆ نەغدىنە لەنەستۆى ئەو بوو. ئەو لەو کارەدا وەستا بوو. ھەر مالىكى
پشکى بوى، پوولەرەشکەيەك چيە تىيدا نەھىشتبوو. خەپل فەتايەك بوو لە ھەر مالىكى
دابايە، رەگ و ريشەى دەردىنا. خەپل گۆتري بە کلکى دەشکاند.

باسكى كەرىم ئۆغلى گرت:

"وەرە بزانم كەرىم ئۆغلى. پىنم بلۆ پوولەكەت لە كۆيە. ئەگىنا بە گوللەيەكى خەپل
ئۆغلى دەچيە گەرەكى جاو لەبەران."

دۆردوو نەواندى:

"كەرىم ئۆغلى، يان ھەموو پوولەكەت دەدەى، يان رووحت..."

ژن و مندالى تاوولەکانى دىكەش لە پىش چادري كەرىم ئۆغلى كۆيەونەو. وەختىك
دۆردوو چاوى پىيان كەوت، دەريەرى و نەواندى:

"ياللا بچنەو چادەرەكانتان. جارۆ زوويە، نۆرەى ئىوہش دى."

كەرىم ئۆغلى چاوى بۆ ھەمەدو جەبار دەگىرا. نەوان لە پشەوہى كەرىم ئۆغلى
راوہستابوون. وەختىك ناوړى دايەوہ دواى خۆى، لەگەل ھەمەدو چاويان تىك ھەلەنگوت.
ھەمەدو سەرى داخست. كەرىم ئۆغلى تەماشاي جەبارى كرد. لە تەماشيا كردنەكەى را ديار بوو
كە دەلى: "قەرار وا نەبوو، ئەو رەفتارەم لەگەل بکەن!". تەماشيا كردنەكەى و چاوہەكانى
دلشكاو بوون. دوو دلۆپ فرمىسك لە چاوہەكانى دا قەتيس مابوون. وەرگەرەيەوہ وەپىش
خەپل كەوت. كاتىك گەيشە گۆشەيەكى دىكەى رەشمالەكە، ژن و مندالەكە وەك مەر سەريان
پىكەوہ نابوو و دەگريان. كەرىم ئۆغلى رووى كردە يەكەك لە ژنەكان:

"ئەم سىندۇقە بىكەم. ھەرچى پۈتلى تىيدايە دەرى ھىنەو بىدە بەم كابرايە. ھەرچى زىرو گۆمەرۆك و مىليوانكەو ئەنگۈستىلەشتان، ھەيە دەريان ھىنن و وىم دەن."

كەرىم ئۇغلى تىگەيشتىبوو كە دۆردو پۈتە رەشكەيەكىشى پىناھىلىن. بۆيە وای بە باش زانى ھەرچى ھەيەتى بە دەستى خۆى بۆى بەرى.

خەپل بە دەستەيەك ئەسكىناس و كىسەيەك سىكەى زىرەو گەپايەو. ئەمانەى دايە دەستى دۆردو. كەرىم ئۇغلىش گۆمەرۆك و مىليوانكەو ئەنگۈستىلەو پۈتەكەى چارشىتۈى ژنەكانى كۆكردەو ھىنانى.

دۆردو رووى كرده خەپل:

"ھەر ئەوئەندە بوو؟ ھىچ بەجى ئەمايى."

خەپل بە دلىيايى وەلامى دايەو:

"ھەر ئەوئەندەبوو پاشام."

بەلام لە تالانەكانى دىكە دا وەختىك دۆردو لىتى دەپرسى: "ھەمورى ئەوئەندە بوو؟" ئەم جوابى دەدایەو: "ئى دىكەش ماو ەپاشام." و لە پاشان دەچو لىرەيەك يان سىكەيەكى زىرى لە ھەر كۈن و قورۇنىك با، دەدۆزىەو دەيەتتا. خەپل ھەر مالىتىكى بە لانى كەمەو دە جار، بىست جار سەنگ و سووژن دەناو كاتىك دلىيا دەبوو كە ئىدى ھىچ نەماو چاوتىكى لە دۆردو دادەگرت و نەويش ھالى دەبوو كە ھىچ شىتىك نەماو. ئەگەر لە كەلىن و قورۇنى مالىن دا شىتىك مابايە، خەپل بە چارى ساحب مالىكە دەيزانى. ئەم لە لىكدانەوى خۆى دا ھىچ وەخت بە ھەلە نەدەچوو...

دۆردو ەشىت:

"ئەتۆ پىاويكى ئاقلى كەرىم ئۇغلى. چۈنكە ھەرچى ھەتبوو بەدەستى خۆت ھىنات و دات. نەگەر نەتدایە ئىخە لىمان دەستاندى. ھەتا ئىستا لەنتو ئەم كەسانەدا كە رووتم كروون كەسى وەك تۆ ئاقلم نەديو."

كەرىم ئۇغلى وشك بىبو. وەك بەرد لە جىنى خۆى رەق بىبو. رەنگى زەرد ھەلگەپابو و لىوەكانى دەرەزىن.

دۆردو سەرلەنوئ نەەرەتەى كىشا. نەەرەتەيەكى توندو يەك قەسو كارىگەر:

"ئەتۆ دابى دۆردو ەشىت دەزانى كەرىم ئۇغلى. دابى دۆردو ەشىت وەك ياغىيەكانى دىكە نىە... ھىچ ياغىيەكى دىكە ئەمەى ناكە كەرىم ئۇغلى. ئەتۆ بۆخۆت كوت ياغىيەكانى دىكە نايەنە سەرت. دەزانى دابى دۆردو ەشىت چىيە كەرىم ئۇغلى؟..."

كەرىم ئۇغلى ۋە لامىنىكى نەدايەۋە.

دۆردۈۋە شىت لەسەرى رۆيشت:

"دەبى دۆردۈۋە شىت نەۋەيە كە ۋەختىك كەسىنكى روت كىرد، دەرىپى يەكەشى لە پىن دادەكەنى... جەلكانت داكەنە كەرىم ئۇغلى."

كەرىم ئۇغلى لە جىتى خۆى نەبزووت.

دۆردۈۋە شىت:

"لەگەل تۆمە... دەلنم جەلكانت داكەنە."

كەرىم ئۇغلى ھەروا بىندەنگ راۋەستابوو و جوۋلەى نەدەكرد. دۆردۈۋە لە دىن دەرجوو. نىدى خۆى بەسەر پىتو نەگرت. بەدەۋرى كەرىم ئۇغلى دا دەسورپاۋ لە پىر مستىكى توندى لە بنانگوتى كەرىم ئۇغلى داۋ پاشانىش جەند قۇنداغە تەنگى پىندا دان... كەرىم ئۇغلى گىژ بوو. خەرىك بوو بىكەۋى. بەلام دۆردۈۋە پىلى گرت و يەكى دىكە، يەكى دىكە، يەكى دىكە... داپانكەنە."

كەرىم ئۇغلى بەزمانىكى تال ۋەقسە ھات:

"نەو كارەم لەگەل مەكە دۆردۈۋە... ھەتا ئىستا ھىچ كەس مال و ژيانى كەرىم ئۇغلى تىك نەداۋە... كوپە ھىچى چاكت نايەتە پى دۆردۈۋە."

ئەم قسانە ھىندە دىكەيان دۆردۈۋە لەدىن دەر كىرد. قۆلى كەرىم ئۇغلى بەرداۋ ۋەبەر پىلەقانى دا. كەرىم ئۇغلى كە لەسەر زەۋى كەۋتېۋو:

"نەو رەفتارەم لەگەل مەكە دۆردۈۋە... ھىچى چاكت نايەتە پى."

دۆردۈۋە دەھرى بوو. كەرىم ئۇغلى خستە ژىر پىتى خۆى و بە پىلەقە دايگرت:

"نەمنىش دەزانم ھىچى چاكت نايەتە پى كەرىم ئۇغلى... ھەرىپەشە دەمەۋى دەرىپى يەكەت لەپىن داكەنم. ئىستا كەۋايە، لانى كەم با بلن دۆردۈۋە شىت دەرىپى لە پىتى تاغاي ساچى كارالتىپە كانىش داكەند... تىگەيشتى؟..."

ئەو ژنانە كە لە بن لاپانكى چادەكەدا كۆيۈۋەنەۋە و دەگريان. بەو ھات و ھارارە ھاتنە دەرى، يەكىك لە ژنەكان خۆى بەسەر كەرىم ئۇغلىدا دا. زىرەى ئەو ژنە دەگەيشتە ئاسمان. خەپل ئەو ژنەى گرت، لەسەر كەرىم ئۇغلى ھەلپچى و فرىتى داپە گۆشەپەك.

دۆردۈۋە شىت:

"كەرىم ئۆغلى... ئەگەر رووت و قووت نەببەرە، ئەگەر بە دەستى خۆت جەلكانت دانەنىتى
و دەرىپىيە كەشت دانە كەنى، دەتكۈژم."

ژەنەكان شىوون و گىريانيان بوو.

كەرىم ئۆغلى پاراپىيە:

"ئەووم لەگەل مەكە... لە پىتش چاوى ژن و مندالم ئەو رەفتارەم لەگەل مەكە."

لەحزەيەك چاوى بە چاوى حەمەد كەوت كە ھەروا رەق ببوو، دەلەرزى و لىتوى خۆى
دەكرۆشتن. تەماشايەكى پى لە پاراپىيەى لە حەمەد كرد. كزەيەك لە جەركى حەمەد
ھەستا. تەماشايەكى جەبارى كرد. چاويان لە چاوى يەكترى پىرى. ھەر ئەو بىرىسكەيەى
وەك نووكە دەرزى ھاتەو نىتو چاوى حەمەد. جەبارىش لە رقان گۆشتى نىتو زارى خۆى
دەكرۆشت. جەبار ھەموو كاتىك كە زۆر تووپە دەبوو، ئەو كارەى دەكرد، ھەتا زارى لە
خويىن دەھات.

كەرىم ئۆغلى ھەروا دووياتى دەكرەو:

"ئەووم لەگەل مەكە دۆردووخان... مەكە..."

دۆردو نەپاندى:

"رووت بەو... ئەگەرنا..."

لوولەى تەنگەكەى لەسەر زارى كەرىم ئۆغلى دانا:

"رووت بەو."

راست لەو دەمەدا ھىندەى چاا لىك نىتى، حەمەد خۆى گەياندە دەرى تاوتى و

نەعرەتەى لىدا:

"بىزوى دەتكۈژم دۆردووشىت. دەپى بىوورى، بەلام نىستا كە وا دەكەى، دەپى بزانى كە

ناورت دەدەم..."

لە پاشان دەنگى گالتە پىنكردى جەبارىش بەرز بوو:

"ئەبزووى ناغا دۆردوو. كەرىم ئۆغلى بەردەو لە رىتى خۆت بېژ، ئەگىنا لىت ناور دەدەم.

نان و غەكمان پىكەو كەردە دۆردوو شىت. با خويىت بە دەستى من نەپژى."

حەمەد:

"وا مەكە خويىت بە دەستى نىمە بېژى."

دۆردو كە بە ھىچ جۆر چاوپروانى شىتىكى وا نەبوو. گىژ بوو:

"چۆن؟ ئاۋا؟..."

تەنكەكەي لە زارى كەرىم ئۇغلى ھەلگرت و دوو فېشەكى بە لای دەرىۋە نان.
خەرىك بوو تارىك دادەھات.

خەمەد:

"ئاغا دۆردوو تەنكەكەي ھارېشتن وانابى."

لەگەل ئەم قەسەيە دوو گوللە بە وىزەۋىز بە بن گوتى دۆردوو دا تىزەپىن.

خەمەد:

"واز لە كەرىم ئۇغلى بېنەو بە رىي خۆت دا بۆ. بەسە ئىدى دۆردوو. ئەۋەى تۆ دەپكەي

زولمە. بەرىدەو بۆ."

دۆردوو:

"گەۋابى ئاۋا خەمەدۆك؟... ئاۋا؟..."

خەمەدۆك:

"ئەگەر ناتەۋى بىكۆرېتى، كەرىم ئۇغلى بەرەلەكە، لە تاولى وەرە دەرى و لە رىي

خۆت بۆ."

دۆردوو پىتلەقەيەكى دىكەي بە كەرىم ئۇغلىدا دا:

"ياللا ھاۋكاران با بۆين."

لە دەرى رەشايى خەمەدۆكى دى كە لە قولكەيەك دا سەنگەرى گرتىۋو:

"ئى من و تۆ بېتىن خەمەدۆك. لەبىوت نەچى جەبار."

لە پاش ھەموان نايىب رەجەب لە تاولى ھاتەدەر:

"كۆپىنە زۆرم پى خۆش بوو، بەراستى كارى چاكتان كرد. ئەمىنىش لەگەلتان ۋەمىنىم؟"

گوتيان:

"بېنەۋە نايىب... بېنەۋە."

دۆردوو:

"ئەتۆش نايىب رەجەب؟..."

نايىب رەجەب:

"بەلى دۆردوو خان، ئەمىنىش..."

دۆردوو:

"باشه نایب ره جەب... تۆش لەبەرت نەچی. با پێتان قەرزدار بێ..."

دۆردوو و هاوکارەکانی پەنجای مێتر لە چادرەکان دوور نەکو و تێبۆنەوه کە لەنەکاو دۆردوو خۆی لە عەرزى داو نەپراندى:

"بێزۆون، هاوکاران، رۆژى ئەوەیە کە یان بێرین یان بێشین."

ئەوێ گوت و لەسەر یەك شەش فێشەکی بە حەمەدو جەبارەوه نان. بەلام حەمەدو جەبار کە باشیان دەزانی دۆردوو ئەو کارە دەکا، لە قوولەکە کە نەهاتبوونەدەر.

حەمەد:

"دۆردوو خان، رینگای خۆت بگرەو بڕۆ، مەیکە منداڵ بازارى."

دۆردوو نەپراندى:

"یان ئێوە دەبن، یا من..."

نایب ره جەب:

"کۆرە لە رێى خۆت بڕۆ. گێنچەلێ بە کۆرەکان مەفرۆشە. هەر ئەو وەخت کە قۆنداغە تەنگەت بە ئێو شانى کەریم نۆغلىدا دا، ئەجەلى خۆت کړی. عەشیرەتى ساچى کارالى ئیستا پێیان زانیوه. ئەگەر ئەو زیاتر مەحتەل بى، ئیستا دارو بەردت لى پێ دەبێ... بەرپى خۆت دا بڕۆ و بێرەوه."

حەمەد:

"لە رێى خۆت بڕۆ."

جەبار:

"نامانەوى خۆنت بە دەستى ئێمە بڕۆ، رێى خۆت بگرەو بڕۆ."

دەنگى تەقە کۆتایی هات.

جەبار:

"خەریکن گۆرەهو دەبن... خەریکن دەپۆن پوولەکەى کەریم نۆغلى لەئێو خۆیان بەش بکەن."

نایب ره جەب:

"با بڕۆن. ئەگەر ساچى کارالىیەکان هەموویان لەمیلی چاویان دەرئەهێنايهوه... ئیستا دەرودەشت و کێو و بەندەن پێ دەبێ لە تەنگەجى و سوار... ئەگەر ئەم کەریم نۆغلىیە خانى ساچى کارالىیەکان بێ... ئیستا هەموو عەشیرەتى ساچى کارالى وەك رەو کوللە وەرێ دەکەون و دەگەنە ئێرە..."

ھەمدە:

"ئىستائىتىمىمىز بىچىنە لاي كەرىم ئۇغلى بىلىن چى؟ چۆن روومان بى چاۋ لە چارى بىكەين؟"

جەبار:

"فەقىرە چاكەي لەگەل ئىتمە كىردو خەراپەمان لەگەل كىردەو... ئىستائىتىمىمىز بىچىن چى پىن بىلىن؟... بىلىن پىت خۇش بو؟... كەيفت بە پىاۋەتىي ئىتمە ھات؟... بىلىن ئىتمە ئاۋا خەلكى رووت دەكەين؟... ئاۋا فېل لە خەللك دەكەين؟... لىي گەپئ ھەمدە... باشترە رىي خۇمان بىگرىن و برۆين، با چاۋمان بە چاۋى نەكەئ..."

ھەمدە:

"ئاخر نەمن چى پى بىلىم؟... چ بىلىم؟..."

لەو قولكەيەي كىردىۋىيەن سەنگەر ھاتنەدەر. بۇ لاي ئاۋلەي ۋەپئ كەوتىن. دەرگى شىۋەن و گىريان لە چادى كەرىم ئۇغلى ھەلدەستا. ھەمدە دەرگاي ئاۋلەكەي كىردەو. يەك دوو كەس لە ژەكان لەسەر لەگەننىك سەرى خۇشناۋىي كەرىم ئۇغلىيان دەشۋىستەو. ھەم دەيان شۋىستەو ھەم تووك و دوعايان دەكرد.

ھەمدە بە شەرىكەۋە بانگى كەرىم ئۇغلىي كىرد:

"كەرىم ئۇغلىي خان!."

ھەموۋان سەريان بۇ لاي ئەو ۋەرسوۋراند. ھەمدە وىستى بى ئەۋەي قەسەيەك بىكا، فېزمالكى بداتىن. بەلام نەيتۋانى.

بە زمان ھەلەنگۈتتەو:

"ئاغا... ئاغا... لىمان بىۋەر... نەمان دەزاني ۋاي لىدئ."

ھەمدە پاش نەم قسانە لە شەرمان ھەلات.

كەرىم ئۇغلى بە دۋاي دا ھارارى دەكرد:

ئىستائىتىمىمىز نەكردە كوپم، بۇ كۈئ دەچى؟... راۋەستە شىۋەكەت بىكە... سەبەر كە شىۋەكەت بىكە جا برۆ... ھىچ مىۋاننىك بى شىۋ خواردن لە رەشمالى كەرىم ئۇغلى نارۋا..."

ھەمدە خۇي گەياندەۋە جەبارو ناپ:

"ياللا ھەست... ھەست با برۆين... نەمن ئىدى ناتۋانم لىترە گىر بىم... زگم بە كەرىم ئۇغلى دەسوۋتى... جەرگم بۆي بوۋەتە كەباب."

جەبار ھەلستا:

"چ بگهين؟... تازه کار له کار ترازاوه..."

هممد ههناسه يه کی ههلاکيشا:

"بريا نهو شتتم کوشتبايه."

جهبار:

"کوشتنی کاریکی ناسان نيه هممد. به لایه که بوخوی... نه گینا من... زور له میو

بوو که..."

هممد:

"وه ختیک گولله لی دده درا تازه دهیتوانی چ بکا."

جهبار:

"گولله که تی وی نه ده کهوت هممد... زه مانه تا نیستا بنیاده می وی نه دیوه."

نایب ره جهب:

"نهو کابرایه شتیکی ههیه جگه له خه لکی دیکهیه... نه گینا نهو کارانهی نهوه دهیانکا،

نه گمر یاغی یه کی دیکه کردبانی، روژنک زیاتر نه ده ویا. شتم شیتته شتیکی ههیه جگه له

خه لکی دیکهیه. چاک بوو خۆمان لی جیا کرده وه. به لام چهنه کابرایه کی به جهرگ و

نازایه... ده لیتی هه میسه چاوه روانی نه جهلی خۆیه تی."

هممد:

"نه منیش همر لهو حالتهی ترسام. هه ریویهش نه متوانی ته قهی لی بکهم، نه گینا..."

جهبار:

"نیدی با باسی نه کمین... نه م دۆردوویه شتیکه جیا له بنیاده مهکانی دیکه."

عهلی:

"چۆنه دوو سهعاتیک لیږه بجهوین؟"

همسن:

"زۆرمان نه ماوه بۆ دئیپه کهی نیتمه عهلی. ههتا نیوه ریویه ده گهینه دئیپه کهی خۆمان. نه تو

شهوی میوانی نیتمه. به یانی وه پئی کهوی، بۆ لای نیوانی ده گهیه دئی خۆتان."

عهلی پیاویک بوو زور که له گهت، گرووی و داله گۆشت. فووت لی کردبایه با دهی برد:

"نېوښته و درهنگره همدن. تاریکېکه چاو چاوی نابینې. زوړیشی نه ماوه روژ بیتسه و. ودره یهك دوو ساعات هر لیږه بځه وین."

همدن:

"نه من ناتوانم عدلی. چوار ساله مال و حالی خوم به جی هیستوه. ده بی پرۆین."

عدلی:

"نه منیش چوار ساله مال و حالی خوم به جی هیستوه، به لام..."

همدن:

"به لام چی؟"

عدلی:

"به لام شه که تم."

همدن:

"گویی هله خه... دهنگی چوپړه چوپړی شوی دی... پرۆ مستیک شو به چاوانته ودره، خه ودره که ت دهر ووی."

عدلی:

"راست ده که ی... ناری فینک ماندوی ده هسیتیتوه."

همدن:

"ناو ناری دبی نیمیه... نه ودره سارده ده لیتی دهنکی تهرزه به. هیند روونه ده لیتی چاوی قرژالیه. وهك بلور له ژیر زهوی هله ده قولی و دیته دهر... ده لیتن له پیش دا چناریکی زور پیری لهر بووه... نه چناره منیش دیومه، به بیرم دی... روژکیان بارانیک دهباری، چۆن؟ رهش، ده تگوت مهره که به... له پر روونا کاییه کی سموز له ناسمان درهوشایوه. نم روونا کاییه سموزه که وته سر چناره که... چوپینه سؤراغی چناره که، به لام شویتنه وارنکی نه ما بووه... ببو به خوله میش... به خوا به خوم به چاوی خوم دیتم ببووه خوله میش... نیستا نیدی چی به که شی دیار نیه..."

عدلی:

"سئ سالی ره بهق له چوکورواوا دهر دیکم به سر هات ههر مهرسه... به راستی تو یخیم هاویشته... به لام سوپاس بۆ خوا له ناخرییه که ی دا پوول و پاره به کم وهر یهك نا."

به دریزایی ریگا، عدلی په پیتا پیتا نم قسانه ی دوویات ده که رده ودره. رهنگه سد جار باسی کردی که چوکورواوا چۆن چی یهك بوو، له وی چندی زه همت کیشابوو، به ههزارو یهك دهر دو

به لا چهندي پوول پاشه كهوت كردبوو، و ئيستاش نيازى بوو بهو پووله چ بكاو چ نهكا... پاشان ماوهيك بيدهنگ بوو. ماوهيك به بيدهنگى به ريگا دا دهريشتن، بهلام سهرلهنوئ دهستى پئ دهكردهوه. همهنيش سهبارت به دئيهكهيان، به مندالهكاني، بهو چناره كه ببوو به خوله ميش، به چوكورواو بهو ناغايه كه لهچوكورواو ههيبوو، هيندي شتى دهگيرانهوه. دووباره دهگيرانهوه.

عهلى:

"دروسه د ليره له پوولهكم دهدهم به بابى و دهستى كچهكه دهگرم و دهيهنمه مالتى. دوو جوانهگاشى بۆ دهكړم. نيازم ههيه كولتجهيهكى نهستهردارو پر نيويش بۆ دايكم بكړم. ناخر بهستهزمانه سهرماي دهبۆ... دهموئ سهرمانى مالهكشمان ههلهگيرمهوه. نهو خانوهى ئيمه، ههر خوا بكا باران نهبارئ، دلويهيك دهكا ههر باسى مهكه... لهبن دانيشتنى ناكړئ."

حهسن:

"بهلئ، دهبن سهربانهكه سهرلهنوئ سواخ بكهيهوه. خانوو نهگهر كهوته دلويه كردن، دهبن فرياي كهوى، دهنه دهپووخئ."

عهلى:

"مردم له چوكورواو... سووتام له گهرمان. گهرمايهكهى پياوى دهبرژيئنى ههسن... سهگباب ختوه جئيهكى زۆر نانهجييه. ئيدى تويه جاريكى ديكه رووى تئنهكهسهوه. تووشى نويهتيش بووم. لهرزو تايهكهى هيشتا ههر له گيايم دا ماوه. نهمسال زستانئ ههر خوا دهبن به هاوارم بگا."

حهسن:

"لهرزوتاي چوكورواو دهردى لهدلئى من دايه."

عهلى:

"دهزاني نهو ههمرو كوتيرهوهرييهى چوكورواوام بۆ قبول كرد؟... بۆ نهوهى ژنى بيتنم، جوتيك جوانهكا بكړم، كولتجهيهكى گهرميش بۆ دايكم به دروون بدهم... نهگهرنا چوكورواو بۆ نهو نابئ دهقيقهيهكىشى لئى بهند بى."

حهسن:

"نهئ، چوكورواو بويه نابئ دهقيقهيهكىشى لئوهبيتنى."

عهلى دهيهويست قسهيك بكا. بهلام ههسن دريژهى پئ دا:

"ئەگەر ھەروا بېژىن، سېھىنى بۆ نىوېرۇيە دەگەينە لەوېرگەي گوندى ئىتەد."

غەلى:

"لە ھۆ وئ..."

جەسەن:

"لەوئ، كەمىك ھەورازتر، نىوېراستى دەشتى..."

غەلى:

"پېرەدارىك ھەيە..."

جەسەن:

"كە لك و پېرەكەي بە دەم ئىنسانەو پىدەكەنى."

غەلى:

"كە لە دارەكە رەت بووين..."

جەسەن:

"كە لە دارەكە رەت بووين، دەبى بە دەستى چەپ دا بادەينەو..."

غەلى:

"ئەودەم دەگەينە ئەو گۆرستانە كە..."

جەسەن:

"كىل و بەردەكانى خەرابوون..."

غەلى:

"دارەكەي نىوېراستى گۆرستانت لەبىر چوو."

جەسەن:

"ئەوئ رۆژى كە مەن لە دىنى و دەركەوتم، نازانم كى بو لە نىوېراستى گۆرستانەكە

نەمامىتىكى بە ئىستورايى قامكە گەورەي دەچەقاند."

غەلى:

"دارى بەستەزمان، تاق و تەنيا لە نىوېراستى گۆرستان..."

جەسەن:

"بەلئ، تاق و تەنيا."

غەلى:

"ئەگەر تا ئىستا وشك نەبوۋىت..."

خەسەن:

"خەتەن زۆر گەرە بىر... ۋەختىك مەن بە پەنای گۆرستانەكەدا رابىورم، يەككە

دەمىيىنى."

غەلى قىسەكەى ئەۋى تەۋاۋ كىرد:

"يەككە كىيە؟... بلى كۆپى سالتەكۆتۈرى و بىرايەۋە."

خەسەن:

"بەلى... كۆپى سالتەكۆتۈرى... دەمىيىنى... چۈنكە رۇژ تا ئىتۋارنى كارو پىشەى ئەۋەيە

لەسەر بەردىك دادەنىشى و گۆن بۇ چۆرە چۆرى ناۋى ھەلدەخاۋ لە فەكرەۋە دەچى."

غەلى:

"ھەر ئەخلاقى وايە، ۋەنا؟"

خەسەن:

"بەلى ھەر ئەخلاقى وايە."

غەلى:

"جا، ھەر كە كۆپى سالتەكۆتۈرى چاۋى پىت كەۋت، غار دەداۋ دەچى خەبەر بە دايىكت

دەداۋ..."

خەسەن:

"دايىك بە كۆمە كۆمە ۋەپى دەكەۋى و بە پىرمەۋە دى."

غەلى:

"ئەدى كۆرەكەت؟..."

خەسەن:

"ۋەرە ئەختىك دانىشىن و مەندوۋمان بىسەنىنەۋە."

دانىشتىن. خەسەن پىۋىتىكى رىۋەلەۋ لاۋازو دالەگۆشت بىر. ددانە زلەكانى لە نىۋى لىۋانى را
دىار بىۋىن. مەۋلىتىكى سەپرى ھەبۋىن. دەتگوت تۆزۈ خۆلىيان لىنىشتەۋ، سىپى بىۋىن.
شەلۋارىتىكى دەزۋى شىنى لەپىدا بىر. شەلۋارەكەى نىۋى نىۋى بىر. ھىشتا بۆنى خەكەى
لىدەھات. كىلۋەكەشى نىۋى بىر. بە سەرىۋە ۋەك كىلۋى خۋازراۋە دەچىۋى. كراسە سۋىۋى
گولدارەكەى زۆر لىۋان بىر. جۋىتىكى كەۋشى پاژنە نوۋستۋى ئەدەنەبى كىيىۋى، بەلام دلى

نه هاتېو بۆ ريځگا له پټي كا. جووتيك كاله ي چه رمي خاوي له پټ كړېو. گۆره وي يه كي
نه ستور كه له گوندي خويانه وه بړدېويه چوكوروا هه روا نوئ مابونه وه كاله كهي له سر
نه گۆره وي يانه له پټ كړېو. گۆره وي يه كاني ميرزايي بوون.

حه سن:

"سیر ماندوو بووین."

علي:

"ماندوو بووین، به لام..."

حه سن:

"هسته... هسته با بړوین، نیدی بهسه... باب و باپیرانان گوتوویانه، دهرمانی رییه
رویشتنه..."

علي:

"دهرمانی رییه رویشتنه."

حه سن:

"گړه كم نستا شش ساله يه... وه ختيك دهړویشتم دوو ساله بوو، به لام نستا..."

علي:

"شش ساله يه."

حه سن:

"گړه كه شم له گهل دايكم به پرمه وه دي."

علي:

"گړه كه ت دهلي بابو به ختريمه وه دهچينه مالي نثوه."

حه سن:

"همرو خلكي ناوه داني دهړوینه مالي نثمه و دهلي بزمان بگيريه... بزمان بگيريه وه
حه سن ناغا كه له چوكوروا چه ندت پيدا كړوه؟... منيش دهليم هيچ... چوكوروا
بوخوي چي هيه هه تا نه من چيم لي گيركوي... دهليم رویشتن، گشتي كمان كړدو
گه راپنه وه..."

علي:

"روزي دواتريش نه من هله دستم، جاميك لهو شورباوه كه دايكت بزمانی لي دهني،
هله ده قورپنم و وهري ده كوم..."

حەسەن:

"وختىك ئەتۆ رۆيشتى، ئەمىنىش دەستى كۆرەكەم دەگرم و دەچمە دىيەكەى تەنىشتەن، جووتىك جوانەگەى شاخ كەوانى دەكېم و دىمەو دىنى خۆمان. پاشان راستەپى دەچمە سەر زەوىيەكەو بە دەستى خۆم يەك يەك بەردو سەندە گلەكانى لىھەل دەوئىزىرم و نامادەى دەكەم بۆ كىلان."

عەلى:

"بەلى... سى گاسنەو چوار گاسنەى دەكەى، راست وەك ئەوەى لە چوگورواوا دەتکرد... خاكەكەى وا خۆش دەكەى وابزانە ئارەدە... پاشانىش داىدەچىنى."

حەسەن:

"پاشان بەرھەمىكى دەپى، وەرە سەيرىي... ھەر گولنىكى پەغبە پلىنگىك..."

عەلى:

"بۆخۆم دەمەوئى داىكەم بەرمە لای خەيات، دەمەوئى كولىتجەكەى بە ئەندازەى خۆى بۆ بەپى و بۆى بدروئى."

حەسەن روخسارى لە روخسارى عەلى نىزىك كەردەو. دەنگى ھەناسەى ئەو بىست:

"ئەتۆ چەند سال بوو لە غەربىيەتى بووى؟"

عەلى:

"سى سال بوو."

حەسەن:

"ئەگەر گەيشتەو مالى، دەپى يەكەمىن كارت ئەوە بى كە دەزگىرانەكەت بگوتىزىو..."

عەلى:

"بەستەزمانە زۆرم لەسەر راوەستاو. ئەمسال پروا شەش سالى تەواو دەزگىرانىن. ھەر بگەمەو، دەچم دەوسەد لىرەكە بۆ باوكى دەژمىرم و لە مستى دەنیم... رۆژى دووھەم دەىگوتىزىو."

حەسەن:

"رەنگەى ھەر ئەو پە، چاك دەكەى..."

عەلى:

"بە رۆژىك ھەموو ئەو كۆرەوەرەىيانەم لەبەر دەچتەو كە لە چوگورواوا چاشتوومن."

له بهر نهوې رڼۍ په که یان همراز بوو، ماوه يک برو بڼه ننگ بوون. وه خټیک وه سر که وټن و
 بهر ديو دا شوې بوونه وه، ده شتيکی پان و هم مواريان لښه رکوت، زور دوور له نيټه پراستی
 ده شته که دا دوو که لتيکی گوره ده چوه حوا.
 له نه نيشته جاده ده ننگيکیان بیست. به دواي نه ویش دا خړه څه خاخی تفه نگیان هاته بهر
 گوئ:

"نه بزوون."

حه سمن:

"ته جلمان هات."

عده لي:

"ته جلمان هات."

حه سمن:

"با هلتين. بريندار بين باشته لهوې روتمان کمن. نه گمر قمار بڼ روتمان کمن، باشته وايه بانکوژن."

عده لي:

"يا لا."

به جووت پټيان پټونه. له پشته وړا دايانته بهر ده سپړو...
 هردو وکیان له سر زگ خزيان له عدرزي دا. هر نهو ده ننگه که گوټيوې نه بزوون،
 سدر له نوې هاتوه بهر گوټيوېان. نه پراندي:
 "هر له جيتي خوتان بن و مه بزوون. نهوه هاتين."
 عده لي و حه سمن هر لهو جتي به مانوه بڼ نهوې موويان لښه بزوي. له ترسان هر هيتي
 بزوتنيان له بهر برابوو.

حه مده دو جهبار به غاردان گه شته سدر سدرې عده لي و حه سمن.

حه مده د:

"هسته سهرېي."

هر دو وکیان وه دو تمرمي بڼ گيان راست بوونه وه.

حه مده د:

"بهم شوه دره ننگه له کوئ را؟"

حه سمن:

"له چو کورواوا را."

عەلی:

"بەتێ، لەوێ را."

جەبار بە پێکەنینەوه:

"کەوا یە دیارە پوولێ باشتان پێیە... ئەگەر نێو نەبن خۆ نێمە لە برسان دەهرین. باشە،

پوولە کانتان دەرتین."

حەسەن:

"بمکوژن چاکترە. راست چوار سالت..."

جەبار:

"پوولە کەت دەرتین."

حەسەن:

"بمکوژە خان."

عەلی:

"دەزگیرانە کەم شەش سالتی تەواوە چاوە پێمە، بمکوژە ناغا. بمکوژی چاکترە."

حەسەن:

"راست دەکا، شەش سالتە کە..."

جەبار دەستی بردو پرێسکە یەکی پەڕۆی لەبن باخەلتی حەسەن دەرهێنا. پرێسکە کە بە ئارەق

خووسابوو. کردیموه. نێو پرێسکە کەش توێیەك موشەما بوو و ئەمجارە ئەسکیناسەکان.

جەبار:

"بزانە چەندێ پوول هەیە... چۆنیشی شار دەتەوه."

حەسەن:

"گوللە یەکم لە زاری کەو بمکوژە. ناتوانم بە دەستی بەتانی بچمەوه کە ژن و منداڵم."

عەلی:

"راست شەش سالتە... یان دەبێ بمکوژی یان هەنگاوێک هەڵنایەمەوه."

حەسەن:

"چوار سالتی تەواو ناوی وەك زەهرە ماری چو کورواوام خواردوە تەوه. تەو لەرزە کەمی هێشتا

لە لەشم دا ماره ناغا."

عەلی:

"لەبەر بەری پێیان تەرم، بکۆژە، بکۆژە ناغا."

حەسەن:

"بەنکۆژن."

حەمەد چاوی پێ بوون، بە دەنگێکی پێ لە دڵسۆزییەوه گوتی:

"مەترسە... کەس کاری بە پوولی نیوە نیە، جەبار پوولەکانیان وێ دەوه، وەرن، ئەمە پوولەکانتان."

حەسەن باوەڕی نەدەکرد. ترسا، بە لەرزە لەرزەوه دەستی درێژ کرد. پوولەکەیی وەرگرت. نەیدەزانی

بۆچی، تەنیا توانی ئەوەندە بۆ: "خا دەوامی عومرتان بێا." و گریان بەری ئەوکی گرت.

عەلی:

"خا راوەستاوتان کا."

حەمەد:

"گۆشتان لێ پێ چ دەلێم. بە دەشتی "چاناکلی" دا نەپۆن. دەستەیی دۆردووه شێت لەو

دەورووبەرانییە. دەپێیەکانیشتان لەپێی دادەکەنێ، بەخێر چن. ئەتۆش نیشەللا لەگەڵ

دەزگێرانەکەت پێک شادو شوکۆر دەبنەوه."

حەمەد: دەنگی دەلەرزێ، دەپێویست دیسان قسە بکا، بەلام نەیتوانی.

حەسەن وەک مەندالان دەگریا، سەری بە هەنێسکەنەوه هەڵدەگێرا. هەرچەند دەیکرد پێشی

گریانەکەیی پێ نەدەگێرا. وەری کەوتن:

"خا دەوامی عومرتان بێا. خا بالائیستان بێا. خا لە کێو و چیا رزگارتان بکاو بە

خۆشەویستانی خۆتان شاد بکاتەوه."

خەریک بوون دوور دەکەوتنەوه. حەسەن جارجار دەگەڕایەوه و سەرلەنوێ دوعای بۆ دەکردن.

عەلییش لە پەستا دەیکۆت نامێن. دوور کەوتنەوه، بەلام حەسەن هەروا دەگریا.

عەلی:

"بەسیەتی حەسەن... لێوەبەرە لەو شین و گریانە..."

حەسەن:

"ئەم دنیایە پیاوی چەند باشی تێدان... ئەو یاغییە کورتە بالاییەت دی... نەگەر

فریامان نەکەوتایە، ئەو کابرای کە دەتگۆت دێرە، هەموو پوولەکانی لێ دەستاندین."

عەلی:

"نا، لێیان نەدەستاندین."

حەسەن:

"نەگەر بە دەشتی چاناکلی دا نەرۆین، راست دوو رۆژی دیکە دەگەینەوه دئی ئیمە."

عەلی:

"بەلام چاره چیه؟"

حەسەن:

"نەگەر هەموو دەشتی چاناکلیم بدەن، نەگەر رۆیە کەمان دوو رۆژ هیچ، دوو مانگیش

دوو کەوتیتەوه، بەوی دا نارۆم."

عەلی:

"کەوابی، با دانیشین نەختیک بەسینەوه. نەگەر وەریش کەوتین، باشتەر وایە بە جاده دا

نەرۆین، بە لارێیە دا برۆین..."

دانیشتن.

پاش ئەوێ حەسەن و عەلی لە حەمەدو ئەوان نەدیو بوون. حەمەد گوتی:

"نەگەر لە پێش دا پەرلە کافان لێ نەستاندیان و دوايه کورشتبامان، زۆریان پێ خوش دەبوو!"

جەبار:

"نەر کۆرە کەلەگەتە چۆن دەپارایەوه کە بیکوژین."

حەمەد:

"خو دەزانێ بە چ هیوايهك چووبوونە غەریبايهتی."

جەبار:

"دەبگوت دەزگێرەنە کەمی راست شەش سالتە چاره پوانیهتی."

حەمەد:

"نەگەر بە چاناکلی دا برۆن، حەقەن دەکەونە چنگی دۆردووه شیت."

جەبار:

"حەق نیه ئەو شیتە هەتا ئیتسا زیندوویه."

پاشان هاتنەوه جێیه کەمی پێشوریان و دانیشتن. نایب رەجەب هەر لە پێشداش لە جێی

خۆی نەبزووتبوو. نایب کە بریندار بوو، ملی پێچرابوو، ملی بە لایەك دا لار ببووهوه.

نایب باویشکیکی هاتی و گوتی:

"کۆپینە... وادیاره نەمن شیتکم بەسەر دێ... وادیاره دلم سارد دەبیتەوه، کەوتووه تە

لەرزین... نەگەر مردهم..."

پاشان وەك پەژویان بووینتەوه، قسە کەمی بە ناتەواوی بەجێ هێشت.

حه مه د:

"برينه كهت جوړيك نيه كه خوانه خواسته پيښې مري."

جه بار:

"نه ختيك سر بكه وه با خدوت لږ بكه وي."

نايب بؤ شهوي خدوي لږ بكه وي، چاوي له سهرهيك دانان. پاش شهوي ماوهيك بهو جوړه رابورد، حه مه د چوه نيزيك جه بارو وهك شهوي بيهوي نهينييه كي بؤ باس بكا، گوتي:

"جه بار نه من و تو نيدى براين، وانيه؟"

جه بار خؤشعالي بوو:

"چما گومانته هه بوو براله؟"

حه مه د:

"له بهر نيگه رانيان حالته نيه... ده لتي دلم له سر ناوري بهو خهريكه ده سوتې."

جه بار:

"پيم بلتي چته براله. پيم بلتي با فكري چارهيك بكهينه وه."

حه مه د:

"نوه چهند مانگه شه من شو كارم كرده. ده لتي خان نه مردوه، هدر بريندار بووهو چاك بووته وه. ده مه وي بزانم خه جيچ چي به سر هاتوه، دايكم چي به سر هاتوه... له ناره خه نيان خهريكه ده مرم... وه دواي شو شيت و شووړه كي كوتين، له تالان بؤ شو تالان و له م شوو هدر بؤ شو شوو هدر... ده رفتم نه بوو خه بهرنيكي خه جيچ و دايكم بزانم."

جه بار:

"ده چينه دتي و خه بهرنيكيان ده زانين براله، خه مي شو شتانه ت نه بې."

حه مه د:

"نوه كافره نه مردوه. هه تمن به لايه كي به سر خه جيچي هيتاوه... دلم وا خه بهر دده كاكه... دلم ده لتي برينداره... ده لتي خوني پي كراوه... دلم ده لتي حه مه د رامه مرسته پرؤ..."

جه بار:

"با نايب كه ميك چاك بيتاوه، ده چين سريان ده دهين."

حه مه د:

"دلم ده لتي رامه مرسته حه مه د... ده لتي گيرمه به... براله..."

(۱۳)

"نيراز" له تهمهنی بیست سالی دا به خۆی و مندالیکې مه لوتکه وه پتووه ژن بوو. نهو،
میرده کې زور خوش دهوېست.

له سر تهرمی میرده کې سویتندی خواردبوو که:

"له پاش حوسین، پیاو له دنیا په دا له من حهرام بن."

قسه کې قسه ی پیاوان بوو. میردی نه کرده وه.

چند روژ دواي مردنی میرده کې، منداله کې به ژنیکې خرمی نه سپاردو بوخوی نه قیزه ی
به ده ستوه گرت. ودرده کې لهو جی یوه که میرده کې به جیتی هیشتبوو، دست پې کرده وه. له
ماوه ی مانگیك دا وهردی بری و دای چاندو لی بووه وه.
هارینش به تنیا دهغل و دانه کې ره نیو هیئا، جوان و جوور بوو. هیزی پې ده شکا، هر
به خدیالیشیدا نه ده هات.

منداله کې له باوهش ده کردو هر روا گالته ی له گمل ده کردو به نیو دتی دا ده گپا:

"رهزای من گه وره ده بی، مامه کانی بین و نه بن... رهزای من گه وره ده بی."

نيراز (وهك ده لټن) پلاری داوېشت.

مامه گه وره که ده یه ویست نيرازئ ماره بکاته وه.

نيراز ده یگوت:

"میردی ناکه موه. تازه هیچ پیاوی دنیا په نایهغه سر جیتی حوسینی ره جه تی، نه گهر

هتا روژی قیامتت بیتیم، شوو ناکه موه."

پې یان ده گوت:

"ئىراز، ئەمىش بىر ئاي ئۆتتى. خۇشخەتەر، مەمى كۆپەكتە. ۋەك بابى خۇي داۋدارىيىسىنىڭ..."

بەلەم ئىراز لەۋانە نەبوو... لە قەسى خۇي نەدەھاتە خوارو نەدەھاتە خوار...
ھەر ئەر كەللەرقەيىپە بوو بە ھۆي ئەرە كە شووبىراكى رقىسىنى داڭرىتىش ۋە ئەر زەۋىيە كە لە ئۆستىنى بۇ بەجى مابو، لە دەستى دەرىنى، بىن ئەرەي ھىچ ھەقىقىي بەسەر ئەر زەۋىيە ھەبى. بابىيان بە زىندى سەرى خۇي ئەر زەۋىيە ھەبىبو، لەنىت ھەرسىك بىر ئادەم كۆرۈپتۇ. ئەم پارچەيەش ۋەبەر ئۆستى، ۋەبەر مېتىردى ئىرازى كەتتۇ. بەلەم چەچە بوو... ئىراز جەتتۇ بوو. رىتەكەي ھەكۈمەت ۋە پۇستى ژاندارمىيىسى لە كۆي دەۋانى...؟

ئىراز بىن زەۋى مەيە. بەلەم ھەر جۆرىك بوو سەرى خۇي راڭرىت:
"ئەگەر مەمەكەنى رەزايى مەن زۆرىش خانەناسىن، رەزايى مەن گەۋرە دەپت... چە رەزايى مەن گەۋرە نەبى؟ چە رەزايى مەن ئەگەر زەۋىيە نەبى، گەۋرە نەبى؟ خۇ رەزايى مەن ئەگەر مەمى نىن، خۇي ھەيە."

ھارپان سەپانىيە دەكرد. زىستان لەلەي ئەر كەسانە كە دەستىيان دەگەيشتە ۋە زارىيان دەبوو بە كارەكەر. رۆزگارى بەسەر بىردو بەسەر بىرد. مەنئەكەي ئەرەندە جوان بوو، دەتگوت پارچەيە. لاي لايىيەك، ۋەك گۆرەيىكە تال، ھەمىشە وردى زامانى بوو:

"چە ھەتتۇ مەن گەۋرە نەبى؟"

گەۋرە بوو.

ھەتتا گەۋرە بوو ھەمەو رۆزى لە دايكى ۋە لە خەللى ئاۋايى دەيىست كە بۆچى فەقەر بوون ۋە چۆنە كە خاۋەنى بىستىك زەۋىيە.
گۆرەيىكە تال ھەتتە لە دلى دا كۆرۈپتۇ. گۆرەيىكە كە نازايەتى ۋە سىكەدانە توۋاناي دايكىكىسىنىڭ دەۋارى:

"چە كۆپى مەن گەۋرە نەبى؟..."

رەزا بوو بە بىست سالتە. دەتگوت تۈرلە نەمەمە. گۆندى "ساكاركويى" سوارچاكي ۋەك ئەر، تەقەبازى ۋەك ئەر ۋە تەنگىچى ۋەك ئەر تىدا نەبوو. لە سەمەي "ھالاي" ش دا لىنگەي نەبوو. بەلەم دايك ۋە كۆپ چە خەللىيان نەبوو... ئاخىر دەكرى پىياو بۇخۇي زەۋىيە ھەبى، بەلەم سەپانى ۋە سىيەك بەرى بۇ خەللى دىكە بىكا؟

خاکی ساکارکوی زۆر به‌پێژهوه... له دئییه‌کانی ده‌وریه‌ریش گه‌وره‌تره. ساکارکوی ده‌شته. له‌نیۆ ئه‌و ده‌شته‌دا گابه‌ردێکی گه‌وره هه‌یه. خه‌لکی ئه‌و ده‌وریه‌ره به‌و گابه‌رده ده‌لێن "ناداجا". وه‌ختیک هه‌موو ده‌شته‌که داده‌چێندری و سه‌وز ده‌بن، وه‌ختیک هه‌موو مه‌زراکان سه‌وز ده‌بن، ناداجا له‌نیۆ ئه‌و سه‌وزاییه‌دا ده‌تروسکیتمه‌وه.

یه‌کێک له‌ زه‌وییه‌کانی ده‌وریه‌ری ناداجا، واته‌ گه‌وره‌ترین مه‌زرای ئه‌و ده‌وریه‌ره شی باوکی ره‌زا بوو. نێره چهن‌دین ساڵ بوو مامی ره‌زا دایه‌چاند. ئه‌و زه‌وییه که ه‌ی حوسێن، واته ه‌ی بابی ره‌زا بوو...

ئهم خاکه چه‌ورو به‌پێژهوه هه‌میشه له‌ خه‌ون و خه‌یالی ره‌زادا بوو. له‌گه‌ژ فکراڤاده‌چوو و ئه‌و رقی له‌ دلدیدا بوو، رۆژ به‌ رۆژ زیادی ده‌کردو له‌سه‌ریه‌وه ده‌پژا... ده‌چوو هه‌ر کوییه‌ک و له هه‌ر مه‌زرایه‌ک جووتی ده‌کرد، ناداجای له‌پێش چاو بوو. چاوی له‌ داوێنی ناداجا بوو... داوێنی ناداجا وه‌ک ئه‌وین وابوو.

دایکی هه‌موو رۆژی هه‌ر هه‌ناسه‌ی هه‌ڵده‌کێشاو ده‌یگوت:
"ناخ رۆلهم... مه‌زراکه‌ی ناداجا... بابت هه‌ر به‌و مه‌زرایه ئیمه‌ی وه‌ک گوێ به‌خێو ده‌کرد... ره‌بی خوا کوێریان کا..."

ره‌زا ملی به‌لاوه ده‌ناو له‌ فکروه‌وه ده‌چوو. هه‌میشه بۆنی چه‌ورایی خاکی سهرزی له‌به‌ر لووتی ده‌هات... داخی ئه‌و خاکه جه‌رگیی ده‌برژاند...
دایکی ده‌یگوت:

"ئه‌و مامه‌ خاوه‌ناسته... ئه‌و کافره له‌خوا بێ خه‌به‌ره... ره‌بی خوا هیچی چاکی بۆ نه‌کا..."

ئهم رۆژانه ره‌زا وه‌زعیکی دیکه‌ی هه‌بوو. هه‌میشه وا نه‌بوو. به‌یانیان له‌گه‌ژ تاریک و روون له‌ خه‌و هه‌ڵده‌ست و وه‌پێ ده‌که‌وێ... به‌ره‌و ناداجا وه‌پێ ده‌که‌وێ و خۆی ده‌گه‌یه‌نێته ئه‌و زه‌وییه که له‌ خواره‌وی گابه‌ردی ناداجایه. له‌سه‌ر به‌ردێک داده‌نیش و ده‌که‌وێته فکرتی دوورو درێژه‌وه... گه‌غه‌که هه‌لستاوه. جانه‌وه‌ره‌کان له‌سه‌ر عه‌رزێ تاراوتل ده‌که‌ن. که هه‌تاو ده‌که‌وێ هه‌لێک له‌ زه‌وی هه‌ڵده‌ست، خه‌فه‌تی ئه‌و خاکه له‌ هه‌موو خه‌فه‌تان گه‌وره‌تره. ره‌زا ته‌نگه‌ستی له‌نیۆ خاکه‌که پاده‌کا. خاکه‌که گه‌رمه. له‌نیۆ قامکه‌کانی دا گلیک وه‌ک ورده‌ی زیری ده‌پژێته سه‌ر زه‌وی. ره‌زا له‌ دلی خۆی دا ده‌لێ: "ئهم خاکه ئی منه." گۆشتی له‌شی ده‌له‌رزێ. له‌ دلی خۆی دا ده‌لێ: "ئهم خاکه ئی منه... به‌لام بیست ساڵه بیگانه دایه‌چێتی، بیگانه به‌ره‌مه‌که‌ی ده‌خوا..."

هەلە دەستیتە سەری. ماندوویە. دیتەوێ مانی. دایکی دەپرسی:

"لە بەیانئییەوێ تا ئیستا لە کوێ بووی؟"

رەزا: جواب ناداتەوێ، نێوچاوانی تالە.

ئەم وەزەعە راست دور مانگ درێژەیی هەبوو. گەنم ئەوەندە هەستا ئەژنۆی دەگرت. رەنگی

گۆزا. زەردو سەوز تێکەڵ بوو. تاریک بوو. بوو بە سەوزتکی تاریک.

رەزا: روژتێک بانگی دایکی کردو دەستیان کرد بە قسە:

"دایە، چا ئەم زەوی یە هی ئێمە نیە؟"

دایک:

بۆچی بابە... ئەدی هی کێ یە؟"

رەزا:

"ئەمەن دەمەوێ بچمە لای حکوومەت."

دایک:

"ئەمنیش چاوەروانی روژتێکی وا بووم کوێم."

رەزا:

"لە ریش سەییانم پرسیوێ، دەتێن باپیرم پێش ئەوێ بمرێ، ئەو خاکەیی لە بابی یەوێ

بۆی بەجێ ماوێ لەنێو کوپەکانی دا بەش کردوێ. خۆ ئەگەر واشی نەکرد بابیە، بەشی ئێمە

هەر دیار بوو."

دایک:

"ئەدی بابە گیان، بەشی ئێمە دیارە."

چونکە مەسەلەکە مەسەلەیی میرات بوو، دادگایەکە زۆری نەکیشا، ئەو زەوی یە نەرم و

بەرێژەوێ لە خوارەوێ ناداجا بوو، درایەوێ بە رەزا.

رەزا: کە چەندین سال کوێرەوێ پێشاندبوویەوێ، ئەوەندە خۆشحال بوو، دەتگوت پاش

چەندین سال بە دایک و بابی خۆی شاد بوو، ئەوێ، رەزا: زەوی یە کەیی خۆی دەست کەوتبوو،

کاتی تێک زەوی یە کەیی وەر دەگرتەوێ هاوین بوو. خاک گەرم بوو. خاک برژابوو. گەنم دروایوو و

گولە گەنمەکان دەبریسکانهوێ.

رەزا: هەر بەو هاوینە دەست بەکار بوو، جووتە جوانەگایەکی کێ. جوانەگاکانی تێ کرد.

خاک لەبەر نووکی گاسنە کەیی دا ورد دەبوو. حەزی دەکرد ئەو خاکە کە بوو، ئەوێ بە ئی خۆی

هەرچه‌ندی بکړی ژووتر وهردو شیو بږی. ده‌یو‌یست همرچی ژووتره زه‌وی‌یه‌ک‌ه‌ی بږ یه‌ک و سی و یه‌ک و چل‌ثاماده بکا.

هاوینان روژئی دوو جار جووت داده‌به‌ستری. جارتیکیان دووسه‌عات پیش تاو‌ه‌ل‌ات و جاره‌ک‌ه‌ی دیکه‌ش لای ټیواران، نه‌و کاته که شه‌مال‌ه‌لی ده‌کا. وهرد برینی به‌یاشیان ه‌تا روژ گهرم دادی درټو‌ه‌ی ده‌بڼ. کاتیک دنیا به باشی گهرم بوو، نی‌دی جووت ناکړی. چونکه جوانه‌گاگان گ‌ه‌ی ده‌گرن و له جیتی خ‌زیان نابزون. له‌و کاته‌دا ده‌بڼ تا لای ټیواری له‌بن سټیبه‌ری داریک به‌سی‌تنه‌وه. لای ټیواری، نه‌و وه‌خته که ه‌موره‌کانی ده‌ریای سپی وه‌ک باده‌وه په‌یدا ده‌بنه‌وه، سهر له‌نوئ جووتی داده‌به‌ستنه‌وه. نه‌گهر مانگه‌شهو بڼ، ده‌کړی ه‌تا نیو‌ه‌شوئ جووتی لی‌خورن و نه‌گهر مانگه‌ش‌ویش نه‌بڼ، ه‌تا تاریک دادی.

مانگه‌شهو بوو. ره‌زا له پیش تاو‌ه‌ل‌ات‌وه ه‌تا چی‌شته‌نگار و له ټیواری را ه‌تا نیو‌ه‌شو جووتی لی‌ده‌خوړی. گهرماو ماندوویی به خ‌دیالیشی دا نه‌ده‌هات. وه‌ختی راش ه‌دبوو به خ‌زی نه‌بوو ه‌تا به‌یانی جووتی ده‌کرد. خاکی کټل‌او و خ‌زش کراو له بهر تیشکی مانگه‌شهو جوانر دپاره. شه‌و... بیده‌نگی... خ‌شه خ‌شی ورد بوونی گل‌له‌به‌ر نووکی گاسن دا باشتر ده‌بیستری.

ټیراز له‌وه‌ی کورنکی وه‌ک تووله نه‌مامی بڼ‌گه‌یاند بوو، له‌وه‌ی که زه‌وی‌یه‌ک‌ه‌یان له‌ده‌ست نه‌و مامه بڼ ټینسافانه ده‌ره‌ټنابووه‌وه، ه‌ستی به سهریهرزی ده‌کرد. ټیراز نه‌م روژانه له نیو دی دا وه‌ک گټو‌ه‌لووکه به خ‌وشعالتی ده‌گه‌را.

وه‌ختیک یه‌کټک زاری ده‌کرده‌وه که بلن ره‌زا... ټیراز ده‌سبه‌جی جوابی ده‌دایه‌وه:
"ره‌زا له جووتی‌یه."

ش‌ه‌وی چاره‌دی مانگ، مانگه‌شهو ه‌م‌موو ده‌شت و ده‌رو که‌ژو کټو و زیاتر له ه‌م‌مووانیش زه‌وی‌ی وهردوشیو بر‌پ‌و‌ی ره‌زای نوور باران ده‌کرد. شنه‌بایه‌کی فیتکی ده‌هات. لاقی گاجووته‌کانی ره‌زا له عهرزی رو‌ده‌چوون. گاجووته‌کان له سهره‌خ‌و به نارامی نامووریان راده‌کټشا.

ه‌رچه‌ند مانگه‌شهو بوو، ه‌رچه‌ند زه‌وی ده‌تگوت سپی کراوه‌ته‌وه، بریسکه‌ی ده‌دا، خ‌ه‌وټکی قورس له ه‌ر چوار ل‌وه ره‌زای گه‌مارو‌د‌ابوو.

ره‌زا ماندوویه. گاجووت و نیرو نامووره‌کان ه‌م‌روا به‌جی دی‌لن، سهر وه‌سند‌ه‌گل‌یک ده‌کار خ‌ه‌وی لی‌ده‌ک‌ه‌وئ. ره‌زا له‌سهر نه‌و پارچه زه‌وی‌یه‌که له‌نیو نه‌و ده‌شته گه‌وره‌یه‌دا وهردی

برابوو و ههروهك پدپه كاغهزتيكي چهوري رهش لهنيو نو دهشتهدا دهدهوشا، وهك نوختهيهك ديارى ددها...

"دورمووش" كورپ يازده سالي يهكيك له خزمهكاني رهزا، وهك ههموو رزواني ديكه نان و پيخوري بو هيتاوه. چيشتهنگاو قايم بووه.

كهلاو داري وشك لهبن پتي كورهكهدا خشه خش و قرچه قرچيان دي و دهشكين. كورهكه وهك روزهكاني ديكه لهبن دارهكان به دواي رهزا دا دهگري. كورهكه چاوهرييه كه رهزا وهك ههموو رزويك چاوي پتي بكهوي و بيتهلاي و پيش نهوي بوخچهي نان و پيخورهكه لى وهرگري، له باوهشي گري، دووس جار ههلي باوي و بيگريتهوه. كورهكه سهري سوپ دهمني. بن ههموو دارهكان يهك به يهك دهگري. رهزا له هيچ كوئ ديار نيه. پاشان چاوي به رهزا دهكهوي. رهزا له نيوهراستي مهزراكه نوستوه. گاجووتهكانيش ديار نين. وهختيك دهگاته ژوور سهري رهزا، دهرسي و دهسلهمنيتهوه. بوخچهكه له دهستي بهردهبيتهوهو به هاواركردن را دهكا.

وهختيك دهگاته ناواي ههنامهي سواره، خهريكه دهكهوي. دهزيپيني. بهلام زيپهكه دهنگ نيه. نوزيهكه. خوي دهگيهنيتهوه مالن. لهبر دهركي مالن دهكهوي. ژن له دهوري كو دهبنهوه. بهر خهيال كه مندالهكه له شتيك ترساوه، زماني رادهكيشن. ناري ساردي به زاريوه دهكن. ناري ساردي به دم و چاوان ههلهدهپريتن. كاتييك مندالهكه وههوش خوي ديتهوه، به پهته پهت دهلي:

"كاكه رهزام له خويني خوي دا خهوتبوو... دهوريهري ببوو به گزمي خوين... زاريشي خويني لى هاتبوو... نهمن ههلاقم و هاتمهوه."

ژنهكان دهسبهجي فكريان كرد كه مهسهله چيه. سهريان داخست و بيدهنگ بوون. به يهك دهقيقه ههموو ناواي پتي زاني. به گوتي ثيرازيش گهيشتهوه. ثيراز رووي خوي دهپنيهوهو به گريان و لهخو دانهوه له پيشمهوه خهلكي ناوهدانيش بهدواي دا گهيشته مهزرا. سهري رهزا لهسه سنده گلهكه خزيبوو و بهمليهوه ههلواسرابوو.

ثيراز شيوهني دهكرد:

"كورپي خوم... ههتيوي خوم..."

خوي بهسه تهرمي كورهكه له دا دابوو. رهزا نهژنوي نوشتاندبوونهوهو ههروا تهواو ببوو. قولكهكه تهنيشتي خويني تيدا داوهستابوو. خوين جهغهتهي بهستبوو. ميتش و

مهگهز لهسەر جەغەتە خوێنەکه دەنیشان و هەڵدەفرێنەوه... هەتاوێکیش بە بۆنی توندی خوێن، بە بۆنی خوێنی کەف کردووەوه بە هەموو جێیەک دا بڵاو ببووەوه و وەک هەلیمێک لە زەوی هەڵدەستا. دنیایەک مێش و مهگهز لهسەر تەرمەکه شلخەیان داو، مێشە شینکه وەک هەورە تریشقەیهکی سەوزو چکۆڵە بەسەر تەرمەکهوه دەبریسکانهوه دهخلیسکان... خوێنەکه کەفی نەکرد بوو، جەغەتەیی بەستبوو، وەک خشت، بەلام لەو گەرمایەدا کەفاوی دیار بوو.

"خۆشی نەدیوه کەم، کۆرە کەم... هەتیوه کەم..."

ژن و پیاو و گەورە و بچوک لە دەوری تەرمەکه ههلاابوون. زۆریه ی ژنەکان دەرگیا: "جوانە مەرگ... جوانە مەرگ... کێ بوو دلێ هات بۆتکۆژی؟ چ کافرێک روحمی بە جرانیت نەکرد..."

نیاز لە هۆش چوو، وەک مریشکی سەر بپاوه هەڵدەبەزی و دەکوتهوه سەر زەوی. دلێ بەردی بۆ دەبوو بە ئاو.

دوو کەس لە ژنەکان هاتن کە نیازی لهسەر تەرمەکه هەلپچڕن. بەلام نەدەکرا لە تەرمەکه جیای بکەنەوه. پێشوه نووسا، شێوهنی بۆ دەکرد:

"منیش بە زیندوویی لهگەڵ رهزای خۆم بنیژن..."

ئەو رۆژه تا ئێوارێ نیازی لهسەر تەرمی کۆرە کهی مایهوه.

خەبەر گەیشتە شاری. ژاندارمه و پزیشک و بازپرسی حکومەت هاتن.

ژاندارمهکان نیازیان کە دوو چاوی ببوونە دوو گۆمی خوێن و تهواوی لهشی رهش و شین هەلگهرا، بە راکێش راکێش لهسەر تەرمەکه لا برد. نیازی کەوتە سەر زەوی. جولەیی نەدەهات. وەک مردووان... تا ماوهیهکی زۆر دەنگی لهبەر نەدەهاتەدەر.

پاشان نیازیان بە زۆر له عمرزی هەلپچیری و بردیانه لای بازپورس.

بازپورس:

"خاتون... بە فکری تۆ کۆرە کەت کێ کوشتویه؟... شکت له کێیه؟"

نیازی بە چاوتیکی له هەموو شتێک بە تالمهوه له چاوی بازپورسوه پام.

بازپورس دووپاتی کردەوه:

"پێت وایه کێ کۆرە کەتی کوشتوه؟... شکت له کێیه؟"

نیازی:

"ئەو كافرانە... ئەو كافرانە... لەو كافرانە بەدەر، كە ئەو كارەى دەكرد... كورپى مەن نامۆزاي خۆى كوشتوويە... بۆ زەوىيەكە... ئەو كافرانە..."

بازپورس باش لە مەسەلەى مەزراكەى كۆلىيەو بە خەلكەكەى ئىمزا كرد.

خەلك بىلاويان كرد.

تەرمەكە بەو ھەموو مېشە شىنگەو كە لە دەورەبەرى دەسورپان، بەو نېرو نامورەو كە بىن جووت و جووتىر مابونەو، بە دايكىكەو كە ھىندە گريابوو فرمىسكىكى نەمابوو بېرىژى، لەنېر خۆنىتك دا كە بۆنەكەى سەرانسەرى ئەو دەشتەى داگرېبوو، بەجى ما. ئەو خاكە رەش و چەرە، لە نېو ئەو دەشتە سەرانسەر زەرە دا وەك پەرە كاغەزىكى رەش دەدرەوشايەو.

عەلى، نامۆزاي رەزايان بە تۆمەتى كوشتنى رەزا بىردە ئىدارەى ژاندارمەرى. عەلى بەچەندىن شاھەتى زىندوو سېبوتى كرد كە ئەو رۆژە لە دىتى خۆيان نەبوو بە گوندى "ئۆكسوزلۇو" بۆ سەر زەمارەند بانگھېشتى كراو و چووەتە ئەو.

لە ساكار كورپى ھەتا ئۆكسوزلۇو چوار سەعاتە پىيە. ئىراز و ھەموو خەلكى ئاوايى دەيانزانى كە قاتلى رەزا عەلىيە و دەشيان زانى لەسەر چىي كوشتەو.

دېھانىيەكان سەريان سوپ مابوو، ئىرازىش لەبەر سەرسوپمان ھەبەسابوو. چونكە دوو رۆژ دواتر عەلى ھىدى ھىدى و بە خاترجەمى ھاتەو ئاوايى. ئىراز پىتى وابوو ھەتەن لە دارى دەدەن. ئەو فەرە سركنايى بە دلى ئەو دابوو. وەختىك بىستى قاتلى كورپەكەى بە خەيالى ئاسودەو ھاتەتەو ھەروا بزانە ھىچ نەبوو، لە ھۆش خۆى چوو و شىت بوو. تەورپىكان لە مالىن دا ھەبوو ھەللى گرت و راستەپى چووە لای مالى عەلى و ئەوان. دەبويست ھەتەن قاتلى كورپەكەى بكوژىتەو. وەختىك دىتيان ئىراز تەور لەسەر شان بەرەو ئەوان غار دەدا، چوونە ژوورپى و دەرەكەيان لەسەر خۆيان داخست. وەختىك ئىراز دىتى دەرگا داخراو، بە بېوران وەرگەرپايە دەرگاگە... عەلى لە مالى نەبوو. نەگەر عەلى لە مالى بوايە، دەرگايان دانەدەخست. تەنيا دايك و باب لە گەل دوو كىچ و مندالە چكۆلەكەيان لە مالىن بوون. خەريك بوو دەرگاگە دەشكا. ئىراز بۆ ئەو دەرگاگە بشكىتى و ھەموو ئەوانەى لە ژوورپى دان بە بېوران لەت و پەت كا، بە ھەموو ھىزى خۆى تەورى دەو شاند. خەلكى دى بە دەنگى تەقە تەقى دەرگا ھاتن و لە دەورى خانووە كە خپ بوونەو. نە دەپىران لە ئىراز نزيك بنەو. راستىيەكەى دىتيان نەدەھات لىي نزيك بېنەو. دەيانويست تۆلەى كورپەكەى بە دەستى خۆى وەرگىتەو...

جار جار دهنكى پياوڭك له نيتو دېهاتيه كان بهر ز دهبووه:

"مه كه دايكم... مه كه خوشكم... عهلى له مالتى نيه."

كس نه يرانى سهر كه للى عهلى له كوږ پا له نيتو خه لكه كه پيدا بوو. پرې دايه و له پشته وړا ناميزى له نيراز دا. بيوره كى له ده ست دهره ټنا. شو ژنه بيخالى به هم مو تين و قوه تى خوى بؤ گۆشه يه ك تووړ ه لدا. شو ژنه به سته زمانه ي و بهر پيله قه دا. دېهاتيه كان غاريان داو نيرازيان له بن پيى دهره ټنا.

بؤشه وږ پا نيراز خانوى عهلى و نه وانى سوتاند. دېهاتيه كان خه ريكى كووژاندنموه ي ناوړه كه بوون كه عهلى سوارى نه سپ بوو و غارى دا بؤ پؤستى ژاندارمرى. خه بهرى به پؤستى ژاندارمرى داو گوتى خانوه كه هيتشتا هر ده سوتوت.

كاتيك عهلى و ژاندارمه كان گه يشتنه دى خهريك بوو دنيا رووناك دهبو. دېهاتيه كان له ده وړى عهلى كؤبوونهوه:

"نه يكه ي عهلى... لى بېوړه... شو كوپه توله نه مامه ي له خؤل و خوين دا گه وزيوه... دلى گرې گرتوه... به سته زمانه بؤخوشى نازانى چ ده كا... نه توش خويى به برينان مه كه... چون دلت دى شو ژنه بى كسه له زيندان دا برزى... مالتى ويران بووه و وه جاغى كوتړ بووه تموه... لى گه پى له به سته زمانه..."

عهلى گوتى له م قسانه نه بوو. ژاندارمه كان نيرازيان وه پيش خؤ داو بهر وه پؤستى ژاندارمرى لىيان خوړى.

نيراز له نيداره ي ژاندارمرى پيى لى نا:

"دهرگاي ماله كه يانم شكاند، ههركارتك بلين كردوومه. نه گهر توانيېام بچمه ژوورى، هم موياىم به بيوران نه غن نه غن ده كرد. به لام نه بوو. نه گهر له سهر كوپه تاقانه كم، له سهر هه تيوه كم، خؤشه ويسته نازداره كم هم موياىم كوشتبايه، ديسان كم بوو. ماله كه شيان من سوتاندم. ده مويست هم موياىم به چزه چز له نيتو ناگردا بسوتيتن و به زيندويى برژن. به لام چما شو دېهاتيه بى ناموسانه هيتشتيان...؟ خه بهر داريان كردن. ناوړه كه يان كووژانده وه. نه مانه شتيك نين...، نه مانه به قه د نووكه دهرزى يه ك خوينى رها قهره بوو ناكه نه وه. وه زاي من مه مله كه تيكى دىنا. ناگاتان لى يه چؤنم گه وړه كردبوو...؟ نه مانه شتيك نه بوون..."

بازيوريش قسه كانى شوې به راست زانى و له ده فتمردا نووسينى. نيرازيان ناره زيندان. نه و يه وشه شى له وى گوتبووى، ورنه گرتوه. له په ستا دوپاتى ده كردوه:

"کۆری من شەش دانگی دئیەك، شەش دانگی مەملەكەتێكى دینا.. ئەمانە شتێك نین... كۆرى من... ئەمانە شتێك نەبوون..."

ئیرازیان لە بەندى ژنانى زیندانى ژاندارمرى دا، كە تەنیا يەك ژوور بوو، حەپس كرد. ئیراز ژۆرى پێسەیر بوو. لە جیاتى خۆتى كۆرەكەى، لە جیاتى دارچنارەكەى كە لە خۆل و خۆین وەردرابوو، تەنیا تاقە مالتێكى خەراپ كۆرەبوو. نەم ناخەقیە بۆ ئەو لە مەرگی كۆرەكەشى گرانتر بوو. نەیدەتوانى سەر هەلپێ و تەماشای جێیەك بكات. بەرپیتی خۆشى نەدەدى. هەر هیچ شتێك و هیچ جێیەكى نەدەدى. وەك كۆتران بە كۆمە كۆم دەچوو نەم لاو ئەولا. نەیدەزانى لێرەدا تەنیا، یان كەسێكى دیکەشى لێیە. لە قورپنەك دانیش. وەك بەردێك دەچوو كە لە چالێك كەوتی. دەنگێكى لێو نەدەهات.

هەمیشە چارشێوى سپى بە خۆى دا دەدا. روخسارى سەوزەو تاوەگاز بوو، چاوە بادامى یەكەكانى گەورە بوون. رووناك بوون. بریسكەدار بوون. برۆ كەوانى یەكەكانى جوانى یەكەكانى دیکەیان دەدا بە روخسارى. چەنگەى بارێك بوو. دەم و چاوى گەورە بوون. هەمیشە لاسپێتێكى چكۆلە لە كەزى یە رەشەكانى دەكەوتە سەر نێوچاوانى زەقى و بە ئەلقە دەنگووت. بەلام ئیستا روخسارى پەرىشان بوو. روخسارى رێك هاتبوو. رەش داگیرسابوو. لە بەر خۆپى سپیتەى چاوانى دیار نەبوو. ئەوەندە گریسابوو، چاوەكانى ببوونە دوو پیاڵە خۆین. چەنگەى دەتگوت وشك بوو. لێوكانى ئیدى رەنگیان تێدا نەمابوو. قەلشت قەلشت ببوون، دەتگوت لە تینروان قەلشیون. بەلام هیشتا چارشێوێكەى سپى سپى بوو. بێ پەلە.

بێدەنگ دادەنیش. پاشان لەبەر خۆیەو دەستى بە قسە دەکرد:

"کۆرى من نەمام بوو... كۆرى من شەش دانگی ولاتێكى دینا. ئەمانە شتێك نین... ئەمەن كاریكەم نەكردووە... ئەگەر دئیەكەى تەواوم بە گل و بەردەو وێران كۆرەباوە و ناگرم تێبەردابا، ديسان كەم بوو."

خەجیج هیچى لەو میوانە تازەیه نەدەپرسى. پیتی خۆش بوو كە لە تەنیاى رزگارى بوو. لە تەنیاى یان خەریك بوو دەرزى... زۆر خۆشەال ببوو، بەلام لەپەر زگی بەو ژنە سووتا... خوا دەزانى ئەو ژنە چارەڕەشە چى بەسەر هاتبوو... خۆشەحالى یەكەى زۆرى نەكێشا. نەیدەویست هاو دەم و هاو نیشینێكى هەبێ. ئێرە جێیەك نەبوو. جیتی دەرد و بەلا بوو. جینگای چارە رەشان... چۆن دەیتوانى بەو رازى بێ كە لێرەدا هاو دەمێكى هەبێ؟

خەجيج دەيمويست ئەمۇ ژنە ۋە قىسە يېتىنى، شىتېكى لىن بېرىس. بەلەم دىلى نەدەھات. نەيدەۋىترا. پىرسىيار كىردن لەم كەسانە كە ئارا لە پەلەقاۋە سەرەمەرگ دان، ئارا كەوتونە گىيانەلا، كارتېكى ئاسان نىە. پىياو بە ھىچ جۆر ئازانى چۆن دەست بە قىسە بىكاو چىيان لىن بېرىس. خەجيجىش زارى ھەلەنەپچى. چاۋەكانى تىۋە بىرى و لە قوزنىك دا ھەل كوشما.

ئىۋارە داھات. خەجيج لە دەرى جامىكى شۆرباۋ بىرۋىش لەسەر مەقەلىيەك ۋەسەر ئاۋ لىيىنا. شۆرباۋەكەى كە بۆنى توندى رۆن و پىۋازى چۆقاۋى لىن دەھات، ھىنايە ژور. چىشتەكە نەرم نەرم ھەلەۋى لىن ھەلەدەستا. كاتىك شىۋەكە نەختىك سارد بوۋەۋە، بە ترس و لەرزەۋە لەپىش ئىرازى راگرت:

"پورئ... ھەقەن بىرىتە... كەۋچىكىم شۆرباۋ بۆ لىناۋى. بۆ." چاۋەكانى ئىراز ھىچيان نەدەدى. ۋەك كۆپران تەماشاي نەم لاۋ نەۋلاي دەكرد و سەرى دەسۋاند. ۋادىار بوو ھىچى گۆى لىنە.

خەجيج بە ترس و لەرزەۋە دوپاتى كىردەۋە:
"پورئ... كەۋچىكىك لەم شۆرباۋە بۆ. خەرىكى لە بىرسان بەلادا دىي... يەك دوو كەۋچك شۆرباۋ بۆ."

ئىراز بە ھىچ جۆر گۆى لە دەنگى خەجيج نەبوو. چاۋەكانىشى ھىچيان نەدەدى. ۋەك بەردى رەقىان لىن ھاتبوو. نەسلەن چاۋى نەدەگەپان. لە كۆپران خەراپىرى بەسەر ھاتبوو. تەننەت لە چاۋى كۆپرانىش دا تەقەلايەك بۆ روانىن و ئاۋاتى دىتە دەبىنرى. لە كەپان دا تەقەلايەك بۆ بىستەن و كىشترانىك بەرەۋ گەيشەن بە دەنگ دەبىنرى. بەلەم لە ئىراز دا نىشانەيەك لەم تەقەلايەش بەدى نەدەكرا.

خەجيج بەسپايى ئورچىكى لە كەلەكەى ئىراز دا:
"پورئ."

چاۋى لە ھەمۇ شىتېك بەتالى ئىراز لە سەرەخۆ بەرەۋ خەجيج ۋەرسۋوران و لەسەر خەجيج راۋەستان و مۆلەق ۋەستان. خەجيج كەۋتە ھەل و تەقەلا. دەبىست لەبەر روانىنەكەى رابىكا. ۋىستى شىتېك بلى. بەلەم زىمانى تىك ھالا، رەق بوو و نەيتوانى. پىئالە شۆرباۋەكەى لەپىش ژنەكە بەجى ھىشت و بۆخۆى ۋەدەركەوت. ھەناسەى راۋەستابوو. ھەتا بەندىيەۋان ھات دەرگاگە داغناۋە، خەجيج نەھاتەۋە ژورئ. لە ئىرازو لە ۋەزە و ھالى ئىراز دەترسا. ۋاتە دىلى نەدەھات بەم ۋەزەۋە تەماشاي ئىراز بىكا. كاتىك بەندىيەۋان دەرگاي لەسەر خەجيج پىۋەدا،

خەججىڭ بىن ئەمەي چار لە ئىراز بىكا، غارى داو خۆي لەنئو جىيەكەي پاكىرد. ماوەيەك لەنئو جىيەكەي دا خۆي مات كرد و جوولەي نەھاتىن. دىنيا تارىك بوو. ھەلەنستا چرايەكە ھەل بىكا. ھەمىو رۆژى ھەر كە دىنيا تارىك دەبوو، چرايەكەي ھەل دەكرد. بەلام ئەمەي ھەرچەند كەردى و كراندى نەيتوانى ھەستىن و چرايەكە ھەل بىكا. نەيدەوتىرا دىسان چاوي بەر روخسارە بىكەوتىسەو كە لە نئوان مردن و ژيان دا پەلەقاژەيەتى. لە تارىكايىش دەترسا. بەلام لە تارىكايى دا باشتە بوو. تارىكايى ھىچ نەبىن وەك دىوارىك ئىرازي لەبەر چاوي ئەو دەشاردەو.

ئەو شەو تەننەت يەك لەھزەش خەو لە چاوي خەججىڭ نەكەوت. ھەر كە رووناكايى بەياني لە درزي چوار چىتەي پەنجەرەكەو ھاتە ژور، خەججىڭ راست بوو. ئىراز ھەر لەو قورئىنە كە لىي دانىشتىبوو وەك سىتەرەيكي سووك بە دىوارەو نووسابوو. جوولەي نەدەكرد. تەنیا چارشتە سىيەكەي ديار بوو. چارشتە سىيەكەي وەك پەنجەرەيەكە سىي بە دىوارەو ديار بوو.

نپوھەژ داھات. ئىراز ھەروا لە جىي خۆي دانىشتىبوو. نئوارىش ھەروا. ئەو شەو ھەرەك شەو رابردو، خەججىڭ بە ترسەو نپوھ بە خەو و نپوھ بە خەبەر، رۆژى كەردەو.

بەياني، دىسان ھەر كە رووناكايى لە درزي چوار چىتەي پەنجەرەو ھاتە ژور، ھەلستا. چاوەكانى ھەلستا بون. چوھ ژور سەرى ئىراز. خەججىڭ بىياري خۆي داھو:

"پوورئ... بەسە ئىدى پوورئ... مەكە... پوورئ، پوورئ..."

دەستى ژنەكەي لەنئو دەستى خۆي گرت:

"پوورئ... بە قورىانت بىم پوورئ... مەكە... پوورئ..."

ژنە چاوە گەرەكانى كە گەرەترىش بىبونەرە، بۆلاي ئەو وەرگىترا. چاوەكانى سىس بىبون. ئىدى شۆقيان تىدا نەسابوو. چاوەكان ئىدى سىيىنەيان نەبوو. سەرانسەرى چاوەكانى رەش و تارىك ھەلگەراپوو.

خەججىڭ رووي تى كەردەو:

"پوورئ، پوورئ... دەردت چى پوورئ... رەببى دەسەر سەرت گەپىم پوورئ... نەگەر بىيادەم دەرد و بەلايەكە تووش نەبووى رىي ناكەوتتە نپەرە... وانپە پوورئ؟..."

ئىراز نالاندى:

"دەلئى چى كچىم."

خەججىڭ لەو كە ئىراز زارى ھەلپچىرىبوو و قسەيەكە بەدەم دا ھاتىبو، زۆر خۆشحال بوو. وەك نەرە دەچو بارىكى قورسى لەسەر شانان ھەلگىرايىن.

خه جیج:

"چته پووری... چت لی قهوماوه؟... لهو کاتهوه پیت ناوخته شم ژووره نه قسه یه کت کردوه نه پارووه نانیتکت له زارت ناوه."

نیراز:

"کورپی من مهمله که تیکی دینا. کورپی من چه پکه گولتی دئییه که مان بوو. نه مانه شتیک نین..."

نه ونده هی گوت و بیده نگ بوو:

خه جیج:

"پووری... لهو هتی چاوم به تۆ که وتوه، دهردی خۆم له بیر چووه توه. دهردت چیه پووری... پیم بلی... بیلن، به لکوه که مینک سوکنایت بی."

نیراز:

"نه گهر مالی قاتله کانی کورپی خۆم ویران کردین، نه گهر ده رکیانم شکاندین، کاریکم نه کردوه؟... نه گهر هه سوویانم وه ک قیسه نه نجیبایه، کاریکم نه کردبوو؟... نه مانه شتیک نین..."

خه جیج:

"ناخ پووری گیان ناخ... ره بی خوا کویریان کا."

نیراز:

"کورپی من چه پکه گولتی ناوه دانی بوو. نه گهر هه سوویان بکوژم کاریکم نه کردوه؟... نه گهر ته راوی ناوه دانی یه کم به بهردو گل و دارو درهخت و خانووه کانیسه وه سووتاندبایه، دیسان که م بوو."

خه جیج:

"وهی دایه گیان، وهی..."

نیراز:

"نیتستا منیان هی ناوه دیره یان کردووم و قاتلی کوره که شم بین خه یال کلاری به لایه کی سهریه وه دهنن و له نیتو دیتی دا ده گهری... ته دی مردن بۆ کت باشه؟... ناخر نه من بۆچی ماوم؟"

خه جیج:

"پوړی گیان... پوړی بهریم... نه و تا هاتویه نیره زه وادت نه بریوه، رڼووت نه شکاوه... نیستا که چکه چیتیکت بۆ لی ده نیتم."

خه جیج بریاری دا نه مړې رڼیکې زور له چیتته کې بکا. له مانگیك پاش گیرانیه و
جل شوری ده کرد. جلی زیندانی به کانی ده شوت. چهند قرۆشیکې کۆکردبووه. کچیکی
مندال کار له درې شتی بۆ زیندانی به کان ده کړی. کچه کې بانگ کرد. په بجا قرۆشی له
مستی نا:

"بایی نهم په بجا قرۆشهم رڼ بۆ بیته."

خه جیج له خۆشی پان وخت بوو بال بگرئ. چونکه نیراز وه قسه هاتبوو. هرکس قسه
بکا، بهر زووانه نازار نایکوړئ، نه گهر که سیک له م و زعه دا قسه نه کاو هر خوی بخواته و،
هاوار به حالی. خه جیج هر یوه خۆش حال بوو.

همه مو نهو گزوانی به خۆشانیه خه جیج دهیزانئ، یهک به یهک به دلی دا رابردن.
مه قه لویه کې پر کرد له رهژی. دهستی کرد به فوو لی کردن، دهسبه جی رهژی به که
گرتی. خه جیج هم باوه شینی ده کردو هم فووی لی ده کرد. ناوی له دهفره سپی کراوه کې
کردو و سه ری نا. چیتته که دهسبه جی ساز بوو. خه جیجیش پتی سیر بوو که چیتته کې
وا زوو کولی.

هروه ختیک خه جیج باسی چیتتی ده کرد، نیراز دلی پیک دا دهات. ده تگوت دل و
رېخولای به سر یهک دا نو ساون... لهو رڼه وه که کوره که بیان کوشتبوو هتا نه مړې پارووه
نانیک چیه، نه چو بووه سر زارو زمانی. له درې بۆنی رڼ و پیوازی بۆ هات. دهنگی چزه چزی
نهو رڼه ی بیست که به چیتته که بیان دا ده کرد.

خه جیج قاپه چیتتیکې له پیتش نیراز دانا:

"بخو پوړی... تو خوا بخو."

نهمی گوت و که چیکې داری دایه دست. نیراز هم روا بزانه له بری چووه ته وه که چک
چیه، که چکه کې هم روا به دهستمه بوو، ده تگوت نیستا نا نیستا له دهستی بهر ده بیته وه.

خه جیج ده ترسا که نیراز دیسان دم له چیتته که نه دا. بویه تکای لی کرد:

"یا لا پوړی... ده بخو... ده بخو به قوریانت بم..."

نیراز له سه ره خۆ شوری او ده کې خوار د.

خه جیج:

"پوړی، ناوم له ناڅاوهی کړدوه... ههسته مستیک نار به دهم و چاوتمه دده با نه ختیک بییموه سره خو."

نیراز به قسدي خه جیچی کړد. ههستا دهم و چاری شوتن:
"عومرت دریژ بی کچی خوځم... به مرادو خوشی بی."
خه جیچ:

"نیشه للا پوړی به پریژم... نیشه للا پوړی گیان... نیشه للا..."
پاشان خه جیچ دانیشته و به سرهاتی خوځی یژ نیراز گپرایموه:

"به لئی پوړی به پریژم، به لئی... ناوا بوو. نیستیا نه من هیچم له خوا ناوئ، جگه له وه که خه بریک له هه مه د بزاتم. راست نو مانگه لیږه دام. نه کهس دیته لام، نه کهس لیم ده پرسئ... دایکم که له زگ و پشتمنی گپراوم، جاریک زیاتر سهری نه داوم... به لئی پوړی به پریژم. روژه کانی پشدا هیچ کهس نه بوو پارووه نانیکم بداتی. پاشان دهستم کرد به جل شوتن و جلی خه لکی دیکم... به لئی پوړی به پریژم... بریا توانیسم خه بریک کی هه مه دی بزاتم. خوژگه زانیبام مردووه یان زیندووه. نه گهر له داریشم دن به خه یالتم دانایه، ته نیا ده مه وی خه بریک کی هه مه دم بزاتم..."

به ره بهره نیراز لهو گپژي و بی حالویه هاته دهر. دوايه له زیندانییه کانی بیست که نه ده بوو پتی له تاوانی خوځی نابایه. نه ده بوو بلئ: "دهرگا که نه من به بیور شکاندم... نه گهر نهو بیووه نه هاتبايه وه هه مووی نه وانه ی له ژوړی بوون ده مکوشتن... خانووه کهشم بزیه ناوړ تیږه ردا که هه موویان بسووتینم..."

زیندانییه کان پییان ده گوت:

"نه گهر ده کوړت هه بی و هه ده یان بکوژن، هه تا شایه تن نه من چت یژ ناکړی. ده بی چهند کهس شایه تنی بدن یژ نه وهی قانون بتوانی قاتله که بگری..."

نیراز روژه کانی پشدا هیچ لهم قسانه حالی نه ده بوو. ته نیا لهو زولم و ناحه قویه نار هه دت ده بوو، به لام ورده ویده فیر بوو. له بازپرسییه کانی دواتر دا حاشای له قسه کانی پشچوری ده کردو ده یگوت:

"نه گهر له زیندانی ده چمه دهر، ده زاتم چوژ به حکومت ده سه لیم که کوړه کهم عه لی کوشتوویه تنی."

خه جیچ نیرازی دلخوشی ده دایمده:

"نیشەللا بەردەبی پورە ئیراز گیان، نیشەللا بەردەبی و قاتلی کورە کەت تەحویلی حکوومەت دەدە... بەلام پێم بێت ئەمن چ بکەم؟... ئەمن دەبی لە قوژنی زیندان دا بێزم پورە نازدارە کەم. دەبی عومری جوانیم لە بەندیخانە بەرمەسەر... چونکە هەموو شایەتی دەدەن کە وەلی ئەمن کوشتوو مە."

رۆژگار تێپەڕی. خەجیج و ئیراز وەک دایک و کچ نۆگری یەکتەر بوون. لە دایک و کچیش زیاتر یەکتریان خۆش دەوێست... بە بێ یەکتەر نان و ناویان پێ ئەدەخورا. ئێستا دەردی هەردووکیان ببوو بە یەک. خەجیج زۆر باش رەزاو بەژن و بالاکی و چار و برۆ رەشەکانی و قامکە شووش و باریکەکانی و سوار چاکی و تەقلەبازی و سەماو هەلپەڕینەکی و سەردەمی مندالتی یەکی، دەزانی و باش تێگەشتبوو کە ئیراز بە چ کۆترەوهری یەک ئەوی لە ئاووگێل هێناوێتە دەرو هێناوێتە سەر بەرو سەرەنجامیش چۆن بۆ پارچە زەوی یەک روحمیان بە جوانیی ئەو نەکردووە کوشتوو یانە. ئیرازیش هەروا، ئەویش هەمەدی لە نیزیکی مەو دەناسی... لەو رۆژانەو کە مندالت بوو و لەگەڵ خەجیج مالتۆچکەیان دروست دەکردن، هەتا ئەو رۆژە کە ئەو پێشباتە قەوما...

نیدی خەم و خەفەت و خۆشیی ئیراز و خەجیج بوون بە یەک... هەر دووکیان تەنیا یەک غەمیان هەبوو، ئەویش غەمی هەمەد.

ئیراز و خەجیج هەموو رۆژی لە بەیانی مەو هەتا نیوەشەر گۆڕەوییەیان دەچنی. ئەوەندەیان دەچنی کە چاویان نەیدەدی. گۆڕەوییەکانیان لە شاردا ناویانگیان کردبوو. خەلک دەیانگوت: "ئەم گۆڕەوییە ئەو کچە کە دەزگێرانی خۆی کوشتووە ئەو ژنە کە کورەکی کوژراوە، دەیان چن..."

تالترین نەخش لەسەر گۆڕەوییەکان هەلەدەفرین. خەجیج و ئیراز لەبەر غوونە هەلیان نەدەگرتەو. نەخشەکان هەموو هی خۆیان بوون. جا چ رەنگتیک و چ نەخشیک... تال... وەک ژەهرەمار.

لەو رۆژەو ئەم شارە ببووە شار، نەخشی وا بە مانا ئەوەندە تال و جیوانی بە خۆیەو نەدیوو. ئەمە باوەری خەلکی شار بوو. هەمووان وایان دەگوت.

زیندانی، یەکمەم رۆژ گێژ و وێژ. دەلتی لەسەر ئەم دنیا یە. دەلتی چووێتە دنیا یەکی دیکە. دەلتی لە لیڤەوارێکی بێ سەر و بێ دا و ن بوو. لەوێش خەراپتر، دەلتی دەستی لە زەوی، مال و حال، دۆست و ناشنا و خۆشەویست و هەموو شتیکی دیکە بپاوە. دەلتی لە

بۆشاییيەكى بى سەرۈ بن دا ھەلۋاسراۋە و دەستى بە ھىچ كۆي راناگا. زىندانى لە رۆژەكانى پىشدا حالتىكى دىكەشى ھىيە. دارو دىوار و گل و بەرد و شەو ئاسمانە چىكۆلەش كە لە كلارۆژنەرا دەيىنى، بە دوژمنى خۆي دەزانى. ئەگەر پوولىشى نەبى، خەراپتر. كوشم ھەلدى و لە قوربىنىك دادەنىشى.

بە خۆرايى نەبوو ئىراز و خەجىچ رۆژ تا شەو گۆرەۋىيان دەچنى، ھەتا چاۋيان بىدىبايە رانەدەۋەستان. دەستيان لە تاقە قرۆشكى داھاتەكەشيان نەدەدا. چەند مانگ بوو جگە لە جىرەي زىندان دىيان لە ھىچ شتىكى دىكە نەدابوو.

پىيان وابوو كە درەنگ يان زوو ھەمەدش دىتە نىرە. رەنگە سبەينى، لەوانەشە مانگىكى دىكە... نابى بى پوول ۋەمىنى... شەو نابى مىل بەلاۋە نى و بە سەرشۆرى لە قوربىنىك دانىشى. ھەريۆيە بوو كە ئىراز و خەجىچ روھىيان بە چارى خۆشيان نەدەكرد و شەو و رۆژ دەيان چنى و دەيان چنى...

ئىراز دەيگوت:

"كچى نازەنىم... ھەمەدەمان ۋەك ئىتە كۆرەۋەرىيان نابىنى... چونكە ئىتە لىرەين."

خەجىچ بە پىكەنىنەۋە جوابى دەدايەۋە:

"ئەدى پوروى گيان، ئىتە لىرەين... ئىتە لىرەين..."

ئىراز:

"ھەمەدەمان سوپاس بۆ خوا پوولدارە، ھەتا شەو دىتە بەندىخانە زىاترىش پەيدا دەكەين. رۆژنىك كە ھات ھەمە پوولەكەي لە دەستى دەكەين. نايەلەن لە كىن ھەركەس و ناكەسىك شەرمەزار بى... نايەلەن چار لەدەستى ئەم و شەو بى."

شەۋانە بە چارى ماندوۋەۋە دەچوونە نىو جىنى. ماۋەيەكى زۆر پىكەۋە قەسەيان دەكرد. دەردى دلىان ھەلدەپشت. فەكرى سەير سەيرىيان لەبارەي ھەمەدەۋە دەكردنەۋە... فەكرى وا كە بە نەقلى ھىچ كەس نەدەگەشت... پاشان خەجىچ لە دەستى دايكى دەھىرى دەبوو و دەستى پىدەكرد:

"ئەو دايكەي مەن... بەر دايكەي مەنىش دەلەين دايك؟... ئەمەن خۆ شتىكم لى داۋا نەكرد بوو. گوتىبوم دەسەر سەرت گەرتىم، ھەر چۆنىنىك بى خەبەرىكى ھەمەدم بۆ بىتە... پىتم گوتىبو ئەمەن ھىچم لىت ناۋى... ھىچ... تەنبا خەبەرىكى ھەمەدم بۆ بىتە... بەلام رۆيشت و ئىدى ناۋرىشى نەدايەۋە."

ئىراز:

"ئەتۇ چوزانى ئەو بەستەزمانە چى بەسەر ھاتو؟... ئەتۇ چوزانى؟"

ئىراز ھەمىشە بەم جۆرە قسانە لەسەر دايكى خەجيجىتى دەكردەو.

ئەمشەويش وەك ھەموو شەرتىك لاي نيوەشەو ھەردووكيان چورونە نىتو جىتى. نوتىنەكانيان لەبەر شەدارىي ژوورەكە تەر پوون. دەنگى سىسرە بەرز بېووەو.

خەجيج:

"پوورە ئىراز."

ئىراز:

"بىلى كىچم."

قسەكانيان ھەموو شەوي بەم جۆرە دەست پى دەكران:

ئىراز:

"چى؟"

خەجيج:

"تەپايى."

ئىراز:

"باشە، چ بىكىن كىچم."

خەجيج:

"دايكى منىش دايكە؟"

ئىراز:

"ئەتۇ چوزانى بەستەزمانە چى بەسەر ھاتو؟"

خەجيج ئىدى زۆرى باسى دايكى ئەكرد. باسەكەى گۆزى:

"لە"پوورەگىر" لە چوگورواو لە پىتش دا خانوتىك ساز دەكەين. ھەمەد لە پىتش دا بە

رەعەيتى دەست پى دەكا، دوايە زەوىيەكى چكۆلە دەكرى... ئەمانە ھەمەد بۆخۆي پىتى

گوتووم."

ئىراز:

"ئىستە ئىتو ھوان و جوورن كىچم... ئىشاللا..."

خەجيج:

"دیهویست له شاری مېاته دوکانی کهباب فروش."

نیراز:

نیشه للاً دیسان همر ده تبا."

هموړه شوئ باسه که بهم جوړه ماوه یکه درېژهی ده کیښا. پاشان خه جیج چاوی قورس ده بوون و خه وی لئ ده کهوت. خوی و زیندان و همه د و ره دوو کهوتن و هموړه شتیکی له بیر ده چوړه وه. نیرازیش هه روا. نه مشه ویش هه روک شوه کانی دیکه ورده ورده خه ریک بوون خه میان لئ بکه وئ. خه جیج له نیتو خه و بیداری دا وړینه ی ده کرد:

"خاکی یوړه گیر گهرمه، بهر ژه... گه نیتک دینئ ماری تئ ناچئ... زه وی به که مان بنه تئوی سی کیله گه نه..."

نیراز:

"به لئ کچم، سی کیله."

خه جیج:

"نیوه ی مان کردو ته گه نم و نیوه شی جو."

نیراز:

"له نیتو گه نه کهش یکه دوو کووز پیواز..."

خه جیج:

"نیتو ماله که مان به گلی سموز سواخ کردو."

نیراز:

"گلی سموز... بژ شیله سواخ..."

خه جیج:

"جوانه گایه که مان همیه همر چاویکی نه ونه ده... رهنگی جوانه گاکه مان خه نه بی یه."

گویر پاریکیش..."

خه جیج که گه یشته نه م قسانه، نیلی نیراز وه لأمی نه ده دایه وه. نه مشه ویش هه روا بو.

خه جیج له سهری ده ژویش:

"مالي نیشه مالي خوته پوره نیراز، همه د کورې خوته، نه منیش کچی خوم."

نیراز:

"کچی خومی."

خه جیج:

"بیه کە ی بەر دەرگامان شۆرا بە ی گەیشتووەتووە عەرزێ."

ئیراز:

"دەورە کە ی تانە دەکەین... دەیکەینە باخچە... باخچە کەشی دەکەینە گۆل و ریحانە."

خه جیج هەموو شوێنێ کە دەگەیشتە ئەم جێیانە، لە پەر وەك ئەوێ لە خەوێکی قورس

راپەڕیبێ، وەهۆش خۆی دەهاتمووە دەپرسی:

"پوورە ئیراز... ئەتۆ دەتێی کەنگێ حەمەدی دیتن؟"

ئەمشەویش هەروا بوو. لە ئەکار راپەڕی و پرسی:

"دەتێی چی پوورێ؟... کەنگێ دە ی هیتن؟"

ئیراز:

"ئەگەر سەبەینێ نە ی هیتن، هەتا مانگیکی دی حەمەن دە ی هیتن."

خه جیج:

"تێمە لێرەین... وەنا پوورێ؟"

ئیراز بە لەخۆبایی بوونەوە جوابی داوەو:

"تێمە لێرەین... پوولیشمان هەیە."

ئەوان هەموو شوێنێ بەبەر ئەم قسانەوە خەویان لێ دەکەوت. ئەمشەویش هەروا.

رۆژی هەینی بوو، رۆژی بازار، رۆژی جومعە بازار... هەموو رۆژانی هەینی خه جیج

چاوەرێ بوو. ئەگەر دایکی هاتبایە، حەمەن رۆژی جومعە دەهات. خه جیج ئەمرۆش بەیانی

زوو، زۆر پێش ئاو هەلات لە خەو هەستابوو و گوتیبوو:

"خا بکا ئەمرۆ بێ."

جومەکانی دیکەش هەمیشە ئەم ئارەزووی کرد بوو.

لای نیوەرۆیە ژینکی بالا بەرز و کۆلە پشت لە کۆل، بە ترس و دلەخورپەو لە زیندان نزیک

کەوتەو.

خه جیج هاواری کرد:

"پوورە ئیراز."

ئیراز لە ژوورێ جوابی داوەو:

"چ بوو کچم."

خه جيج:
"دایکم."

ئیراز هاته ده ری. له په نا خه جيجی راوه ستا. ژنیکی شه که ت و پیڅواس که چارشیتوکی ره شی به سهری خۆی دا دابوو، به شله شل به ره و زیندان دهات. ژنه گه یشته بهر دهرکی زیندان. راوه ستا. سهری داخستبوو. بهندی یه وانی له پرو لاواز و تووړه و تۆسن که دیار نه بوو له چی تووړه بووه و ده له رژی، نه راندی:
"چت دهوی کچی؟"

ژنه:
"کچم لیر یه... هاتووم بی بینم."
خه جيج هاواری کرد:
"دایه."

ژنه سهری هه لیری و ته ماشای چاری بهندی یه وانی کرد:
"ته رتا ناغا... کچه کم لهوی یه."
بهندی یه وان:
"وه ره ژوور."

ژنه کۆله پشته کهی دانایه زهری. هه لئروشکا و پشتی به دیواره وه دا:
"ناخ... خه ریکه مووره گی پشتم بشکی."

خه جيج هه روا راوه ستا بوو و ته ماشای دایکی ده کرد. ژنه لاق و له تهری هه لدر هه لدر بیرون. نیو قه لشته کانی لاقیشی پر له تۆز و خۆل بوو. مووی سهری له تۆز و خۆل دا سپی بیرو. تاره قی ده و چاو و شان و ملی رهش رهش بوو. برژانگ و برژی هیندیان تۆز لی نیشتبوو دیار نه بوون. داویتی شر و چلکنی کراسه کهی له لاق و له تهری هالا بوو. وه ختیك خه جيج دایکی له م وه زعه دا دی، له پر هه موو گلویی و دل نیشی یه کانی له بیر چوونه وه. زگی پیی سووتا. چاری پر بوون له فرمیسك. گهرووی برژایه وه. لاقی له دوو نه ده هاتن که به پر دایکیه وه بچی.

دایک چاری به خه جيجی کهوت که هه روا له جینی خۆی وشك بووه به چاری به فرمیسکه وه ته ماشای ده کا. نویش گهرووی برژایه وه. دایک و کچ نه یانده زانی چ بلین و بز نه وهی له بانگی گریان نه ده ن، به زه هه ت خۆیان بز راگیر ده کرا. دایک:

"وهره کچه بې بهخته کهم... وهره کچی بې شانس و نيقبالم... وهره کن دايکی خۆت." دايک نيدی نه يتوانی پيشی خۆی بگرئ. فرميسک به نارامی له چاری سهره وژير بوونه وه. خه جيج رای کرده کن دايکی. دهستی ماچ کردو له سره سهری خۆی داناو له په نای دانېشت.

نيرازيش هاته لايان.

"به خيراتی خوشکئ."

خه جيج نيرازی له گه ل دايکی پتک ناساند:

"دایه، نه مه پوره نيرازه... ليره پينکه وهين."

دایک:

"نه خوشکه م چی به سر هاتوه که کهوتوته نه م چاله."

خه جيج:

"کورپه که بيان کوشته."

دایک:

"ناخ خوشکئ گيان، ناخ... ره بی خوا چاکیان بۆ نه کا، ره بی کور بن."

ماوه به که هدرستکیان بیده نگ بوون. له پاشان دايک سهی هه لپری و وه قسه هات:

"کچم... کچی که زی ناوړيشم و چاوړه شم... ده بې له دايکه به سته زمانه که ت ببووری کچم... نه تۆ چوروانی نه و عه بدی به کافره چی به سر دايکت هیناوه؟... له و وه خسته وه که بیستوویه عه ریزه م بۆ حکومەت نووسیوه، هدر بۆخۆم ده زانم له ده ست نه و خوانه ناسه جیم کیشاوه کچم... لیتی قه دهغه کردم که پیم له ناوایی به رمه دهر. به لئ کچی شیرم... ده نا دايکت کچه شیرنه که ی له م چوار دیواره دا، له م شاره دا، له نیو که س و ناکه س دا به تهنیا نه ده هیشته وه... نه گهر نه و کافره پيشی نه گرتایه م هدر رۆژتک نا رۆژتک ده هاتمه لای کچه شیرنه که م."

ديار نه بوو بۆچی له نه کاو قسه کانی پچری. له و کاته وه که گه یشتبووه به نديخانه يه که م جار بوو که روخساری نه ختیک ده که شایه وه. خه جيج و نيراز پتری لئ نيزیک بوونه وه. نه و به سرته دهستی کرد به قسه کردن:

"کچی شیرم... خه ریک بوو له بیرم بچي... خه به رم بۆ هیناوی... ده لئین هه مه د یاغی بووه... یاغی..."

وهختيڭ دايك نارى ھەمدەي ھيٶنا، روخسارى كچەكەي وا سوور داگيرسا دەتگوت گوتلى ھەنارە. دلى لەنيو قەوزەي سنگى دا بە جۆرتيڭ دەستى كرد بە ليدان دەتگوت خەريكە بيتە دەري. دايكى بۆي گيڤايەو:

"ھەمدە پاش ئەوي لە ھەردووكيانى دا، رۆيشە نيو دەستەي دۆردوۋە شيت... دەلئين بەلآيەك بەسەر خەلكى دئين، ئەوسەرى ديار نەبى... دەلئين كەس ناوئيرى بەو دەوروپەرانەدا تىڤەري. ھەموو ئەوييان پاوان كەدو... ھەموو بەندەنەكانيان بەستو... ھەركەس بەوي دا رابري، روتى دەكەن، دەريپەكەشى لەپىن دادەكەنن و پاشان دەيكوژن."

خەجيج توۋرە بو:

"ھەمدە كارى وا ناك... ھەمدە خەلكى ناكوژى."

دايك:

"ئەمن چورزانم كچم، خوا دەزانى... ھەموو كەس وا دەلئ... لە پيش دا نارى دۆردوۋە شيت و پاشانىش نارى ھەمدە لەسەر زارو زمانانە. ناوبانگيڭى دەركەدو، مەپرسە... دەچيە ھەر جىيەك باس باسى ئەو. بچيە ھەر جىيەك نارى ھەمدەدۆكت گوتى لىدەبى... ئەمن چورزانم كچم، ئەمن ھەرچى لە خەلكم بيستو، ئەوت بۆ دەگيڤمەو. وەختيڭ عەبدىخان ئەم قسانەي بيستو، ھەتا مانگيڭ چوار پيئىنج ئيشك گرى لە دەورى مالتەكەي خۆي دانان. دىھاتىيەكان دەلئين لەگەل ئەوي چوار پيئىنج كەس ئيشكى مالتەكەي دەگرن، ديسان دەترس و ھەتا بەيانى خەوي لىدەناكوژى. دەلئين ھەروا لە نيو مالتى دا ديت و دەچى و بە دەورى خۆي دا دەسوڤى. پاشان وەكيل باشى عاصم ھاتوۋە لاي عەبدىخان و گوتوۋيە كە وەدواي ھەمدە كەوتو. بەلام پيئى گوتوۋە ئەوۋەتا ئەم كىوانە ھەن ياغىيەكى وەك ھەمدەديان بەخۆۋە نەديو. وەكيل باشى عاصم پيئى گوتبوو ئەگەر ھەمدەدۆك نەبوۋايە ئەمن دۆردوۋە شيت و ھەموو دەستەو بەستەكەيم لەنيو بربو. پاش ئەم قسانە عەبدىخان دىي بەجىي ھيشتوۋە ئىدى نەگەرپاۋەتەو. ھيئەنديك دەلئين لە شارى دەميئيتەو. ھيئەنديك دەلئين چوۋەتە يەكيك لە دىيەكانى چوكوۋرۋاۋ ھيئەنديكىش دەلئين چوۋەتە نەكەرەو لەبەر دەركى ھكومەت دانىشتو. دەلئين عەبدىخان لە ترسى ھەمدە خۆي شاردوۋەتەو. ئەمنيئىش دىتم خان ديار نە، غىرەتم وەبەر خۆم ناو گۆم با بچم سەريڭى كچە شىرنەكەم بەدم... بەلئ كچە شىرنەكەم، ئاۋا..."

وہختيڭ ئەم قسانەي دەكرد، واديار بوو زەردەخەنمەيكيشى لەسەر لىوانە. روخسارىشى زۆر روون بوو. كاتىك قسەكەي تەواو بوو، لە نەكاو رەنگى گۆزا، رەش و شىن ھەلگەرا... دەتگوت خەريكە بھنكى.

نيراز و خهجيچ لهوه كه حههده ياغي بووه خوښحال بوون. چاويان له چاوي يهكتر كړدو به چار له نيازى دلى يهكتر حالى بوون.

وه ختيك چاويان به رهنكى دابه كهوت، وه ختيك ديتيان دهلتى نيستا نا نيستا دهخنكى، ترسان.

خهجيچ كهوته پدته پدته:

"چ بووه دايه گيان."

دايك:

"مه پر سه كچم... خه بهرنيكى ناخوښم پي يه. به لام نيشه لا دروښه. نه مړو بيستم روژه... دلم نايه بيليم... نه مړو بهياني بيستم... نه مړو بهياني... به لام دلم نايه بيليم كچم... بيستم كه له سر يه كيك له ناغاكانى ساچى كارالى، حههده دوردووه شيت به شپ هاتون... دهلتين دوردووه شيت له گهل يه كيك له هاوكاره كاني تفهنگيان له حههده داوه... نهو جوړه كه دهيانگوت كچه شپرنه كم، حههده پيشى دوردووه شيتي گرتووه نه يه پشته ناغاي ساچى كارالى به كان بكوژي. نهو يش ته قى له حههده كړدوه. نه مړو سواريك به نيو ناوايى دا رابردوه... نهو خه بهر ي داوه... دهلتين سواره كه چهند ريز فيشه كداني پتوه بوون... دهلتين درو تفهنگيشى پي بوون. دهلتين نه سپه كيشى شه لالى خوږين بووه... ديتيان يه كان خه بهريان بؤ هينام... نهو سواره خه بهر ي داوه كه حههده برينداره..."

خهجيچ له پيش دا وشك بوو. پاشان دهستى نيرازى گرت، خوي له باوهشى نهو هاويشت و دهستى كړد به گريان و له خندان:

"ديت چيم به سر هات پوړي؟"

دايك:

"نه من ده روم كچم. سبه ي درو سبه ي سؤراغيك ده كه م و ديمه وه لات. خه بهر ي حههده ت بؤ ديتن. له كوژله پشته كه دا روڼ و نان و هيلكه م بؤ هيناي. جاري دوايهش بؤت ديتن. دوعا بكه نهو كافره نه يه ته وه ناوه داني. ورياي كوژله پشته كه به، ون نه بين. خوا بتان پاريزي. نه من روښتم..."

وه ختيك وه پي كهوت، له دلى خوي دا ده يگوت:

"نه ده بوو پي بليم... بريا زمانم لال بووايه."

خەجىج يېدەنگ دەبوو و سەرلەنۇي بە ھەنىسك دان دەگىيا:
 "دۆردوۋە شىتتى كافر... كافرلى خوانەناس... چۆن بەزەيىت بە جوانىنى ھەمەدم دا
 نەھات؟ ناخر پىياو ھاۋكارى خۇي دەكوژى؟... چۆنت دل ھات دۆردوۋە شىت؟..."
 ئىراز دلخۇشى دەدايەۋە:

"ئەگەر ياغى بەراستى ياغى بى، ھەموو رۆژى خەبەرى كوژرانى بلار دەيىتمەۋە... خەلگ
 سازى دەكەن... باۋەر مەكە... باۋەر مەكە..."
 بەلام خەجىج گوتى لەم قسانە نەبوو:

"ئەمەن ئىدى ناتوانم بۇيم. پاش ھەمەدم ئەمەن ئىدى ناتوانم زىندوو بىتىم"
 ئىراز توۋرە بوو:

"شىتە... لە كوژ دەزانى كوژراۋە؟... بۆ زىندوۋى مەگرى، فەرى پاش نىيە... شتى
 خەراپ بە دلى خۆت دا مەھىتە... ئەمەن ۋەختىك مىندال بووم... نا... بە جىتلى لانى
 كەم بىست جار خەبەرى مردنى ئەجمەدەزلەم بىست، بەلام ئىستاش كە ئىستايە ئەجمەدەزلە
 ماۋە..."

خەجىج:

"پوۋرئ گيان... ئەم لەو ياغىيانە نىيە... ھەمەد تازەكارە... كۆلىيە... ئەمەن ئىدى
 پاش ھەمەد ناتوانم بىتىم."

ئىراز:

"كەرە... چما نازانى ياغىيەكان جاروبار ھەر بۆخۇيان خەبەرى كوژرانى خۇيان لەزارى
 خەلگ داۋىن؟... گوت لىنەبوو دايكت دەيگوت چى؟... دەيگوت رىش بىزىن ۋەختىك
 خەبەرى بىست كە ھەمەد ياغى بوۋە، لە ترسان نەۋىرا لە دىي دا ۋەمىنى. لەۋانەيە ھەمەد
 ئەو خەبەرى ھاۋىشتىتە سەر زارو زمانان بۆ ئەۋەى رىش بىزىن بە خاترجەمى بگەرپتەۋە دىي.
 ھەر دەشبوو ئەم كارە بكا. ئىستا دەى بىنى... ۋەختىك رىش بىزىن يىتەۋە دىي، ئەۋەدم ھەمەد
 دەچىتە سەرى و دەيكوژى. ئەمە فىلىكە ھەمەد كەدوۋىيە. بە خۇپايى مەگرى."

خەجىج:

"ھەمەد كارى وا ناكە پوۋرئ گيان... ئەمەن ئىدى دۋاي ھەمەد ژيانم بۆ چىيە؟"
 لە پاشان ۋەك توۋشى نۆيەتى بوۋى، دەستى كەرد بە لەرزىن و ھەلچەقەن. ئىراز لە باۋەشتى
 كەردو ھىتايەۋە سەر جىيەكەي:

"سەبەرت ھەبەت... سەبەرت ھەبەت، كچە شەتەكەم... ھەتا سەبەرتى ئاۋ ھەلەدى خوا دەزانى
چ روو دەدا... نەختىك سەبەرت بى... باۋەر بە ھەموو قسان مەكە..."

خەجىج دورو رۆزى تەۋار ۋەك مردووان لە جىنى دا كەوتىبوو. لەچكىكى رەشى توند توند بە
نىۋچاۋانىنى پا بەستىبوو. رەنگى وا زەرد ھەلگەراۋو دەتگوت بەھىيە. زەردو بىگيان.
پاش ئەم خەبەرە، نىدى خەجىج رەنگى ۋەبەر نەھاتمە. رۆژ لە رۆژ زەردترو لاوازتر دەبوو.
نىدى خەو نەدەچوۋە چاۋانى. ھەتا بەيانی لە جىنى دا سەرى ۋە نەژنى دەکردو دەگىيا.
ئىرازش لەگەللى بەخەبەر دەبوو. نىدى شەۋانە پىكەۋە قسەيان نەدەکرد. بەلام ئىراز
جاروبار ئەوى دلخۆشى دەدايەۋە:

"ئىستا دەيىنى كچە شەتەكەم... دەيىنى... بەم زوۋانە خەبەرى خۆشت لەلای
خەمەدرا بۆ دى..."

بەلام خەجىج ھەر دەتگوت لەگەل ئىرشىيان نىە.

(۱۴)

دوو رۆژ سوو که به رۆژ له جێیهك خۆیان دهشاردهوهو به شمو دهپژیشتن. نیتسا گهیشتبوونه بهرزاییهکانی کتوی "بهردهکاج" و گوتیان ههڵخستبوو. دهرسان دۆردوو شیت داوێکی بۆ دانابن.

جەبار:

"مومکین نیه دۆردوو لهبیری بچیتمهوه. باش بزانه که ههتا رقی خۆی به نیتسه نهپژێت. شهوانه خهوه له چاوی ناکهوت. چوار سال لهگهڵی ژیاوم. دهیناسم. شهجار شهجەلیشی هاتوه. ههڕینا بیستت نهم رۆژانه لێیان داو کوشتیان. بهلام ههتا نمو رۆژه نهگا مومکین نیه شوێنی نیتسه بهر بدا. شهگهر نیتسهشی گیر نهکهوت. باش بزانه که له داخان دهتهقی و دههری. نیتسا ههتەن به دوامانهویه. بریا وای له نههاتایه , بریا..."

حه‌مه‌د:

"جەبار... دهترسیتی؟"

جەبار:

"نا... بهلام..."

حه‌مه‌د:

"بهلام چی؟"

جەبار:

"دهمهوتی بلیتم له کۆلمان نابیتمهوه."

حه‌مه‌د:

"قەيدى نيه، يا بى، جا دەيىنى."

جەبار:

"ئاخر ئەر وەك بىيادەمان نايە... لە جىيەك كە ھەر فكريشى لىن ناكەيدەو بۆسەت بۆ دادەنى و تەلەت بۆ دەنتەو. ترسى ئەرەم ھەيە بکەوينە تەلەيدەو... دەنا ئەگەر پياوانە بۆمان بىن شتىك نيه. يان بە ئىمە دەپرى يان بەو، ھەر جۆر خوا ھەز بکا..."

نايب رەجەب ھەسو فكري چووبووە سەر خۆرەتاو كە خەريك بوو ئاوابى، لەگەڵ كاجىك كە تيشكى دەسو خۆرناوا لە تەلۆفكەكەى دابو و سوور دەچوو. ھەتاو خەريك بسو ئاوا دەسو. نايب رەجەب وردە وردە سەرى بەردايەو. ھەتاو سەر كەلەپۆ دەم و چاوى و ئەر كۆنە پەرۆيانەى كە بىرىنى مىلى ئەويان پى بەستراپو، نوور باران دەکرد.

نايب رەجەب قسەى جەبارى دوويات دەکردەو:

"يان بە ئىمە دەپرى يان بەو... ھەر جۆر خوا ھەز بکا."

دووبارە چاوى بىرىيەو تەلۆفكى كاجەكە.

جەبار:

"كاك ھەمەد، ئەكا دلت لىم ئىشاي؟"

ھەمەد:

"ئا كاكە... دلم بۆ دىشى. لەوانەشە ھەقى تۆ بى... ئەمنىش پىم واپە دۆردو دەستان

لى ھەلناگري و ھەر بەدوامانەوہ..."

جەبار:

"دەمەويست بلىم كە دەبى وشيار بىن. خوا دەزانى چ روو دەدا. نابى لە نەخافل

تى كەوين..."

ھەمەد:

"قسەى تۆيە. خوا دەزانى چ روودەدا."

نايب رەجەب:

"كۆپىنە... گوشتان لى بى دەلىم چى. دەزانن ئەمەن لەم كىوانە چ شتىكم زۆر خوش

دەوى؟..."

ھەمەد زەردەيەكى ھاتى:

"نیتمه چوزانین؟"

نایب ره جەب:

"وه ختیك ههتاو ئاوا دهبن، تیشكه كهی شیخال شیخال دهبن و دهكهوتنه سهرداره كچهكان. نهمن شهوم زۆر پێخۆشه."

ههتاو ئاواوو. تاریك داهاات. مانگ ههوت و ههشت شهوه بوو. زۆر نهدهمايهوهو زوو ئاوا دهبوو "سێبه رهكان تێكهڵ دهبرون. دهووبه به باشی نهدهبینرا.

جەبار:

"با وه پێ كهوین؟"

حهمهدههستایه سهه پێ:

"نهدی، با پڕۆین."

نایب ره جەب:

"راوهستن كورپینه. دهقیقهیهك چاوه پوانی من بن."

نایب ره جەب پاشا نهه قهسهیه ههستارو چوو به بن دارێك. پاشا چهندههقیقه گهرايهوه:

"وه ختیك دنیا تاریك بوو، دیتم شتیکی سههز له بن بهردهكهدا دهتروسكی. چووم بزانم چیه... تۆمهز خهنه تیلكه بووه."

جەبار پێكهنی. حهمنه دیش مهسهله كه تی گهیشته و پێكهنی:

"نایب ره جەب... له تاریكایی دا خهنه تیلكه تروسكهیه دهدا؟... نهویش تروسكهیهکی سههز... نهوێ؟..."

نایب ره جەب زۆر به جیددی وهلامی دایهوه:

"نهمنیش پێم سهیره. ئیوهش نهگهر حهز دهكهن، یچن بیبینن."

حهمهده:

"باشه، نهگهر بۆخۆت له تهماشای وه پڕهز بووی، با پڕۆین."

نایب ره جەب:

"پێم خۆش بوو پترم تهماشای کردبایه، بهلام کارمان ههیه..."

حهمهده:

"نهدی، کارمان ههیه."

لەسەرەوژیری ئەو کێو بەردەلەنە دەهاتنە خوار. دوو روژ بوو سەرتاسەر بە نێو بەردان دا رویشتبوون. رویشتنی چی؟ خۆیان راکیش کردبوو. لەمڕۆ بەیانییەو نەن و پێخۆرە کەشیان تەواو ببوو. برسیان بوو. کەوشەکانیشیان درابوون. بەردەکان وەک بەردە سماتە کەوشەکانیانیان خوارد بوو. تەنیا سەرە کەوشەکانیان بە حال ویاڵ بە لاقانەو مابوو. چەرمی بەری دەستییشان دامالزابوو. دەستیان خۆتاری بوون.

نایب رەجەب:

"دێسان دەبێ برۆین... دێسان دەبێ سەرگەردان بین... ناخ بۆچی لەو شیتە بێ ناموسە دەترسین؟... ئەگەر گەیشتنە خوارێ با چاوەروانی بین بزانن چ ناماقوولێک دەتوانی بکا، چ تەلەبە کمان دەتوانی بۆ بنێتەو..."

هەمەد:

"قەتس مەبە نایب، ئەو دەچینە خوار..."

نایب رەجەب:

"هەموو چەرمی بەری دەستام رویشتو... وا دەبرۆتەو کە برینی گوللە سەر مەلەم لەبەر چووتەو... ناخ ئەمن بەم دەستانە چۆن دەستام تەنگ باویم... جا دەتانی توورە مەبە... ناخ پیاو چۆن توورە نابێ؟..."

هەمەد:

"چاک دەبی نایب رەجەب... با بگەینە ناوەدانی. دەتیم بەری دەستانت بۆ دەرمان کەن و بۆت ببەستن."

جەبار:

"نایب چتە؟... ماشەللە... دەتانی پیرۆزە دۆ لێ رۆای..."

نایب رەجەب توورە بوو:

"قەستەم بەخوا ناگات لە زاری خۆت نەبێ، هەر لەوێ لەگەڵ عەرزێ لێکت دەدرووم... تێگەشتی؟..."

هەمەد:

"جەبار وازی لێ بێتە؟"

جەبار قاقا پێکەنی.

نایب رەجەب بە پێکەنینی جەبار بە جارتێک دەهەری بوو:

"دايك حيزه بنيادهم نيه خؤ..."

حه مەد دەيه ويست هەرا ساز نەبێ:

"ئێستا دەگەينه خوارێ نايب ره جەب..."

نايب ره جەب:

"بەر دايك جندەيه بێن چەقە چەقە نەکا. دەنا خوا ئاگاداره دەيکەمە کۆولەکەي

کەويارن."

پاش ئەم قسەيه جەبار غاري دايه لای نايب ره جەب، دەستی ماچ کردو لەسەر سەري داناو

بە پێکەنینهوه گوتی:

"ئێدی ئاشت بووینەوه..."

نايب ره جەب نەختێک ئارام بوووه:

"ئەمن لە گەڵ کەسێک کە ناوی حەلەلی وێنە کەوتوه، ئاشت نایمەوه."

حه مەد بۆ ئەوهی باسه کە بگۆڕی، پرسى:

"نايب... تەنگە کەت فێشەکی لە بەردايه؟"

نايب بە قەلسی جوابی دايهوه:

"لە بەري دايه."

حه مەد:

"زۆر باشه."

نايب ره جەب:

"دەمەوێ هەر پێنج فێشەکە کە لە مێشکی عەبدی خانى بێ شەرف بەتال بکەم..."

دەمەوێ لە مێشکی ئەو بێ ناموسەيان بەدەم کە ئەو هەموو زۆلە لە فەقير و هەژاران

دەکا..."

حه مەد:

"ئێشەلا پێکەوه... ئەمن ئەگەر بە دەستی خۆم نەیکوژم دڵم نۆقرە ناگرێ."

حه مەد داخ لە دلانەي بێر دەکردهوه. کوشتن... لەنێو بردنی کەسێک... ئەمانە لەو

کارانە بوون کە ئێستا لە دەستی دەهاتن... ئەو فێشەکانەي هاتەوه بێر کە لە لیڤهوار

پێیهوه نابوون. گیان دەرجوونی وهلیی وهبیر هاتەوه. وهبیری هاتەوه کە چۆن لەنێو قوڤ و

قال دا چەنگە کړه ده کرد... بەلام ئەمانە بە پیاو کوژی دانانویتن. کاتیێک ئەو لە

دارستان دا تەقەى لىق كۆرۈنۈش ھەر بەفكرىشى دانەھاتىبو كە خەرىكە كەسىك دەكۆزى. كاريگەرترىن رىگا بۆلەۋى گىيانى خۆى رزگار بكا، ھەر نەمە بوو... بەلام ئىستا بۆخۆى دەپويست كەسىك بكوژى، بەدەستى خۆى دەپويست ژيانىك لەنىو بەرى... دەپويست يەككىك كە زىندوۋىيە، رقى ھەيە، بزووتتەۋى ھەيە و ئەۋىنى ھەيە، لە ژيان بى بەش بكا. كاتىك ئاۋاي بىر دەكردەۋە، ھەستى دەكرد زۆرىشى ھەق نىيە. نەو دەيزانى بىر بكا تەۋە... بىر كەردنەۋە بە درىژى و پانى و قولتى... نايىب ھەسەن لە شارى ھىندىك شتى فىر كەرد بوو، لەۋانەيە بىر كەردنەۋە لە ئەۋىنىش تەۋ فىرى كەرد بى... تەگەر ەبەدى نەكۆزى چ دەبى؟... "تاۋىك نەم خەيالە سەرسەرەكى بە دلى دا تىپەرى. پاشان، لەۋ شتە سەرسەرەكىيە زۆر ترسا. ھەۋلى دا نەو خەيالە سەرسەرەكىيە لە دلى خۆى بەرپىتەدەر. بەلام ھەرچەند تىدەكۆشا، فكىر بەرى نەدەدا. لە دلى خۆى دا كۆتى: "ئىستا با بگەينە دى..."

لە پىر ھاۋارى نايىب رەجەب بەرز بوو:

"فرىام كەۋن."

نايىب رەجەب ويستبويى لە گابەردىكەۋە باز داتە گابەردىكى دىكە. نەيتۋانىبوو و ئىستا دەستى بە رەگە دارىك گرتىبوو و ھەلۋاسراپو. گەيشتنە فرىاي و نايىب رەجەبىيان گرتەۋە.

نايىب رەجەب بىزارو شەكەت بوو:

"ئاخر كەنگى دەگەينە خوارى؟"

ھەمدە:

"شىكى وامن نەماۋە... ئىستا دەگەينى."

ۋەختىك مانگ لە كىۋەكەى روۋبەروۋيان ئاۋا دەبوو، گەيشتنە دەشتى.

نايىب رەجەب:

"باشە... ئاسوۋە بويىن. ھىندەى نەماۋو لەسەر گابەردەكە ھەلدىزىن و بە ھىلاك بچىن... ئىستا تەگەر دۆردوۋە شىت لە گىيانى خۆى ۋەرەز بوۋە، بابى... ھەر تەلەيەك پىنى دەكرى با بۆمان دانىتەۋە... تەگەر پىاۋە بابى گەۋادى شىت و شور... ئىستا دەبى لىرە نەختىك مەسىتەۋە... بەرى دەستانم ۋا دەبىزىتەۋە مەپرسە..."

بەرە دەست و لاق و نەرتۇزى ئەۋانى دىكەش دەبرزانەۋە. ھەمدە لە دلى خۆى دا دەيگوت: "ەبەدى ھەقى خۇيەتى بكوژى... " نەو رۆژەى ۋەبىر دەھاتەۋە كە جوانەگايەكەى

لښښتاندېوون... نو روژانې وهېر دهاته وه که له گهرمې سختې ناسياب چه شمه دا روژ تا ټيواړې له نيو چه قلە شينکه دا جووتې لښښځوړې... جيگای برينې چه قلە شينکه له سارد و سهرمادا دهگوت ناوړه له لاق و له ترانې بهرېووه. هه موو نهوانې وهېر دهاته وه. برژانه وې نهم برينانه له سارد و سهرمادا بنياده مې بېهوش دهکا. تمواوې سهرده مې منداليې خوې که وهک ژههره مار تالې بوو، وهېر دهاته وهو له دلي خوې دا دهگوت: "عهېدي حه قې خزېه تي برې... ټيستا بابگه پنه ناوهدانې."

جهبار نقورچيکې له حه مده کوتا:

"چه حه مده... ديسان له گډ فکرو خه يالان را چوړې؟..."

حه مده به شهرمه زاري پوه جوابي داپه وه:

"شتيک نيه."

جهبار:

"هستن برژين... روژمان لښيېته وه کارټکمان بډ ناکړې."

حه مده:

"نهرې، راست ده کې."

هستان و وهېر کهوتن. پاش چاره که سعاتيک گه شتته درپوه لاني چه قلە شينکه.

نايب رهجهب:

"وهې داپه گيان، وهې... سد شوکور به بهرده کان... نهم چه قلانه وهک سهگي هار له لاق

و له تهرې پياوې بهرده بن."

حه مده:

"نهمه نو درپوه لانه يه که باسم ده کرد... نو جي پيه که نهمن جووتم لښښځوړې."

نايب رهجهب:

"وهې داپه گيان، وهې."

جهبار:

"نوه دهلتي چي حه مده؟... گاسن چوڼ لهو چه قلانه ده چي؟... نيره درپوه لاني نيه،

لښځوړه..."

"وهې داپه گيان، وهې."

حه مده:

"نهری، لیترهواره."

جەبار:

"پاش ئەر بەردەلانی، هەر دەبوو بگهینه دپوولانیکی وا. پروانه ئەر شانسه..."

نایب ره جەب:

"وہی دایه گیان، وہی... چ شانسیکی ههیه همه دۆك... وہی دایه گیان... وہی."

راده وستان و پشویه گیان ده دا. لاق و له تهریان خوتنی لی ده چۆرا. همه د جنیوی ده دا. راست ئەر جنیوانه که به مبدالی بهو چهقلانی ده دان، نیستا دوویاتی ده کردنه و کەیفی بهو دوویات کردنه ویه ده هات. ئەر زۆریه ئەر جنیوانه له دۆرسون فیر ببور. داخرا نیستا دۆرسون له کوئی بوو؟...

"وہی دایه گیان، وہی."

چهقله شینکه له بن پیان خشی ده هات، خشی خشیکی قورس و به ژان... له بیدهنگی شهویدا، ئەر دهنگه له مودای زۆر دووریش پا ده بیسرا.

"وہی دایه گیان، وہی."

جەبار:

"سه د خۆزگه به چهقله کان... ئەر خیزه ورده له چهقله کانیش پیستهر."

حه مه د:

"نیتره راست ئەر جیگایه که ئەرمن جووتم لی ده کرد... راست نیتره بوو..."

"وہی دایه گیان، وہی."

دهنگی که له شیر له دووره هات. له لای جنوب پا... دهنگی که له باب نه ده پسایه وه، ههروا دهیان خوتند و چند بلیندیشیان ده خوتند... پاشان له رووباریک په رینه وه. به رده کان له بهر پیان دا ده خزین. چهقله شینکه له بهر تیزتر و زۆتر بوو.

"وہی دایه گیان، وہی."

وه ختیک له چۆمی په رینه وه، چناری پیر که وه تارماییه کی ره شتر له شهوه زهنگ به تاریکایی شهوه نووسابوو، له رووبه پرویان ده رکهوت. به ره و چنار چوونه پیش. کاتیک که بشتنه پشت چناره که، له نه کاو دهنگی ناوه که وه دهنگی تۆپ تهقی.

"وہی دایه گیان، وہی."

حه مه د:

"گه‌یشتینه ئاوابی. با بچین له‌سه‌ر شه‌ر کانییه ده‌ست و چاومان بشۆزین... سبه‌ینێ،
یه‌کی جووتیک کاله‌تان بۆ په‌یدا ده‌که‌م که که‌یفی پێ‌یکهن..."
چوونه قه‌راغ ئاره‌که. که‌وشه‌کانیان دا‌که‌ند. لنگیان له‌ ئاوێ پ‌اک‌ردن.
نایب ره‌جه‌ب:
"وه‌ی دایه‌گیان، وه‌ی."

جه‌بار:
"به‌سه‌ ئیدی نایب ره‌جه‌ب، هه‌نده مه‌نه‌قینه... له‌نێو چه‌قله‌کانیش هاتینه‌ده‌ر."
نایب ره‌جه‌ب:
"ئه‌من به‌ عومری خۆم درووه‌لانی وام نه‌دیوه. وه‌ی دایه‌گیان، وه‌ی."
حه‌مه‌د:

"نێره پیتی ده‌لێن سه‌رچاوه..."
شه‌ر رۆژانه‌ی بیر که‌وته‌وه که له‌ ناسیاب چه‌شمه‌ هه‌لاتبوو و چووبووه لای سه‌له‌مان. دایکی
وه‌بیر هاته‌وه که چهند هه‌وتوو له‌سه‌ر شه‌ر کانییه دانیشتبوو و چاری له‌سه‌رچاوه‌که‌یه‌وه بری‌بوو،
به‌و هیوايه که ته‌رمه‌که‌ی له‌ژێر شاخه‌که بیته‌ده‌ر و بکه‌ویتته سه‌ر ئاو... دایکی وه‌بیر هاته‌وه.
بۆ هه‌زارو یه‌که‌مین جار له‌ دلی خۆیدا گوئی:
"خوا ده‌زانی چ به‌لایه‌کیان به‌سه‌ر دایکم هه‌تاوه."

له‌ جه‌باری پرسى:
"جه‌بار... ته‌و ده‌لێی چ به‌لایه‌کیان به‌سه‌ر دایکم هه‌تاوه؟"
جه‌بار:

"هیچیان لێ نه‌کردوه."
نایب ره‌جه‌ب:
"وه‌ی دایه‌گیان، وه‌ی... نێره کوێیه‌ خوايه گیان..."
حه‌مه‌د:

"نێره پیتی ده‌لێن سه‌رچاوه... ناشه‌که به‌ره‌ژێرتیه... ناشه‌وانه‌که‌شی سه‌میل گوئی
بر‌اوه..."
جه‌بار:

"پروانه حەمەد... پێش ئەوەی بچینه نێو دێ، باش وایە بچینه ئەوێ و خەبەرێک بزانم... دڵم خەبەر دەدا کە وا باشترە..."

نایب رەجەب:

"وەی دایە گیان، وە." "

جەبار:

"توخوا لێ وەبەرە نایب..."

حەمەد:

"راست دەکە... باشتر وایە بچینه لای سمایل گۆی براو و خەبەرێکی لێ وەرگرن."

جەبار:

"ئەرێ، وا باشترە... پیاو نایب بێ خەبەر و بەچاو بەستراوی بچیتە هیچ دێیەک و هیچ جێنەک."

نایب رەجەب:

"راست دەکا... دیارە ئەو سەگابە ناوۆلایە ئەقڵیشی هەیە... وەختێک یانگی بسووی، دەبێ بەردو دار و گورگ و زێوی و مارو میروو بە دوژمنی خۆت بزانی. دەبێ هۆشت بەسەر هەموو شتێکەوە بێ. دەبێ پێت وایێ لەبەن هەموو تەختە بەردێک یەکیەک بۆت لە بۆسە دایە... ئەتۆ هێشتا تازە کاری حەمەد، بەلام ماشەللا لەزۆر کەس لێزانتری. ئەتۆ تاقی کردنەوەت کەمە، بەلام لە جیاتیان بەهۆشی. دەبێ فکری هەموو شتێکت هەبێ."

راست بوونەوه. رووناکاییەک بە ئەندازەی پڕنچکێک لە دووری هەلەبەو و دەکووژایەوه.

حەمەد:

"ئەو شۆقە دەبینن؟... ئەوێ ناشی سمایل گۆی براوه."

کاتیەک لە ناشی نێزیک دەبوونەوه، دەنگی سەوەریشیان هاتە بەرگۆی.

جەبار:

"پێم وایە ئەمانە سەگی گوندین..."

حەمەد:

"بەلێ، دەنگیان دەگاتە نێرە..."

هاتن لە پشت دەرکی ناشی راوهستان. سمایل گۆی براو کە گۆی لە هەستی پێیان ببوو، لە

ژووری را بانگی کرد:

"کێیە؟"

حه مه د:

"منم، حه مه دۆكم... كورې براهيم."

ماوه يه كې زور له ژورې جوابيښك نه بوو. پاشان دهنگي سمایل گوتې پړاو هات:
"حه مه دۆك ليږه چ ده كا؟ درزيه... حه مه دۆك دۆردووه شيت كوشتوويه... همر دوتنې
بوو كه خه بهري هات."

بژني تارد لهو شموه دا بلاو ده بووه وه. پيښان و ابوو نيتستا له عمه باري تاردې ده كه مون.
دهنگي شو ناره كه ناشه كې پي ده گه را، ده ته قيه وهو به سمر شموه دا پان ده بووه وه.
حه مه د:

"مام سمایل، نه من نه مردوم... چما دهنگم ناناسي؟"
سمایل:

"دهنگم ناسي... ناسيم... نيتستا ديم ده رگا كه ده كه موه."
سمایل خپړاو به دهنگ و همراوه ده رگاي كرده وه. وه ختيځك ده رگا كرايه وه، شوقي له رزوك و
نارنجبي ناگره كه له سهر و چاوياني دا. سمایل ماوه يه ك له سهر و چاوي حه مه د ورد بووه وه:
"حه مه دۆك... ناخړه كې شو كافرته نه كوشت كه عاليه ميځ له دهستي رزگار بكه ي."
حه مه دۆك زه رده يه كې هاتې. چونه ژور.

له نيتو ناگردان دا بليسه كان ليك ده هالان و جار جار هه تا سهر زه وي لار ده بوونه وه. بژني
تارد نيتستا توندتر ده هات. ملي دريژو به چرچ و لوج، دم و چاوي دريژو ريش و برژو كلاوه
كوتنه كې سمایل گوتې پړاو له تاردې دا ون بېوون. كاتيځك چاوي به دهست و قاچي ميوانه كان
كهوت، ترسا. پرسې:

"چيتان به سمر هاتوه؟"

حه مه د زه رده خه نه يه كې كرد:

"له گهل دۆردووه شيت شه پرمان بوو. ناچار بووین دوو رۆژان به نيتو به رده لان و شاخ و داخ دا
به پړي دا پړيښ."

سمایل هه لټروشكاو پالي وه ديواړي دا:

"دوتنې سواريتك به نيتو دتي دا رابرد بوو. ده لټن چوه ته شه پري دۆردووه شيت. شو خه بهري
د ابوو كه دۆردووه توي كوشتوه... هدمو خه لكې دي تازه يان دا گرتېو، حه مه د... ده زانې
ديها تي به كان چهنديان خوش دوتې؟"

پاشان دهستي به سهرې حه مه د دا هيتنا:

"خەمدە... باوەڕ بە چاوی خۆم ناکەم... ناخر چۆن ئەم هەموو فێشەك و فێشەكدانەت لە خۆ شەتەك داوه؟... چۆن قەوتت پێ دەشكێت ئەوەندە فێشەك و چەك و چۆلە لەگەڵ خۆت بگێڕی... بەم وەزغەوه هەر باوەڕ ناکەم ئەتۆ خەمدەدۆکی خۆمان بێ... ئەمن هەر ئەو خەمدەدۆكەم لەپێش چاوه كە بە دواي گاجووتەكانەوه هەر دەكەوت و هەڵدەستایەوه... دەلێنی دوینی بووه. باوەڕ ناکەم."

خەمدە:

"دەبێ باوەڕ بکەي... بەرخ هەر لەبەن سەوتەتي دا نابێ."

سمایل:

"خەتمەن ئیستا زۆرتان برسییە... با هەستم پارووه نانیكتان بۆ دانیم."

سمایل هەتستا. چاوی لە ناگرەكەوه بری و چەند لەهزەیهك راوستا. زەرەپەکی هاتی:

"ناورەكەش چەند چاکی گرتووه..."

سمایل پشتی چەمابوووه. خەمدە پێی سەیر بوو. خەمدە پێی وابوو سمایل هەر ئەو سمایلهیه كە

بە مندانای دیویمتی، هەروا جەیل و بەتاقەته... خەمدە بە ترس و نێگەرانییەوه پرسى:

"خەبەری داىكم و خەجیج چیه؟... عەبدی لە كوێیه؟... لە مالتیه؟"

سمایل لە جیتی خۆی رەق بوو. نە قسەیهکی كردو نە رۆیشت و نە دانیش. ئەو

چاوه‌روانی ئەم پرسیاره بوو. هەر دلی لە دل دەدا كە ئیستا نا ئیستا دەپرسی. تازە كار لە

كار ترازابوو. سمایل گێتوو واك و پرمای ئەماشای دەورووبەری خۆی دەكرد كە خەمدە

پرسیاره‌كەى دوویات كرده‌وه:

"لە داىكم و..."

سمایل كەوتە پەتەپەت:

"باشن، باشن... ئیستا دیم پیت دەلیم ئەو كافرەش لە كوێیەو چ دەكا... سەبر كەن

جاری كەمێك خۆتواوكتان بۆ بێتم دەست و لاقتانی تیخەن."

خەمدە كە هەر لە پێشداش نێگەرەن بوو، لە "باشن، باشن... ئی سمایل زیاتر وەشك

كەوت. سمایل بە لەگەنێگ خۆتواوکی شیلەو گەرمەوه گەپایەوه:

"دەست و لاقتان لە خۆتواوك خەن... دەست و قاچتان بەرد هەلەر هەلەری كردوون.

برینەكانیان زۆر خەراپ دەبرۆتەوه... خۆتواوکیان زۆر بۆ باشە."

خەمدە:

"بەم زووانە داىكىم ديوە؟..."

سمايل:

"پيتم گوتى كە باشن... لىتم گەپى با باسى عەبدى خانى كافرت بۆ بىكەم... وەختىك ئەو كافرە بىستى كە چوويە گەل ياغىيەكان، لە ترسان دەريىيەكەى زەرد كرد. ھەموو شەوئ خوا دايناوہ پىنج كەس، شەش كەس، دە كەس نىشكيان لە مالاكەى دەگرت، بەو حالەش لە ترسان ھەمى نەبوو، ھەتا لە نەكاو ون بوو. رەنگ و روويەكى ھەلتابوو چارتان پيى كەوتبايە لىي دەترسان. ترس بنيادەمى چۆن دەگۆرئ!... ئىستا ھەقەن خەبەرى كوژرانى تۆى بىستەو ھاتەتەوہ دىي... دەلتىن دەستە پتەندەكانى وەختىك خەبەرى كوژرانى تۆيان بىستەو، كرديويا نەتە جيۆن... ھەقى خۆشيان بووہ بىكەنە جيۆن، چونكە دەتسان."

دلى ھەمدە كەوتبەوہ پەلەپەل. لە جيى خۆى دا بەند نەدەبوو. دەپەويست ھەرچى زووترە خۆى بگەيەنيتە نيو دئ:

"ياللا ھەستەن كورپنە... ھەستەن پرۆين تا پىنش پارشيوان بگەينە ناوايى."

جەبارو نايب رەجەب دەيانزانى ھەمدە دەلتى چى. ھەردوو كيان بى ئەوہى قەسەيەك بىكەن، كالاكانيان دەپى كر دو بەن كالاكان توند كر دو ھەستان.

سمايل:

"چىشتەكەتان لەسەر شاگرە، نەختىك راوہستەن ئىستا گەرم دەپىتەوہ. خوتواوك بۆ برينەكانتەن باشە، لە ديش بلتىن بۆتان وەگرن."

ھەمدە لە پىتەوہو ئەوانى دىكە بە دواى دا لە ناشى وەدەر كەوتن. پىنج شەش ھەنگاو روشتە، ديسان كەوتەوہ نيو چەقلەشىنكە. نايب رەجەب ديسان دەستى كردهوہ بە وەى، وەى...

ئەستىرە لە ناسمان دا بريسكەى غاوىيان دەدا. نايب رەجەب رووى بەرەو خۆرھەلات وەرگىراو مېزى كر د:

"ئەستىرەى من ھىشتا ھەلەھاتە... ئىستاش زۆرمان ماوہ بۆ پارشيوان."

ئەوانى دىكە جواپىكيان نەدايەوہ. ئىستا پرزانەوہى لاق و دەستانيان كەمتر بوو.

رئوىيەكيان لەبەر پىيان دەريەرى. ئەگەر لە نيزىك ناوہدانى نەبوونا، نايب رەجەب بە خزمەت مام رئوى دەگەشت، بەلام چارە چ بوو؟ خەريك بىون لە ئاوايى نيزىك دەبوونەوہ.

رټوی کلکه زل و تووکنه کمې بدمر چهقلان دا راده کیشاو هملدهات. ده تگوت شوقی
نمستیران مووه کانی سیخوار باران ده کا.

چه بار:

"کاکه حمده؟"

حمده:

"نیستا ده گه پنی. دئ نا لمو خواره به."

کاتیک له په کمه مائی ناوهدانی نیزیک بوونه وه، چند سگی زه لامیان بڅ هاتن. حمده
سه گه کانی لاوانده وه. سه گه کان حمه دیان ناسیپه وه له بن پتی دا ده ستیان کرد به کلکه
سووته.

بغنیو دتی دا تپه پرین. چوونه لای مائی حمده. دئ چول و بیده نگ بوو. حمده لم
وه ختانه دا هر گیز دتپه که یانی ناوا چول و بن سروه نه دیوو. نامزیی کرد. چاوهد کانی به دوی
دپها تپه کان، مریشکه کان، نهوانه دی ده چوونه سدر کارو کاسبی... و به کورتي به دوی
زینده وهریک دا ده گهران.

به سپایی له درکه دی دا. گوتی همل خست. دهنگیک نه هات. چند جاری دیکه له درگی
دا. ديسان دهنگیک نه هات. نهیتوانی پیشی خوی بگری. خوی گه یانده په نغره چکوله که. به
دهنگیکی نرم بانگی دایکی کرد:

"دایه... دایه..."

ديسان دهنگیک نه هات. گوتی به ده لاقه که وه نووساند. هه موو نه ندایم له شی بیوونه
گوئ، به لام له ژوورئ، جگه له دهنگی چرو جانده وهر که داره کانیاں ده جوی، دهنگیک نه ده هات.
کرم داره کانیاں ده جوی. نیگه رانیپه که زیاتر بوو. به لام دوا تیشکی هیوا هیتشتا له دلی دا
نه کورژا بووه وه.

رووی له چه بارو نایب کردو به دهنگیکی قیناوی گوتی:

"دایکم له مال نیه..."

فکری کرده وه. وه پری هاتوه که دایکی له ناوهدانی دا "عہلی دورموش" و نهوانی له
هه موو کهس خوشتر ده ویت. عہلی دورموش ده بن هفتاویتنج سالتیک تمه نی بی. نم
دواییانه پشتی کرم بیووه وه، به لام وهک پایوتکی په نجا سالت توندو تول و له سرخو بوو:

"گه یشتینی، مائی مام عہلیم نیره به."

له پېش مالي عهلي دورمووش رهشایی سهگيکي زهلام ديار بوو. سهگه که لهبر درگا کهوتبوو. به دهنگي پييان سره زهلامه کهي هه لپري. پاشان لهسره خو سري لهسر دهستاني دانايوه.

همه ده به شه کهتي شاني به درگا کهوه ناو بانگي کرد:

"مام عهلي دورمووش... هوی... مام عهلي..."

له ژوړي دهنگه دهنگيک بهرز بووهوه.

دهنگي پيرانه گوره ي عهلي دورمووش له نيو دهنگه کاني دیکه دا به چاکي ديار بوو. جار جار بيدهنگ دهبوو و سهرله نوي دهبيسترايوه:

"به خوا همه ده... راست دهنگي همه ده... وه لا دهنگي خويه تي."

ناپ ره جب داهاته وه به سرته به همه دي گوت:

"دهنگتيان ناسي همه ده... وه دايه گيان، وهی."

لهو کاته دا درگا کرايوه. عهلي دورمووش به توتي کراس و ده پييان فانوس به ده دست وده درکوت. ريشه سپي به کهي ده گه يشته سهر ورگي. نه ونده گوره دهاته بهر چار دهنگوت ماله که نايبا. کاتيک چاري به همه ده کهوت، پيکه ني:

"له کوئي همه ده؟... نيتمه دوتني خبهري کوژراني تومان له سواريني سوروروك بيست... سوياس بو خوا که ساغ و سلامه تي:

"کچينه... هست ناوري بکه نه وه، دوشه کي راخن، همه ده هاتوه ته وه."

له ژوړي دهنگي ته په ته پي دوشه ک راخست هات. عهلي دورمووش وه پيش کهوت :

"فهرمون بو ژوړي."

چونه ژوړي. جبار نيگه ران ديار بوو. له وانه برو دهستي لي ده ي بگري. عهلي دورمووش نهو فانوسه ي به ده ستيه و بوو له تهنشت ناورگه کهي داناو دانشت:

"دهی، همه ده دک، بلن بزانم چوني، نه حوالته باشه؟... همه مو ناوه داني تازيه ي بز داگرتبوري. وه ختيک ديها تي به کان بيستي ان کوژراوي، همه مو ناسياب چه شمه تازيه ي داگرت. خوا بکا خبهري کوژرانت به گويي خه جيج نه گه يشتي. دنا له تاوان وه زگ ده دا. خبهري خه جيجت بو دي يان نا؟... به سته زمان دايکت... به لام خه فته تي مه خو. هه روا بزانه بوخت لي ره بوي. بوخوم تهرمه که يم هه لگرت... بوخوم به دهستي خوم به خاکم نه سپارد..."

سەرى ھەلپى. تەماشاي روخسارى ھەمەدى كرد. رەنگى ھەمەدى وردە وردە رەش ھەلەدەگەرا. عدلى دورمووش كەوتە پەلەقاژە. تىگەشت ھەمەد خەبەرى نەبوو:

"چ بوو ھەمەد؟... ناکا نەت بېستېن؟..."

جەبار چاوى پر بوون لە فرمىسك. نايب رەجەب تەنگەكەى بەتال كەردو سەر لەنوئ پىرى كەدەو. ھەمەد ھەولتى دا خۆى نەدۆرېتنى. پىرسى:

"خەجىچ چى بوو؟"

عدلى دورمووش بەسەرو كەللەى خۆى دادەدا:

"قوپ بەسەر منى بىئەدقل... بىر يا زمانم لال بايە... ناخەر ئەمن نەمەدەزانى كە نەت بېستەو... ناخەر چەند مانگە... وەرن قوپ وەسەرى من كەن..."

ژنى عدلى دورمووش لەو وەختەو كە ھەمەد و ئەوان ھاتبەونە مالتى، ھەتا ئىستا، ھەروا بىدەنگ لەبەر ناگردانەكە دانىشتبوو و چاوى پىيوو ناوړەكەو قەسەكى نەكرد بوو. تەنانەت بەخىراتنى ھەمەدیشى نەكردبوو. ئىستا تووړە بېوو و بەگژ مېردەكەى دا دەھاتەو:

"نەت توانى پىشى خۆت بگى؟... ھەمىشە ھەرواى. راوەستاباى ھەتا كوپەكە پارووە نايتكى دەخوارد. پاشان پىت گوتبايە. چما درەنگ دەبوو؟"

عدلى دورمووش:

"ناخەر ئەمن چووژانم... چەند مانگ رابردوو كە... چووژانم لەو چەند مانگەدا بە گوتى نەگەيشتەو."

دەنگى جۆرىك بوو دەتگوت دەگرى:

"بېووړە ھەمەد... پىرىيە ئىدى..."

كوپەكان و بووكەكان و نەوەكانى عدلى دورمووش و ھەركەس لەو مالتەدا بوو، لەدەورى ھەمەدو ئەوان كە لە دەورى ناگردانەكە دانىشتبوون، كۆ بېوونەو و تەماشاي ھەمەديان دەكرد كە راست و چەپ فېشەكدانى لەخۆى دابوون، خەنجەرى لەبەردابوو، دەمانچەو نارنجزكى بە قەدەو بوون و دوورپىنى لە مل دابوو. لە چاوى ئەمانەدا باوړ نەكردن و سەر سوړمان و نەختىكېش گالتە پىكردن دەخوئندرايەو.

لەنيو ئەو ھەموو بنیادەمە زەلام زەلامەدا وایان دەھاتە بەرچاو كە ھەمەد لاسای یاغىيان دەكاتەو.

ھەمەد سەر لەنوئ پىرسى:

"خه جیج چی بووه؟"

عەلی دوورمووش نەیدەتوانی جواب بداتەوه. ملی بەلاوه نابوو و چاری لە شۆقی ناگردانەکەوه بریبوو و هیچی نەدەگوت.

حەمەد وەرگەڕایەوه سەر خێزانی عەلی دوورمووش، کە لەبەر لاوازی روومەتی تێقوویی و لەژێر چارشێدا بێسکی سپی و خەنە تێدرای دەبێران:

"پووری... تۆ پێم بلێ... خه جیج له کۆئێه؟"

ژنە بە دڵسۆزییەوه تەماشای چاری حەمەدی کرد:

"ناخر ئەمن چ پێم حەمەدی خۆم؟... ئەمن چووزانم؟..."

پیریژن رەنگی بە رووانەوه نەماوو.

حەمەد:

"پووری... هەر چۆنێک بێ ناخرەکی یەکیەک هەر پێم دەلێ چی بووه."

پیریژن مۆرەیهکی وەهای لە عەلی دوورمووش کرد کە دەتگوت دەیهوێ بیکوژی:

"ئەمان لە دەستی تۆ... خوا دەزانێ ئەو کۆرە چەند رۆژە دەمی لە نانی نەداوه... لێت

گەڕابایە پارووه نانیەک لە گەرووی بچێتە خواری، ئەو وەخت پێت گوتایە... چما دلت دەتۆقی راوەستابای؟..."

پاشان هەستاو هات لە پەنای حەمەد دانیش. دەستی لەسەر ئەژنۆی حەمەد دانا.

"پروانه حەمەدی من... هەموو شتێکت بۆ باس دەکەم. عەبدی بریندار بوو، بریا گوللەیی

گەرم لەسەر دلی راوەستابا و کوشتبای. وەختێک وەهۆش خۆی هاتەوه، شاهییدە درۆزنەکانی

لەدەوری خۆی کۆ کردەوه. تەنیا ئەو عەلییە شەلە بێدینە، ئەو بێدینە کە شوینی تۆی

هەلگرتیوو، گوتیوی ئەمن شایەتی نادەم. وەختێک شەلە حازر نەبوو شایەتی بدا، عەبدی

خانیس دەستووری دا ئەویان لە دێی دەركرد. ئەویش پێلی ژن و مندالەکی گرت و سەر و

سپالێی کۆ کردەوه، رویش و رویش. ئیستاش کەس نەیزانی بۆکۆی چوو..."

پاشان یەک یەک ناوی هەموو ئەو کەسانەی برد کە بە درۆ شایەتییان داوو و گوتی

خه جیجیش له شاری له زیندانی ژاندارمرییه. ئەمەشی لێ زیاد کرد کە بیستویە بەم زووانە

خه جیج له دار دهدرئ.

هەر ئەو بریسکە وەک نووکه دەرزێیە، دووبارە هاتەوه نێو چاوەکانی حەمەد. جەبار ئیستا

نیدی ئەو بریسکەیی باش دەناسی. هەر وەخت ئەو بریسکەیه دەهاتە چاوەکانی حەمەدەوه،

روخساری همه‌د جوریکي دیکه‌ی به‌سره دهات...، ده‌برو به پلینگیک که ناماده‌یه نامبازی نتیجه‌کمی بڼ.

همه‌د له‌سره‌خو هستایه سهرېږي:

"هستن هاوکاران... ده‌بڼ بچین مشووری نه‌و عه‌بدی‌یه بڼ ناموسه بخوین."

پاشان ده‌ستی خیزانی عدلی له‌نیو ده‌ستانی گرت و پرسې:

"پوړی... دایکشم نه‌وان کوشتیان... وانیه؟..."

ژنی به‌سته‌زمان چاوی پر بوون، نه‌یتوانی زار هه‌لپچړي.

همه‌د:

"وانیه پوړی؟..."

ژنه دیسان هیچی نه‌گوت.

همه‌د ده‌ستی نه‌وی به‌ره‌لا کرد:

"با برژین."

همه‌د له پیشمه‌وه جه‌بار و نایب به‌دوای دا، له تاریکاییدا ون بوون. همه‌د تفه‌نگه‌کمی

به‌تاقی کرده‌وه، پرېوو:

"نیوه‌ش نه‌گه‌ر تفه‌نگه‌کانتان فیشه‌کیان له‌به‌ردانیه، وه‌به‌ریان ده‌ن. نارنجوکه‌کانیشتان

ناماده بکه‌ن."

نایب ره‌جذب له‌و کاته‌وه که به‌سره‌هاته‌کمی له‌ زمانی خیزانی عدلی دورمووش

بیستېوو، همروا ددانی له‌ چیره‌وه ده‌بردن. سهری به‌ راست و چه‌پ دا ده‌سووراند و

ددانی به‌ جه‌رگی خو‌ی داده‌گرت. نایب ره‌جذب قو‌لی همه‌دی - که به‌ نیوه غاردان

ده‌پو‌یشت - گرت:

"گرویت لی‌بڼ. نایب روحم به‌ هیچ کس بکه‌ین. ده‌بڼ ژن و من‌داله‌کشی قیমে قیمة

بکه‌ین."

همه‌د:

"چو‌نی تو‌ بلینی با وایڼ، نایب."

قو‌لی له‌ده‌ستی نایب راپسکاند و وه‌پړی‌کوت.

بو‌خو‌شیان نه‌یان‌زانې چندی پی‌وه‌خراو چو‌ن گه‌یشتنه به‌ر ده‌رکی مالی عه‌بدی.

همه‌د:

"نایب ره جەب تۆ بانگیان که، بۆ میوانتان هاتوه، بۆ پەيامنیکان بۆ هێنان." نایب سێ جار توند له دەرگای دا. دهنگی ژنیك له ژووری را جوابی دایهوه: "کێ بوو؟"

نایب:

"بیکهوه خوشکێ میوانم، پەيامنیکم هێناوه. دهین زوو بیلیم و بگهڕێمهوه." ژنه به پرتمو بۆله هات و دەرگای کردهوه: "لێره راوهسته کاکه، با چرایه که ههڵکهم."

ژنه پاش نهم قسهیه سهر له نوێ چووه ژووری هۆده که. نایبیش له دەرگاچووپیوه ژوور. ژنه شه مچهیه کی لێ دا، هۆده که رووناک بوو. لهو کاته دا ههر سێکیان بۆلای رووناکاییه که رۆشتن. کاتیك ژنه که له بهر رووناکی چاوی به سێ کهس کهوت تێک را بوو. تاوێک به سه رسو پمانهوه ته ماشای حه مه دی کرد. پاشان زیرهیه کی کرد. نایب ره جەب ده سه به جێ ژنه که ی گرت و زاری بهست. حه مه د به رقه وه پرسی:

"عه بدی خان له مالی یه؟"

ژنه:

"نا... نهو ئیدی نایه ته وه مالی... ره بی به قوریانت یم حه مه د... بریا عه بدی ههر قهت نه هاتبایه سهر نهم دنیا یه..." لهو نیوه دا هه موو خه لکی مالی وه خه بهر هاتبوون و به ترس و له زه وه ته ماشای یاغی یه کانیا ن ده کرد.

دووژنی عه بدی خان و دوو کوپی و چه ند ژن که له دێ یه کانی دراوسی یانه وه به میوانی هاتبوون، له مالی عه بدی بوون.

حه مه د ده ستووری به نایب ره جەب دا:

"با وه پێشت که ون، ماله که بگهڕێ، له ههر جێ یه که عه بدیت دۆزیه وه میتشکی بپهڕێته." نایب ره جەب:

"ههر پێنج گولله که ی له میتشکی ده ده م، میتشکی له ت و پەت ده که م..."

قۆنداغه تفه نگیکی ده که له که ی ژنه که سه رواند:

"فاتۆسیك هه لکه و وه پێشم که وه."

ژنه بێ نه وه ی قسه یه ک، چرایه کی دیکه ی هه لکرد و وه پێش نایب کهوت.

همه‌د له نټوره راستی ژووره کېدا وهك په پیکه‌ری رق و سووړه‌یی، راست راوه‌ستابوو. نه‌ندامی وردو ریوه‌لوی گموره دیار یوو، ببووه غولټك، به سام بوو، ژنه‌كان شیوه‌نیان ده‌کرد. منډاله‌كان وهك دوو لكه داری ناسك كه با لټیان بدا ده‌لرزین. زوری پی‌چوو یان كه‌م، نایب گه‌رایه‌وه. ناهومیدی له ده‌نگی ده‌باری. گوتی:

"همه‌وو چی‌یه كم سه‌روین كرد. نه‌بوو."

ژنه:

"مانگي‌كه چووته چوركورواو... ده‌یزانی رڅټك دټیه سه‌ری. له‌ترسان خمو له چاری نه‌ده‌كه‌وت... بزه لټیداو رڅیشت."

همه‌د:

"نایب."

نایب:

"فه‌رموو."

همه‌د كوپه‌كانی نشان دا:

"ه‌ردووکیان به‌ره ده‌رئ، چیان لی‌ده‌كه‌ی بكه."

ه‌ردوو ژنه‌كه له پر خڅیان ه‌ویشته به‌ر پټی همه‌د:

"رهبی خوا بكا به‌ قوریانت همه‌د گیان... ناخر منډاله‌كانم چ گوناخ‌ی‌کیان همیه؟ رهبی ده‌سر سمرت گه‌رټم همه‌دم... نمو كافره‌ی وه‌ینمو بیکوژه، به‌لام منډالی من چ گوناخ‌ی‌کیان همیه؟"

نایب منډاله‌كانی گرتبو و رای‌ده‌كټشان. منډاله‌كان له دووی نه‌ده‌كشان و په‌له‌قاژه‌یان ده‌کرد... جه‌بار جگه‌ی ده‌ستی په‌كټکیانی گرت و توند فرټی دایه‌ قورنه‌یه‌ك. منډاله‌كه به‌ همه‌وو تینی خڅی ده‌ستی كرد به‌ گریان و ه‌اوار.

یه‌كټك له ژنه‌كان مته‌قی نه‌ده‌کرد. وه‌ك تهرمی‌كی بی‌گیان له‌به‌ر پټی همه‌د دا كه‌وتبوو و جوړول‌ی نه‌ده‌کرد. به‌لام نه‌وی دیکه‌یان ه‌روا ده‌پارایه‌وه:

"همه‌دم... همه‌دی خڅم... ناخر منډاله‌كانی من چ کارټکیان له‌گه‌ل تو‌ کردوه؟..."

چما منډاله‌كانی من گوناخ‌ی‌کیان همیه؟..."

نایب په‌كټك له منډاله‌كانی - كه به‌ ده‌ستیه‌وه بوو - به‌ همه‌وو هټزی خڅی ده‌عه‌رزی كوتاو لا‌قی له‌سر دانا. لوول‌ی تفه‌نگه‌كه‌ی له‌سر سه‌ری منډاله‌كه داناو له همه‌دی پرسى:

"بۆ ھەر دەبىي لە دەري بىن... باشە، لە ژوورئ عەيبى جىيە؟... دەستى لى بىكىشم؟" ھەر ئەو ژنە كە وەك مردوو لەبەر پىتى ھەمەد دا كەوتىبوو، لە پر وەك ھەلۆيەك پەلامارى جەبارى دا كە خەريك بوو كۆرەكەى دەبردە دەري.

جەبار بە دەستىكى خەنجەرەكەى بەر پشتىنى ھەلگىشاو لە ژنەكەى دا. ژنە ھاواری كرد: "ئاي مردم" و كەوت.

ئەو ژنەى دىكە كە لوولە تەفەنگى نايىبى لەسەر سەرى كۆرەكەى دەدى، بە گریانەوہ پاراىەوہ:

"ھەمەدم، ھەمەدى من، روحم پى بىكە... ھەقتە ھەمەدم، بەلام كۆرى من چ گوناھىكى ھىيە؟"

روخسارى ھەمەد تاو لەگەل تاو دەگۆزا. ئەو بريسكەى وەك نووكەدەرزى لە چاوانى دا كووزاىەوہ. چاوى بە نايب كەوت كە قامكى لەسەر پەلەپىتكە بوو. ھەريىنا چركاندنى. وەخت تەنگ بوو. ھەمەد شەپىكى لە لوولەى تەفەنگەكە دا كە لەسەر سەرى كۆرەكە بوو. نايىبىش لەو لەھزەيەدا دەستى لى كىشاو. گوللەكە وەديواری كەوت.

ھەمەد دەستوورى بە جەبار دا:

"ئەو منداڵەى بەرەلا كە."

ژنە ئەم دەستەى ھەمەدى ماچ دەكرد، پاشان ئەمەيانى بەردەداو دەستەكەى دىكەى ماچ دەكرد، ديسان ئەمیان و دووبارە ئەويان...

"بۆ ھەمەدم... بۆ ئەو كافرە وەبىنە و بىكوژە... ھەقتە ھەمەدى خۆم، بە قەد عەرزو عاسمان ھەقتە... بەخوا ئەگەر فرمىسكىتىكى بۆ بۆيۆم. ئەگەر دۆيىتك فرمىسكىم لەسەر تەرمەكەى رشت، نىدى خەلك بە "زىنەب" م بانگ نەكا... وەى بىنەو بىكوژە، ھەقتە ھەمەدم، لە عەرز ھەتا عاسمان."

ھەمەد ھەر زارى ھەلنەپچرا. بىن ئەوہى يەك قسە بكا، لە سەرەخۆ لە ھۆدەكە وەدەرکەوت. ھەموو لەشى ژانى دەكرد. دەتگوت ھەموو لەشى لە دەسك ئاونگ دا كوتراوہ.

نايب رەجەب تووہ بىو. جىتۆى دايك و بابىبى دەست پىن كردبوو. قۆلى ھەمەدى گرتبوو. وەھای دەگوشتى، دەتگوت دەيەوئ باسكى بشكىنتى:

"نەتۆبەو دڭ ناسكىيەتمە ناتوانى ياغى بى. ناتوانى تۆلە بىستىيەۋە. پىاۋەكانى عەبدى
لە كەلىنىك، قوۋىنىك بە گىرت دىنن و مشورت دەخۆن... لە ئىستائەش جگە لە عەبدى،
دوۋمىنىكى دىكەت ھەيە كە پىنى دەلتىن دۆردوۋە شىت."

جەبار:

"زۆر دەلتىنى نايىب رەجەب... نەگەر دوۋمىنىكمان ھەيە كە پىنى دەلتىن دۆردوۋە شىت،
لەبىرامبەر دا دۆستىكى زۆرىشمان ھەن كە پىيان دەلتىن عەشیرەتى ساچى كارالى... قەۋل وا
نەبوو لە جىياتى عەبدىخان دوو مىندالى بىن گوناخ بىكوۋىن."
نايىب رەجەب بىئەنگ بوو.

دەرو دراۋسى بە دەنگى شىۋەن و گریان، بە توتى كراس و دەرىپىيانەۋە لە مالان ھاتتەدەرو
لە دەۋرى مالى عەبدى خې برونەۋە. لە يەك لە ھەزەدا نەم قسانە دەم بە دەم گەرپان و بە گوۋى
ھەمەو كەس گەيشتەۋە:

"ھەمەد نەمردوۋە، ھەمەد نەمردوۋە."

"ھەمەد نەمردوۋە."

ھەمەد ھەتتا نەو عەبدىيە كافىرە نەكوۋى نامرى... ھەمەد نامرى."

"دلى ھەمەد بە قەد دەلىيەك بەزەيى تىدايە."

دېيان بە ئاپۇرپايەكە دا كە لەبەر دەرگاي مالىكە كۆبىۋونەۋە بە نىۋىيان دا تىپەپىن.
دەختىك دىھاتىيەكان چاۋيان بە ھەمەد و ھاۋرپىكانى كەۋت، لەپىر بىئەنگ بوون. بوو بە
بىئەنگىيەك كە دەنگى ھەناسەش نەدەبىسترا.

ھەمەد زارى كەردەۋە پاش ماۋەيەك بۆيەكەم جار قەسەي كرد:

"دېھاتىيەكان ۋەخەبەر ھاتوون. تازە ناكىڭ لەنىۋ دىيى بىئىنەۋە. با بېۋىن."

جەبار:

"با بېۋىن."

نايىب رەجەب:

"بىيەكەم ۋەژان ھاتوۋەتەۋە، لە دىيى بىيەنەدەر بىيەنە كۆي؟... خەرىكە لە بىرسانىش
دەمرىن."

ھەمەد:

"دىسان دىيەۋە."

بهره دهره‌وی نارایی وهرې کهوتن و دهنگه دهنگ و هه‌راو هه‌ریابه‌کیان له پاش به‌جې
ما. سه‌گوه‌پ ته‌واری دئیه‌که‌ی داگرتبوو. دیار بوو سه‌گهل کهوتوته په‌له‌قاژه و ته‌نگانه.
هیندیکیان له جیاتی وهرین دهیان قروسکاند.

نایب ره‌جهب هه‌ناسه‌یه‌کی درژی ههل‌کیشا:

"با دانیشین: نه‌من ماندوو بووم. خه‌ریکم ده‌مرم. برینه‌کم زور پیس وه‌ژان کهوتوه."

جهبار:

"چته نایب... نه‌تو که هینده بی‌تاقه‌تی بزچی سنگ به گولله‌وه ده‌نیتی؟"

نایب تووره‌بوو، هه‌ستاو نه‌راندی:

"جاریکی دیکه زارت ههل‌پچری و قسم له‌گهل بکه‌ی، میشتکت ده‌پرژنیم... زؤلی
سه‌گباب... نه‌تو کارت به کاری من چیه؟"

جهبار له قاقای پیکه‌نینی دا.

حه‌مه‌د:

"وازی لی‌بیننه جهبار... ناخه‌که‌ی تروشی به‌لایه‌کمان ده‌که‌ی."

نایب:

"نه‌م دایک حیزه ناخه‌که‌ی ناچارم ده‌کا که کاریکی نابې بکړی، بیکه‌م... به‌خوا هه‌رینا
دیت که‌لایم خسته عمرزی."

حه‌مه‌د:

"وازی لی‌بیننه نایب ره‌جهب... گالتت له‌گهل ده‌کا، حه‌قت نیه تووره‌بی."

نایب ره‌جهب:

"نه‌من گالتت له‌گه‌لی نیه... با لیم که‌پړی به‌ده‌ردو مهرگی خۆم رابگه‌م."

حه‌مه‌د:

"جهبار... نیدی گالتت له‌گهل مه‌که."

جهبار ده‌سبجې غاری داو ده‌ستی نابیی ماچ کردو له‌سر سه‌ری دانا:

"دلت نه‌میشه... تازه گالتت له‌گهل ناکه‌م."

نایب ره‌جهب زه‌رده‌یه‌کی هاتی:

"که‌واده... ده‌لئی شه‌تانه، په‌نا به‌خوا."

جهبار:

"ئىدى تۆبە... ئىدى تۆبە... ئىدى گالتە ناکەم."

لەسر ەرزى دانىشتن. چاۋەزى بىرون دەنگە دەنگە دەنگە دامر كىتەۋە خەلگەكە بىچنەۋە مالتەكانيان. ھىچ كامىكىيان قىسميان نەدەكرد. ھەريەكە فەكرى لە شتەك دەكردەۋە.

ھەراۋ ھۆريايەكە وردە وردە دادەمر كايەۋە، سەۋەزەكەش بەرە بەرە كەمتر دەبەۋە. جەبار كە لەو بىدەنگىيە ۋەزەز بېۋە، خۆزى پىن نەگىراۋ دەستى پىن كەرد:

"نايپ رەجەب."

"دىسان چ سىندانىكتە."

جەبار:

"ئەگەر ھەمدە پىشى نەگرتايەي، ئەو مىندالە پىن گوناھەت دەكوشە؟"

نايپ رەجەب:

"ئەي چى؟... ئەزى ۋەللا ھەۋەت روۋجى پىن بان، يەككىم پىن نەدەھىشت... بۆچى

دەپرسى؟"

جەبار:

"ھىچ... ھەروا پىرسىم."

نايپ رەجەب ددانى لە چىرەۋە بىردن:

"جەبار... گوماىم نىيە كە قەجەبى دئىيەكەي نىۋە دايكە جىندەكەي تۆ بىۋە، گەۋۋادى

دئىيەكەشتان بابە گەۋۋادەكەت بىۋە."

ھەمدە:

"جەبار... ئەتۆ جۋابى ھەدەۋە."

جەبار:

"ئەمىن جۋابى نادەمەۋە."

ھەراۋ ھۆرياي نىۋە دى بەتەۋاۋى بىدەنگ بىۋە. دىسان دى لەو تارىكى و بىدەنگىيەي

پىشۋودا نوقم بىۋەۋە.

ھەمدە:

"ھەستە... ھەتا رۆژ نەبىۋەتەۋە بىچىنەۋە لاي مام ەلى دورموش."

نايپ رەجەب:

"دەبەر زارت مەرم... زوۋىن... زوۋىن، زوۋىن..."

ههستان.

دئ وهك جارى پيشوو پيښهنگ و چۆن بوو. عهلى دورمووش له دهروهه گونى له دهنگى
پيښان بسوو و دهركاى كردبووهوهو لهبدر دهركا چاوهپيښان بوو:
"خهوم لى نهكهوت. زۆر لهميژه چاوهروانتانم."

نايب رهجهب:

"باشه, شيمه هاتين."

عهلى دورمووش:

"گوتم مريشكستان بۆ سهر برن... ههقهه زۆرتان برسىيه..."

نايب رهجهب:

"چۆنم, براله..."

فيشهكدان و قايش پشتين و قايشى تفهنگى نايب رهجهب زيوكارى كرابوون. ديار بوو شه
زيوكارىيانه كارى وهستاكاريكى كارامه بوون. سميله داچۆراوهكانى نايب رهجهب سوور بوون.
نايب خههه ده سيملاى دهه.

ههر كه دانيشتن, كچيكي شهرميتون كه جاروباره به دزىيهوه به دهه هههدهوه پيښهكهنى,
سفرهكهى راخست. قبوولييان هيتنا. ههلميكى بۆنخۆش له قبوولييهكه ههلهدهستا. له دهفريكى
ديكهده مريشكى سوورههكرايان هيتنا.

نايب رهجهب:

"ئهه پلاوه ههقهه بۆ برينهكهى من باشه... نهمن شه جوژه پلاوهه زۆر پيښه خۆشه كه ناوا
ههلمى لى ههلهدهستى و بۆنى رۆنهكهى بنيادهمى مهست دهكا..."

جهبار:

"نايب رهجهب... نهتۆ بهو سهليقهو نيشتياهيموه بۆچى هاتووى بوويه ياغى?... نهتۆ
دهبوو دهفتهرخانهت كردبايموه."

نايب گوراندى:

"وست به."

ههههه:

"جهبار, گالته لهگهه نايب مهكه."

جهبار:

"نەمن چم گوتوه؟"

ديار بوو زۆر له ميژو بوو عهلى دورمووش دهيهوئ شتيك به حهمەد بلن، بهلام بۆى نه ده كرا.
يان قسه دهاته نيتو قسه وه، يان بۆخۆى نه يده گوت. حهمەد تن گهيشتبوو:
"مام عهلى... وادياره قسه يه كت له دل دايه... ههروا تنى خۆت قروت ده دهيه وه.
قسه كەت بكه."

عهلى دورمووش:

"بليتم چى حهمەد؟... نەتۆ هەر له منداڵى يه وه ليت ديار بوو كه نه گهر گه وه بوى
پياويكى باش ده بى. ده مهوئ بليتم چاكت كرد كه نەم منداڵه بى گونا هانهت نه كوشت."
نايب ره جەب بهم قسه يه عهلى دورمووش زۆر نارەحەت بوو:
"پيره پياو... مامه پيره... نەتۆ چ ده زانى؟... نەتۆ چووزانى تۆله يانى چى؟... بۆخۆت
به سەرت نه هاتوه تا بزانى... نەتۆ چووزانى ماناي نەم قسانه چيه..."
عهلى دورمووش ملي به لاوه ناو هيچى نه گوت.

نايب ره جەب له سەر قسه كانى روژيشت:

"نه گهر نەمن له جياتى حهمەد بووايم، گيان له بهرم لهو ماله دا نه ده هيشت، هه موويانم
سەر ده بري، ماله كەشم به سەر كه لاکه كانيان دا ده رووخاند. تن گهيشتى؟"

عهلى دورمووش:

"تن گهيشتم."

له تهواوى ئهو ماوه يه دا كه نانيان ده خوارد حهمەد سەرى داخستبوو و فكري ده كرده وه.
حهمەد:

"مام عهلى... خوا به زيادى كا."

جهبار:

"خوا به زيادى كا."

نايب ره جەب:

"خوا به زيادى كا... هاتمه وه سەر خۆ."

جهبار دهيه ويست زارى بكاته وه كه حهمەد پيشى پى گرت:

"مام عهلى دورمووش، ده مه ويست شتيكت لى پيرسم."

عهلى دورمووش:

"پیرسە ھەمەدەم."

ھەمەدە:

"عەلىيەشەل چووەتە کام دى؟... خەبەرت لىتى ھەيە؟"

عەلى دورمووش:

"دەلەت چووەتە گوندى "جاغشاك"... لىرەرا بۆ جاغشاكىش دوو رۆژە رىيە."

ھەمەدە:

"بەجى بزانىن كە شەلە ھەقەن لەرىيە، يان نا؟"

عەلى دورمووش:

"خوشكەزاي عەلىيەكۆتەر، لە جاغشاك مەردى كەردە. پىررى ھاتوتمەو ناسىاب چەشمە."

دەچم لىتى دەپرسم."

ھەمەدە رووى كەردە جەبارو نايب:

"ھەقەن دەبىج عەلىيەشەلى وەبىيىن. نەگەر چوويىتە جاغشاك، دەبىج بىچىن لەرى"

بىيىيىن."

جەبار:

"دەچىن."

نايب:

"نەمەن بەو برىنەو چە بكمە؟... رۆژ لە رۆژ خەراپتر دەبى."

ھەمەدە:

"نەتۆ ھەز دەكەى مەيە نايب رەجەب... تۆ مەيەو ھەر لىرە لە لای مام عەلى دورمووش"

بەينەو. ناگای لىت دەبى."

عەلى دورمووش:

"نەرى وەللا، ناگام لىت دەبى، ھەتا چاك دەبيەو، دەشت شارمەو."

نايب وەك نەوەى لە نەكار بريسكە لىتى دابى:

"نەمەن؟... نەمەن؟... نەمەن لىرە وەمىتم؟... نەگەر بشكوژىم لىرە نامىنمەو. نەمەن"

لە نىوە جيا ناچەو... تىگەيشتن يان نا؟... بەلام قسەيەكم ھەيە، چۆنە كەسەيك بە دواى

عەلىيەشەل دا بنىرىن؟"

ژنە پىرەكەى عەلى دورمووش كە دوور لەوان دانىشتەو، ھاتە نىو قسەكانيان:

"ئەو يەزىدە كە شوئىنى ھەمدى ھەلگرت و ئەو بەلایەى بەسەر ھىنا، ئەگەر بزانی ھەمد
پیاوی بە دواڤا ناردە، ھەلڤە... ئەو يەزىدە چا لە گرتن دى؟... بەخوا لە ترسان راڤەكار
ئىدى بە كەس نابىرتتەو. سەرى خۆى ھەلڤەگرت و روو لە كىو و بىابان دەكا."

عەلى دورمووش تەماشای چاوى ھەمدى كرد:

"ئەتۆ عەلىيەشەلت دەوئ ھەمدەم؟"

ھەمدە:

"بەلئ مامە، عەلىيەشەلم دەوئ..."

عەلى دورمووش:

"ئىتو دەتوانن دوو رۆژ لە كادتىنى ئىتمەدا بىتەنەو؟"

ھەمدە بى ئىموى فەر بىكاتەو، جواپى داىەو:

"ھەتوويە كىش دەمىتەنەو."

عەلى دورمووش:

"ئىستا ئەمن عەلىيەكوئىرى بە سواری بەرئ دەكەم... دەلئەم بە عەلىيەشەل بلى ئەمن
كارم پىتەتى، دەمەوئ شوئىم بۆ ھەلگرت. دەلئەم عەلىيەشەل پاش مەسەلەى تۆ تۆبەى كردە
كە تازە شوئىن گىرى بكا. بەلام ئەگەر ئەمن كارم پىتى بىن ھەقەن دى. ئەگەر بىھەوئ شوئىش
نەگىرئ، سەرىكەم ھەر لى دەدا. بەلام نەكا، لە پر بەلایەكى بەسەر بىتى؟..."

ژنى عەلى دورمووش دىسان ھاتە ئىو قسانەو:

"لىتى گەرئ ھەر بەلایەك دەبەوئ، بەسەرى بىتە... لىتى گەرئ ئەنجن ئەنجنى كا، چا
ئەم بەلایە ئەو يەزىدە بەسەر ھەمدى خۆمى نەھىنا؟... ئەگەر ئەو خوانەناسە شوئىنى
ھەمدى خۆمى ھەلڤەگرتبايە، كى دەتوانى ھەمدى من وەبىنى؟... ئەتۆ
عەلىيەكوئىرى بە دواڤا بىتەر، با بلى عەلى دورمووش كارى پىتە. ھەر كە ھات، ھەمدە
دەبىن لەو بەردەرگایە بىداتە بەر مەوداى خەنجران و ورد وردى بكا. ئەمنىش خەلكى
ناواپى بانگ دەكەم بىتە سەرى..."

عەلى دورمووش:

"ئافرەت، زۆر دەلئى... بەسە ئىدى. عەلىيەشەل نىازىكى خەراپى نەبوو. ئەسلەن
ئەو كاتەى شوئىن ھەلڤەگرت، فەرى ھىچ شتىكى دىكە ناكاتەو، ھەر چاوى لەم دنایە
نە، ھەر نازانى چاكەى دەكا پان خەراپەى. عەلىيەشەل وەختىك باسى شوئىن گىرانی بۆ

ده كړئ، نه قتل له سهرې دا نامېنئ. چما نه گهر له جهنگه ل گهړاېووه، نه تدې چ
 حالتېكې هه بوو؟ نه سلن رهنګې به رووانه وه نه ماېوو. وهك مردووانې لئ هاتېوو.
 هه مروان شايه تېيان دا، نهو نه بې. ناوړه بوو، له دېتې خوې دهريان كړد، مال و حالې
 لئ تېك چوون، به لام شايه تېي به دروې له سهر خه جېچ نه دا... هه مه دم، مال و حالې
 عدلېه شل وېران بوو، به لام شايه تېي نه دا. نابې هېچې لئ بکې هه مه دې خوځم.
 عدلېه شل پياوېكې خه راپ نيه."

ژنه:

"كارم بهو نيه پياوې چاكه يان خه راپ. نه م به لايه كئ به سهر هه مه دې هېنا؟... چما
 عدلېه شل نه بوو؟... هه مه دې خوځم، نه گهر مام عدلېشت پياوې به دواډا نه نارډ، ده بې
 بوځوځ بچې و به گېرې بېنئ... نه گهر له كوني هه تېتهش دا خوې هه شار دابې، ده بې به گېرې
 بېنئ و نهو خه بېره له بهر پشته تېت هه ل كېشې و له زگې راكې."

عدلې دورمووش تووړه بوو:

"پروانه نافرته، بزانه چ ده لېتم، تۆو نهو خوايه ي به هه قې ده ناسې، تۆو نهو دېن و
 مه زه به ي ده پېه رستې، مه به نېو قسه كاغانه وه. ناخر نه تۆو كارت بهو كارانه چيه؟"

ژنه:

"پېويست نيه بېبه وه كېلې كړه كه. لئې گهړئ چوځې پې خوش بوو، وا بكا."

عدلې دورمووش:

"باشه با بېكوژئ... با بېكوژئ نهو به سته زمانه... ناخر خو عدلېه شل نيازېكې
 خه راپې نه بوو. نهو مردووي شوېن هه لگرنه. نه سلن فكريشې له سهره غامې كاره كه
 نه كړدېووه. خو نه گهر زانېياشې سهره غامې كاره كې به كړئ ده كا، ديسان شوېنه كې هه
 هه لده گرت، چونكه عدلېه شل مردووي شوېن گېرانه، شېتې شوېن گېرانه. وه ختېك شوېنېك
 هه لده گړئ نېدې هوشې به سهر نه م دنيايه وه نيه... نېستا با هه مه د بچې نهو به سته زمانه ي
 بكوژئ با دلې تۆو تۆره بگړئ."

ژنه:

"به لئ. دلّم تۆره ده كړئ. وه ختېك كه لاكې عدلېه شل بېنم دلّم وا فېتك ده پېته وه، وا
 بزانه سه هۆله."

عدلې دورمووش:

"حه مەدم، گوتت لەم قسانە نەبت... ههچى لىئاكەى، نا؟"

حه مەد بە دەنگى نەرم و كزەوە جوابى داىەرە:

"نەمنىش دەمەوى شوئىنى يە كىتكم بۆ هەلگىرى و بۆم وەبىنى."

ژنە:

"لە پىش دا با شوئەكەت بۆ هەلگىرى. پاشان كە كارەكەى تەواو بوو، بىكوژە. هەموو نەم بەلایانە ئەو كافرە بەسەر تۆى هێناون. خەجىجىش ئەو ناردیە زىندان. ئەو بوو تە باعەيس كە خەجىج لە زىندان دا برۆى."

عەلى دورمووش داها تەووە بە سرتە بە حەمەدى گوت:

"دەتەوى شوئىنى ئەوت بۆ هەلگىرى؟"

حه مەد سەرى بە نىشانەى "بەلێ" بۆ لەقاند.

عەلى دورمووش:

"زۆرم پى خۆش بوو حەمەدم، زۆر... ئىستە دەچم عەلىيەكوئىرت بۆ لە جىنى دەردەكێشم و دەپۆيەى دەكەم. كاتێك عەلىيەشەل بزانی ئەمن كارم پىيەتى، كارى زىپىشى هەبى، بەجىنى دىلى و وەرپۆ دەكەوى. ئىستە دەلێم جىتان بۆ بەرنە كادىنى. دوو رۆژان دەبى لەرۆ بنوون."

عەلى دورمووش دوايە بانگى ژنەكەى كرد:

"كچى... لە جىانى ئەو هەموو دانىشتن و چەنە لێدانە، هەستە جىنى مەوانەكان بەرە لە كادىنى رايخە. ئەمن دەچمە لاى عەلىيەكوئىرت."

ژنە:

"پۆر، هەر جەهەننەمىك دەجى، بچوو."

ژنى دورمووش پەرە ئۆتىكى سەرسپى بوو كە هەموو ددانەكانى هەلۆەرىبون. زارى دەتگوت زارى هەمبەنەيه. گەم رەنگ و چاومەر بوو. لە حەمەدى نيزىك بوووە. وەك ئەوى بىهەوى نەهێنىيەكى گەرنىگ بەركىتى، بە سەروودەست حالىيى كرد، بەردىە قورنەيهەك و بە گوتى دا چياندا:

"فەرىوى ئەمانە مەخۆ... بە ههچيان باوەر مەكە. بە مام عەلىشت باوەر مەكە. ئەمانە هەموويان پياوى ئەو عەبدىيە خوانەناسەن. لەوانەشە ئىستا لە كادىنىت پەستىون و بچن خەبەر بە ژاندارمە بەن كە بێن بنگرن. بە ههچيان باوەر مەكە. بە مام عەلىشت باوەر

مه‌كه. هه‌رینا دیت فریریان دای و دایانییه دهستی ژاندارمه... ئیستا نه‌من ده‌چمه ناشی. دوو رۆژان له‌وێ ده‌میتمه‌وه، بۆ نه‌وه‌ی نه‌گه‌ر ژاندارمه هاتن، بێم و ناگادارتان بکه‌م. نه‌گه‌ر خه‌به‌رم بۆ هێتانه‌ که ژاندارمه هاتن، ده‌بێ ده‌سبه‌جێ رابکه‌ن. نه‌دی ده‌مه‌دی خۆم... له‌م دێیه‌دا ته‌نیا نه‌منم که چاکه‌ی تۆم ده‌وێ. نه‌تۆ یادگاری دوونه‌ی خۆمی. بابت خوا لێی خۆش بێ، نازانی چه‌ند پیاوی چاک بوو. نه‌تۆ یادگاری برایی. ئیستا جێتان له‌کادێتی بۆ راده‌خه‌م. خه‌وتان نایه‌؟"

حه‌مه‌د:

"دایه‌ حۆری، نه‌وه‌نده‌ بێخه‌وم، سه‌ری خۆم پێ راناگیرێ. سێ رۆژه‌ خه‌و له‌ چاوم نه‌که‌وتوه، له‌به‌ر بێخه‌وی‌یان وه‌خته‌ به‌رم."

دایه‌ حۆری:

"عه‌م‌رم نه‌میئێ... یاخوا کوێر به‌م نه‌مزانی هه‌مه‌دم کوشته‌ خه‌وه."

هه‌موو ژنه‌کانی بانگ کرد:

"تۆهۆ... خه‌وانه‌ناسینه، خه‌وانه‌ناسینه... نه‌و کوپانه‌ وه‌خته‌ له‌ تازی خه‌وێ به‌رن و ئیتمه‌ش ناگامان لێیان نیه. هه‌ستێ جێیه‌کانیان بۆ له‌ کادێته‌ کۆنه‌که‌ راخه‌ن... له‌سه‌ر کایه‌ بۆیان راخه‌ن."

نایب ره‌جه‌ب:

"وه‌ی دایه‌گیان، وه‌ی."

حه‌مه‌د:

"چ بوو نایب."

نایب:

"به‌روانه‌ مله‌م چۆن نه‌ستووو بووه... خه‌ریکه‌ له‌ ده‌فه‌ی نێو شام تێده‌په‌ڕێ."

حه‌مه‌د:

"ئیستا مه‌لحه‌مت بۆ دروست ده‌که‌ین."

دایه‌ حۆری:

"ئیستا دایه‌حۆریت مه‌لحه‌میکت بۆ دروست ده‌کا، به‌ دوو رۆژ چاکت بکه‌اته‌وه."

نوێنه‌کانیان به‌ په‌له‌ به‌رده‌ کادێن. میوانه‌کانیش چوونه‌ کادێتی. فێله‌یه‌که‌ به‌ تیره‌گی نێوه‌راستی کادێته‌که‌وه‌ هه‌لواسرا‌بوو، فرتینه‌ی ده‌کرد. کادێته‌که‌ نیوه‌ی پێ له‌ کا بوو. بۆنی کاو

گزره گهرووی پیاوی دهبرژاندهوه. بۆنی کا، بۆنیککی خوش و مهبلهوسوتره. له لایهکی کادینه کهش تهپالهیان لهسهریهک دانابوون. پووشکه کا بهمالی جالجالوکهوه گیرسابوونده... ههزاران پووشکه کا... ژنهکان چوونه دهڕی و دهراگیان پیوهدا. تازه بهکهمین تیشکی بهرهههیان له دهلاقهوه دههاته ژووری. زۆری نه مابوو دنیا روون بیتمهوه.

لهسهر تهباره کایه که جیگایان بۆ راخستبوون. جهبار لهسهر جییه کهی راوهستابوو، چاوی لیک نابوون و ههروا باویشکی دههوان.

نایب رهجهب خۆی فری دایه نیتو جییه کهی:

"گورینه نه من خهریکم ئاورم ته بهر دهبی... هه موومان نابیی بنووین. دهبی یه کیکیان نیشک بگریی."

حه مه ده:

"نیتو به من، نه من راده وهستم."

حه مه ده له خهفتهان وهخت بوو دیق بکا. جهبار هه چووه سهه جیتی و خهوی لسی کهوت.

نایب رهجهب دهینالاند.

حه مه ده تفهنگه کهی هه لگرتیوو، لهسهر تهباره کایه که دانیشتیوو و سهه وهسهه نه ژنۆی کردبوو.

لای نیوه رۆیه دایه حۆری نانی بۆ میوانه کان هینا. نایب دهینالاند. دایه حۆری که نه م

وه زعهی دی، له خۆی تووره بوو:

"ندی خه جالته خۆم... له بیرم چوو..."

حه مه ده:

"چت له بیر چوو، دایه حۆری؟"

دایه حۆری نایب رهجهبی نیشان دا:

"دهبی دهرمانی بۆ ساز کهم."

تازه له نان خواردن پیوونهوه که دایه حۆری گهراپهوه. پیاله یه کی به دهستهوه بوو که

هه لسی له دهستا:

"نه م دهرمانه بام دروستی ده کرد. ههروهخت یه کیکی پریندار دهوو، به رهجههت بی هه

بهم دهرمانه زوو چاکی ده کردهوه. وههه برای خۆم."

خیرا برینه کهی کردهوه. ته ده دهست و کارامه بوو. په رۆیه کان به برینه کهوه نووسابوون.

لسی کردنه وهیان کاریککی ئاسان نه بوو.

دایه حۆری:

"جەرگه كهم خه رابئ براله ... پروانه برینه كهی چۆنی كیتم كرده ... وهی برای خۆم گیان، وهی."

نایب ره جهب ددانی له چیره وه ده بردو دینالاند. دایه حۆری برینه كهی كرده وه، خاوینی كرده وه، مه لحه می له سهر داناو بهستی.

نایب ره جهب:

"دهستت نه ریزی خوشكم ... دهستت خوش بئ ... نارام بووم."

نایب ره جهب دووباره چو وه نیتو جی به كهی.

جهبار:

"كاك حه مه د، نه تۆش بجه وه، نه من به خه بهرم."

دایه حۆری:

"نه منیش ده چمه ناشی. ده ترسم نهو خوانه ناسانه به گرتان به دن. ههر له دووره وه ژاندارمه ی ببینم، دیم و خه بهرتان ده ده می. له م ماله دا كس ناتوانی دهست له حه مه دم بدا. كس ناتوانی دهست له یادگاری دوونه گیانم بدا. نه من چومه ناشی، ده چم له وئ داده نیشم و چار له ریی به ده كم. نه گهر ژاندارمه ده ركهوت ده سبه جی خۆم ده گه به نه وه حه مه دی خۆم."

حه مه د چو وه نیتو جیتی. به لām ههرچی ده یكرد، خه وی لئ نه ده كهوت. چه ند رۆژ بوو شه كهت و بئ خه بوو، كه چی خه وی لئ نه ده كهوت. مردنی دایکی و گیرانی خه جیج، به جارێك پشتی یان شكاند بوو. وهك نه وه ده چوو كه حه مه د له بن نهو هه موو ده ردو به لایه دا پلشایته وه. جاری وابوو ده تگوت نیستا ده خنكی. دلی گری گرتبوو و ده سووتا. له كۆ فكر و خه یالی دوورو درێژرا ده چوو و بهو هاسانی به نه ده هاته وه سه رخۆ. دیار نه بوو بۆچی، جار جار له هه موو كس، له هاورێكانی، له خه لك و له خزی ده سه له میه وه. به لām هیچی به هیچ كس نه ده گوت.

نیوه شهو بوو كه جهبار بانگی حه مه دی كرد:

"نه من خه م دئ. ههسته نه تۆ راوهسته."

حه مه د كه ههر خه وی لئ نه كهوتبوو، هه لستا. تهنه گه كهی تاو دایه. له سهر ته بهاره كایهك دانیشت. نه ژنۆی به سنگیه وه نان و سه ری وه سهر نه ژنۆیانی كرد. دیسان له فكر وه چوو.

لای بهیانی خەریک بوو چاری گەرم دەبوون کە دەرگای کادیتنی کرایمە. حەمەد دەسبەجی تەفەنگەکی بۆ لای کادیتنی راداشت.

عەلی دورمووش:

"چیه حەمەدۆک؟... دەرئەوی من بکوژی؟"

حەمەد هیچی نەگوت.

عەلی دورمووش:

"وەرە حەمەد... عەلییە کوێر، عەلییەشەلی هیناوە. لە مالتین. هاوێر کانت هەستینەو وەرن. مەسەلە کەم بە عەلییەشەل گوتووە. زۆر دەرترسێ. لە ترسان وەختە دلتی بتۆقی. نەو ئافرەتە منیش خەراپی پێ کرد. خۆی پێدا داو تەقی لەو بەستە زمانە کرد. پیتی گوت: "ئەگەر حەمەدۆک نەتکوژی، بۆخۆم دەرکوژم." ئیستاشەلە زراوی چوووە. لە ترسان وەك میژۆک دەلەرزێ. عەلییەشەل پیتی وایە نەمن فریوم داوەو هیناوە بیکوژی. هەر لێم دەپرسی هیناوەم بکوژی؟ نازانی چۆن دەلەرزێ. وەختە لە ترسان دیق بکاو پەڕی."

حەمەد وەختێک بیستی عەلییەشەل هاتووە، وادیار بوو نەختێک خوشحال بوو. جەباریش وەختە بەر هاتبوو. فکریان کردەوێ کە نایبی هەڵنەستین. بەلام ترسان تووڕە بێ. بۆیە نەویشیان هەڵستاند.

جەبار:

"هەستە نایب رەجەب، هەستە... شوێن گێری بەناویانگی زەمانە پەیدا بوو. عەلییەشەل هاتووە. دەبێ بچین دوو قسە لەگەڵ بکەین."

نایب رەجەب کە ئەستۆی خۆی پێ رانەدەگیرا، بە سەر سۆرمانەو پرسى:

"نا!... عەلییەشەل هاتووە؟... عەلییەشەل هاتووە؟"

جەبار:

"بەلتی... خۆیتى... عەلی شوێن هەلگر... عەلی شوێن گێر... بەناویانگترین شوێن گێری رۆژگارە."

نایب رەجەب:

"هات؟... زۆلی حەرامزادە هات؟... وەى دایە گیان وەى... وەى مەلم، وەى..."

جەبار:

"چیه نایب؟... ناخەر خەراپە..."

حه مەد:

"هەست... هەست بچینە لای عەلییەشەل."

نایب رەجەب:

"راوەست."

پاش ئەم قەسە دەستی کرد بە تەکاندن و خاوین کردنەوی جەلەکانی. تەنگ و خەنجەر و
فیشە کەدەکانی کە قاپشەکیان زیوکاری کرابوو، بە وردەکارییەکی تەواوە لە خۆی دان.
سەیلەکانیی بە جوانی بادان. شانە زوینەکی دەرهێناو مسوی سەری جوان داھێنا. بەلام
هەرچی دەیکرد دڵی نەدەهات تەماشای لاقەکانی بکا. پاژنەکی کەوشەکی پێو نەمابوو. تۆزی
تەقیلەکەشی بە لکێ سۆزانییەکی پاك کردەو.

جەبار نەیتوانی خۆی رابگرێ:

"یاللا نایب... کەوشەکانمان رووی مەجلیسیان نیە، بەلام چارە چیە؟"

نایب:

"ئەرێ وەللا، چارە چیە؟"

وەختیک چوونە ژوورە، عەلییەشەل کە لە پەنا شاگردان دانیشتبوو وستی هەتستی.
بەلام نەیتوانی. تەکانیکی دایە خۆی. بەلام دووبارە کەوتەو. رەنگی خۆلەمیشی گرتبوو.

عەلییە کوێر:

"کاک عەلیم هینا."

حه مەد:

"هەر بۆی."

نایب رەجەب ددانی لە چەرەو بردن و تەماشای چاری عەلییەشەلی کرد:

"ئەو قورمساغە کە پیتی دەلێن عەلی شوێن گێڕ ئەتۆی؟... ئەتۆ لە خوا ئەترسای؟..."

ئەتۆ شەرمت لە مەخلووقاتێ خوا نەکرد؟..."

عەلییەشەل سەری داخستبوو و چاری لە خۆلەمیشی ناگرە کەرە بریوو، جوولەیی نەدەکردو
دەنگی دەر نەدەهات.

حه مەد:

"نایب رەجەب، رینگا بە من لە گەل عەلی ناغا قسە بکەم."

نایب رەجەب:

"باشه، نتؤ قسه له گهل نم گهواده بئويژدانه بکه، بزائم چی پئ ده لئی..."

حه مدد هاته په نای عه لیه شهل و چۆکی به چۆکیه وه دا:

"عه لی ناغا... گری کۆیره کم ههیه به دهستی تۆ ده کۆیتسه وه... با ده قیقه یه ک بچینه ده ری."

عه لیه شهل له و جیتی لئی دانیشته بوو، رهق ببوو و جووله ی نه ده کرد. کهوته په ته پەت:

"حه مدد... هه مدد ناغا... نه من چورزانم سه ره غجابه که ی وای لی دئ... به زه ییت پیم دا بئ... ژن و مندالم ههیه، روحم بئ بکه."

حه مدد:

"مه ترسه... با بچینه ده ری قسه یه کم پیتته ده بی به سرته پیت بلیم."

عه لیه شهل:

"روحم به ژن و مندالم بکه. نه من کردم، نه تۆ نه یکه ی هه مدد ناغا. ژن و مندالم ههیه."

حه مدد:

"هه سته بچینه ده ری... ده مه ری به سرته شتیکت پئ بلیم."

عه لیه شهل هه یج رهنگی به رووه وه نه ما بوو. وه ک مردووانی لی هات بوو. ده له رزی:

"وه ره که وشه کانت ماچ که م هه مدد ناغا، منداله کاتم هه تیو مه که. نه من کردم، نه تۆ نه یکه ی هه مدد ناغا..."

نایب ره جهب تووړه بوو:

"ببزوو ده ویت بابی شهل... راست وه به، خۆ هه ر کاریک و دوو کارت نه کردوون... ببزوو، یا لا..."

نایب ره جهب خه نجه ره که ی هه لکیشا.

حه مدد:

"نایب... کارت پتی نه بی."

نایب ره جهب:

"زۆر باشه. کارم پتی نه، ده ستیشی لی نه اده م. نه تۆ له سه ر سه رتی دانق و له به ر دهستی راوه سته..."

له نا په هه تی خه نجه ره که ی له کالانی پا کرد وه.

حه مدد:

"مهترسه عدلی ناغا... کارښک پټ نډه. نه گهر ویستبام بشکورږم، لیږهش ده متوانی...
ده مهوئ به سرته شتکت پی بلیم."

عدلی به شل:

"پهنا به خوا... نموه هستام... روحم به مندا له کاتم بکه حه مه د ناغا... پهنا به خوا."
عدلی به شل هه ستا. لاقه شله که ی به دوا ی خوی دا راکیشا، له هو ده که وه در کموت و له
قوښنکی تاریک دا راوه ستا. حه مه دیش چووه په نای.

حه مه د:

"باش گوت بکوه عدلی به شل. هه موو نمو به لایانه نه تو به سر منت هیناون. به لام تازه
ده چوو... پیاوه تیجه گشت کرد، خه به ری نمویشم هه یه. هه مووی نه مانه رویشتون. نیستا
ده بی له فکری دواړو دا بین. نیستا له تو دم دهوئ شوینی یه کیتکم بۆ هه لگری و بۆم بدو زیوه."
عدلی کهوته په ته پته:

"به خوا پاش مه سه له ی تو نیدی سویندم خوارده که شوین گپری نه کم. نه گهر ده تهوئ،
بکوره. نه من سویندم خوارده که نیدی شوین هه ل نه گرم. سویندم خوارده که نیدی نه په
باعیسی هیچ کس."

حه مه د:

"باشه. نه گهر نمو شویندم بۆ نه گپری، نه وده دم ده تکورږم."

عدلی به شل ملی به لاوه نا:

"روحم به مندا له کاتم بکه."

حه مه د:

"نم قسانه هیچ ناکهن. ده بی هه ووه که شوینی منت هه ل گرتبوو، نیستاش شوینی نه و
که سه ی ده مهوئ بۆ من هه لگری. به خورایی مه پارپوه."

عدلی به شل به زمانیکی فقه دانه پرسى:

"شوینی کیت بۆ هه لگرم."

حه مه د:

"شوینی عه بدی خان... ده بی له هه ر کوئی به ک بی، وه بی بی. نه گهر له کونه مشکانیش
دا خوی شار د بیتوه، ده بی شوینی هه لگری. نه گهر بوو بیته ته یرو چوو بیته ناسمان ده بی
بیدو زیوه. نه گهر دیتوه زور باشه و نه گهر نا..."

عەلىيەشەل:

"بۆچى زووتر نەتگوت برالە... ئەگەر دەمزانى كە دەتەوئ شوتنى عەبدىخانت بۆ
هەلگرم، ھەر كە زارت دەكرەو، دەمگوت بەسەرچار. شوتنى تەوت بۆ ھەلدەگرم. لە
ھەر كۆنىك دا خۆي ھەشار دابى بۆت دەبينمەو. ئەگەر لە جەھەننەم دا خۆي
شاردبىتتەو دەيىنمەو. ھەقەن يان لە شارە، يان لە گوندى "زەردەباخچە" يە، يان
لە "ھەرشارەدئ". ھەقەن لە يەكەك لەو جىيانەيە. دەبى پىكەو بەچىنە لاي
چوكووراوا. راي دەبينمەو ھەروا بزائە بە دەستى خۆم شاردرۆمەتەو. يەخى دەگرم و
دەيدەمە دەستت... ئەو كافرە مال و گوزەرانى منى تىك داو. چونكە شايتى
بەدرۆم نەدا لە دىنى وەدەرنام. روھى بە ژن و مندالم نەكردو ئاوارەو سەرگەردانى
كردىن. ئاچار بووم پىلى ژن و مندالم بگرم و بچمە غەربايەتى. لەخوام دەوئ ئەو
خوانەناسى و غېر و غېر بگەي. بۆخۆم لە خوام دەوئ بىيىنمەو. لە گەلتان دىم. ياغى
دەم و روو لە شاخى دەكەم..."

ھەمدە:

"باشە... ئىستى با بچىنە ژورئ. پاشان قەسى لى دەكەين. نامەوئ كەس بزائى. نابى بە
كەس بلىتى. عەلى دورموش بۆنى كروە، بەلام قەيدى نى. نابى كەسى دىكە بزائى."

عەلىيەشەل:

"ئەمن بە خەيالىم دا نايە. ھەموو دنياش پى بزائى كارى خۆم دەكەم. ھەموو كەس دەزانى
ئەو بى شەرەفە چى بەسەر تۆو خەجىج و دىھائىيەكان و پاشانىش بەسەر خۆم ھىناو. دەردى
لە دلم دا ھىندەي كۆنەكە. چا لەبىرم دەچىتەو؟ ھەموو دنياش پى بزائى، شوتنى ھەلدەگرم.
ئەو پەردە كەي ئەو يە ئەمنىش تەنگەك ھەلدەگرم و وەدوات دەكەوم. بچى ھەر كۆنەك
لە گەلت دىم، بەخا دىم..."

ھەمدە ھات و لەبەر ئاگر دانىشت. عەلىش ھات. عەلىيەشەل بە چاوان پى دەكەنى.

عەلى دورموش:

"چارت پتەدە كەنئ شەلە... ئاكا كارتىكى تازەت بۆ پەيدا بووى؟ پىم بلى دەتەوئ شوتنى
كۆ ھەلگىرى؟"

عەلىيەشەل:

"ئا... شتى وا نى. كاك ھەمدە لە گەلم ناشت بوو تەو. بۆيە خۆشچالم."

پاشان، حمەدو جەبارو نایب و عەلییەشەل، چوار بە چوار چوونەوه کادیتی. وەختیک لە کادیتی وەدەر کەوتن و وەرێ کەوتن، هیشتا بەری رۆژی روون نەببوو. حمەد:

"خواحافیز دایە حۆری، خوا حافیز مام عەلی دورمووش. هەمووتان بە خوا دەسپێرم." دایە حۆری:

"حمەد، حمەدی خۆم... نەگەر وەختیک کاری عەلییەشەل تەواو بوو، قیمە قیمەت نەکرد... نەگەر ئەو یەزیدەت و نەجی و نەجی نەکرد، بزانە کە هەرگیز گەردنت نازا ناکەم. ئیتسک و پروسکی دوونەش لە گلکۆدا ناگر دەگرێ. حالی بووی چیم گرت؟ گویت لێبوو؟" عەلی دورمووش:

"بەخێرچی حمەدم... گویت لە قسە دایە حۆریت نەبێ، بۆخۆت دەزانێ نەختیک شیتۆکەبە."

پاشان رووی کردە عەلییەشەل:

"ئەتۆش وەدلی خۆتی مەگرە عەلی. ژن نەگەر پیر بوو، خەرفانەکی بەلایە..."

لە دێی وەدەرکەوتن.

عەلییەشەل:

"کەوابێ خۆم بە چاری خۆم کەلاکی ئەو کافرە دەبینم، ها؟..."

عەلییەشەل دواي ئەم قسەیه لێوی خۆی لستمه. ئەمە عادەتی بوو، هەروەخت کاری راست بهاتایەو کەیفی ساز بایە لێوی خۆی دەلستمه.

عەلییەشەل:

"دەزانم برالە زۆرت خەراپە لە دەستی من دیو. ئیتستی دەمەوێ چاکەشم لە دەست بیینی. هەرکاریکی لە دەستم بێ بۆتی دەکەم. پاش نەوێش کە کاری ئەو کافرەت بەک لا کرد، دیسان هەر کاریکم لە دەست بێ بۆت نەبجام دەدەم. ئەتۆ زۆر بە روحی، زۆر پیاوی. بەکی دیکە لە جیتی تۆ با، هەتا ئیتسا لەمێژ بوو منی کوشتبوو. بەلام ئەتۆ تێگەیشتی کە نەمن گوناهیکم نیە. نەگەر ئەمەن بنیادەمیکی خەراپ بووایەم، شایەتیی بەدرۆم دەداو تووشی ئەم رۆژە نەدەبووم. بەلام ئەتۆ تێگەیشتی کە شایەتیی بەدرۆم لە من ناوەشیتەوه. نەگەر ئەو کارەم کردبایە خۆتەم هەلالی تۆ بوو."

نایب رەجەب کە لەمێژ بوو قسە نەکردبوو، وەقسە هات:

"دەلەتتە تۆلە شوئىن گىتپان دا لىنگەت نىيە؟"

عەلىيەشەل:

"شوئىنم خەراپ نەدە گىتپا... بەلام ئىدى سوتىندىم خواردوۋە كە شوئىنى بىنيادەم ھەلنەگرم."

نايىب رەجەب:

"باشە، كارت بە ھەيوانان چىيە؟"

عەلىيەشەل:

"ئەگەر بە جارىك دەست لە شوئىن گىتپان ھەلگرم، نەخۇش دەكەوم. شوئىنى شوروۋ كەلەكتىۋى و ئەو جۆرە ھەيوانانە ھەلدەگرم... ۋەدوۋى راۋچىيان دەكەوم و شوئىنى ھەيوانان ھەلدەگرم، چ بىكەم، بە دەست خۇم نىيە. ئەگەر ھىچ شوئىننىك ھەلنەگرم بەخۇا دەمەرم."

جەبار:

"بە قورىئانى خۇاى بىم..."

نايىب رەجەب:

"ۋەى دايە گيان، ۋەى."

پاشان ھەتا گەشەنە بەستىنى "ئاۋىژەگابەرد"، ھىچيان قەسەيان نەكرد. لىئەرە، ئاۋانگ لەسەر زەۋى نىشتىبوۋ. خاكى ئىترە سوور بوۋ. گلەكەى بۇنىكى لىئەلەدەستا، ۋەك بۇنى گلى چوگورۋاۋا.

نايىب رەجەب:

"ۋەى دايە گيان، ۋەى... ۋەى ئەۋنۇم... خەرىكە نەۋنۇم دەشكىن... سەرى خۇم بۇ راناگىرى."

جەبار:

"چ بوۋە نايىب رەجەب... ديسان دەئالەتتىنى..."

نايىب رەجەب:

"ۋەى دايە گيان، ۋەى."

عەلىيەشەل:

"بىرنەكەى زۆر ئەستورر بوۋە. بەم ۋەزەۋە دەرنەچىن. چونكە زىاتر ئەستورر دەبى. دەبى لە جىيەك ۋەمىتتىن. مالى "ئومەتەزەرد" لەو نىزىكانەيە، پىاۋىكى باشە."

نايىب رەجەب:

"نا، نابئ... بۆ برينئك ناكريئ بنووئن. شوئنيئ شو وه كافرهمان ههلگرتوه وه دبئ وه دواي كهوئن. نابئ بئلين شوئنه كه كوئر وه بئ." "

ناب ره جءب دوايه تووره بوو و بانگي جه بارو همه دي كرد:
"همه د، جه بار... وه رنه پئش كارم پئتانه. دهموئ ههتا شو كار ههواو دبئ نه من سهرده سته بم... دهبئ ههردووكتان به قسم بكن، باشه؟..."

همه د:

"باشه."

جه بار:

"باشه... بزائم دتهوئ چ بكي." "

ناب ره جءب:

"هركه س قسم له قسم بكا، دهبه جي دهيكوژم... نه گهر بابيشم بئ، دهيكوژم." "

جه بار:

"باشه، كه س قسم له قسمي ناك... ئئستا بلي بزائم دتهوئ چ بكي؟." "

ناب ره جءب:

"راوه سته با وه خئي بئ." "

پاشان بانگي عهلييه شعلي كرد:

"عهلييه شهل دهلئن نه تو له شوئن گئران دا زور وه ستاي... بهلئنيشت داوه شو نامهردهي بدوزيموه. وايه يان نا؟." "

عهلييه شهل:

"بهلئ. بهلئيم داوه. بهلام نه گهر قهوليشم نه دابئ، بوخوژم دهموئ وه ببينم. بوخوژم به

خوئني سهر تينووم." "

ناب ره جءب:

"باشه... بلي بزائم، به فكري تو ئئستا عهبدي له كوئيه؟." "

عهلييه شهل:

"ئئستا ناتوام بئيم له كوئيه. يان دهبئ له شاري بئ، يان چوره ته ههواوه دئ... له وانه شه خهبريان بئ دابئ كه ئيمه له دواي عهودالئن... نه گهر دلي خهبري پئ دابئ، ههمن دهچئته دئهاتاي "دهشتي يزركير"، چونكه دهزاني ياغييه كان ناچنه جيگاي دهشت و نه گهرش بچن لئي نامئنهوه." "

نايب ره جەب:

"باشە، ئەگەر چوڭىيىتتە لاى يۆرگىر دەبى چ بکەين؟"

عەلىيەشەل:

"ئەمەن خەبەرى دەزام. ھەر لاق لە يۆرگىر بەرىتتە دەرى خەبەرتان پىن دەدەم."

نايب ره جەب:

"ئىستە تەگبىرى ئىمە چىە؟"

عەلىيەشەل:

"ئىستە ئىتوہ بچنە مالى ئومەتەزەرد. ئەمەن دەچمە لاى چوڭووراوا، نەختىك گوى ھەل دەخەم و دوايە دىمەوہ لاتان. ئىستە دەبى بچىنە مالى ئومەتەزەرد. ئومەتەزەرد خزمى خۆمەو نەو كافرەشى خۆش ناوى."

لاى ئىتواری بوو کە گەيشتە مالى ئومەتەزەرد. مالى ئومەتەزەرد تاقە مالدە بوو، و لەسەر تەپۆلکەيەكى بە دارو بار ھەلکەوتىبوو.

عەلىيەشەل:

"سلاو کاک ئومەت. ئەمە ھەمەدۆكى خۆمانە."

ئومەت:

"برالە بىستبووم کە چوویە شاخی. زۆرم پىن خۆش بوو. زۆرم ھەز دەکرد بت بىنم."

عەلىيەشەل ئەوانى لە ھەسارى مالى ئومەتەزەرد داناو بۆخۆى لىیدا رۆيشت.

ئومەتەزەرد لە دواوہ بانگى کرد:

"کاک عەلى، چايەك بخۆوہ، دوايە پرۆ."

عەلىيەشەل، ھەروا بە دەم رىنگا رۆيشتەوہ جوابى دايمەوہ:

"کاک ئومەت کارم ھەيە. بە پەلەم."

عەلىيەشەل ھەروا کە لاقە شەلەکەى بە دواى خۆى دا رادەکىشا، وەك ئەوہى بە غاردان

بپوا، دوور کەوتەوہ.

شەرى شەنبايەكى نەرمى ھەل کرد. مانگ بە ناسمانەوہ دەرگوت سەھۆل بەستوويە. شۆقى

مانگ بە نىتو لک و پۆپى دارەکان دا شىخال شىخال دەبرو و دەکەوتە سەر زەوى.

عەلىيەشەل لەبەر خۆيمەوہ دەرگوت:

"ئەگەر بىيە تەيرو بچىە ناسمان بەگىرت دىنم."

ماله کدی وهیبر هاتمه که به چند سال زه خدمت دروستی کردبوو و رای خستبوو. وهیبری هاتمه که پیاره کانی عهبدی خان شهو ماله یان چۆن ویران کردبوو. ددانی له چیره وه بردن. خیراتر پیتی هه لێنایه وه.

کاتیک گهیشه شاری، تازه دنیا رووناک دهبوو. چوه لای بازاره که. "مراد" ی گهسک دهری بازاره که، خهریک بوو بهردهرکی دوکانه کانی ده مالی و تۆزو خۆلی گه یاندهبوو عاسمان. وادیار بوو مراد سه رمایه تی. سلۆیککی له مراد کردو راسته پێ چوه چاخانه که ی "تۆفیق ناغا". تۆفیق ناغا تازه چاخانه که ی کردبووه وه. عدلی داوای چای کرد. چایه کیان له پیش دانا. چایه که هه لمی لێ هه لده ستا. عدلی به شهل که دله کوته ی بوو، هه تا هه موو دوکانه کان کرانه وه، هه ر له چاخانه دانیه ست.

کاتیک یه که م تیشکی هه تاو له بهرده پێژی پیاده پێیه کانی دا، عدلی به شهل چوه دوکانی "مام مسته فا".

مام مسته فا خه لکی ماراش و پیره پیایوئیکی ریش سپی و سه روو روخۆش بوو. هیشتا دوکان نه کرابوو وه. عدلی له بهر دوکانه که هه لته وشکاو پشتی به ده رگای دوکانه که وه دا. چاره پێ دانیه ست. سه که گروئیه ک که لمبۆزی ره عه رزی ده خشا به ته نیشت عدلی دا ته پیره ی. ئیره روویه رووی دوکانی نالته ندیی "هاجی کووره" بوو. تاوئیک دواتر حاجی کووره هات. ده زگایه که ی رێک و پێک کردو ده ستی کرد به ناره نارو نال کوئانه وه. نهو په یین و پاله ی له قوژبنێک کۆ کرابوو وه، هه لمی لێ هه لده ستا. وه ختیک هه تاو بلیند بوو هه لمه که نیشته وه. پاشان مام مسته فا پهیدا بوو. وه ختیک مسته فاغا بهو به یانییه چاوی به عدلی به شهل کهوت پێکه نی:

"چ باسه عدلی؟... شوئینی دزه کهت له دوکانی ئیمه دیه ته وه؟"

عدلی به شهل به باوئیشک دانه وه هه ستا:

"ته دی، هه روایه."

مسته فاغا ده رگای دوکانه که ی کرده وه چوه ژوور:

"باشه، وه ره ژوورئ عدلی ناغا بزائم، باس و خه بهر چیه؟..."

عدلی:

"بلیم چی کاک مسته فا قوژت له سه ر قوژرتی به ملمان دا دی."

مسته فا:

"بەلەن، بیستوو مانە."

عەلەییە شەل:

"بەلەن، حەقەن بیستووتە."

مستەفاغا:

"عەبدی کارێکی باشی نەکردووە... رۆژێ پێنج فەرەزە نوێوان دەکا، بەلام حەق نەبوو ئەو رەفتارە لە گەڵ تۆ بکا."

عەلەییە شەل:

"دەلەن عەبدیخان لەم دەرووبەرانیە... نەگەر راستە، باشترە نەمن لەو نیزیکانە خۆم ناشکرا نەگەم. نەگەر وە دەستی کەوم حەقەن بەلایەکی دیکەم یەسەر دێتێ."

مستەفاغا:

"مەترسە کاک عەلی. ئەو نیستا لە فکری گیانی خۆی دایە. لەو بێستە منداڵە، لەوێ کە دەلەن یاغی بوو، ئەوەندە دەترسێ کە نازانم لە چ کونێک دا خۆی حەشار داوێ. ناوێرێ لە شار وە مێتێ. دویتێ هاتە لای من، هێندێک سیفارو شەمچە ی کړی، لە خورجینە کە ی هاویشت و بە چوارنāl لێیداو رۆیشت. چووێ گوندی "ناک تووزلوو". بەنیازە هەرلەوێ زەوی و خانوو بکړی و پێنیتەوێ. عەبدی و حەمەد بە یەکتەر دەوێرن. ئەتۆ وویای خۆت بە. خەراپە ی لە گەڵ تۆ کرد. بەلام بۆخۆشی چاکە ی نایەتەرێ. ئەو دەشی بێنی، لە ترسی منداڵێکی بستیک منداڵ چۆن کون بە کون خۆی دەشاریتەو..."

عەلەییە شەل بێ ئەوێ مستەفاغای وەشک بجا لەسەرە خۆ پرسی:

"خو دەزانێ لە ناک تووزلوو میوانی کێ یە."

مستەفاغا:

"دەتوێ لە مالتی کێ بێ؟ لە مالتی کوێخا حوسینی خزمی خۆیەتی."

عەلەییە شەل بۆ ئەوێ بە تەواوی دلنیا بێ، زۆر بە نارامی گوتی:

"نا... باوەر ناکەم لە ناک تووزلوو بێ، چونکە ئەو نێو نێوێ هیچ پێ خۆش نیە. حەقەن دەچیتە چو کووراوا، دەچیتە گوندی زەردەباخچە، مالتی کۆرە خالەکی."

مستەفاغا تورپە بوو:

"قەسێ قۆر بۆ دەکە ی؟ کابرا لە ترسان خۆین لە لەشی دا نەماوێ. بێبێنی زگت پیتی دەسووتی. وا زەرد بووێ دەلێنی بەهیتی زەردە... ناخر ترسە نۆکی وا کە لە ترسان نازانی لە چ

كونيك دا خۆى بشاريتهوه، دهچيته مالى كوپه خاله كەى، كه دهلتي مهري خوايه... عهبدىت چۆن ناسيوه... لهوانه نيه كه بهو ئاسانيه كلكى به تهلهوه بى... بيستم نهو كوپه ياغييه كه پتي دهلتن حه مه دۆك چهند شو له مه بهر چووته سه ر ژن و مندالتى عهبدى. دهلتن ويستويه ژن و منداله كەى بكوژي، دوايه به زه يي پييان دا هاتوه به ره لاي كردوون. بيستروته يان نا؟... دهسته يه كيشيان ژاندارمه وه دواى نهو كوپه ياغييه خستوه. خو عهبدى له م وه زعه دا مندال نيه له ئاك تووزلو وه ده ركه وي. كويخا حوسين زۆر پياوه. ههتا كه لاكى كويخا حوسين نه كه وي، كهس ناتواني پري چاروان ته ماشاي ميوانه كەى بكه... عهبدى نه مانه باش ده زاني. چما منداله كه مالى كويخا حوسين به جي بيتلي و ههستى بچيته زه رده باخچه؟ قهولت پى ده ده م نيستا بچيه مالى كويخا حوسين، ده بينى له په ناي ناگردانه كه دانىشتوه... نه من دلتيام."

عهلى پيشه شل:

"خو به حهقه، ناحهق يان له كهس قبول ناكه. نهو زولسي له من كردوه. خواش به دهستى كه ستيكى ديكه حهق منى لى دهستيني. با خۆى بشاريتهوه... با له ترسان شو و روژ ناروق هه لپيژي... نه من كاريكم پتي نيه، هه ر هه والدى خوى ده كه م."

مسته فاغا:

"نه ري، نه تو هه والدى خوى بكه."

عهلى هه رچهند جيگاي عهبدى دۆزيبوه وه، به لام ديسان دلى شارى نه ده خواره وه و رازى نه بوو ههتا باشتر دلتي نه بى، حه مه دۆكى به ريته چو كورواو خوا نه خواسته به لايه كى به سه ر بى.

له مسته فاغا هينديك هه لئاو له نانه واخانه ش هينديك ناني كړى و به ره ئاك تووزلوو كهوته ريگا.

له شارى را ههتا باتلاغه كانى "ئاغاچسيز" نيزيكي سه عاته رييه كه. ليتره دارى بيشه ي به قهده ر داره كانى ليتره وار بليندن. چۆم به نيته راستى نه م دارانه دا ده روا. گوندى ئاك تووزلوو كه وتووته پشتى باتلاغه كانى ئاغاچسيز. لهو دئيه دا كهس نيه تاوله رزى خو ولايتي تووش نه بوو.

له نيزيك قاميشه لان وه نهو ده چو ريگاي لى ون بوو. دهستى كرد به شوي گيران. شوي چهلتيكي هه لگرت. شوي نه كه بى لاي باتلاغه كان چو بوو. له وه كه شو شوي

دۆزىيىۋە، ھەم خۇشحال بىو ھەم توۋرە. لە دلى خۇى دا دەيگوت: "باشە، شويىنى چەقلە!..." ھەروا كە جىئىرى بە چەقلە دەدا شويىنەكەى ھەلگرت. سەرەنجام بە دواى شويىنەكەدا لە عدەزىتىكى وشك سەرى ۋەدەرنا. لەدلى خۇى دا گوتى: "نەو چەقلە سەگبابە زۆر شتى لەبن سەريەۋە ھەن... ھەر لە جى دا چەقلە ھەيۋاننىكى بەھۆشە."

رۆژى دواتر ھەتاۋ بلىند بىوۋ كە گەيشە ناك توۋزلوۋ.

ناك توۋزلوۋ كۆيۈرە دىيەكى بىست - سى مالىيە. ھەموو مالىەكانى نەو دىيە كەپرەن، كەپرى قامىش. لەسەر بانە قامىشەكانىش گىيا شىن بىوۋ. بانى كەپرەكانى دەۋرۋەرى قامىشەلەن ھەمىشە نۆيە، چونكە قامىشەلەن لەبەر دەستيانە. قامىشەكە دەپرەنەۋە جار بە جار پى دادەپۆشن. بەلام بانى نەو كەپرەنە كە لە قامىشەلەن دوورن، زۆرتەر بە قامىشى وشك داپۆشراۋن. گىياشىنىشيان نىە. رەنگى نەو بانانە كەمىك ۋەك رەنگى زىو دەچى.

عەلىيەشەل گەيشە پەناى ناۋەدانى. مېشۋولە بالى لىك نەدەدا. تەنيا ژنىك لەبەردەرگاي يەكىك لە مالىەكانەۋە كە چىغى چۈاردەۋرەكەى داھاتبوۋ، سەرىكى ھىنايەدەرۋ رۆيشەۋە ژوورى.

عەلىيەشەل:

"خوشكى... خوشكى بەرئۆ... مالى حوسىن ناغا كامىيە؟"

ژنەكە ھاتە بەر دەرگا. مالىكى نىۋە كەپرە نىۋە تەنەكەى لە نىۋەراستى ناۋەدانى دا پىن نىشان دا. عەلى كە ھەناسەى سوار بىوۋ، بۆلاى نەو مالىە ۋەپى كەوت.

دەرگاي مالىەكە كرابوۋەۋە. تارلىك لە پىتش دەرگا راۋەستا. پىاۋىكى گەلەگەت لە

مالى ھاتەدەر:

"چت دەۋى براگيان؟"

عەلىيەشەل:

"تەمن رەبىتى عەبدىخانم... پەيامىكەم بۆى ھىناۋە."

پىاۋەكە:

"ۋەرە ژوور براگيان."

لە ھەسارى كەررەى مالىەكە تىپەرى. چوۋە ژوورى ھۆدەيەك كە سەرانسەر بەرەى لىراخراپوۋن و ئاورەكەشى خۇش خۇش دايىسا. عەبدىخان لەبەر ئاگرەكە دانىشتىبوۋ، دەسجىبى دەگىرپان و بۆلاى ئاورەكە چەمابوۋەۋە، وادىار بوۋ وئىزىنگى دەدان.

عەلى تاۋىك لە پەنا دەركەى راۋەستا. عەبدىخان ھەروا وئۆيىنگى دەدان. ھۆشى بەسەر
دەرگاھە نەبوو و ھەروا دەسجىبى دەگىران. پىاۋە كەلەگەتەكە بە دواى عەلى دا ھاتە ژوور:
"خان... لە دىنى خۇتان را ھاتوون."

عەبدىخان، ھەروا بە دەم فەكرەكانىيە بە نەسپاى سەرى ۋەرسووراندو چاۋى دە عەلىيەۋە
بېرى. عەلى جۆرىك راۋەستابوو دەتگوت خەرىكە بەسەر لاقە شەلەكەى دا بىكەۋى. خان لە
پىش دا عەلى نەناسىيەۋە. يەك دوو جار چاۋى لىك نان. كاتىك عەلى ناسىيەۋە رەنگى پەرى.
زارى كەدەۋە ھىندىك شت بلى، بەلام نەيتوانى. كەس لە قەسەكانى ھالى نەدەبوو. عەلى چوۋە
لاى. عەبدىخان چاۋى پى دەرىپىن و دەسجىبەكەى لە دەست بەرىۋەنەۋە:

"ۋەرە كوپم... ۋەرە بزانم باس و خەبەر چىيە؟... لە دىنى را خەبەرت ھىناۋە؟"
عەلى لەبەر ئاگردان، لە لاى خان دانىشت.

عەبدىخان:

"باشە... باس و خەبەر؟"

عەلى يەك دوو جار بە دىنى پىاۋە كەلەگەتەكە چاۋى لە عەبدىخان داگرت. عەبدىخان
تىگەشت كە عەلى قەسەكى نەيتىنى پىيە.

عەبدىخان:

"ۋەسمان... تاۋىك بچۆ دەرى، ئىمە دووسى قەسەى تاپىيەتيمان ھەن."

پىاۋە بالاۋەرەزەكە چوۋەدەرى و دەرگای پىۋەدا. عەبدىخان لە عەلى نىزىك بوۋەۋە:
"كوپم باس و خەبەر چىيە؟"

روخسارى عەبدىخان لەبەر ترس و نىگەرانى شىكلىكى سامناكى بە خۇيەۋە گرت. پىرسى:
"عەلى... نەكا ئىستا شىتنى مەن ھەلگرتىنى؟"

عەلىيەشەل واى خۆ فەقىر دەنۋاند دەتگوت ئىستا نا ئىستا لە بانگى گىرانى دەدا.
عەلى:

"خان... نازانى نەو شىۋىن گىترانە چ بەلەيەكى بەسەر مەن ھىناۋە... دى و مال و ژيان
و دارۋنەدارم لەدەست چوۋە كەۋتوۋمەتە غەرىبايەتى. ئىستا شەۋەش بەس نىيە، دەبى
روحىش بەدەم. ھەمدەۋك ھات. مەنى لە چاغشاك بەگىر ھىناۋ بەدەست بەستراۋى ھىنامىيە
ناسىياب چەشمە. دەيگوت دەبى عەبدىخاننىش ۋەبىنم و ھەردوۋوكتان پىكەۋە بكوژم. شەۋى
كەيشىنە ناسىياب چەشمە. ھەمدەۋك دەرگای مالاكەى تۆى شكاندو چوۋە ژوورى. شىۋەنى

ژن و مندالەكەت دەگەشتە ئاسمان. ئەمەن لەو شلوق و پلوقىيەدا بۆي دەرجووم. چوومە مالىيە حەسۆ شىلم. حەسۆ دەستەكانى كەردمەو. حەسۆم نارد بېچى بزانى لە مالىيە نىتو چ باسە. حەسۆ چو و خەبەرى هيتا. دەيگوت خان لە مال نيه، حەمەدیش چووتە ژوورئ و لە پشتهو دەركاى داخستوه، كەس ناتوانى بچيتە ژوورئ و ژن و مندالى عەبدىخان لە ترسان ئەو زىباويان دەچى... دوو ياغيى ديكەش كە لەگەل حەمەد بوون، وەختىك پيتيان زانيبوو كە ئەمەن هەلاتووم، كەوتبوونە نيتو دئ و مال بە مال بە دوام دا دەگەران... بەلئى خان... ئەمەنىش لە نيتو دئى رام كەرد... نازانى لە نيتو دئى چ قيامەتەك بوو. بە هەر نارەحتىيەك بوو لە ناوايى وەدەر كەوتم، هەتا گەيشتمە سەر چۆمىش، گويم لە دەنگى ئەوانە بوو كە بەدوامەو بوون. ئىستا پىتم بەلئى تەگبىرى مەن چيە خان... ئەمەن هەوەل خواو دووهم تۆ شك دەبەم."

عەبدىخان رەنگى پەرى. لەو نيتو دا عەلىيەشەلەش دەستى بە گريان و هەنىسك دان كەردبوو:

"خان... دەستم بە داوینت... فكريك بۆ ژن و مندالى مەن بكەو. ژن و مندالەكەم لە چاغشاك بەچى ماون. ئاخىر گوناحى مەن چيە. ئەمەن تازە ناويزم بچمەو وئ. ئەتۆ رەيەكم بۆ دانى خان. بۆ خوشت دەبى فكريك بۆخۆت بكەى. لەم چوكووراوايە چ دەكەى؟... ئىستا ئىمە بە جەهەننەم، ئەتۆ دەبى چارەيك بۆخۆت بدۆزيەو. ئاخى ئەتۆ خواوئى پىتەنج پارچە مەلكى خان. هەموو خەلك گەورەو چووك دەلەين عەبدى خان چووتە چوكووراوا. ئىستا ئىمە بە جەهەننەم خان. ئەمەن لە خۆم زياتر لە فكرى تۆ دام خان..."

روخسار و ئەستۆي عەبدى خان سوور هەلگەران، چاوى پە بوون:

"كۆرم، عەلى ئاغا... دەزانم خەراپەم لەگەل كەردوى. ئىستا بچۆ ژن و مندالەكەت بىنەو دئى خۆمان. نامەيكەشت دەدەمى بۆ مالىيە ئىمەى بەرە. دەنوسم تۆ و جووتت بدەنئ. هەرچى بوو رۆيشتو. ئىستا بچۆ پىلى ژن و مندالەكەت بگەرە بىيان هيتەو ناسياب چەشمە."

عەلى:

"ئەمەن تازە ناويزم پەلەم نيتو بىنەم خان گيان. ئەگەر ئەو بىنەشەفەى بى ناموسە بەگىرم بىنئ، بەخوا و نچر و نچرم دەكا."

عەبدى خان:

"لىتى مەترسە، نايەلم چى دىكە لەر كىتوانەدا بە كەيفى خۆى بىت وىچى. بىستومە لەگەل دوردوۋە شىتتىش تىك چورن. ۋەلامم بۆ دۆردوۋە شىت ناردوۋە. ھەر نەم رۆژانە دەستەى چىچكىلىشى بەگژدا دەكەم. ھىچ ترست لىتى نەبى. ھەر نەم رۆژانە ۋەك كەويارە بۆت دەگرم. نەتۆ ترست نەبى.

عەبدى خان دەستى بە گىرفانىدا كىردو بەستەيەك ئەسكىناسى دەرھىنا. لەنىتو ئەسكىناسەكان نىزىك بە دە ئەسكىناسى سەوزى دەرھىنا:

"ۋەرە كوپم، ۋەرە عدلى ئاغا. ئەمەش پىوولى خەرجىت. ئىستا گوى بگرە بزانە چت پىدەلئىم. نەتۆ ئىستا دەبى راستەرى بچىيە ناسىاب چەشمە سەرىكى مالى ئىمە بدەى. بلى سى مېگەل لە مەرو مالاكەكە لى خورن بۆ چوكورواۋا. بەلام وريا يە شو زۆلى ھەرامزادەيە نەت بىنى. بە شو بچوۋە نىو ئاۋايى با كەس نەت بىنى. بە يەكەك لە نۆكەرەكانى من بلى ھەستى بچىتە چاغشاك و ژن مندالەكەت بۆ بىنى. ئەتۆش خەبەرىكى مندالەكانى من بزانە ۋەرەۋە. نازام شو نەخلەتەيە چى بەسەر مندالەكان ھىناۋە. ھەستە عدلى ئاغا... ھەستە پاروۋە ئانتىك بچۆ و ۋەرى كەرە."

عدلىيە شەل دىسان گىريا:

"خان مەمنىرە بۆ ئەۋلا. بەخۇا ۋەدەستى كەوم، كەلاكم دەخاتە سەر زەۋى."

عەبدى خان توۋرە بوو:

"زۋوبە، ۋەرى كەرە. قەسەكانىشت لەبىر نەچن. بەخۆرايش مەترسە. لەۋانەيە ھەتا ئىستا ژاندارمە گرتىتەيان. ئەو جارى زۆرى ماۋە بۆ ئەۋەى بىتە ياغى."

عدلى:

"باشە خان، بەسەر چار. راست دەكەى. ئەو ئىستا زۆرى ماۋە بۆ ئەۋەى بىتە ياغى."

نانيان بۆ عدلى ھىنا. عدلى بە پەلە نانەكەى خوارد و ۋەرى كەوت:

"بە پشتىۋانى خۇا. دەچسەرە دى... نىشەللا خەبەرىكى ژن و مندالەكەت بۆ دىنەسەرە."

عدلى بالى گرتن. لاقە شەلەكەشى لەبىر چوۋبوۋەرە. رۆژ و نىۋىك يەك تەكان بەرىتوۋە بوو، تا گەيشتەۋە مالى ئومەتەزەرد. كاتىك گەيشتەۋە نىۋەشە بوو. لەبەر دەرگا فیتوۋىەكى لىدا. ئومەت فیتوۋەكەى ناسىۋەۋە دەرگاي كىردەۋە:

"بەسپایی، بەسپایی... مالتە کەمان پەر لە ژاندارمەییە. بەدوای حەمەددا دەگەرێن. هاتوونە مالتی ئێمە ماندوویان بچەسێتەوه، نیتسا نووستوون. وەکیل باشی عاصم خەریکە شیت دەبێ. کورەکانی تۆش ئەو لە کادیتنی کەیفی دەکەن. بەرخێکم بۆ سەرپرێون. بەلام شەم حەمەدۆکە ماشەللا یەک پارچە ناوڕە بۆخۆی. نەقسە دەکاو نە هیچ دەلتی. بەلام دیارە زۆری پێیە. لە چاوانی را دیارە. چاوەکانی وەک شاگر هەلەدەبن و دەکووژێنەوه. نیتسا راوەستە. لەنێو یاغییەکان ناویانگێت کە دەردەکا کەس نەبین... وەرە بێبەمە لای وان."

چوون بۆ لای کادیتنی. نۆمەت دوو خێرکە بەردی هەلگرتنەوه. سێ جاری لێک دان. دەرگای کادیتنی بە ئەسپایی لێ کرایەوه.

عەلییەشەل:

"ئەمەم... هاتەوه."

حەمەد:

"بەخێراتیەوه، وەرە ژوور."

عەلی چووە ژووری و دەرگایان پێوەدا.

حەمەد:

"ئەو رەفییەتی تۆ زۆر پیاوێ عەلی ناغا. زۆر پیاوی چاکە. ئەگەر کەسیکی دیکە بایە، تا نیتسا ئێمە بەگرت دابوو. ژاندارمەکان مالت بە مالت بە دوامان دا دەگەرێن. چاک بوو کە هاتیەوه."

عەلییەشەل:

"دیتەوه برالە. لە ئاک تۆزلوو، لە مالتی کوێخا حوسێن، لەبەر ناگردان لێی دانیشتووە." حەمەد لە خۆشییان دەست و لاقی خۆی لێ ون ببوون. شەمەجەیی لە گیرفانی دەرھێنا. شەمەجەییەکی لێ داو چرا فێیلەکەیی هەلکرد. ئەمە کە مەترخەمیەکی گەورەبوو.

جەبار و نایب رەجەب، هەردووکیان لە قوژنیێک لەسەر دۆشەکیێک خەوتبوون. حەمەد بە ئەسپایی نفورچیێکی لە جەبار کوتا. جەبار بە ترسەوه لە جیتی دەرپەری و پەری دایە تەنگەکەیی.

حەمەد:

"شتێک نیە جەبار، ئەمەم."

جەبار:

"چيە، خەبەرلىك ھەيە؟"

جەمەد:

"غەلى ھاتەتەۋە."

جەبار:

"غەلى ھاتەۋە؟"

جەمەد:

"ئەدى، ھاتەتەۋە."

جەبار:

"دېيەتەۋە؟"

جەمەد:

"ئەدى، دېيەتەۋە."

جەبار:

"كەۋابى، كارەكەمان جوور بۈرە."

جەمەد:

"ئەدى، جوورە."

جەبار:

"كەۋابى، دەسبەجى دەپى ۋەپى كەين. ۋا نىە؟"

جەمەد:

"ئەدى، دەسبەجى."

جەبار:

"دەسبەجى... بەلام نايىب رەجەب ۋەزەى باش نىە. ھلى بىز ناچوۋلى... دەترسى بىرى."

جەمەد:

"ئەدى تەگىرمان چيە؟"

جەبار:

"نايىب دەپى ھەر لىترە ۋەمىنى."

جەمەد:

"نامىنىتەۋە... دەترسم توۋشى شىكمان بىكا."

جەبار:

"چارە نە، دەبی ھەلئ سیتین."

ھەمدە:

"ئەو، دەبی ھەلئ سیتین."

جەبار نەورچیکى لە نایب کوتا. نایب لە خەوئ دا تەنیشتاو تەنیشتی کرد.

جەبار:

"نایب، ھەستە."

نایب رەجەب:

"ئەمن خەریکم دەمرم... ئەو دەمرم."

جەبار:

"ھەستە نایب... دەبی پرۆین، ھەستە."

جەبار دەستی نایبی گرت و راستی کردەو.

نایب نالاندی:

"لیم گەرین... ئەمن خەریکم دەمرم... ئەمن ئیدی دەمرم."

جەبار:

"ھەستە رەجەبەشیر... ھەستە نایبەشیر... ناخو ئەتۆ نەتگوت بۆخۆت سەردەستە؟..."

ھەستە...

وختیک دەستی نایبی بەردا، نایب سەرلەنوئ کەوتەو ئۆ جی یەکە و لیتی کەوتەو.

ھەمدە:

"بەستە زمانە... چەند رۆژە خەو نەچوو تە چاوی. ئەمڕۆ یەکەم رۆژە کە خەوی

لێ دەکەوئ... چەند رۆژە ھەر ھاواری بوو."

جەبار:

"ئەدی چ بکەین؟... لێرە بەجیتی بیلین و پرۆین؟"

ھەمدە:

"نا."

ھەمدە جگە دەستی نایبی گرت و راستی کردەو.

چەند جار بە سرتە بۆی دووپات کردەو:

"نايب، نايب... عەبدىخان لە گوندى ئاك توزلوويه، لە ئاك توزلوو... لە ئاك توزلوو... عەلى خەبەرى ھىنارە... عەلىيەشەل ھاتەوہ نايب، ھەستە..."

نايب رەجەب چاوى ھەلەنجان:

"چى؟..."

خەمەد:

"جىگەي عەبدىخانمان دىتەوہ، لە ئاك توزلوويه."

نايب رەجەب:

"عەلىيەشەل جىيەكەي دىتەوہ؟"

خەمەد:

"بەلەي، عەلىيەشەل دىتەوہ."

نايب رەجەب:

"ئەگەر نەيدىبايەوہ، ھەر لە جىي دەمكوشت... روحى خۆي كپەوہ."

نايب ھەلەستا، دەتگوت ژەھرى خواردوہ. نىوچاوانى تىك نابوو. نەيدەويست بزانن نەستۆي

چەند دىشى:

"كۆرپىنە ھەتا وەرئ نەكەوتووین، با برىنەكەم دەرمان بكەين. نايب رەجەبتان دىيەوئ كارتىك بكا، خوا لە ھەموو گوناخەكانى خوش بىي، دىيەوئ عەبدىخان بكوژئ. نايب رەجەبتان دىيەوئ ھەموو گوناھەكانى بە خوئنى عەبدىخان بشواتەوہ."

عەلىيەشەل:

"با ئەمن بۆي دەرمان كەم."

عەلى لە پەناي ئەژنۆي نايب دانىشت.

نايب رەجەب:

"كۆرې چاك، گيانى خۆت كپەوہ. ئەگەر نەتدۆزىبايەوہ، بە خوايەتى خوا ھەر لە جىي دەمكوشتى."

عەلى:

"دیمەوہ. دوژمنى فەقىرو ھەزارانم دىتەوہ. ھەقى خۆي لە مستى نىن."

نايب رەجەب:

"واي ھەقى خۆي لە مستى دەنىم كەيفت پىي بى."

عەلى لە نىئو قوتووه بۆياخىتك مەلحەمى دەرھىنا. مەلحەمى لەسەر برىنەكە دانائو بەستى.
نايب رەجەب:

"ياللا با برۆين، ئەگەر بە دەقيقەش زووتر بکوژى، باشترە."
بە پەلە لە دەرگا چوونە دەر. لەبىريان چوو خواحافىزى لە ئومەت بکەن. وەرچى کەوتن.
جەبار:

"سوپاس بۆ خوا کە ئەو رۆژەشان دیت."
حەمەد:

"سوپاس بۆ خوا."
حەمەد لە خۆشىيان نەبەدەزانى چ دەکا. لە پيش ئەوانى دیکەو، وەك بەلى لىپوabin
دەفري، عەلىيەشەل بە دواى حەمەدەو بوو.
عەلىيەشەل:
"دە لىرەشى دا بە من."

عەلىيەشەل ئەو درۆيانەى کردبوونى و ئەو گریانەى پىتى گریابوو، بۆ ئەوانى دەگێرايەو
ئەوانىش پێدەکەن.

کاتىك گەيشتنە نيزىك شاواى "تاقەترو"، لە برسان خەرىك بوو بکەون. بە رۆژ
حەسابوونەو بە شەویش بە نىئو دارو دەوێن دا رۆيشتبوون.
عەلىيەشەل:

"ئىستە غەمى نانتان بۆ دەخۆم. هەر لە نىئو ئەم قوولکەيە چاوەروانم بن."
عەلى رۆيشتە گوندی تاقەتوو. لەوێرە بۆ ئاڤ تۆزلوو نىو سەعات رى بوو. ئاڤ تۆزلوو لە
بشت ئاناوارزا، لە پشت قەلاتى ئاناوارزا بوو. عەلى، نىو سەعات دواتر بە هەمبەنەيەكى
گەورە نان و دۆدانەيەك ماستەو گەرايەو.
"ماستەكەم دزى. دۆدانە ماستەكەيان بە دارىكەو هەلواسىبوو. وام هەلگرت، دەتگوت
نى خۆمانە."

نان و ماستەكەيان خوارد. پاشان يەكى سيفارىكيشيان پێچايەو.
لە روخسارى نايب رەجەب را دیار بوو کە برىنەكەى خەراپ وەژان هاتو. هەروا ددانى لە
چپەو دەبرد و نىئوچاوانى گرژ دەبوو. کەمىکيش بۆلەى دەهات:
"بۆخۆم سەردەستەم. هەرکەس قەسەم لە قەسەى بکا، بۆخۆم دەزانم چى لى دەکەم. لە ژيانى
خۆم دا گوناھم زۆر کردوون. ئىستەش دەمەوى خىرتک بکەم. هەرچى گوتم بە قەسە بکەم."

نایب رووی بۆ لای جهبار وەرگیرا:

"حالی بووی چیم گوت؟"

پاشان له حه‌مه‌دیشی پرسى:

"ئه‌تۆش تى گه‌بشتى؟"

جهبار:

"حالی بووم."

حه‌مه‌د:

"تى گه‌بشتى."

نایب ره‌جه‌ب:

"هه‌تا شه‌وى ده‌بى لێره‌ بى. شه‌وێش ده‌بى به‌چینه قه‌راخ دى و له‌ نێو داران دا خۆمان به‌شارینه‌وه. نێوه‌ ده‌بى به‌ قسه‌ى من بکه‌ن. نه‌من شه‌و ولاشه‌ى به‌ست به‌ به‌ست شاره‌زام. تى گه‌بشتى؟... به‌ست به‌ به‌ست... هه‌و ئی ده‌بین؟... شه‌وى پێتى ده‌لێن مه‌یدانگای جه‌یهان. پشته‌وه‌ی ئی ئاناوارزایه‌، پشتی ئاناوارزاش گوندى حاجی‌یه‌نه. وه‌ختیک عه‌بدیه‌ان کوشت ده‌بى به‌چینه گوندى حاجی‌یه‌ان و روو له‌ کێسوی حاجی‌یه‌ان بکه‌ین... وه‌ختیک کابرامان کوشت گوردانیك ژاندارمه‌مان وه‌دوا ده‌خه‌ن. زه‌حه‌مه‌ له‌ چنگیان ده‌رچینه‌، به‌لام هه‌یج که‌س نه‌م نێوه‌ نێوه‌ی وه‌ك من شاره‌زا نه‌یه. هه‌موو کون و که‌لێنه‌کانی شاره‌زام... نابێ هه‌یج کامتان قسه‌ له‌ قسه‌ى من بکه‌ن. نێوه‌ ناوی کاکه‌ شه‌له‌تان بیستوه‌ یان نا؟... نه‌و به‌ قسه‌ى منى نه‌کردو هه‌موو ده‌سته‌که‌ی به‌ کوشتن دا، شه‌ویش چ ده‌سته‌یه‌کی گه‌وره‌؟!... بۆخۆشی کوژرا. هه‌یج که‌س ده‌رووبه‌ری چو‌کووراوا وه‌ك نایب ره‌جه‌بى خۆتان شاره‌زا نه‌یه... هه‌مووتان ده‌بى به‌ قسه‌ى من بکه‌ن."

نه‌و جێ‌یه‌ی خۆیان لى شارد‌بووه‌وه‌ لافاوگه‌ بوو. لافاو خپه‌ به‌ردى سپی و مووره‌کاج و قامیش و ده‌وه‌ن و ره‌گه‌دارێکی زۆرى تى کرد‌بوو و به‌سه‌ر یه‌ك دا که‌له‌که‌ی کرد‌بوون.

لافاوگه‌کانی دواتریش هه‌تدیک لکه‌دارى دیکه‌یان هه‌ینابوو، به‌لام نه‌یان‌توانیوو دوورترین به‌رن و هه‌ر له‌ بن که‌له‌که‌ داره‌که‌ی پێشوو، خپان کرد‌بوونه‌وه‌ بۆخۆیان به‌سه‌ر شه‌و داروباره‌دا تێ‌په‌رپێبوون و له‌ په‌ناى کێلگه‌که‌وه‌ قوولگه‌یه‌کیان دروست کرد‌بوو.
حه‌مه‌د و شه‌وان له‌و قوولگه‌یه‌دا خۆیان هه‌شار دا‌بوو.

ئىتوارة داھات. ھەتتا خەرىك بوو ئاۋا بىن. دەشت بە تېشىكى ھەتتا نوورباران دەكرا.
لىتوارة ھەورەكان رووناك بوو. ھەورەكان بە سوۋچى ئەۋىپەرى دەشتەكەۋە چەسپابوون.

نايىب رەجەب:

"زۆر لەمىژ بوو خۆرشاۋابوونى چوگورراۋام نەدىبوو. لىترە ۋەختىك ھەتتا دى ئاۋا بىن،
ماۋەيەك بە زەۋىيەۋە دەچەسپىن ۋە دەمىتتەۋە... ھەر سوور دەبىن ۋە سوورتى دەبىن... ۋەك
خۆرىن سوور دەبىن... لە پاشان لەپىر ۋە دەبىن... نىستا تەماشاي كەن... نەمەن ئىلدى دەبىن
بىرم... ۋەرن تەماشاي كەن."

جەبار پىئەكەنى.

نايىب رەجەب توۋرە بوو:

"بە جى پىئەكەنى سەگىباب؟"

جەبار:

"بە غەلىيەشەل پىئەكەنم."

نايىب پىئەنگ بوو.

ھەتتا ئاۋا بىن. دىئا تارىك بوو. نايىب دەستى لەبەر پىشتىن ناپو، ۋەك پەيكەرىكى
بىگىيان روو بە تارىكايى كاتى خۆرشاۋا راۋەستابو:

"نەمەن ئىلدى ئەجەلم ھاتو، چاك بوو، ھەر نەبىن پىش مردنم جارىكى دىكە خۆرشاۋابوونى
چوگورراۋام دى."

لە دەشتى تاقەتو تىپەرىن. گەشىتنە باتلاغەكان. ۋەختىك لە باتلاغەكان ھاتنەدەر، مالىە
قامىشەكانى ئاك توزلوو ۋەدەر كەۋتەن. لە كولاۋكەي يەك دوو مالىەۋە رووناكايى دەھاتە دەر.
مالەكانى دىكە لەتارىكايى دا ۋە بىسون. زۆر مەندوۋ بىسون. لە بىن دەۋەنىك دانىشتەن.
غەلىيەشەل خەرىك بوو سىغارىك داگىرسىن. نايىب كە لە سەرەخۆ دەپىنالاڭد، گوراندى:

"شەلەي قورمىساغ... دەتەۋى كەلاكت بىنەمە سەر زەۋى؟... لەگىرفانتى نى."

غەلىيەشەل بىن ئەۋەي ھىچ بلى، شەمچەكەي لە گىرفانتى ناپەۋە.

نايىب رەجەب جارىكى دىكە بە توندى دەستورى دا:

"دوۋىارە پىتەن دەلىم... ھەركەس كۆتىم بىز رانەگىز، ھەر لە جى دەيكۆزۇم... نەگەر
بابىشم بى دەيكۆزۇم... بلىن بىزائىم مەنتان بە سەردەستە قەۋلە يان نا؟"

گوتيان:

"سەردەستە ئەتۆي نايپ."

پاش ئەم قەسەيە نايپ سەري داخست و نيو سەعاتىك بىدەنگ ماو لەفكرەو چوو. پاشان سەري هەلپى، برۆي تىك نان و لە حەمدى پرسى:

"ئەم شەلە دوايەش بە كەلكى تۆ دى؟"

حەمدە:

"ئەدى..."

نايپ رەجەب:

"يەكى وەك عدلىيەشەل بەكەلكى ھەموو ياغىيەك دى."

نايپ دووبارە بىدەنگ بوو. وەخت درەنگ دەبوو. جەبار خۆي پى پانەگىرا:

"چتە نايپ؟... خەوت لى كەوتە؟"

نايپ زۆر لەم قەسەيە توورە بوو. ددانى لە چىرەوە بردن و جوابى داىوہ:

"سەگباب... پىت وايە لەم دەشتە وا بە ناسانى دەكرى بچىنە نىو دى، كابرايەكى لە

مالى خۆي دا بكوژى و بچىوہ شاخى؟... خەريكم نەخشەي دەكىشم."

نايپ دووبارە بىدەنگ بوو و لە گۆ فكران راچوو. پاش ماوہيەك وەك لە خەو راپەريپى، سەري هەلپى. لەو تاريكايىيەدا تەماشاي يەك بە يەكيانى كرد. لەبەر شۆقى ئەستىرە دەم و چاوى ھىچيانى بۆ نەبينرا.

دەنگى وەك دەنگى دايكىك گەرم و بە سۆز بوو "گوتى:

"كوپىنە... ئىدى ئەمن وەختم ھاتوہ. ئەم برىنە كارى خۆي كردوہ. زۆر باش

دەزانم تازە بۆي دەرچووم. ئەمن لە فكري نىوہ دام لە فكري حەمدەدۆك دام. دلى

حەمدەدۆك، دلى پياوانە. لەنىو ئەم پىنج دىيەدا، دواي چەندىن سال لەنىو ھەموو

پياوہكان دا نەو تاقە پياوہ ھەل كەوتوہ لە رووى زالم ھەل كەراوہ تەوہ. حەمدە زۆر

پياوہ. نەگەر بىنم ھەمىشە وەك گلىتەي چارى خۆم پارىزگارىي لى دەكەم. بەلام ئەمن

تازە رۆيشتووم..."

پاشان، رووى كرده عدلىيەشەل:

"ئەتۆ... شەلە، ئەتۆ... ئەتۆ نەگەر پياويكى باش بى، چونكە ياغىيش نى، دەتوانى

زۆرت كەلك بۆ حەمدە ھەبى."

عدلىيەشەل:

"هەر کارێک لە دەستم بێ، بۆ حەمەد تەنەخی ناکەم. مائەم وێران بوو. لە ئاوەدانێ دەریان کردم. ژن و منداڵە ئاوارە بوون. هەموو ئەو دەردانە هەروا بزانە بوونە بەرداشێک و لەسەر دڵم دەگەڕێن."

نایب:

"ئێستا بێنەوه سەر کارەکەمی خۆمان. نیوەشەوی دەبێ بچینە نێو دێی. راستەپێ دەچینە مائەم حوسێن. لە ژووری دا دەیکوژین و دێینە دەری. بەلام عەلییەشەل نایب لەگەڵمان بێ." حەمەد:

"ئێستا نیوەشەوه نایب. هەر ئێستا دەبێ وەپێ کەوین. نا...؟"

نایب هەستا. فێشە کدانەکانی رێک و پێک کرد، دەمانچەکەمی پێ کرد، نارنجۆکەکانی تاقی کردنەوه و گیرفانەکانیی پشکنین:

"شەله، شەمچەکەت بەدە بە من و لەم دەوروێرانەش رامەوهستە... بۆ هەر کوێیەک دەچی، بچۆ."

عەلییەشەل شەمچەکەمی دەرھێناو دای بە نایب.

"ئێشەللا بە خێرو خۆشی."

پاش ئەم قسەیە پشتی تی کردن و رۆشت.

حەمەد:

"دووبارە ئێشەللا یەکتەر دەبینینەوه... سوپاست دەکەین."

عەلی:

"بە هیوای خوا."

وەختێک عەلییەشەل لە تاریکایی دا ون بوو، ئەوانیش بۆ لای ئاوەدانێ وەپێ کەوتن. شەمالێکی فێتکی دەهات. بایەکە بەنێر بانە قامیشەکانی ئاک توژلوو دا تی دەپەری و فیتووی لێ دەدا.

کە گەشتنە پەنای مائە نیوە قامیش و نیوە تەنەکەکە، راوەستان.

نایب:

"حەمەد... لە دەرگا بەدە... جەبار نەتۆش نامادە بەو سەنگەر بگرە. لە پشت ئەو سەکۆیە درێژ بە. هەرکەس هات ویستی لەم مائە نیزیک بیتەوه، هەر لە جێ بیکوژە. بەزەبیت بە فرمێسکی چاوی هیچ کەس دا نەیتەوه. هەر رەشاییەکت دی نیزیک بوو تەوه لێی دەو لە عەرزێ بەدە."

حەممەد خۆكە بەردیكى ھەلگرتەووە دەستی كرد بە ھەرگا كوتان. تەنەكەكانى مالى لەبەر
تیشكى نەستێران دا وەك سەھۆل دەبریسكانەو. تەقە تەقى حەمەدیش بیدەنگى نیتو
دەپەكەى تێك دەدا. پاش ماوەیەك دەنگى پیاویك لە ژوورێ پا ھاتە بەر گۆی:
"كۆ بوو؟... كۆپە بەر نیوەشەو..."

نایب رەجەب:

"نەمنم برالە... رەعیەتى عەبدى خام. پەيامم بۆ ھێناو."

ھەر ئەو دەنگ جوابى داوە:

"بۆ بەیانى وەرەو."

لەو كاتەدا دەنگى وەرپىنى سەگێك لەوسەرى ئاواى بەرز بوووە.

نایب رەجەب:

"پەيامەكەم بە پەلەپە. دەبێ ھەر ئێستا بیدەمى برالە... بیکەو."

دەرگا كراپەووە دەسبەجێ پتووەدراپەووە لە ژوورێ پا داخرا.

نایب رەجەب:

"ناخ لە دەست نەم برینە... ئەگەر نەم برینە نەبووایە، چووبوو مە ژوورێ. ناخ لە دەست
نەم برینە... بەلام ئێستا نیشانىان دەدەم. ئێستا ناچارىان دەكەم دەرگا بكەنەو."

نایب رەجەب بە ھەموو قەوەتى خۆى نەواندى:

"نەمن نایب رەجەب، سەرگردەى ياغىيان... ئەگەر تا ئێستا منتان نەناسیو، ئێستا
دەمناسن. ئەو ناپاوەى دەبێ بەنە دەستى من، دەنا بۆخۆتان زانى... ئەمن حوسێن شاغور
ئەو جۆرە قسانە نازانم... ئەو كافرەم تەحویل بەن."

حەمەدیش وەقە ھات و نرکاندى:

"منیش حەمەدۆكم. ھاتووم تۆلەى داىكم و دەزگىرانەكەم بكەمەو. ھاتووم تۆلەى
دێھانىكەكانیش بستیتمەو... ھاتووم تۆلەى فەقیر و ھەزاران بكەمەو. عەبدى تەحویلی
ئێمە بەن... ئەگىنا خۆتان زانى."

ھەر ئەو دەنگ لە ژوورێ پا جوابى داوە:

"عەبدىخان لێرە نیە. بۆن وەدواى كارى خۆتان كەون. لێرە نیە."

نایب:

"بەمن دەلێن نایب رەجەب، ماسۆستای ياغىيان... ھەتا عەبدى وەرەگرم، ھەنگاوێك
لێرە دوور ناکومەو."

درايهش دهستووری به حممد دا:

"نارنجۆكك له ژيړ دهركاكه دا بتهقينهوه. دهركاكه له بهر يهك هه لته كينه."

هه نهو دهنگی پيشوو بهرز بووهوه:

"ماله كه ژن و مندالي تيدايه... عهبدی له مال نه."

نايب ره جهب:

"كه وابهو دهركاكه بكهوه."

هه نهو پياوه:

"نايكه مهوه."

نايب ره جهب نه راندی:

"حممد، زامنې نارنجۆكه راکيشهوه دهركاكه له بهر يهك هه لته كينه."

حممد:

"هازرم نايب... چاوه پتي دهستووری توم."

نايب:

"كه وايه، له سهه چي راوه ستاوی."

له وركاته دا له ژوورې را ته قه يان لي كرا.

نايب:

"حممد، دريژ به. نهو بې نامووسيه ته قه مان لي ده كا."

له ژوورې را وهك بارپيزان گولله ده هات.

نايب:

"حممد نارنجۆكه كهت باوي."

دهنگي له ژوورې را هات:

"دهست راگرن. ژن و مندال گوناحيان چيه؟ نيته ديينه دهه. نيته بچنه ژوور و

حيسابي خوتان بكن. عهبدی خان توش ته قه مه كه، راوهسته نيته بچينه دهري، پاشان هه چي دهيكه بېكهن."

دهنگي ته قه له ژوورې كپ بوو. دهركا كرايهوه. مندالي خه والوو و ژنه كان به جل و بهرگي

خه ويانهوه له ژوورې ده هاتنه دهه. هه مويان له ترسان وهك ميژوك دهله رزين و له ماتي دور

دهكه وتنهوه. ناخر جاريش پيره پياويك و دوو كوپه جيتله له ماتي هاتنه دهه.

پیره پیاو:

"عهبدی له ژوورئیه. نهگه چیساییکتان له گهلی ههیه، خۆتان زانی به کاری خۆتان." پاش نموه دیسان له ژوورئ دهنگی تهقه بهرز بووهوه. عهبدی له پهستا تهقه دهکرد. دیتهاهییهکان به دهنگی تهقه له مالهکانیان دههاتندههرو دههاتنه دهووبهیری مالی حوسین ناغا. له نیتو دیتهاهییهکان دا یهکیک هاواری کرد:

"یاغی هاتوون."

پاش نهم قسهیه ههموو دیتهاهییهکان رایان کردهوه لای مالهکانی خۆیان و خۆیان دهژوورئ هاویشهوه. له مارهی دهقیقهیهک دا دیسان نیتو ناوهدانی چۆل بووهوه.

نایب:

"حهمد، له پشت دهرگا دامهزئ و تهقه بکه."

حهمد:

"قازانجی چیه نایب؟... کابرا له ژوورئیه. دهتوانئ ههرسیکمان بنگیتوئ."

نایب به گالته پین هاتنهوه جوابی دایهوه:

"ههرسیکمان دهنگیتوئ... نیستا نهمن نیشانی دهدهم. نهتۆ دهرگا که وهبهر گولله بدهو کارت نهبی. بهلام ههرچی گوتم دهبی بهقسم بکهی. دهرگا که وهبهر گولله بده." پاشان به ههموو قهوهتی خۆی نهپاندی:

"ناوا ناغا عهبدی. له جیاتی نهوهی بیتهدهرئ و خۆم لهبهر پییان هاویتی، تهقهمان لی دهکهی. بهلئ؟... کهوابوو نیستا پیت نیشان دهدهم." نایب چووه پشتهبانئ، نهو لایه که بای لیوه دههات.

حهمد دهرگا کهی وهبهر دهریژ دابوو و نهیدهزانی نایب چ دهکا. عهبدی له ژوورئ را دهروهی گوللهباران دهکرد. جهبار روو به دئ لهسهر عهرزی راکشاپوو و سهنگهری گرتیوو. عهبدی خان تهنهنگییهکی خهراپ نهبوو. نهگه حهمد له پشت سهنگهری بهردهرگا نهبوایه له میژ بوو پتکراپوو.

لهدهرئ شرتنهوارتک له ژن و پیاو و گهوهرو چووک دیار نهبوو. دئ ههروهک نهو وهخته که تازه هاتبوون، چۆل و بیدهنگ بوو.

ماوهیهک رابرد. حهمد گوللهبارانهکهی نهدهپساندهوه. ناخری نهم کاره چ دهبوو؟... نایبیش دیار نهبوو. لهزهیهک دهستی لهو تهقه خۆراییه راگرت، نایب هاواری لی بلیند بوو:

"دايك حيز، ناخر نه مگوت ده رگاكه وه بهر گولله بده؟"
 حه مەد به بئ وازی به وه سه رله نوئ دهستی به تهقه کرده وه.
 لهو کاته دا له پشته وهی دارتووه کانه وه دهنگێك بیسترا:
 "نه گهر هه تا به یانییش تهقه بکهن، ناتوانن عه بدیی بیتنه ده ر."
 حه مەد:

"ئه تو کی؟"

هه ر نهو دهنگ جوابی دایه وه:

"ئه من حوسێن ناغام. نه مه بزانی که تا نه مریژ جگه له ره شیده کورده هیچ یاغی بهک
 لاقی وه چوکورواوا نه که وتوه. ره شیده کوردهش چوکورواوا سه ری خوارد. رۆژ بیته وه له م دهشته
 وه که وه یاره به دهست ده تانگرن. وه رن ریی خۆتان بگرن و پرۆن."
 نه عه تهی نایب ره جه ب له پشته وهی ماله که بهرز بووه وه:
 "جه بار، جه بار... نهو به زیده ی بیته نگی که."

جه بار بن دارتووه که ی وه بهر گولله دا. لهو کاته دا نه وهی ده بوو بکری، کرا. بلیتسه ی ناو له
 چوارده وری خانووه که بهرز بووه وه له ماوه ی یهک سانیه دا سه رتاسه ری خانووه قامیشه که
 ناگری گرت.

نایب ره جه ب:

"حوسێن ناغا، حوسێن ناغا... هۆی که ووا دباشی. ره شیده کورده ده گیرئ، به لام نه من
 نا. نه من نایب ره جه ب. نه من گورگی چوکورواوا حوسێن ناغا. یان نه مشه و عه بدیی ده کوژم،
 یان ته وای ئاک توزلوو ده سووتینم."

نهو پیاوه ی له بن دارتووه که بوو هاوارێکی لێ هه ستا و پاشان ژن و مندال و هه موو
 دێیه که ده ستیان کرد به گریان.

نایب ره جه ب:

"حه مەد، ئیندی تهقه مه که. نیستا نهو ناپیاوه قه ده بی و به ناچار دێته ده ر."
 حه مەد دهستی له تهقه کێشایه وه.

شه ویا، بلیتسه ناو ره کانی، که هینده ی سپیداره کان بهرز بوون، به راست و چه پ دا ده برد.
 که پری دراو سێشیان تارێک دواتر ناگری گرت. پاشان ناگر گهیشه که پری پشته وهش. له ماوه ی
 پازده بیست دهقیقه دا زیاتر له ده که پری ناوریان گرت.

حه مه دو جه بار دامه زرابون و جو له يان نه ده كرد. نايب ره جعب وهك فرفره به ده وري
كه پره كه دا ده سو وراو ده ي نه پانده:

"وهره ده وري عه بدی، وهره ده وري... وهره ده وري و خوت له بهر ده ست و پتي حه مه د باوي،
به لكوو ليت خوش بي."

له ژو وري دهنگيك نه ده هات. جار جار گولله يه كه به بنانگويي نايب دا راده برد. بليتسه كان
به پريشك هاويشتن به ره و ناسمان هه له ده فرين. بليتسه كان خوارو راست ده بوونه وه له تاريخايي
شهردا به له ت و په تي بلاو ده بوونه وه. دنيا وهك روژي رووناكي لي هاتبوو. له بهر ده لاني شيني
ناناوارزاوه هتا درووه لاني قهراخي چومي جه يهان تيريتروويكي رووناكايي دري به تاريخايي
شهردا بوو. ديتها تي يه كان كه به توتي كراس و ده ريتي سپي يه وه له ماله كانيان هاتبوونه ده ره
بهم لاو نهو لا دا رايان ده كردو شه و پره ي ماله كانيان له نيتو خانووه سووتاوه كان ده ده كيشا.
قيامه تيك بوو...

نايب ديسان نه پاندي:

"عه بدی، هتا نه برژيوي وهره ده وري."

پاشان بانگي حه مه دي كرد:

"حه مه دي خوم... خانووه كه ده رگاي ديكي ي نيه. نيتسا ناچاره هه ره به ده رگايه دا
بيتته ده ره. هه ره له وري تفهنگيكي له ميتشكي سه ري بده."

حه مه د:

"باشه، نايب."

پيريتزنيكي بالا بهرز له بن دارتووه كه وه به غار دان هاته لاي ماتي. چووه ژو وري. نايب
ره جعب هيچي نه گوت. ژنه دوشه كيكي به كولي داداو هاته وه ده وري و به غار دان به ره
دارتووه كه گه پايه وه. دوشه كه كي له وري داناو سه رله نوئ هاته وه. ديسان چووه ژو وري.
نه بچاره يان سندو وقيكي له گه ل خوي هيتا. پاشان مه بجه ل و جه و آل و ليفه و به ره كاني هيتايه ده ره.
ناخر جاريش ليفه يه كي زور گه وري وه بن ههنگلي داو هيتايه ده وري. ليفه كه هيتندي شتي تيوه
پيتچرابوو. پاشان ناگره كه گه يشته ده رگا. حه مه دو جه بار هه ره له سهنگه ره كانيان دا بوون. نايب
ره جه بيش به ده وري كه پره نيوه قاميش و نيوه ته نه كه كه دا ده سو ورا.

به لام خه به ريك نه بوو. نه عه بدی هاته ده وري و نه هيچ. باني ماله كه به ته واي سووتاو
تيك ته پي. ديسان عه بدی ديار نه بوو. چاوهر ي بوون. ديواره كانيش سووتان و هه لوه رين. به لام
كهس له ماله كه نه هاته ده ره.

بايه كه توندى كردبوو. بليتسه كان لىم كه پرهوه ده چونه نهو كه پر. زۆريه ي نيزيك به ته واي كه پره كانى دئ گريان گرتبوو. دنيا وا رووناك ببوو، ده تگوت رۆژه. ده تگوت خۆره تاري چوكور اوا كه وهك خه لووزى توواوه ده چوو، له ده شتیی داوه. سيتهرى دريژ دريژى داره توو و داره بيه كان كه وتبووه سهر زه وي بيه غاوي بيه كان. سيتهرى ديتهاتى بيه كان له سهر زه وي تيك ده نالقا.

نهوي ده هات وهك با نه ده چوو، يهك پارچه گر بوو. ده تگوت له دور... له جيگايه كي زۆر دور هوه بليتسه ناگر ده پريژين.

حه مه د:

"له ده ستمان ده چوو... نه ي داخى به جه رگم..."

جه بار:

"نه ي، له ده ستمان ده چوو."

نايب ره جه ب:

"خانوه كه هيچ ده رگاي ديكه ي نه بوون. جگه له وهش نه من هه ميشه به ده وي خانوه كه دا ده سورام. لي ي وريا بووم كه نه كا يه كي ي له ديواره كان كون بكاو بيته ده ي. خه بهرى نه بوو. پيم وايه هه ره له ي سووتاوه. ته ماشاي كردوه بسوتى باشتره له وي وه ده ستى نيتمه بكه ي."

جه بار:

"ره نگه."

حه مه د:

"ره نگه... به لام هه تا به چاري خوم كه لاهه كه ي نه بينم، باوه ي ناكه م."

پاشان حه مه د خه فته ي بۆ پهيدا بوو:

"حه يف، حه يف... دئ يه كي زه لام به گوناخى نهو يه زيده وه سووتا."

جه بار:

"نه دي. هه موو دئ يه كه سووتا."

نايب ره جه ب:

"با بسوتى... با هه موو چوكور اوا به دارو به رده وه بسوتى."

حه مه د خه فته ي ده خوارد:

"فەقیرو ھەژارەکان گوناحیان چیە؟"

نایب رەجەب:

"نەمانە لە جێ دا ھێچیان نیە. با خانووشتیان نەبێ. بۆ وان فەرق ناکا... ئەوان ھەر نەوێن کە ھەمیشە بوون."

جەمەد:

"باشە نایب... ئێستا چ بکەین؟ ھەروا راوەستین؟"

نایب:

"ئێستا چ بکەین؟"

جەبار:

"دەبێ ھەروا راوەستین و لە ناوڕەکەو رامیتین؟"

جەمەد:

"جەمەد ئێستا لەمیژە خەبەرچی گەشتووەتە شار. سەبەینێ قیامەتێک بەریا دەبێ، ھەر مەپرسە."

نایب رەجەب بە نەعرەتە کێشانەو پێکەنی:

"سەبەینێ تەلگراف دەکەن بۆ ئەنکەرە کە دێیەکێ گەورەیان سووتاندووە. ئێستا دەبێ خۆمان بگەیهێنینە گابەرەدەکانی ئاناوارزا. ئەگەر لە دەشتی پێوہەین، ھیسایمان تەواو..."

ھەرسێکیان تەماشای خانوویەکیان دەکرد کە ھەروا دەسووتا. ھەرسێکیان ھەناسەیان ھەڵکێشا. پشتیان لە دێیەکێ سووتا و کردو وەرێ کەوتن. وەختێک لە دێی چوونەدەر، دووبارە بەرەو دێ گەرانەو. ھەموو دێیەکە یەکیارچە ناگر بوو...

جەمەد:

"ئەو خاویەگیان... مالتیکی ساغی تێدا نەماو. ئەگەر ئەو بایەمی نەھاتبایە، وای لێ نەدەھات. پێم خۆش بوو بۆم، بەلام وا نەبایە."

جەبار:

"مالتیکی لێ دەرنەچوو. ھەموو دێیەکە سووتا."

جەمەد:

"وه ختيك له دتي ودهر ده كهوتين ژن و پياو و گه ورو چوك راو استابوون و تماشايان ده كړدين. ده تگوت هم موويان وشك بوون. هيچكاميان زاريان هل نه پچړاو تسهيه كيان نه كړد. يه كيان مته قی ليوه نه هات. نه تووكيان لي كړدين، نه بمر د بارانيان كړدين و نه جنيويان پي دايڼ. همروا بزانه هم موويان مردوون. بريا مردبام و نهو ديمه دم نه ديابه."

نايب وه لامتيكي سهربره ژوروی دایه وه:

"باشه... بوو ئیدی... وهی نه سستم، وهی... كوپينه نه من ئیدی ده مرم. ده ئی خهريكن سهرم ده برن... وهی ملم، وهی..."

نايب دانېشت. سهری له نيو نه ژنويانی گرت و ماوه يه كه همروا مايه وه. حه مده و جهبار له سهر سهری راو استابوون. پاشان نايب له پر كهوت و دهستی كړد به تل دان. جهبار ويستی له باوهشی گری. به لام نايبی كه له گوت و چوار شانه بهو ناسانيه له باوهش نه ده كړا. نايب وهك مار جينگلی ده دان.

شيره و گريانيك له لای ناوه دانی بهر ز بووه وه. شيره و گريانيكي به كومه ل. نه ستيره روژي هه لاتبوو. نهو نه ستيره گه وريه پريشكي داويشتن. ده تگوت نه ستيره يه كي وا گه ورو له ناسمان هه لده سووړينن و نه ویش به دوری خوی دا پريشكان داوي... دهنگيك بيسترا:

"ليتره ورو ژويشتن. هر نيستا بيتره دا تپه پين."

دهنگيكي ديكه پريسياری كړد:

"به كام لاډا روژيشتن؟"

حه مده بژ لای جهبار خوار بووه وه:

"راست دهنگی وه كيل باشی عاصمه."

جهبار خه جلا:

"خويه تي، خويه تي... نايب گه مارو دراوين، نايب ههسته."

له كاتيک دا نايب له بهر نازاری برينه كي وهك مار جينگلی ده دان، جهبار به كوژييدا داو وه پي كهوتن. غاريان ده دا. به لام نه يانده زانی بژ كوئ ده چن. ناوړی دئيه كesh ورده ورده داده مرکا.

وه كيل باشی عاصم نه راندی:

"ده بي بژ لای ميشه پړيڼ، بژ لای شانوارزا..."

جهبار:

"ئىدى كوزراين..."

حه مه د:

"ئەگەر بزانم ئەو كافىرە كوزراوە غەمىڭم نىيە، ھەر ئىستىا ھازىر بىر... بىر تانىبام باوە
بىكەم كە مردو، باوە بىكەم كە لەنىو ئاگرە كەدا بىرژىو." "

جەبار:

"نايب ئىدى جوولەى لى پراو." "

حه مه د:

"داينى عەرزى، لەوانىيە شتىكى بويى." "

نايب رەجەب بە كۆلى جەبارو نالاندى و جوابى داىو:

"نا، ھىچ نەبوو، وەزەم باشە. دامنە عەرزى." "

جەبار كە سەرى سورمايو، نايبى بەخۆو بالا بەرزى دانايە زەوى. نايب:

"دەنە كۆى؟"

جەبار:

"وەكىل باشى عاصم بە دوامانەو." "

نايب رەجەب:

"جەبار راستم كەو." "

جەبار چوو بە پىلى و راستى كەو. نايب رەجەب كە خۆى بە پىتو رانەدە كرت، چەند

جار تەماشاي راست و چەپى كرد:

"ئىتە ئىستىا لە نىزىك مېشەين. ئەگەر تانىبامان خۆمان بگەيەننە تەختە بەردە كانى

ئاناوارزا حەمەن رىزگارمان دەھات. بەلام تازە ناگەينە نەوى. حەمەن دەگىر دەكەوين."

نايب گوئى ھەل خست:

"گوئىتان لى يە؟... لەم نىزىكانەن... گوئىتان لە دەنگيان ھەيە؟..."

حه مه د:

"بەلى."

جەبار:

"بەلى."

نايب:

"ناتوانين زۆر له نيتو ميشه گير بين. سبهينى خهلكى هه موو شهو دئيانهى دهرويه رمان وه دوا ده كهوى... له پيشه وهش دينه نهم ميشهيه. به لام ريگايه كى ديكه شان نيه."

حه مه د:

"چاره ي ديكه مان نيه."

نايب:

"چۆمى جهيهان له ولاى ميشه كهيه. ده بى خۆمان به ناوى دا بيلين. نه گهر ناوه كه بانبنا، ده رده چين، و نه گهر نا، ده كوژرين."

حه مه د:

"ئىستا ته گيرمان چيه؟"

نايب:

"خۆ ئىمه شهو كافره مان له نيتو ناگردا برژاند."

حه مه د:

"نه دى، برژا."

جه بار:

"نه من گومانم ههيه، له وانه شه ده رچووين."

نايب له م قسهيه ناگرى گرت و نه پراندى:

"ته توش يه زىدى سه گباب... نه گهر ده رچووين زۆرت پى خوش ده بى، ها؟... ناخر چۆن ده رچوه؟ حه مه د به رده رگاي گرتبوو. نه منيش به ده رى ماله كه دا ده سووام... ناخر به كوئى دا ده رچوه؟... ماله كه كونى كى ديكى نه بوو. پىتم بلنى چۆن ده رچوه؟"

حه مه د:

"برژى... تازه نه گهر بشرم پىتم ناخوش نيه."

نايب:

"نافه ريم حه مه د..."

جه بار هيجى نه گوت.

لهو ره شه شه ودا جگه له خشه خشه پىيان دهنگيك نه ده هات. هه ستى لاقيان به مه ر خاك و ده ون و چيلكه و چال دا راده كشا. دهنگى لاقى دىهاييه كان وهك شه پۆلىك سوارى تاريكايى شهو ببوو.

جەبار:

"حەممەن لەم دەورویدەرانەن... بە ئەنقەست قسە ناکەن."

حەممەد:

"حەممەن."

نایب:

"دەبێ خۆمان بگەیهینە مێشە... دەستم بگرن."

دەستی نایبیان گرت و بەرەو مێشە دەخۆ نووسان. دەنگی ئەو پێیانە ی لە دوايانەوه بوون، خێراتر بوو، کاریگەرتەر بوو، و زۆرتر بوو. خشیپە خشیپێك بۆ لای ئەوان دەهات. شەویش لەگەڵ ئەو خشیپە خشیپە بەدوايان دا دەهات. کێو و بەردو دارو دەوێ و دەوای ئەوان کەوتبوو. رایان دەهاتە بەرچاوی.

ئەم دەشتە... ئەم دەشتە بە قور گیراوه... چەندیش هەموارە... وە ی دایە گیان وە ی... وەختێك هەتاو بکەوێ، ئەم دەشتە وەك سینییەك کە هەتاو لێی دابێ دەبریسکێتەوه... تەبۆلکەکان کورت و چکۆلەن... دەلێی هەموویان توورە کە پێژن... گابەر دەکانی ناناوارزا... ئەگەر بتوانن بگەنە ئەو گابەردانە، پەناو پەسیوێکیان هەیە... چۆمی جەیهان لە پشتهوێ... چۆمی جەیهان ئاوتیکە تارێك کە خێرا غاردەواو تی دەپەرێ... هێندێ جارێش لە نەکاو کەم دەکاو دەنیشیتەوه... هەردوو بەرە کە ی خاکی رەشە. لێواریەکانی ناوێری پێیان لەسەر دانێی. نەرمەن و هەل دەوێرنە نێو رووبارە کە. قەراخەکانی چۆمی جەیهان قامیشەلەن. پەناگە ی تەبیری لاق درێژی گۆلاونشین... لەو جۆرە جێگایانە عەرژ بۆنێکی تفت و ترشای لێ دێ... تەنیا دارەتوویەك لەو دەشتە دا هەیە... گەلاکانی لە تۆزو خۆل دا نوقم بوون... ئەگەر دارەکانی ئەو مێشە یە نەبن، لەنێو پراستی ئەم دەشتە دا دەستیان لە هیچ جێ یەك گیر نابێ.

لەنێو مێشە کە دا بۆنی باتلاغ بە چوار دەوردا بلۆ دەبێتەوه... رۆیشتن بەنێو ئەو دارانە دا سامناکە... لەو هتا ئەو مێشە یە بوو تە مێشە، هەتا ئەمێرۆ ژۆر جێگای لاقی بنیادە میان وێ نە کەوتوێ. چونکە هەموو جێ یەکی پێدارۆیشتنی ناکرێ.

خشیپە خشیپە کە زیاد دەکا. خشیپە خشیپ وەك بایەك هەموو دەشتە کە پێ دەکا. خشیپە خشیپ وەك ناگرتێك پێوێ دەچێ.

نايب ره جەب بە زەحمەت هەناسى دى:

"بەم لايەدايە كۆپىنە... ئىدى رىڭكا تەواو بوو."

لەنەكاو لە رووبەرپويان چەند گوللە تەقەن.

نايب ره جەب:

"راكشەن."

بۆخۆشى راکشا.

نايب ره جەب:

"مىشەكەيان گەمارۆ داوہ. دەنگتان لەبەر دەرنەيە. بە زگە خشکە بېژنە نىو دارەکان...

وست، وست... فېشەكەکان لەبەر تەفەنگە کانتان بېننەدەر... يەك فېشەك بىتەقەنن کارمان

تەواوہ... ھەر کوتەمان لە جىيەك دەكەوئ... نەگەر لادىيەكەکان بمانگرن، بە زىندوويى

دەمانخۆن."

لە دەوروپەر گوللەبارانىك دەست پىچ كرابوو مەپرسە. دەتگوت شەو پرىشكان داوى...

پاشان لە نەكاو تەقەكە بىدەنگ بوو.

دەنگىك ھات. يەكيتەك زۆر بە پارىژەوہ قەسە دەکرد:

"لېرە نىن... نەگەر لېرە بان، جوابيان دەدايەوہ."

دەنگىكى دىكە:

"ئەوہ دىھايەكەکان دىن... ئەوان دەيان دۆزنەوہ."

لادىيەكەکان نىزيك دەبوونەوہ.

"رەنگە چوونە لای ئاناوارزا."

"حەتمەن... ياغى نەگەر ئەقلى ھەبى، نايە لە نىو مىشەي چوكووراوا دا خۆي

حەشار بدا."

لادىيەكەکان بە ژن و پىساو و گەورەو چووكەوہ ھاتن و گەيشتنەوہ ژاندارمەكان. ھەراو

ھۆريايەك ساز بېوو... لە ھەر لايەك ھەنگامەيەك بوو. شەو پى بېوو لە دەنگە دەنگ.

خەلكى رق ھەستار و داخ لە دل خۆيان بەسەر پتوہ رانەدەگرت. ھەروا تىكياڻەوہ داويشت. لە

دەوروپەرى مىشەكەو لەنىو زەوىيەكان دا بلاو دەبوونەوہ. خەلك وەك شەپۆل لەم سەرەوہ

دەچوونە ئەو سەر.

كەمىك دواتر لە لای ئاناوارزاوہ دەنگى تەقە ھاتە بەر گۆئ.

"لای ئاناوارزا... بۆ لای ئاناوارزا..."

خشیپ خشیپك كه له دهووبهري مېشه نهم سهرو نهوسهري دهكرد، بهرهو ئاناوارزا وهپئ كهوت.

نایب رهجهب:

"دهنگتان له بهر نهیه ته دهو، نهم شلووقیه به فریامان گه یشت. دتهاهییه کان خهریکن ژاندارمه کان هه تلە ده کهن... له جیتی خزان مه بزوون."

هه ناسه ی نایب رهجهب وهك گری ناگر له ملی هه مه د ده درا.

له دهووبهریان و له نیزیکیان ژاندارمه کان به په له قاژه بهم لار نهولادا رایان ده کرد. سئ دل كه له نێو دهو نهیتکی گه وره دا خۆیان حه شار دابوو، توند توند لێیان ده دا. نه گهر ژاندارمه کان راوه ستابان و نارام بیان، گوئیان له ته په ته پی نهو دلانه ده بوو.

هه راو هۆریا به که ی داوینێ ئاناوارزا ساتینک بێدهنگ نه ده بوو و نه مهش زۆر به قازانج بوو. ژاندارمه کان گه ران و به دهووری خۆیان دا سووران، قسه یان کردو راویژیان کرد. سه ره فها م وه پئ كه وتن و دوور كه وتن وه.

نایب رهجهب هه ناسه یه کی درێژی هه ل کیشا:

"سپاس بۆ خوا... خوا به زۆر شوکور... وه ده ست لادتییه کان كه وتبا ین سپر مه سیرمه یان ده کردین. ئیستا ده بی بچینه پێشتر، ده بی بچینه نێوه راست."

هه ستان، نایب رهجهب یهك دوو ههنگاو رویشت و راوه ستا.

هه مه د:

"چ بوو نایب؟"

نایب:

"وهی دایه گیان، وهی... وهی خوا به گیان، وهی."

هه مه د:

"ده بی چ بکه ی نایب."

نایب:

"ده بی خۆمان بکه ی نهینه نێوه راستی مېشه كه، بچینه جییه کی پر دارو درهخت تر... وهی دایه گیان وهی."

حه مەدو جەبار ھەر يەكەى قۇلتىكى نايبيان گرتبوو. نايب لاقى لەدوو نەدەھاتن. قاچى
 ۋەك قاچى مردووان دەچوون. ھەتا بەرى بەيانى ھەروا چوونەپىش. پاشان ھەوا بوولتېل بوو.
 رووناكىيەكى رەنگ نارغى ھەموو مېشەكەى داگرت. سەوزاى توندى مېشەكە لەنىو نەو
 رەنگە نارغىيەدا دەتوایەو ۋەك ھەلمىكى رەنگ ناسمانى ون دەبوو. لە دەشت و مېشە
 دوو كەلتىكى قورس بەرەو ناسمان بەرز دەبوو ۋە.

لاقيان بە قەلەمە توتوتىك ھەلدر ھەلدر بېوون. ھەمەد دروۋەلانى ناسياب چەشمەى ۋەبىر
 ھاتەو. ديار نەبوو بۆچى سەرلەنۆى بريسكەى رەنگ زەردى برنجە ۋەك ھەورە تريشكە لەسەرى
 دا پريشكى ھاويشت.

نايبيان لەسەر ھىندىك گەل و گيا درىژ كرد. ھەموو لەشى نەستور بېوو. نەستۆى نەوئەندە
 نەستور بېوو، نېتو شانانى پېر كردبوو. نايب چەند جار دەمى كردهو، واديار بوو دەيەوئ شتىك
 بلې، بەلام دەنگى دەرنەھات. بەدەست ئاناوارزاي نیشان دارو پاشانىش گلى پې نیشان دان. بە
 ھەموو توانايەو چاوى لە گلەكەو پريبوو.

دۆڭ دۆڭ فرمىسك لە چاوى نايب دەرژانە خوار. پاشان چاۋەكانى لىك نان. نەبجار لەپېر
 كەمىك راست بوو ۋە، بەلام دووبارە كەوتەو.

ھەمەد:

"ۋەى نايب رەجەب، ۋەى."

جەبار:

"ۋەيش..."

ھەمەد:

"ھىچ پىتم وانەبوو دەمرئ."

جەبار:

"بۆخۆى دلى خەبەرى دابوو... ھەرباسى مردنى خۆى دەكرد..."

ھەمەد:

"خا دەزانى بە مرادى دلى گەيشتو ىان نا..."

جەبار:

"ھىچ كەس نەيدەزانى نايب لە كۆى را ھاتو ۋ بۆچى ياغى بوو، كەيش نەيدەزانى
 خەلكى كۆىيە... نەمىش نازانم بە مراد گەيشتو ىان نا."

جەمەد:

"زۆرى پىي خوش بوو عەبدى بكوژرى. لە منىشى زياتر پىي خوش بوو. بەلام عەبدى كاريكى لەگەل ئەو نەكردبوو. عەبدى دوژمنى من بوو. وەختىك ئەتۆ گوتت عەبدى نەكوژراو و راي كرده، ديت چۆن تووڤه بوو، هيندهى نەمابوو لەت و پەتت بكا؟..."

جەبار:

"خەنجەرەكەت دەرتنە با گلکۆي گۆڤ غەريبەكەمان هەلکەنن."

جەمەد خەنجەرەكەى هەلکيشا و لە عەرزىي رۆکرد. دەستيان کرد بە گۆڤ هەلکەندن:

"وەى نايب، وەى... نايب رەجەبى گۆڤ غەريب..."

خاكي ئەم نۆڤە نۆڤە نەرم و شەدارە. بە سەعاتىك قەبرىكى قوول و فرەوانيان هەلکەند. نايبيان لە قەبرەكە نا. دەستيان کرد بە گەل برين و بە ئەندازەى بىستىك دارو گەلايان لەسەر تەرمەكەى هەلچنى. پاشان گەل و گىيەى ورديان تىي كرددو شەجار گەليان بەسەر دا كرددو داياپنۆشى.

جەمەد:

"جەبار، دەبى لەسەر گۆڤى نايب رەجەبى گۆڤ غەريبمان نەمايەكيش بنۆين."

جەبار:

"با بىبنۆين."

گەران، گەران. لەنۆ دارەكان دا نەمامە توويەكى هيندهى گلکە پىمەرە ئەستوريان دۆزيەو. نەمامەكەيان لە رەگ و ريشەو هەلکەند و هينايان لەسەر گلکۆي نايب چەقاندیان.

جەمەد:

"لەواندە ئەم مەشەيه جگە لە قەبرى نايب هيج گلکۆيهكى ديكەى لى نەبى."

جەبار:

"جگە لە قەبرى نايب هيج گلکۆيهكى ديكەى لى نە. كى مردووى خۆي دىنى لەو جىگا

تاريكە بىبنۆي؟..."

پاشان تاو هەلات و قەبرى نايب هەلمى لى هەستار رووناك بوو.

هەركە تاو هەلات، هەراو هەنگامەيدەك لەلاى ناوهدانىيەو بەرەو مەشەى ئاناوارزا وەرئى كەوت.

جەبار:

"نایب چی گوت؟"

حه مه د:

"گه بمرده کانی ئاناوارزای نیشان داین."

جه بار:

"ده بئ لهم مئشه ده تی په پین و خۆمان بگه یه نینه چۆمی جه بهان."

حه مه د:

"هه چچی نایب گوتویه، ده بئ وا بکه یین. نایب نهم مه لبه نده باش شاره زا بوو... چه ند خۆش حال بوو که هه موو دئییه که ی سورتانده بوو. وانه بوو جه بار؟... پیتی خۆش بوو هه موو چوکورواوا بسورتیتن و بیکاته خۆله مئش... چ مرۆقیک بوو نایب... له وانیه نهم چوکورواوا یه زۆری ناحه قی لی کرد بئ... خوا ده زانی."

جه بار:

"لهو رۆژه ناسیومه، هه ر جنیوی به چوکورواوا ده دان. هیچ کهس نه یده وئرا له لای نایب ناری چوکورواوا بئتی... جار جار که له فکروه ده چوو، له بهر خۆیه ده گۆزانییه کی ده گوت. گۆزانییه که ی تووک بوو، نازار بوو و بیتزاری بوو. وهختیکیش گۆزانییه که ی ته واو ده بوو، ماوه یه که هه روا بئده نگ و مات داده نیشته. چه ند رۆژ هه ر بهو جۆره بئ شه و ی قسه له گه ل کهس بکا، له گۆ فکرا ن راده چوو. پاشان ده هاته وه سه ره خۆ. خوا ده زانی ده ردی چ بوو. کهس سه ری لی ده رنه ده کرد. ناخه که شئ شه و ی به نسیب بوو که له نئو مئشه ی ئاناوارزادا بنیژرئ... به لām له میژ بوو که نه جنیوی به چوکورواوا ده داو نه گۆزانییه که شئ ده گوت... له یاغییه کام بیستبوو که هه ر وهختیک ویستبیتیان بئنه چوکورواوا نایییان له گه ل نه هاته وه... ده یانگوت له سه ر رینگا له جئیه که چاوه رئ ده بوو هه تا نه وان ده هاته وه... به لām سه ره نه جام شه ناو و گله ی به نسیب بوو."

حه مه د:

"له وانیه نهمه دلخوازی خۆی بوو بئ."

جه بار:

"با برۆین حه مه د... تئستا مئشه پر ده بئ له بشیاده م و سه گ."

حه مه د گه رایه وه سه ر قه بری نایب:

"خوا حافیز نایب..."

چاوی پر بوون له فرمیتسک.

جەبار:

"خواخافیز..."

بەنیو ئەر دارو دوهونه چرو چوغره دا که ماری تن نه ده چوو، بهزه جهت ده چوونه پيش.
جەبار تښتنگ و فېشه کدانه زیوکاری کراوه کانی نایبیشی هل گرتبوون.

ئەر دوهون و دیروانه که وهک دیواریکی کهلین بر، رنگای نه وانیان گرتبوو جەباریان ماندوو.
کردبوو. به لآم همه د له هم مو کاتیک چوست و چالاکتر بوو... ئەر درک و دالهی به دست
بوی لانه دهران، به خه نجر دهی برین. جەباریش داده هاته وهو بهو رنگایه دا ده رژیشت که همه د
دهی کرده وه. همه د له ههول و تهقه لایه کی تونددا بوو.

گهرمای نیوه رۆ دهستی پئ کردبوو. لهو بیده نگی چه دا ته دنیا دهنگی شکانه وهی لکه دارو
دهونه کان ده هاته بهر گوی. نه گهر نار و په شته وه بدهینه وه ده بین همه د به نیو دارو دوهون
دا جۆگه تیکی دوورو درژی کیشاوه.

دوو سه عاته ری یان مابوو بگه نه ئاناوارزا. نه وان ته دنیا ناسمانیان ده دی، له گه ل لووتکهی
به رده لانه کانی ئاناوارزا.

وه ختیک گه یشتنه نیوه راستی می شه، رۆژ له نیوه رۆ لای دابوو.

همه د:

"با هر لیره وه میتین. شهوی دووباره وهی ده که وینه وه."

جەبار:

"نه منیش نه وه نده ماندووم خه ریکم ده که وم."

جەبار راکشا، همه دیش له په نای نهو... زۆریان نه مابوو بگه نه به رده لآن. له نیو
گابه رده کانه وه دهنگی سدان و هه زاران لاقیان ده هاته بهر گوی.

همه د هه ستاو روانی:

"ناتوانین چاک بیان بینین... دیه اییه کان به دواي نيمه دا ده گه رین، به لآم تازه ناتوان بمان
بیننه وه... رزگاریمان هات."

جەبار نه ختیک راست بووه وه:

"وه ختیک نه له کیو و نه له نیو می شه نه مان بیننه وه، به رهو رنگای "نازایی و
سۆمباس" وهی ده که ون و ده چن بۆ لای شار... ده یانه وی له وی له داومان بهن."

جەمەد:

"ئەگەر وابىڭ ناچارىن چەند رۆژ لىرە بىن."

جەبار:

"ئىتمە دەبىڭ بە رىڭگاي "كوزان" دا خۇمان بىگەينەنە چيا."

جەمەد:

"ئەتۇ رىڭگاي كوزان شارەزاي؟"

جەبار:

"نا، رىڭگاي كوزان شارەزا نىم، بەلام كىتوكان دەناسمەو، وختىك بىگەينە كىتوكانى
ئاناوارزا ھەموو جىيەكمان لىڭ ديار دەبىڭ."

جەمەد:

"گەوايە ھەتا دىنيا تارىك نەبوو بە پروڭين."

جەبار:

"ئىدى ھەستى پىيان نايە."

جەمەد:

"لەوانەشە لە دەوروبەرى مېشە بۆسەيان نايىتەو."

جەبار:

"نا بابە... لە كوڭى فەكرى وا دەكەن؟"

جەمەد:

"گەوايە بە پروڭين."

دىنيا تارىك بىو، كە گەيشتنە بەرزايىيەكانى ئاناوارزا. لە گۆشەو كەنارى زۆر دور
ھېندىڭ رووناكى زىيوەيان دەھات. چۆمى جەپھان وەك گورىسىكى رەش بەنىو خاكەكەدا قەف
قەف بىو. ئاك توزلوو دەتگوت لە دووكلەئىكى رەش دا ئوقم بوو.

جەمەد لاي خۆرھەلەتتى نىشان دا:

"ھۆيى كۆيىيە؟"

جەبار:

"پىم وايە دېھاتى "بوزكۆيو" بن."

جەمەد:

"با بهولادا پرۆین... پیتم وایه نیزیکتره."

جەبار:

"دەترسم ئەولاشیان گرتبێ."

جەمەد:

"پرۆ با پرۆین، ئەگەر تووشیان بین، دەزانین چییان پێ دەکەین."

پاشان گەراپمەوه سەر جەبار. لەو تاریکایییەدا بە زەحمەت روخساری جەباری دی:

"ئەتۆ دەتێی چی جەبار؟... بەفکری تۆ ئەو کافره کوژراوه؟"

جەبار:

"پیتم وا نیه. ئەگەر رای نەکردایه، جەمەن ناگری دەگرت و دەهاته لای دەرگا... لانی کەم

هاواری دەکرد، دەی ئەواند..."

جەمەد:

"لەوانەشه لەنیۆ دووکەڵ دا خنکابێ؟"

جەبار:

"زۆری تەقە دەکرد... ئەگەر دووکەڵ خنکاندبایهی نەیده توانی تەقە بکا."

جەمەد:

"لەوانەیه بان و دیوارهکەمی بەسەر دا رووخابێ و لەپێ کوژرابێ."

جەبار:

"خوا بکا وابێ... ئەگەر وابێ زەحمەتە کەمان بە خەسار نەچوو."

لە کیتوی سەرەوخوار بوونەوه، چەندیش پێ هەلگەراپوون...

(۱۵)

قەدىمىيەكان داستان و بەسەرھاتىكى زۆر لەچوگورراواي كۆن دەگىرنەو. لەسەردەمى ياغىگەرىيى ھەمەدۆك دا پىرەپيارۆك ھەبوو بە ناوى سىايلەزلە، كە زياتر لە نەو دە سالت تەمەنى بوو. سىايلەزلە زۆرى چىرۆك و داستانى چوگورراواي كۆن لەلابوون. سىايلەزلە چارۆكى شىنى ھەبوون. ھەروەك چىمەن. چەنەگەي وەك چەنەگەي ھەموو توركەنەكان باريك و كەم موو بوو. نىو شانى پان و ھەروەك سەردەمى لاوتى بەتاقەت بوو. چاوى وەك چاوى ھەلۆ تىرۆ بەكار بوون و ھەرچەند پشتى كۆم ببوو، بەلام ھەمىشە بە سوارى ئەسپ و تەنگ لەشان دەچوو. راو. سىايلەزلە گۆرانىيە توركەنەكانى بە نارە نار دەگوت. لەبارەي شەپى عەشیرەتەكانەو زۆرى داستان و بەسەرھات دەگىرانەو سەرنەجامىش بە خۆرانانەو ئەو برىنانەي نىشانى خەلك دەدان كە لەو شەرانەدا لە لەشى ببوون.

جار جار مال و نىو دى لەبەر چاوى تەنگەبەر دەبوون و رووى دەكرە دەشت و چيا، ئەو ھەزى دەكرە ھەموو سروشتيكى توركەن برون بيارىزى و ھەمىشە وەك توركەنەكان بۆي. ھىندىك وەختىش ھەر بە جارۆك دەھاتە كوئ و سەرخۆش دەبوو. سوارى ئەسپىكى كوئ دەبوو كە ھەر بە جوانرووى بۆخۆي بەخۆي كەردبوو. نىدى وەك بايەك كە لە ولاتى توركەنەكانى رابردوو، بە كۆسارە پر لە كاجەكان و بە نىو پىنگ و جاتەرەو گياخاوا دا لىنگى دەدا. لە كۆچ و كۆچبارو شەپ لەگەل عوسمانىيەكان، لە تەنگى ناوتنەدار، لە دەسك و قوولە بەردەكان كە چۆن لەنىو ھۆبەي عىلاتىيەكان دا دەنگيان دەھات و لە گەرمين و كوئستانى عىل و عەشیرەتەكان كە چۆن دەشت و دەرو كۆن و بەندەن لە رەنگى جەلەكانيان سەوزو سوور ھەل دەگەرا، زۆر چىرۆك و داستانى دەگىرانەو.

دهيگوت:

"ههتا په نجا - شهست ساڼ له مهربه..."

وه ختيځيځ و هسه دهات لږ پېښه نه بوو. دهگوت نه وينه وه زمان هاتو، يان
گوزاڼيه قسه دهکا.

دهيگوت:

"ههتا په نجا - شپست ساڼ له مهربه چوکورواو تهنيا باتلاغ و ميشه بوو... له بناره کاني
نه بې، بڼه مونه پارچه زهوي به قهه له پې دهستيت نه دهدي... نهوهم له چوکورواو نه
بنياهم هه بوو، نه جندوکه نه پېري، ههتا کوچ دهستی پېي کړدو وه لافاو به سړي دا
هات... وه ختيځ چوکورواو بهرگي جيتړني لمبه ده کړد، واته داري روت و خاكي روت و
دنيای روت سهرله نوې دهستان به بووژانوه ده کړد، کوچي تورکمه نه کانيش دهست پېي دهکرا،
دهتگوت لافاو... به کيو و بهندن و دهشت و دهردا سوزو سوور تیکه له دهبوو و
ههنگامه يه که بهرېا دهبوو هه مېرسه... عيل و غميره تمان بار ده کړد، کيو و کوسارمان
به جي دههشتن، تا دهگيشينه کوښتاني "ههزارهگا" واولمان هه له دهدا. که زستانيش
دادهات. بهرو چوکورواو وه پېي دهکوتين... چ قاميشه لان و ميشه داروده ونیک... که
ماریان تن نه دهچوو، چ باتلاغيځ و چ ميژگ و ميژغوزاريک... ساڼ دواژه مانگ لهوې له
نه ژوتيان... به سوايي نه سپ دهکوتينه سهر رهو ناسکان... جا چ جوړه ناسکيت،
هه مووی چاو رهش و رهوکه... نه سپ نه گهر نه سپ بې له راوه ناسک دا خوی دهرده خا... له
قاميشه لانه کاني چوکورواو هه قاميشک دهتدي هيندهي سپيداريک... هه قاميشه لانيک
هيندي په له سپيداريک. له تهنيت گولاوه کان زيرووی گوله قاميش دهتگوت تيشکه دهرژيته
سهر ناو... تهواوی چوکورواو دهبوو به يهک پارچه نيژگس.

شهوو روژ له هه لايه کهوه شنه بایه که هه لی ده کړد، بونيرگسي لږ دههات. پياوی مهست
ده کړد. چوکورواو داستانيک بوو. دهریای سپي شه پوليکي دهدا سپي و کهفاری...

چادري عيلاڼيه کان به تهنيت يه کتروه... دووکه لتيک له بهر چاداران هه لدهستا په له
په له... لای "عوسمانيه" و "توپراک قه لا"، واته نهوېري چومي جهيهان که رووی له
کيوه کانه، جي ههواي عيلى "تجیرلی" بو... له لای بهروه عيلاڼی "جهيهان به کرلی" و
"مستفا بيگلی" تاوتيان هه لدهدا... عيلى "جريت" لای ولاټی جهيهانی پاوان ده کړد...
عيلى "بوزهوغان" له نيوان ناناوارزاو "هميد قه لا" هه لی دهدا... کورده کاني "لهک" له لای

ئاناوارزار "كوزان"، عىلى "سۆمباسلى" لەلای ئارى سۆمباس و سوورپوس ھەتيان دەدا...
لای "ئىكشىلى" و دىھانى "قىزىلى" ش كۆستانى عىلى "تارتىلى" بوو...

ھىندى و خىش عىلات جى خۆيان دەگۆرپەو. بۆ وىنە سالى وا ھەبوو عىلى بوژدووغان
دەچوو كۆستانى جىرئەكان و جىرئەكانىش لە كۆستانى عىلى بوژدووغان چادريان
لى دەدا... زۆردارتىن عىلىش عىلى "ھەوشار" بوو. ئەوان لە ھەر جىيەكى چوگوراوا پىيان
خۆش با، گەرمىن و كۆستانىيان دەکرد. كەشيش نەيدەوترا پرى چاوان تەماشايان بكا. ھىچ
كەس باشارى عىلى ھەوشارى نەدەکرد...

ئەمەن وەك خەونىم بەبىر دى. لەگەل عوسمانىيەكان شەرىك ھەلگىرسابوو. خانىك ھەبوو
بەناوى كوزان ئۆغلى. مالى لەو دىيە سوو كە پىي دەلتىن كوزان. ھەموو عىل و
عەشیرەتەكان لەگەل عوسمانى شەريان دەکردو لە پىشەوہى ھەمووانىش ئەو كوزان ئۆغلىيە
سنگى كردبوو مەتال. بەلام عوسمانىيەكان بەھىزتر بوون، كوزان ئۆغلىيان گرت و برديان.
عىلى ھەوشارىشيان راونا بۆ "بووزاك" و سەركوتيان كرد. گۆرانى "دادن ئۆغلى" باسى ئەم
شەپانەيە. دىھانىيەكان بۆ مردنى كوزان ئۆغلىش تازىيەنامەيەكيان داناو كە ئاگر لە دلى
بنىادەم بەردەدا...

سايەلەزلە كە دەگەشتە ئىرە بىدەنگ دەسوو. چارى پى دەبوون لە فرمىسك. لىوہەكانى
دەلەرزىن و بە دەنگە گرو ئەستورەكەى تازىيەنامەى كوزان ئۆغلىيە دەگوت، كە چۆنيان
ئەستورەكەى بلىندى تاوى كوزان ئۆغلى لە عەرزى داوہ پىئەد سواری خەلىفەى عوسمانى
چۆنيان ھىرش كردوئە سەرو چۆن باب لە ھاواری كۆرى نەھاتوہ كوزان ئۆغلى شىرەپىاوى
كىو شاخان چۆن ھەتا ئەژنيان بەفرى كوزانى درپوہ لە كىوى وەسەر كەوتوہ لەسەر چىا
چۆن لە چارەپوانىيە ھەكىم دا ھەر برىنىكى بووئە سەراوہەكى خۆين...

دەيگوت:

"دواى ئەمە بوو كە عوسمانىيەكان بە زۆرو زۆردارى عىل و عەشیرەتەكانيان لە چوگوراوا
نىشتەجى كرد. زەوييان دانى و قەبالەيان دانى... بۆ ئەوہى گەرمىن و كۆستان نەكەن، لە
كىو و بەندەنەكان سەربازيان دانا. كەس نەيتوانى بچىتە كۆستان، عىل و عەشیرەتەكان لە
چوگوراوا وەك گەلارپزانى پايز كەوتنە سەر يەك... مردنيان تى كەوت... زۆر كەسيان بە
تاو لەرزو زۆر كەسيان بە گەرما لەنىو چوون. بەھىچ جۆر نەياندەويست لە چوگوراوا نىشتەجى
بن... عوسمانىيەكان قەلەمەسو نەماميان دەدانى كە بىيان نىژن و باغ بنىتەوہ، بەلام

عيتلاتييه كان ره گهي نه مام و قهله مه كانيان ده سووتاند، نه مجار ده يان چه قانندن... ههريزيهش ديتياتي نه م نيوه نيوه باغ و باغاتاي نيه. پاشان وه ختيك عوسمانيه كان ديتيان عيتلاته كه خهريكن له نيوه ده چن، ريگايان دان هاوينان كزچ بكن و بچه كرستان... بهره بهره عيله كان له چوكورواوا جي و جي يان كردو ده ستيان كرد به خانوو دروست كردن و كشت و كال... پاشانيش ورده ورده عيتل و عهشيره ته كان له نيوه چوون... زه مانه گزرا... پياوه تي كه م بوو و سه ره بچام له نيوه چوو... واي لئ هات كه ده ولته تي عوسمانی ده به ويست... دنيا به كه يفي ده ولته تي عوسمانی سوړا..."

كاتيك سايه لزه ده ستي به تاريخي عيتل و عهشيره ته ده كرد، قسي لئ نه ده برا. ده يتواني چهند روژ له سه ريك قسه بكا. ماندووش نه ده بوو. شو هه ميشه خه فته تي بژ شو دنيا بي دردد نازارو مدينه ته ده خوارد كه له ده ست چوړبوو. زور جبار كه ده ستي به قسه ده كرد، ده يگوت: "نه تو ده لتي چي؟... نه من دادال نؤ غليم ديوه...". و لهو باره شهوه زوري به خوي ده نازي.

ساله كانی هه زارو نؤ سه دو حه قده و هه ژده و نؤ زده و بيست... سه رده مي شه ري يه كه مي جيهاني... شه ري شكاني عوسمانيه كان بوون... لهو سالانه دا چوكورواوا پر ببوو له ياغي و سه ريازي راكردوو... ناوچه ي تووړووس ببوو پاواني ياغيه كان و له ترسي ياغيان كدس نه يده ويرا پي دا پروا.

له شكري فهرانسه چوكورواواي داگير كړد بوو. ياغي و سه ريازي راكردوو، چه ته و غه يري چه ته، دزو غه يري دز، هه لال زاده و هه رام زاده، چاك و خه راپ و جوان و پيرو هه مرو خه لكی چوكورواوا ده ستيان دايه ده ستي يهك و دوژمنيان له چوكورواوا وه درنا. له سه رتاسه ري ولاتيش دوژمنيان ده رده كرد. ده وره خه ريك بوو ده گزرا...

له داو ساله كانی سه ده ي نؤ زده دا، چه ندين سال دواي نيشته جي بوون، هه ل و مه رج كه م كه م خه لكی ناچار كرد به زه وي سه وه به سترينه وه. خاك ورده ورده نرخی پيدا ده كرد. تور كه نه كانيش كه له گه ل نيشته جي بوون نيوانيان خوش نه بوو، بهره بهره گه رمين و كرستانيان وه لا ده ناو به زه وي سه وه ده چه سپين.

لهو سه رده مه دا، خاكي چوكورواوا يهك و چل تا يهك و په بجا به ره مي ده دا. نه مه شتيكي ته و او تازه بوو. نه گه ر له ساله كانی پاش هه زارو نؤ سه دو نؤ زده دا ته ماشاي خاكي چوكورواوا مان ده كرد، ده مان ديت كه باتلاغه كانيان تا راده يهك وشك كړدوه، ميشه كانيان

سووتاندوهو کردوویاننه زهویی کشتوکال، لهو سالاندها نهگهړ نیوهی خاکی چوکورواوا نهبی،
نیزیک به نیوهی دادهچیتندرا.

سیستمی تازه لهم سالاندها لهگهڼ حکوومهتهکانی تایفهگهړی و خان خان بازی و خان و
بهگ و بهگلرو پاشاوهکانیان دهستمویهخه بوو. لهو سردهمهدها، لهمیژ سال بوو بناخه
حکوومهتی تایفهگهړی لهخوزه سست دهبوو، و له جیاتی خانهکان، هیندئ ناغای پولدار
پمیدا دهبوون. ثم ناغایانه بڼ ودهدست هیثانی زهوی و بڼ نهوهی چندی بکړئ زیاتریان زهوی
ههبی، ههمیشه له شپږو کیشهدا بوون. لهو شپږو کیشهدها سهریش دهکوتن. به هزار فرت
و فیل زهویان له دهستی دپهاتییهکان و خهلکه فقیرو ههژارهکه دهردینار، جا هیندیک له
ریځگای قانونییهوه، هیندیک له ریځگای بهرتیل دانوهو هیندیکیش بهزورو زورداری...

شپږو کیشهی نیوان شو ناغا پولدارانهو خهلکی دهست کورت ههروا پهرهی دهستاند.
خاکی ناغایهکان روژ به روژ زیاتر و زیاتر دهبوو، له بهرامبهر دا دپهاتییهکان ههژارو
ههژارتر دهبوون.

لهو روژگارهدا ناغاگان بڼ سرکوت کردنی شو خهلکه دهست کورته که به قیمهتی
گیانییشان حازر نهبوون زهوییهکانیان له دهست بجی، هیندیک دهستمی یاغییان پهروردهو
پهروازه دهکردو نهوانیان هم بڼ لیدان و کوشتن و ترسانندی دپهاتییهکان و هم بڼ بهرنگار
بوونهوهی حکوومهتی مهرکهزی بهکار دینا. دهکړئ بلین هیچ ناغایهکه نیه که لهم ریځگایه
کهلکی وهرنهگرتی.

شو ناغایانهی نهیاندوتوانی لهنیو یاغییهکانی کتوی دا پشتیوانیک بڼ خوځیان پیدا
بکدن، بڼخوځیان هیندیک یاغیی تازهیان دناردنه شاخی، و ههر بڼیه ناوچهی توورپوس
ببووه مهیدانگاو پاوانی یاغییهکان، و قازانچی شو ناغایانه که بڼخوځیان له دهشت و له
نیو دئیهکان دا نیشتهجی بوون، لهکپوهکان دا بهگډ بهکتر دا دهاتن. یاغییهکانی کتوی،
یان پتک وهردهبوون، یان خهلکی بیټاوانیان دهکوشت و لهو نیوهدا خاکی ناغایهکان بهرین
ترو گهورهتر دهبوو.

عهلی سهفابهگ کورپی پهکینک له ناغا لیکهوتوهکان بوو. (به کوردپی پهتی، کونه
بهگ و بارگین تویبو بوو - وهرگپه). ناغا ههرچهند پول و سامانیکی نهماوو، بهلام
توانیپوری عهلی سهفابهگی کورپی بڼ خویندن بنیږتیه مهدرهسوی سولتانیه شاری
ندهندهو پاشانیش بیټیږتیه مهدرهسوی بهزی حقوی نهسته مبول. بهلام ههرچوئیک بوو،

عەلى سەفابەگ نەيتوانىبوو مەدرەسەى بەرزى حەرقى ئەستەمبۆل تەواو بکا،
خوێندنەكەى بە نىوەچلى بەجى هېشتبوو، گەرآبوووە دى و دەستى كەربوو بە وەكالت.
پاش ئەوێ رىوشوئى كارەكە فېر بىو، هېندى تاقيكردنەوێ دەست كەوتبوو و رىگا
لارى كارهكانى لىك جيا كەربوووە، لەپەر هۆشى هاتبوووە سەرەخۆو كەوتبوو بىر ئەو
زەوىيانە كە رەحمەتى بابى لە دەستى دابوون. ئەمە بوو كە دەستى كرد بە نەخشەكىشان
بۆ وەرگرتنەوێ ئەو خاكانە كە بابى لە دەستى چووبوون و توانىشى زەوىيەكانى بابى لە
دەستى دېهاتىيەكان دەريژنیتەو. هەر ئەو كېشەو بەرەيه بەباشى رىگای زەمىن داربوونى
فېر كەردو ئىدى لە كارى خۆى دا وەستايەك بوو.

بەلام دېهاتىيەكان، ئىدى دېهاتىيەكانى سەرەتای سەردەمى نىشتەجى بوون و تەنانەت
دېهاتىيەكانى پاش ئەو سەردەمەش نەبوون. ئەم دېهاتىيانە ئىستا تىگەيشتبوون كە خاك
يانى گەوهر... و بە چنگ و نىنۆك بە زەوىيەكانيانەو چەسپابوون. بەرەرهكانىيەك لەنيوان
عەلى سەفابەگ و دېهاتىيەكان دا دەستى پى كرد كە چەندىن سالى درىژەى هەبوو. هۆشى
عەلى سەفابەگى سەگبايش لەو جۆرە كېشەو بەرەيه دا خۆى نىشان دەدا. فېل و تەلەكەى
تازەى دەدۆزىنەو رىگا چارەى نوێى دادەهێنان.

لە سەرەتادا فرت و فېلەكانى سەريان دەگرت و دەيتوانى بە هەر جۆرىك پى خەلكى ئەم
دى و ئەو دى لىك بكانە دوژمن و تىكيان بەردا، پاشان بۆخۆى لايەنى يەككيانى دەگرت و
بە يارمەتى ئەم لايە، زەوى و زارى لايەكەى دىكەى داگير دەكرد. ئەم شىرەيه زۆر ناسان و
كارىگەر بوو. بەلام زوو ناشكرا بوو. دېهاتىيەكان كە ببوونە دوژمنى سەرومالى يەكتر،
تىدەگەيشت، دوژمنى راستەقىنەى ئەوان كىيە، بەلام فايدهى چى؟ تازە كار لە كار ترازابوو، و
لانى كەم نىوێ زەوىيەكانيان لەدەست چووبوو، و لە بەرامبەرەدا پانايى زەوىيەكانى عەلى
سەفابەگ سەرى لە چەند دى شەشدانگ دابوو.

عەلى سەفابەگ چەندىن سالى رىگا چارەى نوێ دەدۆزیتەو، بەلام يەك دوو سالى زياترى
پى ناچى كە دەستى ناوەلا دەبى، بەو حالەش زەوى و زارى عەلى سەفابەگ هەميشە لە
بەرەگرتن دان و لە هەر حال دا هەر ئەو دەيباتەو.

سەرەنجام كار دەگاتە جىگايەك كە فرت و فېلەكان تەواو دەبن و هېچ دېهاتىيەك بە تەلەى
عەلى سەفابەگەو نابى. هەرچەند فېل و تەلەكەى لىپراون، بەلام عەلى سەفابەگ بىكار
دانانىشى و ناخرەكەى رىگايەك دەدۆزیتەو.

لەم رۆژانە دا کێتووەکان پەناگەو پاوانی یاغییەکان، سەربازە راکردووەکان، چەتەکان و پیاوکوژەکان... و ئیستا وەختی ئەوە هاتووە کە عەلی سەفابەگ لەمانە کەلک وەرگرێ. لەگەڵ یەک دوو دەستە لە یاغییەکان رێک دەکەوێ، چەند پیاوی خۆی دەنیریتە چیاو بە گۆ دێهاتیەکانیان دا دەکا. ئیدی عەلی سەفابەگ کاری لەپێشە، تازە کام لادیسی دەتوانی لەبەری بکۆخێ؟... نەگەر دێهاتیەکی وا بە غیرەت پەیدا ببێ، شەویەک مالهەکی وێران دەکەن. ژنەکی دەرفینن و دواي ئەوەی هەزار سووکایدیی بەسەر دێنن، دەیکوژن و شەرت و گومی دەکەن. هەموو کەسیش دەزانن ئەم کارانە گازی عەلی سەفابەگن. بەلام کەس ناوێرێ بۆ پستی چاوی بڕۆیە. ژاندارمەکان دەکەونە سەر یاغییەکان و دەکوژرێن.

دیارە ئاغاكانی دیکەش ئەم شێوە کارەیان رەچاو کردووە. هەریۆشەش خاکی چوکووړاو بە خۆین رەنگین دەبێ و گوشت و کوشتار دەست پێ دەکا. یاغییەکانی شاخی دەستە دەستە پێک وەرەبن و یەکتری قەلاچۆ دەکەن. شەو نابێ کە چەند دەستە یاغیی تازە لە چیاکان دا سەر هەڵنەدەن.

لەو نێوەدا هێندێک دەستە یاغی وەک دەستە "گیزیك دووران"، "رەشیدە کوردە" و "گوت دەلەك" یەش هەن کە گوت بۆ دوو زمانیی ئاغاكان راناگرن، بۆخۆیان ئاغای خۆیان و بە پێچەوانەیی ئەوانی دیکە، بە دژی ئاغاكان پشتیوانی لە دێهاتیەکان و خەلکی فەقیر و هەزار دەکەن.

کێتووەکانی تووڕوس زۆر پیاوکوژی خۆنخۆرو بەناریانگیان بەخۆوە دیووە. بەلام ئیستا ناو و نیشانێکیان لەپاش بەجێ نەماوە، کەچی بە پێچەوانە ناوی زۆر لە یاغییەکان وەک ئەو دەستە یاغییانە کە بەدژی ئاغاكان پارێزگارییان لە دێهاتیەکان دەکرد، هێشتا لەبەر نەچوونەتەر و زۆر شیرو گۆرانی و تازیەنامەیان بۆ دانراوە... ئەم شیرو تازیەنامەو گۆرانییانە ئیستا زار بە زار دەگەڕێن...

لەو سەردەمەدا بوو کە حەمەدۆک وەکیوان کەوتبوو. واتە لە سەردەمێک دابوو کە دەستە یاغییەکان بۆ قازانجی ئاغاكان لەکیوان دا خۆینی یەکتریان دەپشت و دێهاتیە فەقیر و هەزارەکانیش هاواریان لە دەستیان دەگەشتە ئاسمان.

زەویەکی عەلی سەفابەگ لە سالی هەوێل دا دەبوو دوو هیندە، پاشان چەند هیندەو چەندین هیندەو ئەجار دەبوو بە چەند هینکتار، دەیان هینکتار و لەوەش زیاتر. زەویەکانی

بهرینایی دٚهاته که بیان ده گرتوهو و نهو دٚهاتی یانهی زهوییه کانیاں لٚئنه ستیندرابوو هدر له سر زهوییه کانی خۆیان ده بوونه ره عیتهی عدلی سه فابهگ.

عدلی سه فابهگ پیاوٚتک بوو که له گهت و برژ گه وه، که هه میسه چه کمه یه کی تروسکه داری ده پٚن ده کرد. ده م و چاوی نه سهر بوون، به لام سه زهیه کی تاریک، هه میسه به قه مچییه زیونیشانه که ی له چه کمه تروسکه داره کانی راده کٚشا.

نه مږۆ سٚ شه میده، خه بهر هاتوه که:

"فیشهک و جبه خانهی ده ستهی کالایی ته واو بووهو حموتوویه کیشی پٚن ده چٚن، هه تا له سووریه وه بۆیان دٚ..."

عدلی سه فابهگ وه په له قاژه که وتوهو نیگه رانه. له میواخانه گه وه که ی دا هدر هاتوچۆ ده کا، تووږیه له فکروه ده چٚن. فکره کانی وهک زغیر به دوا ی یه کتر دا دٚن. فکر ده کاته وه که ده پٚن چه ند سالی دیکهش راوه سٚن هه تا بیته خاوه نی زهوییه کانی گوندی "واپوای". لٚکدا لٚکدا ته لگراف بۆ نه نکهره لٚ ده دا که:

"خه لک راپه ریون... یاغییه کان کٚتو کانیاں پاران کردوه... چا نیته حکوومه تمان نیه؟..."

و لهو قٚژو هوارانه...

"ده پٚن یهک دوو سالی دیکه ددان به جهرگی خۆت داگری... نه دی له کوٚنی ده ستهی کالایی؟... بۆچی خۆت نیشان ناده ی؟..."

ژنه که ی له سر نیوته خته که پالی دابووهو به سه سرسوما ی ته ماشای میترده که ی ده کرد که چۆن پیاسه ده کاو به قه مچییه زیونیشانه که ی له چه کمه تروسکه داره که ی راده کٚشٚن. وه خٚتیک سه برو سیکه دانه ی عدلی سه فابهگ ته واو ده بوو، ئیدی خۆی پٚن رانه ده گیراو له گه ل ژنه که ی ده سٚنی ده کرد به سکالو نه ٚنی و نه خشه کانی خۆی بۆ تاشکرا ده کرد. نه م ده ردی دل کردنه نهوی سوو کبار ده کرد. نه مږۆش یه کٚتک له م رۆژانه بوو. عدلی سه فابهگ ده سٚنی پٚن کرد:

"خاتوون... ده زانی نه خشه م چیه؟..."

خاتوون:

"بلٚ بزانم."

هه میسه به دوا ی نه م پرسیارو وه لامه کورته دا عدلی سه فابهگ له سه ری ده رٚشٚت. نه مږۆش درٚژوی پٚن دا:

"دهزانی نه خشم چیه خاتوون؟... به خوا نیدی هوسه لم نه ماوه... نیدی له گیانی خۆم وهرهز بووم. له دهستی نه مانه وه جان هاتووم... هه موو رۆژێ پۆستی ژاندارمري... هه موو رۆژێ ژاندارمه و ژاندارمه هیتان... نیدی جاپز بووم... دیتها تیه کان دوتنی کۆبوونه وه به کۆمهگ چووبونه بهر ده رکى مالى ئوستاندارو دادو هاواريان وه پێ خستبوو که له دهستی ياغییه کان نه له نامووسمان نه مینین و نه له مال و گیانان... دهیانویست ته لگراف بۆ نه نکه ره بکه ن، چاک بوو گه یشتیم و نه مه یشت. گوتم: "کاری وا مه که ن که نابرووی شاره که مان له لای حکوومهت بهرن..."، به لām هه ر جۆریک بێ، ده بی دوو سال ددان به جهرگی خۆمان دا گرین. راوهسته با گوندی وایوای بکه مه ئی خۆم، نه وهخت ده زانم چ ده که م... ده زانی چ نیازیکم هه یه که چی؟..."

ژنه به نیشانه ی به لێ، سه ری بۆ راوه شانده. عه لی سه فابه گ له سه ری رۆیشت:

"نیازم هه یه دیتها تیه کان له ده ورویه ری خۆم خپکه مه وه نه نکه ره ی له ته لگرافان بگرم که : خه ریکن راده پهرن... ياغییه کان کیتویان پوان کردوه... ده یانه وی حکوومهت دامه زریتن. نه وده م ده وڵت له شکرێک سه رباز ده نیترێ و مشووری هه موو کیتوییه کان ده خوا... هه موویان ده گیرین. حکوومهت پێ چیه خاتوون؟ راپه پینی کورده کانی سه رکوت کرد، پیت وایه به چه ند ياغی کاله له پێ ناویرێ؟... به ته لگراف چییه که م گوته که جاری له باره ی ياغییه کانه وه هه یج خه به رێک نه دا به نه نکه ره... پیم گوته کارێک مه که له لای حکوومهت نابرووی شاره که مان به چی... به لām با دوو سالی دیکه ش رابری و زه وییه کانی وایوای بێ به ئی خۆم، نه وده م ده زانم چ له و ياغی یانه ده که م..."

عه لی سه فابه گ بێده نگ بوو. له فکروه چوو. پاشان سه ری هه لپه ری و ته ماشای دارو دیواری کردو دهستی کرد به پیاسه کردن...

زۆر پاش دوو سال نه خشه کانی عه لی سه فابه گ هاتنه سه ر بهر. نه نکه ره ی ته لگراف باران کرد... نه و ياغی یانه ی به نه خشه ی خۆی هاتبوونه نیتو دئ، خسته داوی نه و سه ربازانه که له نه نکه ره وه نیتره رابوون و به م جۆره هه موویانی خاشه پ کرد...

ده رگا کرایه وه. عه لی سه فابه گ که له فکردا بوو، هاته وه سه ره ژش. کاره که رێک که ده رگای لی کردبووه به غاردان له پلیکانه کان وه سه ر که وت:

"نه فه رێک که سه روگوتیلاکی خۆی پتچاوه، ده یه وی بت بینن... ریشیش درێژه."

عه لی سه فا:

"بلى بېتە سەرى."

ئەو پياۋەي سەرسەكۈتى خۇي پىچابوۋ، بە ھەناسە بىر كە ھاتە سەرى و خۇي بە سەرى
نىۋتە ختە كە دا:

"سلام عليكم براله..."

عەلى سەفا:

"عليكم السلام."

تازە ھاتوۋە كە:

"جەنابى عەلى سەفابەگ، رەھمەتلى بابت باشترین دوستى من بوو. خۇم لە مالى
ھاۋىشتوۋى. عەبدى پەنای بۆ ھىناۋى. دەبى عەبدى لە بەلایە توۋشى بوۋە رزگار
بکەى. دىيەكى تەۋاۋى لەپىش چاۋى خۇم ناگر تى بەردا. باشترین دوستى رەھمەتلى
بارەكت پەنای بۆ ھىناۋى. گوتم ھەمەن دەبى بچمە خۇمەت عەلى سەفابەگ... تا لەو
بەلایە نەجام بەدا. گىمانى من بە دەستى تۆيە عەلى سەفابەگ... ھاتوۋم دەستە
داۋىنت ىم كە فکرىكم بۆ بکەيەۋە. لەگەل بارەكت زۆرمان نان و نەك كىردە، لە دوو
براش زياتر لىك نيزىك بوۋىن... ھاتوۋم پەنام بۆت ھىناۋە كە لەو بەلایە توۋشى
ھاتوۋم رزگارم بکەى..."

عەلى سەفابەگ پىتەكىنى:

"دانشە با نەختىك بېيەۋە سەرەخۇ... دوايە قسان دەكەين."

عەبدىخان:

"چ بېيەۋە سەرەخۇم بە قورىانت ىم؟... ئەمەن تازە ھالىكم نىۋە ژيانم لىتالە... كابرا
ۋەك شىئىرى نىزرائىل شەۋ و رۆژ بەسەر سەرمەۋەيە بە قورىانت ىم. دىيەكى سوتاند ھەر بۆ
ئەۋەى منى دەست كەۋى... ھەمو گوندى ناك توزلوۋى سوتاند جەنابى عەلى سەفابەگ...
بەخۋا تەيرى ناسمانىش دەبى بۆ من بگىرىن بە قورىانت ىم... گىمانى من لە دەستى تۆ دايە
جەنابى عەلى سەفابەگ... ھاتوۋم پىلاۋەكانت ماچ كەم، دەبى فکرىك بۆ گىمانى من
بکەيەۋە... ياخۋا مامە عەبدىت بە قورىانى منداۋەكانت بى، مامت نىدى نە خەۋى ھەيە نە
خۇراك. ئەۋ ھەتيۋە لىتى بوۋەتە شىئىرى نىزرائىل، شەۋ و رۆژ بە دوايە دا دەگەرىن. تازە مامت
لە خەۋ و خۇراك و لە ھەمرو شتىك كەۋتە..."

عەلى سەفابەگ نىۋە بە گالتەۋ نىۋە بەراستى لىتى پرسى:

"عەبدى خان، دەلىن ئەو ھەمەدۆكى بە دوات دا دەگەرئ، بىستە مىندالىك زياتر نىيە؟..."

عەبدى خان بە ھاوارو دادەو ھەستايە سەرپئ:
درۆ دەكەن... لەخۆو وا دەلىن... ئەوئەندە گەرە بوو، دەلىنى مىنارەيە... وەختىك خانووەكەى دەسووتاند بۆخۆم بە چاوى خۆم دىتم. درۆ دەكەن... مىن و تۆ تىك كەنەو نەگەر بگەينە سەرشانى... لەخۆرا وا دەلىن... خەلك شتىك دەلىن و ئەتۆش شتىك دەبىسى بە قورباتىم، بەلام ئەمىن بە چاوى خۆم دىومە... ئەمىن دەزام چ غوولتەكە، بەخو مىن و تۆ تىك كەنەو ناگەينە سەرشانى... خەلك قەسى چۆن دەكەن پەنا بە خوا... ئاخىر چما بىستە مىندالىك ئەو كارانەى لە دەست دىن؟... بووتە دىو بەخو ھەر دەلىنى دىو بە قورباتىم..."
عەلىسەفابەگ:

"خان، ئەتۆ جارى قاوہەك بۆ... فەركى بۆ دەكەينەو كە ئىشەللا فەركت ناسوودە بۆ."

عەبدى خان بە دەستى لەرزۆكەو پىالە قاوہەكەى لەسەر ئەو سىنىيە ھەلگرت كە كارەكەرەكە لە پىشى راگرتبوو. بۆنى قاوہە ميوئاخانەكەى پىر كەرد. عەبدى خان بە ھەلقووپاندن قاوہەكەى خواردەو.

ژنى عەلىسەفابەگ ھات و لەسەر نىوتەختىكى دىكە دانىشت:
"ياخا بەخىر بىتى عەبدى خان، بىستان و دلمان بۆت نارەھەت بوو بەخو. عەلىسەفابەگ مشورى ئەو ھەرامزادەيەت بۆ دەخو. ئەتۆ زۆر فەركى خۆتى پىتوہ نارەھەت مەكە."

لەو وەختەو كە گوندى ئاك توزلوو سووتابوو، عەبدى خان سەيرى زۆر خوش ببوو، زۆرىشى دەگوت. ھەمىشە داستانى ناگر تىبەريونى دىيەكەى دەگىرپايەو. ھەركەس ھەبايە گوتى بۆ بگرت، بۆ ئەو فەرقى نەبوو. كابرا گوتى لىيايە يان نا، ئەو يەك بىن قەسى دەكەرد. ئەوانەى گوتيان بۆ دەگرت، زەگيان بە عەبدى خان دەسووتار تووكيان لە ھەمەدۆك دەكەرد. فەرماندار، ئوستاندار، فەرماندەرى ژاندارمى، دىھاتى و شارنشىنەكان ھارەردىيان لەگەل دەكەرد. عەبدى خان بەسەرھاتەكەى ئەوئەندە بە گريان و دەردى دلەو دەگىرپايەو كە گوتىگر بە خۆى نەبوو، زەگى پىتى دەسووتا.

وه ختيك ديتى ژنى عدلى سه فابه گ هاتوه گوئ بۆ قسه كانى راگرئ، لىمپر وهك شتيك دلئى كرايه وه. ههستى كرد سوكنايى به كى به دل دا هاتوه. پيش شهوى عهبدى خان دهست به گيترانه وهى داستانى شهو شهو بكا، به جورتيك رهنكى ده گؤراو تيك ده چوو كه پتيويست نه بوو داستانه كه بگيتره شهو. چونكه تهواوى به سه رهاته كه له سيماي دا ده خوتندرايه وه.

ژنه:

"دلئى هه موومان بوو به ناو عهبدى خان. دوتين ژنى جهنايى فرماندار ته شريفى هينابووه مالى ئيمه... ده يگوت فرماندار خوشى نه وهنده لىم مەسلەيه توورپه هه خوا بزائى... ده يگوت جهنايى فرماندار دهيه وي به هه جورتيك بووه شهو بئ شهرفه بگرئ... ناخر ده كرى دئيه كى تهواو بسووتيني؟... ژنى جهنايى فرماندار زورى همز ده كرد جهنايت بيئى خان... ده يگوت پيم خوشه برينم و له زمانى خوى برينسم... به كورتى هه موويان بۆت به پهروشن ناغا عهبدى. راهسته عدلى سه فابه گ له بارى گوندى وايوايه وه خاترجه م بئ، شهو ده م به خزمه تيان ده كا... به خوا شهكر بيلئى تاقه يهك ياغى بهو كيترانه وه بئتي... عهبدى خان، دلئى هه موومان بۆ ئيوه بووه ته كه باب."

عدلى سه فابه گ قه مچيه زيوني شانه كى له چه كه تروسكه داره كى راده كي شاو لىم سهرى ديوه خانه وه ده چوه شهو سهرو ده گهرايه وه.

ديسان عهبدى خان رهنكى گؤراو ليوه كانى ده ستيان كرد به له رزين:

"ناخ، ناخ، ناخ... ناخر بلئم چى، خوشكى گيان؟... شهو به لايدى به سهر من هاتوه، خوا به نسيبي دوژمنيشى نه كا... ههتا شهمرۆ به لاى شارا به سهر هيچ كهس نه هاتوه خوشكى گيان... به خوا له هيچ كتيبيتيكيش دا نه نووسراوه... وهلى خان خوشكه زاي من بوو خوشكى گيان... چ نۆ جوانتيك، چ نۆ جوانتيك... ده تگوت خهلقى شمشاله خوشكى گيان... چ به ژنيك، چ بالايهك برىا بتديبايه..."

به خوا شهكر ده تدى له به ژن و بالايى سهرت سوڤ ده ما خوشكى گيان... خه جيچ ده زگيرانى وهلى خان بوو، كه چى شهو بيژوه حمرا مزاده يه كچه كى هه لگرت و وه كيوان كهوت... پيت وانهبئ كچ بۆ وهلى گيان قات بوون. به خوا هه قاسكى هه لينا بايه پدغا پدغا كچى بۆ ده هاتن خوشكى گيان... نه من ناغاي پيئنج دئيانم خوشكى. بابيشم هه رواو باپريشم هه روا بوو... كه چى شهو بئ شهرمه ده زگيرانى خوشكه زامى هه لگرت و وه كيوان كهوت... ناخر قهت شتى وا ده بئ؟... بهو حالهش، به خوشكى خۆم بلئم، خه بهرم بۆ نارد كه له گوناهى خوش بووم، با

كچهكه بېنېتتهوهو بېتتهوه سمر جې و رېنې خۇي. دلم برواي نهدا له كيو و بندهنان سمرگردان و لېقه و ماو بسورپتتهوه... باشه نه گهر يه كترين دهوئ، با بيانموي... نه سلن ههمو ره عيه ته كاني من وهك كورې خؤم وان. به لام به خؤرايي نيه كه گوتوويانه جووچكه قدل گهوره بكه، چاوت دهكؤلئ... نهدي خوشكئ گيان، شاوا... قهديمييان دهيانگوت چاكه ي زؤر خهراپه ي له دوايه، به لام نهو پهنده بهو گوئ سه گباب ختوه ي من دا نه چوو، و نه چوو، ههتا ناخه كه ي به سهر خؤم هات... كهس نه بوو پېنم بلن ناخر بېكار ي نه ونده چاكه ده كه ي؟... بزچي هيتنده له فكري نه مانه داي؟... باشه كچه كه ي هه ل گرتوهو چوه ته شاخ، ئيدي به تؤ چي... با هيتنده له كيو و بندهنان بېتنهوه ههتا چاويان دهردي... ناخر به تؤ چي پياري باش؟... به لام نه من گورگم له كؤزي خؤم كرد، خوشكئ، گورگ... له گوناھي نهو هه تيوه هه رامزاده يه خؤش بووم و گورم بېتتهوه ناوه داني سمر كاروكاسبي خؤي... به لام بر يا زمانم لال بايهو نهو قسه يه م نه كرد بايه. چونكه هه رامزاده هاتهوهو له جياتي نهوي چاكه م بداتهوه، له وه ليخاني داو له خؤل و خويني گه زانندو منيشي بريندار كرد. هيتنده ي نه ما بوو منيش بمرم خوشكئ گيان. تؤخوا جا ته ماشا كه خوشكئ... ده بئ به داستان بيگي پنهوه به خوا... ده بيني چاكه ي منيان چؤن دايه وه؟..."

ژنه:

"باسي مده كه عهبدي خان، برينم مده كولېنه وه... به كيني ده لئي... به من؟... قهت نابئ چاكه له گه ل خه لك ي بكه، چما عه لي سه فابه گ كه مي چاكه كردوهو خهراپه ي هاته وه ترئ؟... به لام عهده ب گرتوو نابئ..."

عهبدي خان:

"به قورباني زارت بم خوشكئ... پياو ده بئ عهده ب گرتوو بئ... به لام ئتسه كارمان له كار تراز اووه. ههر نهو بئ فكه و نان خؤرو ناندين درپنه پاش نهوي وه ليخاني كوشت و مني بريندار كرد، وه كيتوان كهوت و ياغي بوو... خؤ ده بيني خوشكئ؟... ئتستا له دواي چووان نه چين... گورم باشه، به جهه ننهم كه رؤيشت... ههز ده كا ياغي بئ و سهر بنده نان بگري، پتي خؤشه بېتته چه تهو ههرچي پتي خؤشه بيكا... كه چي رؤژ نيه خه بهر نهيه كه سويندي خواردوه منيش بكوژئ... نهدي خوشكئ گيان. ده ته شي دروست كردوهو له گه ل دهسته كه ي دتته سهرم... نهدي خوشكئ گيان، دهسته ي ساز كردوه... ده لئن گوتوويه ههتا خويني عهبدي وهك شه ربهت نه خؤمه وه دلم تؤقره ناگري... ديوته

خوشكى... ديهوئ خويىنى من وەك شەرىفەت بھواتەوہ. وەرہ پروانہ نہ گھر چاكہ بكهى چؤنت جواب دەدەنەوہ؟... كەس نازانى چى لە گيانى پىرەپياويكى وەك من دەوئ. ئەمن ئىستا پىم لەسەر لىئوى قەبرىيە... خۆ ئەمن ئىستا تەنيا لە فكري نوئزو رۆژووى خۆم دام. ناخر چى لە گيانى من دەوئ؟... خۆ من تازە كارم بە كارى دنيا نەماوہ وەر لە فكري ئەو دنيا دام، ناخر بۆچى دەبئ هيندە كۆپرەوهرىيان بيسنم؟... بە كورتى بە خوشكى خۆم بلىم خەبەريان هينا كە هەتيو سوتىندى خواردوہ بكوژئ... لە دەستيشى دئ، چونكە حەرامزادەيە. ئەوہبوو كە مال و حالەكەم بەجئ هيشت و لەدبى خۆمان ھەلآتم و چوومە مالى حوسين ئاغا كويخاي گوندى ئاك توزلوو... حوسين ئاغا خزمى خۆمانە... بەلام برياً لاقم شكابايەو نەچووبام، چونكە بوومە باعيسى ئەو ئارەدانىيە گەورەيە. ھەموو دئپەكەى سوتاند خوشكى گيان، پىت واپرو چيە، سوتاندى..."

ژنە:

"ئەدى برالە... برياً نەچووبايە ئەو بەقورئ گىراوہ... برياً راستەپئ ھاتبايەيتە مالى ئيمە."

عەبدىخان:

"راست دەكەى خوشكى... بەلام خۆ ئەمن كەرامەتم نەبوو. چوزانم ئەو حەرامزادەيە چ نيازىكى ھەيە؟... ھەر بە ئەقلم دا نەدەھات ئەو خوانەناسە بتوانئ نەخشى وا بكيشئ... خۆزگە خوشكى... خۆزگە ھەر لە پيش دا زانىبام... بە كورتى، بە خوشكى خۆم بلىم دئپەكى ئاوا گەورەى سوتاندو كوردیە خۆلەميش. ئەو فەقرو ھەزارانە بە رووت و قووتى مانەوہ... بەخواجەرگم بۆ ئەو مندالە بىگونناخانە برژيوہ... نە پارووہ نانتيكيان ھەيە بىخۆن و نە جلکە شەپەيەكيان بۆ دەرچووہ لەبەرى كەن... زۆريان مانگاوار گۆپرەكەشيان سوتاون خوشكى گيان... بەلام ئاگات لە دلى من نيە... دلى من لە ھەمووان زياتر بۆ ئەو مندالە بىگونناخانە دەرژئ... بە دەست خۆم نيە خوشكى، دلم دەرژئ... بۆ ئەو مندالە بەستەزمانانە... بەخوا لەبەر غەمى ئەو دىھاتىيانە غەمى خۆم لەبەر چووتەوہ... عەلىيەشەلم ئارد خوشكى... ئاردم ئاردو نازووخە بۆ ئەو فەقرو ھەزارانە بىتن... چونكە دلم ھەلى نەگرت خوشكى. دلى بنيادەمى بەرد نيە، ناسن نيە... ئىستا دەرسم ئەو حەرامزادەيە بچئ دئپەكەى ئيمەش بسووتيتئ. تازە ترسى نەماوہ خوشكى گيان... كەسێك كە سامى شكا دەبئ پياو لىتى ترسى خوشكى... بەخوا ئاسياب چەشمەش دەسووتيتئ... دەيسووتيتئ و دەيكاتە خۆلەميش... ئەتۆ دەلئى چى

خوشكى... به خوشكى خۆم بلېم شو گورگى بيا بانه، وه دوا شويى من ده كه وئ،
 جي يه كه م پئ ده زانئ و به نيوه شه وئ وه پئ ده كه وئ ديتنه ناك توزلوو... نيوه شه بوو گويم
 له ده ننگيك بوو خوشكى... نه دى، راست نيوه شه بوو... ديتم بانگى من ده كه ن...
 ده سبه جي فكرم كرد كه خويته... شوى پيشتر خه وئم پتوه ديپوو... نه دى خوشكى...
 هاته خه وئم... نيدى ده دلم گه رابوو كه نم روزهانه پيدا ده بئ. هه كه بانگيان كردم،
 زانيم خويته... منى ده ويست، به لام به خوشكى خۆم بلېم حوسين ناغا منى نه دا...
 نه دى، منى نه دا خوشكى... چما ده يدام؟... به خوا نه گه ر بيدا بام... هه تير به سهر
 حوسين ناغاي دا نه راند كه پيلي ژن و مندالت بگهرو وه ره ده رئ. فقه ره حوسين ناغا چي
 كر دبايه خوشكى؟... له پيش دا به منى گوت كه تسليم ب. گوتم نابئ و ده ستم كرد به
 ته قه، به لام فايده ي چي خوشكى؟... ماله كه ي ناور تئ به ردا... خوشكى بري ديبات كه
 مالتكى بهر گه وره يي به چوئي گر گرتبوو و ده سوتا... سئ كه سيش ده رگاي ماله كه بيان
 گولله باران ده كرد... چما ده كرا به ده ركه ي دا بچه ده رئ خوشكى؟... به لام كوئيكي
 ديكه ش نه بوو كه پتيدا بيته ده رئ... له نيتو ناگره كه دا هه روا نم لاو نه ولام ده كرد. چهند
 جاريش بريارم دا هه رچوئيكي بئ به ده ركه ي دا وه ده ر كه وم... به لام بيرم كرده وه سووتان و
 له ناگر دا برژان، له ره باشتره كه بكه ومه چنگي شو. بلتسه كان بؤ لام ده هاتن... چ
 بلتسه يه كه خوشكى. دوو كه له كه ي ده بخنكاندم. نه سلنه ده رگاشم نه ده دي يه وه. له نيتو ناوري
 سوور دوو كه لي رهش دا مابوو موه. خهريك بوو بخنكيم خوشكى، خهريك بوو بيرژم. خۆم
 به دارو ديواردا ده دا، به لام نيدى ته مام له خۆم نابوو. به سهر سهرم، به سهر دهم و چاروم و
 به سهر هه موو جي يه كم دا ناور هه لده رژا. شاده و نيمانم هيتا خوشكى گيان. كه و ته فكري
 ژن و منداله كه م و ديهاتى يه كان. گوتم خوا له هاوارتان بئ ديهاتى يه كان... نه گه ر نه من
 نه م، هه مووتان له برسان ده مرن. گوتم خوايه بؤ خۆت روحيك بهر ره عيه ته به سته زمانانم
 بكه. نه دى خوشكى... گوتم خوايه بؤ خۆت روحيك به ره عيه ته به سته زمانه كانم بكه،
 له پير ديتم جي يه كم ناوري گرتوه. نه دى خوشكى، ديتم سهرم شاگري گرتوه... له ترسي
 روحى خۆم، خۆم به عه رزى دادا... به خوشكى خۆم بلېم، هه روا به ده وري خۆم دا
 ده سوورام كه له پير ده نكي ژنيك هاته بهر گوئ. يه كيك بانگى ده كردم خوشكى.
 ده يگوت: "عه بدى خان، عه بدى خان." يه كيك له نيتو ناگره كه دا به دوام دا ده گه را... گوتم
 لي ره خوشكى گيان. نه دى خوشكى... گوتم: "وه ره نم بهر، بهرى ته نه كه كان، ده مه وئ
 له ليفه ته وه پيچم." به كورتي سهرت نه يه شي نم خوشكى. منى له ليفه وه پيچا، چ

لیتفه یهك، پیتم وایه لیتفه ی کورسی بوو خوشکئی گیان... نه منیش که هیئنده به خۆوه نیم خوشکئی گیان... به کورتی نه منی له لیتفه وه پیتجا، وه بن ههنگلی دام و برده میه ده... ئیستا نهو ههرا مزاده یه پیتی وایه نه من له نیو شاگردا سووتاوم و بوومه خۆله میش، خوشکئی گیان، به خوا نه گهر ژنه گهره که ی حوسین ناغا نه بو وایه سووتا بووم. پیت وایه چیه؟... نه گهر زانیایان که نه من له نیو لیتفه که دام، ده سبه جی دهیان کوشتم. به لام به نه قلیان دا نه هات که نه من له نیو لیتفه که دام."

ژنه چاوی پر بیوون له فرمیتسک:

"چاک بوو که به فکریان داها تۆ له نیو لیتفه وه پیتچ و بته نه ده. نه گینا نهو کافرا نه روحیان پین نه ده کردی."

عهبدی خانی چاوی پر بیوون له فرمیتسک و هیئنده ی نه مابوو له بانگی گریان بیدا.

عهبدی خان له سهری رویت:

"عهرز ی به خزمهتی خوشکئی خۆم بکه، پاش نه وه ی مالی حوسین ناغایان ناو تیهردا، ههر له وێ راوهستان ههتا خانوه که دامردو بوو به خۆله میش، نهو جار چوون یهك یهك هه موو ماله کانی ئاگ تۆزلوویان سووتاند... نه دی خوشکئی گیان، دانه به دانه، یهك به یهك هه موو ماله کانیان ناو تیهردا... ئیستا ده لیم مالی حوسین ناغا به جهه نه نم، نهویان له بهر من سووتاندو حوسین ناغاش دهوله مه نه ده، چه ند روژی دیکه خانوو یکی له وه باشت ساز ده کاته وه. به لام بن نامووس، خه لکه که ی دیکه گونا حیان چیه؟ به لام فه قیرو هه ژاره کان چ گونا حیکیان کردوه خوانه ناسینه؟... خوشکئی به خوا ههر غه می نهو فه قیرو هه ژارانه مه که بهو بهر زستانه مال و هیلانه یان لی تیک داو، ئیدی غه می خۆم له بیر چوه ته ره... باشه خوانه ناسینه، نه گهر ئیره دوژمنایه تیتان له گه ل عهبدی هه دیه، ماله که تان ناو تیهرداره، ئیدی له ریتی خۆتان برۆن، ئیدی چ کاریکتان به سه ر مستیک به ده به خت و به سه ته زمانی ناوه دانی یه وه یه؟..."

ژنه:

"دوو روژی دیکه زستانه، شاخر نه وان چۆن دلایان هات مال و گوزه رانی نهو فه قیرو هه ژارانه بهو بهر زستانه ناو تیهردن و بیکه نه خۆله میش، شاخر نهو به سه ته زمانانه گونا حیان چیه که له ساردی زستانی دا له سه رمان هه لهرزن؟... نه تۆ نه ختیک راوهسته خان، با عه لی سه فابه گ مه سه له ی گوندی وایوای بگه یه نیتته جیگایهك، نه وده م تاقه یهك یاغیش

بهو کيوانه وه ناهيتلن... نيازي هديه هدر كه مهسه لهي وايواي بگاته جيگايهك نهكه ره ي
 تهلگراف باران بكا... دهيوئي تهلگراف لهسر تهلگراف بؤ عيسمهت پاشاش بنيتري... له
 مهر كهز را قشورن دهنيرن، پياده نيزام دهنيرن، تي دهگهي خان؟... قشورني پياده نيزام... نهك
 چوار ژاندارمه... هه موويان دهگرن و يهك به يهك له داريان دهه... ناخر چما دهكري
 دي يهك هه روا به خوت و خورايي بسووتيتن؟... وه زعي نيمهش باش نيه، چونكه هه رچي
 هه مانه بؤ نهوانه ي خه رج دهكدين... فيشهك و تهقه مه نييه كه يان نيمه دهيكرين، خواردن و
 خوراكيان بؤ دهنيرن، ناخر خؤ نه مه حال نيه، هه موو داهاتي عهلي سه فابهگ بؤ چهك و
 جبه خانه ي نهوانه خه رج دهكري... با مهسه لهي نه م وايوايه به قورئي گيراوه لايهكي لي
 وه لايهكي بكهوي، نهو ده دهيني كه عهلي سه فابهگ چؤن به خزمهت هه مووانيان دهگا."

عهلي سه فابهگ هه روا له ژوروي دا دههات و دهچوو و فكري دهكرده وه. وه ختيك ناوي
 وايواي هاته بهرگويي لهپر هاته وه سه رخوي. هات قولي ژنهكه ي گرت:

"باسي چي بؤ خان دهكه ي؟... باسي چي؟..."

عهدي خان:

"قهدي چيه عهلي سه فابهگ، خؤ نه من بيتگانه نيم، ره جهتيي بابت له براي خؤم له من
 نيزيكتر بوو."

ژنه، كه تي گه يشتبوو شهكري شكانده، به دهنگيكي گوناچارانه وه جوابي دايه وه:

"عهدي خان ئي خؤمانه. نه گهر بيتگانه بووايه، سكالام لهكن نه ده كرد."

عهلي سه فابهگ موپه يهكي له ژنهكه ي كرد كه ماناكه ي نه مه بوو:

"شهكريكي خهراپت شكاند خاتوون." و پاشان له ژنهكه ي تووره بوو:

"نه تو ههسته وادواي كاري خؤت كه وه كچي، نه من و عهدي خان ده مانه وي دوو به دوو

بيتكه وه قسان بكهين."

ژنه هه لتساو له سه ره خؤ چوو ژورويكي ديكه.

عهلي سه فابهگ به بيتكه نينه وه هات له پهناي عهدي خان دانيشت و دهستي لهسر نه ژنوي

خان دانا:

"زؤرم بير كرده وه خان، زؤر... بهراستي هه قته. نهو هه مه دؤكه لهوانه نيه پياو به ناساني

باشاري بكا. كه سيك كه له ژاندارمه و ديهاتي و حكومهت نه ترسي و دي يهكي تهوار

بسووتيتن، بؤ نه وه دهبي پياو ليبي بترسي. هه توويه كه ژاندارمه و ديهاتي يهكان تهواري كي و

بەندەنەكانيان پشكنيوە، بەلام نايدۆزنەوہ. ھەر لەگوندی ئاك توزلوو پەنجا كەسى وەدوا كەوتوہ، لە دئىيەكى ديكەش پازدە تەفەنگچىيى كارامە خەرىكن بە دواى دا دەگەرپن، بەلام سەرو سۆراغى ديار نىە... بنيادەمى وا بۆ لى ترسان دەبى. لەنيو بردنى يەكى ئاوا كارى "يەشى" و "سەننار" نىە، خان."

عەبدىخان بە جارىك رەنگى پەريبوو، خۆى بەسەر دەستى عەلى سەفابەگ دا داو گوتى:
"روحى من لە دەستى تۆ دايە، ھەر جۆر بووہ دەبى كارىكم بۆ بكەى... سەبەينيش دى و ھەموو دىھاتى چوگورواوا دەسووتىنى... دەبى فكرىك بكەيوہ."
عەلى سەفابەگ:

"زۆر زەحمەتە خان، زۆر... بەلام دەبى فكرىكيش بكەينەوہ."
عەبدىخان:

"ھەر جۆر بووہ، دەبى فكرىكى بۆ بكەيوہ بۆ قورىانت بىم..."
عەلى سەفابەگ:

"ئەمن فكرىك بۆ ھەمەدۆك دەكەمەوہ... ئەمە قەسى تىدا نىە، بەلام ئەمنيش دەمەريست تىكايەكت لى بكەم."

عەبدىخان لەپ لە خۆشىيان دەريەرى:

"بەچاوان... ئەگەر داواى روحىشم لى بكەى تەنەخىم نىە عەلى سەفابەگ... فەرھوو چ ئەمرىكت ھەيە، ئاخىر ئەتۆ برازاي منى، ئاخىر ئەمن و بابىت لە دوو براش لىك نيزىكتەر بووين... ئەگەر گيانىشمت بوئ دەسەجى حازرم بە قورىانتى بكەم."

عەلى سەفابەگ سەرلەنوئ دەستى عەبدىخانى گرت و لە پەنا خۆى دايە:

"خو لەگەرەيىت كەم نەكا... دەزانم چەندىت لوتف لەگەل من ھەيە... پىت وانەبى بۆ ئەم كارە شتىكم لىت دەوئ و چارم لە شتىكە... نەكا فكرى وا بكەيوہ... ئەگەر بزانم ھىندەى نووكى دەرزى بە مىشكت دادئ كە شتىكم لىت دەوئ، حازر نىم يەك قەش بەكم... ئەمن مشوورى ھەمەدۆك دەخۆم تا ئەتۆ فكرت ئاسوودە بى، بەلام فكر نەكەيوہ لەبەرامبەر ئەو كارەدا شتىكم لەتۆ دەوئ."

عەبدىخان ديسان ھەر بەو خۆشحالىي پىشووئەوہ راست بووہوہ:

"زۆر دەبوورى... چما دەگونجى ئەمن لەبارەى تۆوہ شتى وام بە دل دا بى، جەنابى عەلى سەفابەگ... ھەرزم كردى ئەتۆ برازاي منى."

عەلى سەفابەگ ساو بەك بێدەنگ بوو و لە فەرەو چوو. پاشان سەرى هەلپەرى و تەماشای چاری عەبدى خانى كرد:

"نازانم دەزانی یان نا، ئەمنیش هێندى گێرگرفتم هەن. دیارە لەم سالانەى دوایى دا لە سایەى خواو سەرى تۆو گێرگرفتە کائىم کە مەتر بوون، بەلام کێشەى خاکە کانى وایوای ناسوودەبى پى نەهێشتووم."

عەبدى خان هەر بەو شاگەشکە بوونەو هاتە نێو قسە کانى عەلى سەفابەگ:

"چۆن نازانم... زۆر باشیش دەزانم کە هەموو زەوى یە کانى وایوای نى رەحمەتییى باوكت بوون. باوكت لەوى خەریكى كشت و كالى بوو. لەو سەردەمەدا ئەتۆ دەچوو یە قوتابخانە. وەختىك بابت عومرى درێژى بۆتۆ بەجێ هێشت، ئەو لادى یە یانە هاتن و گوندی وایوای یان كرده نى خۆیان. خۆ ئەو قەبالە یە لە دەست تۆ دایە خۆپایى نیه... قەبالە یە خواوێن ملكیەتییى شەش دانگی وایوایە. ئەمنیش شاهیدم. جگە لەمن دێهاتى یە کانى پێنج گوندی خار دەشتیش شایەتن. هەموو خەلكى ئاك تۆز لوش دەزانن كە تەواو یە خاکە کانى وایوای هى بابى رەحمەتیت بوون... هەر هێچ غەمى ئەو شتە ئەتۆ نەبێ. ئەم مەسەلە یە حەوالە یە مامە عەبدیت بێ. مامە عەبدیت لەو جۆرە كارانەدا وەستایە. هەموو كێشە یە كى ملكیەتیت بە مامى خۆت بێستەرە. بەخوا هەتا شەش مانگی دیکە قەبالە یە هەموو خاكى وایوای بەناو یە تۆو وەر دەگرم."

عەلى سەفابەگ:

"پێت وا نەبێ چاوەروانى یە كەم لێت هەبە خان."

عەبدى خان:

"چۆن فەكرى وا دەكەمەو بەرازا گیان؟"

عەلى سەفابەگ:

"هەموو یانم لە دێى دەركردووە. وام كردووە هێچیان لە ترسان ناوێرن پى دەخاكى وایوای بنێن. هەموو یان هەلاتوون و چوونە "یۆرگەر"، بەلام دەست هەلگەرن."

عەبدى خان:

"ئەتۆ ئەم كارانە بۆ مامە عەبدیت دانێ. ئەو كارانە كارى منن. بزانه چۆنیان جێ بەجێ دەكەم."

عەلى سەفابەگ:

"ههتا ههوتوویه کی دیکه نهو جبه خانیهی داوام کردوه، له سووریه پرا ده گاته جی."

عهدی خان:

"باشه..."

عدهی سه فابهگ:

"خه بهرم داوه هه موو نهو جبه خانیه دهستی کالایمی وهی بگری."

عهدی خان:

"تو خواجه، مامت به قوریانی نهو چاوانهت بی."

عهدی خان هه لستا. عدهی سه فابهگ پیی چه قاند که عهدی خان له مالی نهوان بینیته وه.

به لام عهدی خان پیی سه لاه نه بوو لهم رۆژانه دا میوانی هیچ کهس بی. ته نانهت وه ختی مالا ناوایش که مته رخه میی نه کردو گوئی:

"باشتر وایه نه م رۆژانه له پیش چاری نه م و نهو پییکه وه نه بینرین... نهو جوړه

تی بینییانه پیویست."

(۱۶)

ئەو شەۋە تا رۆژ بەك تەكان بەرپا رۆيشتەن، لاي بەياني رېگاي بەردەلەنەكانى سېيەكاجيان گرت. لەو ھەموو رېپەدا ھېچ قسەيەكيان نەكردبوو. تەنانت يەك قسەش. ۋەختىك لە چيائ شاخاۋى و بەردەلەنى سېيەكاج ۋەسەر دەكەوتن، لەسەر گابەردىك دانىشتەن و رووانىيانە دەشتى چوكووراۋا كە لەگەل خۆرەلەت دەتگوت چوۋەتە بن دووكەل. بەرە بەرە ئەو تەم و مژە لاچوو و دىيەكان و جادەكان و تەپۆلكەكان و چۆمىك كە بە قۇرت و پىچ دەپۆشت و بريسكەي دەدا، ۋەديار كەوتن.

ۋەختىك ھەتاو گەرم بوو، ئەو تەم و مژە شوئەۋارى نەما. دەشتىكى رووناك بە ھەموو دارو بەردەكانىۋە لەپىش چاۋيان راخرا. مەزراي داچىندراۋ و بەيار، بە رەنگى رەش و سوورو رەنگەكانى دىكەۋە دەتگوت لەبەر دەميانن.

جەبار بىدەنگىيەكەي شكاند:

"بروانە ھەمەد، دوى شەۋى لە ھۆۋى بويىن."

ھەمەد سەرى ھەلەنەپرى:

"ئەدى، لەۋى بويىن."

جەبار نەيدەزاني چ لەو بىۋازىيەي ھەمەد بكا، بىدەنگ بوو، بەلام ھەزى دەكرد قسە بكا. شتىك پالى پتەۋدەنا قسە بكا:

"بروانە بنارەكانى ناناۋارزا. ھۆۋە گوندى "ناھچىك" و ئەو جىيەش كە رەش دەچى مېشەيە... ئەو جىيەش كە دەلتى ھىندى شتى بەسەردا دەفري، باتلاغى بى دارو درەختە... ناك توزلوو ھىشتا دووكەلى لى ھەلدەستى... بىروانە، ھىشتا ناك توزلوو دووكەلى لى ھەلدەستى... دىتت ھەمەد؟"

حه مەد ملی به لاوه ناو به بئ وازی جوابی دایهوه:

"ده بیتم."

جەبار به نیگه رانییهوه پرسیری کرد:

"بیر له چ ده که یهوه حه مەد؟... بۆچی له گۆ فکران راجووی؟"

حه مەد:

"تۆ بلیتی نهو خوانه ناسه سووتابی؟... له فکری نهو دام. پاشانیش بیر له فه قیرو

هه ژاره که ی ناک توزلوو ده که مەوه. نهوان زۆریان زولم لی کرا. فکر ده که مەوه که چ بکهین."

جەبار:

"تازه چووه، به خۆپایی بیری لی مه کهوه."

حه مەد:

"تازه چووه، نهوه ی نه ده بوو بکری، کرا."

جەبار:

"بچینه لای نومه ته زهرد، نه مشو له لای نهو به یینهوه... سبه یینی ده چینهوه

شاخی..."

چاوه کانی حه مەد بریسکه یه کیان دا:

"ده زانی بیر له چ ده که مەوه؟"

جەبار:

"نا."

حه مەد:

"ده مهوئ بچمه خارده شت. ده مهوئ خه لکی هه ر پینج دئی که که کۆیکه مەوه و پینان بلیم که

نیدی عه بدی خان نه ماوه، خه یالتان ته خت بئ. پینان بلیم زهوی به کان نی خۆتانن، گاجو ته کان

نی خۆتانن، نیدی ملکانه یه که له گۆرپ دا نه، هه رچه ندی پیتان خۆشه بیکیلن... هه تا نه من

لهو کیوانه ماوم ده بئ وابئ... رۆژیکیش که نه من کوژرام بۆخۆتان بیر له حالی خۆتان

بکه نهوه. پاشان ده مهوئ دیهاتی به کان کۆیکه مەوه و دروه لانه که بسووتینم. ده بئ له پیش دا

درووه لانه که پاک بکریتهوه. هه تا هه موو چه قله شینکه که نه سووتاوه و پاک نه بووه تهوه، نابئ

هیچ کهس وه رد بپری."

جەبار چاوی پر بوون له فرمیسک:

"زۆر باش دەپتە ھەمدە. دىنى بى ئاغا. دىئەك كە لەۋى ھەركەس ھەر شىئەك داچىتى، نى خۇيەتى."

ھەمدە زەردەيەكى ھاتى:

"ھەركەس ھەرچى پەيداي دەكا..."

جەبار:

"ئىمەش تەنگ لەشان پارىزگارىيان لى دەكەين."

ھەمدە:

"ئىمە كارىكى دىكەشمان ھەيە."

جەبار بە تاسەۋە پرسى:

"چ كارىك؟"

ھەمدە:

"بۇخۆش باش نازانم... بەلام كارىكى دىكەش ھەيە."

جەبار:

"ئاخر چ كارىك؟"

ھەمدە:

"فەقىر ھەۋارەكەى گوندى ئاك توزلوو زۆريان زولم لى كرا جەبار... ھەتەن دەپتە كارىكيان بۇ بکەين. بووينە ھۇى ئەۋە كە ھەموو مائەكانيان بسووتىن و بىنە خۆلەمىش... لە فەكرى ئەۋان دام."

جەبار:

"راست دەكەى، زۆريان زولم لى كرا، بەلام چىمان لە دەست دى؟"

ھەمدە:

"دەتوانىن چ كارىكيان بۇ بکەين؟"

جەبار بە باۋىشك دان ھەستايە سەرىپ. لاقە درىژەكانى و شانە پانەكانى ۋەك فەنەر لەبەر يەك كشانەۋە. ھەمدەش بە باۋىشك دان ھەلستا. دەم و چارى بە چاكى تاۋەگاز بېوون. لەبەر لاۋازى ئىسك و پىستى بەسەر يەك دا وشك بېوون. لە روخسارى دا نىشانەيەك لە ماندوۋىي نەدەبىنرا. لە قەسەكردن و رى رۆيشتن و ھەموو ئاكارو كەدەۋەيەكى دا توانار چوستى و چالاكى دەبىنرا. لەۋ كاتەۋە كە ياغى بېو، بەتەۋاۋى گۆرۈپو.

وه ختيك راست بووهو نهو تيشكه زهدهي جاران له ميشكي دا درهوشايهوهو زياتر و
گه ورتو بوو:

"جهبار، همرکس همرچي چاندي و همرچي پيداي کرد ئي خزيتي. پاريزگاريشيان
له سهر مه. دهبن هه موويان زهويي خويان ههبن."

جهبار:

"ئيشهش پاريزگاريان لي دهده کين. همرکاميكيان دهبن خاوهني زهويي خويي بن."
بۆ لاي خۆرهلاتي گاهه دهده که بايان دايهوه. هه مهده له پيشهوهو جهبار به دواي دا به
ريچکه بزنيك دا وهري كهوتن.

جهبار:

"له وانمي ئيستا ژاندارمهكان به دوامانهوه بن."

هه مهده:

"هه قهه به دوامانهوهن... دهبن بچينه ئيو ليرهوار."

جهبار:

"نهري، باشتره."

هه مهده:

"لهو كاتهوه كه كهوتومه بيري ديهايتيهكان و زهدييهكانيانهوه، هيچ پيم خوش
نيه بمرم."

جهبار به دهنگيكي كه ميك لهرزۆكهوه وهلامي دايهوه:

"مردن؟..."

هه مهده نايب رهجهبي وهبر هاتهوه:

"ئاخره كهي تينهگهيشتم نهو نايب رهجهبه چ جوړ بنياده ميكه. له بهره بهري سهره مهركيش
دا همر دهيوست يارمه تيمان بدا. چهند خوشحال بوو كه گوندي ئاك توزلوو ئاوري گرتبوو.
هيچ سهرم ليتي دهرنه دهجوو. هه موو كهسي خوش دهويست، به لام وهك نهوه دهچوو دوژمني
هه موو كهسيش بن. نه گهر چاكه شمان له گهل ئاك توزلوو كردبايه ديسان خوشحال دهبوو."

جهبار بۆني كاجهكاني كه له ههوادا بلاو ببوونهوه ههله ده مۆي. چيلكه كاجيكيشي له بن
دداني نابوو، ده بچوي:

"راست ده كهي هه مهده، نه ميتيش پيم وايه."

خەمەد:

"دەلتى دلم دەيەوى لە قەۋەزى سىنگىم يىتەدەرۈ ھەل ڧرېئ. خۆشخالىم. سەرم گىژە. ئەسلەن نازانم دەيىن پىنكەنم يان دەيىن بگىرىم. جارىك خۆشخالىم و جارىك گريانم دى. ھەر لە بىرى زەۋىيە كشتوكالىيەكان دام. نازانم لادىيىيەكان ۋەختىك نىيازى ئىمە تى بگەن دەلتىن چى..."

جەبار:

"خا دەزانى."

ئەو شەنەبايەى جار جار دەھات، بۆنى پىنگ و سەرچاۋەى لى دەھات. بە شەو لىرەۋارو بەردەلان و كىتو ۋە بەندەنيان بىرپىۋو. ھىشتا زۆريان ماپوۋ بگەنە مالى ئومەتەزەرد. خەرىك بوۋ ھەتاۋ بلىند دەبوۋ.

خەمەد:

"با ھەتاۋ ئاۋا بىن دوايە ۋەرى دەكموين."

جەبار:

"باشە."

دانىشتن. شەلالى ئارقە بوۋن. ھەتاۋ ئاۋا بوۋ. دنيا تارىك بوۋ. پەردەيەكى رەش كەۋتە سەر ئەو چوگورۋاۋايە كە بەيانى كەۋتبوۋە ژىر تەم و مژ. ئاسمان پىر بوۋ لە ئەستىرە. ئەستىرە بە تەنىشت ئەستىرەۋە. پۆلە ئەستىرەيەك لەلای خۆرھەلات دەتگوت پىرىشكان داۋى. جار جار ئەستىرەيەك رادەخزى. زۆرىيە ئەو ئەستىرەنە دەكەۋتەنە پىشتى كىۋەكەى بەرامبەريان... ھەستان. گەيشتەنە مالى ئومەتەزەرد:

"خەمەد بە دەنگىكى ئىزم ئومەتى بانگ كرد:

"كاك ئومەت... ھوووت، ھوووت، كاك ئومەت..."

ماۋەيەكى زۆر لە ژوۋرى را جۋايبك نەبوۋ. لە پاشان دەرگا كرايەۋەو ئومەت ھاتەدەرى. كاتىك زانى ئەۋانەى لە تارىكى راۋەستان خەمەدو جەبارن، پىي سەير بوۋ و ترسا. نەيتۋانى ھىچ بلى. ئەۋەى گوتىشى كەس لىتى ھالى نەدەبوۋ.

خەمەد:

"سلاۋ كاكە... باس و خەبەر چىيە؟"

ئومەت:

"سسس، سسس..."

همه د تی گه‌یشت خه‌به‌ریک هه‌یه.

نومعت داهاته‌وه، به سرت به همه‌دی گوت:

پرۆن... به دواى من دا وهرن بچینه شاخى. نم ده‌وروبه‌ره پره."

جه‌بار:

"له‌برسان نه‌وه به‌لادادین."

نومعت:

"که‌وايه راوه‌ستن."

نومعت چوه ژوورئ و ده ده‌قیقه‌یه‌کى پى چوو تا هاته‌وه:

"ياللا، پرۆن يا پرۆن."

به‌دواى نومعت دا وه‌رئ كه‌وتن. به‌نټو گاه‌ه‌ردو شاخه‌كان دا ريځگای به‌رزايي‌يه‌كانيان

گرته‌پيښ. چنگيان له ره‌گ و لك و پټي داره‌كان گير كړدو و سهر كه‌وتن. ساعات و نيوك

بدم شټويه پى هه‌للاچوون. له سووچيكي پر دارو ده‌ون نومعت به هه‌ناسه‌سواری راوه‌ستا:

"مال! خه‌راپينه نه‌وه چ كاريك بوو كردتان؟... ناخر كاری وا له چ كتيب و ده‌فته‌ريك دا

نوسراوه؟... شتى وا ده‌بى پياو دئ‌يه‌كى چوكووراوا به ته‌واى بسووتينى؟... به‌خوا "گيزيك

دووران" كه كټو له‌به‌ر ناوه‌كه‌ى ده‌له‌رزى و شم كټوانه ياغيى وه‌ك شو به‌غیره‌تيان به‌خوره

نه‌ديوه، نه‌ويش غيره‌تى كاری واى نه‌بوو."

جه‌بار:

"خه‌به‌رى ديكه‌ت چ هه‌يه به‌راله... نه‌وانان پى بلئ."

نومعت:

"ده‌ته‌وئ چ خه‌به‌ريكم هه‌بى؟... تفه‌نگ‌چي‌يه‌كانى دوازه دئ، كه ره‌نگه هه‌زار كه‌س

زياتر بن، له‌گه‌ل گوردانيك ژاندارمه به دواتانه‌ون. نيستا دوو روزه كټو و به‌نده‌ن و ده‌شت و

ده‌ر پرڼ له دټهاتى و ژاندارمه كه به دواى نيوه‌دا ده‌گه‌رپن. كونه مشكيشيان ده‌ست كه‌وئ

ده‌پشككن. به‌خوا به‌گيرتان بيتن، نه‌بچن نه‌نجنتان ده‌كهن. ناخر نه‌وه كار ده‌يه‌كى ته‌واو ناوړ

تى به‌ريده‌ى؟... به‌خوا تا نيستا شتى وا نه كه‌س ديويه‌و نه كه‌س بيستويه. نيستا باشه

دئ‌يه‌كه‌تان سووتاند..."

نومعت كه گه‌يشته شټره بيته‌نگ بوو:

"حه مه د به دهنگيكي كزو گيراوه پرسى:

"باشه، ئىتستا دئيه كه مان سوتاند... دوايه؟..."

ئومعت ديسان بیدهنگ بو.

حه مه د ديسان دوپاتى كردهوه:

"سوتانده مان... باشه، دوايه؟..."

ئومعت:

"هيج... باشه ئىتستا دئيه كه تان سوتاند..."

حه مه د:

"باشه ئىتستا بلتين دئيه كه مان سوتاند... باشه، دوايه؟..."

ئومعت كه خهبرتيكى تمواي له مسله كاني ديكه نه بو، ديتى وا چاكه باسه كه بگزيي، گوتى:

"ئىتستا بلتين دئيه كه تان سوتاند..."

نەيدەزانى چۆنى تەواو بکا. لەپەر درۆيەك وەك بریسكە لەسەرى دا درەوشاو لەسەرى

رۆيشت:

"لانى كه تانیتان نهو خوانه ناسه بكوژن؟"

جهبار:

"له گهل مالى حوسين ناغا سوتاو بوو به خەلووز."

ئومعت:

"لهو پشته وهى ئەشكەوتيك ههيه. كهس نايه ته ئيره. ههتا ديهاتى و ژاندارمه كان ريگايان

ده گزين و ده رۆن، ده بى هەر ليتره وه ميئن. نه كهن پيتان ليتره بترازي. عدليه شه ليش له

ناسياب چه شهيه. سبهيني نان و پيخورتان بۆ ديتم. هەر ليتره بن."

پاشان حه مه دو جهبارى هينايه پهنا ئەشكەوتەكه:

"ئيرهيه بچنه ژوورئ. نه گەر لهم دهرويه ره پيدا بوون، نه خه له تابن بۆ لای خواري، بۆ لای

چو کووراوا رابکەن. چونکه ده گیر ده کەون و کوژراتان مسۆگەرە. نه گەر لهم دهرويه رانه پيدا

بوون، ده بى ئيره هەلکشين بۆ سەرئ. نه گەر بهو ديودا شوپ بنهوهو بگه نه داوينج، ده چنه سەر

چۆمى "که شيش". نه من رۆيستم، به خوام سپاردن."

وه ختيك ئومعت رۆيشت، نهوانيش له پهنا ئەشكەوتەكه دانيشتن و به پهله پهل زگى خزيان تير كرد.

جهبار:

"ئەمەن دەچمە ژوروی ئەشكەوتی دەنوم. ئەگەر خەوت هات، ئەمەن ھەستینە."

ھەمدە وەلامیکی ئەدایەو:

تیشكە زەردەكە ھەروا لە میشکی ھەمدە دا دەسوورپاو دەسوورپا... تیشكە زەردەكە وەك چۆمیکی خورپن، بریسكەدارو بە قۆرت و پیچ، بە شەپۆل دان بە میشکی ھەمدە دا رادەبردو رادەبردەو.

خاردەشت بە درووەلانی شینەكەییو لە میشکی ھەمدە دا گری گرتبوو و دەسووتا:

"خاکی ھەركەس ھەتە غۆیەتی. عەبدی خان مابێ، یان ئەمابێ."

بلیسەكان بە خێرایییەکی سەرسوڕھێنەر كەوتبوونە دوا یەكتر. بلیسەو زمانە ناوڕەكان وەك تافگەسەك كە لە بەرزایی ھەلپەژێ، ھەلەدەپژانە سەر خاردەشت و دەروێشتن. گێژەلۆكەسەك باوھەشتك ناگری لە خاردەشت دا ھەلگرتبوو و لەم درووەلانیو بۆ ئەو درووەلانی و بۆ ھەر لایەك غاری پێ دەکرد:

"دەپازدە رۆژێك دەبێ ئەو باوھەشتە ناگرە ھەروا لە خاردەشت دا ھەلپێ و بە ھەموو لایەك دا بپوا. لەپاشان رۆژێك دەبینی كە ناوڕەكە كوژاوەتەموو تەواوی خاردەشت كەوتووەتە بن خۆلەمی، بن خۆلەمیشتیكی رەش وەك وردە خەلۆوز..."

دەنگی گۆرانی لە خاردەشت بەرز دەبێتەو. لە ھەر سووچێك گۆرانییەك... شادو زیندوو... دێھاتییەكان گاجووتەكانیان دەبن نیری كێشاو، دێھاتییەكان بە دوا گاجووتەكانەو... زەویەكان وەردو شیو دەبن، بێئەوێ چەقلەشینكە یان شتیکی دیکە لاق و لەتەریان ھەلپێ... چەند خۆشە...

حەقەن لە ئاسیاب چەشمە جێژنیك دەگیرێ. جێژنیکی گەورە... حەقەن لەو جێژنەدا مام عەلی دورمووش بەو قەلاقەتە زەمەو ھەلەدەپێ، جا چ ھەلپەپینیك... یەكێك لەو لاقە زەلامانە دێھتا ئاستی سەری ھەلپەپینی و لەسەر یەك لاق سەمایەکی سەیر دەکا... ھەموو لەبەر پێكەنین كەفەزگ دەبن. ئەگەر نایب رەجەب دەیدی كە چ باسە، حەقەن كەیفی دەکرد، خۆشحاڵ دەبوو، بەلام داخی گرانم ئیستا نایب رەجەب لە میشە یان ناوارزادا خەوتو.

لەئەكاو ترس دلی ھەمدە لەرزاند:

"ھەزار كەس دێھاتی... بگرە زیاتر لە ھەزار چەكداری دێھاتییش... ناخر ئەو ھەموو لادێییە لەو كێو و كۆسارە چییان دەو؟... ئەمە جیتی باوەر نیە... ئەگەر دێیەك سووتیندراو، بەوانی دیکە چی؟... گوردانیكیش ژاندارمە... دەی جا چ بوو... لە چی دەترسیتی ھەمدە... بەلا ئەو، ئەگەر هات بەخێر بێ."

نەر ترسەدی دلی حەمەدی داگرتبوو، لە ئەکاو رەوی یەو... با هەزار کەس بن... با
هەزارو پێنەسد کەس و دوو هەزار کەس بن... هەرچەندی دەبن یا بن... تازە ترس لە دلی
حەمەد دا نەمابوو. زیاتر لە سێسەد فیشەکیشی پێ بوو. ئەوەندە لە ژبانی خۆی دلیا بوو،
ئەوەندەش خاترجەم بوو کە تاقە گوللە یەکیش بە خەسار نادا.

هەتا بەدانی لەو فێکرانە دا بوو. هەمیشە خەجیجی لەبەر بوو. فکری لە بەندخانە دەکردهو.
ئەر زیندانەیی خەجیجی تێدا بوو. دلی تەزی. باوەری نەدەکرد ئەوەندە بەلایە تروشی کەسێک بێ.
سەری لەو هەموو بەلایە سوڕما. حەمەد کەمتر جێتۆی دەدا. بە قینەو چەند جێتۆکی دان.
کاتیەک جەبار و خەبەر هات، هەتاو بێنەد بێو. جەبار چاوەکانی هەلگۆفین و هەستا:
"حەمەد، بۆچی هەلت نەستەندم؟"

حەمەد:

"خەم نەدەهات."

جەبار:

"با پارووە نائێک بۆژین، پاشان ئەتۆ بۆرە."

حەمەد:

"باشە."

حەمەد پێتێچەکی کردەو. پیاوێ پەنیری تازە. پیاوێ پەنیریان لەنێو نانێ کردو بە
کاوە خۆ خواردیان. پاشان هەستان و چوونە سەر کانییەک کە نەختێک لەولای نەشکەوتە کە
بوو. دەمیان پێوێناو تێزگی خۆیان ناویان خواردەو.

حەمەد:

"ئەمەن لێرە لەبەر تاوێ رادەکشیم."

جەبار:

"بێو."

حەمەد هەر سەری وە بەردە کە کردو خەوی لێ کەوت. روخساری وەک روخساری منداڵێکی
ساوا نارام بوو. لای نیوێرۆیە وە خەبەر هات. نارەقی کردبوو. خۆی خاوەنێش کرد. هەر بە ناوی
ئەر کانییەیی لەبەر بەردە کە هەلەدەقوێ دەر و چاوی شوتن. هاتەو سەرخۆ.

جەبار:

"ئەم نۆمەتە زەرەدە بەلایە کەمان بەسەر نەپەن؟"

همه‌د:

"ئه‌رئ، نه‌كا به‌لایه‌كمان به‌سه‌ر بێتئ؟"

جەبار:

"خرا ده‌زانئ."

همه‌د:

"پێم وا نیه، به‌لام وا باشتره‌ لێره نه‌مێنن. بچین بۆ لای ناسیاب چه‌شه."

جەبار:

"له‌داو نه‌كه‌وین؟"

همه‌د:

"یاغی له‌ داو ناکه‌وئ. یاغی به‌داوه‌وه ده‌كا."

جەبار:

"جاری با راوه‌ستین هه‌تا ئوممه‌ت په‌یدا ده‌بێ."

همه‌د:

"به‌لئ، جوان نیه بێ خه‌به‌ر بپۆین."

سه‌عاتێك دواتر گۆڤیان له‌ خه‌شه‌خه‌شێك بوو. خۆیان له‌ پشته‌ گاهه‌رده‌كه‌ هه‌شار دا. خه‌شه‌ خه‌شه‌كه‌ زیاترو نیزیکتر بوو. له‌ پشت كاجیكه‌وه سه‌روسه‌كوژی ئوممه‌ت وه‌ده‌ر كه‌وت. وه‌ختێك دیتی نه‌وان له‌ پشت گاهه‌رده‌كه‌ دامه‌زراون زه‌رده‌یه‌کی كرد. همه‌دیش زه‌رده‌یه‌کی هاتئ.

ئوممه‌ت:

"خه‌ریكێن رینگاكه‌یان ده‌گۆڕن. له‌وه ته‌مابه‌راو بوون كه‌ ئێوه لهم ده‌وروه‌یه‌ بنۆزنه‌وه. منیش پێم گوتن یاغییه‌ك كه‌ دویتئ له‌ ئاناوارزا دئییه‌کی ته‌واوی سووتانده‌وه، نه‌مێڕ نایه‌ له‌ كێوی "ناكارجا" خۆی به‌شاریته‌وه."

جەبار:

"چاكت گوتوه‌ كاك ئوممه‌ت."

ئوممه‌ت ده‌ستی همه‌دۆکی گرت:

"زۆرم تۆ خۆش ده‌وئ، براله، به‌ نه‌ندازه‌ی روحی خۆم. هه‌رچی كردووته‌ چاكت كردوه. هازرم ژن و منه‌داله‌كه‌شمت به‌ قوربان بكه‌م."

جەبار به‌ له‌ خۆیایی بوونه‌وه:

"ئاورمان تېبەردا، سورتاندىمان، ئەو سەگىبابە."

ھەمدە پرسى:

"كاك ئومەت، ئەگەر زەوى ئى ئەو كەسە بىن كە دەيكىلىق و كارى لەسەر دەكا، چۆن دەبى؟"

ئومەت:

"زۆر باش دەبىن كاكە."

ھەمدە:

"ئەگەر گاجوتەكان ئى ئەو كەسانە بىن كە كارىان بىن دەكەن و ھەلەدەردىن چۆن دەبى؟"

ئومەت:

"جا لەو چاكتر لە دىيادا ھەيە؟"

ھەمدە:

"ئەگەر خار دەشت شاگرى تېبەردى و پاش ئەو ھاكە كە لە ھەلەشەينكە پاك بىو ھە

بكىلىق، چۆن دەبى؟"

ئومەت:

"چاك دەبىن."

جەبار ئەو بىن بىچە نانە ئومەت ھىتابورى لىتى ھەرگىز و لە پىشتى بەست.

گوتيان:

"خوات لەگەل كاك ئومەت."

ئومەت:

"ئەگەر توشى گىرگىزگىتەك بوون، ھەرنەو لاي مەن. ھەمدەم زۆر خۇش دەوى."

ھەمدە:

"خوابت پارىزى برا گيان."

ھەمدە كە لە پىشەو ھەزىشت، راو ھەستا. جەبارىش كە گەپشەو ئەو راو ھەستا. ھەمدە

بە دەستى جەبى، دەستى راستى جەبارى كە بە تەنگە كەيەو بىو، گىز. چارىان لە چارى
يەكتەرە بىرى و تەماشاي يەكتريان كىز.

ھەمدە:

"كاكە، نازانى چەند خۇشەئالم."

جەبار:

"ئەمەش ھەروا، ھالە."

(۱۷)

گوندی "رەشەتوو" لەسەر چۆمی جەیهانە. چۆمی جەیهان لە پێش مالتەکانی گوندی رەشەتوو دەڕژێت بەستین و وەك دەلیایەك پان دەبێتەوە. لێرە دە پازدە سالی پێ دەچێ هەتا چۆمی جەیهان جارێك جێگۆرکە بکا. بە چەپ و راست دا دەروا، قۆرت و پێچان دەکاو لەسەر رینگای خۆی چەو و لیووە گەلە نەرمە بەجێ دێلێ. هەریژێە خاکی چوکورووا لێرە لە جێیەکانی دیکە بەرێژەوترە. خاکی نەم دەوروپەرانی گەوهەرە.

ئەو زەوییانەی عەلی سەفابەگ لەم دوایانەدا وەدەستی هێنابوون، لەگەڵ گوندی رەشەتوو هاوخواوین. نیوێ زیاتری ئەو خاکانە لە پاش هەرمەنییەکان بەجێ ماو، نیوێکە ی دیکەشی بەزۆر فێل و کەلەك لە چنگی دێهاتییەکان دەرھێناو. ناکۆکی نێوان خەلکی رەشەتوو و عەلی سەفابەگ لەمیژ سالا دەستی پێ کردووە درێژە ی هەیە. عەلی سەفابەگ و دێهاتییەکان سێبەری یەکتەری بە تیر دەنگیون.

ژێرچەپۆك کردنی خەلکی رەشەتوو و دەست بەسەر داگرتنی ئەو هەموو زەوی و زارە بە هەزار فێل و تەلەكە لە لایەن عەلی سەفابەگەو داستانێکی دوورودرێژە.

نەم دەست بەسەرداگرتن، بەرزترین نمونەی تەساحکاری و فێلبازی و ساختەچیەتی عەلی سەفابەگە. خەراپ نیە بزانی عەلی سەفابەگ بۆ وەدەست هێنانی مستە گلێك چ زۆلم و زۆریکی لە خەلک کردو.

"كاك سالا" مەدالی گوندی رەشەتوو بوو. تەنیا خوێندەواری ناوەدانی بوو و هەر لەو کاتەو کە لە قوتابخانەی ناوایی خەریکی خوێندن بوو، بە هۆش و زڕینگی و تێگەشتن ناوبانگی دەرکردبوو. بەغیرەت و قسە لە روو و راست و بێ باک بوو.

دنیا خەرابا درۆی بە زاری دا نەدەهات. کەلەگەت و باریک و بەهێز، دەم بە پێکەنین و وەك مندالان ساکارو دلپاک بوو. کاک سالتە کۆسپی سەر رینگای عەلی سەفابەگ بوو. ئەگەر ئەو نەبوایە عەلی سەفابەگ دەیتوانی بە ئاسانی هەموو زەوی سەفابەگ و رەشەتووش هەللووشی. بەلام کاک سالتە وەك کیتۆیک لە نیتوان عەلی سەفابەگ و زەوی سەفابەگانی خۆی و دێهاتییەکانی ئاومالێ دا رارەستابوو و سنگی کردبوو قەلغان. کاک سالتە وەك دێهاتییەکانی دیکە نەدەچوو. دێهاتییەکانیش زۆریان خۆش دەویست و بە قسەیان دەکرد. لەمێژ سالتە بوو عەلی سەفابەگ دەپەویست کارێکی لەگەڵ بکا، پیتی نەکراوو. کێشە عەلی سەفابەگ و خەلکی رەشەتو هەتا نەمێژی کێشابوو. دێهاتییەکان نەدەچوونە ژێر بارو لە پێشی رادەوهستان، تا ئەوێ...

بەلێ تا ئەوێ:

"وەسمان کالایی" سەرکردە دەستە کالایی کە ئامۆزای کاک سالتە هەر لەو کاتەدا سەگی عەلی سەفابەگ بوو، یەکیەک لەو بەلا نەهێب و ناپەنەنە رۆژگار بوو. خەلکی ئاوەدانانی ئاویشیان خواردبایەو دەسەجێ بۆ عەلی سەفابەگی دەگێڕایەو. لادێییەکان هیچ خۆشیان نەدەویست. زۆریش لەنیو دێ نەدەمایەو. لەپێش دا مسگەریی دەکرد. بەلام مسگەرییەکەشی بە جارتیک وەلا نابوو و ببوو بە پیادی عەلی سەفابەگ.

مەرو مانگای دێهاتییەکانی دەدزی، خەرمانەکانی دەسووتاندن، بە کورتی لە هیچ بێشەرەفیەکە خۆی نەدەپاراست. لادێییەکان کێردیان گەشتیبوو ئێسکان، بەلام چینیان بکردایە؟... لەلایەک لەبەر خاتری کاک سالتە لەلای دیکەش لە ترسی عەلی سەفابەگ نەیان دەتوانی هیچ بکەن. جگە لەوێش دەترسان چیلکە لە پیمایی وەردەن.

کاک سالتە خەریک بوو ژنی دێنا. زەماوەندی بوو. چەند رۆژ بوو دەهۆڵ و زورنا رەشەتووی وەسەر خۆی گێراوو. هەموو ئاواپی لە جووژۆل داوو. هەموو دێهاتییەکان لە شای و هەلپەڕین دا بوون. دەتگوت لە هەموو مالان زەماوەندە. قیامەتێک بوو... ئاخەر کاک سالتەیان ژنی دێنا.

شەوی ئاخری زەماوەند بوو. لەبەر دەرگای مالتی زاوا دەنگی سێ تەنگ هات. بوو بە هەنگامە. کاک سالتە بریندار ببوو. وەسمان کالایی تەقە لە کاک سالتە کردبوو. مالتی بووکی بوو بە مالتی شینگاو دەستی بووکی لە خەندەدا مایەو. کالایییش لە تاریکاییدا خۆی ون کردو وەکیوان کەوت.

لەسەر مەسەلەى ئەو پیاوگوشتنە زۆر باس کرا. زۆریش سەیر بوو. ئاخىر بۆجى لەسەر هیچ
 و خۆرايى كالايى كاك سالى كوشتبوو؟ ئەويش راست شەوى زەماوەند؟ هیچ كەس چاوەروانى
 شتى وا نەبوو. دىھاتىيەكان يەك دل و يەك زمان دەيانگوت:
 "ياخوا كۆتر بى... ئاخىر چۆنت دل ھات ئەو پياوھ نازدارە بكوژى... ھەيف نەبوو پىسارى
 وەك كاك سالى بكوژى؟"

ھەركەس جۆرىكى بۆ دەچوو. ھىندىك دەيانگوت:

"عەلى سەفابەگ كالايى ھان داوھ..."

ھىندىكيان دەيانگوت:

"كالايىش ھەزى لە كچەكە كەردوھ، و لەسەر ئەوھ كاك سالى كوشتوھ..."

ھىندىكىش دەيانگوت:

"كارى ئەو شىت و پەتیارە ھىساب و كىتابى نىھ... بەسەرى ھەللا ھاتوھ كاك سالى

بكوژى و برايوھ... ويستويەتى بلین كالايى كاك سالى كوشت..."

ئەوانەش كە لە نىزىكەوھ دەيانناسى، دەيانگوت:

"ھەر بە مندا لىيش كالايى چارى نەبوو كاك سالى پى بىينى..."

تەنانت دەيانگوت:

"ئەگەر كالايى كارى بۆ عەلىسەفابەگ دەكرد، ھەر لەبەر ئەوھ بوو كە كاك سالى لاىەنى

دىھاتىيەكانى دەگرت... لەجى دا چاوى دىشنى كاك سالى نەبوو... كاتىك دىتى كاك سالى

زەماوەند دەكاو دىھاتىيەكانىش جىژنيان بۆ گرتوھ، لەپەر لەسەرى داو كاك سالى نازەنىنى

لەخوینى خۆى دا گەوزاند..."

ھەرچۆنىك بى... لە راستى دا ھۆيەك بۆ ئەوھ نەبوو كە كالايى كاك سالى بكوژى.

ھەسرە ئەو بۆچووانە دەياتوانى راست بن. كالايى ئەوھەندە نزم و نارەسەن بوو كە بە

ھەريەك لەو بيانوانە دەيتوانى كاك سالى بكوژى.

پاش ئەم كارەساتە بوو كە كالايى بوو بە چەكىكى سامناك بە دەستى عەلىسەفابەگەوھ.

كالايى، دزو درۆزن و كەسانى وەك خۆى كە لە كۆت و بەندەنان دەخولانەوھ، لەدەورى خۆى

كۆكردنەوھ وەك بەلايەك كەوتە گيانى ئەو دىھاتىيە ھەقىرە ھەزارانە كە لە چوكووراوا لەگەل

عەلىسەفابەگ كىشەيان بوو. دوژمنانى عەلىسەفابەگ ئىدى لە ترسى كالايى و دەستەكەى

خەويان لى ھەرام بوو.

بەلەم پاش كۆزۈرانی كاك سالتە، غەلىسەفابەگیش نەيتوانى تەنانت بىستىك لە خاكى
رەشەتو داگیر بكا.

كالايى نەيدەویرا بىتەو نیتو دى. ئەگەر ياغى نەبايە، يەكپارچە ناگر بايە، ديسان خەلكى
رەشەتو نەريان بە پياو نەدەزانی.

چەند رۆژ بوو نارى ھەمەدۆك ۋەك شەپۆلىك بەسەر چوكورواوا ھاتبورو. نارى ھەمەدۆك
زار بە زار دەگەرا. ھەمەدۆكىك كە دىي دەسووتاند... ھەمەدۆكىك كە مال ۋ ھىلانەى تىك
دەدان... پاش نەوې گوندى ناك توزلوو سووتا، ھەمەدۆك ببوو بىتشتە خۆشەى سەر زاران.
ژن ۋ مندالى ناك توزلوو لەبارەى نەو ھەمەدۆكەو كە بە چاوى خۆيان دىتبورويان، زۆر شتى
سەريان بۆ دىھاتىيەكانى دراوسى ۋ نيزىك ۋ دوور باس دەکرد:

"بەژن ۋ بالاي بەقەد دىيۆك دەبوو... دارە كاجىكى داگیرساندبوو ۋ بەدەستىو گرتبورو،
لەنیتو دى دا دەگەراو يەك بە يەك مالەكانى ئاور تىبەردەدا... ۋەك بە لەنیتو ئاوايى دا
دەسوورا... ئەگەر مالىك خەرىك دەبوو بكووژىتەو، دووبارە دەگەيشتەو سەرى ۋ سەرلەنۆى
ئاورى تىبەردەدايەو. ئەگەر دىتباتان لىي دەترسان. لە تارىكايى شەو دا ئاورى لە چاوان
ھەلەستا... لەپەر درىژ دەبوو ھىندەى چنارىك ۋ پاشان لە نەكاو كورت دەبوو... گوللەش
كارى لىنەدەکرد... نەو ھەموو گوللەيەى لىدرا، يەكيان نەچووە نیتو گۆشتىيەو..."
لە دىيەكانى دىكەش لەبارەى ھەمەدۆكەو داستان ۋ قەسى سەير سەريان دەگوتن. ھەتا
دەياتوانى...

ۋەختىك غەلى سەفابەگ ھەر لەو جىيى ھەمىشە كالايى لىدەدى، چاوى پىي كەوت ۋ
پىشنيارى كوشتنى ھەمەدۆكى پىچ كرد، كالايى زۆر خۆشچال بوو، بەلەم واى نەواند:
"ئەم كارە سەختە غەلىسەفابەگ... بەو ئاسانىيە ناكرى پياو لەراست بىيادەمى وارا بى."
غەلىسەفا:

"ھەمەدۆك لە چوكورواوا ناربانگىكى دەركردو، نەوسەرى ديار نىە. ئەگەر خۆت بە ياغى
دەزانی دەبى يەكى ئاوا بكووژى كە ناوت لە دىيادا دەنگ بداتەو... شانست ھەلستاو
كالايى. ئەگەر ھەمەدۆكى بكووژى، نىدى چوكورواوا نى خۆمانە."
كالايى:

"ئەستەمە."

عەلىسەفا دەستىكى لە شانى كالايى دا:

"مەترسە... پارووت دە رۆنى كەوتە."

كالايى:

"زەمەتە... بەلام ئەگەر خوا خەزىكا رىيەكەى دەبىنمەو."

عەلىسەفا:

"رىيەكەى دەبىنمەو. ھەرچى بىن، ئەو تازەكارە. ھىشتا زەمانى كىتو و بەندەن نازانى."

دەتوانى لە داوى خەى."

كالايى:

"ئىشەللا كارىك دەكەم."

كالايى لە عەلىسەفابەگى جيا بۈرەو خۆى گەياندەو دارودەستەكەى:

"كارمان بۆ پەيدا بوو. كارىكى خەراپىش نىە. ئاسانىشە."

ھاوکارەكان چاوپان لە چاوى كالايىيەو بەرى.

كالايى:

"خەمەدۆكىك تازە سەرى ھەلداو. ئەوەى كە ئاك تۈزىلۈى سوتاندەو. دەبىن شەرى لەنىتو

بەرىن. كارىكىشى نىە، رىنگاى زۆرن."

كوشتى خەمەدۆك بۆ دەستەى كالايى ئاو خواردەو بوو:

"لەو رۆۋەو كە كالايى ۋەكىتى كەوتىو، ھەتا ئەمىرۆ سى دەستە ياغىى لەنىتو بىردىبوون.

ۋەك دەشيانگوت كاك سالە چەمىن كەس بوو كە بە گۈللەى كالايى كوژرابوو.

كالايى كابرايەك بوو خەپلۆنە. چاۋەكانى شىن بوون، بەلام بە رەنگى شىن مار، سارد ۋەك

سەھۆل، ۋەك چاۋى مردووان. مووى رىشە تەنكەكەى ۋەك چەقلى سەرىشتى جىشك لەسەر دەم و

چاۋى بىيۈنە نەشتەر. لەچاۋ شانە پانەكانى مىلى بارىك ديار بوو. نەستۆشى دەتگوت لەسەر ئاور

بىرۋىو، سور ھەلگەرابوو. پاتۆلىكى شىنى نىفەك فشى دەپى دەكرد. سەرگىرفانى پانتۆلەكەى

گولتۆزى كرابوو. سەرانسەرى لەشى راست و چەپ فىشەك بوو. تەنانەت فىشەكدانى لەلاقىشى

دەبەست. فىشەكدانەكانىشى گولتۆزى كرابوون و لە دوورەو دەبرىسكان. چەند دەمانچەو

غەدارەو خەنجەرى دەسك سەدەفى بە كەلەكەيەو ھەلۋاسىبوون. دوورپىنكىشى لە نەستۆى

دەكرد. كاكۆلە زەردەكانى لەئىز تەقىلە شىنەكەيەو دەپزانە سەر بىرۆى.

چوست و چالاک نه‌بوو. نازاش نه‌بوو. به‌لام له فیتلبازی و ده‌غلی دا ته‌واو بوو. هیچ کام لهو که‌سانه‌ی کوشتبوونی له پی‌شه‌وه‌را لیتی نه‌دابوون. هه‌موویانی له پشت‌وه‌را و به‌ز گولله دابوو. نه‌و داوانه‌ی نه‌و دایده‌نان و نه‌و که‌له‌کانه‌ی نه‌و هه‌لی ده‌به‌ستن به‌فکری که‌س دا نه‌ده‌هاتن. وه‌ک دارد‌هستی عه‌لی‌سه‌فابه‌گ دیار سوو. له راستی دا دارد‌هستیش سوو. له‌لایه‌کیش عه‌لی سه‌فابه‌گ به دارد‌هستی نه‌و ده‌ژمی‌دره‌را. هه‌تا ئیستا یه‌ک دوو جار نه‌بی له‌گه‌ل ژاندارمه به‌ره‌وروو نه‌بیوو. نه‌گه‌ر ژاندارمه هه‌نگاو‌یک‌ی بۆ راوانانی نه‌و هه‌لتنا‌بایه‌وه، خه‌به‌ره‌یتنه‌کانی عه‌لی‌سه‌فابه‌گ ده‌سه‌جی نه‌ویان له نه‌خشه‌ی ژاندارمه ناگادار ده‌کرد. کالایمی زستانانیش میوانی عه‌لی‌سه‌فابه‌گ بوو و له ژووریکی تاییه‌تی دا که بۆ نه‌و ساز کرابوو، میوانداری لێ‌ده‌کرا. ته‌نیا وه‌ختیک وه‌ره‌ز ده‌بوو، ده‌چوه شاخی و سه‌ریکی ده‌سته‌که‌ی ده‌دا. ده‌سته‌که‌شی وه‌زعی باش سوو. هه‌ر که به‌فر ده‌باری له دئی‌یه‌کی دووره‌ده‌ستی کویتستان نیشته‌جی ده‌بوون و خورده خۆراکیان به ته‌واوی ناماده بوو. که‌یفیان ده‌کرد. ته‌واوی نه‌و گوزه‌رانه خۆشه‌شیان نی عه‌لی سه‌فابه‌گ سوو. هه‌ریزه‌ش نه‌گه‌ر عه‌لی‌سه‌فابه‌گ گوتبای بمرن، قسه‌یان نه‌بوو.

کالایمی پرسی:

"کیتان تیدایه همه‌دۆکی بناسی؟"

عه‌لی چکۆل که پالی وه‌داریک دابوو و چاوی له‌سه‌ریه‌ک دانابوون، راست بووه‌وه:

"ئه‌من چاکی ده‌ناسم ناغا، له‌نیو ده‌سته‌ی دۆردوه شیت دا پتکه‌وه بووین."

وه‌سمان:

"وه‌ره پتیش بزانم، عه‌لی‌چکۆل."

عه‌لی چکۆل هه‌ستاو هاته کن کالایمی، شانی عه‌لی‌چکۆلی گرت و رای‌ته‌کاند:

"باشه، بلی بزانم چۆن بنیاده‌میکه؟"

عه‌لی‌چکۆل تفی قووت دایه‌وه:

"له‌رواله‌تی ده‌رناکه‌ری چۆن بنیاده‌میکه. کورته‌بالۆ کزو سه‌رزله، چاویشی زه‌لامن. بیست ساله‌ دیاره، هه‌میشه‌ش له‌فکر دایه. هه‌تا پیاو ده‌ست و تفه‌نگی نه‌بینی و له شه‌ریک دا له په‌نای نه‌بی، نازانی چ کاره‌یه. پووله ره‌شکه‌ی به گولله هه‌له‌ده‌گرئ. نه‌و رۆژه‌ی هاته نیو ده‌سته‌ی دۆردوه شیت... بۆخۆت دۆردوه شیتی ده‌ناسی، ده‌زانی چه‌ند نه‌نگی‌تویه... همه‌دۆک پی‌شه‌ویری لێ‌دایه‌وه. ئیستا هه‌مه‌ن ده‌ری به یه‌که‌م تفه‌نگ هه‌له‌ده‌گرئ. زۆر

زىڭىگە. ئەو شەۋەي لە چادىرى يۈرۈۈكەكان لەگەل دۆردۈۈ شىت تىك چوۋ، ئەگەر بىۋىستايە دەيتۈانى ھەمۇومان بىكۇڭ. دەيتۈانى دۆردۈۈش بىكۇڭ. بەلام ئەيىكرد. ئەگەر دۆردۈۈ شىت لىتى نەترسابايە، ھەتا ئىستى نەيدەھىشت زىندوۋ بى. دۆردۈۈ شىت لىتى دەترسى..."

كالايى:

"زۆرت پى ھەلگوت عدلىچىكۆل خان. نەكا ھەمەدۆك مواجى بۆ بىيىسەۋە كە پىتى ھەللا بلىتى."

عدلىچىكۆل:

"ج پى ھەلگوتنىك؟... گوتت ھەمەدۆك چۆن بىيادەمىكە، ئەمىش ئەۋەندەي دەمناسى، بۆم ياس كرى."

كالايى دانىشت. سەرى لەنئو ھەردوۋ دەستى گرت و لە فىكرەۋە چوۋ. يەك دوۋ سەعات پى چوۋ. سەرلەنئو عدلىچىكۆلى بانگ كرى:

"ۋەرە بزانە جت پى دەلئىم عدلى چىكۆل. جوان گوتى بگرە بزانە دەلئىم جى. ھەمەدۆك بىرواى بە تۆ ھەيە؟"

عدلىچىكۆل:

"ئا."

كالايى:

"بۆجى؟"

عدلىچىكۆل:

"ۋەختىك لەگەل دۆردۈۈ شىت تىك چوۋ، ئەمەن كەۋمە لاي دۆردوۋ."

كالايى:

"ئەمە نەبوۋ بە قسە."

عدلىچىكۆل:

"ئەۋ نەسلەن بىرواى بە كەس نىە. شكى لە ھەمۇۋ كەسە. تەننەت شكى لەۋ جەبارەشە كە لەگەلئەتى."

كالايى:

"ئەگەر لىت گەرتىن، باغىيەكى دوۋ رۆۋەمان لىدەكەپە گىزىك دوران، عدلىچىكۆل خان، عدلىچىكۆل:

"نەمەن دەزانم چۆن بىيادەمىكە."

كالايىي تووپە بوو:

"دەمەوئ سەد سالى رەبەق نەزانی."

كالايىي وەختىك تووپە دەبوو قامكى لە كۆنە تەنكى را دەكردو دەستى لە مووى كۆنە تەنكى وەرەدا. ئىستاش خەرىكى نەو كارە بوو:

"بە كورتى، دەتەوئ بلىنى حەمەدۆك نە لە داو دەكەوئ و نە گوللەى وئ دەكەوئ، ها؟..."

عەلى چىكۆل:

"نا... نەمەوئست بلىم لەداو ناكەوئ، چما كەسى وا پەيدا دەبئ كە لە داو نەكەوئ؟... حەمەدۆك تازە كارىشە. دەكۆئ لە داوى بىغى، بەلام چ داوئك."

كالايىي:

"نەمەن بىروام بە تۆ ھەيە عەلى چىكۆل. نەو جۆرە كارانە بەتۆ دەكۆئ، ياغىي بە نەزموونى وەك تۆ لەم كىوانەدا گىر ناكەوئ. كارى حەمەدۆكى حەوالەى خۆت دەكەم."

عەلى چىكۆل:

"ناغا نەمەن ناتوانم... ئەوان دوو كەسەن."

كالايىي:

"نەوى دىكە كۆيە؟"

عەلى چىكۆل:

"جەبارە درىژە."

كالايىي:

"دەيناسم، پىياو حەق بلى جەبارە درىژ كۆپى چاكە، زۆر پىياو."

عەلى چىكۆل:

"كۆپى چاكە، بەلام نەوئش دەپوا."

كالايىي:

"قەيدى نىە."

كالايىي لەپەر وەك نەوى شتىكى وەبىر ھاتبىتەو، درىژەى پىن دا:

"گوي بگره ڪاڪ عدلي. جي پيهه ڪيان ده بينيه وه. ته تو ده جي بانگهيشتنی ده ڪهي بؤ نيو
دهسته ڪهي خؤمان. نه گهر نه بوو، ريگايه ڪي ديکه پهيدا ده ڪهين."

عدلي چڪڙل:

"رهنگه قبول بڪاو بن. پيم وا نيه به نه قلی بگا که ته نه يه."

ڪالايي:

"ڪهوابو ته گبيرمان روونه."

عدلي چڪڙل:

"نه دي، روونه."

ڪالايي:

"ده توانين جيگا ڪهي وه بينين؟... جي و ري پيه ڪي ههيه؟"

عدلي چڪڙل:

"نهو منڊاله هيشنا تازه ڪاره، جي تو ري له ڪوي بؤوه. لهو ڪيو و شاخانه يه، به لام
ديشنه وي له سر من."

(۱۸)

چەند رۆژ بىر بە ھەلەتن و خوشاردنمە بەرئەيان دا رۆزىشتبۇن. چىاۋ بەردەلەن و دارستانەكانيان پىرپىو. پىشتى ھەردووكيان لەژىر بارى تەنگ و فېشەكدان و كەل و پەل دا چەمىبوو. دەستيان دەلەرزىن.

دەتگوت لە سەرمان دەلەرزىن.

دنيا تاريك تاريك بوو. تاك و تەرا نەستىرە ديار بوون. بە حال و بال زىوہيان دەھات. سەرلەبەيانى نەستىرە سەرمایان دەبى. لای بەيانى بوو. لە نەكاو ھارپەكە ھات. جەبار تىك راپوو:

"چ بوو؟"

جەمەد:

"سەرچاۋە. لەبىرت نەماۋە جارەكەى پىشدا كە ھاتىنە ئىرە؟..."

جەبار:

"وہبىرم ھاتەو... كەوايە با نەختىك لىرە دانىشىن."

جەمەد:

"نا."

ھەرچەند مانىو بوو، بى تاقەت بوو و ھىزى لەبەر دا نەمايوو، بەلام تەنانت لەحزەيەكيش لە ھىچ جىگايەك مانىووى نەدەھساندەو. ھەروا دەريشت. ھەناسەپرکەى وى كەوتىو:

"چتە كاك جەبار؟... خەرىكە دەگەيتى."

رادهرستا. هه ناسه يه کي هه له ده کيشا. ديسان غيره تي وه بهر جه بار ده ناو وه يځ ده که وتن:
"رئيه کي واما نه ماوه کاکه. نيستا ده گهينه ناوایي و ده حسه سينه وه. ده بي پيش دنيا
رووناک بوون بگهينه ناوهداني. نه دی کاک جه بار... زور ماندوو بروی، به لام هينده مان
نه ماوه. نيستا ده گهينه، وانيه کاک جه بار؟... هر نيستا ده گهينه."

جه بار:

"باشه."

پاشان شيدي قسه يه کي نه کرد. هر چي له دتي نيزيکتر ده بوونه وه، ههنگاويان توندتر
ده بوون، جه باريش بڅ نه وي به چي نه ميتني، هر چي تيني هه پيو ده لاقه کاني کردبوو.
دنيا خهريک بوو رووناک ده بوو و ناسر شيخال شيخال ده بوو. کاتيک گهيشته ناوایي، چنده
سډگ به حده حده بزيان هاتن. همه ده گوئي نه دايه. هه روا راست و توند له ريگاي خوي
رويشته. گهيشته مالي عدلي دورمووش:

"مام دورمووش، مام دورمووش."

عدلي دورمووش ده سبه چي جوابي دايه وه:

"تزي همه ده دک؟"

همه ده:

"منم."

عدلي دورمووش:

"نه وه ديم همه ده دکي خوم. به خير بيته وه کويم. له گه له نهو يه زیده ي چيت کرد؟ بيستم که
ناک توزلووت سووتانده وه نهو يه زیده هشت جز جز له نيو ناگردا سووتانده وه.

وه ختيک ده رگا کرايه وه همه ده به تاسه وه پرسى:

"کي خه به ري بڅ هيتان، همه وه خه لکي ناوهداني زانيوايه؟"

عدلي دورمووش:

"همه موومان بيستو مانه همه ده. ده ست نه رزي. همه موومان خوشحال بروين. کهس
مردني کهسي پي خوش نيه، به لام ژنه که شي پي خوش بوو... ده يگوت حقه خوي وه رگرت.
دلپيکيش فرمي سکي بڅي نه رشت. وه نه ژوورئ کويم."

عدلي دورمووش له پر پيري کرده وه پرسى:

"هاو پي کهي دپکه تان کوا؟... پياوه پيره که؟..."

حه‌مه‌د هه‌ناسه‌یه‌کی هه‌ل‌کیتشا:

"مه‌پرسه‌!."

عه‌لی دورمووش:

"خوا لیتی خوش بئ. ئیتستا ئاوره‌که‌تان بۆ هه‌ل‌ده‌که‌م. حه‌مه‌ن برسی‌تانه."

حه‌مه‌د پرسیاره‌که‌ی دوو‌یات کرده‌وه:

"کاک! دورمووش کن خه‌به‌ری بۆ هیتان؟."

عه‌لی دورمووش:

"خه‌به‌رت هه‌یه‌ چ بووه‌ کوپم، خه‌به‌رت هه‌یه‌؟... عه‌لی‌یه‌ش‌هل بووه‌ته‌ پیاوی عه‌بدی‌خان،

بووه‌ته‌ پیاوی نه‌و یه‌زیده. نه‌و خه‌به‌ری هیتابوو. وه‌ختیک دئی‌یه‌که‌ سووتاووه، نه‌ویش له‌ ده‌ره‌وه

ته‌ماشای کرده‌وه. پاشان که‌ دئی‌یه‌که‌ به‌ ته‌واوی سووتاووه‌ چووه‌ته‌وه‌ نئیر دئی و به‌ چاوی خۆی

دیویمتی که‌ ئیتسک و پروسکی عه‌بدی‌یان له‌نئیر ناگر ده‌ره‌یتناوه‌ته‌وه‌... ده‌یگوت به‌شی زۆری

ئیتسکه‌کانی سووتابوون و بیوونه‌ بزوت."

حه‌مه‌د:

"چۆن ئاوا... عه‌لی‌یه‌ش‌هل بووه‌ته‌ پیاوی نه‌و خوانه‌ناسه‌؟..."

عه‌لی دورمووش خۆله‌میتشی ئاوره‌که‌کی ده‌ردا:

"ئه‌دی کوپم. بنیاده‌م وایه. هه‌رچی لئ‌یکه‌ی هه‌ر نه‌وه‌یه‌ که‌ هه‌یه، چونکه‌ هه‌رچی بئی،

شیری خاوی خواردوه."

حه‌مه‌د پێکه‌نی. عه‌لی دورمووش ته‌ماشای چاوه‌کانی حه‌مه‌دی کرد:

"چیه‌؟... باوه‌رت نه‌کرد."

حه‌مه‌د:

"مامه... ئه‌تۆش چه‌ند زوو هه‌موو شتیکت له‌بیر ده‌جیتته‌وه."

عه‌لی دورمووش:

"پیری‌یه‌ کوپم، خۆم، پیری..."

حه‌مه‌د ده‌ستیکێ له‌ شانی عه‌لی دورمووش دا:

"قه‌بدی نیه‌ مامه‌ گیان..."

حه‌مه‌د له‌بهر ئاگردانه‌که‌ دانیشت. به‌ دواي نه‌ردا چه‌باریش دانیشت. عه‌لی دورمووش به‌

فولتی کردن ئاوره‌که‌ی هه‌ل‌کرد:

"باشه... خەبەرۆ باسی دیکه چیه؟"

خەمەد:

"دوعای سەرت."

پاش تاوتیک رووناکایی بەیانی لە درزی پەنجەرەکانەوە ھاتە ژووری. ھەموو لایەک خەریک بوو رووناک دەبوو.

ژنە پیرەکەیی دورمووش ھەروا بە دەوری خەمەد دا ھەڵدەسووڕا:

"جەز، جەز، ھا... ئەڕێ خەمەدی خۆم؟... جەز، سووتا؟... وانیه خەمەدی خۆم؟... جەز، جەز..."

پیرتۆن مەنجدە شۆریاوەکەیی لەسەر ئاگر لابرد. رۆن و پیوازی تێ کرد. بۆنی شۆریاو ھەموو ژوورەکەیی داگرت.

"جەز، ھا؟... دەلێن ئێسکیشی سووتاون و بوونە خەلۆز. با بسووتێ. دەلێن گوندی ئاک تۆز لووش سووتاوو بوو تە خۆلەمیش... با بسووتێ و ببیتە خۆلەمیش."

پیرەژن لە نێو پراستی ھۆدەکەدا سفرەیی راخست. شۆریاویشی لە قاپیکێ گەورە کردو لە نێو پراستی سفرەکەیی دانا. بەلام دەستی لە زۆریلێیی ھەڵنەدەگرت و یەک بێن قسەیی دەکرد:

"جەز، جەز، ھا؟... جەز؟..."

خەمەد کەوچکەکەیی ھەروا بە دەستەوہ بوو. نە دەیتوانی داوینێ و نە دەیتوانی لەنێو قاپەکەیی رۆکا. کەچک ھەروا بە دەستێوە دامابوو. جەبار پیتی زانی. لەگەڵ جەبار چاویان لە چاوی یەکتەر کرد. ھەموو بێدەنگ بوون.

عەلی دورمووش ھەر زەینی بەسەر ئەمانەوہ بوو، ھەتا خەمەد خێرا خێرا دەستی کرد بە خواردن. ھەر ئەو بریسکەیی وەک نووکەدەرزێ دیسان ھاتبوو و لە بێنی چاوانی دا جێگیر ببوو. بریسکەییەکی تێو بە پرشت. خەمەد وا دیار بوو بەختەوہر بوو. تیشکە زەرەدەکە دیسان لە سەری دا دەدرەوشاو دەسووڕاو دەسووڕایەوہ...

سەری ھەلپێی و راست رای گرت. روخساری سەوزەیی و چاوەکانی دەتگرت لە رووناکایی ھەلکێشارن:

"دەمەوێ شتیکت پێ بێم مام دورمووش."

عەلی دورمووش ھیچ حاڵی نەبوو. چاوی لە چاوی خەمەدەوہ پێ:

"دەتەوێ چ بێی؟"

دهنگی همه دهله رزی:

"ئو یه زیده نیدی کوژرا..."

نیدی قسه یه کی نه کرد. سفره که یان کۆکرده وه. ناوړه که یان تیک وهداو فوویان لسی کردو سه رله نۆی هه لگیر سایه وه. دورمووش عه لی دووچار چووه ده ری و هاته وه. مندا له کان وه خه بهر هاتبوون و به چاره مۆله قی ماوه کانیانه وه ته ماشای همه دیان ده کرد.

عه لی دورمووش هیشتا چاوه روانی پاشماوه ی قسه که ی همه ده بوو. وه ختیک همه ده کوتبووی: "ئو یه زیده نیدی کوژرا..." حاله تیکی هه بوو که دیار بوو شتیک ی گرنگی به دوا ده لتی.

عه لی دورمووش تاقه تی نه ماو کوتی:

"باشه, کوژرا..."

همه ده له سه ره خۆ دهستی کرد به قسه کردن:

"فکریکم هه به مامه, نازا ئم نه تۆ ده لتی چی..."

تاویک بیده نگ بوو, دوا به خیرا خیرا دهستی به قسه کرد:

"ئم دئیو ئو چوار دئیو دیکه... هه رچی زه ی و زار هه به... هه ر کهس هه رچی ده چیت... هه ر کهس هه رچی پهیدا ده کا ئی خۆیه تی... ئه من نیدی تفه نگ به شان وریای هه موو شتیکم, باقی یه که ی به خۆتانه... دروه لانه کانیش ده بی بسووتین و پاک بکرتنه وه..."

عه لی دورمووش:

"هیچ حال ی نه بووم به قوریانت بم... که مێک له سه ره خۆ قسه بکه... نازا ئم ده لتی چی."

همه ده نارام تر دهستی پێ کرد:

"ده لیم ئو زه ی و زاره مالی بابی ئو خوانه ناسه نه."

عه لی دورمووش له فکروه چو و نیوچاوانی خۆی هه لکړاند.

همه ده:

"ئم زه ی و زاره ئی هه مروانه. خۆ خاکه که ئو کافره دروستی نه کردوه. خه لکی پینج دئی ته راو وه ک نۆکمر کاری بۆ ده که ن... له چو کوو راوا ناغاو ره عیه ت هه ر نه. نایب همه دن وای ده گوت..."

عه لی دورمووش:

"زهوی یه کانی نیرهش له پیتش دا ئی هه مووان بوون، ههتا بابی ئمو یه زیده پهیدا بوو... ههزار فرتو فیتلی تیک کردهوه، ههتا زهوی و زاره که ی له دهستی دیتها یه کانی دهرهینا. پیتش ئمو، ههراکامیکمان ههرا جیگاهه کمان ویستبا ده مان کیتلاو ههرا تۆزۆکی پیمان خوڤش بایه، ده مان چاند."

حه مه د وهک پریشک قسه ی دهر داویشته:

"دیسان وای لێ دیته وه... راست وهک پیتش."

عه لی دورمووش دیسان سه ری داخست و له فکروهه چوو.

حه مه د:

"مامه، دیسان وای لێ دیته وه... دیسان وهک پیتش ده بی."

عه لی دورمووش:

"خوا بکا وابی کوپم."

عه لی دورمووش چاری پر بوون له فرمیتسک.

حه مه د:

"ده بی مامه، ده بی... نیستا له تۆم ده بی... ده مه وی وه لام به دی که بخوداو ریش سپیی ههرا پیتج دێ به که بینه نیره. ده مه وی قسه یان له گه ل بکه م و زهوی و زاره که دابهش بکه م. ده بی له کۆیله تی و نۆکه ری رزگار بن. ههرا کهس ههرا چی داده چیتش ده بی ئی خو ی بن. گاجووته کانی ش ده بی ئی دیتها یه کانی بن..."

عه لی دورمووش هاواری کرد:

"خوا بکا وابی... خۆزگه..."

حه مه د:

"ئه تۆ وه لام به دی لیره کۆ به بن."

ژنی عه لی دورمووش له نیوه راستی ژوره که راوه ستابوو و پالتی به کۆله که ی نیوه راستی وه دابوو، ته شیی ده رست و گو ئی هه ل خستبوو. ته شیه که ی له ده ست به ربوو وه. ده ستی شل بوون. له پر هاته لای حه مه د، له نامیزینی گرت و ده ستی کرد به ماچ کردنی دهسته کانی. به دیواری دوو که ل گرتوو وه جالجالو که یه ک داری ته نیبوو و به هه ودا یه کانی دا هه لداو پیدای ده کرد:

پیرۆژن:

"ره‌بی به قوریانی تۆم کورپی خۆم... به‌پاستیتته؟ به‌پاستته کورپی خۆم؟... ئیدی دووبه‌شی به‌رهمه‌که‌مان ناده‌ین به‌کەس؟..."

همه‌د به‌دلتیایی‌یه‌وه جوابی دایه‌وه:

"کۆیله‌تی ئیدی ته‌واو. هه‌تا نه‌و رۆژه‌ی ده‌مرم تهنه‌نگ به‌شان لیتان وریام. نه‌گه‌ر نه‌منیش مردم..."

پیرۆژن:

"ئه‌دی گاجووته‌کان؟"

همه‌د:

"ئه‌وانیش ئی هه‌مووانن..."

پیرۆژن ده‌ستی همه‌دی به‌رداو چووه سووچینکی ژووړه‌که. به‌هه‌نیسك دان ده‌ستی به‌گریان کرد. هه‌تا زیاتر ده‌گریا، زیاتری گریان ده‌هات.

عه‌لی دورمووش چووه ده‌ری. به‌لام دوودل بوو. گه‌رایه‌وه. ته‌ماشای همه‌دی کرد. ده‌م و چاری همه‌دی وه‌ک به‌ردینکی ره‌ق هاته به‌رچاو:

"له‌دوای کۆ بنیتم کورم؟"

همه‌د بۆ نه‌وه‌ی سه‌ری هه‌لپه‌ی:

"ئه‌وانه که به‌ناقلیان ده‌زانی."

عه‌لی دورمووش:

"باشه کورم."

عه‌لی دورمووش چووه مائی همسۆ شتلم. مه‌سه‌له‌که‌ی له‌گه‌ل باس کرد. همسۆ هیچی به‌دورمووش نه‌گوت. نه‌ریش دوودل بوو. پاشان وه‌پۆ که‌وتن و مالا به‌مالا مه‌سه‌له‌که‌یان به‌هه‌مووان گوت. هه‌تندینکیان له‌پیش دا خۆشحال ده‌بوون و دوايه له‌فکروه ده‌چوون. هه‌موو دوودل بوون. دیتاهتی‌یه‌کان هه‌ر نه‌یانده‌توانی باوه‌ر به‌شتی وا بکه‌ن.

منډال و گه‌ره‌و ژن و پیاو له‌به‌ر ده‌رکی ماله‌کان کۆبوونه‌وه سرت و خورتیان بوو. به‌ترسموه ته‌ماشای چاری به‌کریان ده‌کرد. خه‌لک ده‌سته ده‌سته بێده‌نگ و به‌هه‌لپه‌و دل پڕ هیوا مائو مالیان ده‌کرد.

ئاپۆزای دیتاهتی‌یه‌کان ماوه‌یه‌ک کپ و بێده‌نگ له‌نێو دیتی دا شه‌پۆلی دا... پاشان هاتن و له‌به‌ر ده‌رگای مائی عه‌لی دورمووش کۆبوونه‌وه. کەس ده‌نگی لێوه نه‌ده‌هات. ته‌نانه‌ت منډالی به‌ر مه‌مکانیش کورکه‌ی نه‌ده‌کرد.

هممه له ژورې را گوښی له ههستی پټیان بوو. له ژنی غهلی دورموشی پرسې:
"له دهړې چ باسه، دایه؟"

پیریژن فرمیسه کانی سرپهوه:
"دېهاییه کانن له بهر دهرگا کژیوونهوه. هیچ کس هیچ نالې. همروا راوهستان و
ته ماشای دهرگای مالتې ده کهن."
پاشان پیریژن هاته دهړې.

همموان چاویان ټیوه برې. پیریژن لمو هممو چاولیکردنه ناراحت بوو. به تووړه یی:
"چنان دهړې؟... له گهل ټیوه مه، هژوژې، چ باسه لیره کؤ بوونهوه؟"
ناپژرای دېهاییه کان دهنګی لټوه نه هات.
"بؤچی دهنګ ناکهن؟"

دېهاییه کان موویان لټنه بزووت.
"ته گهر ده تانه وې چاوتان به هممه دؤک بکمرې، له ژورې ییه."
ديسان کس متعقی نه کرد.

پیریژن:
"خو کویرتان کا. بؤ همروا راوهستان و رهق بوون؟... چما همر مالې مردویه کتان
لټمردوه؟... چما هممو تان تازیه دارن؟... پروانه نهوانه، عهمرتان نه میتن، هممو ده لټی
لال بوون... ناخر به ټیوهش ده لټن پیاو؟"
له پاشان روى له ژنه کان کرد:

"ټیوه بهوانه ده لټن پیاو و له باوهشيان دا دهنون؟... به ټیوهش ده لټن ژن؟... ټیوهش
ژن؟... ته گهر ژن بایه، له گهل نهم بی غیره تانه نه دهنوستن... بؤچی هممو تان بوونه
بهرد؟... بؤ ههل ناپهړن، بؤ پټ ناکهن، بؤ نایکهنه جیژن؟..."
ناپژرای لادټییه کان ببوه بهرد.

"خو هممو تان زه لیل کا... قوربه سهرینه چما نه تان زانیوه؟... چما نه تان زانیوه که
هممه دؤک عهبدی جز جز له ناورد ا برژانده؟..."
ناپژرای دېهاییه کان سووکه شه پو لټکی تی کهوت.

"جز جز... هممو گوندی ناک توزلووش جز جز... چما نه تان بیستوه؟ دوټنیش هاته مالې
ټیبه. ټیستاش له ژورې ییه. گوټان لټییه یان نا؟ ټیدی کار بؤ نهمه ناکهن که ههرچی

پەيداتان كۆرۈپ بېدەن بە غەبىدى. زەۋىيەكان نى خۇمانن، گاجووتەكانىش نى خۇمانن. ھەمۇر شىتەك نى خۇمانە. گۈندى ئاك تۈزلۈش جىزىز سۈتۈۋە بوۋەتە خۇلەمىش. غەبىدىخاننىش لە نىۋى دا جىزىز...

ناپۇزى دىھانچەكان شەپۇلىكى دا. لەپىش دا سىرت و خوروت لە نىۋى خەلكى كەوت. پاشان سىرتە سىرتەكە زىاتر بوو. ئەمجار دىھانچەكان لەپىش. دوايە ھەركەس قەسەيەكى كۆرۈ بوو بە ھەللا. ھەنگامەيك بەرپا بوو ھەر مەپرسە. سەگان دەستيان كۆر بە ۋەپىن. كەلەباب دىھانچەكان. مەپرىش بە غاردان بەم لاۋ ۋەم لاۋا دەپۇشەن. لەم رۇۋە ناسىياب چەشمە بېۋە ناسىياب چەشمە، ھەنگامە و جىم و جۆلى ۋا بە خۇيەۋە نەدىۋو.

تاۋىك دواتر تەپ و تۈزەك ھەستا. دىھەكە لە تەپ و تۈزە نۇقم بوو. لە تۈزى سىپى، ھەمۇرىك لەسەر ناسىياب چەشمە راۋەستا. پاشان لە نىۋەپاستى دىھى نۇرەي دىشادى و دىھى دەھۇل و زورنار دىھى گۆرانى بەرز بوۋەۋە...

"ھەمەدۆكى خۇمانە."

"ھەمەدۆكى خۇمانە."

"ھەر بە مىندالى لىي دىار بوو ئەگەر گەرە بى دەپىتە چۆن پىاۋىك."

"ئەدى دىار بوو."

"گاجووتەكانىش نى خۇمانن."

"ھەركەس ھەرچى پىي خۇش بى لە زەۋىيەكە دا دەپىتە. بۇخۇ دەپىتە، نەك بۇ نەۋە كە دوو بەشى بىدا بە كەسكى دىكە."

"ئىدى كەس لە نىۋە زىستان دا بىرى نابى."

"ئىدى كەس ۋەك سەگ ناپارەتەۋە."

"ھەمەدۆكى خۇمانە."

"ئىدى ناچار نابىن مانگاكانمان بىرۇشەن."

"ئىدى ھەركەس ھەركۈيەكى پىي خۇش بى، دەپىتە."

"ھەرچىيەك پىي خۇش بى..."

"ئىدى ھەركەس بەرۋەرمانى خۇيەتى."

"ھەمەدۆكى خۇمانە."

"جىزىز..."

"عەبدى خان و دىيەكى..."

"جىزىز، جىزىز..."

"خەمەدۆكى خۆمانە."

"جىزىز."

"خەجىجىش لە بەندىمانە دىيە دەر"

"هەر پىنج دىيەكە دەيكاتە جىيىن."

"خەمەدۆكى خۆمانە."

"پىنج دىي جىيىنى زەمانەند بۆ خەمەدۆك دەگرن."

دوو شوو و دوو رۆژ دەنگى دەهۆل و زوپنا نەپسايەو. چوار گوندەكەى دىكەى خار دەشتىش
كردبووانە جىيىن. لەوانىش دەنگى دەهۆل و زوپنا هەل دەستا. شەوانە هەموو خار دەشت چراخان
بوو. ئەو شادمانىيە شىتتەنە، كارى لە بەردو دارو ئاو و گلىش كردبوو.
پياماقوولى پىنج دىي هاتبوونە مالى عەلى دورمووش. بۆ لای خەمەد. جارىك بە
گومانەو، جارىك بە ترسمو، جارىك بە ئەك ناسىيەو، جارىك بە خۆشەويستىيەو
تەماشايان دەکرد.

ئىوارەى رۆژى دووهم پىشنيارىكى پىي كردن:

"مامىنە... پياماقوولىنە... هيندىكتان جووتان دابەستەو هيندىكىشتان خەرىكن
دايدەبەستى. دەمەويست شىكتان پىي بلىم."

هەمووان يەك دەنگ وەلاميان دايدەو:

"فەرموو، خەمەدۆك، هەرچى بلىي بەچاوان."

خەمەدۆك:

"بۆچى پىش ئەو دى زارەكەى خار دەشت وەرد بېرن، درووەكانى ناسووتىن؟"

چەند كەس پىكەو، جابابان دايدەو:

"ئەقلمان پىي نەشكاو."

خەمەد:

"باشتر نىە لە پىش دا چەقەكان بسووتىن و دوايە وەردى بېرن؟"

گووتيان:

"بۆچى، بەرئەللا باشترە."

حه‌مه‌د له سهره‌خۆ هه‌ستايه سه‌رپێ، هه‌موو نه‌وانی دیکه‌ش هه‌ستان:
"له پێش دا ده‌چین دروه‌لانه‌که ده‌سووتین، پاشان جووته‌کان داده‌به‌ستین."
تفه‌نگه‌که‌ی هه‌ل‌گرت. فیشه‌کدانه‌کانی له خۆی به‌ست و هاته‌ ده‌رێ.
دیهاتی‌یه‌کانیش به‌ دوا‌ی دا.

مچه‌که‌چهل نه‌راندی:
"یا‌للا به‌ره‌و دروه‌لان... ده‌هۆل و زورنایه‌که‌ش بیته‌ نه‌وی."
عه‌لی دورمووش:

"ئینی چه‌قله‌شینکه‌ لاقی گاجووته‌کان هه‌ل‌نادرن."
حه‌مه‌د سه‌نگین و له‌سه‌ره‌خۆ بۆ ده‌ره‌وی شاوه‌دانی وه‌رپێ که‌وت. سه‌ری به‌رز راگرت‌بوو و
چاویشی که‌مێک نووقاند‌بوون. به‌ دوا‌ی نه‌ودا جه‌بارو له‌ دوا‌ی جه‌باریشه‌وه‌ دیهاتی‌یه‌کان
ده‌رۆشیت، ژن و منداڵ بۆ دیتنی هه‌مه‌دۆک چوو‌بوونه‌ سه‌ریانان. ده‌نگی ده‌هۆل و زورنایش
راوه‌ستابوو. که‌س ده‌نگی له‌به‌ر ده‌رنه‌ده‌هات.

له‌ دینی چوونه‌ ده‌ر. گه‌یشتنه‌ دروه‌لان، ره‌شه‌بای پاییز له‌ کێوه‌کانه‌وه‌ ده‌هات و به‌سه‌ر
دروه‌لانه‌که‌دا ته‌ده‌په‌ری. هه‌مه‌دۆک راوه‌ستا. مووی له‌نه‌ده‌بزووت. دیهاتی‌یه‌کان چاوه‌رپێ
بوون بزانی چ ده‌کا. هه‌مه‌د ناو‌ری داوه‌ پشته‌وه‌ی خۆی. دیهاتی‌یه‌کان چاوه‌رپێ شتی‌ک بوون،
چاوه‌رپێ جوولانی‌ک...

دروه‌لانی‌کی شیرێ که‌ هه‌تا چاو به‌ ده‌کا سپی ده‌چوو، له‌به‌ر ده‌می پان به‌سووه‌وه‌.
خاوه‌دشت وا سپی ده‌چوو ده‌تگوت به‌فری له‌یاری‌وه‌. ده‌نگی قرچه‌ قرچی‌ک ده‌هات.
نینه‌که‌ شه‌یتانه‌ی چووک و سپی به‌ لاسکی دروه‌کانه‌وه‌ نووسابوون و چله‌ چه‌قله‌کانیان
داهێنا‌بووه‌وه‌.

حه‌مه‌د به‌سپایی و نارام بانه‌گی جه‌باری کرد:

"جه‌بار."

"چه‌ کاکه‌؟"

حه‌مه‌د:

"نه‌و رۆژانه‌ که‌ من لی‌ره‌ جووتم ده‌کرد، نه‌گه‌ر له‌ پێش دا دروه‌لانه‌که‌یان سووتاند‌بایه‌ چه‌ند
باش ده‌بوو."

جه‌بار زه‌رده‌یه‌کی هاتی.

لهو نیتو دا چەند کەس لهو لادیی یانە ی بە دواى حەمە دەو بەوون، تەکانیکیان داو دەستیان کرد بە خێر کردنەوێ چەقلە وشکەو پڕوش و پەلەش. ئەوانی دیکەش دەستیان پێ کرد. لە ماوێ یەکى کورت دا تەبارێکی گەورە چەقلی وشک کەوتە سەر یەک، بە ئەندازەى تەپۆلکە یەکی بچوو ک. تەپۆلکە کە گەورەو گەورە تر دەبوو، هەتا عەلى دور مووش چیلکە کاجیکى وشکى داگیرساندو لەنیوی راکردن. تەپۆلکە چەقلە کە لەبەرەخۆ ناگرى گرت. پاشان هەموو تەپۆلکە کە لە گری ئاور دا ون بوو. زمانە ئاورە کان لەبەر باى بەم لاو لاو لار دەبوونەو.

دێهانی یەکان لهو تەپۆلکە یە کە بلیسەکانى بە پشوو با بەم لاو شو لاو لار دەبوونەو، دور دەکەوتنەو و کەمێک ئەولاتر نیو ئەلقە یەکیان دروست دەکرد. تەماشایان دەکرد. گری ناگر لە تەپۆلکە کە هاتە خوارو کەوتە نێو دەشت و با هەلى گرت. دەهۆل و زوړناش دەنگیان لى یلیند بوو. گۆرانى و دەنگ و هەراو ناھەنگى دلخۆشیی دێهانی یەکان لەو دەشتە دا پلاو دەبوو و لەگەڵ گری ناگرە کە بەرەپیش دەچوو. سەماو هەلپەڕین دەست پێ کرا. جەبار لە خۆشی یان تەقە ی دەکرد.

حەمەد هەتا خۆر ناوا هەر لەوێ راوێستابوو، تەماشای دەکرد.

با، شەپۆلیکی گەورە ی ناگرى وەپیش خۆى داوو و خار دەشتى و سەر خۆى گێرا بوو. ئەم شەپۆلە ئاورە بە هەر کوێ دا دەڕۆشت، تۆزێکی رەش وەك خاكە رەژیى لەپاش خۆى بەجێ دەهێشت. گپەکان لەگەڵ خۆرە تاو بەرەو خۆر ناوا دەڕۆشتن. شوو چەقلانە ی ئاوریان دەگرت هاوارێکیان لى هەل دەستا. درووە لێن لەبەر ناگرە کە وەك مەلیك دەیانلاند.

حەمەد هەر بەو سەنگینی یەى خۆ یەو بەرەو دێ گەرا یەو. ژن و منداڵ بە جل و بەرگى سوورو سەوزو شین و رەنگاوپەنگەو لەنێو دەشت و دەر خەریکی سەیران و یارى بوون. ئەوانیش بە دواى حەمەد دا بەرەو ئاورە دانى وەرپێ کەوتنەو.

ئەو شەو تا بەیانى، گری ئاور لە خار دەشت دا، لە تەپۆلکە ی خەنە ی یەو بۆ تەپۆلکە ی ئەستێران، لە سەرچاوەو بۆ "کاباناغاج" و لەوێ بەو درووە لێنەکانى دیکەو بەرە ژێر تر هەتا "چۆرووک چنار"، گەراو چەقلە شینکە ی سووتاند. رووناکای یەکی بەرین هەموو ئەو دەشتە ی دەلستەو. پاشان لە لووتکە ی عەلى کۆ، پەلە یەك رووناکی بێنرا، پەلە یەکی زۆر گەورە. پەلە ناگرێك کە وەك ئەستێرە رادەخزی و دەوروپەری خۆى پڕیشك باران دەکرد... لووتکە ی عەلى کۆ وەك هەتاوی بەرەبەیان لى دا بۆ رووناك بوو وە.

دېهاتۍ په كان پټيان سدير بوو. همدېش پټى سدير بوو. ندمه يه كدم جار بوو كه لهوئى،
له سر لوتكې عهلى كۆ ناگر ده بيشرا.

له وړه خندا شو همدوت كدمه كه دژى خه جيخ شايه تېى به دروژيان دابوو، هاتن له پيش
همد د راوه ستان. قسيمان ندمه كړد.

همد:

"چه؟"

گوتيان:

"نيمه بووین..."

همد تن گه يشت:

"كار تيكه و كراوه."

گوتيان:

"ناچارى كړدين."

همد:

"ده زانم."

هر همدوت كدم به سر شوژې و به چاوى پر له فرميسكه وه، به بېتدنگى له پيش چاوى
همد لاچوون.

شوئى تا بديانې له خوژشيان و له خه فته تان خور له چاوى همد نه كمدوت. خه فته كه
خه فته تى خه جيخ بوو.

به ربه يان تيكى روون و به رين و تېرو تازه و نه رم و سووك و دلگر كه وته سدر ناسياب چه شمه.
ناسياب چه شمه له خه و نيكى سپى و رووناك رڅو و بوو، داره كان نه مېرځ جوانتر ديار بوون.
خارده شت هېشتا هر ده سوتا. شو درووه لانه سپى و به رينانه سهرانسهر كه و تېوونه ژير خاكه
خه لروزي رهش.

خه به ريان هينا كه:

"عهلى به شل هات."

همد به بى سېرى چاوه روانى بوو. عهلى به شل به زه همدت لاقه شله كې له دورى خړى
را ده كيشاو ده هات. گمېشته جى.

همد زه رده يه كې هاتى:

"فهرموو عدلی ناغا، فهرموو..."

هممد له عدلیه شمل نیزیک کهوته وه. بهخوشه ویستی یه وه دهستی گرت و دهستی له پشته دهستی راکتیا.

عدلی تاره قی کردبوو. ههنا سه پرکه ی وی کهوتبوو. له پدنا هممد راوستا. تاره قه که ی وشک بووه وه. روخساری سیس و چرچ بوو. له ماوه ی چند رۆژ دا به قه د چند سال پو ببوو. هممد:

"چی بووه عدلی ناغا، بۆ که یفت نیه؟"

عدلیه شمل:

"هر لیم مه پرسه."

هممد لهم وه لآمه را ههستی کرد ده بی خه به ریک هه بی. چونکه عدلیه شمل نه وه نده به بیزاری و نیگه رانی و نا په هه تی و قینه وه نه وه لآمه ی دابووه وه که نه ده کرا به که می بگری.

چاوه زله کانی هممد، زلتر بوون و پرسه:

"نه کا خه به ریک ناخوشت پی بی."

عدلی که دهسته کانی ده لهرزین، به ده نکیتی تی که ل به نا هومیدی هر نه جوابی پیشووی

دوویات کرده وه:

"هر لیم مه پرسه."

هممد:

"قسه بکه عدلی ناغا. نیگه ران بووم."

عدلیه شمل:

"نه وه ی نه ده بوو بی، بووه، هر له پیشداش دلم خه به ری دابوو که ره نگه وای لی بی."

هممد سه ری برده بن گوئی:

"بلن بزائم چ بووه."

عدلیه شمل:

"یه زید، نه وه کافره..."

هممد:

"باشه؟..."

عدلیه شمل:

"هه لاتوه."

حه مه ده:

"چی؟"

حه مه ده وهك بریسكه لیتی دابن، شل بوو، چاوی له ره شه وه هاتن. پاشان رهق بوو.

عه لی یه شل:

"نهمن قسم له گهل کرد. نیستا له شاری خوی شاردوه ته وه. منیشی ناردوه ناسیاب

چه شه بۆ مالی خویان."

جهبار وه ختیك نهم حاله ی حه مه دی دیت، ترسا. دلخویشی دایه وه:

"خفه ت مه خۆ برام. ناتوانی له چنگمان ده رچی. نه مپۆ نه بوو، سبهینی..."

ژنی عه لی دورموش زیره یه کی لێ هات و رای کرد بۆ قوژنیکی ژووره که. دهستی کرد به

شیوه ن و گریان و به خۆ دادان:

"وهی، وهی، وهی... قورپی دنیا م به سه ر... نه مه چ به لایه ک به رو به سه رمان هات..."

وهی، وهی، وهی..."

جهبار:

"پوورئ بۆچی خۆت ده کوژی... نه و تازه ناویرئ پئی له ناسیاب چه شه بنیته وه.

زه وی و زاره کهش نی خۆتانه، گاجوته کانیش نی خۆتانن هه تا رۆژیک که نیته

ما بین..."

"وهی، وهی، وهی..."

چه ند له حه زه دواتر نه و خه به ره به گوئی هه موو دێهاتی یه کان گه یشت. له ماوه ی چه ند

ده قیقه دا دئ له بنیاده م به تال بوو. هه موو له ماله کانیا ن خزینه وه. نه و هه للا وهنگامه یه

له پر بیده نگ بوو. دئ بوو به گۆرستانی خاموشان... سه گیش حه په یان له بهر بر، که له شتر

بیده نگ بوون. ده تگوت ناوه دانی زینده وه ری تیدا نه ماوه.

ده تگوت هه موو دێهاتی یه کان به و هه موو شادمانی و هه جوژمه وه که هه تا پینچ ده قیقه

له مه به بهر دئی یه که ی ده له رزاند، کۆچیان کردوه و چوونه جینگایه کی دیکه. نییدی له و دئی یه دا

په له وه ر بالی لیک نه ده دا.

نهم بیده نگ یه تا نیوارئ هه روا درێژه ی هه بوو. عه لی دورموش تیک ته پی بوو. سه ره

پیره که ی له نیو شانه کانی دا خرابوه چال. ژنه کهشی که روومه تی به جارێک تیک قوپی بوون، له

قوڭىنىڭ دا كوشم ھەلەتتە. ھەمدە سەرى بە تەنگە كەلمەسە نابوو و دانىشتىرو. بىرى دە كىردە. نىچاۋانى پەر لە گىچ و لۇنچ بوو.

لاي خۇرشاۋا تەك و تەرا لىنىۋ دى دا ھاتوچۇ دەينىرا. لىپىش دا كەلە بايتەك لى سەرانگوتەلەن خوتەندى. پەرى سەوزو سوورو شىنى كەلەشتىر دەتگوت چەورن. دەتروسكانمە. پاشان سەگ دەستيان كىرد بە ۋەپىن. پاشان دىھاتىيە كان لى مەلە كانيان ھاتەندەرو لىم قوڭىن و نەو قوڭىن دا لى دەورى يەكتەر كۆيۈنمە. سەرانسەرى دىنى كەوتە ژىر گالە گالىتە:

"ئىستە ئىدى بوۋەتە بىيادەم و ..."

"دەرىدەرى كىتەر و بەندەنان بوۋەتە بىيادەم و ..."

"ھەتتە بىيادەم و بەدەخت بوۋەتە بىيادەم و ..."

"بوۋەتە بىيادەم و خەرىكە زەوىيە كانى عەبدى خان دابەش دەكا."

"پروانە بەژن و بالاي."

"دەتتە مەتەللى ھەتە سەلەمە."

"ھەتتە لىبەر دا نىيە، خۇي بەسەر پىتەر راگىر."

"تەنگە كەي خۇي پى ھەلە ناگىر."

"ئىستە ياغى بوۋەتە ..."

"ياغى بوۋەتە پىتە وايە مەللى بابى ..."

"پىتە وايە زەوىيە كانى ئاغاي خۇمان مەللى باۋگىنى كە خەرىكە دابەشيان دەكا. پىتە وايە

گاجوۋتە كانى ئاغامان مەللى باۋگىنى."

"ئىستە بوۋەتە بىيادەم و ..."

"ۋەك سەگ لىبەر دەركى ئاغامان گەورە بوۋەتە."

"ھەتە دوتتە ..."

"ھەتتە بىيادەم و گۆر بە گۆر ..."

"چۆنىشى خۇ قەپ كىردە! پىياۋ ناۋىر تە ماشاي بىكا."

"بوۋ بە باغىس كە كچى خەلگىش لى زىندان دا پىزى."

"كچەكە نەۋە لى ژوۋىر دا دەپزى."

"توخۇ تە ماشاي."

"دەۋەلەنى سوتەندە كە چەقەل لى لاقى لادىيە كان رانەچى."

"بۆ ئەوئە نەیان یەشتی."

"توخرا تەماشای."

"هاتوئە نێو دیتی، خەلکی فریو داوئە کە گۆیا عەبدیخانێ کوشتوئە."

"کە ناغامان..."

"ناغامان دەتوانی سەد سەگێ وا بە گوللەیکە بکوژی."

"ناغای نیتە..."

پاشان هەموو دێهاتیەکەکان کۆبوونەوئەو چوونە مانی عەبدیخان. هەساریان پێ کرد. دەستیان کرد بە پێرۆزیایی لە ژن و مندالی عەبدیخان.

گال و بگرە کە هەتا نیوئەشەوێ درێژەئە هەبوو، نیوئە زیاتری دێهاتیەکەکان لایەنی هەمەدیان گرت. ئەوان پێیان وائەبوو عەبدیخان بە سەلامەتی دەرچووئە. ئەمان لە مائەکانیان نەهاتبوونەدەر. عەلی دورمووش دەتگوت مردوئە. ژنی عەلی دورمووش نەخۆش ببوو و لە جیتی دا کەوتبوو. زاری بۆ هەلنەدەبچرا کە قسە بکا. هەمەدیش خەنجەرت لێ دابایە خوێنی لێ نەدەهات. تەنیا جەبار بوو کە قسەئە دەکردن و بەم لاو ئەولادا رای دەکردو هەولێ دەدا دێهاتیەکەکان دڵخۆشی بەداتوئە:

"تازە عەبدیخان ناتوانی پێ ئەم دێیە بنیئەوئە. دلتان تەخت بێ. ئەمڕۆ نەبوو، سەبەینێ دەکوژی. بە خوا دەکوژی. ئەمن پێتان دەلێم خاترجەم بن. بەخوا تازە لەسەر ئەم دنیایە زیندوو نامیئەن. ئەمڕۆ نەبوو، سەبەینێ... ئەمن پێتان دەلێم دەکوژی، دلتیا بن دەکوژی..."

بەلام کەس گوتی نەدایە.

هەتاو نەکەوتبوو کە لە مانی عەلی دورمووش وەدەر کەوتن. هەمەد نەیدەتوانی سەر هەلپێ. سەری بە بێحالی کەوتبوو سەر سینگێ. دەتگوت سەری بەردەبێئەوئە. جەباریش وەك خۆی بێدەنگ لە تەنیشتی وەرپێ کەوتبوو. وەختیک لە دیتی وەدەر کەوتن دوو سەگیان پێ وەرپێن. هەمەد هەر گوتی لێ نەبوو. جەبار بەردی پێدا دان و سەگەکانی دەرکردن. دروولانەکە سووتابوو. سەرئەسەری دروولان کەوتبوو بن خۆلەمیشیکی رەش. هەمەد لە نیوئەپاستی دروولانەکە راوەستابوو. وشک ببوو. جەبار نەیدەوێرا هیچی لێ پێرسن. چاوەروان بوو. هەمەد هەروا راوەستابوو و نەدەپۆشت. جەباریش لەسەر بەردێک دانیش و تەنگەکەئە لە باوەش گرت. هەتاو کەوت. هەمەد هەروا بە پێئە وێستابوو. جوولێ نەدەکرد. سێبەرەکەئە بۆ لای

دئی دریتو بیووه. ههتاو بهرز بوو. بهلام همهده نهبزووت. جهبار ئیدی پینشی خۆی پت نهگیرا.
له همهدهی نیزیك بووهوه:

"چ بووه کاکه؟"

همهده دهتگرت له خهو راپهړیوه. ههتاو له چاوانی چهقی.

جهبار:

"بیری لستمه کموه کاک همهده. بنیادهم شیرى خاوی خواردوه. رووحیشی له رووحی نیستی
ههله ههه دهکا. نهویش ههه جۆریك بئ..."

همهده ددانى له چیرهوه بردن. قسهی وهك خهههه دههههه:

"ههه جۆریك بووه!"

تهماشایهکی خاردهشتی سووتاوی کرد.

(۱۹)

سەوزایی توندی داری میړسین، خواردنەوہیہ کی توندو سەرخۆشکەر وەبیر پیاری دینیتەوہ. بناری تەپۆلکەکانی سۆلمیش پڕ لہ داری میړسینہ، چرو پڕو بە پشت، ئەوانە ی بە ریتچکە بزەکانی ئەو دەوروہەرەدا رادەبرن، بۆنی توندی ئەو دارانەیان بۆ دئ. ئەو بۆنە پیاری تەمبەل و قالب گران دەکا. لای خواوہوی تەپۆلکەکانی سۆلمیش دەشتە. لەو جێیانە خپکە بەردیکیش پەیدا نابێ. خاکەکە ی وەک لیوہی ورد نەرمە. ھەموو ئەو دەشتەیان کردوہتە دار ھەنار. کەسیش نازانی ئەو ھەنارنەیان کەنگی ناشتوہ. دار ھەنار گۆلە سوورەکە ی دەکاتەوہ. ئیترە پێی دەلێن "باخچەھەنار". تەواوی دەشتەکە تارای گۆلە ھەناری پێدا دراوہ. مێشەنگوینە بەسەر گۆلە ھەنارەکان دا دەفرن.

چۆمی "ساووران" بە خواوہوی باخچەھەنار دا تێدەپەرێ. چۆمی ساووران لہ سەرەوہ، واتە لہ ناوچە ی توورپووس ناویکی باریکە، بەلām بەتاقەتە، دەلێنی لہ سەرچاوہیەک دەردەپەرێ. ناویکی سەرشیئە. لەم گابەردوہ باز دەداتە سەر ئەو گابەردو کەف دەکا. بەلām لیترە ئارامە. وەک گۆلیتک لەو دەشتە پان دەبیئەوہ. لیترە ئاو لہ گۆیزینگی لاقی ھەورازتر نایە. لەنیو ئەو ئاوہ شیئوہ دەریایەدا ھیندێ دورگی وردو درشت ھەن، دورگی خاک و چەوی دەم ئاوان. زۆربە ی ئەو دورگانە مێشەن. دارەکان پالیاں وێک داوہ. وەک دیوار. ھیندیکیش لەو دورگانە نیوہ رووتەنن.

"هايت" خۆرسكه كان بۆنى خۆشى خۇيان لەم دورگانەدا بىلا دەكەنەو. جگە لەموش
"ئىلگىن" شىن و گەلا بارىكە كان لەم دورگانەدا دەپۆتىن و بە نارامى لەبەر شەبە دەپزوين. لە
لىۋارە كانىش كالتە كە مارهى گول درشت و رەنگ زەرد رەنگى خۇيان دەپۆتىن.

چەندىن سالتە لە گەورەترىن دورگەى ئەو نىۋەدا، لە دورگەى "بىستانغىك" كالتەك و شووتى
دەپۆتىدۇ. ئەم دورگەى "مەمۇ كوردە" يەكلىك لە ئاغاياىنى زەمىندار بە كرى گرتەو. درشت
ترىن كالتەك و شووتى چوكوروا لە دورگەى بىستانغىك رەپۆدۇ.

عدلى چىكۆل بىستانەوانى ئىرەيە. چەندىن سالتە پارىزگارى ئەو بىستانە بەوىيە.
چارادەورى چارداخەكەى ھەمىشە پىر لە توتىكلە شووتى و كالتەكە. مېشەنگىنە لەسەر ئەم
توتىكلانە دەنىش. مېشەنگىنە ھېند بەزۆرى لەسەر ئەو توتىكلانە دەنىش كە توتىكلە كان ون
دەكەن. مېشەنگىنە شەمەتلىكە ھەمەو جۆرە مېشەك. مېشە كان لەبەر ھەتار
دەپرىسكىنە ھەو رەنگيان سەوز دەچى.

ئەو ھەمەو توتىكلە شووتىيە لە دەورى چارداخى عدلى چىكۆل نىشانەى پىساۋەتىي
ئەو. عدلى چىكۆل زۆر پىساۋىكى دل و دەروون فرەوان بوو. ھەركەس رىي لە كەن ئەو
بىستانە كەوتبايە، ھەتا شووتىيە نەخواردبايە نەيدەھىشت بىرا. شووتى و كالتەكى دەدا
بە ھەمەو كەس.

ئەو عدلى چىكۆلە لە كۆي پرا ھاتبەو و خەلكى كۆي بوو، كەس نەيدەزانى.
عدلى چىكۆل دەتگوت بۆ بىستانچىيەتى دروست بوو، لىرە ئەۋەندە خۇمالى دىار بوو،
دەتگوت يەكلىكە لە ئىلگىنە خۆرسكه كانى ئەم دورگەيە. دىار نەپرو عدلى چىكۆل
بىستانەوانىي پى خۆشە يان نا...

پىا چۆن دەزانى ئىلگىنە خۆرسكه كانى بىستانىك جىگەى خۇيان پى خۆشە يان نا؟...
عدلى چىكۆلىش راست ەك وان بوو...

عدلى چىكۆل نانى خۆى لە بىستانغىك پەيدا دەكرد. جگە لەو، بىستانغىك
جىگەيەكى خۆشەىش بوو. شەوانى گەرمى ھاوين چۆمى ساۋوران بە چۆرە چۆر بە خوار
چارداخەكەى وى دا رادەبرد. ۋەختىك مانگەشەو دەبوو، خىرە بەردە كانى نىۋە چۆمى
ساۋوران دەپرىسكانەو.

يەكلىك لە رۆزە كانى بەھار بوو كە ھاتن بىستانغىك بىكىلن، بەلام... بەلام بىستانغىك لە
جىي خۆى نەماپو. لافار ھاتبەو، بىستانغىكى شوتبەو ھەو رايالىبەو، پاش ئەو بىرو كە دوو

سالان عدلی چکۆل ون بوو. نه ده م ياغي يه تي بره وي هه بوو. هه رکه س به سه ري هه لا هاتبايه , هه رکه س له ژني خۆي زویر بایه , تفهنگي هه لده گرت و وه کيوان ده کهوت... له پېر خه بهر هات که عدلی چکۆل ياغي بووه. هه رکه س نه و خه بهر هه ده بیست سه ري سوړ ده ما. نه م عدلی چکۆله هه ر نه و عدلی چکۆله يه که ده زانی. عدلی چکۆل بۆ نه وه ی حه مه ده وکی بۆ له داو که وئ, کون به کون به دواي دا ده گه را. به لام به شتيك ناره حه ت بوو. سووچيكي دلی ده سووتا. بۆ خۆشی نه يده زانی بۆچی... له پيش دا له خه لکی ناسیاب چه شه ی پرسي. گوتیان:

"له عدلی کۆیه."

عدلی چکۆل چه ند رۆژان له عدلی کۆ دا گه را. به لام خه بهر يکی نه بوو... خه ريک بوو شيت ده بوو. له ديهاتي سه ره وه ی خارده شت, له "مازده شت" و ديهاتي نه وئي پرسي, ديسان سو راغي نه کرد. له هه رکه س, له هه رکام له ديهاتي يه کان سو راغي حه مه ده وکی ده پرسي, له پيش دا ته ماشايه کی سه رو چاوي يان ده کردو دوايه ده يانگوت:

"حه مه ده وکت ده وئ?... له حه مه ده وک ده پرسي?... ئيمه نه ديومانه و نه خه بهرمان ليتي هه يه."

له ديهاتي کتيراره که س نه ما بوو ناوي حه مه ده وکی نه ييستين. که سيک نه بوو خۆشه ويستي نه و له دل دا نه بئ. بۆيه نه گه ريش که سيک جیگای وي پين زانيايه, به زماني دا نه ده هات. ته مه ئيمکاني نه بوو. له جي دا هه روا بار بوو. له قه ديمه وه... که س نه يده تواني په ناگه ی ياغي يه که که خۆشه ويستي خه لک بي, به و ناساييه بدۆزيتته وه. به لام عدلی چکۆل نا هوميد نه ده بوو. نه م کتوه ی به جي ده هيشت و رووی له و کتو ده کرد... نه و کتوي به جي ده هيشت و رووی ده کرده کتويکی ديکه... پاشانيش ريگايه کی ديکه ی دۆزيمه وه. تووشي هه رکه س ده بوو, ده يگوت:

"نه من له ده سته ی حه مه ده وکم... پاش نه وه ی ئاک توزلوومان سووتاند, ليم ون بوو."

نه م فيله ی کاريگه ر بوو. عدلی چکۆل زانی حه مه ده وک له کام مه لبه نده. حه مه ده له لای سه رچاوه ی ساوور بوو. جار جار ده هاته شاوه دانی و چه ند شه ویک ده مايه وه. جار جاريش له کاجستانه کانی ده ورويه ري ساوور...

سەرچاوەی ساوور پەناگەیی زۆر لە وردە یاغی و رینگەکان بوو. بەلام ھەمەد تێکەڵاویی
لەگەڵ ئەوان نەبوو. جگە لەو کە تێکەڵاویی لەگەڵیان نەبوو، قەسەشی لەگەڵ نەدەکردن. ئەم
رەفتارە ببوو ھۆی ئەوە کە یاغییەکانی ئەوئ رقی لێ داگرن و نێرەیی پێ بەرن و ھەروا لێی
بترسن. ھەمەدۆک ھە تەسیتیکی رەش و تاریک لە سەرچاوەی ساوور دا دەسوورایەو.

ھەمەد لەسەر کاجینکی قەد ئەستوور ھەرزالتینکی بۆخۆی دروست کردبوو. ئەو شەوانەیی
نەدەچوو نێو دێی، لەوئ دەخەوت و جەباریش لەبن دارئ نیشکی دەکیشا. ھەختێک نۆرە
نیشکی ھەمەدیش بووایە دیسان ھەر لەو سەرە دادەنیشت و تەنگەکەیی بە سینگیەو
دەنوساند. جەبار نەیدەتوانی بچیتە سەر دارەکە. ھەمەد ئەو سەری باش دروست کردبوو،
رێک و پێکی کردبوو و نەرمی کردبوو. زۆریی لە جەبار دەکرد کە بیتە سەری و جێ
خەوێکەیی بپینێ. جەبار نەدەچوو. لە لایەکیش پیتی خۆش بوو بزانئ ھەمەد ئەو سەری چۆن
دروست کردو.

یەکتێک لە دێھانییەکان کە خەبەرھێن بوو، عەلیچکۆڵی ھێنایە بن کاجە بڵێندەکە. جەبار
کاتێک ئەوئ دی خۆشەحالت بوو. دەستیان لە ملی یەکتەر کردو یەکتریان ماچ کرد.
"چەند خۆشەحالت کە بڕینەکەت چاک بوو ئەوە عەلیچکۆڵ... زۆر خۆشەحالت... نیتسا
لە کوئیی؟"

ھەمەدیش خێرا لە کاجەکە ھاتە خوار:

"بەخێر بیتێ بڕالە. زۆرمان بۆ دەکردی."

عەلیچکۆڵ لەو ھەموو خۆشەحالتییە ھەمەدو جەبار سەری سوپما، لەپیش دا نەیتوانی

قەسەیک بکا. چەند جار گوتی:

"ھیچ، ھیچ..."

پاشان خۆی کۆ کردەوەر گوتی:

"نیتسا لەنێو دەستە و ھەمان کالاییم. پاش ئەوەی دۆردوو شیت کۆژرا، چوومە نێو

دەستە کالاییم. بۆخۆمان دەگەڕێن و کارمان بە کاری کەس نیە. ئەوەمان لەنێوچاوانی

نوسراو."

جەبار پێکەنی:

"وادیارە خەفەت زۆرن عەلیچکۆڵ، چا خەبەرێک ھەیە؟"

عەلیچکۆڵ ھەناسەیەکی ھەلکیشا:

"هەر مەپرسە کاکە، هەر لێم مەپرسە."

دانێشتن و پالێیان بە دارەکەویدا.

عەلی چکۆڵ:

"نایب رەجەب لە کۆیە؟"

پاش گرتنی ئەم قسەیەش تەماشای دەورووبەری خۆی کرد.

جەبار:

"عومری درێژی بۆ تۆ بە جێ هێشت. ناخرەکی هەر بە برینەکی چوو."

عەلی چکۆڵ:

"حەیف نایب رەجەب، حەیف... ناخری دنیا هەر ئەمەیه."

جەبار:

"بەخۆپایی نیە کە دەلێن دنیا فانییە... ناخرەکی ئەمەیه... خاک..."

حەمدە هۆشی لە جێیەکی دیكە بوو. هاتەو هۆش خۆی:

"بێستمان کە دۆردوو شێتیان کوشتووە. بەلام حەز دەکەین لە زمانی تۆی ببیسین، چونکە

نەتۆ لە گەلی بووی."

عەلی چکۆڵ:

"مەپرسە کاک حەمدە، مەپرسە... ئەو لاوە تۆلە نەمامانە لە خۆت گەوزین..."

حەیفیان کرد... بەراستی حەیف..."

جەبار:

"بۆمان بگێرەووە عەلی چکۆڵ... بزانین چۆن بوو؟"

عەلی چکۆڵ:

"وەختێک لە نێو جیا بووینەووە، دۆردوو شیت زۆری پێ لێ هەلێنا. زۆر... نیدی لە

دیهات ژێشمان هەل دەگرتن. ژنە کاغان هەل دەگرت و دەمانبردنە سەر چیار لەوێ سەمامان پێ

دەکردن."

جەبار:

"هەر یاغیەك کاری وای کردبێ، خێری نەهاتووە پێ. مومکین نیە چاکە یێتە پێ

عەلی چکۆڵ."

عەلی چکۆڵ:

"ئەگەر ھەر ئەمە با، قەيدى نەبوو. بەلام چىمان نە کرد؟..."

جەبار:

"جا دەتائويست چى ديكە بکەن؟"

جەبار زۆر سەرى سورماپوو و ھەردەم سەرسورمانەكەى پتر دەبوو.

عەلى چىكۆل:

"ھەموو مالتەكانى خستە بەر باج و خەراج. ھەموو مالتەك ناچار بوو بە پىتى بوون و

نەبوونى خزى باج بە دۆردووە شىت بدا."

جەبار:

"لەو قسانە!."

عەلى چىكۆل:

"جارى ماويەتى."

جەبار لە سەيران چاوى پى دەريەريبوون:

"باشە چى ديكەتان دە کرد؟"

عەلى چىكۆل:

"لە بەندەنى "وشرمل" سەنگەريكى دروست کردبوو. لەوئ دادەنيشت. ھەر ھەيوانيتەك

بەوئ دا تىپەريپيا گوللەيەكى لە دەستى چەپى دەدا. ھەرکەشيش ھاتبا بەوئ دا بىروا

گوللەيەكى لە دەستى راستى دەدا."

جەبار:

"کەوابى، باش لە کەللەى دابوو."

عەلى چىكۆل:

"لانى کەم تەفەنگى لە دەستى سەد کەس داوہو نقوستانى کردوون. زۆريشيان مردوون."

جەبار:

"پەنا بەخوا... باشە، دوايە چى؟"

عەلى چىكۆل:

"بە براى خۆم بلىم رۆژيەك بەسەر گوندى سپىيەبىحان دا دا. ھەموو ژنەکاغان لە ژووران

ھىنانەدەرە لە مەيدانيتەك کۆمان کردنەوہ، پىرەژنەکانيشمان ھىتان. ھەموومان ناچار کردن

ھەلپەرن. بەستەزمانانە لە ترسان وەك ميگەلەمەر سەريان دەبەريەك نابوو. بە براى خۆم

بلیتم هیئتدیکیان له ترسان نهختیک ههڅدهپهپین و پاشان رایان دهکردو خۆیان لهنیو شهوانی دیکه داویشتهوه. پاشان دۆردووه شیت زاری کردهوه ناموس و شاپرووی ههمووانی وهبهرد جینو دا. ههروا جینوی دهدا. ههموو دئییهکهمان پاوان کردبوو. پیاوهکان له مالان دا خۆیان شاردهبووهوه نهیان دهویرا بیتنهدهرئ. لهپر نازانم چ بوو که تۆزو خۆلێک بهرز بووهوه نهوسهري دیار نهبوو. نیستاش نازانم له نهکاو چۆن بوو. لهنیو تۆزو خۆل دا ماینهوه. چاو چاری نهدهدی. دۆردووه شیتیش لهپر ون بوو. لهنهکاو دیتم لهسهربانیتکم. هیچ لهبیرم نیه چۆن خۆم گهیاندهبووه نهو سهربانه. تهنهنگهکه به دهستهوه نهبوو. نیو سهعاتیک مهیدانهکه تۆزو خۆلێک بوو هیچ نهدهبینرا. پاشان تۆزو خۆلهکه مردهوه. دیتیهکهکان ههڅدهخولان. ههموویان له شهکهتییان خهريک بوون بهلادا بیتن. نهمن له سهربانی هاته خوارئ. له ترسان وهک میژۆکه دهلهرزیم. نیستاش نازانم چۆن و بۆچی له سهربانی هاته خوار. نیستاش لهبیرم نیه... نازانم چۆن هاتهخوارو بۆچی هاتهخوار. لهسووچیک راوهستام و چاوم له دیتیهکهکان کرد. دیتیهکهکان ورده ورده چونهوه مالهکانیان و مهیدانهکه چۆل بوو. هیچ کهس منی نهدی. لهوانهشه دیتیبانم و کاریان پتم نهبووئ. نهو بهشهی خوا دهزانئ. لهوانهشه هۆشیان نهماهئ که بناسن. شهوانی دیکهیان به جۆرێک نهغجن نهغجن کردبوو که ههر دهتگوت قیمن. کهلاکی هیچ کهس له مهیدانهکه دیار نهبوو. ههموویان کوت کوت کردبوون. ههم دۆردووه شیت و ههم شهوانی دیکه. هیچ جیهکیان دیار نهبوو. لهنیو تۆزو خۆل دا تهنیا چهند قۆنداغه تهنهنگ دیار بوون و تهواو. لینکه چهکهیهکی دۆردووه شیتیش له سووچیکه کهوتبوو. نیدی هیچم نهدی. مهسهلهکه بهم جۆره بوو... پاشان وهختیک هۆشم هاتهوه بهر خۆم، رام کردو وهشاخی کهوتم."

جەبار:

"ئاوا؟... جۆرێکی دیکهیان به نیتمه گوتبوو."

حهمه:

"دیار بوو ناخهکهی شهوه دهبی. شهویش وادیار بوو ههر به دواي شهو رۆژه دهگهرا. دهیزانی ناخهکهی ههروای بهسهردئ. ههریۆیهش به جاریک شووی لی ههلکیشابوو و ههرچی به دلی دا هاتبایه دهیکرد."

جەبار:

"نهو کالایچی وهسمانهش چهپی لهبهرد دۆردوو دا نیه. نهمیشت جۆرێک دۆردوووه شیته."

عدلی چکۆل:

"نا، شو وەك دۆردوو شیت نیه. ترسه نۆكه. دوو روویه. بیژوویه كه بۆخۆی. شو بهو ناسانییه کلکی به تهلهوه نابێ." "

جەبار:

"دەمەوی نامۆژگارییه کی بڕایانەت بکەم. شەویش درەنگ یان زوو، وەك دۆردوو شیت لەنیو دەچێ. شەویش ناخرخێر نیه. ئەتۆ لیتی دوو کەوهه بڕاله. ئەگەر دەتەوی له بەلا به دوو بی، لیتی جیا بهوه. زگم پیت دەسووتێ." "

حەمەد وەك شەوی هەر گوتی لەوان ئەبێ، ئەسلەن کاری به کاری وان ئەبوو.

حەمەد:

"عدلی چکۆل زگم پیت دەسووتێ." "

پاشان دەستی عدلی چکۆلی گرت:

"نیتستی بلێ چۆن بوو هاتیە لای ئیمه. خەبەرئیکت بۆ هیناوی؟" "

عدلی چکۆل ماوهیهك تەماشای حەمەدی کرد. پاشان سەری داخست. رەنگی سوور

هەلگەرا. پاشان خێرا خێرا قسەکانی کرد:

"کالایچی وەسمان لەدوا تۆی ناردووم. دەیهوی بت بینێ. لەمنی پرسێ حەمەدۆکی دەناسی. گوتم شەدی برادەرین. زۆرم تارێف کردی. گوتم وەك بڕای خۆمه. گوتم وەدوای دێکەوم و دەیهیمنهوه. زۆرتان بەدوادا گەڕام." "

حەمەد و جەبار لەبنهوه تەماشایهکی یه کتریان کرد. بهو مانایه که: "دەبێ کەلەکیك

لەکاردا بێ." "

حەمەد:

"باشه، ناوا؟" "

عدلی چکۆل:

"بەلێ، ناوا." "

جەبار:

"زۆر بەدوای ئیمه دا گەرای؟" "

عدلی چکۆل:

"زۆر." "

جەبار:

"كالايىچى چ كارتىكى بە ئىمەيە؟"

عەلى چكۆل:

"ئەمەن زۆرم تارىقى ھەمدى بۆ كىد. گوتى ئىستا كەوايە بۆل لاي و بىھىتە لاي خۇمان."

ھەمدە:

"بۆ براكەم. سىپاست دەكەم."

جەبار بە قىنەو تەماشايەكى كىد.

ھەمدە:

"ھەستەن بابېزىن. ئەمەنىش دەمەويست بىجىنم. ھەستەن با زووتر بېزىن. لەكۆئ

چاۋەرەتەنە؟"

عەلى چكۆل:

"لە چىاي "كۆنۈر"..."

ھەمدە:

باشە... ناكۆئ پىاو قەسەى ۋەسمان كالايىچى لە ەرزى بدا."

جەبار زۆرى پىسەير بوو.

ھەمدە:

"چە دەكۆئ كالايىچى پىاۋى بانگەيشتەن بكاو..."

عەلى چكۆل:

"ئاخىر زۆرم تارىقى تۆ بۆ كىد..."

جەبار، ئەو دىھاتىيەى عەلى چكۆلى بىرەبوو ئەوئ، بىرە سووچىتەك و لىتى پىرسى:

"ئەو ياغىيە تۆي چۆن بەگىر ھىتا؟"

كاپراى دىھاتى:

"بىستەم تروشى ھەركەس بىن خەبەرى ھەمدەكۆئ لىدەپىرسى، ھەتا ھىتاياىنە لاي مەن.

دەيگوت لە دەستەى ھەمدەكۆم. داۋاى لىدەكۆم بىھىتە لاي ئىتو. دەيگوت لىمەن بوون.

مەنىش ھىتام. زۆرم لەبەر پارايەو..."

جەبار:

"باشە، تىگەيشتەم. ئەتۆ بۆل، ئىدى."

کۆنۈر لېرەۋە زۆر دور بۈۋ. رۆژە رېئەك زياتر.
 كابرای دېھاتی بەدەم دور کەوتنەۋە ھەر دەرۋېشت و ناۋرې دەدايەۋە دۋای جۆي.
 ھەمدە لە دۋاۋە بانگى کرد:
 "كاك حوسين ھەتا چەند رۆژى دېكە دېنەۋە. بەخوات دەسپېترم. زۆر سوپاس كە
 ھاۋرېئە كە مانت ھېنا."

دېھاتی:

"بەخواتان دەسپېترم."

لاى نېۋەرۋېيە گەيشتنە "سېرېنگىج". دنيا خەرىك بۈۋ تارىك بى، لە چۆمى كەشيش
 پەرىنەۋە. لەۋى لە دىيەك نانىان ۋەرگرت و خواردیان. پاش يەك دور سەعات ھەسانەۋە
 دوربارە ۋەرې كەۋتن. لاى تاۋەلەت گەيشتنە "سېيەقەلە". لەسەرچاۋەيەك كە قەراخەكانى
 خەنەتيلكەيان گرتبۈۋ ناۋيان خواردەۋە. لە تەۋاۋى رېگادا ھەمدە لە پېشەۋە، ەلى چكۆل
 لەدۋاى ئەۋ و جەبارىش لەدۋاى وان دەرۋېشتن. لە گردېكى سېكە لە پىشت سېيەقەلە بۈۋ،
 ۋەسەر كەۋتن. دەيانەۋىست شەۋى لەۋى بنوون. ديار نەبۈۋ بۆچى كاتىك لە گەردەكە
 دەچوونەسەر ەلىيەچكۆل زۆر بەجى ماۋو. جەبار لەم دەرۋەتە كەلكى ۋەرگرت:
 "ھەمدە، كاك ھەمدە، دەزانى..."

ھەمدە پىكەنى:

"دەزانم كاكە جەبار."

جەبار سەرى لە كارى ھەمدە دەرئەدەچوۋ:

"ئەدى بۆچى دەچىن؟"

ھەمدە:

"ئىنە گەيشتى برالە؟... بۆ ئەۋەى بەداۋمەۋە بكا، پياۋى بەدۋادا ناردووم. كەسپكېش كە
 مەن دەناسن. بانگەيشتنى كر دووم. دەكرى نەچم؟ پىتى ۋا دەبى تراساۋىن. پىتى ۋايە داۋى بۆ
 داناوين!"

جەبار:

"ئېتە ئەۋە خەرىكىن بە دەستى خۇمان خۆ دەخەينە داۋى ئەۋ. ئەۋان لانى كەم دە كەسن."

ھەمدە:

"ئەد كەشيش بن چارەيە كمان نىە."

جەبار:

"كەوايه با عدلى چكۆل بكوژين..."

جەمەد:

"نا... دەمەوى كالايمى بېينىم. دەمەوى بزانم چ جۆره پياوتكە."

جەبار:

"بۆجى بېيىنىن؟... باشە، ئەگەر پىت خۆشە بېچىن بېيىنىن. بزانىن چ دەبن."

جەمەد:

"پروانە روخسارى عدلى چكۆل. ھەر ئاۋەى جۆرىكە. روخسارى ۋەك روخسارى پەژىوانان دەچى، ۋادىارە ھەزار جار لەو كارەى كىردۈۋىپە پەژىوانە. لە كىردەۋەى خۆى پەژىوانە. ۋام دىتە بەرچارە كە لەنەكاۋ بوخچەى دلى دەكاتەۋە ھەرچى لە دلى داىپە دەيلى... پروانە، تەننەت لەھزەپە كىش چاۋ لە چاۋمان ئاكا. لەۋانەشە لە دلى خۆى دا دوعا بكا كە نەچىنە لاي كالايمى. با بىتەۋە پىتەۋە تەماشاي چاۋانى كە..."

لە بەينەدا عدلى چكۆل پىيان گەيشتەۋە. ئەۋانىش قسە كەيان بە ئاتەۋاۋى بەجى ھىشت.

جەمەد دەستى لە شانى عدلى چكۆل دا:

"باشە، كاك عدلى چكۆل، ئاۋا؟..."

عدلى چكۆل لىۋى دەلەرزىن:

"بەلى... ئاۋا..."

ۋەك سەرخۆشان بەلادا ھات. مات بېۋو. لەسەر گىردەكە چەند دارە گۈز ھەبۈن. دارى

پىر... گەيشتەن بىن دارەكان.

جەبار:

"ئىۋە بىخەن. ئەمەن ئىشك دەكىتىم."

راكشان و نوۋست.

بە نۆرە نوۋست و ھەستان. كاتىك ۋەخەبەر ھاتن، ئىۋارە بوو. لە سىپىيەقەلا ۋا بەرەۋ
"ئاندېرى" بايان داىمەۋە. ئىرە بەردەلان بوو. پاشان گەيشتەن كاجىستانىك. كاجەكان ۋا پالىيان
ۋىك دابوۋ. پلىنگ نەيدەتۋانى بە نىۋيان دا رابرى. ھەمو جىيەك بۆنى پىنگ و جاترە كىۋىلەى
لىدەھات. دەنگى چۆرە چۆرى ئاۋى ھەمو جىيەكى پىر كىردىۋو. جار بەجار دەنگى كۆترە
بارىكەيەك بەرز دەبۈۋەۋە.

جەبار:

"خەریکە بگەینە "بەردە شەهین".

عەلی چکۆل:

"بەلێ... سەبەین بەیانی دەگەینە لای کالایچی. قەرارە لە چای کۆنور لە پەنا "کانی

شینکی" چاوەڕێمان بێ."

حەمدە ددانی لە چۆرەوێ بردن. بەلام پێشی خۆی گرت. حەمدە هەرچەند بیری دەکردەو
نەیدەزانی کالایچی بۆچی داوی بۆ داناو. فکری شتوابوو. عەبدیخانی وەبەر دەهاتەو. بەلام
نەیدەتوانی ئەو دوو کەسە پێکەو پەیدەند بەدا.

عەلی چکۆل:

"ئێتو لێرە بەسێنەو. با ئەمن بچم خەبەرمان بێ بەم."

گوتیان:

"ئەتۆ برۆ."

هەردووکیان دانیشتن و پالێان بە دارێکەو دا.

حەمدە:

"ئەتۆ چۆنی تێدەگەی جەبار?... لەوانەیە وەبەر دەسڕێژمان دەن؟"

جەبار:

"نا بابە... هەتا چەند بەرخان بۆ سەر نەبرن و بۆمان نەکەنە کەباب, نامانکوژن."

حەمدە:

"راست دەکە. کالایچی غێرەتی ئەوێ نیە بەم جۆرە لەگەڵمان بەرەوپوو بێ. نەگەر ئەمە
ئەو وەسمان کالایچی بە بێ کە ئێمە بیستوویمانەو زانیومانە, هەتا تەنەگە کانخان لێ وەرنەگرت,
کاری پێمان نیە. ئەو دەیهوێ لەسەر سفرە بمانکوژێ. بەلام ئەمن دەمەوێ بزانم بۆچی
نەخشە کوشنی ئێمە کێشێ."

جەبار:

"زانینی زۆر ئاسانە, ئەو پیاوی عەلی سەفابەگە."

حەمدە:

"باشە?..."

جەبار:

"عەلی سەفابەگیش..."

حه مدد:

"نا بابە..."

جەبار:

"بەرستی ئافەرىم بۆ ئەقەلت. ئەوانە سەگى يە کترن... تى گەيشتى؟"

حه مدد:

"تى گەيشتم."

جەبار:

"چى دىكەى تىدا بەستە نىە."

نيزىك نيوەڤۆ بوو كە عدلى چكۆڭ ھاتەوہ.

ھەستان. بەرەر كانى شىنكى ۋەڤى كەوتن. كاتىك گەيشتنە خوارەوہى كانى شىنكى، لە

دوور كالايى دەركەوت. بۆ لای وان دەھات. ديار بوو زۆر وريای خۆيەتى. حەمدەد خۆى لە

عەرزى داو كالايى ۋەبەر دەسپىژ دا، لە پشتموہش دەنگىك ھات:

"ئای كوژرام."

حه مدد ئاڤى دايموہ. جەبارىش لە عدلى چكۆڭى داڤو. عدلى چكۆڭ لە خويىنى خۆى دا گەوزى.

جەبار:

"ھەقى خۆى بوو. ھەتا ئاخى راوہستام بۆ ئەوہى بۆخۆى ۋەزمان بى و گيانى خۆى بکړتتەوہ."

حه مدد بە داخ و خەفەتەوہ گوتى:

"كالايى ون بوو. پىتم وايە پەلەم كردد نەم ھەنگاوت."

پاشان بانگى كرد:

"كالايى... ئەگەر تۆسقالىك پياوہتيت ھەيە، ۋەرە پىتش. مەترسە، سەگى

عدلى سەفابەگ، پياوكوژ، ھەرامزادە، ۋەرە پىتش..."

جەبارىش ئەڤاندى:

"پىت ۋابوو لەبەرت ھەڤدەين؟ ئەگەر پياوى ۋەرە پىتش."

لەولای را جوابىك نەڤوو.

تاويك دواتر لەچارادەوريان دەنگى تەقە بەرز بوو.

حه مدد پىكەنى:

"كالايى غىرەتى ھاتەوہ بەر. ئىستا نىشانت دەدەم."

ھەتا نيوەشەوئ شەڤى كرد.

(۲۰)

داوینکی ناپیاوانه که کالایی به دستوری عبدی خان و علی سفا بهگ بۆ همه دۆکی نابووه، رزگاری همه دۆک له داره بی شهوی دلۆپه خوینیک له لووتی هاتبی، بریندار بوونی کالایی و کوژرانی دوو کس له دارودهسته کئی، به خیرایی له قهديرلییهوه گهیشته کووزان و له جهیهانهوه گهیشته شهدهنو عوسمانیهو سهره نجام له ههموو چوکورواوا گهپا. شه به سهرهاتهی همه دۆک به زیادهوش له چوکورواوا کیتوه کانی توورپوس دا زار به زار ده گهپا. ههموان لایهنی همه دۆکیان ده گرت. خه لکی دتهاتی کیتوپاره که له به سهرهاته ناگادار ببوون، ناماده بوون به ههموو قیحه تیک له همه دۆک بهرامبهر به دوژمنه کانی دیفاع بکهن... به ههر قیحه تیک.

خه لک دهیانگوت:

"همه دۆک لایهکی پاکه، همه دۆک سهرتاپای دله. ههتا خوینی دایکی له عبدی خان نهستیستی دست ههلتاگرئ. ناشیه لئ گوندی وایوای به گهرووی علی سفا بهگ دا بچیتته خوار..." شهپی همه دۆک له گهلت کالایی، زیاتر له ههموو جیهیک شوینه واری له سهر گوندی وایوای دانا. ئیواره بوو که شه خه بهره گهیشته وایوای. ههموان دهستیان له کار ههلتاگر، له مهیدانی ناوایی دا کۆ بوونهوه. دتهاتییه کان کهیفیان ههبوو. دتهاتییه کان پشتیوانیکیان بۆ پهیدا ببوو. دهیانگوت:

"همه دۆک له پشتمانه..."

دتهاتییه کان وه جۆش هاتبوون. ههرکس داستانیکی لهبارهی همه دۆکمهوه دهگێراییهوه. له ماوهیهکی کورت دا همه دۆک له سهر زارو زمانان بوو به ئهفسانه. داستانی وا لهبارهی

قاره مانه تی و به سه رهاته کانی همه دۆکه وه زار به زار ده گهرا که تنانته تهمه نی ده کهش بهشی نده کرد. به لآم دپهاتییه کان حازر نه بیون دست له باوه پی خویان هه لگرن. همه دۆک له راست کالایی و دۆرمنانی وان را هاتبوو. دوو سال بسو دپهاتییه کان له ترسی کالایی نه یانده ویرا لاق له دپی بهرنه دهه. عه لسه فابه گ زهوییه کانی یه که به یه که له دست دهر دیتان. دپهاتییه کان نده ویران بچه شاری و شکایته له عه لسه فابه گ بکهن. نه گهر شش مانگی دیکهش وا چوویایه، ته وای زهوییه کان ده برونه نی عه لسه فابه گ و دپهاتییه کان همه وو ده برونه کزیله ی نهو.

"وه سمانه زله"، له نیتوهرستی گزهره پانه که له سه بهردی چالآوی دانیشتبوو. ده یگوت:

"همه دۆکی من... شه هیتی من..."

چی دیکه ی نده گوت. تاویک بیده نگ ده بوو، سه ره له نوی دهستی پی ده کرده وه:

"همه دۆکی من... شه هیتی من..."

وه سمانه زله پهره پیاویک بوو هه شتا ساله، ریوه له، چارشین و بادامی و کۆسه کار، که ده - بازده مووش له ریشی سپی بیون.

وه سمانه زله ده کورپی رهشیدی هه بیون. کورپه کانی و دپهاتییه کان ده وریان دابوو. هه ره چاره ووان بوون بزانه نهو ده لقی چی. وه سمانه زله جارێکی دیکهش دووباتی کرده وه:

"همه دۆکی من... شه هیتی من..."

نه جار هه ستایه سه ره پی و پرسی:

"شه هیتی من ریگر نیه، وا نیه؟"

گوتیان:

"چما نه قل ده یگرێ همه دۆک ریگری بکا؟"

وه سمانه زله:

"کورپه کانم، نه سپه کهم بۆ زین کهن. خه لکینه نیتوهرش پوولی کۆ وه کهن. هه رکمه هه رچه ندی له دهستی دی. نه من ده مه وی بچه لای شه هیتیمان. شه هیتیم له و کیتوانه بی پووله له وانیه پترستی بی. هه رکامیتکتان چهند ده توانن پوولی دابنن. ده مه وی بچه لای شه هیتیم."

هه تار کهوت. سه رانه سه ری خاکی چوکورواوا کهوته بن هه لمی شه ونم. نه سپی وه سمانه زله

له نیتو مرژا به ره و چیاکانی توورپووس لینگی ده دا...

"همه دۆکی خۆم... شه هیتی خۆم..."

بە سى رۆژان خۆي گەياندە ناسياب چەشمە. وەختىك لە نىو دىتى لە نەسپەكەي دابەزى،
نەوئەندە گەت و شەكەت بوو كە خەريك بوو بىكەوى. ھەوسارى نەسپەكەي گەت و بە شەلەشەل
بۆ نىوئەندى دىتى وەپى كەوت. گەيشتە گۆرەپانى نىوئەندى. نەسپەكەي لە ئارەق دا شەلەل بوو.
ھەناسەپرەكەي وى كەوتبوو. گىژ بوو. مەندالەكانى ئاوەدانى دەستيان لە يارى كىشايەووە لە
دەورى پىرى شەكەت كۆ بوونەووە بە سەرسوڤمانەووە سەيران كرد.

وہ سمانەزلە پاش نەوئەندى نەختىك ھەسايەووە، بانگى مەندالەكانى كرد:
"مەندالینە... وەرەنەپىشتى بزانم."

مەندالەكان غاریان داو ھاتنە لای.

نەسپى مامەپەرە كە ئارەق لە چوارپەلە دەچۆرا، لاقى پىشەوێ كە بۆ لای بەر زگى
ھەلێناپووە، دانایەووە عەرزى.

"مالى "عەلەيەكەچەل" لە كوئىيە، مەندالینە؟"

گەورەترین مەندال ھاتە پىشەو:

"لەمێرە مردووە... ھىشتا من لەدايك نەبووم كە مردووە."

وہ سمانەزلە:

"باش، مالى ھەمەدۆك لە كوئىيە؟"

ھەر ئەرەكوپى جاوبى داىەو:

"مامە نەتۆش ماشەللا ھەوسەلەت ھەيە؟"

وہ سمانەزلە توورە بوو و نەپاندى:

"نەم قەسەيە چيە كۆریم؟... بۆ پىت سەير بوو؟"

مەندالەكە:

"چا نەت زانیووە مامە؟... ھەمەدۆك ياغى بوو."

وہ سمانەزلە:

"نەم چووزانم رۆلە گيان. نەم خەلكى چوگورواوام. ھەمەدۆك دايك و باب و كەس و

كارىكى لەدەنى دا نیە؟"

مەندالەكە:

"نەج."

وہ سمانەزلە:

"ئەگەر ھەمدۆك دېتەو، مېوانى كى دەپتى؟"

مىندالەكە:

"دەپتە مالى مام عدلى دورمووش."

وھىمانەزلە:

"گوتت ھەمدۆك ياغى بوو؟"

مىندالەكە:

"ئەدى، ياغى بوو. جارىك ھاتبووھ ناۋايى... دەپگوت ئاغامانى كوشتوھ... ئەودەم تەۋاي مەزرا زەۋىيەكانى ئاغامانى، ھەروەك ملكى بابى بن، لەنىو دېھانىيەكان دا دابەش كرد... ئەدى مامە. دېۋەلەنەكانىشى سوتتاند. ئاغامان دەيكوۋى. لەم دىيەدا ھىچ كەس ئەۋى خۆش ناۋى مامە... تەنبا مام عدلى دورمووش خۆشى دەۋى. ئاغامان ئەۋى لە دىيى دەردەكا، جا دەيىنى مامە."

وھىمانەزلە:

"مالى مامە عدلىت لە كوئىيە رۆلە گيان؟"

مىندالەكە بەسەر مالاكەي نیشان دا:

"ھۆدەيە... لە ھۆۋى."

وھىمانەزلە ھەسارى ئەسپەكەي راكىشا. گەيشتە دەركى مالى دورمووش عدلى.

"مېۋانى خوام برا گيان."

دورمووش عدلى بە پىشتى كۆمەۋە بە تويى كراس و دەرپىيان ھاتە دەر. ريشە سىيەكەي دەتگوت دەگاتە سەر ئەۋنۆي:

"مېۋانى خۋاي بەخىر بى... جىي لەبان سەرمە."

ھەسارى ئەسپەكەي گرت و بىردىيە تەۋىلە.

لە ژورويى تاگر دايىسا. ژورەكە بۆنى كاۋ ھەۋىرو تەپالەي لىدەھات.

عدلى دورمووش ھات و بەرامبەرى مېۋانەكەي دانىشت. قوتسوۋە توتتەنە زەلام و

ژەنگاۋىيەكەي دەرھىتاۋ لەپىش مېۋانى راگرت:

"بەخىراتى..."

وھىمانەزلە سەرى بىردە بن گوتى. بەسپايى و بە ترسەۋە بە گوتى دا چپاند:

"ۋەرە پىش... گوتت بىتە پىش... خەبەرىكت لە ھەمدۆك ھەيە يان نا؟... لە كوئى

دەتۋاتم ۋەيىنىم؟"

عەلى دورمووش بە قاقايە كەو بۆلەندى:

"بۆ دەترستى؟... بۆچى بە ترسەو نارى ھەمەدۆك دېنى. مەگەر چ بوو؟..."

وہ سمانەزلە:

"ئەمن چوزاتم... ئەمن بە دواى شەھىتەم دا دەگەرېم، دەمەرى سۆزىغىكى ھەمەدۆكى بزانم." پاشان بە درىژى بۆى باس كىردو گوتى كە بۆچى وەدواى ھەمەدۆك كەوتە. لەو نىوہ دا ژنى عەلى دورمووشىش گوتى ھەلخستبوو.

وہ سمانەزلە ديسان دووپاتى كىردەو: "ھەمەدۆكى مەن، شەھىتى مەن." و قسەكى تەواو كىرد، "ھەمەدۆكى مەن، شەھىتى مەن" ى كىردبوو بىتەشە خۆشە.

ژنە:

"ھەمەدۆك، شەھىتە كەمان... ئەو دەيىنى، ھەر ئەم رۆژانە عەبىدى دەكوژى. ئەو دەش بىنى. پاشان دىتەو زەوىيەكانى دەدا بە دېھانىيەكان، ئەگەر بزانى براى مەن، ئەو دېھانىيە بى ناموسانە چ بەلەيەكيان بەسەر كۆرەكەم ھىتا... با رۆژى بى، ئەودەم دەيىنى چۆن دەچمە نىوہ راستى گۆرەپان و چاوم دەقوغىتەم و زارم دەكەمەو. بۆخۆم دەزانم چ بەو بى چا و رووانە دەلەتەم كە لاقي كۆرەكەميان لە ئاوەدانىي بىرەو ھەرچى خەراپە بوو لەگەلەيان كىرد. بىرە براھە... بىرە ھەمەدۆكى وەيىنە، ئەگەر دىتەو سلاوى مەنىشى پى بگەيەنە، با ئەو يەزىدەش بكوژى، با عەلى سەفابەگىش بكوژى. پى بلى سەرى كالايجىش بىرە و بىنەرتەو چوكووراوا. بلى پوروت واى دەگوت، تىگەيشتى كاكە؟ سلاوى مەنى پى بگەيەنە، بلى پوروت گىانت ئەمانەى لىت دەو." "

عەلى دورمووش:

"لى وەبەرە توخوا ئافرەت، لى وەبەرە. با كارى ميوانەكەمان وەپى خەين."

پىرەژن قەلس بوو:

"بۆخۆت لى وەبەرە."

عەلى دورمووش:

"بۆخۆم چ لى وەبەرە."

ژنە:

"عەلى شەل دەيەو بچىتە لاي ھەمەدە. دەلەت ھەمەدە لە "گەلەشكۆفە" يە. ئەو براىەشم بەپى بگە، با لەگەلە بچى." "

عەلى دورمووش ترسابوو. پىرسى:

"ههتا وی ریتی چهنده کچی؟"

ژنه:

"دووره... نهدی چی؟"

وهسمانهزله:

"کهوابی نه مشهو میوانتاتم. سبهینی ده پۆین."

ژنه:

"نه مشهو وه مینی باشتره برام. نه منیش به دواى علیه شهل دا ده نیرم. نیستا بروه ته

گزیری عهبدی. به لām راستیه کهى نه وهیه له خۆمانه."

عهلى دورمووش چاوى له ژنه کهى مۆر کردنه وه. ژنه بیتدهنگ بوو.

پاشان له پیر دیتیان وهسمانهزله پالى به دیواره وه داوه, سهرى بهریوه ته وه و خهوى لینگه وتوه.

عهلى دورمووش پیکه نی. ژنه کهشى ههروا.

ژنه:

"پیره پیاوی به سته زمان... خوا ده زانی چهند رۆژه به ریتگا وهیه."

عهلى دورمووش:

"خوا بۆخۆی ده زانی."

(۲۱)

به باریکه رئیهك دا بهرهو بهرزاییه کانی گه‌لی شکۆفه ده‌رۆشتن. له به‌یانییه‌وه تا نیستا وه‌سمانه‌زه په‌یتا په‌یتا له عه‌لییه‌شه‌لی ده‌پرسی:

"بلی بزاتم، شه‌هینم چۆن پیاوێکه؟"

هه‌موو جارۆش عه‌لییه‌شه‌ل وه‌لامی ده‌دایه‌وه:

"چاوه‌کانی تا بلی گه‌وره‌ن. مووی سه‌رو ریشی ره‌قن. روخساری ره‌ش نه‌سمه‌ره. چه‌نه‌گه‌ی باریکه. ره‌نگی تاره‌سووته. ده‌سته‌پیاوه. ده‌رزیی به‌یه‌که‌و تهن‌گ هه‌لده‌گرێ. نازایه. پیاوه. ترس له‌ دلی دا نیه. نه‌گه‌ر بزانی ده‌شکوژرێ، رێگای خۆی به‌رنادا."

وه‌سمانه‌زه گوتی بۆ نه‌م قسانه‌ راده‌گرت و له‌ فکروه‌وه ده‌چوو:

"باشه، بلی بزاتم شه‌هینم هه‌میشه‌ له‌م کێوه ده‌بی؟"

عه‌لییه‌شه‌ل:

"نا... به‌لام وا دیاره‌ نه‌مسال ده‌به‌وێ لی‌زه وه‌مینێ. ئاخ‌ر گه‌لی شکۆفه له‌ شار نی‌زیکه... ده‌زانی که‌ خه‌جیجیش له‌ به‌ندیخانه‌ دایه. شایه‌ته‌کان قسه‌ی خۆیان وه‌رگرتوه‌ته‌وه، به‌لام حکومه‌ت دیسانیش واز له‌ خه‌جیج ناهێنێ."

وه‌سمانه‌زه:

"وه‌ی شه‌هینی خۆم... وه‌ی هه‌مه‌دۆکی خۆم."

عه‌لییه‌شه‌ل:

"نه‌دی، وایه."

پاشان گه‌یشتنه‌ مه‌یدانیکی سه‌وزو خۆش. ده‌تگوت گیای نه‌و مه‌یدانه‌یان به‌ مه‌قه‌ست بریوه‌ته‌وه. هه‌وری پاییزی له‌ ئاسمان دا ده‌سووران، هه‌وری ره‌ش و سپی...

وه سمانه زله:

"چه ندمان ماوه بگهینه لای شه هیتم؟"

عەلی یەشەل بناریکی نیشان دا. ئەم بناره لیڤه وارو بەردە لای بوو:

"لە هژۆه یه."

وه سمانه زله:

"هەزم دەکرد هەتا ئەمەردووم بە چاوی خۆم شه هیتمە کەم ببینم."

عەلی یەشەل:

"دەیی نییە ئیشتە لای."

لیڤه واریان دەقه لا شتەوه و دەچوونە پێش. لای ئیتوارة گەشتە کۆخەتە یەك. عەلی یەشەل فیتووه کەمی جارانی لێ دا. جەبار هاتە سەربانی.

عەلی بانگی کرد:

"جەبار... جەبار..."

جەباریش هەمەدی بانگ کرد:

"کاک هەمەد، وەرە بزانە کێ هاتووه."

هەمەدیش هاتە سەربانی:

"سلاو عەلی ناغا بەختێر یی."

یەکتریان لە نامێژ گرت.

عەلی:

"دەبی بمبوری. زۆر لە میژۆ دەمەوی سەریکت بەدەم. هیندێ خەبەرەم هەبوون دەبوو پێت بگهیهنم، بەلام نەمتوانی. چەند باش لە داوی کالایچی رزگاریت هات. بیستمان ئەو قەحەیدەش کوژراوه، عەلی چکۆلی دەلێم. باوەرم نەدەکرد هیندە ناپیاو بێ. ئەمەن لەو وەختەوه کە لە بیستانیجیک بیستمانەوان بوو دەیناسم."

وه ختێك ئەمانە سەرگەرمی وتووێژ بوون، وه سمانه زله له پشتهوه یان راوستابوو و له سەرانی سەری روخساری دا زەرەخەنە یەك دیار بوو. ئەسپە کەشی بە دواپەوه بوو و هەروەك هەمیشە پێشوی راستی بۆ لای زگی هەلێنا بوو. مووی لەشی ئەسپە کە لە ئارەق دا بریسکەیان دەدا.

هەمەد بە دەنگێکی زۆر ئەوی لە عەلی یەشەلی پرسی:

"ئەمە کێ یه؟"

عەلی یەشەل:

"دەلى خەلكى گۈندى وايىايە... ھەمىشە باسى تۆدەكا. دەلى دەمەوى شەھىتەكەم بېيىم."

خەمەدۆك بە ئەسپايى لىتى نىزىك بۈرۈرە، دەستى درىژ كۆرد:

بەخىراتى مامە."

وہ سمانەزلە:

"سلاو كۆپم... ناكە شەھىتى من ئەتۆبى؟"

خەمەد:

"كى؟"

وہ سمانەزلە:

"خەمەدۆك."

خەمەد بە شەرمەوہ زەردەيەكى كۆرد:

"خۆم."

وہ سمانەزلە بە گۈرج و گۆلىيەك كە چاۋەروانىلى لىتەدەكرا، خەمەدۆكى لە باۋەش كۆردو

دەستى كۆرد بە ماچ كۆردنى:

"خەمەدۆكى خۆم... شەھىتى خۆم..."

ھەم خەمەدۆكى ماچ دەكۆردو ھەم دەگريا.

جەبار ھات و مامەپىرەي لە خەمەد جىيا كۆردەوہ. پىرەپىياۋ ھەر لەمەوى لەسەر بەردىك

دانىشت و سەرى لەنىۋ ھەردوۋ دەستانى گرت:

"خەمەدۆكى خۆم... شەھىتى خۆم..."

جەبار دووبارە ھات. قۆلى مامە پىرەي گرت و بىرەيە ژوررى كۆختەكە. ژوررى كۆختەكە

ھەمەوى بە كەۋلە ۋىچ پىر كرابوۋەوہ. فېشەكدان و نارغۆك و تەنگەكان بە دارو دىۋارەوہ

ھەلۋاسرابوۋن. دانىشت. پىرە ھەر دەيگوت:

"باۋەر ناكەم كۆپم... باۋەر بە چاۋى خۆم ناكەم. شەھىتى من تۆبى؟ خۆتى؟"

خەمەد ھەموۋ جارى كە مامەپىرە ئەم قسانەي دەكۆرد، لە شەرمان سوۋر ھەلدەگەرا.

پىرەپىياۋ:

"خۆتى... شەھىتى من خۆتى؟"

خەمەد:

"دەبى بېۋورى مامە. ئىرە چىايە. قارە دەست ناكەوى."

وه سمانه زله:

"شه هينتم خوش بڼ."

حه مدهد كه ميتك قه لئو بڼو. سهر روومه تي رهنكيان تن گه پابوو. سميله ره شه كاني دريژ بڼوون. سميله كاني باريك بون. سهر وچاوي به سامتر بڼوون. حاله تيكي هه بڼو ده تگوت هه ميشه ناماده يه نامبازي دوژمنسي خوي بي و له بهر يه كي هه لډي. رهنكه رهش نه سهره كنه ي تاره گازتر، تاريك تر و برژيوتر بڼو. به ژنيشي كه له گه ت تر بڼو.

عده ليه شل:

"له و هخته وه كه نه مديوي..."

جه بار:

"خوا مالي خه لكي كه لي شكوفه ناوه دان كا. زور باشان پي راده گهن. له خواردن و خوراك كه ميمان نيه. حه مدهد، ناغاو كويخوا حكوممه تي كه لي شكوفه يه. نيستا ديهاتي يه كاني كه لي شكوفه قه ت ناچنه لاي حكوممه ت. هه موو گرو گرفته كانيان به حه مدهد ده لڼ و حه مدهد پييان راده گا. حه مدهد هه تا بلتي عاده... نه دي كاك عه لي، له وه تا تو نه تدويين كاره كان بهم جوړهن."

عده ليه شل پي كنه ي:

"چاك بو له چنكي كالايي زگار تان بو. نه من هه موو خبه ره كانم بيست. بيستووه كه عه بدي چوه خوي هويشتووه سهر كوشي عه لي سه فابه گ و عه لي سه فابه گيش كالايي بانگ كرده وو... به كورتي هه موو خبه ره كانم بيستووه. هاتم بت بينم، به لام نه م ديتي وه. له دلي خوم دا گوتم حه من كالايي حه مدهد شرت وگوم كرده. به سهر ي خوم دا داو رووم له كي تو بيا بان كرد. له سپي به قه لا بيستم له گه ل كالايي له راست يه ك را هاتوون و بريندارت كرده وو دوو كميشيان لي كوژراون... له خوشي يان كلاري خوم هه لاويشت. گه پامده ناوه داني. هه روا گوي قولاغ بووم، كه خبه ريكي تو بزانم، هه تا بيستم كه له كه لي شكوفه ي. ناو و نيشاني جي به كه تم له "كژده دوران" وه رگرت..."

وه سمانه زله:

"شه هيني خوم. نه من راسپارده ي خه لكي وايوايم. كالايي سه گي عه لي سه فابه گه. له گوندي دا كه س نه ماوه گولله ي كالايي وي نه كه وتبي. عه لي سه فابه گ زه وي يه كانان لي ده ستيني. به لام هاوار به حالي نهو كه سه ي وه دواي حه ق خوي بكه ري، چونكه كالايي ده نيترينه سهر و ده يكوژي. بيستان كه..."

حه مدهد رووي كرده عه ليه شل:

"که وای بی هه موو نهم کارانه له بن سه ری عه بدی خان دان؟ وانیسه عه لی؟... نه من ههستم کردبوو که ده بی وای."

وه سمانه زله به بی سه بری له سه ری رویشته:

"بیستمان که شه هیتی خۆمان نمو بی نامووسه ی بریندار کردوه... بریا کوشتباتایه... بریا نمو کافره ت کوشتباتایه شه هیتی خۆم."

حه مده زۆر له سه ره خۆو بی په له قاژه وه لایمی دایه وه:

"دوینی بیستمان برینی کالایی کاری خۆی کردوه. ده لێن پاش چهند روژێک چووته جههننهم."

وه سمانه زله هاته نێو قسه ی حه مده وه وه دهستی کرد به ماچ کردنی دهسته کانی:

"به راستیه شه هیتی خۆم؟... خوا بکا راست بی. نه گهر وای زه وی به کافمان ده بنه وه به نی خۆمان. به راستیه شه هیتنه که م؟"

حه مده:

"راسته مامه... نه منیش پتم سه بر بوو که چۆن بوو نه مکوشت... چونکه باشم سیره لی گرتبوو."

وه سمانه زله:

"خوا به مرادی خۆت بگه یه نی شه هیتنه که م. یاره بی نامین..."

پاشان چوو له تیره که ی بوخچه یه کی ده رهیناو هینای له پیش حه مده ی دانا:

"شه هیتی خۆم، نه مه دپهاتی به کان بۆیان ناردوو. خوابه شوکور. ریگام بده نه من ئیدی

بوۆم. ده بی بچم مزگینی به دپهاتی به کان بده م. ده بی له دبی دا بیکه نه جیژن..."

به په له هاته ده ری. هه وساری نه سپه که ی له دارێ کردوه. خۆی هاویشته سه ره نه سپه که ی و

هاته بهر ده رکێ:

"به خوام سپاردی شه هیتنه که م. ده بی زووتر بگه مه وه دبی و مزگینی بۆ دپهاتی به کان بهرم.

مامه وه سمانت دیسان دپه وه لات. خوا بتهاریزی شه هیتنه که م، خوا حافیز."

وه سمانه زله ناوه نگیی له نه سپه که ی داو لینگێ دا.

حه مده:

"سهیره..."

جهبار:

"سهیره..."

عه لی به شهل:

"كۆپىنە سەرم لىتى دەرنىچى، بەخوا. ئەم... ئەم گەلى شىكۆفەتان چۆن دۆزىيەتەو؟..."
جەمەد زەردەى ھاتى.

"دىومانەتەو ئىدى..."

عەلىيەشەل:

"دنى ئىمە لە كۆي؟... ئىرە لە كۆي؟"

جەبار:

"ئىرە ئىرە كاك عەلى."

عەلىيەشەل:

"چۆن بوو رىتان كەوتە ئىرە؟"

جەمەد دىوارەكەى نىشان دا. سازىك بە دىوارەكەو ھەلاۋەسراپو.

عەلىيەشەل:

"باشە... خۆ ئەمە ھىچى لى دەرنايە."

جەبار:

"بۆچى؟... ھەر جۆرە دەنگىكت بوى لىتى دەردى."

عەلىيەشەل لە جەبارى توۋرە بوو:

"جەبار، سەرم مەخە سەر."

جەمەد:

"عەلى ئاغا... دەزانى ئەم سازە ئى كىيە؟... ئەم سازە ئى "عەلى بىتچارە" يە، ئى ئاشق
عەلى... لە "مازگاج" توۋشى بىرىن. لەسەر تەختە بەردىك دانىشتىبوو، سازى لى دەدا.
تەمىنگەكەشى لەبەر دەمى لەسەر زەوى كەوتىبوو. ھاتە گەلمان. لە ياغىيە قەدىمەكانە."

جەبار:

"عەلى بىتچارە ئاشقە... دەنگىكىشى ھەيە ھەر مەپرسە."

عەلىيەشەل:

"باشە تىگەشتىن. عەلى بىتچارە ھەم ياغىيەو ھەم ئاشقە، دەنگ و سەدايەكەشى زۆر
بەناوبانگە. بەلام ئىرەتان چۆن دۆزىيەو؟"

جەمەد:

"عەلى بىتچارە خەلكى ئەم گەلى شىكۆفەيە. خالەكانىشى زۆر بىاون. ئىستا تىگەشتى
عەلى ئاغا؟"

عهلایه شهل:

"تئ گه یستم."

جەبار:

"عهلی بیچاره له هەر کۆی بێ، نیستا پهیدا ده بیتموه. نیستا ده بێ له سەر چپای بێ. هه مهن نیستا گۆرانی ده لێ. خوا ده زانی نیستا شیعرێ چۆن ده خوینیتمهوه. هه مر بیتمهوه، سازه که ی تاوده داتێ و ده ست ده کا به لێدان. وه زعی نیمه ناوایه کاک عهلی. خۆشی ده گۆزه ریتین."

پاشان جەبار رووی کرده هه مه د:

"کاک هه مه د، نهو بۆ خچه یه بکهوه بزانه خه لکی وایوای چیمان بۆ ناردووین."

هه مه د:

"با بزانه."

هه مه د له سه ره خۆ بو خچه که ی کرده وه. بو خچه که پر له پوولی بوو.

جەبار:

"نه مه هه مووی پووله؟"

هه مه د:

"نه دی... هه مووی پووله."

جەبار:

"ده وله مه ند بووین."

هه مه د:

"نه ری."

جەبار:

"بژی مامه پیره."

عهلایه شهل:

"نه مه به دوا ی دا دی. پیتان وانده بێ نهو پیره پیاوه بهو ناسانییه وازتان لێ دیتین. نیستا ده ش بینن. پاش دوو مانگی دیکه دیسان له نیو دیهاییه کان پوولی کۆده کاته وهو دیتته وه. لهو جۆره پیاوانه یه."

هه مه د:

"لهو به دبه ختانه یه. خوا ده زانی عهلی سه فابه گ و کالایه ی چهن دیان زو له لێ کردوون."

عەلىيەشەل:

"ئىتو تازە خەمى پوولتان نەبى. گوندى وايواى وەك كىتو لە پشتتان راوەستاوه."

جەبار:

"وەك كىتو."

عەلىيەشەل:

"وەمانەز لە زۆرى خۆش ويستى خەمەد. ئەگەر كالا بيباش ئەو هەموو زۆلمەى لى نەكردنايه، ديسان دەهاتە لات و پوولتى بۆ دىناى. ئەمانە وان. وەختىك جارێك پىتى گوتى: "خەمەدۆكى خۆم، شەهینى خۆم"، ئىدى لە قسەى خۆى ناكشیتەوه. ئىستا ئەگەر بچیه مالىنى و سەرى منداڵەكانى بېرى، ئەگەر لە پىش چاوى خۆى سەرى منداڵەكەى بېرى، ديسان كارى پىت نيه، ديسان هيچت پى نالى... ئەمانە ئەو جۆرە مەرفانەن."

جەبار:

"ئىستا كەوايه، دەكرى بلەين ئەگەر هەتا مردن ياغى بىن، خۆنمان لە كەپۆى نايە."

عەلىيەشەل:

"قسەى خۆراپى مەكە جەبار. پىت وايە عەلىسەفابەگ دەست لەسەر دەست دادەنى و دادەنىشى؟ كالا بىي رووحى عەلىسەفابەگ بوو. ئىتو رووحتان لى نەستاندو، پىتان وايە لە خۆنى كالا بىي خۆش دەبى؟"

خەمەد:

"هەرچى لە دەستى بى، دەيكا."

جەبار:

"ئەگەر لە دەستى بى."

خەمەد:

"واز بىنە كاك جەبار. عەلى بىچارە گوتەنى: كامە رۆژ شەوى بەدوادا نايە؟"

لەو ئىتو دا عەلى بىچارە كە تەنگەكەى لاتەولات لەسەر شانى دانابوو، وەژوور كەوت. راستەپى چوو سەر سازەكەى. سازەكەى لە دىوارى كردەوه. هەر لەوێ دانىشت و دەستى كرد بە قورمىش كردنى سازەكەى. پاشان لەپەر دەستى كرد بە گۆرانى گوتن. دەنگىكى گپو نەستوورى هەبوو. دەتگوت دەنگى عەلى بىچارە نيه. دەتگوت ئەم دەنگە لە سالتە رىيەك دوورترەوه دى. دەتگوت ئەو دەنگە لە دوور، لە كىوان، لە چوكووراواو لە دەرياوه دى. عەلى بىچارە بەگۆرانى دەيگوت:

"وهره دهرمان بکه زامی دلی من
 که دنیا مهلحه می زامی دلت بی"
 له پاشان بۆخۆی بیده نگ بوو و سازه که ی بۆی نهستاندهوه:
 "که دنیا مهلحه می زامی دلت بی".
 له پاشان عدلی بیچاره دووباره دهستی پی کردهوه:
 "له دنیا دا به بی تو نیمه یاریک..."
 قامکه کانی راهستان، داهاتهوه سهر سازه که ی. وادیار سوو خهوی لسی کهوتوه. له نه کاو
 سهری هملپری. قامکه کانی بازیان دایه وه سهر ژئیه کان:
 "نه تۆی ته پیری ههوار تۆی بهردی دل رهق".
 وهک تۆفانیك ساز ی لسی ده داو گۆرانیی دهگوت:
 "عهلی بیچاره یه ناوم، مه پرسه
 ته من نهو ناشقهم رۆژیکه نه قلم
 که سهد رۆژی ره بهق شیت و نه زانم
 ته من نهو رنوه به فره ی کیتو و شاخم
 وه کوو ناوی به هاران دور و لاتم".
 عدلی بیچاره بیده نگ بوو. ده تگوت ههر لهو جیتی لیتی دانیشته چووک ده بیته وهو له نیتو
 ده چی. ده تگوت ههر لهو جیتی لیتی بووه، بووه ته بهردو نیدی جووله ی ناکا...
 عدلی بیچاره سازه که ی به نه سپایی له سهر عمرزی دانا. هه مه دیش ههر له جیتی خۆی وشک
 ببوو. دیسان ههر نهو برسکه میه ی جاران هاته وهو له چاوه کانی خزی. دیسان ههر نهو په له تیشکه
 زه رده ی برنجه له سه ری دا دهستی کرد به سوورپان و پریشک هاویشتن و دهشتی پر شوکی چو کوور او
 له بهر چاوی شمپۆلی دا.
 هه مه د له عدلی به شهل نیزیک کهوتوه:
 "عدلی ناغا."
 عدلی به شهل:
 "چیبه کاکه؟"
 هه مه د به چاو حالیی کرد که بچنه ده ری. عدلی به شهل هه ستار رۆیشه لای ده رگا.
 هه مه دیش هه ستا. کاتیک نه وان چوونه ده ری، جه بار خۆی له عدلی بیچاره نیزیک کرده وهو
 نقرچیککی تی کرتا. عدلی بیچاره وه هۆش هاته وه:

"عەلى، بزانە دەلێم چى عەلى."

عەلى بێچارە:

"چ بوو؟"

جەبار:

"حەمدە عەلىيەشەلى برده دەرى. تى گەيشتى؟"

عەلى بێچارە پێکەنى:

"تى گەيشتم."

جەبار:

"حەمدە شىت بوو. ئەقلى لە سەرى دا نە. دەزانى ئىستا چ بە عەلىيەشەل دەلى؟ داواى لى دەکا لەگەلى بچیتە شارى. هەموو گەلى شكوڤە دەزانى. هەموو دىھاتىيەكان دەزانن. هەموو دىھاتىيەكان دەلێن حەمدە دەبەرى هەتا ماوه جارێكى دیکە بە چاوى خۆى خەجیجى بپینیتەوه... ئەودەم ئىدى ئەگەر تەواوى تەمەنى لە زیندان دا بەریتەى سەر، باكى نە... هەموو دىھاتىيەكان دەلێن حەمدە گوتوویە ئەگەر شار ئاوریش بى، خۆى تى داویم. هەموو دىھاتىيەكان دەزانن حەمدە چیتى. حەمدە، هەروا بزانە بە خۆینى سەرى خۆى تینوویە. ئەم دەمووى پیتى بگرم، بەلام ناکرێ. بە جۆرێك لێم مۆر دەبیتەوه دەلێى دوژمنى ویم."

عەلى بێچارە:

"سەرخۆش دەبى لى گەرتى هیندە پروا هەتا دەکەوى."

جەبار:

"ئەگەر مەست بایە لى دەگەرام. بەلام حەمدە پیاوه... ئەم کێوانە تا ئەمەق پیاوى وەك حەمدەیان بەخۆه نەدیوه... لەمەودواش ئایىبینن. ئەسلەن بنیادەم نە، یەك پارچە نوورە... دەلێى پیاوچاکە." "لە دەرى با، گالەى دەکرد. بایەكى شىت... هیندەى نەمابوو بەفر ببارى. دەقیقەيەك لەمەوسەر تپەشەك مرأوى بەسەر کێوان دا تى پەرىن. ئەگەر زستان داھات مرأوى كۆچ بەرەوخواری دەکەن. هەوا بۆنى زستانی لى دەھات. گەلا بارێك و تیژەکانى كاج لەبەر بای بەم لاو ئەولادا لار دەبوونەوه. حەمدە عەلىيەشەلى برده بن دارکاجەكە:

"دانیشە عەلى ناغا."

وەختێك عەلى چاوى بە روخسارى حەمدە کەوت، سەرى سوپما. لێوێکانى دەلەرزین. بە نیکەزانىيەوه چاوەرێ بوو کە حەمدە قسە بکا:

"حهمد له پهنا عدلی دانیشت:

"عدلی ناغا. نه تۆ پیاوړیکې ناقلی. ده زانی که هر به لایه کی به سهرم هاتوه، نه تۆ باعیس بوری. به لآم ده زانم که نیازی خه راپه ی منت نه بوو. ده زانم گونا حیکت نیه و پیاوړیکې باشی."

عدلی به شل:

"خوا ده زانی..."

حهمد:

"گړیت لسی یې بزانه ده لیم چی عدلی ناغا."

عدلی به شل:

"فرموو دلیم لیته."

حهمد چنده له خزه هیچی نه گوت و فکری کرده وه. سه روچاری رهش داگیرسابوو:

"نه من سبهینی دهموئ بجه لای خه جیج."

عدلی تیک رابوو:

"چی؟ چی؟..."

حهمد به دهنگینکی کاریگه روه و دوپاتی کرده وه:

"نه من دهموئ سبهینی بجه لای خه جیج."

عدلی به شل:

"باشه..."

حهمد:

"باشه نیه، ده بی سبهینی بجم."

عدلی به شل دهستی وه بهر چنده گوی داو له فکروه و چوو. پاش ماوه یدک وه قسه هات:

"زور سه خته... زور... به پیتی خوت به ره و مردن ده چی."

روخساری همد گرژ بوو. تیک و چوو. رهش داگیرسا:

"مردنی خوم قبول کرده. نه جهلم هاتوه. ده زانم چیم له نیتو جوانی نووسراوه. به لآم راست

له دلیم دا، راست له نیتوه راستی دلیم دا ده لیتی ناگریان کرده ته وه. دلیم ده لیتی گری گرتوه و

ده سووتی. ده لیتی خدریکن دلیم له سینگم در دینن. ده بی بجم. نیدی تاقه تم نه ماوه. سبهینی

له گدل تاریک و روونی بهیانی ده بی برآم. دهموئ ریگای شاری..."

عدلی به شل په پری به نیتو قسه کانی:

"باشه، نه گەر له گیر کوتی چی؟... هیوای من و هم مووان، هیوای تمواری خملکی دئییک شمتی." "

هممد وه ختیک ناوی دئی هاته بهر گوئ، نیوچاوانی گرژ کرد:

هیوای دئییک نه منم؟... کام دئی؟... کام دئی؟"

به قینه وه تفتیکی گهره ی له زهوی کوتا.

عله یه شمل زۆر به نارامی وه لامی دایه وه:

"نه که ی کاک هممد. نه م کاره دۆستان ده سووتینی و دوژمنان شاد ده کا.

دلت له دتهاتییه کان نه یه شتی. نه وان له ترسان لایه نی ناغای ده گرن. نه گینا هم موویان

دلیان له گدل تۆیه. هیوای دئی، هیوای هر پیتنج دئییکه ی خارده شت به تۆیه."

هممد به لی پرایی جوابی دایه وه:

"نه من ده بی بچم."

وه ک سه رخۆشان به لاره لار به ره و چیا وه ری که وت. کتوه کان بۆنی شنو بۆنی کاجیان

لی ده هات...

عله یه شمل گیتو ببوو، هه ستاو رۆشته وه ژووری.

چه بار به نیگه رانییه وه له عله یه شملی پرسی:

"چی پی کوتی کاک عله ی... هممد چی پی کوتی؟"

عله یه شمل:

"کوتی سه بی نی پیتش دنیا رووناک بوون ده یه وی پر وا و به چیتته شاری."

چه بار هاواری کرد:

"به خوا شیت بووه. ده بی ده ست و لاقی به ستین. نه گەر وه گیریان که وی ده یکوژن. ده بی

بی به ستینه وه. نیستا بۆکوئ چوو؟"

عله یه شمل:

"هممد به ره و چیا رۆشت. ده تگوت سه رخۆشه. هر به لادا ده هات."

چه بار به دوی هممد دا به ره و چیا غاری دا. با، لک و پۆی داری لی پره واری ده شکاند. هه وا

بۆنی به فری لی ده هات. ده تگوت هینده ی نه ماوه به فر بیاری. هه وره کان ره ش بیوون و له ئاسمان دا

تیک ده ئالقان. له نه کار هه موو لایه ک تاریک بوو و دای پیتنا. دلۆیه بارانی زل زل هاته نه خواری.

هممدی له ژیر کاجیک که لکه گه وره کانی تیک شکابوون، دۆزیه وه. هممد له سه ر مووره

داریک دانیشتبوو. چه بار چوه ته نیشت هممد. هممد له فکر و خه یالی خۆی دا نوقم بوو.

هیچ به خۆی نه زانی که سیك هاته ته لای.

جەبار بەسپایی لە پەنا ھەمەد دانیش:ت

"مەكە برالە. كەس نەماوە نەییستبێ. ھەموو گەلی شكۆفە پیتی زانیوە. نەو خەبەرە
خەمەن گەیشتەتە شاریش. بەخوا دەتگرن. وەرە مەردی خوا بە دەست لەم فەرە ھەلگرە."
ھەمەد سەری ھەلپری و تەماشای چاوی جەباری کرد:

"راست دەكەي جەبار. ھەقی تۆیە. بەلام وەرە لەمن پیرسە. وەرە ھالی دلی من بزانیە.
دەلێنی دلیان گرتووم و رای دەپازن. ئیدی ناتوانم برالە. ناتوانم بەبێ خەجیج بژییم. نەگەر
خەجیجی نەبینم، بلێنی و نەلێنی دەمرم. نیستا كە ھەر دەبێ بمرم، با خەجیجی ببینم و بمرم...
نەتۆ براپەتی یەكی دیکەم لەگەڵ دەكەي جەبار؟"

جەبار:

"ھیچ كاریك نیە بۆتی نەكەم ھەمەد. بە یەكترمان گوت براو براپەو. ھەتا مردن لەگەڵم كاكە گیان."

ھەمەد:

"كەوايە دەستێكم جلكە كۆن بۆ پەیدا بكە... تەنیا نەوێندەم لەتۆ دەوێ."

جەبار جوابی نەداپەو. سەری داخست.

(۲۲)

لای نیتواری بوو که وهسمانه زله به لینگدان گه‌یشته شاری. لاله‌غاوه‌و لمبوزی نه‌سپه‌ک‌هی
نوقمی کهف بوون. له نیتوهراسنی بازاری له نه‌سپه‌ک‌هی دابه‌زی. ثم سمر و نمو سهری بازاری
کرد. ده‌گه‌یشته همر کهس سلای لی‌ده‌کرد. به دهم هه‌مووانه‌وه پیده‌ک‌هنی.

هه‌موو خه‌لکی شاری له کوژرانی کالایی ناگادار بیرون. هه‌موو تی‌گه‌یشتیرون که
وه‌سمانه‌زله بۆچی وا به پیکه‌نینه‌وه چاک و خوشی له‌گه‌ل هه‌مووان ده‌کا.

پاشان چمند جاری دیکه‌ش ثم سمر نه‌و سهری بازار گه‌را. چاوه‌کانی به دوی که‌سیک دا
ده‌گه‌ران. به‌لام نه‌یده‌دۆزیموه. له بازاری هاته‌ده‌رو بۆلای چۆمی وه‌پێ کهوت. گه‌یشته پیتش
قاوه‌خانه‌ی توفیق ناغا. له‌پیتش نه‌سپه‌ک‌هی به روخساری سوور هه‌لگه‌راو و ده‌ستی له‌رزۆکه‌وه،
وه‌ک پیکه‌ریک راوه‌ستا. پاشان نیتوچاوانی به شووشه په‌نجهره‌ی قاوه‌خانه‌که‌وه ناو ته‌ماشای
ژووری کرد. چای به عه‌بدی‌خان کهوت که له قوژینیک دانیشتیرو. خوشحال بوو. نه‌سپه‌ک‌هی
له مه‌یدانه‌که‌دا له داری نه‌قاقیا خست و چووه ژووری قاوه‌خانه. هات له‌سهر سهری عه‌بدی‌خان
راوه‌ستا. وه‌ختیک عه‌بدی‌خان سهری هه‌لپێ، چای به روخساری سووره‌لگه‌راو و ده‌سته
له‌رزۆکه‌کانی وه‌سمانه‌زله کهوت. کاتیک چاویان تیک هه‌ل‌نه‌نگوت وه‌سمانه‌زله زهرده‌یه‌کی هاتی.
عه‌بدی‌خان ره‌نگی پهری. وه‌سمانه‌زله به ده‌نگیک زۆر به‌رز گوتی:

"سه‌لامووو عه‌لی‌ک‌وووم."

پاشان بێ‌نه‌وه‌ی چاوه‌پوانی جوابی سلۆه‌ک‌هی بێ، پشتی له عه‌بدی‌خان کرد و رویش
عه‌بدی‌خان به‌زاری داپه‌راوه‌ ته‌ماشای دوورکه‌وتنه‌وه‌ی ئه‌وی کرد. وه‌سمانه‌زله نه‌سپه‌ک‌هی له دار
نه‌قاقیا کرده‌وه سوار بوو و لینگی دا به‌ره‌و وایوی. له شاری پرا بۆ وایوی دوو سه‌عاته‌ پێ‌یه.

دواى نەروى وە سامانە زلە لە قاووخانە وە دەركەوت، عەبدىخان كەوتە پەلەقاژە. دەترسا. لە ترسان لە هیچ جێيەك بەند نەدەبوو. دەمانچە دەسك سەدەفەكەى بە كەلەكەى راستىەو بوو. ھەميشە دەستى راستى لەسەر دەسكى دەمانچەكەى بوو. تەنانەت كاتىك نەردىنى دەکرد، پوولى دەژمارد يان ناننى دەخوارد... ئەو ھەميشەو لە ھەموو جێيەك چاوەروانى دوژمنىكى ناديار بوو.

عەبدىخان خێرا ھەلستاو بە غاردان رۆيشە لاى ئەحمەد ناغاي سياستبازى عەريزە نووس. ئەحمەد ناغاي سياستباز كابرايەكى سەير بوو. خۆشيش بوو. ئەگەر قەسەى دەکرد دەتگوت تەليسىكيان گۆرژ دەزاري كردوون و راي دەتەكێتن. ئەحمەد ناغاي سياستباز دوژمنى بابەكوشتەى فەخرىيە شەيت بوو، ھەر لەو كاتەش دا نۆكەرى ئەلقە لە گوتى عەلى سەفابەگ بوو. سياستباز لە ژێر سەيبەرى كالايى دا كار نەبوو نەيكار كار نەبوو نەياتە پيش. ئەمويش بەخەبەرى كوژراني كالايى ناگرى گرتبوو.

عەبدى خان ھەر بۆ پەلە پەلە ھاتە ژوورى دوكانەكەى ئەحمەد ناغا:

"بنووسە ئەحمەد ناغا... بنووسە ئەگەر حكومەت حكومەتە، دەبێ نیشان بەدا كە حكومەتە... راست وەك پێم گوتى بينووسە... بنووسە لەو كۆت و بەندەنانە لە ترسى ياغىيان كەس ناوێرێ ھاتوچۆ بكە... بنووسە لەبەن ھەر دەوێنىك حكومەتيك دروست بۆ... ئەو جۆرە كە پێت دەلێم بينووسە ئەحمەد ناغا... بنووسە مەندالى پازدە سەلەش وەكێوان كەوتوون. راست ئەو جۆرە كە پێت دەلێم بنووسە... بنووسە دێھاتى دەسووتێن، بنووسە ھەر وەخت كەيفيان لى بێ، دێنە نێو شاريش. بنووسە گيان و مائەمان لە مەترسى دا بە ئەحمەد ناغا... راست ئەو جۆرەى مەن دەلێم بنووسە... بنووسە ئىدى ژنانيش دەستيان داوێتە چەك. بنووسە خەريكن رادەپەرن... بنووسە كە قانون ھەر لەسەر كاغەز قانونە. ئەو جۆرە كە پێت دەلێم بينووسە ئەحمەد ناغا... ھەتا دەترانى بنووسە... بنووسە كە حكومەت دەبێ لەشكرى پيادەنيزام بنێرێ و ئەوانە خاشەبە بكە... راست وەك پێت دەلێم واى بنووسە."

سەر و چاوى تال و تاريكى ئەحمەد ناغا تالتر بوون. كلاو گەڕگەري پە رەشەكەى لەسەر سەرى ھەلگرت و لەسەر مێزەكەى دانا. دەسزۆكەيەكەى لە گيرفانى دەريئا و نارەقەى نێو چاوانى پێشك كەردەو وە پەرسى:

"دەبێ ئەمانە بنووسم؟"

عەبدى خان:

"پیت به پیت و وشه به وشه... راست شهوی که گوتم بینوسه نهجه د ناغا... بینوسه شه ژاندارمانه پیتان ناویرن. شه ژاندارمانه قوننه بانئ شهویان نیه دهروستی نه مانه بیت. لهشکریک لهو ژاندارمانه دهره قهتی حه مه دۆک نایه، شهوانی دیکهش لهوی راهه ستن. بنوسه خهریکن شۆرش ده کهن. بنوسه خهریکن راده پهرن. بنوسه یاغییه ک... کورپیک بیست ساله که له مالتی خۆم دا گه وره بووه... حه مه دۆکی ده لیم ناغا... شهو جۆره که ده لیم بینوسه... بنوسه که حه مه دۆک ده چی مه زراکانی من له نیو دیتها تییه کان دا دابهش ده کا... بنوسه که مه زراکانی من، زهوییه کانئ من له نیو نۆکه ره کانم دا، له نیو ره عیه ته کانم دا دابهش ده کا... بنوسه خهریکه ههر پیتنج دئییه کهم دابهش ده کا... بنوسه که شه من له ترسان ناویرم بیتمه شاریش... بهرام بهر به نیداره ی ژاندارمری خانووم گرتوه. ته لیس خیزم له پشتی په غبره کان داناوون... له ترسی گولله... بنوسه که کولاورژنه کانیشم گرتوون... له ترسی نارنجۆکان. بنوسه که دوینئ هاتبوو له مالتی خۆم دا که بهرام بهر به نیداره ی ژاندارمرییه بکوزئ. شه گهر پیمان نه زانیایه، شه گهر زوو وه ده ست نه هاتباینایه، ماله که می به دینامیت ده ته قاند. راست شهو جۆره ی که پیم گوتی بینوسه نهجه د ناغا... بنوسه حه مه دۆک گوتویه هه موو شاره که به دینامیتان هه ل ده ته کینم... تن ده گه ی نهجه د ناغا... ته وای شاره که... شهو جۆره که پیم گوتی بینوسه... راست شهو جۆره که گوتم."

نهجه د ناغای سیاسه تباز به گریان وه جوابی دایه وه:

"ناخر شه من چۆن شه مانه بنوسم؟... دهستم وه بهر ساتۆر ده ده ن... نیستا دامنا نووسیم، ناخر نابرووی شاره که مان ده چی. دلم نایه شاره که مان به دناو بکه م. نیستا شه گهر کالایچی رویشته، عدلیسه فابه گ خوش بیت. ناخره که ی فکرێک ده کاته وه دهسته یه کی دیکه ساز ده کا. عدلیسه فابه گ رازی نابئ عهریزه ی وا بۆ حکومهت بنوسم."

عهبدی خان دهره لبرو:

"نه تو، چ ده لیم به قسه ی من بکه... بنوسه، ههر شهو جۆره که گوتم."

سیاسه تباز:

"ناخر شه من نا..."

عهبدی خان:

"ههرچی پیم گوتی بینوسه برام... بینوسه."

ئەخمەد ئاغاي سىياسەت باز:

"ئاتا ئايم بىنئوسم."

ئەبدى خان تۈرپە بوو و ھەست:

"كەوابىڭ دەچمە لاي فەخرى خان، ئىستى دەيىنى ئەو چۈنى دەنئوسى."

ئەخمەد ئاغاي سىياسەت باز:

"دەيدەي بە ھەركەس بىدەيە بۆت بئوسى، بەلام خىرت بۆ ناك."

ئەبدى خان راستەرىڭ چۈو لاي فەخرى خان. فەخرى خان زۆر دوور دەنگى لاقى ئەوى

بىست و سەرى لەسەر مېزەكەي ھەلگرت.

(۲۳)

شاخی "بەردە شەھین" لەولای گەلی شکۆفەیه. ئەو شاخە کێژیکە لە بەردی لووس و رەق. نووک تیز و زەردوما گەبوەتە ئاسمان. بەردە شەھین ناوی لە ئەفسانەکانیش دا هەیە. لە زۆر داستانان دا باسی کراوە. لەبارەی ئەو شاخەو زۆر داستانیان گێڕاونەو...

سەرچاوەیەک لەسەر سینگی بەردە شەھین هەڵدەقوڵێ و دەرژیتە خوار. ئەو کانێش پیتی دەلێن سەرچاوەی بەردە شەھین. چوار دەوری کانێ شەھین دارو درەختە. دارەکانی ئێرە سەوز و چکۆلەن. پنگی بۆخۆش دەوراندەوری کانێش کەمی گرتووە. لە بەرزایی، لە جیگایەک بە بەرزایی سێ دار سپیداری زۆر بلیند، لە سەرەوژیری بەردە شەھین عەتر دەبارێ. ئاوێکی کەفاری لەو سەرەو، لە سنگی وەک دیواری بەردە شەھین هەڵدەرژیتە خوار.

دەلێن قەدیم لاوتیک هەبوو. ئەم لاوە شەھینی زۆر خۆش دەویست. کون و ئەشکەوتەکانی لای سەرەوێ بەردە شەھین هێلانەی شەھینانە. ئەم لاوە کاتیەک شەھینەکان جووچکە هەلدێن، دەیهوێ جووچکە شەھینێک بگرن. هێلانە شەھینەکە لەنێو قەدی ئەو زەردومایە. ئە دەتوانی لە بەرەوێ وەسەر کەوی و بگاتە هێلانە شەھینەکەو ئە بۆشی دەکری لە نووکی شاخەکەو بێتە خوار. لاوەکە تەنەفاتیکی درێژو ئەستور دەدۆزیتەو، سەری تەنەفەکە لە سەرەوێ بەردە شەھین بە داریکەو دەبەستی و بە تەنەفەکەدا بۆ لای هێلانە شەھینەکە دێتە خوار. جووچکە شەھینەکە لە هێلانەی دەردێنی و لە باخەلی دەنی. لەو نێوەدا دایکی جووچکەکان پێ دەزانی. بە رق هەستاوی خۆی بە بەردە شەھین دادەدا. بەبەل وەک شمشیر لە تەنەفەکە دەداو دەپێتەو. لاوەکە بەو جووچکە شەھینەو کە لە باخەلی دا دەبێ، لە شاخی بەردە شەھین بەردەبێتەو و هەپروون بە هەپروون دەبێ.

هەر بۆیە بەم کۆنە دەلێن بەردەشەهێن.

هەمەد کە هەر شەوی وەرێ کەوتبوو، ئیستا گەشتبوو بێ بەردەشەهێن و دانیشتبوو بەسێتەرە کە هەستی پێیەکی هاتە بەرگوێ. ئاوێ دایەرە، جەباری دیت کە بە دوایەرە تەماشای دەکا. چۆر چۆر ئارەق لە سینگە کولکنەکی هەڵدەپژا.

جەبار ماوەیەکی زۆر هەر لەو جێی لێی بوو راوەستا. هەمەدیش سەری داخستبوو تەماشای عەرزێ دەکرد.

پاشان جەبار هات لەپەنای هەمەد دانیش. بە ئازامی دەستی درێژ کردو دەستی هەمەدی گرت. چەند جار دەستی هەمەدی گوێی. هەمەد گوێی نەدایەو هەروا بێدەنگ مایەرە.

جەبار بە دەنگێکی لەرزۆکەرە وەقسە هات:

"کاکە..."

ئەرەندە دۆستانەر دۆستوانە بانگی کرد کە هەمەد نەیتوانی ئاوێ وەرە نەداتەرە.

جەبار دەستی هەمەدی لەتێو دەستی خۆی گرت و پاراپەرە:

"کاکە... مەکە..."

هەمەد بە داخ و خەفەتەرە سەری راوەشاند:

"نەتۆش ناتوانی لە دەردی من حالتی بێ براکەم... ئەمن ئەگەر بێم زۆر باشترە."

جەبار دەتگوت دەنالیێن:

"هەمەدی خۆم... من لە دەردی تۆ حالێم. بەلام ئیستا وەختی نیە. دەردی تۆ دەردی

منیشە بۆ خۆم."

هەمەد:

"کەوابوو، پێشم پێ مەگرە کاکە جەبار. ئەمن دەچمە لای خەجیجەکەم. ئەگەر گرتیانم

نەرە لە چارەم نووسراوە. ئەگەر دەگیریش نەکوتم کە..."

پاشان رقی هەستاو نیوجاوانی تێک نا:

"کەس ناتوانی بگرێ."

جەبار:

"نەتۆ خەریکی بە دەستی خۆت دەستبەند لە دەستی خۆت دەکەوی برالە. ئەگەر یەکیەک بت

بینی و بئناسی چارە چیە?... عەبدیخانیش لە شاریە. ئەگەر بت بینی چی?..."

ئەرە بریسکەییە خزیبووە چاوەکانی هەمەدەرە گەرەتر بوو:

"بزانين چاره‌نوس چۆنى دىتى... ناتوانن من بگرن."

جەبار:

"گەوايه خيىرت يىتتەپى... پرۆ خوات لە گەل."

جەمەد:

"بەخوام سپاردى براگيان."

جەبار:

"سى رۆژان لە مالى "تەمىرە كوردە" چاوه‌رپىت دەيم. ئەگەر هەتا سى رۆژان پەيدا نەبويەوه، دلتيا دەيم كە گىراوى."

جەمەد:

"باشە كاكە."

جەمەد هەستاو وەرپى كەوت.

جەمەد دوور دەكەوتەوه. جەبار هەتا ئەو چىگايە كە جەمەدى لى‌ديار بوو، لە پشتەوه‌را تەماشاي كرد. لە دلى خۆى دا هەر دەيگوت:

"نەتۆش بۆى دەرچوى جەمەدۆك... بە پىيەك دا رۆيشتى كە گەرانەوى تىدا نيه... نەم كىوانە تازە ناتوانن جەمەدۆكىكى ديكە بە خۆه بيين... وەيش..."

جەمەدۆك لە گوندى گەلى شكۆفە جووتىك كالتەو دەستىك جلكى كورانەى بۆ پەيدا ببوو، جلكى كورپكى پازدە سالە.

جلەكان دەستچن بوون. بە دەزوو چنرابوون. چاكەتەكەى بە تويكەلە هەنار رەشگ كرابوو. پانتۆلەكەى سىي و چلكن بوو. درابووش. جلەكان زۆر بە بەرى تەنگ بوون. جەمەد لەو جلانەدا زۆر چووكتر ببووهوه. دەتگوت لەت كراوه. گۆيالىكى نەستورى شوانانەشى بە دەستەوه گرتبوو. كالتەو تەپلەپەكەى لەسەر نابوو. شەپكەى كالتەو كەشى لى‌ببووهوه. دەمانچەكەو يەدەگەكانى لەبن پانتۆلەكەيهوه لە لاقى بەستبوون. قايشەكەشيانى لە پشتىنى قايم كردبوو. دەتگوت دەفپى. چاوى هيچيان نەدەدى. سەرى لە گىژەوه دەچوو. دەتگوت لە هەوايەكى بەتال دا دەگەپى. دنيا لە پيش چاوى پاك ببووهوه.

لاى نيوەشەوئ گەيشتە نيزيك شارى. لە گەرەكەكانەوه دەنگى وەرپىنى سەگەل دەهات. دەبوو چ بكا؟ ئەگەر بەر نيوەشەوه چووبايە نيو شار، كاروانسەرايەكى دەست نەدەكەوت لىتى وەمىتى. لەوانەش بوو دەستى كەوئ. لە لاى بەرەوهى خۆى گوتى لە دەنگى ناشىك بوو.

گه پرایه وه. به رهو لای ناشی وه پئی کهوت. دهنکی ناشه که هینده بلیند بوو گوتی پیاوی که پ ده کرد. بونی ناردی گهرم له دور وه هاته بهر لووتی.

سبهینن ههینی بوو. رۆژی چارپیتکهوتنی زیندانیان... به لایه کی گه وره له سه رینگای بوو: دایکی خه جیجی. بیستبووی که هه موو ههینوان دایکی خه جیج ده جیتته سهردانی کچه کهی و خه بهری نهویش بۆ خه جیجی ده با. بیستبووی که دایکی خه جیج داستانی سهیرو باوه پئی نه کراو له باره ی نهو وه ساز ده کاو به خه جیجیان ده لئی. به لام نهک شتی خهراپ... شتی باش. گزیا داستانی ناو رتی بهردانی دروه لانه کانی خارده شتی زۆر گه وره کرد بوو وهو گه یانده بوو وهو گوتی خه جیج. هه روا مه سه له ی دابهش کردنی زهوی و زاره کهی عهبدی خان... بیستبووی که به خه جیجی گوتوه: "حه مه ده نهو ونده که له گهت بروه هه ر مه پرسه... قه دی ده لئی مناره به. گزیا خه جیجیش زۆری پئی خو ش بووه... زیندانی شتی بۆ نهو زیندان نه بوو بۆ بوو ته به ههشت... خه جیج هه موو سه عاتان جارتیک ئامیتری له شیراز داوه له ماچان دا نوقمی کرده..."

لهو رۆژه شهوه که حه مه ده له گه لئی شکۆفه نیشته جیج بسوو. به ریک و پیتی خه بهرو پوولی بۆ نارد بوو...

جهواله ناردی تۆزای به پهنای یه که وه هه لپه سیترابوون. چوار بهرداشی زه لام ده سووړان. له هه ر چوار لایانه وه نارد لوو زهوی ده بهست. دهنکی نهو ناوه که ناشه کهی پئی ده گهرا. به هه موو لایه که دا بلاو ده بوو وه. ناشه وانه که پیاو ریک بوو ریش ماش و برنجی. نارد سه رتا پای له شیسی سپی کرد بوو. یازده کهس لادینی له نیتیرمندی ناشخانه که دا ناگریان کرد بوو وهو له چواره وری دانیشتبوون.

حه مه ده هاته ژووری و سلاوی کرد. نهوانیش جییان بۆ کرده وهو خو لقیان کرد. حه مه ده له نیتریان دانیشته. نهوانیش سه رله نوێ قسه کانی خزیان ده ست پئی کرده وه. نهوان تا ماره به که هه یج ناگایان له حه مه ده نه بوو. باسی زهوی و زارو به ره هم و هه ژاری و کۆله مه رگیی خزیانان ده کرد. له باره ی بازار گانی که وه که له به نده ن و شتر ملی که وتبووه گیری یاغی به کان و رووتیان کرد بوو. باسیان ده کرد. هیندنیکیان پتیان وابوو نهو کاره کاری حه مه ده و که. ناوی حه مه ده و که هه موو کاتیک مه سه له ی دابهش کردنی زهوی و زاره کهی ناسیاب چه شه می وه بیر خه لک ده هینایه وه. نیستاش هه روا بوو. یه کتیک له وان که له هه مووان پیرتر بوو. ده یگوت:

"نیستا له وه گه پئی. بلی نه تو زهوی به کانت دابهش کرد. به هه ر حال. به لام شتی سه گباب. دروه لانه کهت بۆچی سووتاند؟..."

نهوانی دیکه لهباری سوتاندنی دروه‌لانه‌کمی خارده‌شته‌وه داستانی وایان ده‌گتپایه‌وه که به
 نه‌قلی کس دا نه‌ده‌هات. همه‌د له داخان هر خوی ده‌خواردوه. هیته‌دهی نه‌مابوو دره‌هل بیت.
 له‌دلی خوی دا جنتوی ده‌دان. هیچ کام له‌وانه له نه‌سلی مه‌سه‌له‌و هیته‌کانی نه‌ده‌دوان. وادیار بوو
 هر به نه‌قلیان دا نه‌ده‌هات. همه‌د رقه‌کمی نه‌شته‌وه. له دلی خوی دا پتکه‌نی. دپتهاییه‌کی
 چوکورواو چووزانن دروه‌لانی چه‌قله‌شینکه یانی چی. چووزانن نه‌و به‌لایه ج به‌لایه‌که؟
 پاشان دپتهاییه‌کان هر که‌سه له جیتی خوی، خویان مات کردو خمیان لسی‌کومت.
 همه‌دیش هروا. وه‌ختیک وه‌خبر هات که هه‌تاو بلیند ببوو. یه‌کینک له دپتهاییه‌کان له
 ژورر سهری راوه‌ستابوو و ده‌یگوت:

"هسته رۆله گیان هسته. هه‌تاو گرم بووه. نیدی به‌سه هسته. له‌بن پیتی ولاغان دا
 ده‌پلشیتیه‌وه، یاللا کوږم، هسته."

همه‌د وه‌خبر هات. هستا. به په‌له بۆ لای شاری وه‌پږی کومت. گه‌یشته شاری. چووه
 بازاری. گه‌یشته نیوه‌پاستی بازار. بازار هه‌روه‌ک جاری پتیشوو دیتبوی، وابوو. شهره‌ت
 فرۆشه‌که، بۆشکه برنجیه‌یه‌کمی به کۆله‌وه بوو و له‌نیو بازاری دا سه‌روخواری ده‌کرد. حاجی
 کووره به که‌یف بوو. خهریکی نال کوتانه‌وه بوو. کاتیک همه‌د به په‌نای دا راده‌برد، حاجی
 کووره له‌بهر خوییه‌وه گۆزانیی کووزان شوغلیی ده‌گوت. دووکه‌لی که‌باب له که‌بابخانه‌کان
 ده‌هاته‌ده‌ر. ژنه دپتهاییه‌کان به پانتۆلی ره‌شه‌وه نه‌م دوکان و نه‌و دوکانیان ده‌کرد.

همه‌د به ترس و تی‌پینیه‌وه له نیزیک باغی شاردارای بانگی کابرایه‌کی لادیتی کرد که
 خهریک بوو پږ هه‌للا ده‌چوو. لیتی پرسی:

"به‌ندپخانه له کام لایه؟"

کابرای دپتهای:

"نه‌م کۆلانه بگه‌رو بپۆ. بپۆ ژوروی نه‌و ده‌روازه به‌ردینه."

همه‌د چووه ژوروی ده‌روازه به‌ردینه‌که. گوردانیک ژاندارمه به‌پریز خه‌به‌ردار راوه‌ستابوو و
 چاوهردانی وه‌کیل باشیه‌که‌یان بوون. له دیتنی نه‌و هه‌مرو ژاندارمه‌یه به‌سهر یه‌که‌وه حاله‌تیک
 تاییه‌تی بۆ په‌یدا بوو. وادیار بوو دلی پیتی ده‌گوت غار داو بگه‌رپتیه‌وه چیاکان. هیچ وه‌خت له
 هیچ جیگایه‌ک نه‌وه‌نده دلی تنگ نه‌ببوو. له پتیه‌وه له لای راستی ژاندارمه‌کان چاوی به
 خانویه‌کی نرم و بږ په‌نهمه کومت. دیواری نه‌و خانوه مپووی هیتابوو. دووسن ژنی دپتهای
 له‌بن نه‌و خانوه دانیشتبوو و چاوهری بوون. همه‌د به چاکی خوی کۆم کرده‌وه و کوشم هه‌لات.
 نیستا ژور چوکتر دیار بوو. نیشک گرته‌ک له‌سهر بانی پیاسه‌ی ده‌کرد. همه‌د تی‌گه‌یشت زیندان

ليڙهه. هممه زږي چيرټك و داستان لهبارهي زيندانهوه بيسټبون. هم خانووه راست وهك شو
زيندانانه دهچو كه له چيرټكه كان دا بيسټبوي. لهسره خټو بڼ لاي خانووه كه چو:
"هر شو نيشك گره توږه و تښنه، وهك څه هره مار ليتي ترش و تال بوو:
"چت دهوي كوره؟"

هممه خږي فږيږكه كړو به دهنگيكي وهك گريانهوه جوابي دايهوه:
"خوشكم زيندانيه."

نیشك گر به دهنگيكي زيرهوه پرسى:

"خهجيچي دهليتي؟"

هممه ملي به لاه نا:

"نا..."

نیشك گر بڼ لاي ژوورې هاواري كړد:

"خهجيچ... خهجيچ، برات هاتوه."

خهجيچ به بيسټني ناوي برا رهق بوو. بهسپايي هاته دهري. بڼ لاي هممه چوو. هممه

رهنگي وهك بهر سپي بيوو. هر لهوي لهبن ديوازي دانيشټبوو.

نیشك گر:

"نيره، نيره، ليڙهه."

كاتيك خهجيچ چاري به هممه كهوت، لاقى سست بوون. هر له جيتي خږي رهق راما. نه

جوولهيهكي كړو نه دهنگيكي لهبر دههات. پاشان به لاتسياو لاتسياو هات و له پهنای

هممه دي لهبن ديوار دانشت. خهجيچ دهتگوت تهواو بووه. ماويهكي زور ههروا له پهنای

يهكتر مانهوه. دهتگوت لال بوون. ههروا تهماشاي چاوي يهكتريان دهكړو قسهيان نهدهكړد.

نيرازيش هات. سهرى له وهزعي خهجيچي سوږما. سهرى لهو بيدهنگييهيان دهرنهچوو.

له هممه دي نيزيك كهوتهوه:

"بهخيږاتي كوري باش."

هممه له وهلام دا لهبن ليتوانهوه شتيكي گوت كه كهس ليتي حالي نهبوو. نيراز نههشي

هر زور پت سهر بوو.

لاي نيوهږيه نيشك گره كه هات. نهړاندې:

"نيدى بهسه. ياللا بچنهوه ژوورې."

حههده ههروا نارام، هه ر بهو نارامی و سهنگینییه که پیتی هاتبوو، ههستار پوولتیک که له دهسروکهیه کیهوه پیتچابوو له کۆشی خه جیجیی هابوشت و رویشته، ههتا له دهروازه بهرده که چووهدهر، خه جیجیش له جیتی خۆی راوهستابوو و له پشتهوهرا تهماشای ده کرد.

ئیراز:

"چ خه بهره کچی؟... نهوه کن بوو؟"

خه جیج نالاندی:

"با بچینه ژووری پووری... وه ره بچینه ژووری."

وه ختیک چوونه ژووری، خه جیج خیرا خۆی له نیتو جتییه کهی هابوشت. ئیراز گیتو ببوو:

"چته کچم؟"

خه جیج:

"حه مه دۆک..."

ئیراز:

"چی؟... کن؟..."

خه جیج:

"نهو کرپه حه مه دۆک بوو."

ئیراز به سهری خۆی دا:

"رهبی کویر بم... خواجه کویرم کهی... بۆچی چاکم تهماشای روخساری شیره پیاوه که مان

نه کرد؟... خواجه نهه چاوانهم کویر بن و له کاولی بیتنه دهه."

بیتنهنگ بوون. پاشان ههردوو ژن به چاوی پر فرمیسکهوه به کتریان له نامیز گرت.

خه جیج:

"دهچینه یۆرگیه..."

ئیراز:

"ماله که مان..."

خه جیج:

"سواغه کهی به خه نه ده کهم پووره ئیراز... پووره ئیراز، بهدخوا نایه تهم دهست له رهش و

سپی بدهی."

ئیراز:

"ماله که ئی هه موومانه. ده بێ هه موومان زه حه ته که ی بکێشین."

له م روژانه دا ده رگایه کی تازه ی هیوا له زیندانییه کان کرابوه وه. باسی لێ بووردنی گشتی ده کرا. کهس نهیده زانی کام نوێنه ری پارمان خستبوویه سه ر زارو زمانان که نه و روژانه ده چێته نه ئکه ره و له مه جلیس دا له باره ی لێ بووردنی گشتییه وه قسه ده کا. به و جزوه که نه و گوته یی هه تا یه ک دوو مانگی دیکه به شیکی زۆریان وه به ر لێ بووردنی گشتی ده که وتن. زیندانییه کان له سه ر لێ بووردنی گشتی زۆر شیعریان دانا بوون و زۆر ناوازیان ساز کرد بوون. زیندان شه و روژ به گۆزانییه کانی لێ بووردنی گشتی و نه و جزوه گۆزانییه نه. ده هاته له رزین. له زیندان پیره پیاریک هه بوو به ناوی ناغا مسته فا که میشکی زیندانییه کان بوو. پیایکی دنیاده و ناقل بوو. هه موویانی ریتویتی و نامۆزگاری ده کرد. خه جیج هه موو روژی ده چوه لای ناغا مسته فا و ده بیرسی:

"مام مسته فا، لێ بووردنی گشتی هه مه دۆکی منیش ده گرته وه یان نا؟"

ناغا مسته فا وه لامي ده دا به وه:

"ئه که هه ر هه مه د، هه موو مه خلوقی خوی ده گرته وه... له تهیری ئاسمان را بگره هه تا گورگی بیابان، هه موو عه فوو ده کرتین."

خه جیج خۆشحال ده بوو. شه و روژ خۆشحال بوو.

خاکی ده شتی یۆرگی گه رم و به پێژه وه.

خه جیج هه میشه وه زعی یۆرگی له و زیندانییه نه ده بیرسی که نه و نیه نیه شه رزا بوون.

بۆیه نیستا هه موو دیهات و که لێن و قوژینی یۆرگی له به رچاو بوو.

خه جیج ده یگوت:

"نێمه له "به رد په رش" خانوو دروست ده که یین، وانیه پوره ئیراز؟"

ئیراز وه لامي ده دا به وه:

"ئه دی، له به رد په رش."

خه جیج دیسان ده هاته ده ری و ده چروه لای زیندانی پیوان و بانگی ده کرد:

"مام مسته فا."

ناغا مسته فا به ده نگێکی پڕ له لاوانده وه خۆشه ویستییه وه جوابی ده دا به وه:

"چ باسه، کچه شیتته که."

ئه مه ی ده گوت و ده هاته به ر ده رگا، و هه رچهند ده یزانی خه جیج چ پرسیاریکی هیه، ده بیرسی:

"چیه کچه شیتته که."

خه جیج ده بیرسی:

"مام مسته فا، حه مه دیش؟"

ئاغا مسته فاش ههروهك هه میسه جوابی ده دایهوه:

"له تهیری ئاسمان را بگره هه تا گورگی بیابان، هه رچی مه خلوقی لهو کیتوانه ههیه...

وه ختیک لئ بووردنی گشتی ده ریچی، ئاوا ده رده چی... حکومەت ده یهوی به سلامه تیی خۆی

فه رمانی لئ بووردنی گشتی ده ریکا."

خه جیج وهك هه میسه ده یگوت:

"دهسته گانت ماچ ده كه م مام مسته فا."

مام مسته فاش وهك جازان پینده كه نی و ده یگوت:

"کیزی شیتۆكه... و ده كه رایه وه به ندی خۆیان.

ئیراز:

"ده یانه ویی رۆژی چوار شه مه به مانبه نه کووزان. ده لئین دادگای ئیره ناتوانی هوکمی ئیمه

بدا... خوا بکا، هه تا ئه و رۆژه لئ بووردنی گشتی ده رچی و به خۆرای نی مانبه نه کووزان...

دلم زۆر نارچه ته، وه خته..."

خه جیج له سه ر دلی بوو به خه فەت:

"خوابکا... حه مه دیش ناتوانی بیته کووزان. بریا شه ویی رۆژی به حه مه دم گوتبایه...

به لام زمانم گیرابو پووری، ده تگوت لال بووم."

ئیراز:

"ئه گه ر ئه من زانییام ئه وه حه مه ده..."

خه جیج:

"لئ بووردنی گشتی نیزیکه."

ئیراز:

"ئاغا مسته فا ماشه لالا زۆر ناقله. ئه و ناگای له هه موو شتیک ههیه. ده لئین له ئه نکمه ره ش

پیاری هه ن و خه به ری بۆ ده ئیترن."

خه جیج:

"ئه مپۆ هه یه نوویه. چه ند رۆژمان ماوه بۆ چوار شه مه..."

پاشان به قامکه گانی دهستی کرد به ژماردن:

"شەممە، يەك شەممە... پىنچ رۆژمان ماوه بۆ چوار شەممە پورە ئىراز. بىرا لەبىرم بايە بە
خەممەد بلىتم كە چوار شەممە لىرەمان رادەگويزن... بىرا پىتم بگوتايە."

ئىراز:

"ئەگەر ئەمن زانىبام خەممەدۆكى خۆمانە، دەسبەجى پىتم دەگوت."

خەجىج:

"پوورى... ئەتۆ بلىتى لى پووردنى گشتى دەرىجى؟"

ئىراز:

"ئاغا مستەفا ماشەللا زۆر ئاقلە. لە ئەنكەرەش پىاوى ھەن. ئەدى دەردەجى. ئاغا
مستەفا خەبەرى لە ھەمىو شتىك ھەيە."

خەجىج:

"دەمەوى ئەو پىيەى لەبەر دەرگاگەمانى دەچەقتىم شۆراپەى بگاتەو سەر زەوى."

ئىراز:

"دەگاتى."

خەجىج:

"گۆيلكە كانمان سال بە سال زياتر دەبن..."

وختىك خەممەد لە زىندان ھاتە دەرئى باالى گرت. سەرى لە گىژەو دەچوو. چاوى بە
جۆرىك لە خىلەكەو دەھاتن كە خەرىك بوو بكموى. ھاتە بازارى. بە زەھمەت خۆى گەيانە
سەر سەكۆيەك و دانىشت. پاش تاوتىك ھاتەو سەرەخۆ. لەبەر دەركى دوكانىك پرتەقاليان
ھەلپشتىبون. لە سووچىكى دىكە كەلەميان لەسەرىك دانابوون، وەك تەپۆلكەى چووك
چووك... لەسەر سەكۆ بەردىنەكە ھەستا چوولەى نىرەندى بازارەكە. ئاپۆراپەكى زۆر لە
قاوہخانەى تۆفيق ئاغا دانىشتىبون. زۆرىەيان عەبايان بەسەر شانەو بوو و پىتمەرەكانيان بە
شانپانەو نابوو. پىاوتىكى كورتنە بالا ئەوانى دىكەى وەبەر جىنپوان دابوو. پىتى سەير بوو. لە
دلى خۆى دا گوتى: "لىرەش ئاغاو رەمىيەتى ھەيە." ھەر لەوى چاوەرى بوو. پىاوە كورتنە بالاكە
ھەروا جىنپوى دەدان. ئەوانى دىكەش دەنگيان دەرەدەھات. سەريان داخستبوو و موويان
لىنەدەبزووت. پاشان ئەو پىاوەى جوتنەكانى دەدا لەپەر نەرم بوو و گوتى:

"برایان... نیتوہ بۆمن له گیانیشم خۆشهویست ترن."

حه‌مه‌د سەر سوپمانه‌که‌ی دوو چهندان بوو. سهری له‌و کاره‌ ده‌رنه‌ده‌چوو. پیاوه‌ پیتمه‌ره‌ به‌ شانه‌کان هه‌ر به‌و جۆره‌ که‌ سهریان داخستبوو، له‌سه‌ره‌خۆ هه‌ستان و بۆلای رووبار وه‌پێ کھوتن. چهند که‌س گوتیان:

"ده‌چن بۆ مه‌ره‌زه‌جار."

حه‌مه‌د دیسان سهرسوپمانه‌که‌ی زیاتر بوو. چووه‌ نیتوہندی بازاری. دووکه‌لی که‌باب راست له‌و جێیه‌ که‌ جاری پیتشو که‌بابی له‌ خوارد بوو، له‌ دوکانێ هاته‌ده‌ر. چووه‌ ژووری. به‌ بۆنی که‌بابه‌که‌ دلی پێک دا هات.

شاگرد که‌بابچی که‌ چاوی به‌ مشتهری کھوت، هاواری کرد:

"باوه‌شین..."

حه‌مه‌د به‌ شاگرد که‌بابچییه‌که‌:

"نه‌ختیک زوو کاکه‌ گیان."

شاگرد که‌بابچی هاواری کرد:

"خیراتری باوه‌شین بکه‌..."

حه‌مه‌د وه‌ختیک ناویری دایه‌وه‌ دوا‌ی خۆی، راچه‌نی، ترسا، نه‌یده‌ویست باوه‌ به‌چاوی خۆی بکا. نه‌و که‌سه‌ی راست له‌ پشته‌وه‌ی خۆی دانیشتبوو عه‌له‌یه‌شهل بوو. نه‌مه‌ خه‌ون و خه‌یاڵ نه‌بوو. عه‌له‌یه‌شهل خۆی بوو که‌ به‌ده‌میه‌وه‌ پێده‌که‌نی. چه‌ندیش خانیانه‌... حه‌مه‌د هیچی نه‌گرت. له‌ یه‌که‌ له‌زه‌دا هه‌زار فکری به‌ دل دا هات. عه‌له‌یه‌شهل هیچی نه‌ده‌گوت. هه‌روا ته‌ماشای ده‌کرد و زه‌رده‌ی ده‌هاتی. عه‌له‌یه‌شهل هه‌ستار هات له‌سه‌ر سه‌نده‌لییه‌کی به‌تال که‌ له‌ ته‌نیشته‌ حه‌مه‌ده‌وه‌ هه‌بوو، دانیشته‌. خۆی خوارکرده‌وه‌و به‌ گوتی حه‌مه‌دی داچپاند:

"مه‌ترسه‌ هیچ نه‌بووه‌، دوايه‌ قسان ده‌که‌ین."

که‌بابه‌که‌یان بۆ هیتان. خواردیان و هه‌ستان هاتنه‌ده‌ر. شه‌ریه‌ت فرۆش کووپه‌ بره‌جیه‌یه‌که‌ی به‌ کۆلێدا داوو و له‌ نیتوہ‌راستی بازاری دا سه‌رو خواری ده‌کرد.

حه‌مه‌د:

"کاکی شه‌ریه‌ت فرۆش... شه‌ریه‌تیکم به‌ده‌یه‌."

کاتییک شه‌ریه‌ت فرۆشه‌که‌ شه‌ریه‌تی بۆ حه‌مه‌د تێده‌کرد، حه‌مه‌د ده‌ستی درێژ کرد و به‌سه‌ر کووپه‌که‌ی دا هیتا. شه‌ریه‌ت فرۆشه‌که‌ پێکه‌نینی هات:

"زیرہ کو پی باش، زیرہ."

عہلیہ شمل:

"اے جہارم بیست کہ ہاتویہ شار. نہ منیش سوار ہوو، شوئی ہاتم گوتم نہ کا خوانہ خواستہ بہ لایہ کت بہ سہر ہی... لہ بہر دہروازی بہ ندیخانہ زورت چاوہ پی ہوو. خہ جیج چوئہ؟ نیشہ لالہ باشہ. چما نہ تو شیت ہووی حمہد؟ چما دہ کری پیو بہ پیان بیتہ شاری. نہ گمر خوانہ خواستہ پی زنان کہ نہ تو لیڑی و دہدوات کمون، چوئن خوت دہرباز دہ کی؟ بڑیہ نسیم بڑ ہیناوی و بہدوات دادہ گہریم تا نہ گمر خوانہ کردہ ناسیانی بتوانی سوار ہی و خوت بگہدینموہ شاخی..."

حمہد چاوی پر ہوون لہ فرمیسک:

"بڑی عہلی ناغا، ہەر خۆش ہی."

عہلی:

"خوا بکا نہ تو ہمیشہ ہەر بڑی... چونکہ حمہد دۆک نہ تزی."

حمہد:

"شتیکت پی یلیم برالہ؟"

عہلی:

"فہرموو کاکہ گیان."

حمہد:

"لہ گہل خہ جیجی روویہ پرووی یہ کتر دانیشتن. بہ لام ہہردو و کمان زمانان بہ ستر. نہ مانتوانی یہ وشہش پیکموہ بدوین. ہەر دلم بہرایی نادا خہ جیجی لہو ژوورہ دا ببینم. نہ من نیدی لہوئی ناچموہ لای، نہ گمر بچم دیسان زمانم لال دہی... نہ تو بچوو بزائہ قسہدہ کی ہدیہ یان نا؟"

عہلی:

"باشہ... نہ تو لہ قاوہ خانہ ی نیتو بازاری چاوہریم بہ. نہ سپہ کہم لہوسہری بازاری لہ دارہ ترویتک خستوہ... خوی باوی سہرو..."

حمہد:

"باشہ کاکہ."

شتیکی نادیاری وک ترس و لہرزی لہ دلدا ہوو. دہتگوت شتیکی ساردوسر بہ نیو. مرورہ گہی پشتیدا دی و دہچی. نۆقرہی لی ہل گیرابوو. دہتگوت کەوتوہ تہ جی یہ کموہ کہ جی نابیتموہ. دہیویست رابکا، ہیندیک شت بشکینن و لہت و پەتیان کا. ہہستیکی وک

ترس و غم له دلّی دا ده گهړا. يک ته کان... خيړا خوی گهيانده نښه که. نهوانه ی چاویان لیتی بوو، به سهر سورمانه وه ته ماشای نهو مندالّه دپهاتۍ په یان ده کرد که به گیتو کاسی له روپه پروی نهوانه وه تی په پی. پووشکه کا به لمبوزی نښه که وه نوو سابوون. ده سکه گیایه کی رنیه وه لمبوزی نښه که ی پاک کرده وه. نښه که ی رهنګ خوله می شینه بوو. خاله درسته کانی نامال شین بوون. نهو خالانه هتا له که فله ی نزیکتو ده بوونه وه، رهنګی کی خه نه یی یان ده گرت. ده ستی کی به سهری هیرانه که دا هینار هاته قاوه خانه. چای داوا کرد. چایان بو هینا. خه جیجی هاته وه پیتش چار. خه جیج زور گورابوو. روخساری زهره ببوو. بهره چاری گنجیان تی که وتبوو، به لام سهر و چاری قهله وتر ببوون. دیار بوو زور شه که ت و بیزاره. همد دلّی نار همت بوو. چند دلّو فرمی سکه له چاوه کانی بهر بوونه وه که وتنه سهر میزه که، به لام وه نهو ده چوو که هه رده م ده یه وئ هه تستی. چایه که ی خوارده وه. به نیگه رانی چاوه پی عه لی بوو. چاری له پی یه وه بری بوو. سهر و سه کوتی عه لی له سهری کولانسی وه در که وت. عه لی به که یف نه بوو. رووگرژ بوو. همد به پی یه وه چوو. هه رووکیان بولای نهو جی یه چوون که نښه که یان لی به ستبو وه.

همد:

"چی گوت؟"

عه لی:

"لیم مه پرسه."

همد:

"ناکا خه بری کی ناخوشت پی یی."

عه لی:

"خه بری کی خو شم پی یی."

همد دلّی وه جوش هاتبوو:

"بیلی، بیلی... هه پیتش دلّم خه بری دابوو برا که م... ده زام خه بری کی ناخوشت

پی یه... بیلی."

عه لی:

"نم چوار شه میه ده یانه وئ خه جیجی بهرنه کووزان. ده یانه وئ له کووزان زیندانیی بکه م.

خه جیج ده یگوت به همد دی بلن گه ردم نازاکا. گوناوی خه جیجی قورسه، یانی دادگای نیره

واده لی. نیرازیش ده بن."

نەم خەبەرە لە پێش دا وەك بڕیسكەيكە لە حەمەدی دا. بەلام تاوتێك دواتر حەمەد خۆی كۆكردەو و هۆشی هاتەو بەر خۆی . عدلیی لەبیر چوو یوو وە. لەبەر خۆیەو زەردەیی دەهاتی. تەواری دەشتی چو كورراوا بە دارو بەرد و گژو گیاهە بوو بە یەك پارچە تیشكی زەرد. پێكەنینەكەیی هیتشتا لەسەر لیوان بوو. پاشان لەپەر خۆی هاویشته سەر نەسپەكە. لە یەك لە حەزەدا گۆرا بوو. ببوو حەمەدۆ كێكی دیکە:

"وەپێش كەو عدلی ناغا. تەواو بوو."

عدلی وەپێش كەوت. بە خێراییی لە شار دەر كەوتن. بە دەشتی "هەزارگا" دا تێ پەڕین و گەیشتنە دەورووبەری "دیکیرلی"، لای باغە پرتەقالەكەیی كارا جالی وەسمان.

عدلی جلەوی نەسپەكەیی گرت و راوێستا. تەماشای چاوی حەمەدی كرد:

"چ بوو؟... چ تەواو بوو؟... بە منیش بێت."

حەمەد لە نەسپەكەیی دابەزی. بەزەردە خەنەو دەستی عدلیی گرت:

"لەرئێهە چاوەڕوان دەم و خەجیجێ لەوانە دەستێنمەو."

عدلی تووڕە بوو:

"نەتۆ بەتەواری شێت بووی... ناخر بەرزۆی رووناك لە دەشتی چو كورراوا دەكڕێ نەو

كچەیی لە دەستی ژاندارمە دەریتنی؟..."

(۲۴)

هممهدهك دنيايهك خوشحالتي وه ژور كهوت. جهبار لهو رژهوه كه هممهدي ناسيپوو،
قوت وا خوشحالتي نهديتپوو. عدلي بيچارهش ههروا. هممهدهكوت له خوشحالييان بالي
گرتوه خهريكه دهفزي. جهبارو عدلي بيچاره نهم وهزعهدي هممهديان زور پي خوش بوو. هممهده
له ژورتي دا پياسهي دهكردو گوزانيي دهكوت:

"سيوه سوورهي ههوهل بهر

تامت خوش بوو رهش نههمه

دايكت ليفهي نهدا پييت

مهامت دياره سهرانسهر"

نهگهر تاويك پيشت كهييك پتي گوتبان هممهده نهو گوزانييانه دهزاني، نيمكاني نهبوو
باوهر بكهن. هممهده له جتي له گهل نهو شيهره گوزانييانه نيواني نهبوو.

هممهده گوزاندي:

"عدلي بيچاره... سازهكوت تاودهيهو كهمييك ناههنگي سهما ليته."

بهلام هممهده هميشه واي قسه نهدهكرد. نهو هميشه كهه دوئي و سهنگين بوو، و پاش
ههلهسهنگاندين و ليكهانهوه قسهدي دهكرد.

عدلي بيچاره بيتهوهي قسهيهك بكا ههستا و چوو سازهكهي له ديواي كردهوهو دهستي
كرد به ليدان و به گوتني گوزانيي گشت. همم سازهي ليدهداو همم گوزانيي دهكوت:

"چوووم و ديتم دهركاي ناسن داخرايوو

بسكي رهشي شهويو زيوو تيدهابوو"

حه‌مه‌دیش وێرای عدلی بیچاره ده‌یگوت. چاوی به‌ عه‌لویه‌شهل كه‌وت كه‌ له‌بهر ده‌رگا راوه‌ستا‌بوو، و جووله‌ی نه‌ده‌كرد. به‌ عدلی بیچاره‌ی گوت ئاهه‌نگیكه‌ی سه‌مای "هالای" لێ بدا. عدلی بیچاره‌ ده‌ستی كرد به‌ لێدان، نه‌وانی دیکه‌ش له‌ نێوه‌راستی ژووره‌كه‌دا ده‌ستیان كرد به‌ سه‌ما. پاشان هه‌مه‌د ده‌ستی له‌ سه‌مایه‌كه‌ هه‌ل‌گرت و له‌ په‌نا دیواری دانیشته‌ و پاتلی دا‌یه‌وه. ده‌تگوت ئارام بوونه‌وه‌ی نیه. به‌ قامه‌كان سه‌مای ده‌كرد.

حه‌مه‌د بانگی چه‌باری كرد.

چه‌بار:

"فهرموو شاغام."

حه‌مه‌د:

"روژتیکه‌و نه‌مێ چه‌بار."

چه‌بار:

"چما خه‌به‌رتیک هه‌یه‌؟"

حه‌مه‌د:

"نه‌مێ روژه‌كه‌یه ... ئه‌و روژه‌ كه‌ده‌بێ نیشان بده‌ین چه‌ند پیاوین."

چه‌بار:

"قه‌سه‌كه‌ت بکه‌ هه‌مه‌د ... ده‌ته‌وێ بێتی چی؟"

حه‌مه‌د هه‌ستا. ئه‌و جلکه‌ منداڵانه‌یه‌ی له‌بهری کردبوون، دایکه‌مندن و هاریشتنیه‌ قوژنیک. جلکه‌کانی خۆی له‌بهر کرده‌وه. كه‌وشه‌كه‌ی له‌ پێیدا بوو، له‌ چه‌رمی نه‌ستووری ماراش دروست کرابوو. سوورێکی تاریک بوو. پاژنه‌ی كه‌وشه‌كه‌ی له‌ لاستیکی نوتومییل بوو. پانتۆله‌كه‌ی پارچه‌یه‌کی قایمی ره‌نگ قاوه‌یی بوو. له‌ بازرگانیکیان نه‌ستاندبوو، كه‌ بۆخۆیان رووتیان کردبوو. هه‌مه‌دو چه‌بار و خه‌تیک له‌ شه‌ری کالایی گه‌رابوونه‌وه‌، چه‌ند روژتیکیان چه‌ته‌یه‌ی کردبوو، چه‌ند كه‌سیان رووت کردبوو. نه‌مه‌ش بۆ نه‌وه‌بوو كه‌ پوول و جل و به‌رگ و چه‌ك و چۆله‌ و فیشه‌كه‌کانیان ته‌واو بکه‌ن. له‌و تالانه‌ی وه‌ده‌ستیان كه‌وتبوو زۆر خۆش‌حال بوون. دیسان ده‌یانویست به‌نده‌نی ماراش به‌ستن. قایش پشیتن و قایشه‌ تهنه‌نگه‌کانیان زیوکاری کرابوون. زۆر جوان و به‌ سه‌لیقه‌مه‌ش... پانتۆله‌ قاوه‌یه‌كه‌ی خه‌ت ره‌شی تێدا بوون. ئه‌م پانتۆله‌و به‌رگی ده‌مانچه‌كه‌ی، كه‌رم شۆغلی خانی یۆرووکه‌كان بۆی ناردبوون. به‌رگی ده‌مانچه‌كه‌ی گولنۆزییه‌کی زۆر جوان کرابوو.

فیشه‌كه‌دانه‌کانی دووریز، راست و چه‌پ له‌ خۆی دان. ئه‌و فیشه‌كه‌دانه‌ش گولنۆزی کرابوون. نه‌مانه‌ش هه‌ر دیاریی خانی یۆرووکه‌كان بوون.

جەبار بە نىگەرانىيەوە پرسى:

"چ باسە خەمەد؟... بۆ قسە ناكەي؟"

خەمەد:

"رۆژىكەو ئەمىرۆ..."

خەلىپەشەلىش لەبەر دەرگا دانىشتىبوو پالتى بە دىوارەوە دابوو، و پتەدەكەنى.

جەبار:

"شەلە، تۆ بلى چ بوو."

خەلىپەشەل:

"رۆژى چوار شەممە دەيانەوۆ خەجىجى لە شارى را بەرنە كووزان. دەيمۆي لە رىنگادا لە ژاندارمەكانى بىستىننەوە... خۆشحالىيەكەي ھى ئەوہە."

جەبار لىتوى تەر نەكرد. نىو چاوانى تىك نا. خەلى بىتچارەش ھىچى نەگوت. ئەو ھەر كارىشى بەر كارانە نەبوو.

خەمەد تىگەشت. بەلام وەسەرخۆي نەھىنا. ئەگەر جەبار دلى يەشايايە پىتى گرنگ نەبوو. ئەو لە ھىچ كەس چاوەروانى يارمەتى نەبوو. ئەم قسانە بۆ ئەو لەمىژىبوو خەل بىرون. رۆژەكانى ھەول كە لەگەل خەلى بىتچارە بىرونە ناشنا، خەلى بىتچارە داستانىكى كۆير ئۆغلىتى بۆ گىرآبوونەوە. داستانى پەيدا بوونى كۆير ئۆغلى.

چەند رۆژ بوو كۆير ئۆغلى لەپىش چاوان بوو:

"خىكايەتخوان وا خىكايەت دەكا كە لە قەدىمى زەمان لە شارى بۆلۆ..."

داستانەكە بەر پىشەكەيەوە دەست پىدەكراو كورتەكەشى ئەو بوو كە:

كۆير ئۆغلى تووتكە سەگىكى چكۆلە لە كۆلانى دەبينى. تووتكەكە ھىندە چكۆلە دەبى، ھەر ھىندەي لەپەدەستىك. چوار- پىنج گۆلەسەگ پەلامارى ئەو تووتكە چكۆلەيە دەدەن و دەپەنە بەر چنگ و ددان. بەلام تووتكە چكۆلەكە بە ھىچ جۆر لە مەيدان دەرناچى و دىفاع لە خۆي دەكا، سەرەنجامىش سەگە زەلامەكان دەشكىنى و ھەريەكەيان بۆ لايەك راو دەنى و بۆخۆشى لە رىي خۆي دەروا... كۆيرئۆغلىش كە بۆخۆي چاوى لەو كارەساتە دەبى، لەدلى خۆي دا دەلى: ھەياران!... بىروانە، تەنانەت تووتكە سەگىكى چكۆلەش ئەگەر ئازابى... " نىدى پاش ئەو رۆژەيە كە كۆيرئۆغلى دەپتە ئەو كۆيرئۆغلىيە بىرەروايە، كە پاش ئەوہەي ئەو پىشەتەش بۆ بابى دپتە پىش، رىنگاي كۆي و شاخان دەگرپتە بەر.

داستانى كۆيۈر ئۆزلى سەرئىيى ھەمدى باش راكىشاپوۋ. پاش بىستىنى داستانى كۆيۈر ئۆزلى
جارتىكى دىكەش سوتىندى خواردبوۋ كە ھەمدى خان بىكوزى.

ھەمدە:

"چتە كاك جەبار. بۆچى نىۋچاۋانت تىك ناۋە؟"

جەبار:

"ھىچ."

ھەمدە:

"مەترسە. كارىكم لە تۆ ناۋى."

جەبار:

"ھىچ."

ھەمدە:

"ھىچ چىە؟"

جەبار:

"ھىچ."

ھەمدە:

"باشە..."

جەبار:

"زگم پىت دەسووتى ھەمدە."

ھەمدە ئەم قسەيە پى خوش نەبوۋ:

"ئەتۆش كە ھەمىشە زگت دەسووتى."

جەبار:

"چونكە پىاۋى ھەمدە, چونكە زۆر جوامىرى..."

ھەمدە:

"باشە؟..."

جەبار:

"تۆ بلىنى و نەلىنى ئەمەن ئاگر دەكرم."

ھەمدە:

"پېم بلې بۆ؟"

جەبار دەهرى بوو و نەراندى:

"دەموى بە رۆژى رووناك، ئەمۆش لە دەشتىكى وەك چوكورواوا ئەو كچەى لە دەستى رەو
ژاندارمەيك دەريىنى، ھا؟... ئەمۆش لە دەشتىكى پې لە دى و ناو دەانى... چوكورواوا تەلەيه،
تەلە... تەلەى ياغىيان... ھەر ياغىيەك رى دە چوكورواوا كەوتى، نىدى نەگەر پراو تەو...
ئاو دەگرم. زگم پىت دەسووتى. پاشان ئەتۆ چوكورواواش شارەزا نى. نەگەر يەكى وەك نايب
رەجەبىشت لە گەل بووايه، ديسان قسەيك بوو... ناخ بە كام شارەزاو دەچيه چوكورواوا؟"

جەمەد وەك بەردىك قىت راوشتا:

"ئىستە ئەتۆ لە گەلەم دىيان نا؟ ئەمۆيان بلې."

جەبار:

"ئەم بە پىي خۆم ناچم خۆم بە تەلەو بەكەم."

جەمەد:

"روون قسە بكە. باسى تەلەو مەلەم بۆ مەكە. دىيان نا يە؟"

جەبار:

"نا."

جەمەد:

"باشە. ئەتۆ قسە بكە عەلى بېچارە... ئەتۆ لە گەلەم دىيان نا؟"

عەلى بېچارە:

"ئەم چوكورواوا شارەزا نىم برالە... ئەم لە چوكورواوا دەترسىم. ئەم قازانچم بۆ تۆ
نايى. بەلەم نەگەر بتهموى دىم. لەبەر دلى رەفقى خۆم ھەموو كارتەك دەكەم."

جەمەد مۆرەيكى لە عەلى بېچارە كرد:

"ئاوا؟..."

ئەو شەو نانىان پىكەرە نەخوارد. ھەريەكەى لە قوئىنىك دانىشت و نىوچاوانيان تىك نا.

لەو نىوھەدا عەلىيەشەل لە ھەمووان بە كەيف تر بوو. وەختى خەو ھات.

جەبار:

"نىوھەو، ئەم نىشك پادەگرم."

جەمەدو ئەوانى دىكە نووست.

نیوه شوی جبار هاته ژور سړی همه دو هه لېستانه. هممه د هستاو له جې پیکه کی دا
دانیشت. هیچ خوی لې نه کموتېوو. به توو پېی پرسی:

"چیت له من دهوئ جبار؟... ره فیکایه تیه که ت نشان دا، نیدی ده لیتی چی؟"

جبار:

"کاکه."

دهسته کانی هممه دی له نیو دهستی خوی گرت و دوو باره دوو پاتی کرده وه:

"کاکه."

هممه پیکه نی:

"ره فیکایه تیه که ت نشان دا."

جبار:

"وهره دست هه لگره براله. ناخه کی خه جیچی نازاد ده کهن. بۆخت ده زانی هممه کیس

لایه نی خه جیچی ده گرتی. هممه ده لېن وه لې خان هممه د کوشتوویه... ناخه کی بېری ده دن."

هممه د:

"راسته شاهیده کان شاهیدی یه که بیان وهر گرتو ته وه، به لام سوودی نیه. نه گهر سوودی هه بایه

خه جیجیان بۆ مو حاکمه نده برده کووزان. خه جیج لمر من خه ریکه له زیندان دا ده پزی، بیان

ده مرم بیان له چنگی ژاندارمه کانی ده ردینم. هیچ ناموئ نه تو له گه لم بیتی، نه گهر نهیدی باشته.

نهم ری یه سدی نه وه دی مردنه... پیای ناقل به دهستی خوی، خوی تمسلیمی مردن ناکا."

جبار:

"هممه د، لهو دنیا یه دا هیچ کاریک نیه بۆتی نه کهم. به لام نهم کاره شیتی یه. نهم کاره

یانی نه وه که پیای به دهستی خوی ناگر له خوی به ردا. له هممه بیان زیاتر بۆتو حه یفه براله.

وهره به قسم بکه براله. قسمی من له عهرزی مه ده. تکات لې ده کهم که قسم له عهرزی

نه دهی، دلم نه شکیتنی... نه گهر نه تو وا به خۆپایی بکوژیتنی، ده بیته داخ و لمر دلم ده نیشی

و هدا ناخری عومرم له گه لم ده بی... وهره مه رد به لیتی گه پتی..."

هممه د:

"به خۆپایی خۆت مانوو مه که جبار. به خۆپایی ناموژگاریم مه که... نه گهر سدی سهدیش بزاتم

ده کوژیتیم. همر ده چم. ناخه نه گهر نه من بعم جوړه بریم فایده ی چی؟ به خۆپایی خۆت مانوو مه که."

جبار:

"ئىدى خۆت دەزانى بىرام. ھەرچى بەسەرت ھات ھۆيالى خۆت بە ئىستى خۆت."

جەبار دەستى ھەمدى بەرەلا كىردو چۈرە قوۋىتىك.

شەھەر يەكشەھەر دوۋشەھەر رابردن. ھەمدو جەبار تەماشاي روخسارى يەكترىان نەكرد. لەبەر يەكتر ھەلەدەھاتن. ھەمدە ھەموو رۆژى تارىك و روۋنى دەچۈرە شاخى و ئىۋاران كە دىنا تارىك دەبوو، دەھاتەرە مالتى.

رۆژى سىشەھەر پىش تارىك و روۋن ھەمدە ھەستارە ھەلەپشەلى ۋەخەبەر ھىتا:

"ئەمەن دەپۇم عدلى ئاغا."

عدلى لە جىتى دەپەرپى:

"ئەمە كارە بە تەنيا ناكىرى. ئەمەنىش لەگەلت دىم."

عدلى پىكەنى و لەسەرى رۆيشت:

"پىت را نەبى دەتوانم تەنەگت بۆ باۋىم... تەنەگ ھارەشتن لەسەر خۆتە، ئەمەنىش لە دوور پادەۋەستەم و تەماشە دەكەم. لەكەلەنەك خۆم دەشارمەۋە سەپىر دەكەم. بە لەگەلتى شەكۆفە ئەسپىكى باشت بۆ پەيدا بىكەم. بۆخۆش سوارى نەسپ دەم و لەگەلت دىم. بۆت دەپەرەھىن. دەپى لە نەزىك چىپاي بۆسە دابىنى. دەپى قامىشەلەنەكەش لە پىشتەۋەت بى. راۋەستە. بە ئەمەن بىچمە گەلتى شەكۆفە پىمەۋە."

چاۋەكانى ھەمدە لە خۆشخالىيان بىرسەكەيان دەدا. عدلىپەشەلى لە باۋەش گىرت و ماچى كىرد:

"چاكەى تۆ چۆن بدەمەۋە عدلى ئاغا؟"

عدلى بە خەفەتەرە سەرى راۋەشاندىر بە دەنگىكى خەماۋىيەۋە گوتى:

"كامە چاكە برالە؟... ئەمەن دەمەۋى جىتى خەراپەكام پىر بىكەمەۋە تەۋاۋ."

عدلى بە پەلە ھەستارە رۆيشت. يەك دوو سەمەت دواتر ۋەختى تاۋەلەت دەنگى چوارنالىيى

ئەسپىك بىستارە پاشانىش دەنگى پىرەمە پىرەمى نەسپەكە گەپشە پىشت دەرگا.

ھەمدە ھاتە دەرى:

"بۆى عدلى ئاغا."

عدلى:

"ئەمە ئەسپى زەماۋەندە، ۋەرم گىرت و رازاندەۋە."

ئەسپەكە موروروى شىن و شىرىتى رەنگاپەرەنگى لە مىلى كرابورن. زىن و لەغار و

ھەسارەكەى گولتۇزى كرابورن.

ھەمدە:

"نەسپى زەماوەند."

عەلىيەشەل:

"بالتۆيەكى چەرمىشەم بۆ ھىتاوى. ھەم بە كەلكى بارانى دى و ھەم بە كەلكى..."

جەمەد:

"باشە؟..."

عەلى:

"بە كەلكى ئەوئى چەكەكت نەبىنن... بەخۆتى دادەئى تەنيا سەرت ديار دەبن. زووبە...
با وەدرەنگ نەكەوين."

جەمەد خۆى ھاويشتە سەر نەسپەكە، پاش ئەويش عەلىيەشەل سوار بوو... جەبار لەنىو
دەرگادا راوەستابوو و بى ئەوئى قەسەيدەك بەكا تەماشاي دەکردن. عەلى بىچارەش ھەروا.
روخسارى جەبار زەرد بېوو، وەك روخسارى مردوووان. وەك پەيكەرتەكى بى گيان وشك بېوو.

جەمەد نەسپەكەئى بۆ لاي دەرگا دەنگ دا. بى ئەوئى چاوە لە چاوى كا، خواخافىزى لى کرد:
"گەردنم نازا كە كاك جەبار. عەلى بىچارە نەتۆش گەردنم نازاكە."

جەبار ھەروا وەك پەيكەرتەك لە جىتى خۆى رەق بوو، بى ئەوئى بتوانى وەلامىك بەداتەو.
عەلى بىچارە:

"گەردنم نازا بى كاكە."

نەسپەكان بە سەرھۆزىرى دا غارىيان دا. جەبار ماوەيەكى دوورودرێژ ھەر لەوئى و ھەر بەو
حالە كە بوو، ماوەو.

(۲۵)

باران نم نم دهباری. بارانی روژی تاوو ساو... تاوئیک روونی ده کردو دیسان دهباری یه وه. قامیشه کانی قامیشه لآن تهر بیوون. تاو له لاسکی قامیشه کان به رهو خوار ده خزی. له سه ره گه لاکان زهنگول زهنگول راده وستاو له ژیر تیشکی روژدا بریسکه دی ده دا. شه ودهم له خواره وهی "ستیر" قامیشه لانیکی لسیوو. ریگا که به پشتته وهی شهو قامیشه لانه و بهو بناردها که به داری میترسین داپوشرابوو تی ده پهری. له گوندی "چناره چکول" تیره پین و گیشنه قامیشه لآن. وه ختیک هه تاو هاته ناوا برون. بارانه کهش لئی کرده وه.

عه لی یه شهل:

"چاکم نه کرد شهو بالتویانهم هینا."

حه مه د:

"بۆچی؟..."

عه لی:

"ناخر بارانه که کردیه وه."

حه مه د:

"دیسان دای ده داته وه."

عه لی:

"جی بۆسی لهم قامیشه لانه باشر له چوکوروا و ده ده ست ناکه ری."

حه مه د:

"ئەرى وەللا ئەلى ئاغا، چۆنە ئەتۆ ئەم لايە وا شارەزای؟... دەلتی بەست بەست چوکورارات لەبەرە." "

ئەلی پەشەل:

"وەختێک منداڵ بووم لە چوکورارادا ئەسپم دەدزین و دەمەردنە کتیی. ئیستا تێگەشتی بۆچی چوکورارام لەبەرە؟." "

ئەمەد:

"تێگەشتم کاک ئەلی... خاترجەمی کە بەم جادەیدەدا تێدەپەرن؟." "

شەلە:

"کووزان تەنیا دوو رینگای هەیه کاکە... یەکیان پردی "چوکور" و یەکیشیان نێرەیه. باش بوو کە باران باری... ئیستا رینگای پردی چوکور هەتا ئەژنۆیان قوڕە. گومانم نیە کە بێرەدا دێن. جێ بۆسە لێرە باشتر جارێ دەست ناکەوێ. کاری خۆت دەکە و وەك ئاو خواردنەوه خۆت دەگەینەنێوه شاخی. ئەگەر جەبار دەیزانی جیتی وات دەست دەکەوێ، حەقەن لەگەڵت دەهات." "

بە بیستنی ناوی جەبار، ئەمەد رەنگی تێک چوو.

ئەلی پەشەل:

"بەخوا دەهات، جەبار ترسا... ترسا کە بە رۆژی رووناک لە دەشتایی دا پێتوێ بین." "

ئەمەد هیچی نەگوت:

"ئەلی درێژەوی پێ دا:

"ترسا... ئەوەندە ترسا، مەپرسە... جەبار زۆر زڕینگە، دەیزانی کە هەر یاغی یەك ریتی کەوتووە چوکوراروا، گەرانەوهی نەبوو..."

ئەمەد پرسیاری کرد:

"تەنانت یەك کەسیشیان نەیتوانیوە بە سلامەتی لە چوکوراروا رزگاری بێ؟." "

شەلە:

"تەنانت بەك کەسیشیان."

پێتپێچە کەیان کردووە. بێ هەست و خوست، کەمێک نانیاں خوارد.

ئەلی پەشەل:

"ئەم دەپرۆم بۆ لای شاری و بە دواي ئەوان دا دێم. ئەتۆ پرۆ لە کتیی کەمێک بنوو. لە گەڵ دنیا رووناک بوون و مەرە نێو قامیشەلان. ئەسپە کەت لەنێو ئەندێ قامیشەلان کە لەجێ یەکی نەدیو وەبەستە. پاشان وەرە لێوی جادە. ئەمەن رۆشتم، سەمینی لای ئێوارێ ئەوان دەگەنە نێرە."

شه له خۆی هاویشته سمر نەسپەکی و بەچار نالی بەرو شار لینگى دا. ھەمەدیش سوار بوو و بەرو چیا دەنگى دا. گەیشته پەنا ناوگیتكى بەردین. ناوگە بەردینەكە شار خەراى كۆدبوو. بەلام دیسانیش سەنگەریكى باش بوو. پساو دەیتوانى لەباران دا لە ژنرى دا بھایتسەو تەر نەبى. وەك ئەشكەوت بوو. قوولكە ناوڕەكە پر لە ئاو بوو. بە بەردان پرى كۆدەو. نەسپەكەى لە پشتەوى خۆى لە دار بەرووێك خست. بالتۆیەكەى دەخۆیمو پینچاو لەسەر شو بەردانەكە قوولكەكەى پى پر كۆدبوونەو، راکشا. تاوتك خەوى لى كەوت و لەپر راپەرى. ھەتا بەیانى ھەر ھەو جۆرە راي بوارد.

بەرى بەیانى خۆى هاویشته سمر نەسپەكەو پى پتەونا. گەیشته قامیشەلان. لى خۆرى بۆ نێو پاستى قامیشەلان و نەسپەكەى لە رەگە قامیشك خست.

لە درىتن شەووە تا نیتسا خۆشحال بوو. تەواوى لەشى كوترا بوو و ژانى دەكۆد. پالى بە پۆلە قامیشكەو داو دانیش. ھەو پۆلە قامیشەو زەرگەتە ھىلانە لەسەر ھىلانە ھەلیان بەستبوو. جالجالووكەش لەم قامیشەو بۆ شو قامیش داویان راھیتشبوو.

تاو ھەلات. ھىچ شتێك لە چاوەروانى ناخۆشتر نەبە. شەویش چاوەروانى لە چ وەختێك دا...؟ نیوہەو داھات. گەرمایەكى شەدار دەشت و دەرى داگرت. نێوارە داھات. سیتەرى كێوھەكانى شەو بەرو خۆرھەلات درێژ بوونەو. ھەمەد تەفەنگەكەى تاو داھەو لە قوولكەكە دا لە تەنیشت جادە چووہ بۆسەو. جار جار لە قوولكەكە دەھاتەدەرو تەماشای رینگای شارى دەكۆد. بەلام ھەتا چار برى دەكۆد ھىچ دیار نەبوو. خۆى دەخواردەو. خەرىك بوو كێو و بیابان و ھەو گوللە بدە... پتەونى... كارت بەو چەكە كۆیە. قامیشەلان و جادەكە و ھەو گوللە بدە... لە داخان خۆى دەخواردەو. ئىندى ھەر دەقیقەكە بە سالتك دەكۆزەرا.

پاشان خەنجەرەكەى ھەلگیشاوەستى كۆد بە ھەلگەننى قوولكەكە. بە ھەموو ھیزی خۆیمو ھەلى دەكەند. گەكەى بە مستان دەردەدا. بەھەناسە پر كە غارى داھە نێو پاستى جادەى. بەلام ھىچ دیار نەبوو. ھەروا لەنێو پستى جادەى راوستانبوو و جوولەى نەدەھاتى. زیندەوەر دیار نەبوو. تەماپراو بوو. چو تەفەنگەكەى لەنێو قوولكە دەھیتاوات لە نێو پستى جادەى راوستا. ھیتەدى نەماپو رۆژ ناوابى. لەو سەرى جادەى چەند تارمايى دیار بوون كە دەبووتن. شو تارمايى پانە بەرە بەرە نیزیكتر بوونەو. لەپر دلى داخوړیا. دوو ژن لە پیتسەو چوار ژاندارمە بە داویان دا دەھاتن. بەسپایى خۆى خزانە نێو قامیشەلانەكە. ھەتاو لە كێوھەكەى بەرامبەرى ھەو نێو ناوا بوو و نیوھى ماپو.

سێرەى لە لاقى ژاندارمەكەكى كەلەگەتە گرت كە لە داوى ھەمووانەو دەپۆشت. دەستى بە پەلاپیتكە داھیتا. ژاندارمەكە ھۆراندی و خۆى لە ھەرزى دا. ھەمەد وەك تیربار گوللەى دەباراند. راست و چەپی و ھەو گوللە داپو. ژاندارمەكان گێژ بیوون.

حه مه د:

"هۆۆۆ... ئەمن حه مه دۆكم. ئەو ژنانە بەره لا كەن و بگه پێنه وه."

ژاندارمه كى ديكه ش هۆراندی و كهوت دوو ژاندارمه كى ديكه خۆيان له خنده كێك هاوشت كه پڕ بوو له ئارى ئاوهرۆى جاده. دهستيان كرد به دهست كردنه وه. تاريك داهاات. بارانیش ئم ئم دايداينه وه. ژنه كان بى ئه وهى بزائن ده بى چ بكن، له جى خۆيان رهق رامابوون. ههردوو كيان له ترسان ده لهرزىن. پاشان ههردوو كيان له نيوهراستى جادهى له نيو ئاو و قور دا دانىشتن.

حه مه د:

"هۆۆۆ ژاندارمه كان... بگه پێنه وهو بچنه سهر كارو گوزه رانى خۆتان. نه گهر وه وه به كيش بن هيچتان پى له گه ل من ناكړئ."

هاات وهاواری بڕينداره كان دهرو دهشتى پڕ كړديوو.

حه مه د:

"ره فقه كان تان هه ل گرن و بړۆن... هه ليان گرن و بړۆن..."

ژاندارمه كان ماوه يه ك تهقه يان راگرت. ژنه كانيش كه ميك هۆشيان ها ته وه بهر. ئيراز سيخو رمه به كى له خه جيح كوتا:

"راست به وه خوا كووتر نه كا... ههسته ورده ورده بړۆين بۆ لای حه مه د."

خه جيح ئالاندی:

"چ قيسه ت و نسيبيككم هه بوو پووره ئيراز... با بړۆين."

به بى ههستى ده ره دزه يان دا به.

خه جيح:

"حه مه د."

حه مه د:

"ها تى؟"

تتاريك كى بوو چار چاوى نه ده دی. حه مه د له قوولكه كى ها ته ده رى و غارى دا به نيوه ندى جاده ی. ژنه كان وه ك سيبه ر له تاريكايى دا ده جو لا نه وه. حه مه د گه يشته لايان. دهستى گرتن. نهوانى برده نيو قاميشه لان و پمنا نسيه كه. ژاندارمه كان هيشتا تهقه يان له م لاو نهولا ده كرد. نسيه كه له گه ل ههستى پى يان حيله به كى درى كى كىشا. حه مه د هوسارى نسيه كى كرده وه:

"سوار بن... سوار بن و به دوام دا لى خورن."

وہختیک له قامیشه لآن هاتنه ده ری، ژاندارمه کانیش ده ستیان له تەقە هەل گرتبوو و خەریکی راگرتنی رەفیقه برینداره کانیان بوون.

سوارێک که سەمی ئەسپە کەمی پڕیشکی لێ هەل دەستان، بەرەو بنار دەیکوتاو لەوان تێ دەپەڕی. تاوێک دواتر گەڕایەو. دلی حەمەدی خەبەری داوێو که ئەو سوارە دەبن عەلی بێ.

یەکیەک بەسپایی بانگی کرد:

"حەمەدۆک... حەمەدۆک..."

حەمەد وەلامی دایەو:

"لێرەین عەلی... وەرە."

عەلی بە هەناسەپرکە خۆی گەیانده ئەوان. دابەزی:

"کاک حەمەد، ئەسپە کەمی بگرەو سواری بە. لە پاشان لە گەلی شکۆفە بیدەو بە خواوەنی. لەم بنارە ی رامەو هەستە. سبەینێ وەکیل باشی عاصم هەرچی ژاندارمە یە هەلیان دەگری و وەدوات دەکەوێ. وریا بە دەگیر نەکەوی. دوا یە ئەمەن دەتگەمەو. ئەمەش بە هەر جۆرێک بوو خۆت بگەیهنە گەلی شکۆفە. دوا یەش پرۆ لای ئاکچاداغ... رانەو هەستی... بە تاو برۆ. یاللا بە خوام سپاردی."

عەلی گەڕایەو له تاریکی دا ون بوو.

حەمەد:

"نەم پیاو هەتیجەت لەبەر نابەمەو عەلی ناغا."

خۆی هاویشته سەر ئەو ئەسپە که عەلی یەشەل بۆی هێنا بوو:

"خەجیج... وەرە پاشکۆ یەم."

خەجیج له ئەسپە کەمی دیکە دابەزی و له پاشکۆ یە حەمەدی سوار بوو. له تاریکی دا لینگیان دەدا.

حەمەد چەند جاری رێ لێ ون بوو. دوا یە دۆزیەو. تاو نەکەوتبوو که گەیشتنەو گەلی شکۆفە. راستە رێ چوونە نێو یەندی ناوایی. لەبەر دەرکی مایێک دابەزین.

حەمەد بانگی کرد:

"تۆهۆی... خواوەن مای."

لاوێکی هەژدە سالە دەرگای کردەو هاتە دەرێ. که چاری بهمان کەوت خۆشەحال بوو، و پێکەنی. هات و هەوساری ئەسپە کانی گرت و بردنیه تەویله. ئەسپە کان شەلانی نارەق و کەف بوون.

خه جیج و ئیراز ته زییوون. هه لده لهرزین. له بولینیل دا سه روچاویان نیگه ران و تیکچوو
دیار بوو.

چوونه ژوورئ، ژنه کان ناوریان هه لکردبوو، و له په نای ناگردان دۆشه کیان راخستبوون.
حه مه د:

"خانه خوئ، نه من دوو رۆژه برسیمه."

گوتیان:

"هه ر نیستا، هه مه دۆك، هه ر نیستا."

(۲۶)

عەبدى تىك تەپپىبو، لاراڭ بېبو... لەقاۋەخانەى، رۆژ تا ئىتۈرئ گوتى لە ناۋى ھەمەدۆك دەبوو. زمانى خەلگى تۈرۈرەكە نەبوو كە پتۈنئ زارى بېبەستى.

لە داخان خۆى بىسەر پىتۈە رانەدەگرت. نەيدەتۈانى لە جىيەك دانىشئ و ھەلئەمورى. لە قاۋەخانەى تۆفېق ئاغە ھەلەدەستار دەچۈرە دوكانى مستەفاغا ماراشى... لەوتش را ۋەپئ دەكەوت و دەچۈرە مالى "رەمزى كەلەشىر"ى سەوزى فرۆش، لىرەش بەند نەدەبوو و دەچۈرە لای نەحمەدئاغەى سىياسەتبارى ەمرىزەنۈوس. رۆژ تا ئىتۈرئ نەمە كارى بوو... وا زۆرىلئ بېبو كە نۆرە قسەى كەسى نەدەدا:

"نەورە دىتان، خۆ باش دىتان؟... ھەر دەتەنگوت مندالە، بەلام نەمەن دەمزانى چ جانەۋەرئىكە، نەمەن دەمزانى چ يەزىدىكە. ئىستاش نەورە پىتان دەلئىم نەگەر زووتر نەبزوون، نەو يەزىدە لە كىتۈان ھكۈومەتلىك دروست دەكاو كار لە كار دەترائى... خاترجەم بىن دروستى دەكا... ناخر كەستىك كە پىت و ملكى باب و باپىرى مەن، مەزراۋ زەۋىى باب و باپىرائم لەنىتۈ دېھانتىيەكان دا دابەش بكاو جىئۈنى بۆ بگرت، چىى لە ھكۈومەت كەمترە؟... ئىستا راۋەستەن با سەبەنى بە رەسمى ھكۈومەتەكەى دامەزرىتى... ھەزار تەلگرافم زىاتر بۆ نەنكەرە لى داۋە، بەلام ھەروا بزاند... بە خۋاى لە ژوررى سەران نەسلەن سەرم لەكارى نەم ھكۈومەتە دەرنانچە. ناخر چۆن نەو ھەموو خەلگەى لەو كىتۈانەدا بۆ ياغىيەكى سەركىتۈان خۆراپى كەردە؟... ناخر ھكۈومەت بۆ دەپئ دەسبەجئ قشۈون نەنىرتى و رەگ و رىشەى نەم بى نامووسانە دەرنەھىتئ؟ پىتان وا نەبئ دەمەوى خەراپەى ھكۈومەتتان پى بلئىم. حاشاۋ مادەللە، زمانم لال بى، حاشا، مەمكىن نىيە... بەلام بۆ دەپئ ھكۈومەت ئىمە بكاكە دىلى دەستى مستىك ياغىى سەركىتۈان؟... ناخر ھەيف نىيە؟... بەخۋا ھەيفە، بە پىغەمبەر ھەيفە..."

به یانیی رۆژی دووهم ژاندارمه برینداره کانیان هینایهوه شاری. مهسه له که کهوته سهر زارو زمانان. هه موو کەس لایه نی چه مه دۆکی ده گرت. عهبدی خانیش له نیوه پاستی بازاری دا به دهووری خۆی دا ده سوو پراو خۆی ده خواره وه. تووشی هه رکەس بووایه دهستی پێ ده کرد:

"پیتانم نه گوت؟"

ناشناو ناتاشنا بۆ نهو فدرقی نه ده کرد. پیتشی به هه مووان ده گرت و ده پرسی:

"نەمن به نیوه نه گوتبوو؟"

پاشان چوووه قاوه خانهی تۆفیق ناغاو دانیشته. سهری له سهر میژه که داناو هه روا دۆش دامه. نانی نیوهرۆشی له بیر چوو. هه روا وه نهوژی ده دان که یه کینک له پیاوه کانی عهلی سه فابه گ به دواي دا هات:

"ناغام کاری پیتانه."

عهبدی به قالب گرانی سهری هه لپری و به بیوازی یه وه پرسی:

"چی؟"

ناغام گوتیان ته شریفت بیته مائی ئیمه.

عهبدی هه لستا. سهری دیتشا. وهخت بوو به تهقی. عهلی سه فابه گ هه تا بهر ده رگا به پیتشوازی یه وه هات و دهستی وه بن پیلی دا:

"وه ره خان، فهرموو بۆ ژوورئ. به جارتیک ئیمهت له بیر چوو وه."

عهبدی سهری هه لیتا. چاوه کانی ببوونه دوو پیااله خوین. ماوه یه کی زۆر ته ماشای چاری عهلی سه فابه گی کردو هیچی نه گوت. پاشان له نه کاو دهستی پێ کرد:

"نەمن نه مگوت؟"

عهلی سه فابه گ زه رده یه کی هاتی:

"ئیتا وه ره ژوورئ، وهخت زۆره بۆ قسان."

"نەمن پیتانم نه گوتبوو؟"

هه تا له پلیکانه کان وه سهر کهوتن دووستی جار راوهستان بۆ نه وهی عهبدی خان به سیته وه. چوو نه ژوورئ. عهبدی خان به ناخ و نۆخ خۆی هاریشته سهر مۆیله که:

"نەمن نەم گوتبوو؟"

قاوه بیان هینا. نهیده توانی فنجانی قاوه کهی له دهستی خۆی دا راگرئ. دهستی به خواره نه وهی قاوه که کرد. قاوه به لاله غارهی دا ده هاته خوار. عهلی سه فابه گ هات، له په نای دانیشته و دهستیکی به ریشی دا هینا:

"ئەو ەت ەردە ەبدىخان؟ ئىستا ئەو ەرىزەيە چيە؟ ئەتۆ ئاخەكەي ئەم شارە بە سورتاندن دەدەي. دەتەئى ەككومت قشون بئىرى؟... ئاخىر بۆ شارەكە ەدەي نىە؟ ئاخىر دلت دى؟... خۆ بە خاترى دوو ەرامزادەي كىئى ناكىئى شارىك بەدناو بەكەي."

خان چەند ەناسەيەكى ساردى ەل كىتشا. بە خەفەت خواردنەو ەرى راوەشاند:

"پىت وايە ەبدى بۆخۇشى دەزانى چ دەكا، بە قورىانت بىم؟ پىت وايە ەبدى ەال و بالىكى ماو؟ دەيەئى مەن بەكۆزى. بەخا ئەگەر بىللى زىننوو بىتىم. بىم وەزەمو دەتەئى چ ەؤش و گۆشەكەم بۆ وەمىتى؟ دەست و لاقەم تىنيان لەبەر براو. دەزانى بە چى ناپە ەتەم؟ پىت وائەبى لە مردن دەترسم، بە ەيچ جۆر. بەو ناپە ەتەم كە ەككومتىكى وائەل ئەستور بە بستەنداللىك ناوتىرى. كۆرە لەو ەش گەرى، دلت لە شتىكى دىكە زىاتەر لە ەمورى ئەمانە ناپە ەتە ەلى سەفابەگ... چووەتە دىئى زەوىيەكانى دابەش كەردو گوتوويەتى ەبدى سورتاندو ەل قسانە... ئەگەر ئەتۆ لە جىئى مەن بايەي ناووت ئەدەگرت بە قورىانت بىم؟ ئەو يە كە خەل چاوانم تاراو. دەترسم... بەلام ئەكا پىت وائەبى لە مردن دەترسم... بە ەيچ جۆر... ئەجەل ەقە بە قورىانت بىم. ئەمىرۆ ئەبى سەبىئى، سەرەنجام ەر دەگاتە سەرت... ئەجەل وشتىكە لەبەر دەركى ەمورى كەس دەكەئى. بەلام دەرەنگ و زوى ەمە... بۆيە ئەمەن لە مردن ەيچ باكم نىە، بەلام دلت بەو ناپە ەتەم لەو دەترسم كە ئەمىرۆ ئەو بىي دايك و بابە ەات زەوىيەكانى مەنى دابەش كەرد، سەبىئىش يەكەك دى زەوىيەكانى تۆ دابەش دەكا، دووسەبەش يەكى دىكە پەيدا دەبى زەوى و مەزراي ئەوى دىكە دابەش دەكاو ەر بەو جۆرە. جا بزانە ئاخەكەي بە كۆئ دەگا... ترسى مەن نا ئەو يە ەلى سەفابەگ."

ەلى سەفابەگ دەستىكى لە شانى ەبدى دا:

"نا ەبدىخان، نا... وائە كە تۆ فەر دەكەيەو. خەيالت تەخت بىي. ئەوان بە سزاي خۆيان دەگەن، خاترجەم بە."

چاوەكانى خان بىرىسكەيەكيان داو دەم و چاوى خۆشيان تىزا:

"لەو دەترسىم سەبىئىش نۆرەي تۆ بىي... دلت ەر بەو ناپە ەتە. با ەمورى كىئو بەندەنەكان بە دەست ياغىيەكانەو بىن... باشە با بىن، بە مەن چى؟ چەندىش دەبىن با بىن... ئەمەش گەنگ نىە بە قورىانت بىم... ئەو يە مەلى دەترسىم ەرزە، ەرز... مەزراكان... ئەگەر دىئەئىيەكان لە كەللەيان بدا، تازە پىشيان پىي ناكىرى. ئەمەن لە ئەجەل ناترسم. لەو يە دەترسىم ەلى سەفابەگ، ئىدى خۆت دەزانى ەلى سەفابەگ. بەلام ئەگەر لەمەن دەپرسى، ئەو ەتەو ەرچەندى زووتر بىرى، ديسان دەرەنگە. ئەو ەتەو تۆيىكى چاندە كە ئەگەر بۆي

بگړئ، خه تر ناکه. مده لږه وخت به فېرې بچې... مده لږه وخت له دېست بچې... خه لکې
گوندي وايوايش هه موويان لايه نگرې نهون."

عديسه فابه گ بابه خې پې نه ده داو پته ده کني:

"ده زانم چته خان، ده زانم... ده قته... به لام مېترسه، نه مړې نه بوو، سېدينې، قهولت پې
ده دم سړي دېرې و دېه پېتن له بهر دهرگاي ماله کت هه لې ده واسن... مېترسه. وه کيل
باشي عاصم به گوردانيک ژاندارمه وه "برايه پرېش" به په غا کس داو ته لې به وه به دوايه وهن...
ژاندارمه کانېش نه بن، هر برايې پرېش مشووري ده خوا، له ياغي به کونه کاره کانه، بست به بست
ته وای نهو کيترانه شاره زايه، هه موو رې و شوي نېکي ياغي گه رېي وه ک ناو له بهر. پېم گوتوون
سړي هه مې دژکې بېرې و به سر دار خېزه رانيکيه وه کهن و بېه نه له بهر دهرکي مالي
عېدي خان بېچه قېتن... هه رواش ده کهن."

عېدي خان:

"نهو بږيه نابې تاقه رږژيکي دیکه ش زیندور بېتنې... ته نانه تاقه رږژيکېش...
نېشه للا وه کوت وا دې... نېشه للا."

عديسه فابه گ:

"نېشه للاو ماشه للاي نيه عېدي خان، مسوگره، مسوگره. چما برايې ره شي ناناسي؟."
"بږجي؟"

"هر نهو برايې پرېش."

عېدي خان که ميک روحی هاته وه بهر، هوميديکي پيدا کردبوو:

"برايې پرېش ده رږستي دې، لتي دنيا. نه تو کاري وايوايت به کوي گهياند؟"

عديسه فابه گ هاته نېو قسه که يوه:

"لهو وه ختو که کالايي کوژراوه کاره کانم ناجوورن. دېهاتي به کان ساميان شکاوه. نه گهر
وه زعه که هه روا بړوا..."

عېدي خان:

"با نهو هه تيوه بکوژري، نهو ده م..."

عديسه فابه گ:

"ده کوژري."

(۲۷)

هاواری دیتھاتییه کان له دهستی ژاندارمه کان گه‌یشتبووه ناسمان. ژاندارمه کان بۆ گرتنی
حه‌مه‌ده‌ستووری یه‌کجاری یان پێ درابوو:

"حه‌مه‌دۆک ده‌بێ بگه‌ڕێ. به‌مردوویی یان به‌زیندوویی ده‌بی ته‌حویل بدرێ... نه‌گه‌ر نا..."
به‌لێ ده‌ستووره‌که‌ رسته‌ی "نه‌گه‌رنا" شی تێدا بوو، و نه‌وانه‌ی نه‌و جۆره‌ ده‌ستووره‌یان پێ
بوو. ده‌ماری دیتھاتییه‌کانیان ده‌ردتێنا. هه‌موویان دارکاری ده‌کردن... ژن و مندالیشیان...
ته‌واوی دیتھاتی کێپاره‌ی هاواریان لێ به‌رز ببوو. که‌س نه‌یه‌ده‌زانی هه‌مه‌دۆک له‌ کوێیه‌.
هیچ که‌شیش حازر نه‌بوو به‌ دوا‌ی دا بگه‌ڕێ... نه‌وانه‌ی وه‌دواشی ده‌که‌وتن، ژاندارمه‌کانیان
هه‌تله‌ ده‌کرد. هه‌مه‌ده‌ نه‌و که‌چه‌ بێ گوناچه‌ی له‌ ده‌ستی ژاندارمه‌کان ده‌ره‌یتنا بوو، و نه‌مه‌ ببوو
به‌ داستانێک له‌ ته‌واوی دیتھاتی کێپاره‌و ناسیاب چه‌شه‌دا زار به‌ زار ده‌گه‌راو له‌سه‌ر نه‌م
داستانه‌ش زۆر داستانی دیکه‌یان ساز کردبوون. هه‌مووان کارو گوزه‌رانیان وه‌لانا بوو، له‌ ده‌وری
یه‌کتر کۆده‌بوونه‌وه‌و باسی هه‌مه‌دۆکیان ده‌کرد. دیتھاتییه‌کان لانی که‌م رۆژێ دوو پارچه‌ شیعو
گۆزانیان له‌سه‌ر نه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ داده‌نا.

دوو رۆژ دوا‌ی کاره‌ساته‌که‌ی قامیشه‌لāن بوو که‌ ژاندارمه‌ هاتنه‌ ناسیاب چه‌شه‌. نێچاوانیان
ده‌تگوت که‌که‌ی تاله‌... ده‌سته‌یه‌کیان چوونه‌ مالتی دورموش عه‌لی. نه‌و پیره‌پیاوه‌یان له‌به‌ر
ده‌رکی ماله‌که‌ی گرت و کێشایانه‌ به‌ر پرسیاران. به‌لام نه‌یان توانی یه‌ک قه‌سه‌شی لێ ده‌رکێشن،
هه‌رچی لێیان ده‌پرسی و هه‌ره‌شه‌یان لێ کرد فایده‌ی نه‌بوو. دایانه‌ به‌ر قۆنداغه‌ تفه‌نگان. ژنه‌که‌ی
وه‌ک مریشک به‌دادو پۆرۆ به‌ ده‌وری دا ده‌هات و سنگی خۆی ده‌کوتاو هه‌رچی به‌ زماندا ده‌هات به‌
ژاندارمه‌کانی ده‌گرت. قۆنداغه‌ تفه‌نگێک ته‌ویشی بێده‌نگ کرد.

په پياو و پوړيزيان نوقمى خوږين له هسارى ماله كميان دا به چي هيشتن و چوونه زگ نمواني ديكه. همتا نيواري به شيكي زور له ديهاتييه كانيان داركاري كرد. شموئ له مالي عمبدى خان ميوان بوون. هم موو به يانيان سر له موئ داركارييه كميان دهست پي ده كرده وه. ژاندارمه كان له داركاريش ماندوو بيوون. نيدى هموسه لى داركاريشيان نه ما بوو. به لام چاره ي هم موو دهر دان پهيدا دهبي. ديهاتييه كانيان ناچار كرد له يه كترى بدن. له سر هم مدوك نه شكه نچمو بازار وه باگردان به سر ديهاتي كتياره ي دا تى ده پيري و به ره لووتكه ي شاخى ده چوه پيش.

همه مدوك په ناي بؤ "على كؤ" بردبوو. على كؤ كتيو كه هستم، شاخاوى و به سام. على كؤ، لاني شورى شاخ دريژو رنك شينه. به رده كاني تيژو دين، وهك خه غهر. شو كتيو پيدا ريشتنى ناكري. به رده كاني دهست و لاقى مړو هله ده دين. بيستو تانه كه ده لين: كتيو به رده نه ستى يان؟... على كؤ كتيو كي وايه. له نيزيك لووتكه كى داره كان كه مترو كه متر ده بن و هيشتا ماويه تى بؤ لووتكه كى، كه نيت دارى پتو نابي نري، لووتكه كى رووتن و به ردى ساغه، به كپارچه شاخ... چوار فسل، شو لووتكه يه به فرى لى ناپري.

"على كؤ به رزه لووتكه ي به فراوى

به شو له سرمان نانون له ناوى"

همه مد هر له سرده مه وه كه ده چوه راوه شور، شم كتيو به رده به به رده نه شكوت به نه شكوت و شاخ به شاخ شاره زابوو. راست له لووتكه ي على كؤ نه شكوتيك هه بوو. به لام شم نه شكوتو ريگاي بؤ نه ده چوو. ده بو به سر شاخيكى پيتسه ده گزى دا خوت خزانده بيهو به زگه خشكه و سر كهوتباى تا ده گه يشتيه نه شكوتكه.

كاتيك له گه لى شكوفه وده كهوتن، وه زعيان گؤرا. ژاندارمه كان له چوار لوه به دوايان دا ده گه ران. خه به ريان هه بوو كه برايمه شيش به دوايان وه يه. شوان و گاو و داركه و جو تيار هه مويان خه به ريان بؤ همه دينا. هر چي روى دابايه، همه د به كم رؤژ ناگادار ده بوو. نيزازو خه جيچ زور ماندوو بيوون. لاقيان ماسي بوون. هر يويه به ناچارى شو ان له گه لى شكوفه ما بوونه وه. ژاندارمه كان و برايمه رهش، گه لى شكوفه يان راده مالى و به ره لووتكه ي كتيو كان ده چوونه پيش. شوانى خالى على بيچاره خه به رى بؤ همه د هينا كه: "تيو له گه مارودان... نه گه نه توانن رابكن كوژرانتان مسوگره."

نمى اتوانى رابكن. به به يانيه ك شم ده ستى پي كرد. له چوار لوه هير شيان دينا. همه د فيشه كه كاني زور به ژميرو له سره خخو خمر ده كرد. تنيا لهو كه سانه ي ده دا كه نيزيك ده بوونه وه.

وه كیل باشی عاصم له پهستا دهی نه پراند: "تسلیم به."

همه د جوابی ده دایه وه: "باشه" و سر له نوی دهستی به تهغه ده کرده وه.

قه دی کیوه که پر له ژاندارمه بوو که له جینگای خۆیان نه ده بزووتن. تهنهنگی همه د گهرم داهاتبوو، و گولله یه که له لوله ی تهنهنگه که ی دا گیری کردبوو. بۆ نه وهی تهنهنگه که ی سارد بیتوه له گلی راکرد. همه د به ده مانچه دهستی به تهغه کرد. خه جیج له ترسان وه که میتوؤ که ده له رزی. همه د پینه که نی. همه د شه لالی شاره ق بوو. ناره ق له بن ههنگلی و له مووره که ی پشتی هه لده چۆراو که فی ده کرد. ناره قی وشکه وه بوو له سه ر مووره که ی پشت و نیوشانی ببوو شه زوره.

نیراز یارمه تیی همه دی ده دا. زۆری پین نه چوو که تهنهنگه که ی بۆ فینک کرده وه گولله که ی له لوله که ی دهره یناو دایه وه دهستی همه د. همه د وه ختی که تهنهنگه که ی وهرگرتوه زۆر خۆش حال بوو.

لای نیواری - دیار نه بوو له بهرچی - نه وان دهستیان له تهغه هه لگرت. نه مه یه کیک له شپوه کاره کانی برایه پرش بوو. ده بوو تهغه راگری و وا نیشان بدا که دهستیان له شه ر کیشاره توه. بۆ نه وهی که مارو دراوه کان هه ست و ریگایه کی دهر باز بوون بۆ خۆیان پهیدا بکه ن و نه مانیش بیانده نه بهر ده سرتیژ. همه د له ر که له که حالی بوو.

ژاندارمه کان و داروده سته ی برایه پرش دهستیان کردبوو به خزین و چوونه وه خوار. قوونه دزه و چوونه خواره که یان دیار بوو. نه مه دهره تینکی باش بوو بۆ لیدان و دهره پراندنیان. هیرش بۆ سه ر نه و که سانه که خه ریکی پاشه کشه ن ریگایه کی باشه بۆ لیدان و پرش و بلاو کردنیان.

همه د به ناره ته کیشان له سه نگه ره که ی دهره پر و بۆ لای نه وان سه ره و ژیر بووه وه. خه جیج به دوا ی همه د دا دهستی به هات و هاوار کرد. همه د گوئی پین نه دا. نه وانه که ده یانندی همه د له سه نگه ره که ی هاتوه ته دهر و به تهغه گردن که وتوه ته سه ریان، پینان پیوه نا. هه تا خۆر ناوا همه د به دوا یانه وه بوو. کاتی که گه رانه وه نیوه شه بوو. خه جیج به گریان وه دهستی له نه ستوی همه د کرد. نیراز خه جیجی گرت و له همه دی پچری یه وه:

"چت لی قه و ماهه سردوت مرئ؟ چا دنیا خه راپ بووه؟ شاخ رچ بووه، کاری یاغی هه ر نه مه یه... که سیک میترد به یاغی یان بکا ده بی شه جزره ناره حه تی یانه ش له خۆ بگری... لی و به ره... قه ت کهس نه مار، خۆ کو په که تزی له ژاندارمه کان نه ستانده وه که لئی بی به به لا..."

همه د:

"ده مه وی شتی کتان پین بلیم."

نیراز:

"بلئ."

حه مه د:

"نه گهر ليره وه ميتنن وه زعمان شړه، ده بڼ هه لټين و شونمان ون كه ين، ههر جوړيك بڼ ده بڼ بچينه عدلي كڅ، چواره وورمان ژاندارمه گرتوبه، هيچ ريگاي ديكه مان نين. به شي حموتوبه كمان خواردن پي يه. به دوو روژ ده گه ينه عدلي كڅ. نه من جنيده كه له عدلي كڅ پي ده زاتم. ده چينه نه وي و ده يكه ينه مال. نه وي به كه س نابيينر ټيموه. نه من روژيك لهو روژانه كه ده چوموه راوه شوور، شونين شوور يكي بريندارم هه ل گرتوبو. هه روا كه به شونين هه يوانه كه ده ده پوښتم، له پر به سهر نهو جيتگايه ده كه وتم. ده توانين هه تا ماوين له وي بڼين."

خه جيج:

"نه كه هه تا ماوين، هه تا نهو روژه ي لښ بوور دني گشتي ده ده چي. ده لټين لښ بوور دني گشتي ساليكي ديكه ده ده چي. ده لټين حكومته ده يه وي روژي هاتنه سهر كاري خوي بكاته جيتون و لښ بوور دني گشتي ده ريكا، هه تا نه وي روژي..."

حه مه د:

"لښ بوور دني گشتي... به لام نه من ده بڼ له پيشدا نهو كاره ي ده مه وي بيكه م، بيكه م... پاشانين... ده چمه يژرگير."

حه مه د بيده ننگ بوو. شوو ده نكي له پر ده رنه ده هات.

حه مه د:

"هه تا روژي لښ بوور دني گشتي كاري خوم ده كه م."

خه جيج:

"نيسه لا ده يكه ي... نه گهر له كونه مشكانينش دا خوي بشاريته وه."

حه مه د:

"هه ستا بڼين."

وه وي كه وتم، سهر ما بوو. هه ساو بوو. نه ستيره كان ده تگوت به ناسمانوه به ستوروني و سبي كراونه وه. لك و پزي داران تهر بوون، هه تا پتر ده پوښتن تهر تر ده بوون. خه جيج ويستي بنالټين، به لام دداني به جهرگي خوي دا گرت، بوون به ژني ياغي يان ناسان نيه. ژني كابر اي ياغي ده بي زور شتان له خوي بگري. به پاريزو بڼ نه وه ده نكيان له پر بيته ده وه هه ستا پتيان يان بيستري، ده چرونه پيش، لكه دار سهر و چاوياني هه ل د ريبوو. هاتنه خوراي. خه ريك بوو هه تاو بكموي. روخساري حه مه د نيوه تاريك و نيوه رووناك بوو، له گه ل خه جيج چاويان تيك هه ل نه نگووت، تيراز نه واني ههر له وي به جني هيشت و خيرا دوور كه ومته وه له پشت گاهه ده كان ون بوو.

(۲۸)

وه سهر که و تن بۆ لووتکه ی عه لی کۆ دژوار بوو. بمرده کان وهك بمرده سماءه دست و لاقیانیان خواره بوو. سهریان له گێژوه ده هات. له خوارێ، خاردهشت له نیتو هه وران دا هینده ی له په ده ستیک دیار بوو. پینج گوندی خاردهشت لهو نیتوه دا ده تگوت پینج خالنج. گه یشتنه بن شه شاخه ی که نه شکمه و ته که ی له سهره وه بوو. هه مه ده ده ی توانی دوو جاریش بچیتته نه شکمه و ته که و بگه ریتته وه، به لام شه و ژنانه ده بوو چ بکه ن؟ هه سته م بوو.

هه مه ده:

"نیتو هه ر لیره بن، نه من له پینج دا باره که مان ده به مه سهرێ و پاشان دیم نیتو هه ده بم." هه مه ده وه رێ که وت. ژنه کان له رۆیشتنی هه مه ده به سه ر شه دیواره به ردی یه دا سهریان سوپ ما بوو. هه مه ده به نیو سه عات گه رایه وه. پینکه نین له چاوه کانی دا دیار بوو: "له خانوش باشتره، قایم تره... هیلانه هه لۆیه کیشمان له ته نیشته، دراوسی هه لۆیانین." ده ستی خه جیجی گرت و هه لی هینا:

شه تۆ وه ره، پوره ئیراز با لیره بن هه تا نه من ده گه ریتته وه. ده مه وێ شه تۆ بۆ هه لۆیه کان به رم با بشخۆن."

خه جیج ترسا:

"ده بۆ لهو دیواره ی وه سه ر که وم؟"

هه مه ده:

"شه تۆ کارت به دیواری نه بین، خۆت به من بگه ر." ده ستیان کرد به خزین. خه جیج چاوی له ره شه وه ده هاتن. په ك دوو جاری زیراند. هه مه ده ته شه ری لی دا. وه سه ر که وتن.

ئىراز چاۋەرى نەبوو. ھەستار ۋەرى كەوت. ترسا. دەستەكانى نەۋەندە مەندوو بېوون
دەتگوت خەرىكن لى دەبنەۋە. بەلام ۋەختىك ھەمدە دەيەويست بىگەرپتەۋە سەرى، دىتى نەو
ۋەسەر كەوتەۋە:

"ئەتۇ زگماك ياغىي پورە ئىراز."

"ئەدى... زگماك."

زاركى ئەشكەۋتەكە نەۋەندە فرەۋان نەبوو كە بىزانن ھەرسىك پىكەۋە بىچنەژوور.
ئەشكەۋتەكە قورۇ بوو. دىژو بوو. گلى بەردەركى ئەشكەۋتەكە گلىك بوو بە وردى ۋەك ناردو
بە رەشى ۋەك خەلوز. سەر ئەم گلە پەر لە جىقنە بالئە بوو. دىۋارى ئەشكەۋتەكە خەت خەتى
سپىي پىدا ھاتبىرونە خوار.

ھەمدە:

"ھەتا ئەمىرۇ بىنيادەم پىتى دىرە ئەناۋە."

ئىراز:

"باشىر."

خەجىج:

"ئىرە دىتى ئىمەيە."

ئىراز:

"مالى ئىمەيە."

خەجىج لە خوشىيان چاۋى پەر بېوون لە فرمىسك:

"ياللا راست ۋەبن مالا كەمان رىك و پىك كەين."

ئىراز:

"ياللا..."

ھەمدە:

"ئەمەن دەچمە دىتى. ئەم دەمانچەيەتان لە كن بى. دەبىن ورياي خۆتان بىن."

خەجىج:

"ئاۋىنەمە كم..."

ئىراز پىكەنى:

"ئاي جىئىلى، ئاي..."

خه جیج:

"له گهل سهرینیک و دوو لیغه، پیاله یهک و مهغه لیک و سیلیک و شارد... نییدی نهوی دیکه ی سلامه تیت. بۆخۆت ده زانی."

خه مه د:

"به خوام سپاردن."

نیوه شهو بوو که خه مه د گه یشته مالی عه لی دورموش. پیریژن ده رگای کرده وه. هه ر که چاوی به خه مه د کهوت، به سس، سس برديه ژوور.

خه مه د:

"چ بووه دایه حۆری؟"

حۆری:

"سس... دهنگ مه که."

خه مه د نییدی زاری هه له نه پچری.

پیریژن چرا فتیله که ی هه له کرد. په غه ره کانی توند داخست و چووه ده ری. سوورپکی به دهوری خانووه که دا، که سی نه دی هاته وه ژووری:

"رۆلهم... چۆن توانیت بیه نیو دی؟... دی پر له ژاندارمه یه. مامه عه لیتیان له بن داران دا کوشتوه. به سته زمان ریشیان ده گرت و به سهر زهوی دا رایان ده کیشا. هه موو دتهای یه کانی شیان دارکاری کرده. هه مووی نه مانهش کاری نهو یه زیده ریش بزیه. ناخه که ی نه ت توانی بیکوژی و ده رچوو... خه بهری تزیان له مامه عه لیت ده ریست... مامه عه لیت گوتی نه من خه بهرم نیه. نییدی وه بهر قۆنداغه تفهنگانیان دا. نه وه نه دیان لی دا که هیشتا له جیتی دا کهوتوه. له منیشیان دا. هه موو گیانم رهش و شین بووه. زووتر نهو یه زیده بکوژه."

خه مه د:

"عه لی یه شه ل خه بهری چیه؟"

پیریژن تووره بوو و دهنگی لی هه لیتا:

"ناخه چت پتی بلیم؟... نه تو هه رچی به سهرت دی خه تای خۆته... به خوا بزیه ده بی به چه قۆیه کی کول کول سهرت به رن... نهو وه ختی له بهر ده ستت دا بوو گۆم بیکوژه، به لām به قسه ت نه کردم و نه کردم... ئیستا بووه ته نۆکه ری عه بدی خان. عه بدی خان خانووه که ی تۆشی داوه بهو. ده بوو هه ر نه وده م که پیم ده گوتی به قسه ی منت کردباو کوشتبات. ئیستا شوینی تۆی هه له گرتوه. وه پیتش ژاندارمان کهوتوه شوینی تزیان بۆ ده گیتی. بووه ته گزیری

عبدی خان. حیساب و کیتابی خان شو بسمه ری راده گا. همه مو دیتهاتی به کانی به ژاندارمان به کوتان دا... همه مو خمتای تویه همه د. پیم گوتی بیکوژه.
"عه لی به شمل له کوئی ده بی؟"

"ده تهوئی له کوئی بی؟ له ماله کدی تو، دوتنی ژن و منداله کمش هینا و دایه زرانندن. نیستا ده بی ژنه خوین تاله کدی شو همرامزاده به بی له مائی دوونه ی خۆشه ویستم بژی. به خوا دلم پره له خوین. له داخان همر وشک بووم. نازاتم بلیم چی. همدروا تهماشام کرده و خۆم خوار دوه تهوه."
همه د:

"نهمن ده چمه وئ."

همه د هه لتا.

پیریژن:

"نهوئی پره له ژاندارمه. به سپایی بچوو نهو سه گبابه ی بکوژه و هه لئ."
همه د هاته دهر. گه یشته خانوه کدی خوینان. بۆنی شیر کولیو و گویره کدی به بهر هه للاهات. بۆنی گیای به هاریشی هاته بهر لووتی.
همه د:

"عه لی ناغا، عه لی ناغا."

وه ختیک عه لی گوئی له دهنگی همه د بوو، له جیسی ده ریبری، له دلی خۆی دا گوئی: "همه د حه نمن شیت بووه... حه نمن."
به په له له ژورور هاته دهر. به ده ست همه دی تی گه یاند که ده نگ نه کا. بۆخۆی به ده نگ ی بهرز دهستی کرد به قسه کردن:

"زۆر به خیر بیی برام... چی؟... حه مه دۆک؟... حه مه دۆک له ناکچاداغه؟ چهند چاک بوو که خه بهرت داین، نیتمه ده مانه ویست له لای "سپی به قه لا" شوینی هه لگرین. همر بژی کاکه. سوپاست ده کم."

پاشان به گوئی همه دی دا چپاند:

"تو بچوو بۆ مائی عه لی دور مووش، نهمنیش نیستا دیم"

پاشان چروه ژووری بۆلای ژاندارمه کان:

"کابرا بای داوه تهوه بۆلای ناکچاداغ. لهوئی وه که وباره ده کری به دهستان بیگری. نیستا به کیک له پیاوه کاتم خه بهری بۆ هینام، نیس دی کاره که مان ناسان بوو. ده توانین شوینی نهو بی نامووسه هه لگرین. لهوئی گه مارۆی بدن و کاره کدی بهک لا بکه ن. نهمن ده چم مزگینی به

ژنى عبدې خان دەدەم و دەگەرېسمه". هاتەدەرئ، شەوەكە زۆر تاريك بوو. لە نازايەتیی
حەمدە سەری سورماوو. وەختێك شەلە هاتە ژووی، دایە حۆری پیتی سەیر بوو. تەماشایەکی
حەمدە دی کرد كە ماناكەي ئەمە بوو: "ئەتۆ قەت نابێ بە بنیادەم."
حەمدە:

"دایە حۆری دەمەوئ دووسئ قسان لەگەل عەلی ئاغا بکەم."

دایە حۆری:

"هەرچەندی پیتان خۆشە قسان بکەن. ئەمەن هیچ حەز لە چارەئ شوو بئ نامووسە ناکەم.
ئەمەن کارم پیتان نیە. قسەئ خۆتان بکەن."
شەلە پێکەنی:

"نازانم ئەو دایە حۆری خانمە بۆچی بووتە دوژمنی گیانی من؟ ئەمەن خۆ خەراپەیکم بۆی نەبوە؟"
دایە حۆری لە داخان سەریکی راوەشاند:

"ئەمەن دەزانم ئەتۆ خەراپەت کردوە یان نا. ئەمەن تۆ باش دەناسم شەلی سەگ مردوو.
نێستا لەگەل ژاندارمە رێك كەوتوو، وانیه؟... ئەگەر لەبەر خاتری حەمدە نەبوايه،
نەمەهێشت لەو دەرکەي بێتە ژوور. بەخوا بەردێكم تاو دەدایەو ئەو سەرە سەگباب خێوتم
وردو خاش دەکرد."

دایە حۆری چوو قورئێك.

شەلە:

"حەمدە تۆ ئەو خوايه پێم بێت چۆن توانیوتە لەو قیامت و تەنگانییدا بێتە نێو دئ؟"
حەمدە:

"هەرچۆنێك بێ هاتین ئیدی."

"برایمەرش بە دواتەوایە. لەو یاغییە خوێنخۆزانیدە. عەبدی و عەلی سەفابەگ لێیان تیژ
کردووی. ئەوان دەلێن برایمەرش بە حەمدە دۆکی دەوێرئ، زۆری لێ خاترجەمەن، كۆلێكیشیان
پورل داوئ، بەلام برایمەرش، ئەو برایمەرش جاران نیە. حۆلێش بوو. لەگەل پیاوێكانی
سەر جادیان گرتو، چاوەرێن ئەتۆ سەوئ دا بپۆی و تەقەت لێ بکەن. ئەتۆ نابێ سەو
دەورو بمراندە بپۆی، دانا دەتكوژن. با ئەوشت پێ بێم كە ئەمەن نێستا بوومە گولە جەرگەي
عەبدی خان، كەس ناوێرئ بێت عەلی بە شەل پشتی چاوی بپۆی. هەر قسەیکەي هەبێ بە منی
دەلێ، هەرچیشی بۆی لە خۆم دەپرسئ... ئەو یەزیدە نەكوژا و نەكوژا. بریا ئەو شەوێ
مالەكەتان ناوڕ تێ بەردا نەتان هێشتبا ئەو ژنەتیو بەجێتە ژوور."

حمدەد بە خەفەتەوه:

"ئىتمە چووزانىن، بە چى را بزانين؟"

"قەرار وایە برايمە پرەش سەرى تۆ بېرى، بە دارخیزەرانىکیهوه بکاو بىهیتنى لەبەر دەرکى
مالى عەبدىخان بىچەقیتنى... عەلىسەفابەگ قەولى پى داوه."

حمدەد:

"ئىستا ئەتۆ دەبى دوو لیفەو دوو دۆشەك و ناوینەیهك و مەنجەل و ناردو ئەو جۆرە شتانەم
بۆ پەیدا بکەى و بۆم لە بارگینەكە بنیى. خوی و رۆن و ئالەت و زەردەچۆشت لەبەر نەچى."

عەلى:

"کارىکى نیه. خوا ئاغای خۆم پى بىتلى! مالتەکەى پرە ئەو جۆرە شتانە."

(۲۹)

وهكيل باشى عاصم به گوردانيك ژاندارمه‌وهو برايمه‌رهش به دارو دهسته‌كميه‌وه پاييزو زستانيك له كيږه‌كان مانه‌وه. خه‌لكى ديهاتى كيږپاره‌ى له دهستيان وه‌زانه هاتبون. هه‌ركام له ديهاتيه‌كان رڼيه‌كى پيشان ده‌دان. نه‌وان ناكچاداغ و "كايران داغ" و "كۆنورداغ" و به‌نده‌نى "مريم چيل" يان پشكنى و چيوته‌قيان كرد. نه‌ جل و به‌رگيان به به‌ره‌وه ماو نه هيتريان له به‌ردا ما. هه‌ر كونه‌مشكيكيان ده‌ست كهوتايه ده‌يان پشكنى. به‌لام حه‌مه‌دۆك سه‌رو سؤراغى ديار نه‌بوو. هه‌روا بزانه له جى دا حه‌مه‌دۆكيك له‌دايك نه‌ببوو. نيروه‌ى زستانى له ناسياب چه‌شمه مانه‌وه. هه‌موو كون و كه‌لښه‌كانى عه‌لى‌كۆ گه‌ران. بۆ راوه شووريش چه‌ندنين جار چوونه عه‌لى‌كۆ، گه‌يشته نيزيك نه‌شكه‌وته‌كه‌ش، به‌لام نه‌ده‌كرا وه‌سه‌ر كه‌ون. عه‌لى‌يه‌شهل وه‌پيش ژاندارمه‌كان ده‌كه‌وت و چاو و راوى بۆ ده‌كردن كه "حه‌من ده‌ييينمه‌وه"، به‌لام ژاندارمه‌كانى ده‌برده ده‌شتى هه‌زارگا. به‌ قسه شوينى هه‌له‌ده‌گرت!... ژاندارمه‌كان ده‌يانگوت: "چ بوو عه‌لى ناغا؟... هه‌ر نه‌وه بوو هونه‌رى شوين گيتړانه‌كه‌ت؟" عه‌لى‌يه‌شهل گله‌بى له پيرى ده‌كردو ده‌يگوت: "چ بكه‌ين؟ پيرى يه. چاو و هك جاران نابيين. تازه پير بووين و بۆى ده‌ره‌چووين."

عه‌لى‌يه‌شهل پير نه‌ببوو. جوانتر ببوه‌وه. ده‌تگوت گيتړه‌لوكه‌ى چوست و چالاكه. هوميدنيك له دلى دا ده‌ره‌وشا.

پاش نه‌وه‌ى پاييزو زستانى كيږه‌كانيان كون به كون و بست به بست له حه‌مه‌دۆك پشكنى، شه‌كه‌ت و بڼ‌حال گه‌رانه‌وه شار. له‌و ماوه‌يه‌دا دوو ده‌سته ياغى ديكه‌يان له كيږه‌كان دا له‌نيو بردبوو. دوو ده‌سته‌ى گه‌وره‌و مل نه‌ستورور. به‌لام حه‌مه‌دۆك خه‌به‌رى نه‌بوو. شار ماتهم

دای گرتیوو. برایم پرهش ده سال پیرتر بیوو. دهیگوت: "نه من تا ئیتستا شتی وام نه دیوه، نهیئیهك، ره مزك له كاری نهو حه مه دۆكه دا ههیه... ده ئیتی غهیب بووه. به لآم ههه جۆر ك بئ به گیری دیتیم و له گه ئی به ره وروو دهیم. حه عه ن زانیویمتی ده مهوئ له گه ئی یهك لا كه م، نهو جاره ی له گه ئی شكۆفه تووشی بووم، سیره م له كه لله ی سه ری گرت و زیاتر له سه د گولله م لی دا. به لآم هیچی نه بوو. گولله كاری لی ناكا، ده نا به یه كه م گولله ده مكوشت."

ده میكی بئ چوو نه م قسه یه له هه موو شاری گه راو كهوته سه ر زارو زمانان "حه مه دۆك گولله نایرئ." نه م قسه یه به گوئی عه بدی خانیش گه یشته وه. عه بدی خان به جاریك توابوووه. بیوو به چنگك ئیتسك و پیتست. به هیوای خه به ری مردنی حه مه دۆك كه وتیوووه رۆژك كه باسی ناكرئ. جار جار سه ریكی عه لی سه فابه گی ده داو دهیگوت: "نه دی چ بوو عه لی سه فابه گ؟ نه دی كوا؟ نه وه نه ده چاره وړان بووم، نیوه ی رووحم رۆیشت. نه گه ر هه روا بړوا نیوه گیانه كه ی ديكه شم له نیو ده چی." عه لی سه فابه گیش هه میشه جواپی ده دا به وه دهیگوت: "سه برت هه بی خان." چما نه ت بیستوه ده ئین نه گه ر سه برت هه بی له به رسیله ی هه لۆای دروست ده كه ی؟ سه برت هه بی، حه وسه له ت هه بی، نه من قه ولت پئ ده ده م كه سه ری ده بړن و ده یه پئ له به ر ده ركی تۆ ده ی چه قئین. قسه ی من قسه ی پیاوانه عه بدی خان، به لآم نه تۆ ده بئ نه ختیک حه وسه له ت هه بی."

نهو خه به ره كه "گولله كار له حه مه دۆك ناكا"، عه بدی خانی به جاریك شیت كر دبوو. یه كه سه ر چوو ره لای نه حه دئاغای سیاسه تبازی عه ریزه نووس. مه سه له كه ی له گه ل باس كر دو داوای لی كر د ده سه به چی ته لگرافیک بۆ نه كه ره بنووس. سیمای كه رانه ی نه حه دئاغای سیاسه تباز كه رانه تر بوو. زمانیشی له زاری دا بوو به گۆپال و نوئی به ستر.

عه بدی خان:

"بنووسه نه حه دئاغا، نهو جۆره كه پیت ده ئیم بنووسه. بنووسه لهو چیا به یاغیهك پهیدا بووه كه تینووی خوئنه، بنووسه مندالان سه ر ده بړئ. بنووسه گه وره كچان له ماله كان ده دزی و ده یان باته سه ر چیاو سووكیان ده كا. بنووسه له كینوی حكومه تی دروست كر دوه و رۆژ به رۆژ ده سه لاتی زیاتر ده بی. بنووسه زهوی دابهش ده كا، مه زرای خه لك دابهش ده كا، دپهانییهكان له رئ ده رده كا، فیریان ده كا زهوی خه لك له نیو خویان دا داروبهش بكهن. بنووسه نه حه دئاغا، جۆر كی بنووسه بهیته میشكیانه وه، نه وه ی كه ده یلیم، راست نه وه ی كه ده یلیم بینووسه خه تیشی له بن بكشه تا هۆشیان بیته وه لای خویان. بنووسه نه حه دئاغا گیان. بنووسه پاش نه وه ی كچه كان له كچینی ده خا، له ت و په تیان ده كا، له تك و په تكه كانیشیان ورد ده كا و به

دارانمەھەللىيان داۋەسى. بىنۈسە جادەو بەندەنەكانى ماراش لەبەر دەستى دارو دەستەكەى دايەو كەس ناۋىزى پى دەۋىتپە بىن. بىنۈسە ناغا سىياسەت باز، بىنۈسە بىراى مەن. جۆرىكى بىنۈسە باش ھالى بىن، ھەمۇ خۇندەۋارىيەكەت ۋەكار خە بە قورىانت بىم. . . . ۋاى بىنۈسە كە ھەركەس لە ئەنكەرە بىبىسى، قامكى خۇى بگەزى. ۋاى بىنۈسە دەسبەجى قشۋون بىتىرن. بىنۈسە ئەھمەد ناغا، ئەمەن دەچەم چەند تەمىرىك دەكېم و دىمەۋە،

شار شەۋزابور: "ھەمەدۆك بىستىك مىندالە؟. . . ئەگەر بىستىك مىندالە، بۇ ناتۋانن بىگىرن؟." ھات و ھاۋارى عەبىدىخان لە لايەك و چاۋ و راۋى عەلىسەفابەگىش لە لايەكى دىكە مەسەلەكەيان گەررەو گەررەتر دەكرد. دايكان بۇ ترساندن و بىدەنگ كىردنى مىندالەكانىيان ناۋى ھەمەدۆكىان دىنا: "بىدەنگ بە، دىنا بانگى ھەمەدۆكى دەكەم."

پاش ئەو خەبەرۋ دەنگۇيانە، ۋەكىل باشى عاصم لەگەل ژاندارمەكانى خۇى و ھىزى يارمەتىدەر سەرلەنۇئ دەستۋورى ۋەرگرت كە ۋەدۋاى ھەمەدۆك بگەۋى. بىراپەشەش سۈتىندى خۋارد كە ئەبجار ھەر جۆرىك بۈۋە ھەمەدۆكى دەگىرى.

(۳۰)

گلوکه زهرده گولتي کي کيويه. لاسکي گلوکه زهرده نمونده کورته ده کړي بلين هم لاسکي نيه. له سر عمرزي وا ده بيري ده لتي به عمرزي يوه نورساره. گلوکه زهرده له نيو بهردان دا به پناي يه کتړه دېوي و هک مافوره نيو بهرده کان پر ده کاتره. رهنګي زهردي همتا... بهرزي گولته شين و بنهوشي يه کان ده گاته نه ژنويان. بنهوشه کان شه دارن... کومه له به کومه راوان و دد ره وشينهوه. گلوکه سورکه کي کيوي پشکو توون. سوراي شم گلوکانه و هک سوراي دیکه نيه... و هک بلوري سور... شيرين و گرم...

سوراي به جوړيک هم مو جتي يه کي دا گرتو ده لتي له زهوي هله ده قولي. نه گهر له سر عدليکو را تماشا بکي، پت و ده بي سوراي و هک باران دهباري. گابره ده کان پر له په له خه نه تيلکي ره نگاوپه نگ... هوا سوکه... هوا بوني مه ستانه ي گولاني لي دي.

له بناره کان، بهرده کاني عدليکو سورتي مېله وشين. هوري سپي خويان لهو گابره دانه هله د سوز و تپېر دېن. عدليکو ده لتي له لانکه دايو راده وي."

له خواره وي بناره کان، لهو چي گابه که ده شتي هزار گاي ليوه دياره، له نيو تاقه تاقه داري کاج دا سرچاوپه هله ده قولي. حمده ناوي خوار دنده وي خويان لهو کاغيه را ديتي.

درو دهشت همتا لتي داوه، خاردهشت له رووناکاي دا نوم بووه... هم مو شتيک و هم مو جتي يه ک، داره کان، برکه کاني چقله شينکه، بهرده کان و گابره ده کان تيشک باران ده کړين... ده لتي خيريکن له تيشک دا ده تينهوه، گولته کانيش هم روا. خه جيچ له زارکي نه شکوته که دا سري و سر راني نيراز کرده. نيراز نه سپياني لي ده کوژي. سري خه جيچ نه سپي تي که وتوه. چنديش زور...

هه موو زستانه که بیان له نه شکموتی دا رابوارد. ژووری نه شکموته که بیان وهک مالتیک رازاند بروهه. مالتی نهوانه له مالتی ناغایه کی دهوله مهندی لادیش خۆشتر بوو. نیتو ماله که بیان به گهلای پیریوه شان پیر فدرش کردبوو و له سر نهویشمهوه بهرپی گول تهشپی و جوانیان راخستبوون. بهرپی دهسکری یژورو که کان... نهو بهرانه که بژنی به هاریان لسی دههات. نهو بهرانه که یریم شوغلیی خان یژورو که کان، به جیاز بۆ خه جیجیتی ناردبوون. دیواری نه شکموته که بیان به کهوله شور داپوشیبوو، به کهولی شووره شاخ درتزه کان. شاخه کان ده تگوت سپی کراونهوه، ده بریسکانهوه. مووی شووره کان ده تگوت خاکه ی زپری به...

زستان زۆر ناخۆش رابردبوو. له باو بژان و باسریشکی لووتکه ی عهلی کۆدا هه رچهند ههتا بهیانی ناگریان دهسووتاند، بهلام چهند جار مهترسیی رهق بوونهوه هه ره شه ی لسی کردبوون. هه مه د مانگ و نیوتیک هه ولی دابوو و سه ره عجم توانیبوو له سه ره وه ی نه شکموته که کونیک بۆ دوو کهمل کیش بکاتهوه، بهلام فایده ی نه بوو. دوو کهمل له نه شکموته که دا دهو ههتا. له تۆفان و به فرو کرپه وه دا ناچار ده بوون جارویار بیته دهو هه ناسه بکیشن. سه رمایان ده بوو، له سه رمان رهق ده بوون، ده ست و لاتیان سپی ده بوون و به ناچار خۆیان به ژووری نه شکموتی پر له دوو کهمل دا ده کردهوه.

هه رچی لیقه و بهرپه کهوله شور ی هه یان بوو سی به سی به سه ر خۆیان هه لده کیشان، خۆیان خپ ده کردهوه به یه کتره وه ده نووسان. که هه تاو ده کهوت، هه مه د ده چوه راهه شور. ژنه کانیش ده ستیان ده کرد به چیش لیتان و گۆره ی چین. نهو کهولانه ی به دیواریانه وه دابوو ه ی نهو شورانه بوون که هه مه د کوشتبوونی. نهوان گۆشتی شووره کانیان ده خواردو کهوله کانیشیان وشک ده کردهوه. تهواری زستان تاقه یهک رۆژ چیه، بئ گۆشت نه ببوون. ناردو رۆن و خۆش به ریک و پیک عه لی به شمل بۆ دیتان. له بناری کیوی له نه شکموتیک دا دایده ناو هه مه دیش له وێرا ده پیردنه وه نه شکموته که ی خۆیان. جی به که یان ته نانه ت عه لی به شه لیش پیتی نه ده زانی. بۆ نه وه ی کاتیک له نه شکموته که ده چونه دهو، شویتیان له سه ر به فر دیار نه ب، باوه شیک "قرژه رهشکه" یان به دوا ی خۆیان دا راده کیشا. قرژه رهشکه با شترین شته بۆ نه وه ی شویتی پی له سه ر به فر نه میتیتتهوه. شویتی پی هه رچهن دیش قول بی، قرژه رهشکه وهک گردهل به سه ری دا ده رواو کویری ده کاتهوه نیو سه عاتیک پی ناچی که شویتی خۆشی به تهواری کویر ده بیتتهوه.

هه ربزیهش بوو که هه رچی عه لی کۆیان پشکنی، شویتی تهوانیان نه دیتتهوه. ژاندارمه کان چۆن گومانیان له وه دا ده ما که نهوان له وێ نین؟ تهواری کیه که به فر بوو. نهویش چ به فریک؟ لووس. وهک ناوینته. ده تگوت له پی دهسته.

خه جیج سه ری وه سر رانی نیرازی کردبوو:
"ته دی کوا پووری؟... ناخر بوو به چی؟... کوانی لی پووردنی گشتی؟... دیاره مام
مسته فاش هیچی لی نازانی. نه گهر لی پووردنی گشتی ده رچووبایه، تا نیستا درده چوو."
نیراز:

"درده چی کچم، درده چی... سهرت هه بی. ده لینی نه گهر سهرت هه بی، له پستی
هه موو ته پۆلکه یه که هه تاوێک هه لای دی."
خه جیج:

"پووری گیان... نه من نامه دی له پستی هه ته پۆلکه یه که هه تاوێک ده رکه وی... نه من
ده مه وی ته نیا یه که هه تاو ده رکه وی... ته نیا له پستی یه که ته پۆلکه... نه من هیچی دیکه م
ناوی."
نیراز:

"سهرت بی."

خه جیج:

"نیره لووتکه ی چیا به پووری. ده بینی قیسمه ت و نیسیم چیه؟ ده بینی چیم له نیوچاوانی
نوسراوه؟ ده لینی خه رن ده بینم. ده لینی بوخۆم نیم، حه مه دیش نی دی حه مه د نیه."
نهو رۆژانه که بیکار بوو، حه مه د فیری تفهنگ هاویشتنی کردبوو. نیراز به باشی
دهستی به تفهنگ راهاتبوو، ببوو به تفهنگچی یه که ته واو. به لām خه جیج هه رچه ند زه حه تی
کیشابوو، هیچی به هیج نه کردبوو. نه سله ن له تفهنگ و گولله بیزار بوو، کاتی که چاوی به
تفهنگ ده کهوت، ناگری ده گرت:
"کهنگی لēm وه زعه رزگار ده بین؟"

نیراز:

"نیستا گه م له چوکورواوا گه یشتونه نه ژنویان، هینده ی نه ماوه گولتی به دن. نیستا
میرووله له هیلانه کانیا ن هاتوونه ده رو له بهر هه تاو ریچکه میان به ستوه."
خه جیج:

"خاکی "ناداجیک"..."

نینجا چاوی له سر یه که دانان:

"نیستا ده پالنه شاخه کانی ناداجیک پرن له نیرگس... وا نیه پووری؟"

ئىراز:

"ئەدى پىن لە ئىرگىس..."

خەجىج:

"خاكى ئاداجىك يەك بە چل دەپرى. ئەگەر بېچىنە وى پاش سالىك خانووى خۇمان دروست دەكەين. پوولېشمان خۇ ھەيە."

ئىراز:

"قەبالەكەي بە ناوى ھەمەد دەنوسىن. ھەموو خاكى ئاداجىك تى ھەمەدى خۇمانە. لى پووردنى گىشتى دەردەچى. ئەگەر دەرىش نەچى، ئىتمە جىگايەكى دىكە پەيدا دەكەين و دەچىنە ئەوئ. ئەگەر كىر ابايە ھەمەدى نىسەت بىكەين كە دەست لە ەبىدى خان ەلگىرئ زۆر باش دەبوو. دەچووين و ناوى خۇمان دەگۆرى، ئەودەم وەختىك رۆزى دەھات، ھەمەدى خۇمان ەدلىشى دەكۆشت و راى دەکرد. نا، نا، ەدلىى دەبى بە دەستى خۇم بىكۆرم، ھەرىيەش فىرى تەنگ ھارىشتە بووم."

خەجىج:

"گىرگىرگە كاتمان چەند ئالتۇن پوورى گىيان؟"

ئىراز:

"زۆر، زۆر كىچم... جار جار دىم ئاسوودە دەبى. دەلئىم لە جىياتى رەزا خوا كوپىكى وەك ھەمەدى داومى. بەلام ھىندى وەختان وەك شىتتىكى پى بە زىجىم بەسەر دى... ھەر ئەو مەمكەنەم كە رەزا شىرى لى خواردوون، دەلئى نىشتەريان لى دراوە و خوىيان پى كراوە دەبرئىنەو. ھىندىك جار ئەو دلە شىتەم پىم دەلئى تەنگەكەت ەلگەرەو بىرۆ ئەو ەدلىيە بىكۆرە، پاشان ھەرچى دەبى بلا بىى. سەبركە كىچم. ئەو ەدلىيەى وەك قىمە... خوا زەلىلت كا ەلى... چۆن دلەت ھات ئەو كوپە توولەنەمامەى من لە خۆل و خۆئىن بىگەوزىتى؟"

خەجىج:

"سەبىرت بى پوورى... لە پشت ھەر تەپۆلكەيەك ھەتاوئىك دەردەكەوئ. ئەمەن دەترىم پوورى، دەزانم كە دەردەكەوئ، بەلام..."

ئىراز تەشەرى لى دار چاوى لە چاويەو بىرى:

"دىسان دەستت پى كىرد؟... ئەتۆ ناخى كوپەكەي بە كۆشت دەدەى. ئەتۆ بە دەستى خۆت دەتەوئ ئەو كوپەى بە كۆشت بەدەى؟"

خەجيج مىلى بە لاۋە نا:

"ھەتتويەكە رۆيشتە پوورئ. جاران كە دەپۆيشت سى رۆژ زياترى پىن نەدەچو، بەلام نەم جار بو بە ھەتتويەك. ئاخىر نەم كىوانە... ئاخىر ياغىيەكان... دەترسم پوورئ، دەترسم پوورئ گيان، ھىچىش ناكړئ، دەترسم، ۋەختە دىق بىكەم پوورئ، دلم وا تەنگە ھەر باسى مەكە، سى رۆژ زياترى پىن نەدەچو پوورئ، ئاخىر وانىە؟... نەكا بەلايەكى بەسەر ھاتبى... با نەمن بچمە لای ناۋەدانى خەبەرئىكى لىبزانم، با روو لە كىوان كەم، با ھەموو جىيەك بگەرئىم... نەگەر بەلايەكى بەسەر نەھاتبايە، ھەمەدم ھىندەي پىن نەدەچو پوورئ."

خەجيج زۆر زۆر گريا:

"با بۆم پوورئ گيان، لىم گەرئ بۆم..."

ئىراز نىتوچاۋانى تىك ناۋ تەشەرى لىدا:

"كچىن لە جىتى خۆت دانىشە جىندە... بەخو ھەنگاۋىك ھەلئىنيە ھەر بە تەنگە دەتكوژم. پىتويست نىە بچى ژانەسەر بۆ كورەكە دروست بىكەي. نەگەر نەتۆ دەست و لاقى نەبەستى ناتوان ھىچى لىبىكەن... دېتەرە."

خەجيج ھەلستا، غارى داىە نىتو ئەشكەوتەكەو لەپەورە كەوت. بە ھەنىسك دان دەگريا. سەرى بە ھەنىسكانەۋە ھەلەدەگرا. ماۋەيەكى زۆر ھەروا مايەۋە. كەمىك ئارام بوۋەۋە. دووبارە تىك چوۋەۋە. ئىراز ھاتە ژوور سەرى:

"كچم، كچم... خەجيج خۆم، كچە جوانەكەم... بۆچى خۆت دەكوژى؟ ھەيف نىە بۆ كچىكى ۋەك تۆ نازەنن كە ناۋا خۆت بە ھىلاك بەدى؟... خاترجەم بە ھەمەد ھىچى بەسەر نەھاتەرە. ھەمەد بە تەننى خەنىمى سەد كەسە كچم، خۆت ھىلاك مەكە."

خەجيج فرمىسكى چارەكانى سۈپەۋە:

"خو بكا ۋابى پوورئ... خو لە زارت پروانئ..."

لە خوارئ مژ لەسەر خار دەشت بلىند ببو. پەلە ھەورئىكى رەش بە ئاسمانەۋە دەسوورا كە ھەمەد شەلالتى ئارەق و بە دەست و لاقى خرىناۋىيەۋە، بە ھەناسەپرەكە خۆى لە ژوورى نەشكەوتى ھاۋىشتەۋە.

خەجيج ھەر كە چاۋى بە ھەمەد كەوت ئامبازى بوو و بە گريانەۋە دەستى دەستزى كرد. ھەرچەندى دەگريا، گريانەكەي نەدەۋەستا.

ھەمەد:

"مەگرى خەجيج، با بۆت بگېر مەو. نىستا كەمىك ئارام بەو. گوتم بۆ بگەر."

خەمەد دەستى بەسەر سەرى خەجيج دا دىئا.

ئىراز توورە بوو. بە تانوت و تەشەرەو دەستى خەجيجىتى گرت و كىناى:

"چ باسە كچى؟... چتە؟... وەك نەدى بەدىيان... ناخەرەكەى ئەتۆ سەرى ئەو كوپەى لە بەردىك دەدەى... بەرى دە، ئەو كوپەى."

خەمەد پېكەنى:

"با بۆتان بگېر مەو. تا بزانن چم بەسەر هاتو. وەختىك لە لای كەرىم نۆغلى دەگەر مەو، لە دەروورەرى "سارىيا" كەتچە داوى برايمەپەش. كابرايەكى سەپەر، ھەم ئاقلەو ھەم ئازايە. ھەتا بنارى كىنوى و دەوام كەوتن. لەوانەى تازە نىرەش بەزۆنەو. ئەمىق راست سى رۆژە كە لەگەل برايمەپەش خۆشارەو كىن مان دەكرد. لەبەريان ھەلدە ھاتم، ھەلدە ھاتم و دوايە لە نەكاو بام دەدايەو سەريان. ھەتا سارىيا رىيان دەكەوتم و دەگەر مەو. وەختىك نەمەن دەگەر مەو ئەوان رىم دەكەوتن. خۆشارەو كىنكىمان ساز كەردبوو ھەر مەپرسن. تەنبا غەمى ئەو ھەم ھەمە كە جىگا كەمان فىر بن. پاشان بە يارمەتى جەبار لە بنارى گىژم كەردن، شوتەكەمىيان لى و ن بوو و ھاتم. ھەتتويەك ناپى لە ئەشكەوتى و دەدەر كەوين. نىستا نىو بىرەنەم بۆ بېستى."

ھەردو ۋەكە بە ھاوکارى يەكتر جەلەكانيان لەبەر خەمەد داكەند. شانى بىرەندار بىو. كاتىك گولەكەيان لە بىرەنەمى دەردىئا، خەمەد لەرزى ھاتى، ئەویش لەرزىكى چۆن... ئەۋزى خې كەردنەو، بە سىنگىيەو نان و دەستى كەرد بە ھەلچۆقن. خەجيج سەرى لى شىواو ئەقل لە سەرى دا نەما. خەجيج شىت بىو، نەيدەزانى چ بكا."

خەمەد ھەتتويەكى تەواو ئەو تاو لەرزەى لى بوو. بىرەنەمى چلەكى كەردبوو. زۆرىش نەستور بىو... ھەتتويەك دواتر سوگىتى كەردو تەوانى قەكەى تەواو بكا:

"پېش ئەو بگەينە سارىيا لەگەل ژاندارمەكان تىك ھەلەنگەوتن. دە كەس بىو. سەركەدەكەشيان وەكىل باشى عاصم بوو. تەقەمان لە يەكتر كەرد. پېم وايە ناخەرەكەى تەجەلى ئەو وەكىل باشى عاصم بە دەستى مەن دى. ھەلدەستاو بى پەروا بۆ لای مەن دەھات. جارىك پېم كوت چتە وەكىل باشى؟ نەكا لە گىيانى خۆت گوزەرابى. تەنگەكەم بەرەو سىنگى راداشت. وەكىل باشى عاصم وەختىك لە نەكاو چاوى بە مەن كەوت، كە لە ژوور سەرى وىم، نارەتەيەكى كىشاو خۆى لە عەرزى دا، گوتم مەترسە وەكىل باشى. ئەتۆ گوناچىك نە، ئەمەن نەگەر وىستام بىكۆرم تا نىستا دە جارم كوشتبووى. ھەستە بېز وەدواى كارى خۆت كەو. بەك وشەش جەوابى نەدامەو. پاشان قەرار بوو نەفەرىك لە سارىيا چەك و فېشەكەم پى بگەينەن."

وختیک گه‌یشتمه شهو جیگایه که دامان نابوو، له‌پر بوو به گولله‌بارانیک، مه‌پرسه...
 برایمه‌پرش وهك خیزو خۆل گولله‌ی ده‌باراند. بریندار بووم. دوو رۆژان له دوام بوون. لهو بگره‌و
 به‌رده‌یدا ده‌نگیکم هاته بهر گوئ وهك ده‌نگی جه‌بار ده‌چوو. ده‌نگه‌که راست ده‌نگی جه‌بار
 بوو. تۆمه‌ز هه‌ر خۆیه‌تی، به‌هاوارمه‌وه هاتوه. نه‌ویش له‌ولازه هیرشی کرده سهر برایمه‌پرش.
 برایمه‌پرش و ده‌سته‌که‌یمان راونا، به‌لام کاتیک ده‌گه‌پاینه‌وه، دیسان په‌یدا بوونه‌وه. نه‌جاره جه‌بار
 فریوی دان و به‌دوای خۆی دا رای‌کیشان و نه‌من رزگاریم هات. به‌لام جه‌بار خۆیم نه‌دی.
 دل‌نیام جه‌بار ده‌رۆستیان دی. نیتمه‌ نیدی ده‌بی نیره‌ چۆل که‌ین. شه‌م ده‌رویه‌ره تازه بو نیتمه
 نابۆ. هه‌میشه به‌ دوامانه‌وه‌ن. هه‌مووی شه‌م کارانه له‌بن سه‌ری عه‌لی‌سه‌فابه‌گ دان."
 هه‌مه‌د هه‌رتویه‌کی دیکه‌ش له جیتی دا‌بوو. هه‌ر دوو رۆژ جارێک له‌ بناره‌کان ده‌نگی ته‌قه
 به‌رز ده‌بووه‌وه.

برینی هه‌مه‌د رۆژ به‌ رۆژ باشت ده‌بوو.

(۳۱)

پاییز داهاتبوو. خەلکی خار دەشت بە دلگەرمییەوه کاریان دەکرد. ئەمسال بەرھەم زۆر باش بوو. گولەکان قورس بوون، پڕ لە دان بوون.

دایە حۆری وەك گێژەلوو كە لە خار دەشت دا دەسووپا، وەك یەكپارچە گۆ. لە پەستا قسەى دەکرد، جێنۆی دەدان. پاش ئەوەى ژاندارمەكان دارکارییان كردبوو، پەراسووی راستى نازاری گەشتبوو. وا دیار بوو شكاو، ژانى دەکرد. بنیشتەكالتى لە پەراسووەكەى نابوو. وەختىك هەناسەى هەل دێنایەوه دەم و چاوی گۆژ دەبوون و سەرلەنوێ وەك خۆى لى دەهاتەوه:

"خا کوێرو زەلیلتان كا... ناخر جتان لە گیانی پیرەژنیكى وەك من دەویست؟..."

پاشان بە ناپەرەختییەوه دەستی پێ کرد:

"ئۆهۆی دیهاتییهكان... ئییدی ئەمسال كەس نیه دوو بەشى بەرھەمەكەتانتان لى بستێنى... عەبدىخان ناوێرى بێتەوه ئاوەدانى، ئەگەر بیدەنى كەرن. لە كەرىش خەراپترن. هەر بلێن ئەمسال بەرھەم باش نەبوو. باشە؟... درۆش ناكەین، چما بەرھەم باش بوو؟... نا، خەراپ بوو. ئەسلەن ئەمسال بەرھەم نەبوو. باشە چ بكەین. ئەگەر دەتەوێ وەرە روحان لى بستێنە. بەلام بەرھەم... ئەسلەن با بلێن ئەمسال ئەواوى بەرھەمەكە سووتا و لەنێو چوو." دایەحۆرى لە ناسیاب چەشمەوه دەچووه ئەو دى و لەو دىرا دەچووه دى یەكە دیکەو دەهاتەوه. لە رینگاش دا لەگەڵ خۆى دەدوا. ئەگەر چاوی بە كەسێك دەكەوت كە خەریكى گێژە یان دروینە بوو، لى دەچووه پێش و دەستی پێ دەکرد:

"دەبێ دوعا بۆ عومرو مالى حەمەدۆك بكەن، شەو و رۆژ دەبێ دوعای بۆ بكەن. تێدەگەن دەلیم چی؟... دوعای بۆ بكەن، ئەگەر حەمەدۆك نەبوا، ئیستا عەبدىخان وەك دالاش بەسەر

سەرتانەو دەسوورا. شوكرى خوا بگەن كە ئىدى ناوئىرى پىن لەم دئىيە بىتتەو. نابى دەنكە گەنئىكىشى بدەن، تەدەگەن؟ يەك دەنكىشى نابى بدەن. با لە شارى بۆخۆى ھەر وەرکەوئ. " دىھائىيەكان لە فەرەو دەچوون. سەريان رادەو شاند. كلاويان لەسەر سەرى خۆيان لادەبردو سەرى خۆيان دەخوراندو دەيانگوت: "بزانين ئاخري ئەم كارانە دەگاتە كوئ؟ سەرەنجامەكەيان بە كوئ دەگا. "

درويتە تەواو بوون، گىرەو كىشە كراو خەرمان سوور بوون... بەرھەمەكەيان بردەو مالتى. ھىچ كەس دەنكە گەنئىكى نەدا بە عەبدىخان. عەلى و پياوھەكانى دىكەى عەبدىخان لەنئو دئى دا دەسوورانەو، بەلام دەچوونە كن ھەركەس، ئەم وەلامەيان وەرەگرەو:

"روحىشان ھى ئاغامانە. ئاغاي ئىمە لەنئو ھەموو ئاغايان دا يەكەمە. ئىمە رازى نيين ئاغامان لە شارى غەرىپ و سەرگەردان بئ، بەلام... ئەمسال دەنكە گەنئىك چىە وەدەستان نەكەوتەو. چ بگەين؟ وەختىك نىە، لەكوئى بىنين؟ ئىشەللا سالتىكى دىكە. ئىشەللا سالتىكى دىكە خوا دەيدا بە ئىمەو ئىمەش دەيدەين بە ئاغامان. ئاغاي ئىمە گرئە. ئەو ھەمەدۆكە بىزوو بوو بە باعيس كە ئاغا زىرەى ئىمە دئىيەكە چۆل كاو بچىتە غەرىبىيەتى. بەلام ئاغامان لىى خۆش نابى. ئىشەللا سالتىكى دىكە ئەگەر خوا داى بە ئىمە، ھەمووى دەدەين بە ئاغامان. ئىمە برسى بىن قەيدى نىە، چونكە ئاغامان دەبى سلامت بئ. تىگەيشتى؟ ئىمە ھەرچى ھەمانە، ھى ئاغامانە. خار دەشت پىنج دئى ھەيە، ھەر پىنجى بە قورىانى گيانى ئاغامان بئ. " دەيانگوت:

"قەسەى قۆر بۆ دەكەن؟... ئەوئا خار دەشت خار دەشتە، بەرھەمى وەك ئەمسالى نەبوو. باشە بۆچى راست و رەوان ئالتىن نايدەين؟ بۆچى راست و رەوان ئالتىن ئاغاو ماغامان قەبوئ نين؟ " دىھائىيەكان:

"برىا كوئىر باين و نەمان دىتبا كە ئاغا زىرەكەمان لە شارىيە، لە غەرىبىيەتى دەريەدەرە... برىا ھەمان بايەو بۆمان ئاردبايە، برىا... چما دەكرئ ئىمە ھەقى ئاغاي خۆمان ئەدەين. رەبى خوا ئەو ھەمەدۆكەى بكوئى كە... "

دايە خۆرى پالتى دەرکردبوون و دەفرى. زەھەتەكەى بەفۆر نەچووبوو. ئامۆزگارىيەكانى كارى خۆيان كردبوو. ھىچ كام لە دىھائىيەكان ئامادە نەبوون ئەنانت دەنكە گەنئىكىش بدەن بە عەبدىخان، ئەماندە... "

دایه خوږی پرچه سپیډه کانی له خنه گرتیو، چارشپوه کدی لهسری کړدېووه. له جیاتیان له چکټکی ناوړشمی گولډاری لهو له چکانه لهسری بهستیو، که گهوره کچ له وهختی جیژن و زه ماوه ند دا لهسری ده بهستن. کراسه کورته کهشی هدر ناوړشم بو. سټ سکه ی زیږشی له مل کړدبون. شو مت و موورووی سرده می جعیلی و کچیټیبه له سندووقی دا قایمی کړدبون، هینابوونیه دهر و مل و قوټی خو ی کړدبون. هه میسه پټکه نینی لهسر لیوان بو. له م مالهوه ده چوره شو مال و دهاتهوه هه میسه ش به ناره نار گوزانیی ده گوت، هه موو کس دهیگوت: "وادیاره دایه خوږی شتیکی به سرهاتهوه..." حه قیشیان هه بو، چونکه دایه خوږی گوزانیی وای ده گوت که گهوره کچانیش به بیستنی له شهرمان سوور هه لده گپان، لهو گوزانیی به پیردانه ی ده گوتن...

وه ختیځ عه بدی خان بیستی دپهاتی به کان ملکانه یان نه داوه، به جارتیک جندار بو. هه ستاو چووه لای نه حه دناغای سیاسه تبارو به گریانوه ته لگرافیتی زور کاریگه ری بۆ نه نکه ره پټ نووسی، پاشانیش هه ستاو چووه نټو شاری، تووشی هه رکه س ده بو له سړی تا پیراوی هه موو شتیکی بۆ ده گپرایه وه. چووه خزمهت فرماندار، چووه خزمهت فرمانده ی ژاندارمری و گریا، هاواری کړو نالاندي. فرماندارو فرمانده ری ژاندارمری لهو وه زعه تووړه بوون. ژاندارمه له دوا ی ژاندارمه نارویانه ناسیاب چه شه. ژاندارمه کان خه لکی دئی یان نه زیهت و نازار ده دا. دایه خوږی یان له ژووړیک دا حه پس کړد، به لام دایه خوږی و هیچ کام له دپهاتی به کان زاریان هه ل نه پچری که قسه یه بکن. لیدانیان خوارد، جوینیان پټ درا، وه میگه له مه ی به م لاو لا دا ره پټ نران، به لام زمانیان نه گه را، ده تگوت خه لکی پیټنج دئ هه مرویان زکماک لال بوون. کار گه یشته جتگاهیه که به خشدار ناچار بو بۆخو ی بیته ناسیاب چه شه، به لام شویش هه رچی کړدی و کراندي کاریکی له ده ست نه هات. کس دهنگی له بهر ده رنه هات. دپهاتی به کان هه روا چاوایان له چاویه وه ده پری و مته قیان نه ده کړد.

به کم جار علفیه شل دهستی کړد به قسه کړن و جزیکیشی قسه کړد که هه موو لادنی به کان سریان سوړما: "گیانی هه موومان ده که ین به قوریانی ناغامان. شو یاغی به بست و نیوی به، شو حه مه دۆ که حه رامزاده یه چ کاره یه که نیته گوی بۆ قسه ی رابگرین؟ نه گه ر تاقه ده نکټیکمان گه نم بوایه، به دهستی خومان ده مان دا به ناغامان. حه مه دۆک ناخر چ سه گبیایکه؟ به لام چ بکه ین که نه مسال قاتی بو؟... نه گه ر نه مسال نیته هه موومان له برسان نه مرین،

مۆجىزەيە. ئەمەن بۆخۇم ھەممە كارەى ئاغام، بەلام ئەمەسالى منىش ئەگەر لە برسان ئەمەرم باشە.
ئەگەر يەك دەنكە گەنغان لەم خاكە دەست كەوتىبايە، ئى ئاغامان بوو.

شەلە بىدەنگ بوو، چاوتىكى بە دىھاتىيەكان دا گىترا كە وەك مەپ سەريان دەبەريەك نابوو:
"لە ئىنۆ دەپرس... ئەگەر تاقە يەك دەنكە گەنغان بەرھەم ھىتابايە، ئەماندەبرد بىدەين
بە ئاغا زىرەى خۇمان؟"

دىھاتىيەكان شەپۆلىكىيان داو زمانيان كرايەو:
"دەماندايە."

شەلە:

"ئەگەر ئاغامان داواى روحى لى كەردباين؟..."
دىھاتىيەكان:
"دەماندا."

شەلە:

"ئەگەر ھەمەدۆك پى بنىتە نىر ئاوەدانى؟..."
دىھاتىيەكان:
"ئاتوانى."

شەلە:

"ئەگەر پى؟"
دىھاتىيەكان:
"دەيكوزىن."

دىارە جەنابى بەخىدار باوەرى بەم قسانە نەكرد. مال بە مالى ئاوەدانىيان پشكنى، بەلام
لە ھىچ مالىك دەنكە گەنكىيان نەدیتەو.

زۆر سەير بوو. بەراستى دىھاتىيەكان ئەو ھەموو گەنم و دانەوتىليان لە كوئ شارەبوووە؟
ھەرچى لە خارەشت رووى دابايە رۆژى دواتر دەگەشتەو شارى، ئىدى دەرگای خارەشت
بەرەو دنيا كرابوووە.

عەبەدىخان شىت بېرو و مووى سەرو رىشى خۆى دەرنیەو. ديار بوو ھەموو ئەم كارانە
لەبن سەرى ھەمەدى دان. ئەو دەبوو ھەتەن بكوژى. ھەر لەم رۆژانەش دا حوسىن ئاغای ئاك
توزلوو، لەنىو نوتىنى خۆى دا تەنكى لى درابوو و مردبوو. ئەم مەسەلەيش بېسوو سەربارى
مەسەلەكانى دىكە، ئەم كارە دەبوو كارى چ كەسىك پى؟ ھەتەن كارى ھەمەدۆك بوو...

وه کیل باشی عاصم پیار بوو، پیاوینکی باشیش بوو، گورگی نهو کیتوانهش بوو... به لام چ
 بکا که له گمل همووی نه مانهش نهیده ترانی همه دۆکی بگرئ...
 سه رکۆنه له دواي سه رکۆنه... وه کیل باشی نییدی سه ری هه لانه ده هات. رووی نه بوو به نیتو
 بازاری شار دا رابری. شرمی له همووان ده کرد. خه لک پاشه مله هه زار قسه یان پی ده گوت.
 زۆریه ی نه م قسانه شی ده بیسته وه:
 "همه دۆک بسته مندالتیک زیاتر نیه!... به لام وه کیل باشی عاصمی بهو هموو مل
 نه ستورییه وه ک نه نگوستیله له قامکی کردوهو یاری پی ده کا!."
 وه کیل باشی له داخان خۆی ده خواره وه.

(۳۲)

عەلىكۆ بە دارو بەردو خاك و خۆلىمە بەفر دای پۆشیبوو. سەر ئاسمانیش هەتا چاۋ بېرى دەکرد، سې دەچوۋە، سېياییەكى بى سەروىن لە عەلىكۆۋە تا خار دەشت و لەوێۋە تا ئاكاچاداغ و گەلى شىكۆفەر چوگورواۋا ھەموو جىيەكى داپۆشیبوو. تەنانەت خالتىكى رەش لەنێو ئەو سېياییە يەك رەنگەدا نەدەبىنرا.

ھەتاۋ لەو سېياییە بى سەروىنەى دەدا. جار جار پەلە ھەۋرىك سىتېرى دەخستە سەر ئەو سېياییە يەكپارچەيمو تىپەر دەبوو. ۋەختىك ھەتاۋ لە سېياییەكى دەدا چەندىن مىليۇن تىشكى ۋەك داۋە دەزوو لەسەر بەفر ھەل دەستان و لە چاۋى ئىنسانى دەچەقن.

ۋەزەى ئەشكەوتەكە خەراپ بوو، نە ئارد، نە دارى سۈوتاندن و نە ھىچ شىتەكى خواردن نەمايو. موۋى سەرو رىشى ھەمەد تىك ئالقابو. ئىراز بە جارىك تۈابوۋەو رەش داگىرسابو.

خەجىچىش ھەر باسى مەكەن، تۆلى بە تەۋاۋى ھەستابو. دووگيان بوو، لەسەر مانگ و رۆژى خۆى بوو. ئىراز دەيگوت: "ئەگەر ئەمىرۆ نەزى، سېەنى مەگەرە."

خەجىچ زەرد بېسو. مىلى ئەۋەندە بارىك بېسو دەتگوت داۋە دەزوۋە... بىسكە رەش و بىرەقەدارەكانى بە جۆرىك وشك و سىس بىوون كە دەتگوت گىيى و شىكن...

ۋەكىل باشى عاصم مۆلەتى نەدەدا. لە پايىزىۋە لە دەۋرىەرى ئاسىياب چەشمە بىنارەكانى عەلىكۆ دەگەراۋ دەگەرا.

ئىراز ھەمەدى بردە دەرى:

"ئەمىرۆ باۋ بۆران نىە كۆپم. ھەر كارتىك دەتەۋى بىكەى ئەمىرۆ رۆژىەتى. ئەو كچە ئەۋرۆ نەزا سېەنى دەزى. ئەگەر ئىچە دەچىنە دىى با بچىن، ئەگەر دەبى لىزە بىزى با شى بۆ ساز بىكەين. ھەر كارتىك دەبى بىكەى ئەمىرۆ رۆژىەتى."

خه مەد رېوډه بېو و له موړی ریشی دا نورم بېو. نیرچاوانی تال بوو:
"ناتوانین بچینه ناوهدانی. هه موړ دئییه کە ی مال به مال ده گه پرتن. چاره مان نیه، هه
ده بې لیره خۆی بۆ ساز کەین."

نیراز:

"له وانیه کچه که هه تا یه دوو سه عاتی دیکه بزئ. هه کار تیک ده تهوئ بیکه بیکه."
خه مەد جار جار ده چووه ناوهدانی. به لام هه میسه باو هشینکی قرژه رهشکه به دوی خۆی دا راده کتیشا.
چوونه ژوورئ. خه جیج له پهنا دیواری نه شکوتئ دانیشته بو و پالتی دابووه. ده تگوت
چاوی برېو ته جینگایه کی دوور. نه جووله ی ده کردو نه هیچی ده گوت. چاره کانی ده تگوت
سه هۆلیان به ستوه هه روا به مۆلق وه ستا بوون.

خه مەد:

"خه جیج، نه من و پووره نیراز ده چینه ناوهدانی. نه تۆ فیشک وه بهر تفهنگه کهت بده و
چاره پرت به هه تا نيمه دینمه وه."

خه جیج:

"نه من ناتوانم به ته نیا بئینمه وه."

خه مەد:

"نه دی چ بکەین خه جیج؟"

خه جیج:

"نه منیش دیم."

خه مەد:

"خه جیج کاری وا نه کە ی."

خه جیج:

"نه من لیره خه ریکم ده مرم."

خه مەد:

"پووره نیرازیش له کنت ده مئینته وه."

خه جیج:

"نابئ."

خه مەد:

"بۆچى وا دەكەى خەجىج؟"

خەجىج:

"چ بكم؟"

ئىراز:

"لىرەبە كىچم."

خەجىج:

"ئاتوام."

ئىراز:

"بەراستى لەو رەختەو ھاتوینە چىا، ئەخلاقت گۆراو."

خەجىج:

"راست دەكەى."

خەمەد:

"خو بتكوژى."

بىدەنگ بوون. خەمەد چو لە گۆشەيەك دانىشت و سەرچاوى لەنىو دەستانى گرت و لە فەرەو چوو. فەكرى خەراپى دەكردەو، ھەلۆيەك بەسەر ئەشكەوتەكەدا چەرخى دەدان. بالەكانى درىژ بوون...

خەمەد:

"ئىنە لىرە بن."

خەمەد دەستى كرد بە چوونەخوار. ەك شىتانی لى ھاتبوو. وا بەرەو خوار دەخزى دەتگوت غار دەدا.

ئىراز تەشەرى لە خەجىج دەدا:

"چت لە گيانى ئەو كورەى دەوئ، خىرنەدیتوو... كورەكە دەردى خۆى بەس نىە؟ نىستا دەبە دەردى تۆشى لى بېتتە سەربار؟... لاىەك ژاندارمەكان و لاىەكىش ئەتۆ..."

خەجىج زارى ھەلەدەپچى.

پاش نىوەرۆيە ئىراز لە ئەشكەوتى ھاتدەر، بەلام داخ و مەخابن!... خەمەد لەبىرى چووبو گردەلى قرژە رەشكە بە دواى خۆى دا بەرى. تۆيزاىى قرژە رەشكەكە لە جىتى خۆى ديار بوو. ەك شىتان دەستى كرد بە بانگ كردن بۆ لاى بەرەو. خەمەد لەمىژ بوو دوور

کهوتبووه. هه‌رچی تینی تیدا بوو، دای به گه‌رووی و بانگی همه‌دی کرد. پاشان هاته‌وه ژووری و خۆی به عه‌رزی‌دا دا:

"موسیبه‌ت، موسیبه‌ت... ده‌ترسم موسیبه‌تیکمان به‌سه‌ر بێ. له‌بیری چووه‌ گرده‌لتی قرژه‌ ره‌شکه‌ له‌گه‌ل خۆی به‌ری. باو بۆرانی‌ش نیه‌ که‌ شوینه‌که‌ی پر بکاته‌وه. هه‌وا تاو و ساوه. نه‌گه‌ر به‌وێ بچم شوینه‌که‌ی پاک بکه‌مه‌وه، له‌ده‌ستم نایه. ناتوانم به‌و جێ‌یانه‌دا برۆم که‌ نه‌و پێیان دا رویشته‌وه."

شهوێ روژی دواتر همه‌د هاته‌وه. ره‌نگی به‌ رووانه‌وه نه‌ما‌بوو. له‌ژێر نه‌و کۆله‌دا که‌ هینابووی پلش‌ابروه‌وه.

حه‌مه‌د:

"زۆر ترسام، وه‌ختیک گه‌یشتمه‌ خواری، له‌پر وه‌بیرم هاته‌وه که‌ گرده‌ته‌ قرژه‌ ره‌شکه‌که‌م له‌گه‌ل خۆم نه‌هیناوه. به‌لام تازه‌ نه‌ده‌کرا وه‌گه‌رێتم... نه‌گه‌ر وێستام بکه‌رێته‌وه گرده‌ته‌که‌ هه‌لگرم و سه‌رله‌نوێ برۆمه‌وه، شه‌وم به‌سه‌ر ده‌هات. دلم هه‌ر له‌ لای نیه‌و بوو. زوو هاته‌وه. ژاندارمه‌کان یه‌خه‌ی عه‌له‌یه‌شه‌لیان گرتوه‌و داوایان لێ‌کردوه‌ شوینی منیان بۆ هه‌لگرتی. له‌و باره‌وه‌ زۆر ده‌ترسم. نه‌گه‌ر چاوی به‌ شوینه‌که‌ بکه‌وێ، کار ته‌واوه. چونکه‌ خۆی پێ راناگیرێ، یه‌کسه‌ر ژاندارمه‌کان دینیتته‌ نێره. بۆخۆی فی‌ری کردبووم گرده‌لتیک له‌ قرژه‌ ره‌شکه‌ دروست بکه‌م. سویندی دابووم که‌ قه‌ت له‌بیرم نه‌چیتته‌وه. بۆخۆشی ده‌زانێ نه‌گه‌ر چاوی به‌ شوین که‌موت خۆی پێ راناگیرێ. بۆیه‌ ده‌ترسم. نه‌ویش لهم وه‌خته‌دا..."

نیراز:

"نه‌و بێ‌نامووسی‌یه‌ی نا‌کا. به‌خۆ‌پایی مه‌ترسه. شه‌له‌ بۆتۆق حازره‌ گیانی خۆشی به‌خت بکا."

حه‌مه‌د:

"ده‌زانم حازره‌ رووحیشی بدا... به‌لام نه‌گه‌ر چاوی به‌ شوین که‌موت، نیدی به‌ ده‌ست خۆی نیه. خۆی پێ راگیر نا‌کرتی. هه‌قی خۆی نه‌وه‌ بوو روژی هه‌وه‌لتی شه‌له‌م کوشتبایه... به‌لام تازه‌ ده‌رچوو."

(۳۳)

وهكيل باشى عاصم نىدى له رووحى خۆى بىزار بىوو. دهىگوت: "ئەو ھەمەدۆكە لە من بۆتە بەلا. برىا گۆرەھوو بووايەو چووبايە جىيەكى دىكەو ئەمن لە شەرى رزگاريم ھاتىبا. لە دەستى ئەو يەزىدە رووھم گەيوەتە سەرى لووتم."

ژاندارمەكانىش نىدى بىزار بىوون. دەيانگوت: "ناخر تەواوى ئەو زستانە دەكرى لەو شاخ و كىوانە بگەرتىن؟ ناخرەكەى دەبى بە چى؟"

لە ھەر جىيەك تووشى شوئىنى بنىادەم دەبوون وەدواى دەكەوتن. لە ھەر جىيەك رووشالتىكيان لەسەر بەفر دەدى، وەشك دەكەوتن و چەندىن رۆژ بە دواى ھەمەدۆك دا دەگەرەن. ئەو بەدواداگەرەنە بىوو ھۆى ئەو ھەتتا چەند دەستەى دىكە لەنتۆ بەرن، يان بيانگرن. ئىستاش مانگىك بوو لە دەوروپەرى عەلىكۆ بۆسەيان دانابوو. چونكە كۆرە شوانىك گوتبوى ھەمەدۆك لەم نىزىكانە دىو.

عەلىكۆ دەكرى بلەين گەمارۆ دراوو. لە چواردەورى ژاندارمەيان دانابوو.

وهكيل باشى باوهرى نەدەكرد بەو بەفر زستانە ھەمەدۆك لە عەلىكۆ بى، بەلام قسەى ئەو كۆرە شوانە، وەكيل باشى عاصمى دوودل كەردبوو و نەيدەتوانى لە عەلىكۆ دوور كەوتتەو.

ژاندارمەيكە لە ئاسياب چەشمەو تا ئىترە يەك تەكان غارى داوو و بەفرى درپىسو، بە ھەناسەپرەكە خۆى گەياندە وەكيل باشى عاصم:

"وەكيل باشى، دىتمان، دىتمان... خەريك بوو گەردەلى قرژە رەشكەى بەسەر شوئىنى خۆى دا دەكىشا. خەريك بوو وەسەر دەكەوت. كە چاوى بە نىمە كەوت راي كەرد. ھىچ تەقەى نەكرد، بەلام شوئىنەكەى كۆرە نايستەو، نەگەر قرژە رەشكەش بە دواى خۆى دا راکىشىن

شویتنه‌کە ی کۆری نابیته‌وه، چونکه به‌فره‌که به‌ستویه، ئیدی قرژه ره‌شکه کارێکی له‌ ده‌ست نایه، چوین و شویتنه‌که‌مان دی. شویتنه‌که هی ئیستا نیه.

وه‌کیل باشی عاصم خوشحال بوو. یه‌که‌م جار بوو که ده‌یتوانی راست و ره‌وان له‌گه‌ڵ حه‌مه‌د به‌ره‌وه‌وو بێ.

ژاندارمه‌یه‌کی نارده‌ ناسیاب چه‌شمه، مالی عه‌بدی‌خان که عه‌لی‌یه‌ش‌ه‌لی له‌گه‌ڵ خۆی بیتنی. شه‌له‌ هات:

"فه‌رموو وه‌کیل باشی."

وه‌کیل باشی:

"شویتنه‌که‌یمان دیوه‌ته‌وه‌ عه‌لی."

شه‌له:

"ئه‌من له‌ به‌فری دا باش نابینم. شوین نه‌گه‌ر له‌سه‌ر ره‌شانگی بێ ده‌توانم وه‌دوای که‌رم."

هه‌موو نه‌و لادیی‌یه‌نای که له‌ ده‌وره‌به‌ریان بوون، بۆیان له‌ مل دا:

"عه‌لی له‌سه‌ر به‌فری شوینی بێ ناگه‌ڕی. چاری له‌سه‌ر به‌فر باش نابینێ. نه‌گه‌ر شوین

له‌سه‌ر ره‌شانگی بێ، ده‌توانی..."

به‌لام وه‌کیل باشی وازی له‌ عه‌لی نه‌هێنا:

"نه‌گه‌ر نه‌شتوانی ده‌بی له‌گه‌لمان بێ."

عه‌لی وه‌ختیک نه‌م قسه‌یه‌ی بیست وه‌ک میژۆکه ده‌ستی کرد به‌ له‌رزین:

"ده‌به‌ر به‌ری پێیانت مرم وه‌کیل باشی. به‌ر کێوانه‌وه‌ له‌ سه‌رمان مه‌مکوژه."

قسه‌ی وه‌کیل باشی یه‌ک بوو:

"نابێ، ده‌بی بیتی."

شه‌له‌ ملی به‌ لاره‌ ناو دانیش و پالی وه‌دیواری دا.

وه‌کیل باشی ژاندارمه‌کانی به‌رمو عه‌لی‌کۆ ده‌نگ دا. هێنده‌ی چاو له‌سه‌ر چاری دانیتی دی‌یه‌که شله‌ژا:

"شوینی حه‌مه‌دۆکیان دیوه‌ته‌وه. شویتنه‌که‌یمان دیوه‌ته‌وه."

هه‌موو دی‌یه‌که هه‌تا بناری عه‌لی‌کۆ به‌ دوای ژاندارمه‌کان دا رۆشتن. له‌ بناری هه‌موویان له‌

ده‌وری شویتنه‌کە حه‌مه‌دۆک خه‌ی بوونه‌وه. هه‌مووان چاویان له‌ شویتنه‌که‌وه پرپیوو و ره‌ق ببوون.

وه‌ختیک عه‌لی‌یه‌ش‌ه‌ل چاری به‌ شویتنه‌که‌ که‌وت، دلی داخوڕیا، سه‌ری سوڕما، قسه‌ی کرد،

قسه‌ی ده‌کرد به‌لام بۆخۆشی نه‌یده‌زانی ده‌لی چی؟ له‌بن لیوانه‌وه‌ ده‌یگوت: "ئه‌و سه‌گ‌باهه‌ بۆچی قرژه

ره‌شکه‌ی به‌ دوای خۆی دا رانه‌کی‌ش‌اوه‌؟ ناخه‌ بۆ؟... به‌گیری دێتن. شویتنه‌کە به‌ باشی دیاره."

وه كىل باشى عاصم قۇلى عەلىي گرت و برديه پەنای شۆينەكە:
"بۆچى لىتوت دەبزوون و دەنگت نايە؟ لەگەل خۆت قسان دەكەي؟ بلى بزانم نمو شۆينە هەمو نيه؟"
شەلە:

"نەم شۆينە جىپى شوانانە. نى سالتىك لەمەوبەرە، تازە نيه."
وه كىل باشى عاصم تووپە بوو. باسكى شەلمى گرت و لە عەرزى داو نەپاندى:
"نانەجىب... نانەجىبى شەل... هەم گزىرى ناغاي و هەم نۆكەرى حەمەدۆك؟ نان و نەكى
ناغاي دەخۆي و نۆكەرى بۆ حەمەدۆك دەكەي؟... ئىنە هەر كامتان حەمەدۆكىن. بەلام
حەيفى نەوبە دەرفەتتەكتان بۆ رىك ناكەوي، وانیه؟..."

دەستوورى بە نەفەرەكانى دا:
"وەدوا شۆينەكە كەون."
لە سەرمان دەتگوت رەق بوون. دەست و لاقیان چووبوون. بەو جۆرە دوو رۆژان بە دواي
شۆينەكە دا رۆشەن و لووتكەكەيان گەمارۆ دا.

دئ تازىەبار بوو.
عەلىيەشەل مىلى بە لاوہ نابوو و بە دەنگىكى وەك گریان بەخۆي دەگوت:
"تازە ديتيانەو. تازە حەمەدۆكەمانيان دیتەو، ناخر بۆچى ئىحتياتت نەکرد؟..."
دايە خۆي دەي گوران:

"با بىپىننەو. قەيدى نيه با بىپىننەو، تا حەمەدۆك مشوورى هەموريان بخوا. ئەگەر
هەزار كەسەش بن، حەمەدۆك دپان پى دەدار دیتەدەرئ."
لاي ئىوارى يەكەمىن تىك هەلچوون رووى دا. ژاندارمەكان نمو رىگاپەيان دۆزىزۆه كە
دەچوو بۆ ئەشكەوتەكەو زاركى ئەشكەوتەكەشيان دىيئوو. لە خوارى را هەروا نارنجۆكيان
هەلەدەدانە زاركى ئەشكەوتەكە.

حەمدە بۆ ئەوئە ئەوان لە زاركى ئەشكەوتەكە نيزىك نەبنەو، يەكەمىن بەرەنگارى نیشان دا.
وه كىل باشى عاصمى دايە بەر دەسپۆ. دەياتوانى رابكەن. بەلام نەدەكرا، چونكە خەجىج ژانى
دەهاتنى و بەمنداڵىمە بوو. وەختىك دەنگى تەقە بەرز بوووەو خەجىج دەستى كرد بە گریان.
ئىراز:

"نەمن نەمگوت؟... ئەمە ناكامى نەوبە كە گردەلە قرزەپەشكەكەي لەبەر چووبوو."
حەمەدۆك:

"راسته... هۆی نهوهیه که گرده له کهم له بیر چووبوو، به لām دیسان نهیانه توانی بدۆزنهوه. پیم وایه عه له یه شهل خۆی پی رانه گیراوه. پیم وایه دیسان شوینی منی ههل گرتوه. بریا کوشتابیه، نه گهر بار بۆزان دهست پی بکا، نه مانه ناتوانن یه که دهقیقهش لیتره بهند بن، لی دهدهن ده پۆن و ههتا ههوتویه کی دیکهش ناتوانن بیتهوه... نهی شهل نه حلهتی."

وه کیل باشی عاصم به زمانیکی شیرین داوای له ههمه ده کرد:

"ههمه... کوپم، تسلیم به... تازه له داو کهوتوی... له ههر چوار لاره که مارۆ دراوی. به زوویی لی یووردنی گشتی ده ده چی. وهره بیکه پیاویتی و تسلیم به. نهمن ناصوئی تۆ بکوژی."

ههمه ده له مێکی نه دایهوه. به گوللهیه که بهرده کی پنا وه کیل باشی عاصمی له بهریه که بلاو کرد. به داوی نهوه دا شه ره که توند بوو. ههردوولا گوللهیان ده باراند.

وه کیل باشی عاصم:

"ههوتویه کیش پی، مانگی کیش پی، لیتره نابزوین ههمه دۆک. ناخره کهی فیشه که لی ده پرتن."

ههمه ده دانی له چیره وه بردن و سه ره نیام وه قسه هات و نه راندی:

"ده زانم وه کیل باشی، ده زانم... ناخره کهی هه روا ده پی که گوتت... به لām ههتا نهو وهخت به کی زیندووتان لی ناهیتلم. هه مووتان ده کوژم. وه کیل باشی بزانه که نهمن ته تسلیم نایم. ناخره کهش ده پی که لاکم لهو نه شکه و ته بهرنه ده ری. تی که یشتی وه کیل باشی؟"

وه کیل باشی:

"هه یفه بۆ تۆ ههمه ده. هه یفه بۆ پیاویتی وه تۆ. نه گهر هه مووشمان بکوژی، دیسان فایدهیه کی نه، چونکه ژاندارمه ی دیکه مان بۆ دین. لهو کاره قازانج نا کهی ههمه ده. نه مه سال لی یووردنی گشتی ده ده چی، وهره ته تسلیم به ههمه دۆک."

ههمه ده نه راندی:

"فیشالان مه که وه کیل باشی، نه مپۆ نه جهلت هاتره. ههتا نه مپۆ نه مکوشتوی. به لām نه مپۆ ده تکوژم. ناخره کهی له دوام نه بوویهوه."

تهقه وا گهرم ببوو که گرییان له قسه ی یه کهتر نه ده بوو. دهوویه ری ههمه ده پر ببوو له قاپۆره فیشه که، دوو تووره کهی دیکه پر له فیشه کی مابوون، به لām ده ترسا، نهیده و یست فیشه که کان به خسار بدا، نیراز خه ری کی خه جیجی بوو. جار جار نارام ده بوو و له نه کاو دهی زیراند.

نیراز:

"له چ رۆژیک دا، له چ رۆژیکی خهراپ دا."

پاشان خه جيجى به جى ده هيتشت و ده چوه يارمه تيبى همه د هتا خه جيج ده ي زيرانده وه، شان به شانى همه د ته قى ده كرد. هر كه زيړه ي خه جيجى بهرز ده بو وه، همه دى به جى ده هيتشت و ده چوه ژور سدى خه جيج.

خه جيج جواناوى به نيوجاوانى دا ده هاتنه خوار. خه جيج وهك مار جينگلى ده دان و شيوه ي ده كرد: "دايه گيان، دايه گيان... بريا منت هر نه بو ايه دايه گيان."

همه د و نيراز رهش داگير سابوون. ژوورى نه شكه و ته كه پر ببو له بوترشى ناروق. همه د له حزه يك هاواى كرد:

"ئى دايه گيان كوژرام."

پاشان په ژيوان بو وه وه به جزړيك ليتوى خوى كرؤشت كه خوتنى لى هات. خه جيج كه له بهر ژانان وهك مار جينگلى ده دان، به دهنكى "كوژرام" ي همه د وهك گولله له جيتى ده ربه رى و له په نا همه د كه و ته عه رزى. ده يگوت:

"همه دم، بريندار بووى؟... نه من خوم ده كوژم."

نيراز گه پشته سدى، جله كانى له بهر همه د داكه ند:

"گولله كه له شانى دراوه."

ده ستى كرد به به ستنى برينه كى.

همه د هر لهو حاله دا ته قى ده كرد.

وه كيل باشى عاصم له وه كه تاقه كه سيك نهو هه موو فيشه كى هديه، سدى سور ما بو.

چند كهس له ژاندارمه كانى فيشه كيان لى پر ابو، بهر بهر خهريك بوو ناهوميد ده بوو.

خه جيج زيړه يه كى توندى ديكه ي كيتشا، نيراز گرتى و داي نيشانده وه:

"تينى بده خوت، قه وه تى بكه..."

روخسارى خه جيج ببوه به كپارچه نازارو چرچ و لؤج. پاشان له نه كار وياقه ي ساوايدك بليند بوو. همه د ناوړى دايم وه پشت خوى. مندا ليتكى شى لالى خوتنى هاته بهر چار. خه جيج رهنك به روانيه وه نه ما بوو. همه د سدى وهر گيړا. ده ست كانى همه د ده لهر زين، نيدى ده سته كانى هيتريان نه ما بوو. تفه نكه كى له ده ست بهر بو وه وه.

نيراز تفه نكه كى همل گرت وه وه ده ستى به ته قه كرد. خه جيج وهك مردو ويه ك كه و تيوو.

همه د تاو ليك دواتر وه هوش خوى هاته وه، خوى توند كرده وه به دهنكيكى سهر گوتى:

"پوړى تفه نكه كم وى ده وه."

همه دهمستی دریژ کرد. نیراز تفهنگه کهای دایهوه دهمستی همه د. نیراز خوی گه یاندهوه
لای خه جیج، منداله کهای خارین کردهوه کوتی:
"کورپه."

زهرده خه نهیه کی وه که کروی تال له روخساری همه د دا ده رکوت:
"کورپه"

شهر تا نیواری رژی دواتر دریژهی هه بوو. همه د به دهستیک ته قهی ده کرد. نیراز
فیشه کی وه بهر تفهنگه کهای ده دا. نهو لولوی تفهنگه کهای له سر بهر دیک داده ناو سیڑهی
ده گرت و دهمستی لی ده کیشا.

لای نیواری نیراز به لاره ملی هاته ژورر سهری همه د کوتی:
"نیدی نه مان ماوه."

همه د له بیری چوو بوو که فیشه کیان ته واو بوون. ده نگیل له گه روویه وه هات. ده تگوت
خه ریکن دهی خنکین. به سر تفهنگه کهای دا کهوت، پاشان راست بووه وه. چاوی پی
دهر په ریپوون. نهیده زانی چ بکا. رهق رامابوو. هه لستا، به چهپ و راست دا ده کهوت. هر بهو
حاله خوی گه یانده ژورر سهری منداله که. له سر منداله کهای هه ل دایه وه. ماوه یه کی زور
ته ماشای کرد. ده تگوت گیز بووه. پاشان گه پایه وه بهر زارکی نه شکموته که. زهردهی ده هاتی.
تفهنگه کهای له سر زوی هه ل گرتوه وه ده سرژ که کهای له گیر فانی ده رهیتا و وه نالایه که له
لوله کهای به ست.

گه پایه وه لای نیراز. نیراز له سر گابه ردیکی قول دانیشتبوو و له بهر خویه وه ده گریا. نیراز
ده تگوت بووه ته بهر د.

همه د:

"پوره نیراز."

نیراز سهری هه لپری، ته ماشایه کی همه دی کردو کوتی:
"خه جیج."

خه جیج له هوش خوی چوو بوو.

همه د:

"گوتیان لی پی بزانه ده لیم چی. نه مانه نایه لن نه من زیندوو م. کورپه کهم ناو بنین
همه د."

پاشان هاته دهرئ. تفهنگه كەي هەلئناو هاواری كرد:

"تەسلیم... تەسلیم بووم وەکیل باشی عاصم."

وەکیل باشی عاصم پیاویك بوو جوان چاك، سیمیل چه خماخی، بەخۆوه چاو زل و حالەتێکی باوكانەي هەبوو. وەختێك گوتی لەدەنگی حەمەد بوو، باوەڕی نەکرد. باوەڕی نەکرد حەمەد تەسلیم بێ. هاواری كرد:

"تەسلیم دەبی حەمەدۆك؟"

حەمەد بە دەنگێکی كزەلۆكە جوابی دا یەو:

"تەسلیم وەکیل باشی... بە ناواتی خۆت گەیشتی."

وەکیل باشی گەراپا یەو لای نەفەرەكانی:

"ئێوه لە سەنگەرەكانتان مەبزوون، نەمن دەجمە سەری. لەوانە یە فێلمان لێ یكا."

چەند لە حەزە دواتر وەکیل باشی گەیشته زاری نەشكەوتەكو چوو ژوو سەری حەمەدۆك و

دەستی گرت. پێندەكەنی:

"ئەو چ خێرتە حەمەدۆك... سەرەوخێر بی."

حەمەدۆك:

"خۆش بی."

ئیراز لە قوژنیك دانیشیبوو و كز داسابوو:

"ئێستاش باوەر ناکەم ئەتۆ تەسلیم بووی حەمەدۆك."

حەمەد هیچی نەگوت. دەستەكانی بەرەو كەلەپچه درێژ كرد.

ئیراز وەك گوللە لە جیبی خۆی دەریەری:

"وەکیل باشی، هۆی وەکیل باشی... پێت وا نەبی ئەتۆ حەمەدۆك گرتو."

پاشان چوو قوژنی نەشكەوتەكو، لەسەر مەلۆتەكەي هەلدا یەو. منداڵەكو دەرکەوت.

چاوی لەسەر یەك دانا بوون.

ئەو ئەتۆ نی كە حەمەدۆك گرتو وەکیل باشی... نەمە یە حەمەدۆك ناچار كرد تەسلیم

بێ، ئەك ئەتۆ. ئێستا ئەتۆ برۆ كلاًو كەت بە لایەکی سەرمەوئ و بلێ نەمن حەمەدۆك گرتو."

وەکیل باشی عاصم بە هیچ جۆر چاوەروانی دیمەنیکی وا نەبوو. تەماشایەکی خەجیج و

ئیرازو حەمەدی كرد، زەرەخەنەكەي لەسەر لێوانی وشك بوو دەستی بۆ لای حەمەد درێژ كردو

كەلەپچهكەي لە دەست دەرھێناو گوتی:

"حهمه دۆك..."

به لآم نهيتوانى قسه كى توار بكا. چهند له حزه يهك بيتهنگ له چارى يه كتره وه راماڤ:
"حهمه دۆك."

پاشان بۆلهميه كى لى هات:

"حهمه دۆك، ئەمن ئەو پياره نيم كه بتوانم تۆ لىم وه زعهدا بگرم."

پيڻج خه شاب فيشه كى له خۆى كرده وه فرىدانه سمر زهوى:

"ئەمن رۆيشتم، ئەتۆ به دوام دا تهقه بكه."

وه كىل باشى به نهره نهر خۆى له ئەشكه وته كه فرى دايه دهري.

حهمه له دواوه تهقه لى ده كرد.

وه كىل باشى خۆى گهيانده وه هاوکاره كانى:

"چما ئەو بى ناموسه بهو ناسانى به تسليم دهين؟... فيلتىكى كردبوو دهيمويست ئەمن له داو

بجاو بكوژى. ئەگەر خۆم فرى نىدا بابه خوارى ئەنگوا بوم. چاك بوو كه ناگام له خۆم بوو. خهريكه

ههوا تووشى دهكا. با بگهريشه وه بناره كان. دينا هه موومان ليره رهق دهيينه وه دههريڻ."

ژاندارمه كان شهكهت و بى حال به رهو خوارى شوڤر بوونه وه، ههر ده گه پانه وه ناوړيان

دهدايه وه پشتى خۆيان. ههوى رهش رهش به سهر لووتكهى عهلى كۆوه دهسوړان. زۆرى

نه ما بوو ههلى كاته باو بۆران. ورده ورده داى دايه، دوايه توند و توندتر بارى. پاشانىش بايه كى

توند ههلى كردو به فره كى وهك شيتان به هه موو لايهك دا پرژاند.

لاى خۆراناوا له عهلى كۆ قىامهت ك بوو. باو بۆران گالهى ده كرد. با تهيه له به فره كانى لىم

به رده وه بهو بهرد دادها، عهلى كۆوه دهووبه رى عهلى كۆوه سهرى ناسمانيش سى سى بىرون.

زه مين و زه مان لهو سى سى ياييه دا دهسوړان.

(۳۴)

ده ميځي پي چوو خه بهره كه به دي و له وښ را به شاري گه يشته وه: "خه مه دوكيان كوښتوه. هه باو بؤرانه كه نارام بيته وه تهرمه كهي له كيوي دښته خوارئ."

خه لكی ناسياب چه شمه چاويان برپيووه لووتكه ي به فراوي و سمر به ته متمانې عه لي كؤ. عه لي كؤ كيوي كيوان... عه لي كؤ... تاقانه ي كيوان... عه لي كؤ خه مه دوكي خوارد... هه مويان له ژووره كانيان خزيبونه وه. هه موي چاوه پرواني عه بندي خان برون. نه گهر خه بهره كهي بيستې، نښتا پيدا ده بيته وه.

دېهاتي به كاني وايوي يه كه زه وي به كانيان له عه لي سه فابه گ ده ستانده وه. وه سمانه زله بېروه نوجواني كي پازده ساله و گوراني بؤ عه لي سه فابه گ ده گوت: "خه مه دوكمان، شه هينمان."

خه بهر گه يشته وايوي. وه ختيك خه بهره كه به گوتي وه سمانه زله گه يشته وه وشك بو. خه بهرت لي دابايه خوتي لي نه ده هات. به خه بهرانيش وه قسه نه ده هات. به لوزوه فرميكي له چاران ده هاته خوار... پاشان وه قسه هات:

"وه پړ شه هينم رؤ... چؤن پياوځك بو شه هينه كم، وه پړؤ... چاويكي چنده گه ورته پتوه برون... برويه كانت... قامكه كانت يه كي قه له ميځ برون شه هينه كم... به ژنت به ژن نه بو شه هينه كم، دار شمشال بو... وه پړؤ شه هينه كم رؤ... پت گوتيروم مام وه سمان، ده موي رؤژيځ بيته مالي و ميوانت بم... قيسمت نه بو شه هينه كم... وه پړؤ شه هينه كم رؤ... ژنه كشي له پهنای بو، خوا ده زاني نهو به سته زمانه نښتا چيې به سمر هاتوه..."

گوستان له من بې دېهاتيه كان... شه هېتمان نيمه له دهست نهو كافره رزگار كرد بوو، ده بې
ژنه كهي بېينه دتي خومان... ده بې جې و رېي بده بېني و ناگامان لتي بې. نه گهر
بشگړېتموه، ده بې له زيندان دا پتي رابگهين.

دېهاتيه كان:

"باشه، باشه."

ترسي عهلي سه فابه گ ديسان له نيو دلي دېهاتيه كان دا هيلاندې كرد.

عه بدې خان به غاردان خزي گهيانده مالي عهلي سه فابه گ.

عهلي سه فابه گ له مال نه بوو. ژني عهلي سه فابه گ گوتي:

"ديت عه بدې خان؟... ديت حه قې خزي چون وهرگرتموه؟... چاوو دلت پرون."

عه بدې خان:

"چاوې هدمووان روون كچم، چاوې هدمووان."

عه بدې خان له ويې را خزي گهيانده فرماندارو دهستي كرد به ماچ كردني دهست و داوېني:

"خو حكومته كه مان بې پياريزي جهنابي فرماندار، وهكيل باشي عاصم قاره مانه،

پياوه. رووحم به قورياني نهو جوړه پياوانه."

فرماندار:

"چاوو روغن عه بدې خان، نهو هدموور گله بيهت له حكومته هه بوو. نه گهر

عهلي سه فابه گ نه بووايه ناوې شاره كهت عه بې دار ده كرد. خو دهوامي عومري عهلي سه فابه گ

بدا كه نه بيهشت تلگرافه كهت بهرې بكن.

چاوو كاني عه بدې خان له قاپلك هاتنه دهر. فرماندار پيكنهني:

"به لي، نه بيهشت تلگرافه كهت بهرې بكن."

عه بدې خان:

"هيچ كاميكيان؟ هيچيان هدر لي نه دان؟"

فرماندار:

"به لي. نه گهر نهو تلگرافانديان لي دابايه، همد نه تو له دار ده دراې، همد نه من. شاخ

نه تو شيت بېووي پياوې حيسابي؟ ده كرې تلگرافي وا بې نه نكهره لي بدهي؟"

عه بدې خان له فكره وه چوو. پاشان قاقا پيكنهني:

"باش بوو كه نهو تلگرافانه نرؤيشتن جهنابي فرماندار، ناخر نه من زور تووړه بووم. سوياس

بې خوا. دنا شاره جوانه كه مان به دناو كر دبوو. سوياس بې خوا. بنيادهم وه ختلك تووړه يه، بوخوشي

نازانى چ دەكا. ئاخر راست دەوى بۆمىن زۆر ناخۇش بو كە حكومەت بىمۇ ھەمىو تاقەت و توانايەم بە بىستە مىندالىك نەوتىرى. بارەپ ھەرمىو زۆرم پىغەيب بو. چەند باش بو كە شە تەلگرافانەيان بەرپ نەكرد. سەير شىتەيەكم كەرد بو. ئىتو دەپى بېورىن جەنابى ھەرمەندار. "لەكن ھەرمەندارى ھاتەدەر، چوۋە خۇمەت ھەرمەندەرى ژاندارمى. سۇپاس و قەدرزانىنى پىشكىشى نەوئىش كەردو پەرسى كەرد كە نەگەر رازى بى، دىارىيەك بۆ ۋەكىل باشى عاصم نامادە دەكاو تىكاشى كەرد كە سەرى ھەمەدۆك نەك لىرە، بەلكو لەبەر دەركى مائەكەى نەو لە ئاسىياب چەشمە بەداردا كەن. ھەرمەندەرىش قېوولتى كەرد.

ئەم خەبەرە غەلىيەشەل گەيانەبويە شار. پاشان ھاتەلاى غەبىدىخان و گوتى: "دوژمەنت غومىرى درىژى بۆتۆ بەجى ھىشت، شوانىك لە كىتوبى را ھاتەر، بە چاۋى خۇى كەلاكەكەى دېو. دەيگرت ۋەكىل باشى عاصم خەرىك بو سەرى دەبىرى كە بىھىتەتە... ئەمىن بۆنەۋەى زووتر خەبەرەكە بە ئاغاي خۇم بلىتم، ئىدى بەند نەبووم و ۋەرپى كەوتم." غەبىدىخان لە پىش دا باۋەرى نەكرد بو، بەلام پاش شەۋەى باۋەرى كەرد بو، لە خۇشىيان شىت بېو.

ھەتا سى رۆژانەش ھەركەس لە كىتوبى را دەھاتەۋە خەبەرەكەى دوۋبات دەكردەۋە. كاتىك غەبىدىخان ھاتەۋە مالى، غەلىيە شەلى لە گۆشەيەك دانائو دەستى كەرد بە دلخۇشى دانەۋەى:

"ۋەكىل باشى عاصم كەمىك نازارى داي، لەبىر خۇتى بەرەۋە غەلى. ۋەكىل باشى زۆر پياۋە، زۆر ئىنسانە... بزانە نەو دوژمەنى ئىمەى چۆن لەبەين برد؟" پاشان لەپەر ھاتە كول:

"ئەو دىھائىيانە... ئەو بىئەكانە... ھەركە دىتيان يەك سال ئەمىن نەمىتوانى بىمەۋە دىسى، دەنكە گەغىكىيان بۆ نەناردم. سەبى و دوۋى دىمەۋە دىسى و پىيان دەلتىم نەى بىنامووسىنە، نەى بىشەرەفینە... سالى رابردوۋ قاتى بو؟ قاتى بو و نەتانتوانى ھەقى من بەدن؟ پىشتان بە ھەمەدۆك بەستبو، ھا نەۋەش ھەمەدۆكتان. نەمەش سەرى بىراۋى ھەمەدۆكەكتان. ھەلى گرن چى لىدەكەن، بىكەن. نەۋەش ھەمەدۆكتان. ئىستا پىتان نىشان دەدەم كە قاتى بەجى دەلتىن... نىشاتان دەدەم."

دەستى غەلىيەشەلى لەنئىر دەستى خۇى گرت:
"غەلى."

"فەرموو خان."

"ئەمسال بەرھەم لە سالەکانی دیکە باشتر بوو. وانیه؟"

"دوو ھیندەھێ سالەکانی دیکە بوو خان."

خان:

"بە فکری تۆ چ لەو دێھانیانە بکەم؟"

"خان بۆ خۆی دەزانێ."

عەبدی تازەترین دەستە جلی خۆی دەبەر کرد. عەتری لە دەسحێبەکانیدا و چوووە سەر تاشخانە سەرر پێشی تاشین. لە خۆشیان نەیدەزانێ چ بکا. چوووە لای مستەفا ماراشی. بە پێکەنینەووە لە دوکانەکە وەرژوور کەوت.

مستەفا ماراشی:

"پیاو نابێ بە مردنی دوژمنیشی پێیکەنێ عەبدیخان. دنیا ھەر رۆژە ئێ یەکیکە."

دوکان بە دوکان ھەموو بازارەکە پشکنی. خەبەرەکە بە ھەمووان گوت. لە ھەر کەس "چار و دلت روون" یەکێ وەرەگرت و دەرۆشت. لە پاشان سواری ئەسپەکە بوو و بەرەو ئاسیاب چەشمە وەرێ کەوت، کە ئەوێ نەیدەویست بێی، بوو.

خەبەری بیست کە: "خەمەدۆک بریندار بوو، بەلام لە دەستی وەکیل باشی رای کردووە."

"کێ دەتێ؟"

"وەکیل باشی عاصم وا دەتێ."

"وەکیل باشی عاصم لە کوێیە؟"

"خەریکە دێ بۆ شار. ئەمەن لە "شەبابلی" چارم پێیکەوت. "عەبدیخان سەری ئەسپەکە"

بۆلای شار وەرگێت. وەکیل باشی عاصم و نەفەرە شەکەت و کەتەکانیشی ھاتنەووە شاری.

عەبدی لەبەر دەرکی مائەکە دابەزی. بەلام چ دابەزینیکی؟ دەتگوت لە ئەسپەکە

بەریووەتەووە. وەك مردوووان وەرێ کەوت و چوووە لای فەخری خانە شیتێ عەریزە نووس:

"بنووسە برالە، راستەئێ بۆ عیسمەت پاشا بنووسە... بنووسە کە فەرماندارو تەلگرافچی و

عەلیسەفابەگ و فەرماندەری ژاندارمەو خەمەدۆکی یاغی پێیکەووە رێک کەوتوون، بنووسە

فەخریخان... بنووسە قوربان ھەرچی تەلگرافی بۆ جەنابتم نووسیوە، دەستیان وەدەستی یەکتەر

داوەو نەیانھێشتووە بگاتە دەست. بنووسە فەخریخان... راست نەو جۆرە کە دەتێم بینووسە..."

(۳۵)

وه سمانه زله:

"شه هیئتی خۆم پشتی ناغایانی شکانده. عدلی سه فابه گ هیش تاش نیازی هدییه پیاوه کانی
خۆی بنیترینه سهر چیا. چهندی پێ خۆشه با بیان نیتر. شه هیئتی خۆم هه موویان ده خوا."
له ده ری ئاوه دانی له بن دارێکی پیر کۆ ببوونهوه. گه لا کان دهستیان به زهردبوون کردبوو.
هیئندهی نه مابوو هه لوه رن.

وه سمانه زله:

"هه موو مه زراکانمان هی خۆمانه. وه نا؟"

گوئیان:

"بەلێ، هی خۆمانه."

ئهمه ی له نیوجاوانی کێ ده ناسن؟"

"له نیوجاوانی هه مه دۆک."

وه سمانه زله هه لستا:

"عدلی صائب به گ "نوێنه ری "ئورفه" له ئه نکه ره هاته وه ته وه."

دیها ته یه کان هه موو گیانیان ببوه گوێ:

"له گه ل عیسمه ت پاشا راسته وخۆ قسه ی کردوه. هه ر نه و پاییزه ی، رۆژی جێنه ی
هکومه ت، لێ بووردنی گشتی ده رده چێ، واته پازده رۆژ تا مانگیکی دیکه ... لێ بوورده که
هه مه دۆکیش ده گرێته وه. هه مه دۆک مندا لیشی هه یه. ده بی مووچه یه کی به دینی و بیته دیتی
خۆمان، وانیه؟"

دېهاتىيەكان يەك دەنگ جوابيان دايەو:

"پىتى لەسەر چاوانغان، مووچە مەززاكەمان ھىچ، رووحىشمان بە قورىانى پياۋىكى وا پياۋ بىن." "وھىمانەزلە لە باشتىن زەوىيەكانى دى جىتى سەد كىلەى بۆ ھەمەدۆك جىا كىردەو. ئەم سەد كىلە زەوىيە ھى "ئەشىن" بىئەژن بوو. دېهاتىيەكان لەنىو خۇيان دا پوۋلىان كۆ كىردەو. ئەو سەد كىلە زەوىيەيان لە ئەشىن بىئەژن كىرى. ھەموو دېهاتىيەكان پىكەو زەوىيەكەى ھەمەدىان كىتلاۋ ھەر سەد كىلەكەيان كىردە گەنم."

وھىمانەزلە چىنگى لە گلە كىتراۋەكە داگرت. گلەكە ۋەك ناۋ بەنىئو قامكەكانى دا ھەلەرژا: "ئىدى نەگەر بشىرم، ھىچى دىكەم لە دنيا ناۋى. غەلى صائب بەگ درۆ ناكا. ھەرۋەك دەلتىن، لىيۋوردنى گشتى دەردەچى. غەلى صائب بەگ لە پياۋەكانى جىنگاى باۋەرى عىسمەت پاشايە." لە شارى قىامەتتىك رابىو. غەلىسەفابەگ لەسەر ئەو كە ھەمەدۆك نەگىراۋ ھەرچى لە دەستى دەھات دەرھەق بە فەرماندارو فەرماندەرى ژاندارمى تەنەخىي نەدەكرد. ئەوانى بە ھاۋدەستى و پىشتىۋانىي ياغىيەكان تاۋانبار دەكرد. تەلگرافى بۆ ئەنكەرە لىدەدا. لە ئەنكەرەو فەرمانى توند بۆ گرتى ھەمەدۆك دەردەچو.

پاۋەرى ژاندارمە بۆخۆى فەرماندەرايەتتىي ژاندارمەكانى گرتە دەست. ئىدى رووحى دېهاتىيەكانى توۋرۋوس ھاتبۋە سەر لوۋتيان. ئەك لە دەستى ياغىيەكان، بەلكو لە دەستى ژاندارمەكان...

ھەمەدۆك نەيدەتۋانى لە ھىچ دىيەك ۋەمىنىن. چەندىن رۆژ لەسەر يەك بىرسى و تىنو، نەۋىش بە مىندالىكى بەر مەمكەنەو لەكىۋان رايان دەبۋارد. چەند جار كەۋتنە داۋى پاۋەر فارووق، بەلام رىزگارىان بوو. نەگەر لەم رۆژانەدا كەرىم ئۆغلى فرىاي ھەمەدۆك نەكەۋتايە، ۋەزەى ھەمەدۆك شىر بوو. ھەمەدۆك لە ھەر كۆئىيەك بايە، كەرىم ئۆغلى بە ھەر جۆرىك با چەك و فېشەك و نازۋوخى بۆ دەناردو پىتى دەگەياند. ئەو پوۋلانەى لە واياۋىشەو دەيان ناردن، ھەر لە رىنگاى كەرىم ئۆغلىيەو بە ھەمەدۆك دەگەيشن.

كەرىم ئۆغلىش ھەرۋەك ۋەھىمانەزلە، بە چوار چاۋان چاۋەرتى جىژنى ھىكۈمەت بوو. ئىدى شىكىكى واشى نەماۋو.

خەلكى دېهاتى سەرئەسەرى خارەشت، خەبەرى لىيۋوردنى گىشتىيان پى خۆش نەبوو. نەگەر قانۋونى لىيۋوردنى گىشتى دەرجۋايە، ھەمەدۆكىش دەگەرايەو نىو دى و دەبو بە

دېهاتىيېه كى وهك خۆيان و گېروگرفته كانيان له گهل عېدىخان دههاتنه وه سر دۆخى جارانيان.
نهوان دهيانگوت:

"ناخر لى بووردن چيه؟ ياغى نه گهر ياغىيېه, دهبن له چياى وه مينى. نه من نه گهر له
جېى همه د بوومايه دهستم لهو چيايه هلته ده گرت... دهيوى بېته وه دى و بېته يه كى وهك
مه مانان؟... فايده ي چيه؟... نيستايه كه هه موو دنيا لتي ده ترسى."

(۳۶)

عەلىيەشەل:

"بىستوتە ھەمەدۆك؟"

چاۋەكانى ھەمەد روون بوون. پىكەنى:

"نا."

"ئەۋە دەلتى چى؟... چۆن نا؟"

"بەخۇ نا."

"كەۋابى با بۆت باس بىكەم."

ھەمەد:

"بلى بزانم."

عەلى:

"پىم گوتىۋى كە ۋەسمەنەزەم لەگەلى شىكۆفە دىۋە. عەلى صانب بەگ لە ئەنكەرە ھاتەتەۋە، گوتىۋى رۆۋى جىۋىنى ھىكۆمەت لى بووردى گىشتى ھەقىيە. پاشان ۋەسمەنەزە دىھائىيەكانى خىر كىردەتەۋە گوتىۋى ھەمەدۆك شەھىتى خۆمانە. دەپى بىتە گوندى خۆمان، نىر خۆمان، ھەمىر دىھائىيەكانىش گوتىۋىانە پىلى لەسەر چاۋمان. پاشان پولىيان لەسەر يەك داناۋە بىتەۋى سەد كىلەيان زەۋى بۆ كرىۋى. زەۋىيەكە ۋەسمەنەزە بۆخۆى ھەلى بۆاردەۋە. نىستاش ئەۋە خەرىكەن خانوت بۆ ساز دەكەن. ۋەسمەنەزە دەلى مومكىن نىە عەلى صانب بەگ درۆ بىكا، ئەمنى راسپاردە پىت بلىم ورساى خۆت بى ھەتا فەرمانى لى بووردن دەردەچى. دەيگوت دەمەۋى بۆخۆم خەبەرى لى بووردى بۆ بەرم. باشە، دەنگ و باس چۆنە ھەمەدۆك؟"

حه مەد:

"بەدەستی ئەم یاوەر فارووقەو ناسوودەبیم لى ھەل گىراو. ھەموو ياغىيە پياو کوژەکانى بەجى ھىشتو و دەواى من کەوتو. ھەتا ئىستا لانى کەم دوو جار تووشى يەکتەر سووين و لىکمان داو. ئەجار نەگەر تووشى بىمەو دەیکوژم. ھەرچى دەبى بلا بىي."

عەلى پەشل:

"کارى وا مەکە ھەمەد، ھەر ئەم رۆژانە لى بووردنى گشتى دەردەچى."

حه مەد:

"چارەم نىە، شو و رۆژ بەدرا مەو یە. ناچارم بیکوژم."

عەلى:

"ئەیکەى ھەمەد. کەمىک ددان بە جەرگى خۆت دا بگرە."

عەلى رۆيشت.

لەو رۆژەو کە خەبەرى لى بووردن بلاو بوو، خەجىج خەوى لە چاوان تارابوو. خاکی لای "ئالایار" وەك تفى خۆینى سوورە. وەك شووتىيەكى زۆر سوور کە لەنتوئى لەتە کەى و بیدەبە بەر ھەتاو. خاکی لای ئالایار راست بەو سوورىيە. سى رۆژ بوو پەنایان بۆ گەلە سوورەکانى ئالایار بردبوو. ھەرچەند یاوەر فارووق وەك کەلاک خۆرە بەسەر سەریانەو دەسووپا. بەلام بەختەوەر بوون.

خەجىج و ئىراز لەبەر خۆیانەو گۆرانىيان دەگوت. ناوى کورە کەیان ھەر ھەمەد بوو. ھەمەد خەپەتۆلە ببوو. ھەمەد بە باشترین لای لایى خەوى لى دەگوت.

خەجىج ھەمەدى ھەل داويشت و دەبگرتەو دەبگوت:

"پوورە ئىراز پروانە کارى خواى... ئىمە بنەتۆرى سى کىلە زەویان لە خوا دەويست. بەلام خوا سەد کىلەى داينى... خانوویە کیش سەریار..."

خەجىج گالتەو منداڵ بازارى و کارى شىتەندى ئەوتۆى دەکرد کە لە منداڵى دوازدە سالتەش بە دوور بوو. ھەمیشە لە ھەمەدى دەپرسى:

"چتە ھەمەد؟... توخوا چى؟ لى بووردن دەردەچى، زەویان ھەبە، خانومان ھەبە، نیدی بۆچى ھىندە ئىوچاران تىک دەنیتى؟ بۆچى بى ناکەنى؟"

ھەمەد تەنیا زەردە خەنەبەكى تالى دەکردو تەوار.

پیش نەوى ھەتاو بکەوئ، لە ئالایار کەوتنە گەمارۆى یاوەر فارووق. یاوەر دەینەپاند:

"ھەمەدۆک، ئەمەن وەکیل باشى عاصم نیم، وەرە دەرى."

حه‌مەد وەلامى نەدەدايەو. فێر بېو كە چۆن دەكرێ لێ چنگى ژاندارمە رزگارى بێ.
جوابى نەدەدايەو. تەنيا بۆ سەرگەرم كردنى ژاندارمەكان تەقەى دەكرد. پىتى وابوو دەتوانن
ئەگەر تاريك داهايت، رێگايەك بدۆزنەو. خۆيان دەرياز بكەن.
ئيراز لێ ياغىيە ھەرە بەناويانگەكانيش كارامەترو نازاترو تەنگچىتر بېوو. دەيتوانى ھەر
بە تاقى تەنيا سى رۆژى تەواو ئەو ژاندارمانە دەست بەسەر بکا. ياوەر فاروق خەريك بوو
شیت بێ. پياويك و ژنيك لێ ھەمووش خەراپتر بە منداڵتيكى قۆنداخەو...
ياوەر:

"حه‌مەدۆك... لێ دەستى من ناتوانى دەرياز بى."

حه‌مەدۆك ئىدى چارەى نەبوو. بە ئەزى كوشتن تەقەى دەكردو ھەريۆش لێتەندى
ژاندارمەكان دا سەنگەرى گرتبوو. نەمە يەكەم جارى بوو كە ئەو بى ئىحتياىيەى دەكرد.
لێ پشتمەوى گوتى لێ دەنگيەك بوو:
"كوژرام."

حه‌مەد لێ جى خۆى وشك بوو. بەلام ئەگەرايەو سەر خەجيج. سەنگەرى ياوەرى داو بەر
دەسپۆ. بەو شەو نەوئىستاو داو بەر نارغۆك. پاشان بە رق ھەستارى گەرايەو ھاتە ژوور
سەرى خەجيج. خەجيج لەسەر زەوى درێژ بېوو و گيانى دەرچوو بوو. منداڵەكەش لێ تەنیشتى
بوو. خەجيج دەتگوت خەرى لى كەتەو لێ خەو دا پێدەكەنى.

حه‌مەد شیت بېوو. وەك باران گوللەى دھاران. نارغۆك لەسەر نارغۆك... ئيرازيش لێ لایەكى دیکەو.
ياوەر بريندارو خۆشناوى و شپىزە بېوو. ژاندارمەكان توانای بەرەكەتەيان نەمايوو. ئيراز
خۆى بەسەر تەرمى خەجيج دا داو و دەگريا. روخسارى خەجيج راست وەك ئەو رۆژى
لى ھاتبوو كە بردبووانە بەندىغانە.

حه‌مەد تەنەكەى لێ باوھى گرتبوو، سەرى داخستبوو و دەگريا. ئيراز سەرى لەسەر
تەرمەكە ھەلگرت و لێ ئاسمانى ھەلوانى. لێ پەريەپۆچكەى ئاسمانى قەتارەك مەراوى ديار
بوون. خۆشنى خەجيج و خاكى سوورى ئاليار بېوونە يەك.
پاشان منداڵەكە گريا. ھەمەد منداڵەكەى لێ باوھش كەرد بەخۆيەو گوشى. بۆ ژىر
كردنەوى دەستى كەرد بە ھاتوچۆ لالايى.

حه‌مەد:

"با خەبەر بە ئاوەدانى بدەين پىتن خەجيجى بنیژن."

ئىراز بۆلەك ئاۋەدانى ۋەپى كەت. ھەمدە مىندالەك ھەيۋەت... ۋە روخسار سامىناك چاۋى
لە تەرمەكە بېرىپ ۋە راست خۇي ۋەشك بېرىپ.

ۋەختىك دېھقانچىلىق پىيان زانى، ئۇ ۋە پىياۋ ۋە گەۋرە ۋە بېچوك بە گىريان ۋە شىۋەن ھاتىنە
سەر تەرمى خەجىج: "ۋەپى... خەجىجە بىن مىرادەكە ھەمەدۆك ۋەپى... ۋەپى..."
ھەمدە كۆپچە ئاۋەدانى بىلەن كۆرۈپ ۋەپى لەمستى نا:

"خەجىجەم بە رىزۋ شىكۆۋە بە خاك بىسىرن."

ماۋىلىك چاۋى بىرە روخسار خەجىج. خەجىج بىلەن كەتتى. ھەمدە مىندالەكە ۋەگىرت ۋە لە ۋەپى كەتتى:
"با بېرىپ پۈرە ئىراز."

ھەمدە لە پىشەۋە ئىراز بە دۋاى دا، نىۋەدى كىريان گىرت ۋە ۋەپى كەتتى. لە سەرى
نەشكەۋىتىكىيان دۆزىمەۋە لەبەر زارەكە ۋە لەسەر بەردىك دانىشت.

دارەكەنى دەۋرۋىرىيان گەلەپىزىيان بىۋە. مەلىك بە كۆل دەپىۋىتىند. لە تەپۋىلىكە
روۋبەروۋىيانەۋە كۆتۈرۈش سې ھەلەپى.

مارمىلىكەكە بە مۈرۈە دارىك دا ۋەسەر كەتتى. لەۋ نىۋەدا مىندالەكە كە لە ۋەپى بىلەن
دا نوۋستىۋە، ۋەخەبەر ھات ۋە دەستى كە بە گىريان ۋە زىرە زىرە...

ئىراز ھات. قامەكە چىكۆلە ھەمەدى گىرت ۋە لە چاۋانەۋە ۋەپى:
"بىلەن خۆم... دەمەۋى شىكۆۋە پى بىلەن، ھەمەدۆك خۆم."

ھەمدە جۈۋەلى نەدەكەۋە چاۋەپى بىۋە.

"بىلەن خۆم، ھەمەدۆك خۆم... ئەۋ مىندالەم ۋە دە بىلەن دېھقانچىلىق "نانتەپ". ئەۋ مىندالە
لەم كىۋانە لە بىرسان ۋە لەتىۋان دەمەۋى... ئەۋ تازە لە خۇيى رەزى خۆم خۇش بىۋە. ئەۋ
مىندالە رەزى مەنە، مەدە بىلەن. مەدە بىلەن ۋە گەۋرە بىلەن، ئەۋ مىندالە بىلەن گوناخەي."

ھەمدە بە نىسپەلى مىندالەكە بۆلەك ئىراز راداشت. ئىراز مىندالەكە ۋەگىرت ۋە بە سىگىمەۋە گۈشى:
"رەزى مەن، رەزى خۆم."

بە دەستىك مىندالەكە ۋەپى كەتتى، بە دەستەكە دىكەش فىشەكەۋە كەنى لەخۇي
دەكەۋە. ھەمەۋە فىشەكەۋە كەنى لە گۆشەكە ھەلەپىشت:

"بەخوام سىپاردى ھەمەدۆك."

ھەمدە چۈۋە قۆلى ئىرازى گىرت. مىندالەكە زىرە بىۋە، ھەمدە ھەتە ماۋىلىكە زۆر
نەپتىۋە دەستى لەبەر دىلە بىلەن چاۋ لە مىندالەكە ھەلەپىشت:
"لە ئەمانى خۋاى داۋىن."

(۳۷)

هممو نەسپىك بەكەلكى نەم ناپە. نەسپى ۋى دەپن كەنەلى راکشاۋ و ھىلەكەنى بىن. گونى تىژو مەقسەتى، نىچاۋانى قەشان و تەخت و رەق ۋەك بەرد، رەنگى نە كۆيت و نە بۆرە نە خۆلەمىشى و نە شى و نە نەبەلق بى. دەپن دوو رەنگ بى، دوورەنگىكى مەحكەم و سەرتاپن خەت و خال. نەسپەكەيان لەبەر دەرەكى ۋەسمانەزلە بەستبۈۋە، دەيەيلاندو سەكۆلى دەكرد. نىئوقەدى بارىك و لاقى درىژ بوون و چاۋەكانى دەتگوت چاۋى بوۋكى تازەن، رووناك و بەخومار. كلەكى دەكەوتە سەر گوپزىنگى، يالەكانى بەسەر لاي راستى مىلى دا بلاۋ بېۋونەۋە. ۋەختىك لىنگى دەدا، يالەكانى دەتگوت "با"ن، دەتگوت ھەۋايەكن چىن لەسەر چىن. رۆژى جىژنى گەۋرە فەرمانى لىۋووردنى گەشتى دەرچوۋىۋو. زۆر كەس لە ياغىيەكان، جگە لەچەند كەسەك ھەموۋيان لەكۆۋەكان ھاتبۈۋنە خوارو چەكەكانيان تەسلىم دەكردەۋە. ھەسارى ئىدارەى ژاندارمى پىر لە ياغىيە جۆراۋجۆر بوو. ياغىيەكان لە ھەسارى ئىدارەى ژاندارمى چاۋەرى بوون. ۋەسمانەزلە دەستى بە يالى نەسپەكەيدا دىتا: "لايىقى ھەمەدۆكى، لايىقى كوپى خۆمى." دىتھائىيەكانىش دەيانگوت: "لايىقىەتى."

ۋەسمانەزلە خۆى ھاۋىشتە سەر نەسپەكە:

"نەمەن ھەتا دوو رۆژى دىكە لەگەل شەھىتەم دىمەۋە. نىۋە بچەنە گوندى "نەندلەن"، دەھۆل كوت و زورناۋەنەكان خەبەردار كەن كە بىن. خەلەكى وايۋاي دەپن ناۋا بە پىشۋازى

خەمەدۆڭيانەۋە بېچن. ياغىيەكانى دىكە دەبىت بە پىچيان بگەپىنەۋە دىتھاتى خۇيان. بەلام خەمەدۆڭكى ئىچە بە سواری ئەسپى حدود.

ۋەسمانەزەلە جەلەرى بۆ ئەسپەكەى شل کرد. ئەسپ كەۋتە لىنگ دان. تورپووس سەرانشەر شىن دەچو.

خەبەرى لىپووردن جەبار بۆ خەمەدى برد. دو دوستى قەدىمى يەكتريان لە نامىز گرت و بىدەنگ لە پەنا يەكتر دانىشتن. ۋەختىك جەبار لە خەمەدۆڭ جيا دەبوۋە، گوتى: "ئەمىن دەچم تەسلىم دەبەۋە."

خەمەد زارى ھەلەنەپچى و ھىچى نەگوت. رۆژنىكان لای ئىتوارى ھاتە ناسىياب چەشمە. نىچاۋانى ئال و چاۋى قوۋل و روۋمەتى يەكپارچە چىچ و لۆچ بوون. ۋەك بەردىكى سەخت بوو. چاۋەكانى كە لە روخسارى دا چوۋك ديار بوون، يەكپارچە تىشكى لىپراۋى و سەرسەختى بوون. يەكەم جار بوو كە بە رۆژى روۋناك بىمۇ ناسانىيە دەھاتە نىو دى. ۋەك سەرخۇشان بە لادا دەھات. ۋادىار بوو ھۆشى لەسەر خۇى نەبوو. ژنان سەريان لە دەرگان ھىتابوۋە دەرو بە ترس و سەرسامىيەۋە تەماشايان دەکرد. سىدالەكان بىدەنگ و بە ترسەۋە دورر بە دورر لەگەلى دەپرىشتن. خەبەر بە دايدەخۇرى گەپىشت كە خەمەدۆڭ ھاتەۋە نىو دى. خۇرى بە غاردان ھات و لە گۆرەپانى نىدوئى دا بەرۆڭكى گرت و بە ھەموو تىنى خۇى ھاۋارى کرد:

"خەمەد، خەمەد، خەجىجەت بە وان بە خواردن داۋ ئىستاش دەچى تەسلىم دەبى؟... دەتەۋى دىسان عەبدى بىتەۋە ۋەك ئاغايان بۆى؟ ئەۋدەم ئەتۇ خەرىكى تەسلىم دەبىمە؟ ئاھا خەمەدۆڭ، دلئى تۇ دلئى پىۋان نىيە، دلئى ژنانە... تەنيا ئەمسال بوو كە ناسىياب چەشمە برىسايەتتى نەكىشا. تەنيا ئەمسال نان زۆر بوو، ئىستا ئەتۇ دەتەۋى دىسان عەبدىخاتان تىبەردەبىمە؟... بۆ كوئى دەچى خەمەدە ژنۆكە؟... بۆ كوئى؟... ئەتۇ دلئى پىۋانت نىيە خەمەدۆڭ، دلئى تۇ دلئى ژنانە... ئۆھۆى ژنىلە... دەتەۋى بچى تەسلىم بىيەۋە؟"

لەو ماۋەبەدا ھەموو خەلكى ناسىياب چەشمە لە گۆرەپانەكەدا كۆ بپورنەۋە ۋەك سردوۋان بى گيان و بىدەنگ تەماشاي خەمەدىان دەکرد.

"خەمەدۆڭكى دل ژنۆكە... پروانە نەم دىتھاتىيانە... نەو ھەموو خەلگە چاۋيان لە چاۋى تۆۋە برىۋە... دەتەۋى تەسلىم بىيەۋە؟... دەتەۋى دىسان عەبدىان تى بەردەبىمە؟ ئىستا ئىسكەكانى دوۋنەى خۆشمىستەم لەنىو گلەكۆدا خەرىكن ئاگر دەگرن، ئىسكەكانى خەجىجى نازدارىشم..." خەمەد زەرد ھەلگەپابو. دەلەرزى و تەماشاي عەرزى دەکرد.

خۆرى بەرۋىكى بەرداۋ دەستى راكىشا.

بىرۆ تەسلىم بەۋە ژۇتۇكە ... بىرۆ ... لىيىۋوردن دەرچۈۋە، پىرۆز بىي...

لەۋ بەينەدا ۋەسمانەزەلە بە لىنگدان گەشىتى. دىي بە ئاپۇراكە دەداۋ بەرەۋ ھەمدە لىي دەخۇرى:
"ھەمدەدۆكى خۆم ... شەھىتى خۆم..."

گەشىتە لاي ھەمدە، دەستى لە ئەستۆي كىرد:

"شەھىتەكەم، خانوۋەكەت دروست كراۋە ھازرە، زەۋىيەكەشتەمان داچاندەۋە، ئەم ئەسپەش دىھاتىيەكەن بۇيان ناردوۋى. گوندى وايۋاي بە دەھۆل ۋ زورناۋە چاۋەرىتە شەھىتەكەم، دەيانەۋى بەپىرتەۋە بىي. بە دەھۆل ۋ زورناۋە پىشوازىت لىيىكەن. نەك ۋەك ياغىيەكەنى دىكە. سوار بەۋ بىرۆ با چاۋى ەلىسەفابەگ كۆتير بىي."

ھەموو دىھاتىيەكەن لە گۆرەپانەكەدا خىر بېۋونەۋە. بۆلەبۆل لە سەرانسەرى گۆرەپانەكەدا شەپۆلى دەدا:

"پىرەپىۋاي خوا كۆتير كىردوۋ، پىرى خوا زەلىل كىردوۋ."

ھەمدە جەۋى ئەسپەكەي لە دەستى ۋەسمانەزەلە ۋەرگىرت ۋ لىي سوار بوۋ. ەلىيەشەل لەۋسەرى مەيدانىۋ راۋەستابوۋ. ھەمدە لىي خۇرى بۆ لاي ئەۋ. ھەموۋان سەريان بەرەۋ ئەۋلا ۋەرگىتيا. ھەمدە بە چاۋ، ەلىيەشەلى تىگەياند كە "ۋەپى كەۋە."

ھەمدە بە چوارنالى لە ئاۋەدانى ۋەدەر كەۋت ۋ لەنىتو گۆمايەك تۆزۇ خۆل دا لە دىي دوۋر كەۋتەۋە. ھەموو دىھاتىيەكەن چاۋيان لە دوۋى بوۋ. لىيىكرا مات بېۋون، ئەگەر يەكى خەنجەرىكت لىيىدابان، دۆپە خۆنىيىك لە لەشى ھىچ كامىيىكىان نەدەھات.

لەبەردەشەھىت جەۋى ئەسپەكەي توند كىرد. دابەزى، ئەسپەكەي دە چنارىك خست. چنارەكە گەلەي ۋەراندېۋو، ھەتا نىتو قەدىي لەگەلەي زەردو زىرپىنى خۆى دا ون بېۋو. دەۋروپەرى كانىيەكەي بەردەشەھىت سەۋز بېۋو، سەۋزىكى بېۋورين... لەسەر بەردىك دانىشت. سەرى لەنىتو دەستانى گىرت. پاش ماۋەيەك ەلىيەشەل گەشىتى. ھەناسەبىرەكەي ۋى كەۋتبوۋ. لە پەناي ھەمدە دانىشت. بە قامكى شادەي ئارەقى نىتوچاۋانى سىپەۋە:

"ماندوۋ بوۋم كاكە. ھەناسەم دەرنايە."

بۆ ئەۋەي بىھىتتەۋە ماۋەيەك بىتەنگ بوۋ. ھەمدە لەسەرەخۇ سەرى ھەلپىرى، چاۋەكەنى يەكپارچە بە بىرسكە گۆرىنەكە روۋناك بوۋن، ھەر ئەۋ تىشكە زەردەي جاران لە مىشكى دا بىرسكەيەۋە، شەپۆلى دار تىپەرى:

"كاك عەلى... نەتۆ بۆلۈپ نېوئەشەن لە مال بې؟ نەگەر بېچەم وەدەستەم دەكەن؟..."
 "خەتەن... نەگەر-بېچە شارى، خەتەن لە مال بې وەدەستەم دەكەن، نېمەكانى نېە شەن
 لەترسان لە مال بې وەدەر كەن."

"جارتىكى دېكە ناوونىشانى مالەكەيم پې بې."

"بۆخۆت زىندانى شارى شەرەزى؟... باشە نېدارەى ژاندارمى لەخوارەوى زىندانە، لە
 لاي راستى نەگەر لە نېدارەى ژاندارمى رەت بوو، لەوسەرى كۆلەن تەنيا يەك خانو وەيە
 كە بە گىچ سېپىكارى كراو، بەلام نەتۆ بە شەو دەچى، بە شەو رەنگ باش نابىرنى.
 كۆلەن تەنيا يەكەى زۆر بېلىندە، دېلەن تەنيا يەكەى... بە كۆلەن تەنيا يەكەى دېنەسى، لە
 كۆلەن تەنيا يەكەى دېنەسى... بەلام خانو وەكەى دېنەسى... بەلام خانو وەكەى دېنەسى...
 نەتۆ بەلام خانو وەكەى دېنەسى... بەلام خانو وەكەى دېنەسى... بەلام خانو وەكەى دېنەسى...
 دەرەزىكى تېنە، خەنەرەكەت بەو دەرەزە بەرە ژوور بې وەلەن كېشەو دارگەلەكەى پې لادە."

خەمەد بېنەوئەى هېچ بېلەن هەستايە سەپى. نەسپەكەى لە دارەكە كۆرەو سوار بوو. نەسپەكەى
 وەك با دەرەزىشت، يالەكانى تېك با هەلەدرا بوون. وەختىك دەرەزىشتى هاپەى ناشى هاتە بەرگوتى،
 وەهۆش خۆى هاتەو جەلەو نەسپەكەى راکىشا، لەزەيەك راوشتا. گوتى هەلەختە. پاشان لە
 سەرەخ نەسپەكەى لى خورپى. فېشەكى بېرە تەنەنگەكەى وەهەرەها دەرەزىشتى... لە نېزىك
 مالى "تەكەرەك" وادىار بوو نەسپەكەى لە شتەك دەرەزىشتى. مامزەى لە نەسپەكەى داو بەنەو بازارى
 دا تېپەرى. چراتۆرى قاووخانەكان هېشتا دايىسا. چەند كەس تەويان دېت وەك غەوارەيان هاتە
 بەرچا، بەلام لەم رۆژانەدا دېتنى كەسانى چەكدار لە نېو شار دا زۆر سەير نەبوو. شتەكى ناساى
 بوو. خەمەد هۆشى لە جەيەكى دېكە بوو، تەنەندە تەوانى هەر نەشدى. بەكۆلەن مەزگوتى دا
 بەرەو هەرراز لى خورپى. مالى غەبەلىخان كەوتە لاي چەپى. لە بەرەركى مالى لە نەسپەكەى
 دابەزى. نەسپەكەى لەبەر دەرەكى مالى لە تارىكى لەكە دارتوويەك خست. خەنەرەكەى لە دەرەزى
 دەرەكەو بەرە ژوور بې، دارگەلەكەى لادار دەرەكە كرايمەو.

لە ژوورەكەى سەرى چرا دايىسا. هەر سى پلىكانى بە شەقەوتىك بېرى. وەختىك ژن وە مندا
 چاويان بەخەمەد كەوت. قىامەتەك رابوو. خەمەد راستەرى چوو ژوورەكەى تەشتى.
 غەبەلىخان خەلەو بوو. هەردو دەستى بەم لار تەولادا شەو لا كۆرەبوون و باوتىشكى دەرەزى
 هەروا بەدەم باوتىشك دانەو تەشەرى لى دەدا:

"چیه؟ دیسان چتانه؟"

همه مد گه‌یشته سهری. قزلی گرت و رای‌تله‌کاند:

"چاوت بکموه خانی خانان! نه‌منم نه‌من، همه‌دۆک!."

عبدی‌خان چاوی هه‌لێتانه. له پێش دا باوه‌ری نه‌کرد. پاشان هه‌روا به چاوی مۆله‌ق ماوه‌وه وشک بوو و نه‌یتوانی له‌جیتی خۆی بچوولێ. ره‌شکێنه‌ی چاوه‌کانیشی سپی ببوو. له ژووره‌که‌ی دیکه قیامه‌تیک رابوو، همه‌د تفه‌نگه‌که‌ی راست کرد. سێ گولله‌ی له سنگی عبدی‌خان دان. به ته‌قه‌ی تفه‌نگه‌کان نه‌و چرایه‌ی له ژوورێ دا هه‌ل کرابوو، کووژایه‌وه. وه‌ک بریسکه له پلی‌کانه‌کان چووه خوارێ و سواری نه‌سپه‌که‌ی بوو. له‌و نێوه‌دا ژاندارمه‌کان خه‌به‌ردار ببوون و ماله‌که‌یان وه‌به‌ر گولله‌باران دا‌بوو. نه‌سپه‌که‌ی به تار به‌ره‌و چیا‌کانی توورپووس لینگ دا. له دوايه‌وه وه‌ک خیزو خۆل گولله ده‌باری. همه‌د هه‌ر به‌و خێراییه‌یه له شار دوور که‌وته‌وه.

خه‌ریک بوو تاو بکه‌وێ که گه‌یشته ناسیاب چه‌شه. له گۆژه‌پانی نێو دێ جله‌وی نه‌سپه‌که‌ی راکێشا. نه‌سپه‌که له شاره‌ق دا ره‌ش هه‌ل‌گه‌رابوو. سینگی وه‌ک هه‌مبانه‌ده‌مه هه‌ل‌ده‌ستار ده‌پوکایه‌وه. صل و که‌فه‌لی له‌که‌ف و شاره‌ق دا خووسابوون. همه‌دیش شه‌لا‌لی شاره‌ق بوو. شاره‌ق له مووره‌گه‌ی پشتی ده‌چۆرا، سه‌روچاو و کاکۆلی له شاره‌ق دا خووسابوون.

هه‌تاو بالا‌پیاوێک به‌رز ببوو. سی‌به‌ره‌کان به‌ره‌و خۆشناو بێ‌پرا‌نه‌وه درێژ ده‌بوونه‌وه. نه‌سپێ شه‌لا‌لی شاره‌ق سه‌رتاپای نووریاران کرابوو و هه‌موو له‌شی بریسکه‌ی ده‌دا.

دێهاتی‌یه‌کان همه‌دی‌ان له‌نێوه‌راستی مه‌یدانه‌که‌دا وه‌ک کێوێک به‌سه‌ر نه‌سپه‌که‌وه ده‌دی. هێندی هێندی و بێ‌ده‌نگ، گه‌وره‌و چووک و ژن و پیاو و پیرو لاو له ده‌وری کۆبوونه‌وه. ببوونه نه‌لقه‌یه‌کی گه‌وره. به‌لام ده‌نگێک نه‌ده‌بیسترا. هه‌مووان چاویان تێوه بری‌بوو. سه‌دان چاو له همه‌ده‌وه برابوون، به‌لام هه‌یج که‌س ده‌نگی له‌به‌ر ده‌رنه‌ده‌هات.

سوار که له نێوه‌راستی گۆژه‌پانه‌که‌دا وه‌ک گابه‌ردێکی قورس و قایم راوه‌ستا‌بوو و جووله‌ی نه‌ده‌کرد، ته‌کانێکی دا. نه‌سپ یه‌ک دوو هه‌نگاوی هه‌لێتانه‌وه و سه‌رله‌نوێ راوه‌ستا. سوار سهری به‌رز کرده‌وه. چاوی به دێهاتی‌یه‌کان دا گێرا.

دایه‌چۆری که ده‌تگرت دۆژه‌ی خۆنێکی له له‌ش دا نه‌ماوه، زه‌ردو ره‌نگ په‌ریو له جیتی خۆی راوه‌ستا‌بوو و جووله‌ی نه‌ده‌کرد. چاره‌ دا‌په‌چراوه‌کانی له سواره‌که‌وه بری‌بوو و چاره‌روانی قسه‌یه‌ک و جووله‌یه‌کی نه‌و بوو.

نەسپەكە سەرلەنۆي بزووت. ھەمەد نەسپەكەي بەرەو دایەحۆری لى دەخوری. وەختىك گەيشتە پەنای دایەحۆری جەلەو كەي توند کرد:

"دایە حۆرى، دایە حۆرى... بو!... گەردنم نازاكەن."

لىيداو رۆيشت بەرەو عەلىكۆ. وەك ھەرىكى رەش لەناوەدانى تى پەرى و لەبەر چا و ن بوو. وەختى وەردو شىو بوو. دىھائىيەكانى ھەر پىنچ گوندى خار دەشت كۆ بوونەو. گەورە كچەكان جوانترىن جل و بەرگيان لەبەر كرد، پىرئۆنەكان چارشىوى سى، چارشىوى وەك بنىشت سىپيان بەسەر خۆيان دا. دا. دەھۆل و زوپنا لى درا... جىئۆنىك بەرپا بوو... تەنانەت عەلى دورمووشىش لە نووتنى نەخۆشى ھاتەدەرو ھەر بەو نەخۆشى ھەلپەرىنى گرت. پاشان رۆژنىكان بەيانى زوو، ھەمويان پىكەو وەرى كەوتن و درووەلەنەكانى خار دەشتيان ناو ر تى بەردا.

ئىدى خەبەرەك لەبارەي ھەمەدۆكەو نەبىسترا. ناو و نىشانى ون بوو. لەو رۆژەو تا ئىستا، دىھائىيەكانى خار دەشت ھەموو سالى پىش نەو، خار دەشت بكيئن، كۆ دەبنەو جىئۆنىك دەگرن و درووەلەنەكانى خار دەشت دەسووتىن. ئاگر سى شەو و رۆژ لە سەرانسەرى خار دەشت دا لەم درووەلەنەو بۆ نەو درووەلەن و بۆ ھەر لاىەك دەسوورپ و غار دەداو وەك شىتان خار دەشتى دەلىسىتەو. لەو درووەلەنە كە دەسووتىن ھاوارىك ھەل دەستى. ھەر لەو كاتەدا لە لووتكەي عەلىكۆش پەلە تىشكىك دەتەقیتەو. لووتكەي عەلىكۆ سى شەوان وا رووناك دەبى، وەك جەنگەي نىوەرۆ.

دەزگای توێژینه‌وێ و پلادکردنه‌وێ مۆکیریانی
MUKIRYANI ESTABLISHMENT FOR RESEARCH & PUBLICATION
www.mukiryani.com

2012